

Edice SE 3

**Speleologická pracovní skupina „Tři senioři“
Česká speleologická společnost, Základní organizace 6 – 12
„Speleologický klub Brno“.**

Tématický okruh č. O :

Základní informace k 8. ročence

(r. 2016) Edice SE – 3.

Obsah :

- 1.) Obsah 8. ročenky.**
- 2.) Úvodní slovo (L. Slezák)**
- 3.) Výroční zpráva ZO 6 – 12 za rok 2015**
- 4.) Fotodokumentace Prac. sk. SE – 3 k Výr. zprávě 2015.**

Tématický okruh č. 1 :

Jak vznikl a tvořil se Moravský kras.

Obsah :

- 1.) K výskytu sférolitů v sedimentech na území Moravského krasu. (Ladislav Slezák).**

Tématický okruh č. 2 :

Nové poznatky z Mor. krasu.

Obsah :

- 1.) Novinky Martina Golece – Martin Golec a Býčí skála. (Zpráva).**
- 2.) Jeskyně Pekárna. (Ladislav Slezák).**
- 3.) Návrat k Pekárně (L. Slezák, R. Cendelín, J. Pokorný)**
- 4.) Reportáž z jeskyně Pekárny. (J. Pokorný).**
- 5.) Nové naleziště holocénních pěnovců v jižní části Moravského krasu. (Lad. Slezák).**
- 6.) Studie řešení deponie strusek Rudice (Ladislav Slezák).**
- 7.) Vodohospodářská situace obce Rudice. (Ladislav Slezák)**
- 8.) Fotodokumentace ke studii řešení deponie strusek Rudice. (Foto J. Pokorný).**

Tématický okruh č. 3 :

Šli před námi

- 1.) Norbert Havlíček, jedna z mnoha zajímavých postav mor. speleologie. (Josef Pokorný).**
- 2.) Úvaha o tehdejších poznatcích Lídy Danielové a Norberta Havlíčka. (Jos. Pokorný s recenzí L. Slezáka).**

Tématický okruh č. 4 :

Cestou Hugo Havla po stopách moravské speleologie.

Obsah :

- 1.) Cestou Hugo Havla. (J. Pokorný).**
- 2.) SK 70 - plán obsahu nové publikace. (Hugo Havel in memoriam).**
- 3.) Lokality na kterých prováděl výzkumné práce Speleologický klub Brno. (Hugo Havel in memoriam).**
- 4.) Speleologický klub Brno v létech 1945 – 1973. (Soudobý autorský kolektiv).**

- 5.) **Originál úvodní části publikace SKB 1945 – 1973.** (Soudobý autorský kolektiv).
- 6.) **70 let Speleologického klubu v Brně.** (Autorská verze p. prof. R. Musila)
- 7.) **70 let Speleologického klubu v Brně.** (Autorská verze p. prof. Musila s doplňky Hugo Havla).

Tématický okruh č. 5 :

**Střípky historických událostí ze života lidí, žijících v Moravském kra-
su.**

- 1.) **Pár slov z redakce Edice SE – 3 na úvod.** (Josef Pokorný).
- 2.) **Paměti.** (František Křivonožka – Ondřej Mlejnek).

Tématický okruh č. 6 :

**Historie moravské speleologie
očima archivu.**

Obsah :

- 1.) **Úvod – léta 1942 – 1945.**(J. Pokorný).
- 2.) **Přehled událostí r. 1945.** (Archiv).

- 3.) **Přehled událostí r. 1946.** (Archiv).
- 4.) **Přehled událostí r. 1947.** (Archiv).
- 5.) **Historie moravské speleologie očima archiváře.** (Josef Pokorný).

Tématický okruh č. 7 :

Památník moravských jeskyňářů.

Obsah :

- 1.) **Komentář k Památníku jeskyňářů.**
(Josef Pokorný)
- 2.) **Komentář k návrhu, symbolika a doplňky.** (Ladislav Slezák).
- 3.) **Zápis z porady č. 1.** (Ladislav Slezák).
- 4.) **Článek pro Speleo.** (Ladislav Slezák).
- 5.) **Zápis z porady č. 2.** (Josef Pokorný).
- 6.) **Jak byl – a stále je – objevován Moravský kras.** (Josef Pokorný).
- 7.) **Památník jeskyňářů konečně bude !**
(Ladislav Slezák).
- 8.) **Hledání a vybírání kamenů.** (Foto J. Pokorný).

Tématický okruh č. 8 :

Poznatky z historického podzemí.

Obsah :

- 1.) Boleradice. (Kamil Pokorný).**
- 2.) Místodržitelství palác. (Kamil Pokorný).**
- 3.) Moravské Budějovice. (Kamil Pokorný).**
- 4.) Špilberk. (Kamil Pokorný).**

Tématický okruh č. 9 :

Sloupská skaliska Evropa a Indie.

Obsah :

- 1.) Skaliska Evropa a Indie – severní ukončení Sloupských skal. (Josef Pokorný).**
- 2.) Fotoreportáž z otvírkových prací. (Josef Pokorný a Filip Doležal).**

Tématický okruh č. 10 :

Od redakčního krýglu :

- 1.) **Co bude dál ?** (Ladislav Slezák).
- 2.) **Vzpomínka na kamaráda.** (Josef Pokorný).

Úvodní slovo k 8. ročence

Edice SE – 3 – 2016.

Ladislav Slezák :

Vážení příznivci Moravského krasu a naší nezávislé publikace :

Předkládáme vám , v pořadí již osmou, ročenku naší edice ve snaze šířit informační střípky z Moravského krasu. Jak jsme se v minulém roce přesvědčili, řady našich příznivců neřídnu, pouze nás, jeskyňářů ubývá.

Obávám se, že aktivní speleologie prožívá v poslední době generační útlum. Prostě na nic nemáme čas a speleologie je zatraceně náročný koníček. Čechráme si hladinu adrenalinu jinými způsoby a tvrdě vydřených pár metrů jeskynních prostor nás ke kýžené euforii jaksí nepřivádí.

Poznáváme celý svět, který nám leží u nohou a při tom opomíjíme ta naše „bílá místa“ pod našima nohama, tady doma. Věřím, že až se tím světem „Modré planety“ nasytíme, vrátíme se opět ke svým kořenům, k historii i k jeskyňkám v Moravském krasu. Ony na nás trpělivě čekají.

Váš Lad'a Slezák.

Fotografie z výstavy Pracovní skupiny SE – 3 ze ZO 6 – 12, Speleologický klub Brno v Hostěnicích ve dnech 23. – 30.11. 2015.

ČESKÁ SPELEOLOGICKÁ SPOLEČNOST

Základní organizace 6 - 12.

SPELEOLOGICKÝ KLUB BRNO

VÝROČNÍ ZPRÁVA

ZA ROK

2015

Brno, leden 2016

Předsednictvo
Na Březince 1513/14
150 00 Praha 5

Výroční zpráva ZO ČSS 6-12 Speleologický klub Brno za rok 2015

1. Zpráva o činnosti výboru ZO ČSS 6-12

V uplynulém funkčním období pracoval výbor ZO 6-12 Speleologického klubu Brno v následujícím složení:

Předseda : Vyhnanek Pavel
Jednatel : Kos Petr
Pokladník : Harnová Marie
Hospodář : Nováček Petr
Revizor ZO : Rašovský Vladimír
Archivář ZO : Harna Igor, Pokorný Josef

V průběhu roku 2015 nebyl do výboru ZO volen žádný nový funkcionář z řad řádných členů bez funkcí. Celkem je registrováno 17 řádných a 2 čestní členové. Během roku se uskutečnily 2 členské schůze a 4 pracovní porady výboru. Jeden člen ZO (M. Skoupý) přestoupil do ZO 6-01 Býčí skála.

I nadále pokračovala spolupráce s firmou Českomoravský cement, a.s. nástupnická společnost, v rámci registrace a průzkumu krasových jevů v lomu Mokrá v jižní části Moravského krasu. Z této aktivity i nadále plyne naše hospodářská činnost.

2. Popularizační činnost

2.1. Přednášky a výstavy, konference

Někteří členové ZO se zúčastnili jarního setkání speleologů v Moravském krasu Speleofórum ve Sloupu.

Po jednom členu ZO jsme se zúčastnili konferencí:

5. ročník Four Rum 2015, Speleo Guano v Micholových Horách, 10.10.15
Speleomíting SSS 2015, SR – Dom kultury vo Svite, 28.3.15
Mezinárodní speleologické unie (International Union of Speleology UIS) v Postojne, Slovinsko, 19.6.15
23. mezinárodní krasologická škola „Classical Karst“ jeskyní v Postojné 15.-20.6.15
Setkání jeskyňářů 2015 - v Českém krasu v Solvayových lomech, 2.-4.10.15
56. Jaskiniarský týždeň vo Varine v Malé Fatře, SR, 19.-23.8.15

SE-3:

Speleoforum 2015 – Sloup (článek ve sborníku, přednáška, poster).
Speleo 2015 – 7 příspěvků.
Sborník muzea Blansko – 1 článek.
Putovní výstava Kaprálův mlýn + 2 besedy.
Příprava Památníků jeskyňářů Moravského krasu.
Konzultace a odborné vyhodnocení výkopu v trase Punkevní jeskyně – Skalní mlýn.
Pro ZO ČSS Tartaros posuzování a konzultace k otevření šachty za Evropou a Indii.
Česká televize Brno – dva pořady z Mor. krasu – Macocha a j. Pekárna.
Přednáška o jeskyních a jejich telegnostickém průzkumu v oblasti Hostěnického údolí, 27. listopadu v hostinci U Stupárků v Hostěnicích.
Putovní výstava na téma „Nové perspektivy výzkumu jeskyní v jižní části Moravského krasu“, 23. - 30. listopadu

2.3. Publikační činnost

Havel, H. – Harna, I. 2015: Sedmdesát let Speleologického klubu v Brně, Sborník Muzea Blansko 2015, 21-28.
Havel, H. – Harna, I. 2015: 70 let Speleologického klubu v Brně, Speleofórum 2015, Praha, 91-94.
Harna, I. 2015: Vyšel sborník Muzea Blansko, Speleo 67, 58.

3. Spolupráce s jinými organizacemi ČSS

V roce 2015 se hlavní zájem členů ZO soustředil hlavně na lokality v Moravském krasu. Spolupráce probíhala se ZO 6-12 Býčí skála v Kokosové chodbě, Svozilově jeskyni, u Mapy republiky a Kočárové chodbě.

V Kočárové chodbě Býčí skály proběhly odběry vzorků, plavení a fotodokumentace. V jeskyni Ochozské se udála kontrola stavu vod v Nové chodbě a rekognoskace Labyrintu. V jeskyni Nová Drátenická probíhalo měření konduktivity a fotodokumentace.

4. Domácí exkurze

Exkurze na Moravě byly směřovány hlavně do Moravského krasu, kde jsme navštívili jeskyně: Pekárnu, Ochozskou, Býčí skálu, Netopýrku, Malčinu, Kateřínskou (horní patra), Novou Drátenickou. Jinak byla také navštívena dělostřelecká pevnost Dobrošov.

Obrázek 1. - Jeskyně Pekárna. Ledová výzdoba (foto Večeřa)

5. Zahraniční exkurze a akce

Slovenská republika:

V roce 2015 proběhla exkurze do Stanišovské a Jánské doliny v Nízkých Tatrách, kde byla navštívena jeskyně Velká Stanišovská. Ve Vysokých Tatrách to byla jeskyně Javorinka a v Národním parku Pieniny jeskyně Aksamitka. Během Jeskyňářského týdne SSS byly exkurzovány lokality v okolí Varína. Jeden člen ZO se zúčastnil cvičení jeskyňářské záchranky v Mojtně.

Rusko

Exkurze do Kungurské jeskyně na Urale.

Německo

Exkurze do jeskyně Francké Jury

Polsko

Návštěva podzemního města Osowka.

6. Zpráva o průzkumné a výzkumné činnosti ZO

6.1. Registrace krasových útvarů v mokerském lomu

Roku 2015 neproběhla ani rekognoskace terénu v aktivně těžných oblastech Prostředního a Západního lomu. Důraz je směřován na zpracování dosavadních poznatků o registraci všech jevů evidovaných v rámci ložiska.

6.2. Jeskyně č. 1405 Malý lesík a j. Tereza – Na Technice

Jeskyně Malý lesík zůstává i nadále ve stavu konzervace.

6.3. Mechový závrt – j. č. 1422/B V Mechovém závrtu

V Mechovém závrtu se v průběhu roku neuskutečnila žádná pracovní akce. Jeskyně je momentálně ve stavu nenařizené konzervace. Veškeré celoroční úsilí se zaměřilo pouze na částečnou rekonstrukci těžební trojnožky.

6.4. Hynštova ventarola

V jeskyni Hynštova ventarola neprobíhala v roce 2015 žádná významnější pracovní činnost. Plánovaná ražba nového vchodu nebyla dosud realizována. Jeskyně je v dočasné konzervaci načež je nutné do budoucna vypracovat povolení k průzkumným pracím.

6.5. Jeskyně Netopýrka

Zbývá vyhotovit závěrečnou zprávu o výzkumu a odevzdat ji na správu CHKO MK.

6.6. Jeskyně č. 1422/D¹ (z roku 2007) – Řičánkova skála

Pokračovalo se v rekonstrukci průzkumné šachtice, která byla ve své spodní části opět „vyzelezena“. V hloubce kolem 12 m se podařilo proniknout po rozšíření úžiny do volné síňky s intenzivním průvanem. Dutina je z větší části ve sborech, avšak vykazuje známky eroze vodami, které sem vnikaly ze směru od nedalekého ponoru č. II Hostěnického potoka. V současnosti je hledána bezpečnější cesta k volnému pokračování mimo závaly.

Díky uplynulé lhůtě povolení k průzkumu jsme byli Správou CHKO MK v Blansku neprodleně vyzváni v roce 2014 k obnovení povolení speleologických prací na další období, což se od minulého roku ještě nestalo, i když základní podklady byly této pracovní skupině předány.

6.7. Jeskyně Kůlnička Ř-21

Na počátku roku 2014 se podařilo členům ZO podchytit novou neznámou ventarolu v předpolí portálu jeskyně Kůlnička v Údolí Říčky. Po odstranění zdánlivých překážek v podobě napadaného kamení a kletů, se otevřel volný vertikální stupeň propásky s nadějným horizontálním pokračováním ve směru pod systém známé jeskyně. O objevu byla již informována Správa CHKO MK v Blansku, která nás vyzvala k vyřízení povolení o speleologickém průzkumu lokality na rok 2015. V tomto roce však nebyl proveden v tomto ohledu žádný zásadnější krok.

7. Průzkum historického podzemí

V roce 2015 byla zdokumentována štola Walihloch v Malínské roklí u Šumperka, která bývá obecně spojována s hrádkem Burgsteinem u Nového Malína, bývalého středověkého Franštátu. Štola je asi 10 m dlouhá a končí několika malými kruhovými vývrty ve stěně po vrtacích tyčích. Z hlediska svého účelu se jednalo nejspíše o průzkumnou štolu, která měla ověřit vydatnost malého ložiska limonitu. Vzhledem k technice těžby se mohlo jednat spíše o novověké dílo, které po krátké době zaniklo.

¹ Označení z roku 2007, označovaná také jako 1426/C dle Hromase a kol. z r. 2009.

Obrázek 2. Malínská rokle - průzkumná štola Walihloch (foto Kos).

8. Činnost skupiny SE-3

Náš poměrně obsažný příspěvek do sborníku Speleoforum 2015 o tele-agnostické detekci jeskynních prostorů byl po dohodě s redakcí sborníku upraven a publikován pod názvem „Aplikace telegnostického mapování při řešení hydrografie Řičky a Hostěnického potoka v jižní části Moravského krasu.“ Na toto téma také přednesl L. Slezák v přednáškové části Speleofóra svůj příspěvek.

Součástí prezentace telegnostického výzkumu bylo i podrobnější zpracování této činnosti v 7. ročence naší Edice SE – 3 – 2015 na CD. (Je k dispozici). Dalším doplněním této tematiky na Speleofóru 2015 byla prezentace 15 ks panelů (posterů) dokumentujících naši práci.

V dalším období byly tyto postery vystaveny v Junáckém středisku Kaprálův mlýn, a to od 15 června do 6. září 2015. Vystavení posterů bylo doplněno přednáškou L. Slezáka na Kaprálově mlýně dne 20. června 2015.

Tyto postery, doplněné o novou mapu byly následně vystaveny pod záštitou Obecní rady Hostěnice ve dnech 23. – 30. listopadu 2015 v Hostěnicích, v sále restaurace „U Stupárků“ a výstava byla doplněna přednáškou pro veřejnost, přednesenou L. Slezákem 27. listopadu 2015.

Je rozjednáno další vystavení posterů s přednáškou L. Slezáka v obci Ochoz v jarních měsících tohoto roku.

Bylo periodicky sledováno prameniště krasových vod z lesa nad Kanicemi. Když došlo k čištění potrubí, odvádějícího tyto vody, získali jsme, díky spolupráci s pracovníky obce Kanice, nádherné vzorky pěnoveců, usazených v tomto potrubí. Bylo by vhodné projednat v Cementárně Mokrá rozbor vzorku těchto pěnoveců pro přesné zjištění rozsahu zamoření prameniště těžkými kovy ze skládky chemických odpadů ze 70. tých let minulého století v přilehlém terénu.

V rámci telegnostického výzkumu byla nadále zpracovávána plošina kolem kóty 414,4 a doplňována o získané poznatky. Byla vytvořena nová mapa sledovaného území v měřítku 1 : 1000 (2 listy) jejíž kopie bude předána vedení ZO 6 – 12 na Výroční schůzi.

Se zástupcem CHKO bylo provedeno šetření v terénu nad jeskyní Pekárnou, kde byly odsouhlaseny další podmínky spolupráce SE – 3 a podniku Českomoravský cement.

Zástupce CHKO A. Tůma se také seznámil s lokalitou Seniorská. Bylo předběžně povoleno vyhloubení revizního pedologického (složení půd) výkopu pod uzávěrou portálu.

Koncem měsíce dubna provedl pracovní kolektiv ZO 6 – 12 pod vedením Petra Nováčka první sondážní odkryvku lokality Seniorská.

Dne 10. července zde pod vedením L. Slezáka pracovali 3 pracovníci Junáckého střediska Kaprálův mlýn, geolog Michal Medek a dva starší Junáci, kteří sondu ještě prohloubili. Tím byla částečně splněna domluva s Dr. Tůmou. Detailní posouzení provede pracovník Moravského muzea v r. 2016.

Byl proveden telegnostický výzkum terénu v prostoru skalního bradla nad jeskyněmi Jezevčí a Adlerova, portály těchto jeskyní byly zaměřeny v návaznosti na PB Z 35 a byla zachycena telegnostická anomálie pokračování jeskyně Jezevčí.

V průběhu dalších měsíců byl při řadě exkurzí telegnosticky zkoumán terén nad předpokládaným závalem jeskyně Pekárny. Veškerá zde prováděná měření na povrchu byla odvozena od PB P 1 (bod na nejzazším přístupném místě jeskyně Pekárny uvnitř, přenesený na povrch terénu nad Pekárnou pomocí radiomajáku).

Bylo zaměřeno a postupně vzniklo několik map, které dokumentují terén nad Pekárnou, telegnosticky zaměřené pokračování Pekárny za závalem a určení místa pro předpokládaný ověřovací vrt. Mapové materiály budou publikovány ve sborníku Speleofórum 2016.

V průběhu podzimu bylo postupně provedeno zaměření a zakreslení cesty Kamenným žlíbkem. Trasa K je vedena od rozcestí „Troják“ s napojením na Kamenný paleoponor, Horní vchod do Ochozské jeskyně, Hynštovu Ventarolu, vrt, Cepovu díru a jeskyni Pekárnu.

Byla také zaměřena a telegnosticky zmapována telegnostická anomálie mezi Kamenným paleoponorem (PB K 6 a K 5) a trasou O (mezi PB O 48 až O 49) Její návaznost jak k severu, tak k jihu je nutno prozkoumat v r. 2016.

Byla navázána spolupráce s Ústavem archeologie a muzeologie Masarykovy univerzity v Brně, jejíž dva pracovníci provedli nad jeskyní Pekárnou měření georadarem.

9. Shrnutí

V roce 2015 se činnosti členů ZO 6-12 a SE-3 zaměřovaly tak jako v jiných letech na zahraniční a domácí lokality. Hlavním pracovištěm byla Řičánkova skála u Hostěnického propadání, kde bylo dosaženo nových hloubkových dimenzí, které vedly k objevu drobné kaverny s intenzivním průvanem, který se projevil hlavně v zimních mrazivých měsících vysokým sloupem par vystupujících z šachty.

Spolupráce s ČSS probíhala v řadě pracovních akcí opět hlavně se ZO 6-01 Býčí skála (Kokosová ch., Svozilova j., mapa republiky, Kočárová ch.) a dále pak v j. Ochozské a Nové Drátenické v Moravském krasu. Z expedičních akcí lze vyzdvihnout cesty do Kungurské jeskyně na Urale, krasu Francké Jury v Německu a podzemního města Osowka v Polsku. Průzkum podzemí se omezil na drobné exkurze vojenských objektů (Dobrošov) a průzkum štoly u Nového Malína v Jeseníkách. Probíhá příprava vyřizování obnovy žadostí o průzkum na dosavadních pracovištích ZO a pokus o zahájení průzkumu jeskyně Kůlnička v Údolí Řičky.

Skupina SE-3 věnovala svůj díl osvětě a telegnostické prospekci několika oblastí v jižní části Moravského krasu (Hostěnické údolí, prameniště u Kanic a Kamenného žlíbku), včetně průzkumu oblasti za závalem jeskyně Pekárny za použití radiomajáku a georadaru, při kterém byla navázána spolupráce s firmou Českomoravský cement a Ústavem muzeologie a archeologie Masarykovy univerzity v Brně. Ve spolupráci se Správou CHKO MK v Blansku proběhla zjišťovací sondáž na lokalitě Seniorská.

Vypracoval: jednatel ZO Mgr. Petr Kos

Výroční zpráva pracovní skupiny SE -3, fotodokumentace.

Obrázek nahoře : Abri Seniorská j. ve stavu objevu v prosinci 2014

Obrázek dole : Objevitel Seniorcky L. Slezák u svého objevu.

Obrázek nahoře : Situace Seniorky po první sondážní odkryvce. (Petr Nováček a spol.).

Obrázek dole : Situace Seniorky po druhé sondážní odkryvce. (Michal Medek a Junáci).

Obrázek nahoře : Pevný bod Z 35, od něhož byly zaměřeny Jezevčí a Adlerova jesk.
Obr. dole : Tři příhradové sloupy, které nesou linku VN nad údolím Říčky

Obr. dole : Tři senioři nad Seniorkou.

Snímek dole : R. Cendelín při detekci v jesk. Pekárně.

R. Cendelín a L. Slezák v jeskyni Pekárně.

Dole : Přednáška L. Slezáka na výstavě našich posterů v Hostěnicích 27.11.2015.

Téma výstavy : Nové poznatky z jižní části Moravského krasu.

Výstavka proběhla ve dnech 23. až 30. listopadu 2015.

Obsah tématického okruhu 1

Edice SE 3

Speleologická pracovní skupina „Tři senioři“
Česká speleologická společnost, Základní organizace 6 – 12
„Speleologický klub Brno“.

Tématický okruh č. 1 : **Jak vznikl Moravský kras.**

Obsah :

- 1.) **K výskytů sférolitů v sedimentech na území Moravského krasu.** (Ladislav Slezák).

Koordinátor :

Ladislav Slezák

Redakční spolupráce :

**Richard Cendelín
Josef Pokorný**

Copyright : Pavel Pokorný, Brno 2009 - 2016
Možný kontakt : jos.pokorny@seznam.cz

K výskytu sférolitů v sedimentech na území Moravského krasu.

Ladislav Slezák.

Sférolity jsou kruhové útvary, se kterými se setkáváme většinou v nezpevněných akumulacích různých typů sedimentů. Vyznačují se svým tvarem i složením. Některé obsahují dutiny se sekundárními minerálními výplněmi, jiné jsou s volnými dutinami (chřestítka, cicváry) a jiné jsou zcela homogenní, bez dutin. Jejich společným znakem je to, že vznikaly za normálních teplot tehdejšího klimatu, v mineralizovaném prostředí a v nadloží nepropustných poloh.

Zcela vybočující z této řady jsou tzv. Rudické geody. Ty se vyskytují v tzv. Rudických vrstvách (sedimenty jako rezidua intenzivních zvětrávacích procesů ve spodní křídě) sedimentů bez přítomnosti kalcitové mineralizace jako primárního mineralizačního fluida. Rudické geody jsou křemité a shoda odborného názoru na jejich genezi spočívá v rekrystalizaci organické kyseliny křemité. Jejich minerální výplně jsou unikátní, na rozdíl od výplní dutin vyvřelých mandlovců, např. v Českém ráji. Dalším odlišením Rudických geod je jejich nepravidelný, až chaotický výskyt v okolních sedimentech.

Zaměříme se na výskyty sférolitů od Rudických geod diametrálně odlišných, jiného složení a genetického původu.

Budeme se nadále zabývat genezí a výskytem sférolitických tvarů (koule, kobližky, cicváry atd) složených převážně z jílovitých, nebo jílovito-písčitých materiálů, mineralizovaných kalcitem, nebo jeho homogenními formami. Očekávali bychom, že nejvyššího výskytu těchto tvarů objevíme v jeskyních, převážně v jejich sedimentech.

Vede k tomu i řada poznatků. Dosud známé výskyty nás vedou ke starým krasovým dutinám, v jejichž útrobách jsou akumulace redepozičních sedimentů Rudických vrstev. Křemité písky různých zrnitostí a barev se směsí pestrobarevných jílů. V těchto sedimentech jsou uvězněny nepravidelně se vyskytující korozí devastované úlomky, které jsou povětšinou rekrystalizovány do paprscitě uspořádaných medovců.

Vápencové úlomky jsou na některých lokalitách zcela vyluhovány. Zůstaly po nich limonitizované kůry. Vápenité roztoky pronikaly propustnými sedimenty až k jílovitým horizontům, kde nad jejich nepropustnou hranicí docházelo k sekundární rekrystalizaci a tvorbě ledvinitých až sférolitických tvarů. V jeskynním prostředí tento materiál nezřídka tvoří zduřelé polohy, které pokrývají různé úrovně počvy jeskyně.

Ukázkovou lokalitou s výše popisovanými útvary je „Ferryho Zatajená“ u Holštejna. Další ze zajímavých lokalit, kde byly sférolity objeveny při průzkum-

ných pracech je „Ventarola u kaštanu“ nedaleko. Průzkum tam prováděla Pláňská skupina Speleologického klubu. V té době se pokoušela ověřit představu, že Michalova jeskyně je tunelovou, obdobně jako jeskyně Kůlna ve Sloupu a má někde vyústění v jižním portálu. Průzkumné dílo obnažilo skutečně část staré, ústupem svahů zdevastované klenby s průvanovými výrony. Otvírkové práce narazily pod vápencovou sutí na horizont písčitých sedimentů s jílovými mázdrami.

Nad masivnější polohou šedo zelených jílu se vyskytoval horizont sférolitů. Kulové a ledvinité tvary šedavé a nazelenalé barvy byly složeny ze základní jílovito-písčité hmoty. Jejich velikost se pohybovala od několika centimetrů do decimetrových průměrů. Tyto vápenité tvary byly silnostěnné, přesto obsahovaly dutiny s čirou kalcitovou výplní. Tato minerální rarita upoutala okamžitě pozornost badatelů a průkopem dosažený horizont byl beze zbytku rozebrán, aniž by tento fakt byl publikován. Výkopové práce na otevírce Ventaroly byly v důsledku jiných prací skupiny zastaveny a lokalita opuštěna. Jeden z posledních vypátraných vzorků se nachází v pozůstalosti Hugo Havla.

Neméně zajímavé jsou lokality mimo jeskynní prostředí. Východně od „Dvou dvorů“ (Nových dvorů) mezi Těchovem a Veselicí, v prostoru mezi alejí lip, vedoucí ke zřícenině Blanseku, na samé hraně Pustého žlebu se nachází relikv sedimentární výplně povrchové nerovnosti v podložním vápenci.

Písčito-jílovité sedimenty jsou protrženy erosi rýhou spadající do Pustého žlebu. V profilu jsou tam obnaženy patrně redeponované Rudické vrstvy, v nichž se nachází poloha sférolitických útvarů. Místní je známy pod názvem „Dvorské koule“. Sférolity o průměru až několika decimetrů, stmelené ve shlucích, ale i jednotlivé, jsou při zvýšených průtocích dešťových vod uvolňovány a putují až na samé dno Pustého žlebu. Jsou masivní, bez dutin a jsou tvořeny vápencem inkrustovanými písky.

Pokud je mně známo, nebyla lokalita podrobně zkoumána. Podle ústního sdělení (J. Otava) odpovídá sypký materiál (písky, jíly) svým složením Rudickým vrstvám. Stáří evidentní redepozice (terciér ?) není patrně spolehlivě určeno, avšak kalcifikace vylučuje autochtonní spodnokřídovou depozici. Samozřejmě ve vztahu k výskytu sférolitů.

V terénních nerovnostech geologického podloží jsou redepozice starých zvětralin patrně plošně značně rozšířeny, jejich systematické vyhledávání a zpracování však chybí. Odkrývány jsou náhodnými technickými pracemi (plynovod, kanalizace, kabelovody atd.).

Intenzivní spodnokřídové zvětrávání povrchu krasových i nekrasových terénů poskytlo patrně dostatek různorodého křemitého materiálu. Rozpadem živcových komponent v bazálních pískovcích docházelo ke vzniku kaolinických jílu jejichž výskyt (neznámého rozsahu) byl identifikován mapovacím vrtem v r. 1959 u Petrovic. V kaolinickém materiálu obsažené nerozpadlé organické zbytky napovídaly na možnou částečnou redepozici až v pleistocénu.

Do kategorie geneticky příbuzných sférolitů patří bezesporu tzv. „Olomučanské koblížky“. Raritní lokalitou je tzv. „Košův žlíbek“ u Suché louky, kde jsou sférolity obsaženy v zářezu redepozice sedimentů evidentně Rudických vrstev. Prudce spadající Košův žlíbek představuje erozní rýhu, která svojí hloubkovou erozí zasáhla až do samého vápencového podloží (Lažánecké vápence).

Obnažené defilé není zajímavé pouze výskytem Olomučanských poblížků, ale odkrývá pohled do geologických procesů intenzivního zvětrávání na vápencovém podloží a následných chemických změn. Erozní rýhou žlíbku byla obnažena část geologických varhan. Ve spodní části tohoto útvaru jsou silně korodované vápence, pokryté rudými plastickými jíly typu terra rosa. Nad nimi jsou redeponované Rudické vrstvy, představující jílovito-písčité, horizontálně ložené sedimenty v obnažené mocnosti několika metrů.

V nejhlubší části obnaženého profilu je slabá poloha červenavých písčitých jíků. Na její ploše se vytvořila souvislá poloha „koblížků“ různých velikostí. Od několika centimetrů, zhruba do jednoho decimetru v průměru. Sférolity jsou tvořeny paprscitě od středu jádra uspořádanými kalcitovými krystalky se silnou jílovitou příměsí. Na první pohled není mnohdy patrné, že se jedná o krystalky kalcitu, ale spíše o provápněný jíl, který převzal habitus krystalů.

Obdobně jako v jiných, výše popisovaných případech, jde s největší pravděpodobností o prosaky nasycených roztoků, které se soustředily na úrovni nepropustné vrstvy a tam vytvořily spolu s jílovitými a jemně písčitými příměsími kulovité sférolity.

Na lokalitě Košův žlíbek se nasycené kalcitové roztoky dostaly až do jílovitých kořenů geologických varhan. V této situaci vznikly bohaté monokrystalické formy, které se přimykají k mateřskému vápenci. Několikadecimetrové skalenoedry čirých, dvojlomných kalcitů jsou obaleny v rudých a žlutavých jílech. Masivní kalcifikace, která umožnila vývoj jak Olomučanských koblížků, tak i velkých krystalů v podloží, opět dokládá redepozici sedimentů typu Rudických vrstev.

Závěrem je možno si položit otázku, směřující k úvaze o stáří vápenatých sférolitů, pokud si připustíme, že se nejedná o autochtonní Rudické vrstvy. Bylo zjištěno, že popisované lokality leží ve stejné nadmořské výšce, t.j. 490 m.n.m. Tato úroveň patrně představuje hladinu vrcholné kulminace bádenské záplavy území Moravského krasu. V této úrovni byly nalezeny autochtonní schránky miocénních korálů na lokalitě „Svážná studna“ v Lažáneckém žlebu.

Pokud bychom připustili, že v rámci mořské regrese docházelo ke splavům křídových sedimentů Rudické proveniencie a jejich snosu do příhodných prohlubní ve vápencovém podloží (též do dutin), našla by se odpověď pro jejich laminární sedimentaci. V tomto procesu bychom patrně našli i vysvětlení pro masivní kalcifikaci jimi prosakujících roztoků.

Bádenská mořská vegetace byla, až na malé výjimky opatřena kalcitovými schránkami a skelety. Ne nadarmo se kalcifikované miocénní jílovité sedimenty označují jako „šlíry“.

Při pleistocénních interglaciálních procesech patrně došlo k dalším masivním redepozicím původního spodnokřídového materiálu ve spojitosti s vodními toky, které jsou vázány na povrchové i podzemní cesty. Sedimenty putovaly po celém území Moravského krasu.

Splachy postihly volné jeskynní prostory v dosahu vod. V takových typech směsných materiálů se samozřejmě neseťkáme s vhodným prostředím pro tvorbu sférolitů. Jedině v místech, kde vznikly separované prostory lakustrinního typu, nebo bahenní statické tůně i v jeskyních, objevují se opět sférolity.

Za nejmladší vývojovou fází těchto zajímavých útvarů můžeme považovat vznik „cicvárů“ na bázi silně vápnitých sprašových poloh. Tento druh sférolitů se vyznačuje tím, že nedostatečný přínos vápenitých komponent neumožnil tvorbu paprsčitých kalcitových výplní.

Cicváry jsou povětšinou tenkostěnné, dutina je bez výplně, pouze polygonálně rozpuštěné její stěny uvolňují úlomky, které se uvnitř při pohybu volně přeskupují a celý útvar vydává chřestivý zvuk. (Chrastítka, chřestítka).

Vlevo : Rudická geoda s výplní chalcedonu. Vpravo : Rudická geoda s nejmladší výplní kalcitu.

Nahoře : Olomučanským koblížek. Dole : Sfěrolity z jeskynních sedimentů.

Jiný pohled na rudické geody.

Sférolity v jiném záběru.

Edice SE 3

**Speleologická pracovní skupina „Tři seniři“
Česká speleologická společnost, Základní organizace 6 – 12
„Speleologický klub Brno“.**

**Tématický okruh č. 2 : Nové poznatky
z Moravského krasu.**

Obsah :

- 1.) Martin Golec a Býčí skála – novinky.**
- 2.) Jeskyně Pekárna (L. Slezák).**
- 3.) Návrat k Pekárně (L. Slezák, R. Cendelín, J. Pokorný).**
- 4.) Reportáž z jeskyně Pekárny. (Josef Pokorný)**
- 5.) Nové naleziště holocénních pěnovců v jižní části Moravského krasu (Lad. Slezák).**
- 6.) Studie řešení deponie strusek. (Ladislav Slezák)**

7.) Vodohospodářská situace obce Rudice. (Ladislav Slezák).

8.) Fotopříloha ke studiu řešení deponie strusek. (Foto J. Pokorný).

Koordinátor :

Ladislav Slezák

Redakční spolupráce :

**Richard Cendelín
Josef Pokorný**

Copyright : Pavel Pokorný, Brno 2009 - 2016

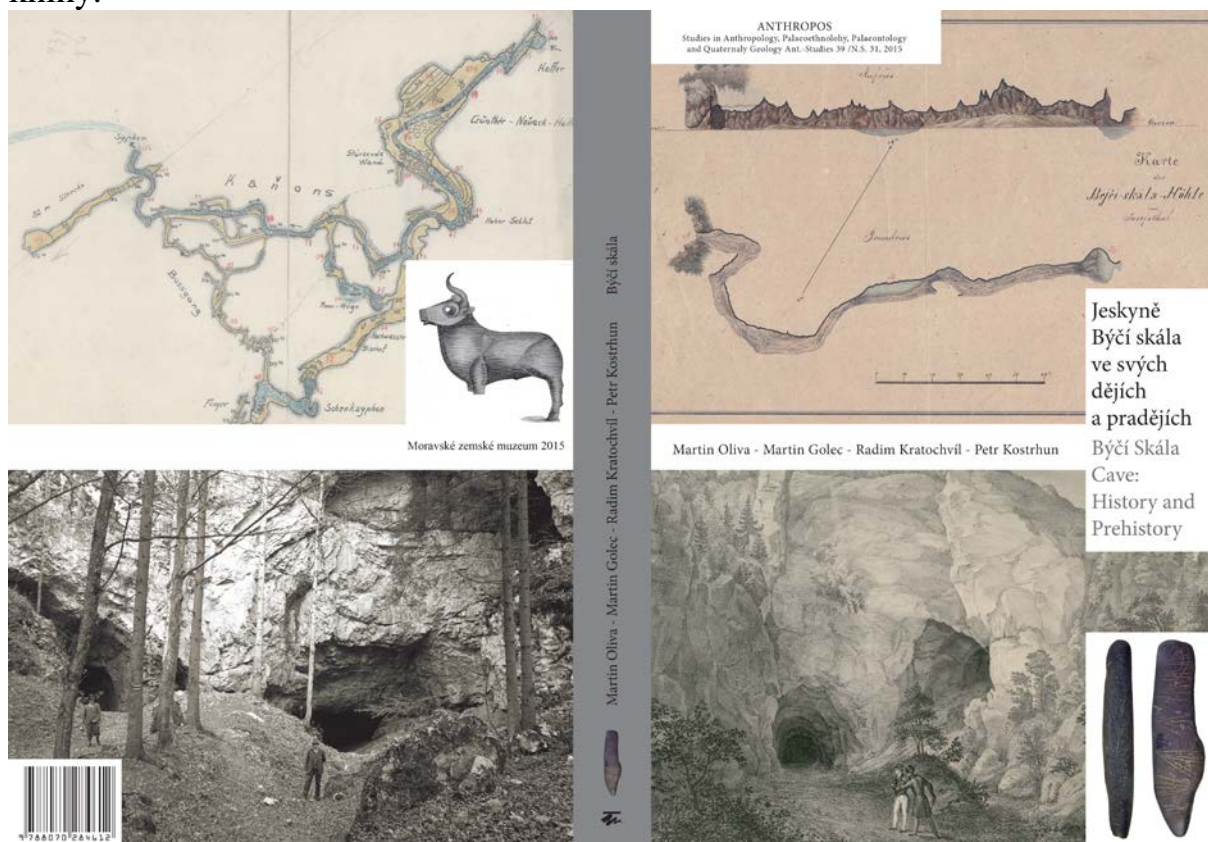
Možný kontakt : jos.pokorny@seznam.cz

Martin Golec a Býčí skála.

Náš externí spolupracovník Martin Golec, profesí archeolog, člen ČSS ZO 6 – 01 je již více než rok zaměstnancem University Palackého v Olomouci, její Filozofické fakulty, Katedry historie, sekce archeologie. V rámci této své vědecké činnosti připravuje se svým autorským kolektivem (Martin Oliva, Martin Golec, Radim Kratochvíl, Petr Kostrhun) novou knihu o Býčí skále, nazvanou „**Jeskyně Býčí skála ve svých dějích a pradějích**“.

Vydavatelem této knihy je Moravské zemské muzeum v Brně a kniha má jít do tisku v dubnu 2016. Na obrázku níže vidíte, jak bude vypadat obálka této knihy.

Tak jako každá věda, i archeologie se neustále vyvíjí a získává nové poznatky. Opět se podařilo poodhalit závoj tajemství a tak se můžeme těšit na nové informace, které v knize budou. Zajímavý zvrát poznatků přineslo i laserové le-

tecké snímkování území kolem Býčí skály. Tato pokladnice archeologie leží na křižovatce 12ti cest ! Jak dále ukazují archeologické nálezy, takové předměty mohly být jen majetkem elit. Byly zde tehdejší elity pohřbívány ? Na to vše nám má odpovědět tato kniha.

Dále Martin Golec spolu s dalšími 12 spoluautory, z nichž dva budou ze zahraničí připravuje do tisku knihu, nazvanou „**Fenomén Býčí skála**“, která by měla vyjít v průběhu tohoto roku v nakladatelství Lidových novin.

Příspěvek ke studiu o ukončení jeskyně Pekárny v jižní části Moravského krasu.

Ladislav Slezák :

Závalové ukončení jeskyně Pekárny je nejen předmětem řady spekulací, ale i místem, kde se speleologové pokusili o jeho překonání. Modelovaný a kompaktní strop jeskyně se asi po šedesáti metrech od vchodu náhle prudce zvedá vzhůru. K němu se přimyká hrubě balvanitá část závrtového kužele. Kužel se jeví poměrně stabilizovaně, díky výplni mezer mezi balvany, která je tvořena hlínami a rezavými jíly typu červenic. Ucpávka je natolik kompaktní, že zabraňuje vzduchové cirkulaci mezi jeskyní a povrchem, přes to, že jde jen o několik metrů.

Průběh a konfigurace přístupné části jeskyně Pekárny nás vedly k tele-agnostickému experimentu (L. Slezák, R. Cendelín) v září 1998. Výsledkem bylo schéma předpokládaného pokračování systému k Mokré. Komplikace v měření se projeví již bezprostředně v prostoru ploché deprese za ukončením jeskyně. Ukázalo se totiž, že koncový zával jeskyně nepředstavuje prosté prolomení stropu slabého nadloží, ale je patrně výsledkem několika jevů, které do procesu závalu zasáhly postupně, po čas geomorfologických změn v území.

Abychom byli schopni provést spolehlivou korelaci mezi jeskyní a povrchem, byla provedena měření pomocí radiomajáku (Ondrouch – Ondrouchová 2007) a v depresi nad koncem jeskyně byly stabilizovány dva body. Bod č. 1 představuje průmět hrany koncového závalu v podélné ose jeskyně, bod č. 2 je průmětem ukončení průkopu západní, tzv. „Prixovy chodbičky“. Obě lokality jsou od sebe vzdáleny pouhých 6 m, při čemž suťový materiál se projevuje odlišně.

Prixova chodbička, na rozdíl od průkopu (bod 1.) v podélné ose jeskyně, byla ukončena v labilních sutích, které postrádají výplně. Přesto ani nad tímto místem nebyla k povrchu pozorována vzduchová cirkulace. Habitus sutí je ostrohranný, materiál obsahuje proplachy hnědavých hlín. Z posouzení materiálu závalu v celém profilu jeskyně se jeví, že východní část závalu, tj. od Kameného žlíbku, je patrně geneticky starší, než zával při západní části (bod 2.).

Návazná studia jsme prováděli již na povrchu terénu, jednak na ploše deprese a jejích okrajů, jednak směrem předpokládaného dalšího průběhu jeskynního systému. Stabilizačními prvky byly okraje pevných skalních výchozů (skaltek) po okraji deprese, která ve svém nejnižším místě nese stopy lidské činnosti v podobě zaniklé selské vápenice.

V tomto místě depresi přetíná významná linie tektonického oslabení vápencového masivu (kliváž 30°, SSV – JJZ) a depresi tak tímto směrem otevírá

hrdlem širokým 15 m do svahu Kamenného žlíbku v nadm. výšce kolem 370 m. Toto hrdlo je oboustranně lemováno výraznými skalkami, jejichž tektonické prvky jsou totožné ve směru SSV – JJZ.

V tomto hrdle bylo provedeno telegnostické měření. Anomálie vyznačují, že ze strany Kamenného žlíbku je do hlavního průběhu jeskyně Pekárny skalní průlom (soutěska, nebo zřícená část jeskyně), jejíž skalní práh odpovídá již uvedené nadmořské výšce 370 m. Při tomto zjištění vyvstává již tolikrát diskutovaná a stále nezodpovězená otázka, byla-li jeskyně Pekárna vývěrem či ponorem neznámého toku.

V kontextu vývoje celého území Moravského krasu mezi paleogénem a neogénem se otázka funkce vývěru (směru odvodňování od jihu k severu), tedy proti spádování toků k hlavním erozním bázím vázaným na miocénní pánve poněkud vymyká. Pro lokální erozní bázi by se mohlo najít odůvodnění až v pleistocénu, což je těžko obhajitelné vzhledem k nálezům krasových jevů ve velkolemech jeskyně Mokerské.

Velkou neznámou je dosud neobjasněný původ fluviální výplně jeskyně Pekárny. Mají štěrkopisky původ v rozpadlých Myslejovických kulmských slepencích, transportovaných Hostěnickými vodami přes Hostěnické údolí a Kamenný žlíbek, nebo vodami Říčky? Nebo jde dokonce o směsný sediment s Othnangskými štěrky z Ochozské deprese? Tam je též jejich horní úroveň překryta Bádenskými tégly při nadm. výšce kolem 370 m. Rozluštění nám snad přinesou sedimentologové.

Diskuse o směru proudění vod v Pekárně a tedy její případné remodelaci v období pleistocénu, či vrcholného miocénu by po našem zjištění mohla vzít v potaz i variantu vlomení Hostěnického potoka do systému Pekárny v období přehlubování dolní části Kamenného žlíbku. Část systému Pekárny se tak mohla stát, na přechodnou dobu, než se definitivně vyřítil kužel ze žlíbku k Říčce, výtokem Hostěnického potoka.

Detailní uložení fluviálních sedimentů v Pekárně neznáme. Známe jen sporadicky jejich mocnost z ověřovacích sond (celkem 2) Martina Kříže, případně jejich relikty z archeologických sondáží v předportáli jeskyně, prováděných B. Klímou v r. 1961.

Telegnostická detekce potvrdila další průběh jeskyně Pekárny za hranicemi koncového závalu. Charakter rozdílných typů a složení materiálů závalu je velice povzbuzující v perspektivách prací možných k dalším objevům.

Po dohodě s geologem Správy ChKO Moravský kras Ant. Tůmou jsme iniciovali (s příslibem jeho spolupráce) možnost provedení prospektorské vrtby v pásmu telegnostické anomálie v dostatečné vzdálenosti od koncového závalu, s cílem ověření existence možných volných jeskynních prostor. Realizace vrtby (maloprofil) do maximální hloubky 30 – 40 m by mohla proběhnout v r. 2016.

Jedním z dalších překvapení, které nám Pekárna poskytla bylo telegnostické profilování nad známou částí jeskyně. Potřebovali jsme si ověřit věrohodnost našeho obrysového plánu ve srovnání se známou mapou jeskyně. Jako podklad jsme použili plány jeskyně, zhotovené M. Křížem (1906), K. Feitlem (1920) aj. Himmelem (1966). Do společné projekce jsme pak vynesli náš obrysový plán jeskyně, pořízený z povrchu planiny nad jeskyní. Uvedené mapy se vcelku shodovaly co do obrysů, délky i šířky a zapadaly do plochy naší telegnostické mapy. Přes to se objevila jedna velká odchylka !

Náš profil přesahuje západní stěnu jeskyně v úseku od vchodu až po začátek suťoviska pod komíny. Největší zachycené rozšíření profilu jeskyně, 18m, je ve vzdálenosti 16 m od vchodu jeskyně za západní stěnou. Východní stěna příčného profilu vedeného v této vzdálenosti se za půdorys vychyluje v maximum oblouku o 8,5 m.

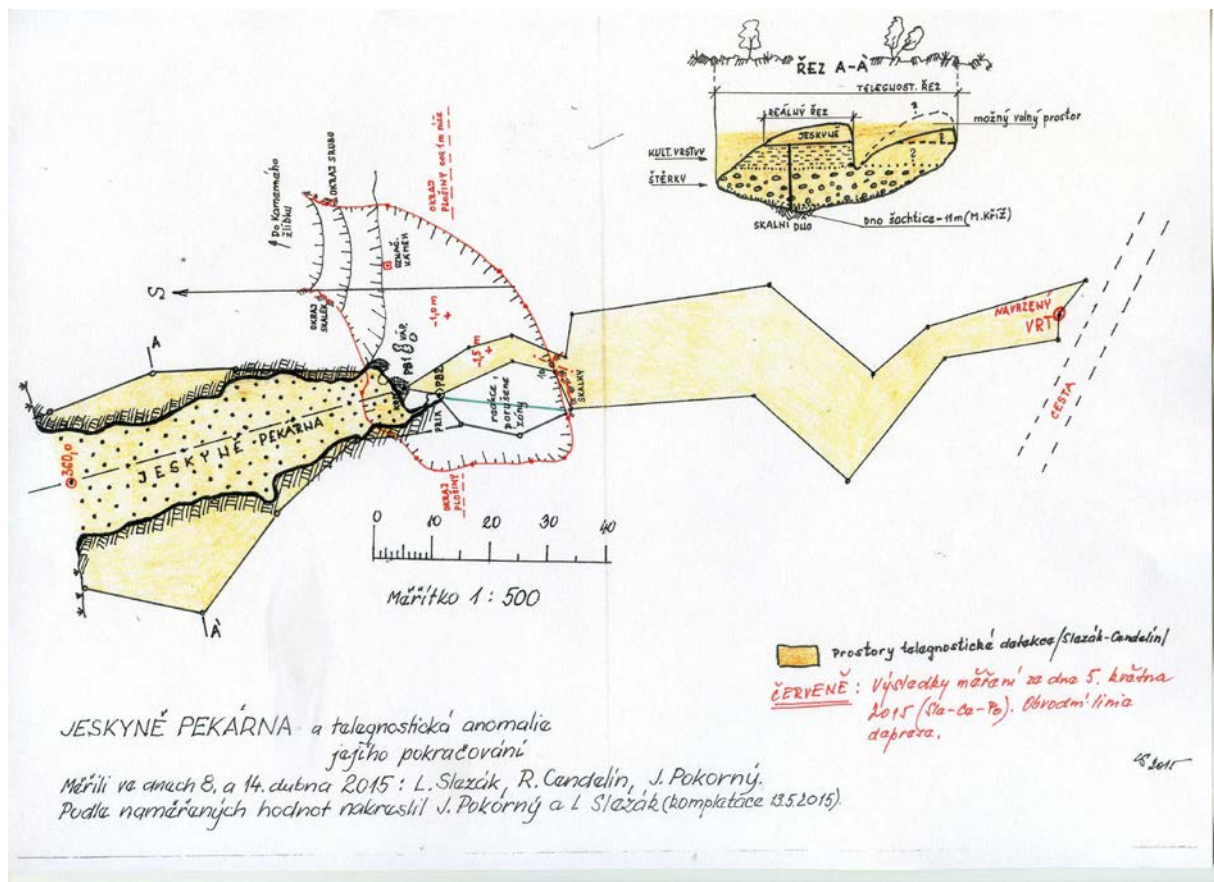
Telegnosticky vymapovaná anomálie zde představuje maximální šířku dutiny (od stěny ke stěně) ukrytou pod dnem dnes známého průběhu jeskyně. Tato skutečnost si vyžaduje ověření georadarem, který je schopen určit prostředí neznámé prostory a hlavně její absolutní hloubku, což našimi virgulemi nelze.

Pokud by se prokázalo, že prostora skutečně existuje, pak by šlo patrně o objev nesmírného významu jak z pohledu speleogenetického, tak archeologického zvláště. Pokud by neznámé prostory skýtaly obdobné archeologické podmínky, jaké byly (a ještě jsou) v jeskyni Pekárně, včetně volného prostoru nad hladinou sedimentů (?), pak by mohlo jít vskutku o „**objev století**“. Tak uvidíme, co dál !

Použitá literatura :

- Szombathy J. (1880) Über Ausgrabungen in den Mährischen Höhlen im Jahre 1880. (In : Sitzungsbericht der k. k. Akademie der Wiss., Mathe.-Naturwiss. Classe, Band 82, heft 5.
- Wankel J. (1880) Prehistorische Funde in die Pekárna Höhle in Mähren. (In : Mittheilungen der Anthropol. Gessel., 10. Wien)
- Kříž M. (1890). Kůlna a Kostelík, dvě jeskyně v útvaru devonských vápenců na Moravě.
- Kříž M. (1891) Die Höhle Kostelík in Mokrá-Walde nebst den übrigen Grotten des Hadecker Thales. (In : Jahrbuch des k.k. geol. Reichsanstalt, Band 41.
- Absolon K. – Czižek R. (1925) Paleolitický význam jeskyně Pekárny na Moravě. Zpráva první. Časopis MZM XXV : 1 – 58.
- Absolon K. – Czižek R. (1926) Paleolitický výzkum jesk. Pekárny na Moravě. Zpráva druhá. Časopis MZM XXVI : 112 – 208.
- Absolon K. – Czižek R. (1929 – 1930) Dtto, zpráva třetí. Čas. MZM 479 – 532.

- Klíma B. (1958) Význam archeologických výkopů v jeskyních jižní části Mor. krasu pro kvarterní geologii. Antropozoikum. 8.
- Klíma B. (1963) Grabung vor dem Eingang in die Höhle Pekárna. Přehled výzkumů AÚ ČSAV 1963.
- Pokorný J. (1998) Výzkumy v jeskyni Pekárně. (Pohled do historie výzkumů). Sborník „Speleoforum“, ročenka č. 17. Vyd. ČSS.
- Slezák L. (1999) Příspěvek k dalšímu možnému pokračování jeskyně Pekárny v jižní části Moravského krasu. Časop. „Speleo“, č. 28 str. 23 – 26, vydavatel ČSS.

Návrat k Pekárně.

L. Slezák, R. Cendelín, J. Pokorný.

Název našeho příspěvku, ač vyznívá poněkud poeticky, pojednává o našich snahách navrátit jeskyni do geologicko-speleologické hry, ze které poněkud vypadla. Vlastní jeskyně je nám známa spíše jako světoznámá stanice lovců sobů, kteří zde sídlili před 13ti tisíci léty. Patrně jeskyni využívali střídavě po celá dvě tisíciletí.

Magdalénský lid z jeskyní jižní části Moravského krasu migroval za potravou i vzácnými materiály na výrobu kamenné industrie. Pozůstatky této kultury se zachovaly ve vrstvách sedimentů, které jsou mocné kolem 4 m a které naši archeologičtí předchůdci vykořistili. Nehodláme na tomto místě hodnotit výsledky jejich prací, víme však jedno.

Magdalénci, kteří sídlili v jeskyních Španělska či Francie, zanechali po sobě stopy nejen v sedimentech jeskyní, ale i na jejich stěnách. Jeskynní malby z Altamiry či Lascaux mluví za vše. Nálezy rytin i plastika z Pekárny jen potvrzují, že i v této jeskyni přebývali umělci. Malovali po stěnách jeskyně i oni ?

Bohužel, v dnes známé části jeskyně není na stěnách ani čárka. 4m mocné sedimenty přisedají ke stěnám jeskyně. Pod nimi je ostrá hranice, pod níž, až do hloubky 11 m (skalní dno) leží polohy štěrku a písků. Jejich stáří může být diskutabilní, jisté je však jedno. Jsou daleko starší, než osídlení Magdalénci, kteří přišli do jeskyně na štěrkovou výspu.

Zanechme archeologie, a věnujme se nadále otázkám paleomorfologie jeskyně a její pozice vzhledem ke geomorfologii a hydrografii okolí. Jestliže je dnes jeskyně známá v podobě, jak ji například popisuje Martin Kříž v r. 1864, pak od té doby podoba jejího půdorysu patrně nenaznala podstatných změn (pouze zbytkové deponie po archeologických výkopech z pozdější doby).

M. Kříž nechal vyhloubit několik revizních šachet pro zjištění celkových mocností a složení sedimentů až na skalní dno jeskyně. Vyslovil při tom odvážný názor o celkovém spádování dna jeskyně (od zadu ke vchodu). Z toho odvozoval i svoje paleogenetické představy o vzniku a funkci jeskyně. Ani pozdější práce se nezabývají konfigurací jeskyně před vyplněním sedimenty.

Speleologické prolongační práce byly dosud taktéž zaměřeny ke koncovému závalu jeskyně a jeho překonání. Poslední pokus se chystal udělat Marek Šenkyřík – Poustevník, ale papírově to nezvládnul a tak byl z Pekárny vykázán.

V rámci našich technologických studií dané oblasti jsme Pekárnu zahrnuli do sféry našeho zájmu jako návazné území na ploch sektoru „C“ nad Ochozskou jeskyní. Mapy jsme doplnili o polygon Kamenným žlíbkem s odbočkami na Horní vchod do Ochozské jeskyně, Hynštovu ventarolu, dnes zavalenou propástkou Fox, Cepovu díru a napojili jsme se tak na pevný bod vyneseny radiomajákem na patě závalu Pekárny k povrchu.

Tak se podařilo stávající půdorysnou dokumentaci Pekárny poměrně přesně posadit do terénu. To nám umožnilo provádět telegnostický průzkum v orientovaných profilech napříč průběhu známé části jeskyně a v jejím předpokládaném pokračování směrem k jihu.

Profilování začalo na dvou, radiomajákem fixovaných bodech, přenesených z konce jeskyně na povrch. Postupně byl rozevírán vějíř profilů a konstatováno, že terénní deprese v prostoru závalu netvoří jednoduší obrazec reakcí, ale s velkou pravděpodobností rozděluje těleso závalu na závalů několik.

Konsolidovaná část se přimyká ke Kamennému žlábků a navazuje na morfologicky patrný průlom do jeho svahu. Druhá část závalu tvoří západní díl deprese a opírá se o homogenní skalní masiv. Z hlediska reakcí se jeví jako labilnější. Dále reakce vymezují mezi oběma tělesy úzký prostor, který navazuje na rozšířenou reakci, kopírující průběh vrstev a kliváže.

Ohraničení prostoru se jeví již jako zcela kompaktní, Toto zjištění by s určitou dávkou pravděpodobnosti a v kontextu s dříve prováděnými geofyzikálními pracemi (Geofyzika Brno, metodika VDP, SOP, VES) dávalo naději na možné pokračování jeskyně.

Telegnostické profilování pokračovalo dále k jihu. Reakce ukazují na vychýlení hlavního směru do anomálie SSV – JJZ, která se obloukovitě opět vrací do původního směru S – J.

U lesní cesty, která sloužila jako účelová komunikace pro vrtné soupravy a následně jako dopravní trasa pro vytvoření umělé deponie skryvkového materiálu (kulmské břidlice) k zarovnání škrapového pole a založení bukové mladiny (je v ploše SPR) jsme naše trasování prozatím ukončili.

Naše telegnostické profilování, aby bylo vzhledem k Pekárně schopné korelace se známým průběhem jeskyně, jsme doplnili řadou příčných profilů. Postupovali jsme od koncového závalu k portálu. Zatím, co prvních 25 m se telegnostický obraz shodoval s půdorysem plánu jeskyně, další měření naznačila odlišení. Východní stěna se postupně odkláněla do maxima 10 m od portálu, a pak se k němu opět přiblížila, západní stěna se odchýlila do maxima 25 m ve vzdálenosti 30 m za portálem. Vychýlení obrysu východní stěny lze přičíst reakci na směr a sklon hrubě lavicovitých vilémovických vápenců, které směřují SSV – JJZ směrem (pod úklonem 25°) k JJZ.

Celý soubor tak upadá ke Kamennému žlábků. Vrstevní spáry jsou rozvolněné, místy primárně zkrasovělé. Na jejich porušení se podílí i průběh poruch ve směru kliváže. Jinak je tomu při stěně západní, kde odklon začíná zhruba v místech, které Martin Kříž (1902) popisuje jako „chobot“, ve kterém se kdysi musely ztrácet vody, „které přicházely zepředu i zezadu jeskyně“ a odtékaly do neznámého pokračování.

Na půdorysné Křížově mapě je toto místo patrné z výklenku. Na mapě K. Feitla z r. 1925 již tento výklenek zaznamenán není. Je pravděpodobné, že byl založen přebytečnou deponií z archeologických výzkumů při jejich likvidaci.

Není bez zajímavosti, že v tomto místě napříč jeskyní probíhá tektonická porucha, která je příčinou deformace i stěny východní a byla identifikována i při výše zmíněném geofyzikálním průzkumu (E v kroužku na plánu).

Telegnostická anomálie za západní stěnou jeskyně jde proti sklonu vrstev. Mohlo by v tomto případě jít o možnost projevu vzájemně se překrývajících rozvěřených vrstevních spár ve sledu pod sebou.

Aby bylo možno upřesnit dosud získané informace, zvolili jsme následující postupy. Prověření inkriminovaných částí georadarem a na základě vyhodnocení realizovat jeden až tři maloprofilové ověřovací vrty. Georadarové měření proběhlo dne 10. listopadu 2015. (Archeologický ústav MU v Brně, Zeman – Vágner).

Měření bylo pouze orientační a prokázalo, že dosah radaru je do maximální hloubky 10 m pro nás nedostatečný (nadloží jeskyně se pohybuje v mocnosti od 12 do 20 m). Pro další měření bude třeba získat pracoviště s výkonnější anténou radaru. Příslib případných vrtů a jejich zajištění máme od geologa Správy ChKO Moravský kras – RNDr Antonína Tůmy.

Závěr :

Naše pracovní specializovaná skupina (SE – 3) jako součást České speleologické společnosti, Základní organizace 6 – 12 v letošní roce 2015 navázala na práce obdobného charakteru (výsledky publikovány ve Speleofóru 2015) jako v roce minulém.

Prokázali jsme komunikaci mezi Kamenným paleoponorem v horním dílu Kamenného žlíbku sektorem C (terén nad Ochozskou jeskyní), prokázali pokračování jeskyně Jezevčí a řešili první etapu jeskyně Pekárny. Její paleokonfiguraci před osídlením lovců sobů (před 13 tisíci léty) a to jak ve smyslu jejího průběhu za západní stěnou, tak možnost jejího pokračování za závalem.

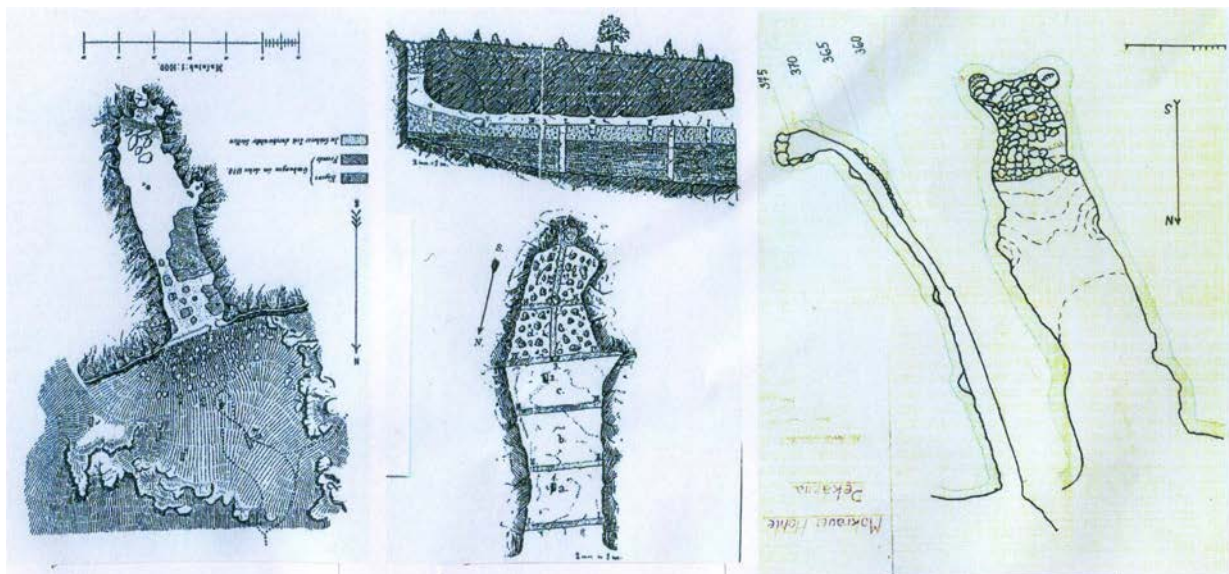
Text pro anglický překlad :

Výzkumné práce v jeskyni Pekárně v jižní části Moravského krasu jsou zaměřeny na sledování paleomorfologie jeskyně. Úroveň bazálních šterkopísků v jeskyni je v hloubce 4 m pod dnešní počvou jeskyně. Pomocí telegnostických pomůcek, georadaru a případně další techniky hodlá skupina zjistit původní skalní konfiguraci jeskyně. Do budoucna se uvažuje o ověřovacích vrtech. Veškeré práce směřují k vyjasnění paleogenetického postavení jeskyně a vazbu na okolní krasové jevy.

Použitá literatura :

- Szombathy J. (1880) Über Ausgrabungen in den Mährischen Höhlen im Jahre 1880. (In : Sitzungsbericht der. k. Akademie der Wiss., Mathe.-Naturwiss. Classe, Band 82, heft 5.
- Wankel J. (1880) Prehistorische Funde in die Pekárna Höhle in Mähren.

- (In : Mittheilungen der Anthropol. Gessel., 10. Wien)
- Kříž M. (1890). Kůlna a Kostelík, dvě jeskyně v útvaru devonských vápenců na Moravě.
- Kříž M. (1891) Die Höhle Kostelík in Mokrá-Walde nebst den übrigen Grotten des Hadecker Thales. (In : Jahrbuch des k.k. geol. Reichsanstalt, Band 41.
- Absolon K. – Czižek R. (1925) Paleolitický význam jeskyně Pekárny na Moravě. Zpráva první. Časopis MZM XXV : 1 – 58.
- Absolon K. – Czižek R. (1926) Paleolitický výzkum jesk. Pekárny na Moravě. Zpráva druhá. Časopis MZM XXVI : 112 – 208.
- Absolon K. – Czižek R. (1929 – 1930) Dtto, zpráva třetí. Čas. MZM 479 – 532.
- Klíma B. (1958) Význam archeologických výkopů v jeskyních jižní části Mor. krasu pro kvarterní geologii. Antropozoikum. 8.
- Klíma B. (1963) Grabung vor dem Eingang in die Höhle Pekárna. Přehled výzkumů AÚ ČSAV 1963.
- Pokorný J. (1998) Výzkumy v jeskyni Pekárně. (Pohled do historie výzkumů). Sborník „Speleoforum“, ročenka č. 17.

Mapa Pekárny –
půdorys s předpolím.
Josef Szombathy – 1880

Mapa Pekárny –
půdorys a řez
Martin Kříž – 1891

Mapa Pekárny –
Půdorys a řez
Karel Feitl – 1925

Obrysy jeskyně Pekárny, jak je zaznamenali tři autoři :

Patrný je rozdíl v detailu západní stěny, v odbočce k možnému rozšíření jeskyně.

Pracovní reportáž z jeskyně Pekárny.

Josef Pokorný :

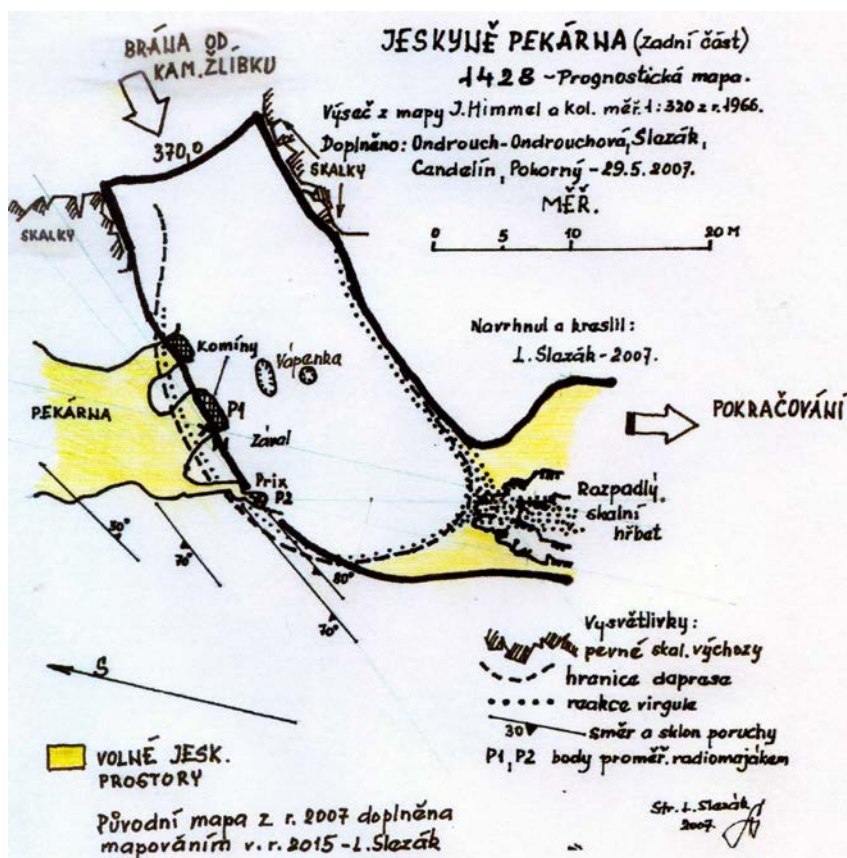
Takto nakreslil jeskyni Pekárnu v r. 1864 zeť MUDr Jindřicha Wankla, profesor Jan Havelka.

Jeskyně Pekárna ležící v nadm. výšce 360 m, 40 m nade dnem Hádeckého žlebu (údolí potoka Říčka). Podle JESO má číslo MK 1428, podle Himmela Ř – 15. Cca 60 m za portálem končí masivním závalem. Pokusy různých pracovních skupin o průchod závalem byly odraženy sesouvajícím se materiálem v podobě několikátunových skalních bloků. (1 m³ vápence váží cca 2,6 t). V té suti, tvořící zával budou i větší balvany.

Vzpomínám, jak jsem se kdysi zúčastnil přednášky prof. Jelínka, (tehdy ředitele Moravského muzea) který ve své přednášce zaníceně hovořil o možnostech prolongace jeskyně Pekárny a o tom, že jeskyně Pekárna je nejvýhodnějším sídlištěm magdalénských lovců a tito lovci ve všech jeskyních, ve kterých sídlili po sobě zanechali nástěnné malby. Prof. Jelínek tehdy vyslovil naději, že i pokračování jeskyně za závalem může takovéto malby obsahovat.

L. Slezák s R. Cendelínem se pokusili již na sklonku devadesátých let minulého století o telegnostickou detekci v prostoru kolem závalu a podle tehdejší reakce jejich virgulí pokračuje za závalem jeskynní chodba dále směrem k jihu, přibližně ve směru k Mokerskému velkolomu. Výsledky této své detekce publikovali v časopise „Speleo“, číslo 28 / 1999, str. 23 – 25, včetně mapky, která zachycovala polohu anomálie v terénu.

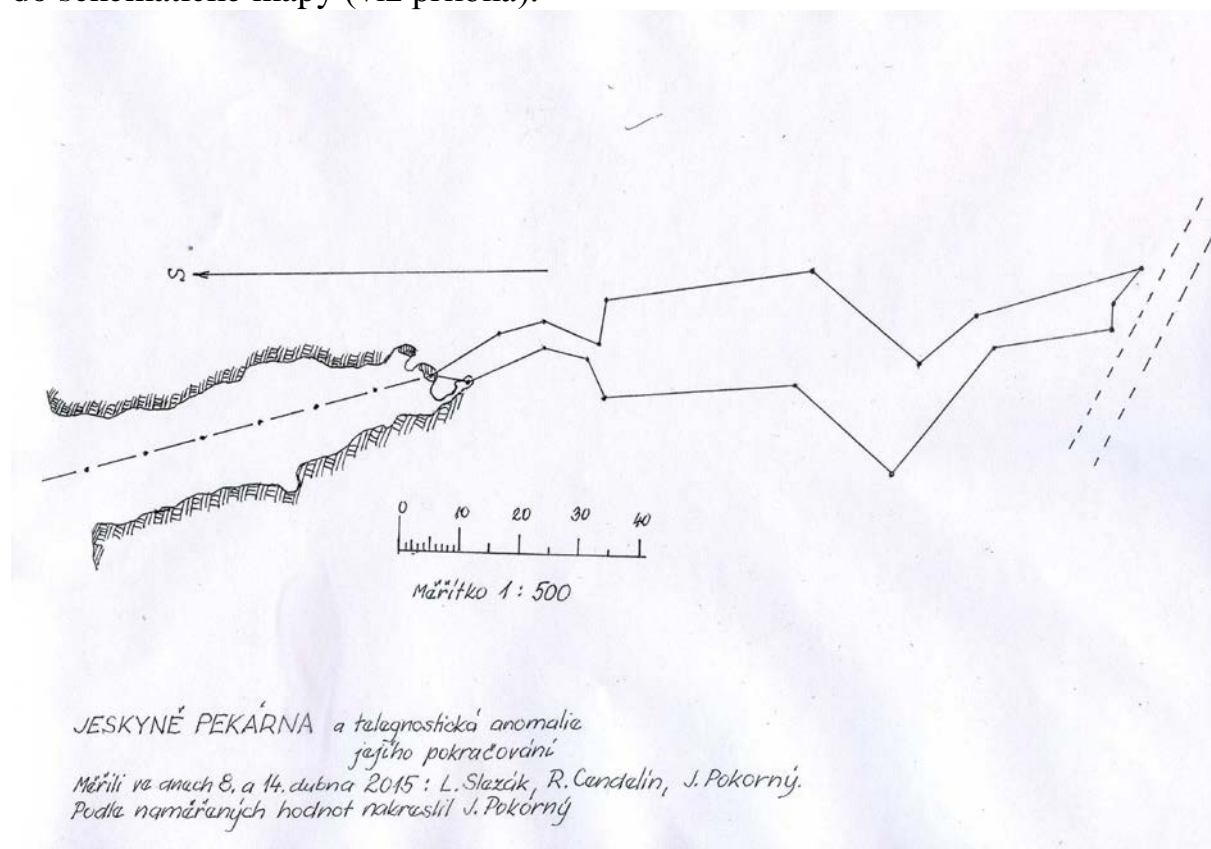
Následně bylo dne 29.05.2007 provedeno pomocí radiomajáku zaměření dvou koncových bodů jeskyně Pekárny v prostoru před závalem a tyto dva body (P1 a P2) byly vyneseny na povrch terénu nad jeskyní. Viz Slezákovu mapku níže.

Dne 10. 03. 2015 přichází do prostoru nad jeskyní Pekárnou pracovní skupina SE – 3, doprovázená RNDr. Tůmou ze Správy ChKO MK a seznamuje je s telegnostickým zaměřením předpokládané dutiny v prostoru za závalem. Zaměřená dutina má podobu chodby, táhnoucí se k jihu, směrem k velkolomu Mokrá.

Na místě je dohodnuto, že Pracovní skupina (dále jen PS SE-3) vytypuje místo pro ověřovací vrt, zpracuje a dodá příslušnou dokumentaci Správě ChKO. RNDr. Tůma následně projedná možnost ověřovacího maloprofilového vrtu v režii provozovatelů velkolomu.

Následně přichází PS SE-3 na toto místo 5.04.2015, pomocí telegnostické detekce vytýčí (pomocí „šalování“ fáborků na stromech) hranice anomálie za závalem, odměří je od pevných bodů P1 a P2, (vynesných na povrch) a zakreslí do schematické mapy (viz příloha).

Na pravé straně náčrtu je zakreslena probíhající cesta. Zaměření chodby telegnostickou detekcí pokračuje dále za cestu. Naším úkolem ale bylo, vytypovat místo pro ověřovací vrt. Tento bod leží uprostřed anomálie – před cestou. Toto místo bylo zvoleno především proto, aby byl co nejvíce usnadněn případný příjezd vrtné soupravy k vytypovanému místu.

Obrázek složený z několika snímků se snaží panoramaticky zachytit proláklinu závalu v terénu nad jeskyní Pekárnou. Červeně označený kámen je PB č. 14, je-den z pevných bodů našeho měření. Je to pohled od PB 14 k jihu, směrem, kterým probíhá zaměřená detekce pokračování chodby za závalem.

Tento obrázek, opět složený z několika snímků se snaží dokumentovat sráz, kterým se patrně při závalu sesula část materiálu do údolí. Je to pohled k severu. PB 14 se nachází na skalce vpravo. Kdo má dobré oči, snad najde červenou skvrnu na skalce, obrostlé mechem.

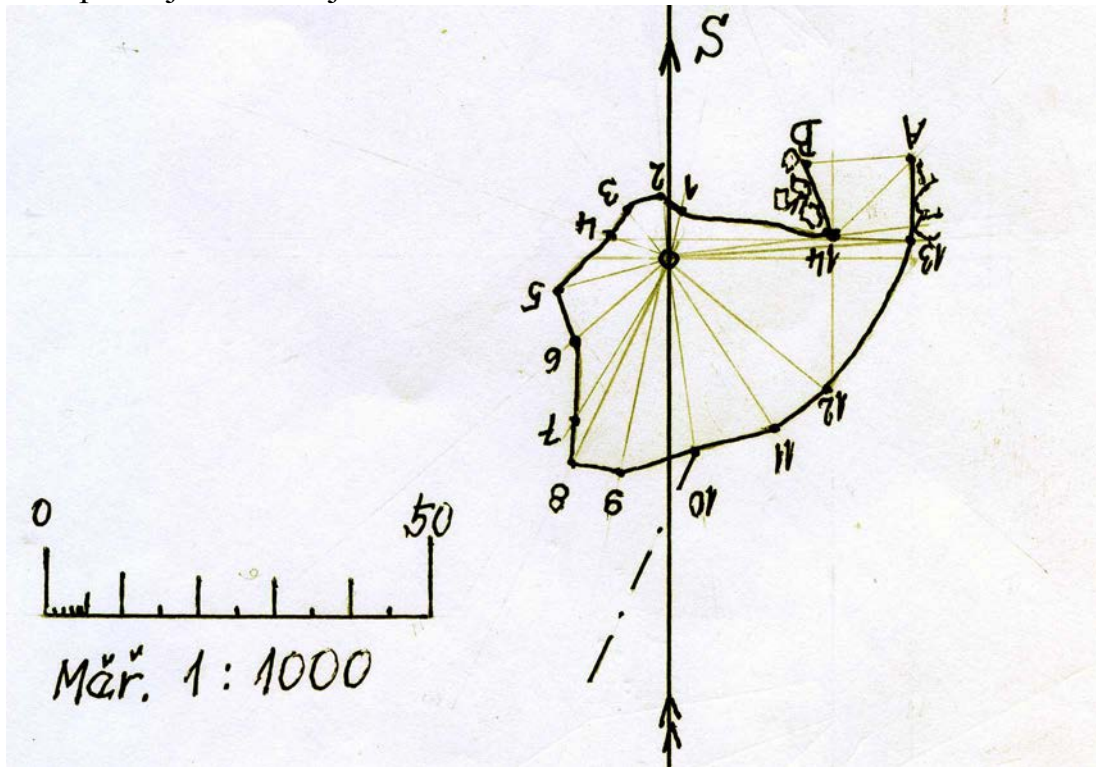
Na dalších dvou snímcích vidíte označení místa pro ověřovací vrt.

Dva záběry telegnostickou detekcí zaměřeného bodu pro zkušební vrt. Tento bod leží nad chodbou hypotetického pokračování jeskyně Pekárny za závalem.

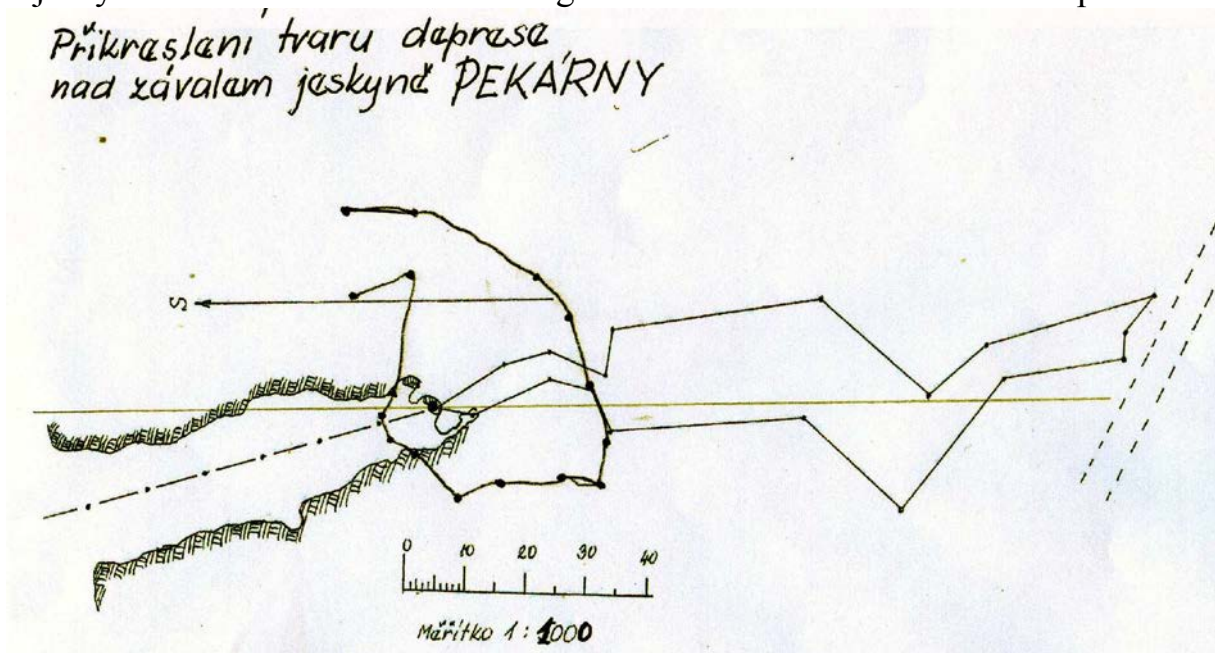

Následně byl zaměřen okraj propadliny závalu nad jeskyní Pekárnou, ve vztahu k pevnému bodu PB 1 (středový bod) vynesenu na povrch pomocí zaměření radiomajákem. Bod č. 13 na této dílčí mapce byl při následném přeměření později označen jako bod č. 14 !

Takhle vypadá situace po zakreslení zaměřených okrajů závalu ve vztahu k jeskyni Pekárně a k ohraničení telegnostické detekce na další dílčí mapce..

Přikreslení tvaru deprese nad závalam jeskyně PEKÁRNŮ

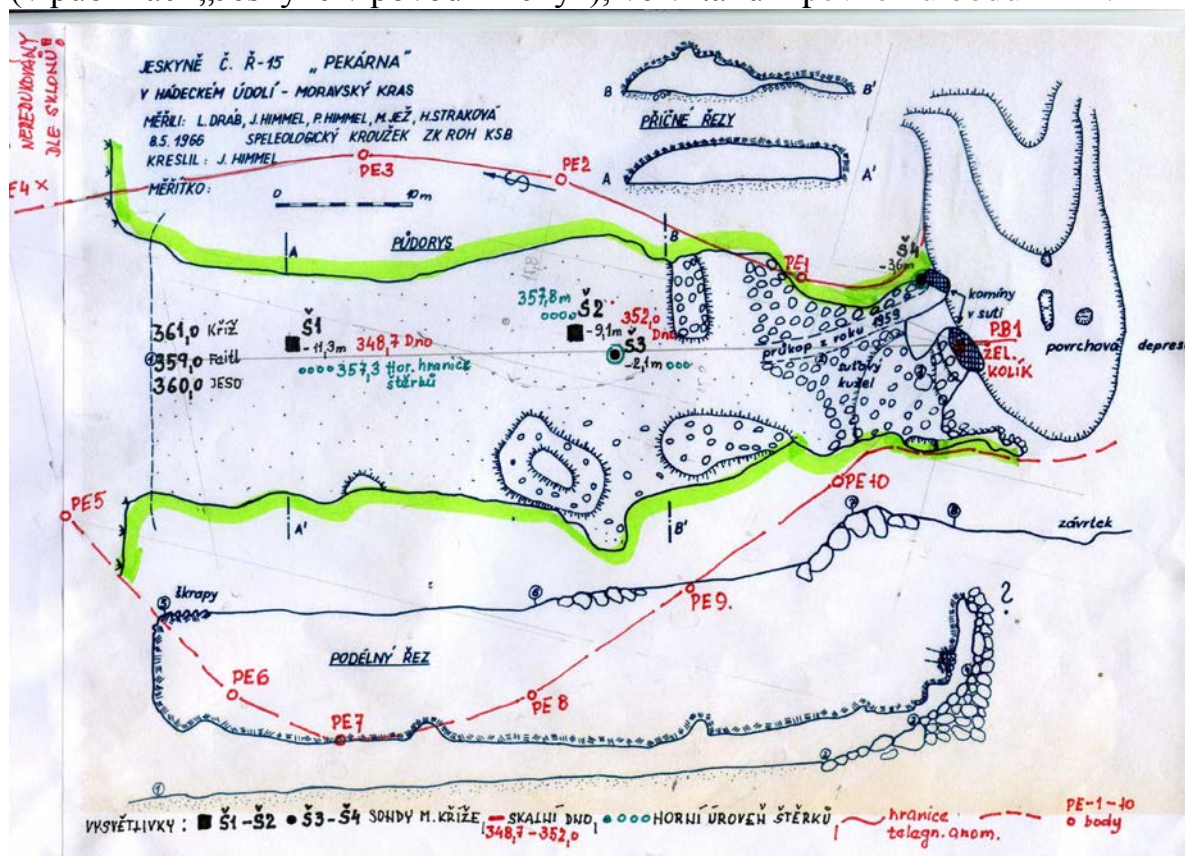
Záběry z měření v terénu nad jeskyní Pekárnou. Snímky dokumentují, v jak těžkém skalnatém terénu jsme se my, senioři pohybovali. (Na snímku dole) Lad'a má přes koleno přehozenou šálovací stuhu.

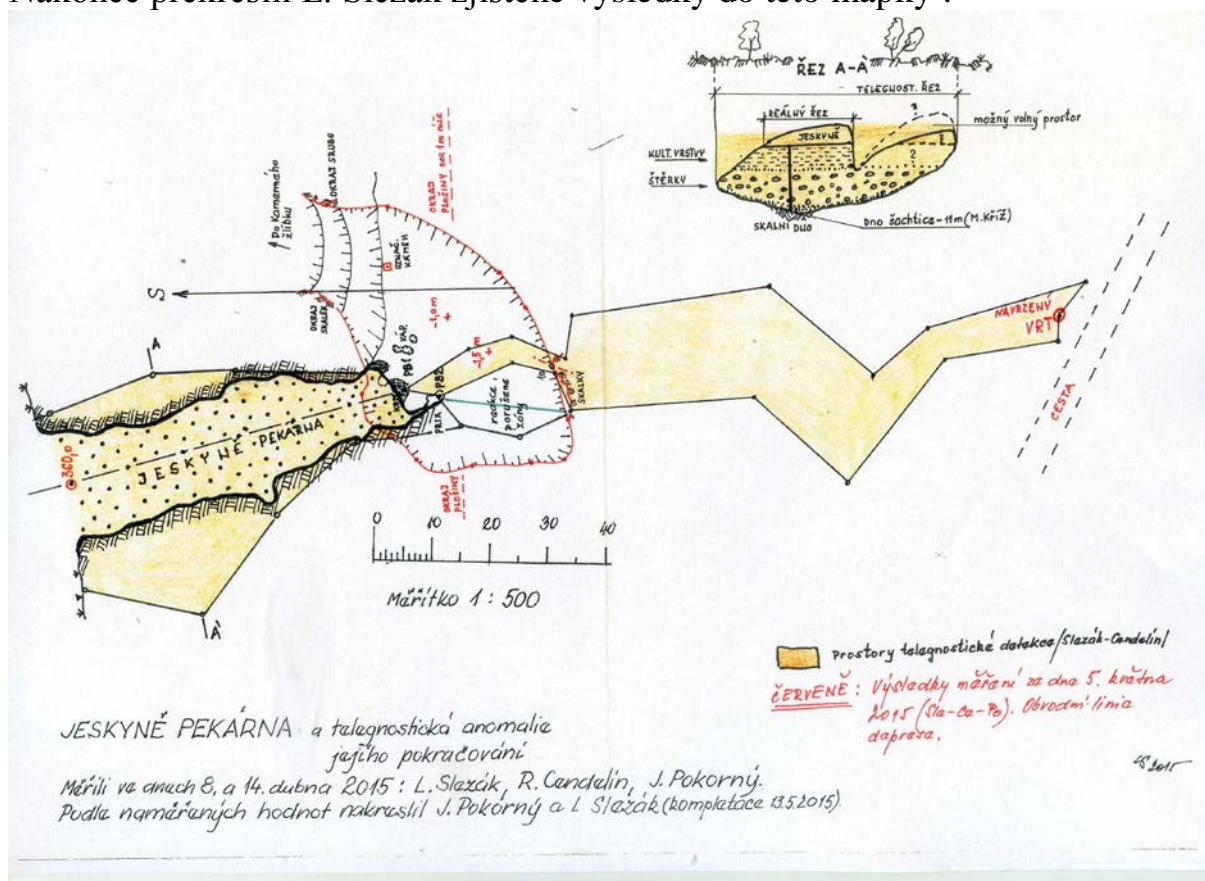

Obr. nahoře : Ještě v terénu nad Pekárnou.

Červené linie zachycují telegnostickou detekci přímo nad Pekárnou. K přesnému zakreslení byla použita mapka Dr. Himmela, publikovaná v r. 1967 a v r. 2012 (v publikaci „Jeskyňe v povodí Říčky“), ve vztahu k pevnému bodu PB 1.

Nakonec překreslil L. Slezák zjištěné výsledky do této mapky :

Byl to především Dr. Slezák, který hledal způsob, jak potvrdit detekci zjištěné anomálie. Navázal kontakt s prof. Měřinským z Masarykovy university, Ústav archeologie a muzeologie, odkud dne 10. listopadu 2015 přijeli dva jejich pracovníci, p. Zeman a p. Vágner s georadarem a pokusili se přeměřit telegnostickou detekcí odhalené tektonické poruchy vápencového materiálu nad jeskyní Pekárnou.

Dosah antény použitého georadaru reagoval jen do hloubky 12 m, což nepostačovalo ani na hloubkové prozkoumání nadloží jeskyně Pekárny, která se nachází v hloubce více než 15 metrů. Nicméně, georadar zachytil soubory vrstevních spár (v úhlu 25°) a průběh klivážních poruch (v úklonu cca 45 až 50°).

L. Slezák se s pracovníky MU – ÚAM shodl na tom, že reakce virgulí, pokud se týče hloubky zaměření, dosaženého radarem vymezují pole, které je prořato výše uvedenými poruchami. Tyto poruchy se v průmětu k povrchu protínají a vytváří tak výše zmíněný virgulový obraz.

Vzhledem k tomu, že nebylo dosaženo hloubkové úrovně horizontu Pekárny, nebylo možno stanovit ani její radarový obraz. Je nutno použít buďto výkonnější georadar, nebo použít jiné geofyzikální metody. Krajním řešením by byly orientační vrty v počtu minimálně tři.

O tuto akci projevila také zájem Česká televize, která zde natočila deseti-minutový šot do pořadu „Zajímavosti z regionu“.

Na horním snímku : R. Cendelín a pracovníci MU- ÚAM, pánové Zeman a Vágner, kteří prováděli měření georadarem. Na dolním snímku vpravo režisér Skokan a vlevo kameraman z České televize Brno, z redakce pořadu „Zajímavosti z regionu“.

Na horním snímku : R. Cendelín vypráví na kameru historii osídlení a objevů v jeskyni Pekárně. Na snímku dole : Televizní pracovníci použili pro získání atraktivních záběrů jeskyně létající dron, nesoucí kameru.

Na tomto snímku je dokumentováno, jak R. Cendelín doprovází kameramana jeskyní k závalu.

Nové naleziště holocénních pěnoveců v Jižní části Moravského krasu.

Ladislav Slezák.

Na území Moravského krasu je celá řada míst, kde vyvěrají na povrch vápencem mineralizované vody. Jakmile dojde k situaci, kdy roztoky opouští kysličník uhličitý, dochází ke srážení drobných krystalků kalcitu. Tyto následně obalují materiály, přes které přetéka. Dochází tak k inkrustacím a postupně tvorbě pitoreskních tvarů, podle toho, na čem krusty narůstají. Obalují se tak větvičky, listy, mechy, traviny, úlomky hornin či zbytky živočichů.

Hmoty narůstajících pěnoveců, v závislosti na vydatnosti a nasycenosti zdrojů, časovém intervalu a konzervaci mohou tvořit kuželovitá tělesa úctyhodných rozměrů. Dobrým příkladem nám může být pěnovecová akumulace pod jeskyní Štajgrovkou v Pustém žlebu. K vylepšení představ o jejím rozsahu přispěla nedávná rekonstrukce vodovodního přiváděče. Kužel byl ve spádnicí od vchodu jeskyně až k silnici otevřen rýhou. Pěnovec tak byly odkryty a bylo možno sledovat jak jejich uložení, tak obsah jimi obalených materiálů.

V padesátých letech minulého století byla nedaleko jeskyně Jáchymky u Josefova, ve střední části Moravského krasu vyražena průzkumná štola. V počvě portálu byla zaražena na kontaktu redukovaných bazálních klastik a granitu. Byla ražena mírně dovrčně a prochází souvrstvím josefovských vápenců.

V průběhu ražby bylo přeřato několik poruch, z nichž některé jsou zvodnělé. Jejich vody jsou mineralizovány a po opuštění ústí štoly přetéka volně po spádnicí svahu. Vysrážený pěnovec inkrustuje materiál štolového odvalu i organické materiály na něm uložené. Počátek tohoto procesu je tedy přesně datovatelný. Kapacita vodního zdroje je poměrně malá, jen několik decilitrů za minutu. Přesto inkrustace probíhá natolik intenzivně, že již celá horní část haldy je zpevněna.

Při výkopových pracích v západní části obce Mokrý bylo konstatováno, že terény nejen že jsou silně podmáčeny, ale podloží obsahuje polohy kašovitých pěnoveců, podobných nickamínku. Jsou to patrně terény, na nichž v širokém rozptylu vycházejí k povrchu krasové vody z velkých akumulací, vázaných na povodí Říčky a Hostěnického potoka.

V průběhu měsíce října 2015 byla prováděna revize a údržba regulované části potoka Časnýř v místech pod jeho prameništěm. Ukázalo se, že zmenšené profily na průtoku regulací nejsou zapříčiněny sedimenty s možností jejich výplachu, ale poměrně kompaktními pěnovci. Vody Časnýře, o nichž je známo, že jde o vody krasové, jsou masivně mineralizované. Jejich poměrně rozsáhlé povodí pod Babickou plošinou s vazbou na povodí Křtinského potoka, poskytuje dostatečné minerální zdroje. Hydrologie vazeb byla dlouhodobě sledována a byla publikována. (L. Slezák – Příspěvek k problematice hydrogeologie východní

části Babické plošiny a přilehlého území.- Sborník muzea Blansko, 2013, 25 – 32).

Nález pěnoveců v Kanicích je unikátní nejen jako takový, ale stejně tak, jako pěnovec u Jáchymky, je poměrně přesně datovatelný. Regulační úpravy na pramenech Časnýře proběhly v padesátých letech minulého století. Naskýtá se tu ještě jedna otázka.

Celá plocha vyvěračky byla vymezena jako plocha pro odběr pitné vody pro obec Kanice (ochranné pásmo vodního zdroje). Směrem od jímacího zdroje k SSV byla provedena v údolní nivě ochranná meliorace s vyústěním hlavníku do ochranného příkopu.

Toto opatření funguje v období zvýšené srážkové činnosti, kdy dokonce jeho kapacita nestačí a vzduté vody vystupují na terén. Odtékají za kulminace jako široká plochá vodoteč s vývěrem téměř až při okraji lesa (u remízku)

V sedmdesátých letech minulého století byla ukončena rozsáhlá skládka průmyslových odpadů na Babické plošině. Po několika letech proběhla revizní akce, sledování možné kontaminace z této skládky. Bohužel, bylo shledáno, že kontaminace kadmíem, olovem, zinkem a rtutí zasáhla vodárenský objekt na prameništi Časnýře v Kanicích.

Odběr byl s okamžitou platností odstaven. Kontaminace patrně dlouhodobě bude ovlivňovat vody ve vyvěračce. Analýzami pěnoveců by patrně bylo možno též vysledovat působení kontaminantů na jejich vývoj.

Hydrografické poměry dlouhodobě sledujeme. V roce 2014 nastala krátkodobá kulminace v dubnu, v roce 2015 již kulminace v květnu nedosáhla přetoku na louku a je pravděpodobné, že kapacity akumulací krasových vod nadále klesají. Dnes (říjen 2015) z vyvěračky odtéká kolem 4 – 5 l. za sec. Jde patrně o vody spodního krasového pásma, které jsou mineralizované, ale o jejich chemismu patrně už nic nevíme.

Fotografie – první v pořadí s geol.kladívkem (následují 4 snímky odebraných vzorků pěnoveců.

Text : Vzorek pěnoveců z lokality Kanice, foto J. P. Archiv SE – 3

Studie řešení současné situace deponií strussek v Kolíbkách u Rudického propadání.

Ladislav Slezák.

Úvod :

V historické době fungování železnorudné hutě (Hugonova huť) v prostoru před Rudickým propadáním, byly odpadní strusky ukládány na řadě deponií. Majitelům hutí nebylo rozhodně lhostejné, kam se situují a rozhodně počítali s tím, aby struskový materiál nebyl splavován do Jedovnického potoka. Největším úložištěm byl patrně erozní zářez, situovaný západně od Kolíbek, do něhož směřovaly dešťové vody z úvalu za ponorem „Pod kovárnou“ v Rudici.

Erozní rýže, která spadá prudce k Rudickému propadání se později místně říkalo „Ve struskách“, nebo též „škvárovisko“. Strusky byly do žlíbku nasypávány od cesty, která vede Kolíbkami do Rudice. Těleso cesty bylo struskami vyvýšeno a vede v něm vodovodní řád Jedovnice – Rudice (vybudovaný počátkem 20. století).

Přes to se strusky z úložišť kolem Hugonovy huti čas od času dostaly do aktivního toku Jedovnického potoka a s jeho vodami do jeskynního systému Rudice – Býčí skála. Tímto mnohakilometrovým jeskynním systémem putovaly s ostatními fluviálními říčními sedimenty až k samým vývěrům u Josefova. V jeskynních sedimentech se s nimi setkáváme všude, kam zasahují podzemní inundace Jedovnických vod. Tento dlouhodobě fungující stav byl přijímán jako zcela samozřejmý, Jedovnický potok se s ním vždy vyrovnal po svém.

V rámci zlepšení kvalit krasových vod a ochrany jeskyní, dále pak na nátlak obce Adamova, který v té době řešil problém se zásobováním pitnou vodou s posilou vod Jedovnického a Křtinského potoka (vybudována samostatná úpravna pro pitnou vodu), byla vybudována malá ČOV v Rudici. Již v té době bylo jasné, že půjde o objekt, který nebude schopen plně a hlavně dokonale, likvidovat odpadní vody z části obce.

Důležitým momentem se stal problém odvodu přečištěných vod ve spádnicí k Rudickému propadání. Technickým řešením bylo mělké korytové zahloubení, vyložené žlabovými betonovými tvárnicemi. Tento zářez byl ukončen nad okrajem strže erozní rýhy, spádující k ponoru Rudického propadání.

Budovatelé ČOV považovali tento způsob odvodu přečištěných vod za dostačující a navíc posilující samodočišťování. Otázka návaznosti na dešťové vody spádující z okolních ploch do upravené cesty nikoho nezajímala.

Klimatické anomálie posledních let a hlavně silné lokální srážky způsobily opakovaně nadměrný průtok žlíbkem „Ve struskách“. Ukázalo se, že samotný spád žlíbku, divoké turbulence vod a erozní gradient způsobily na několika

místech podříznutí úpatí jinak stabilizovaných struskových hald a následné masivní splavy materiálu po spádnicí žlíbku až do samotného jícnu propadání.

Vytvořil se tak nestabilní kužel sedimentů. Do něho se okamžitě po opadnutí povodně začala zahlubovat malá vodoteč představující přečištěné vody z ČOV. Intenzita vertikální koroze, přestože jde o kapacitu několika decilitrů je obdivuhodná.

V této fázi se rozhodla Správa ChKO Moravský kras problematiku dalšího splavování strusek ve žlíbku řešit.

Současný stav :

Rudická ČOV doposud stále vypouští přečištěné vody do odtokového koryta, kde končí na hraně žlíbku „Ve struskách“. Kvalita přečištěných vod je diskutabilní, voda je zakalená, páchnoucí a vytváří se na ní polštáře husté žlutavé až rezavé pěny.

Od hrany žlíbku voda padá po spádnicí, tvořené strmými skalními stupni až do míst, kde se dostává do kontaktu se starým struskovým odvalem. Odval, stejně jako další úsek žlíbku je stabilizován volně rostlým náletem křoví a listnatých dřevin (buk, babyka, líska, habr a další).

Protékající voda z ČOV tvoří na skalnatém podloží slizský, jemně jílovitý povlak. Vlastní vodoteč v celém úseku střední části žlíbku nejeví pro stabilizované struskové odvaly nijak zvláštní erozní nebezpečí. Spodní třetina žlíbku se vyznačuje jednak šířavinou dna, jednak mírnějším spádem. Tento stav je způsoben různě starou směsnou deponií jílovitých splachů a struskového materiálu různé zrnitosti.

Toto místo se jeví jako kritické s ohledem na projevy eroze za zvýšených průtoků žlíbkem. Akumulace materiálů je nestabilní a snadno podléhá jak přímé erozi za kulminací, tak zpětné erozi při jejich ústupu. Vodoteč nestabilní materiál rozřezává strmým korytovým systémem a boční eroze způsobuje sesuvy z okolí. Rozplavený materiál je dále unášen spodním dílem žlíbku a strmě spadá až do jícnu Rudického propadání (a dále do jeskynního systému).

Erozní činnost v dolní části žlíbku se periodicky opakuje při každém větším zavodnění a v různé intenzitě. Trvalý přítok vod z ČOV, byť se zdá kapacitně bezvýznamný, stačí svojí hloubkovou erozní činností trvale struskovou deponii destabilizovat, rozmáčet a svým složením snižovat tření materiálu.

Vody z ČOV trvale vyplavují jemné komponenty, obohacené o organické a dusíkaté komponenty. Tento efekt je patrný na jílovitých sedimentech spodní dřevěné zarážky, kde se povrch bahna červená koloniemi červů (nitěnek).

V současné době probíhá rekonstrukce a dostavba (včetně rozšíření kapacity) spádové ČOV Jedovnice. Jednou z účastnických ČOV bude do budoucna i ČOV Rudice, která bude sloužit jako přečerpávací splašková stanice. Tím její funkce jako samostatné ČOV skončí. Odpadne tak trvalé zavodňování lokality žlíbku „Ve struskách“. Zvodnělé akumulace sedimentů ve žlíbku budou trvale odvodněny a zbaveny tak antiadhézních komponent (saponáty, jílovité kompo-

nenty). Struskové akumulace nabudou opět schopnosti přirozené „houby“, schopné si poradit s běžnými srážkovými vodami. Otázkou zůstávají nadále živé nátrže a nestabilizované koryto v úseku již dříve redeponovaných strusek.

Taková místa by bylo vhodné řešit postupně, délku od délky. Účinným opatřením by mohlo být osazení armovaných korytových košů (roštů). Ty je možno přizpůsobovat konfiguraci koryta i stěn ohrožených částí žlíbku. Koše zabraňují jak erozi dna, tak i nestabilních břehů, jsou trvalého charakteru a dobře instalovatelné. Koše nebrání prorůstání břehové žádoucí vegetace. Jejich vhodné umístění a tím i žádoucí funkce nezpůsobují hromadění jemných sedimentů a tím řeší i problém následné jejich likvidace.

Otázka mechanického vyklizení historické akumulace strusek se jeví jako značně problematická a patrně ekonomicky neefektivní. Stabilizovaný hlavní objem deponie se nachází nad úrovní mimořádných přívalů vod do žlíbku. odborně vyhodnocená a dobře provedená protierozní opatření ohrožené části žlíbku by měla být dostatečnou zárukou proti nadměrným splachům do jeskynního systému Rudice – Býčí skála.

O biologickou rekultivaci se spolehlivě postará příroda sama. Ochrana by měla být věnována též přestárlé a odumírající zeleni, která by mohla samovolnými pády a vývraty přispět k destabilizaci svahů a případně vytvářet nežádoucí překážky protékajícím vodám.

V dolním dílu údolíčka byly nedávno zbudovány dvě dřevěné přehrádky, patrně s úmyslem zabránění splavování struskového materiálu a vytvoření sedimentačních prostor. Tato opatření, jak se již po krátké době ukázalo, jsou téměř neúčinná.

Obě přehrádky jsou zcela zaplněné kalovým materiálem (nikoliv struskami). Navíc je třeba konstatovat, že tvůrci těchto stavebních úprav nebrali v potaz ani konfiguraci řečišťového terénu, ani otázku, jakým způsobem budou kumulační prostory nad přehrádkami pravidelně vyklizeny. Materiál z přehrádek je třeba deponovat mimo žlíbek.

Nebyla patrně brána v úvahu ani spádová křivka dna žlíbku v úseku úprav a tak jsou přehrádky neúměrně nízké a jejich kotvení včetně opěr nese stopy ryzího amatérismu (nemluvě o životnosti materiálu). Otázky zbytečně vynaložených prostředků by si měl investor posoudit sám.

Nefunkční dřevěné přehrádky by bylo možno po výše uvedených opatřeních ponechat jejich osudu. Spádová křivka dna žlíbku se srovná přirozenými procesy.

Závěr :

Pokud by bylo možné uplatnit navrhovaná opatření, (po vypracování projektu a harmonogramu jejich realizace), byly by splavovány strusky ze žlíbku jen ve velmi omezeném množství a za mimořádných povodňových situací. Jejich nepředvídatelné projevy nejsou v silách jakýchkoliv technických opatření, zvláště v krasových terénech.

Širší vodohospodářská situace území obce Rudice.

Ladislav Slezák.

Obec Rudice je jednou z obcí na území Moravského krasu, jejíž plocha intravilánu se nachází na vápencovém podloží. Devonské vápence podléhaly v období před a hlavně spodní křídý hlubokému zkrasovění v podobě geologických varhan, závrtoých depresí, propastí velkého plošného a hlavně hloubkového rozsahu.

Tyto krasové tvary byly, následně po intenzivním zvětrávání podloží, zaplněny různými rezidui v podobě převážně křemitých komponent (rohovce, křemenné písky, jíly) po jejichž kontaktu s okolními vápenci se v cementačním prostředí vytvořila ložiska oxidačních železných rud. Tyto rudy byly využívány a následně těženy už od dob starých Slovanů.

Po vytěžení železných rud byly následně pro průmyslové a keramické účely těženy i písky, jíly a hlinky. Na rozhraní paleogénu a neogénu došlo v celém území Moravského krasu k procesům, které následně umožnily tvorbu rozsáhlých jeskynních systémů, protékaných dravými, erodujícími toky. Fragmenty těchto podzemních veletoků objevují speleologové. Jedním z nich je systém Rudicko – Býčiskalský, protékaný Jedovnickým potokem v délce kolem 12 km. Tento systém zčásti protéká pod intravilánem obce Rudice.

Z hlediska komunikace povrchových a podzemních vod je prokazatelné, že jsou v příčinné souvislosti a tudíž, na dešťové situace zákonitě reaguje i jeskynní podzemí (samotné vody a jejich chemický i mechanický obsah). Na plochách se slabým propustným pokryvem zkrasovělých vápenců mizí povrchové vody v nespočetných trativodech.

V místech, kde jsou vápence kryty nepropustnými jílovitými sedimenty, (Rudické vrstvy) se povrchové vody koncentrují do spádových vodotečí, naplňují deprese a odtékají k lokálním erozním bázím (velká krasová propadání a velkokapacitní ponory). Jejich povrchové toky jsou samozřejmě spojeny s projevy hloubkových erozí a odnosů jak přírodních, tak antropogenních materiálů.

Inkriminované obce, ležící na vápencovém podloží, nebo s ním sousedící, jsou postaveny mnohdy před nelehký úkol, jak spolehlivě likvidovat splaškové vody, kam ukládat odpad včetně odpadu inertního, a jak tyto odpady zajistit proti odnosu do chráněného krasového podzemí.

V dobách zrodu těchto sídel, kdy produkce odpadů byla zanedbatelná a příroda si s nimi dovedla hravě poradit, stačily pro tekuté odpady trativody do podloží a přírodní deprese na okrajích obcí, mimo plochy chudých políček, kam byl deponován doma nepotřebný a nelikvidovatelný odpad (povětšinou inertního charakteru).

S postupným rozšiřováním sídel a jejich modernizací (vodovod, splachovací toalety, pračky, myčky a pod.) se otázka tekutých odpadů stávala provokadým úkolem. Obce postupně budovaly oddělené kanalizační systémy a čistírný odpadních vod.

Bohužel, v tomto období, padesátá a šedesátá léta minulého století, docházelo k likvidaci starých přírodních útvarů, jako jsou tůně, mokřady, rybníky. Mízely obecní „návesní“ rybníky, které plnily nezastupitelnou retenční, samočisticí i estetickou funkci v obci (samozřejmě za předpokladu náležité a pravidelné údržby).

V rámci protipožární ochrany byly budovány betonové nádrže. Na obranu obcí je nutno poznamenat, že postupující nestabilita povrchových přítoků a pramenů postupně výrazně klesala (až do jejich samovolného zániku), čímž přírodní akumulace velice trpěly a není divu, že obecní rybník se tak mohl stát smrdutou hanbou obce.

Situace v Rudici :

Konfigurace terénu intravilánu obce vytváří reliéf, který z hlediska původního osídlení představoval úvalu, chráněnou proti severním a severozápadním větrům. V nejnižším místě, na Žaganu byl rybník. Jeho přítok směřoval úvalou k Rudickému propadání, ke Kolíbkám. Nedaleko pod rybníkem se vody ztrácely do podzemí v ponoru (ponor „Pod kovárnou“).

Tento ponor, který ústí do soustavy Rudického propadání svojí propustností zvládal veškeré atmosférické vody z hlavní části obce. Případný přítok ponoru Pod kovárnou pokračoval volným rozlivem a končil v Rudickém propadání. Rozšiřováním obce na Tumperk a dále k severu, až k Hájcům docházelo ke zvýšeným splavům do rybníka mna Žaganu a tím k jeho zanášení. Na Tumperku je část povodí odvodňována do propadání na Žegrově.

V době kdy obec řešila skládku inertních odpadů do prostoru vytěženého dolu Žegrov, proběhlo jednání (stavební odbor ONV Blansko, MNV Rudice, a zástupce Památkové péče a ochrany přírody) na jehož základě byly stanoveny podmínky skládky, zvláště z hlediska ochrany propadání Žegrov. Hlavním problémem bylo zamezení splavům materiálu ze skládky.

V lokalitách, kde je sídlištní podloží tvořeno vápenci, které podléhají intenzivní korozi nehrozí při velkých plošných spadech dešťových vod zátopy. V opačných případech, kde je podloží ovlivněno výskyty Rudických vrstev, dochází k záplavám a k erozi. Velkou výhodou intravilánu Rudice jsou četné lokální vodní akumulace v podobě jezírek v místech bývalých dolů a písníků. Celková spádová plocha je tím do značné míry hydrograficky roztržena.

Jak bylo výše uvedeno, problémem by mohly být dřívější úpravy dna obecního „kotle“, Žaganu. Zlikvidovaný rybník přestal plnit funkci nárazové retence, což sice neohrožuje výrazně zástavbu, avšak ovlivňuje celý úsek úžlabiny až k Rudickému propadání.

Pokud by obec Rudice, ve spolupráci s orgány ochrany přírody a vodo-
hospodáři hodlali do budoucna řešit možnou částečnou eliminaci povodňových
situací, bylo by vhodné trvale věnovat pozornost průchodnosti ponorů Žehrov a
Pod kovárnou a případně vrátit funkci bývalému rybníku na Žaganu.

8 **Fotopříloha k článku „Studie k řešení deponie strusek“.** Foto J. Pokorný.

Edice SE 3

Speleologická pracovní skupina „Tři senioři“
Česká speleologická společnost, Základní organizace 6 – 12
„Speleologický klub Brno“.

Tématický okruh č. 3 : Šli před námi.....

Obsah : 1.) **Norbert Havlíček** (Josef Pokorný).
2.) **Úvaha o tehdejších poznatcích L. Danielové a Norberta Havlíčka.** (Josef Pokorný s recenzí L. Slezáka).

Koordinátor :
Redakční spolupráce :

Ladislav Slezák
Richard Cendelín
Josef Pokorný

Copyright : Pavel Pokorný, Brno 2009 - 2016
Možný kontakt : jos.pokorny@seznam.cz

Norbert Havlíček – zajímavá postava mezi krasovými badateli ve střední, (a také v jižní části) Moravského krasu.

Josef Pokorný : Výpis z pracovního deníku Norberta Havlíčka.

Občas mi dobří přátelé přinesou něco zajímavého. Tak se mi dostal do ruky pracovní deník jistého Norberta Havlíčka. Ten deník má 166 stran textu a obsahuje pracovní zápisy od února r. 1940 až do května r. 1945. Tím ovšem činnost Norberta Havlíčka nekončí. Krátce po založení Speleologického klubu se jeho jméno objevuje v seznamech členů klubu. 22.07. 1945 píše dopis A. Bočkovi, kde jej informuje o situaci v jeskyni Drátenické a ve Výpustku. Píše, že navázal kontakt s lesním radou, pod jehož pravomoc území patří a žádá, aby bylo Ředitelství lesního závodu informováno o utvoření jeskynní rady. Víme, že i nadále v krasu pracuje i když jako samostatný pracovník.

*

Norbert Havlíček se narodil v r. 1899 a zemřel v r. 1973. Někdy v roce 1938 se objevuje v Křtinském údolí jako chatař. Na svých pochůzkách terénem v okolí chaty upoutávají jeho pozornost krasové jevy, o kterých v podstatě nic neví a snaží se je poznávat. Na svých toulkách v krasovém terénu hovoří s místními obyvateli a snaží se z těchto hovorů vytěžit více informací o jevech, které jej upoutávají.

Nakonec jej jeden z nich přivádí do strmého svahu asi ve výšce 40 m nad silnicí, kde se údajně v zimě neudrží sníh a ze země vycházejí jakési výpary. Toto místo Havlíčka dostalo do jakéhosi stavu povznesenosti a nadšení a on se rozhodl, (ač bez zkušeností o krasu a jevech krasovění), že začne toto místo zkoumat.

*

Část první.

Přivádí sem svoji přítelkyni, Lídu Danielovou a společně se pustí koncem dubna roku 1940 do otevírky svahu. Práce probíhají v balvanité suti a s ohledem na neznalost dvojice dosti nebezpečným způsobem. Několikrát se jim povede probít se až ke stěně „lité“ skály a najít menší volnou prostůrku, která však nemá další pokračování. Taková místa potom používají k deponii uvolněného materiálu a hledají tvrdošijně cestu jinudy.

Postupně osazují vstupní prostor uzamykatelnými dveřmi. V neděli 11. srpna opět pracují na svém „důlním díle“ a když k večeru skončí práci a přes

„divokou“ výdřevu se vrací ke vchodu, čeká je překvapení. Vstupní dveře jsou dokořán, nahoře na ně čeká 5 mužů německé národnosti a jeden z nich ukáže Havlíčkovi odznak a představí se jako „Geheime Staatspolizei“ tedy – už v té době obávané gestapo. Chtějí vědět, co zde Havlíček dělá a proč.

Ten si není vědom ničeho nezákonného, tak klidně vyšetřovateli odpovídá, nakonec muže zavede dolů, k čelbě těžby. Ti se k tomu co vidí vyjadřují celkem laicky, nejde tedy o nějaké krasové odborníky. Když se opět vrátí na povrch, celkem se diví, jak někdo může ve svém volném čase vykonávat tak neplodnou práci. Havlíček svoji práci zdůvodňoval hledáním fosilních kostí.

Na otázku, zda může ve své práci dále pokračovat mu vedoucí skupiny Němců řekl, že proti tomu nic nenamítají, a pokud mu to poskytuje zdroj zába-
vy, tak mu jen přejí, aby jej při uvolňování balvanů nic zlého nepotkalo. Poté odešli.

V dalších dnech pokračuje naše dvojice opět v práci. Podél kolmé stěny se postupně dostávají k šířavině o šířce asi 5 m. Strop kaverny je pokryt sintrem a krápníky, v prostoru si však nelze ani pohodlně sednout. Dno této prostory je pokryto travertinem, který odolává kovářskému sekáči a dvoukilogramové pa-
ličce Havlíčkově. Opět z tohoto prostoru ustupují, používají je jako deponii odvalu a zkouší průboj na jiném místě, blíže k povrchu.

V průběhu prací dojde k sesuvu balvanů do volného prostoru před tím otevřené šířaviny. Současně vznikl na povrchu trychtýř či kráter, ze kterého pokračují v hledání další cesty. Na svoje nedělní práce najímají mladého pomocníka, se kterým nejprve vybudují zábradlí kolem kráteru, aby do něj někdo nespádl.

Z kráteru se probíjí do jakési kopule, či stropu, který tvoří velké, do sebe zaklíněné balvany. Ve vzdálenosti asi 4 metrů je kolmá stěna. Několik pracovních nedělí se probíjejí kolem stěny dolů a neustále řeší problém, kam s vytěže-
ným materiálem.

Na konci pracovní směny dne 18. října se podaří uvolnit otvor do větší prostory směrem dolů. Únava z dřiny je však tak značná, že průzkum objevu nechávají na další den. Příští den se protáhnou do kaverny o rozměru cca 7 x 7 m a výšky cca 6m. Tuto prostoru nazývají jeskyní Předsíňovou. Chtěli by postoupit do vápencového masivu, ale neví kudy.

Další neděli zkoumají nalezenou prostoru. Jistí se lany. Na levém okraji nalezeného prostoru je strmý svah. Když po něm postoupí asi o 4 m výš, zjistí, že zde svah přechází v široký komín se dvěma skalními mosty.

Postoupí ještě další čtyři metry výše a jsou v ústí komína, jehož výšku, pokud ji jejich svítilny stačí prosvítit, odhadují na cca 25 m. Zdá se jim, že nahoře cesta pokračuje směrem do masivu. Další průzkum vyžaduje nové pomůcky, především žebříky.

Navazují kontakt s jistým panem Švancarou, který se jeví jako osoba zkušená v průzkumech krasových jevů a jeskyní. Nejprve posuzuje pan Švancara situaci podle náčrtu, který namalovali. Ze zápisů v pracovním deníku vyplývá, že pan Švancara byl Havlíčkovi doporučen pracovníkem muzea Dr. Z. Kdo může být Dr. Z. zatím nemůžeme zjistit. Že by šlo o Dr. Zapletala ?

Pan Švancara nabízí svou návštěvu na místě, s tím, že až situaci shlédne, vyjádří se o tom, zda je situace nadějná a pak případně poradí, jak postupovat dál.

16. listopadu 1940 byl N. Havlíček upozorněn pracovníky lesního závodu, že Babice v týdnu navštívil pan Štipáček, bývalý hoteliér z Jevíčka, který již léta vyhledává vodní prameny pomocí virgule. Cílem jeho návštěvy bylo vyhledat nějaké vodní zdroje pro potřeby lesního závodu.

Havlíček si zjistil jeho adresu, 18. listopadu pana Štipáčka navštívil v jeho bydlišti a tam se dohodli, že pan Štipáček za ním přijede dne 23. listopadu do Babic na chatu.

I když bylo počasí 23. nevlídné, pan Štipáček přijel a ukázal a vysvětlil práci s virguli. Zjistilo se, že pan Havlíček na virguli vůbec nereaguje, není vůbec senzitivní. Jeho manželka reaguje slabě.

Ze zápisu v deníku je od této chvíle zřejmé, že manželka pana Havlíčka a Lída Danielová jsou dvě rozdílné osoby. Jaké jsou osobní vztahy této trojice zápisy v pracovním deníku neřeší. Budeme je tedy brát jako skutečnost vzájemného soužití.

Následně vyšel pan Štipáček s Havlíčkem do terénu. Nejprve virgule nereagovala. Později našel pan Štipáček dva prameny. Když prozkoumával okolí těchto pramenů, ohraničil obvod značného rozsahu, o kterém prohlašoval, že zde, v hloubce, kterou nedokáže určit je velká skalní dutina plná vody, tedy jakési podzemní jezírko, ze kterého ony dva prameny vytékají.

Od tohoto místa přešli asi o 200 kroků dále, do prostoru, kde v hloubi masivu objevili Předsíňovou jeskyni. Pan Štipáček obchází širokým obloukem kráter zabezpečený zábradlím. Nejprve virgule nereaguje, ale když se přiblížil k místům, kde by měla ležet „Předsíňová“, začala virgule reagovat a pan Havlíček zarážel podle pokynů pana Štipáčka na hranicích reakce virgule kolíky.

Pochvíli začal na strmém svahu vystupovat vykolíkový obrys Předsíňové jeskyně, o které nemá pan Štipáček ani tušení. Po chvíli oddechu pan Štipáček pokračuje. Opět kolík za kolíkem rýsuje na svahu tvary Předsíňové.

Pan Štipáček stále pokračuje a vykolíkováná trasa se vrací k místu, které pan Štipáček označil jako podzemní jezírko. Předsíňová jeskyně by tedy s tímto podzemním jezírkem měla komunikovat.

Potom sejdou do údolí a pan Štipáček zde zachytí asi 3 – 4 m široký podzemní tok Křtinského potoka, který sledují, jak se píše v zápise několik stovek metrů. Unaveni se vracejí na chatu kam přichází v té době i Lída. Pan Štipáček ji

seznamuje s virguli a následně zjišťuje, že Lída je senzitivní a že na virguli znameníte reaguje. Pan Štipáček odjíždí ještě ten den do Brna.

Následující den je nevlídné, deštivé počasí. Nicméně, pan Havlíček se vydává s Lídou do terénu a oba zjišťují, že Líde reaguje virgule přesně v místech, ve kterých před tím reagovala panu Štipáčkovi. Oba dochází k názoru, že reakce pomocí virgule jim usnadní pátrání po podzemních dutinách.

V průběhu dne připravují přichystaný materiál, tj. především dvanáct dvoumetrových žebříků, které mají usnadnit průzkum Předsínové jeskyně, dále pak různé kulatiny a lana.

Naše dvojice dále pokračuje v práci dne 30. listopadu 1940. Připravené a v průběhu pracovního dne instalované žebříky umožňují výstup asi 10 m nade dno Předsínové jeskyně. Pomocí karbidové svítilny s reflektorem osvětlují to, co mohou vidět. Obdivují zajímavé krápníkové útvary, ale také zjišťují, že k dosažení stropu, či pokračování komína do masivu budou potřebovat další žebříky.

Lída přechází na protější stranu srázu a osvětluje prostor nad převisem, který brání dalšímu zlezení. Zdá se (v pohledu z této strany srázu), že komín pokračuje dvěma kruhovými chodbami do masivu. Jsou unaveni tím, co museli v průběhu pracovního dne realizovat, tak práci pro tento den končí, sestupují na dno Předsínové jeskyně a vystupují na povrch.

Den 1. prosince 1940 se rozvine do sice mrazivého, ale krásného dne. Po poledni přichází dlouho očekávaný jeskynní odborník a praktik pan Švancara. Po malém občerstvení sestupují Havlíček s manželkou s Lídou a panem Švancarou do Předsínové jeskyně. Zatím co Havlíček připravuje „dálkovou karbidku s reflektorem“, chápe se pan Švancara obyčejné karbidky a šplhá po žebřících nahoru.

Následně blahopřeje Havlíčkově skupině k objevu Předsínové jeskyně a Vyslovuje naději, že jeskyně má pokračování. Lze předpokládat, že ony dva otvory nahoře pokračují do masivu. Pokud by tomu ale tak nebylo, doporučuje p. Švancara pokus o průboj pod prvním přemostěním nebo tzv. „škrapovou dutinou“.

Teprve nyní vypráví Havlíček s Lídou panu Švancarovi o návštěvě pana Štipáčka, o jeho výzkumech s virguli a závěrech těchto výzkumů. Pan Švancara slibuje častější návštěvy na tomto díle, které chce v průběhu dalších otevírek sledovat.

7. prosince se Norbert s Lídou opět dávají do práce. Vystupují po žebřících na druhé přemostění, kde nejprve budují zavěšenou plošinku, ze které chtějí vztyčit další žebře. Pak Norbert vytahuje nahoru první žebř a zajišťuje jeho bezpečnou stabilitu. Na něj navazuje další žebřík. Před nimi je oválová dutina vprav

a kruhová vlevo. Pravá, oválová dutina je z místa, na které vystoupili, přístupnější, začínají tedy s průzkumem tady.

Oválová dutina je zaplněna náplavou. Když naplavenou hlínu z dutiny vyberou, zjišťují, že dutina přechází v úzkou puklinu v lité skále. Tudy cesta dál nevede ! Pomocí dalšího žebříku se dostávají ke druhé dutině. Ta je také zaplněna blátivou náplavou.

Po několika hodinách vysilující práce na odstraňování náplavy se ocitají v dutině, která končí travertinovou skálou. Tudy cesta také nevede. Po důkladném ohledání prostorů, do kterých postoupili se vrací na povrch.

8. prosince. Tento den věnují virgulovému zkoumání okolí na různých místech. U Otevřené skály je překvapuje, že přitéká od severního svahu a ne z masivu pod svahem jižním, jak se původně domnívali. Podle reakce virgule je zde šířka toku asi 5 m.

V průběhu dalšího týdne informovali pana Švancarů o výsledcích výzkumu ze 7. prosince. Pan Švancarů jim doporučuje věnovat pozornost škrapové dutině. Bude to zase bezbřehá dřina, ale oni se do ní 14. prosince 1940 pouští.

Následují hodiny dřiny, kdy se probíjejí náplavou. Pak se zase ocitají před skalní stěnou a dál cesta nevede. V levé části stěny jsou dvě úzké pukliny. Přiložená svíčka ukazuje mírný průvan. Přesto práci pro tento den končí.

27. prosince upravují vstupní prostor kolmé vstupní šachty a zabezpečují je. 28. prosince se vrací do Předsíňové jeskyně a pouští se do otevírky „škrapové dutiny“. Nejprve rozšiřují její vstupní partii, pak nastává dřina vybírání náplav. Tyto práce jim zaberou celý leden r. 1941. Nakonec se dno škrapové dutiny úží zářezem do masivu skal. Směrem západním je rovněž skalní masiv. Zatím v práci nepokračují a pro množství sněhu do Předsíňové ani nesestupují. Realizují jen vycházky, na které sebou Lída bere nezbytnou virguli.

15. března dostávají pokyn lesního závodu práce na díle zastavit, neb se o ně příliš zajímá veřejnost z okolí, což není v současné válečné situaci ani vítané, ani prospěšné.

Po sedmitýdenní přestávce se opět pouští do práce. Lopotí se a zvolna postupují směrem dolů. Podle Lídina měření virgulí by měla být pod Předsíňovou ještě větší dutina. Hledají tedy cestu kolem skalní stěny, odkud odstraňují zeminu. Sem tam nachází kusy travertinu.

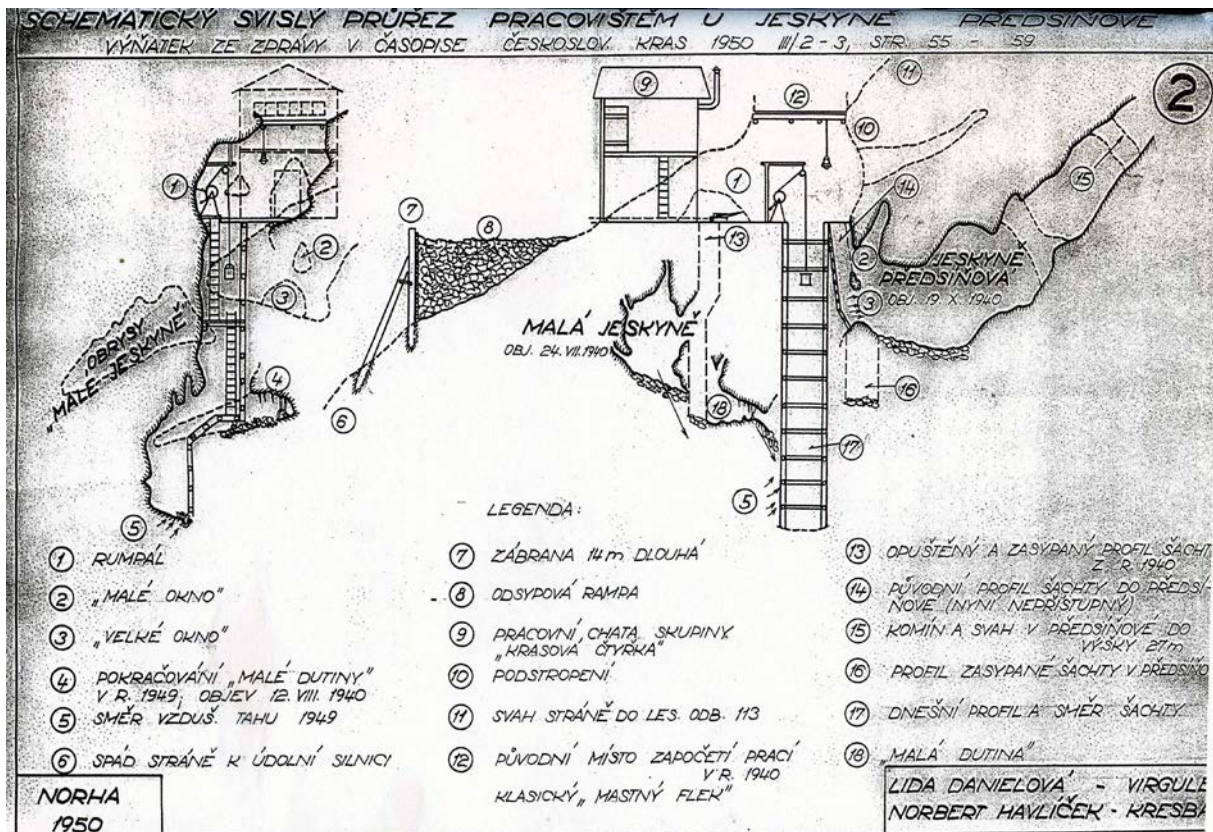
3. května přichází na pracoviště a zjišťují, že vchodová partie je rozbita a nářadí z vnitřku pracoviště ukradeno. Škoda činí 1 100,- K tehdejší měny. Zvažují zda v práci pokračovat a rozhodnou se, že ano.

Seznamují se s panem Antonínem Bočkem, který jim doporučil jako poradce Josefa Šamalíka z Ostrova. Navštěvují tedy Ostrov, kde se jim věnuje vrchní průvodce František Mrázek. Ten je následně, 24. května navštěvuje na

jejich pracovišti v Předšíňové jeskyni, je překvapen tím, co už vykonali, schvaluje jejich dosavadní postup a snaží se jim prakticky radit.

31. května zjišťují, že byli opět vykradeni. Následně se rozhodnou oba vchody zasypat a dát tak najevo, že práce zde skončily. Počkat na příhodnější, poválečnou dobu, kdy snad budou vhodnější podmínky.

Další svoji činnost věnují telegnostickému zkoumání okolí.

Tento obrázek byl nalezen založený v pracovním deníku Norberta Havlíčka. Údajně vyšel také v časopise Československý kras v r. 1950. Tento časopis zatím nemám k dispozici.

*

Když jsem hledal, zda o Havlíčkově Předšíňové jeskyni něco nenajdu v práci Rudolfa Burkhardta a Otakara Zedníčka „Údolí Křtinského potoka a jeho jeskyně“, našel jsem toto :

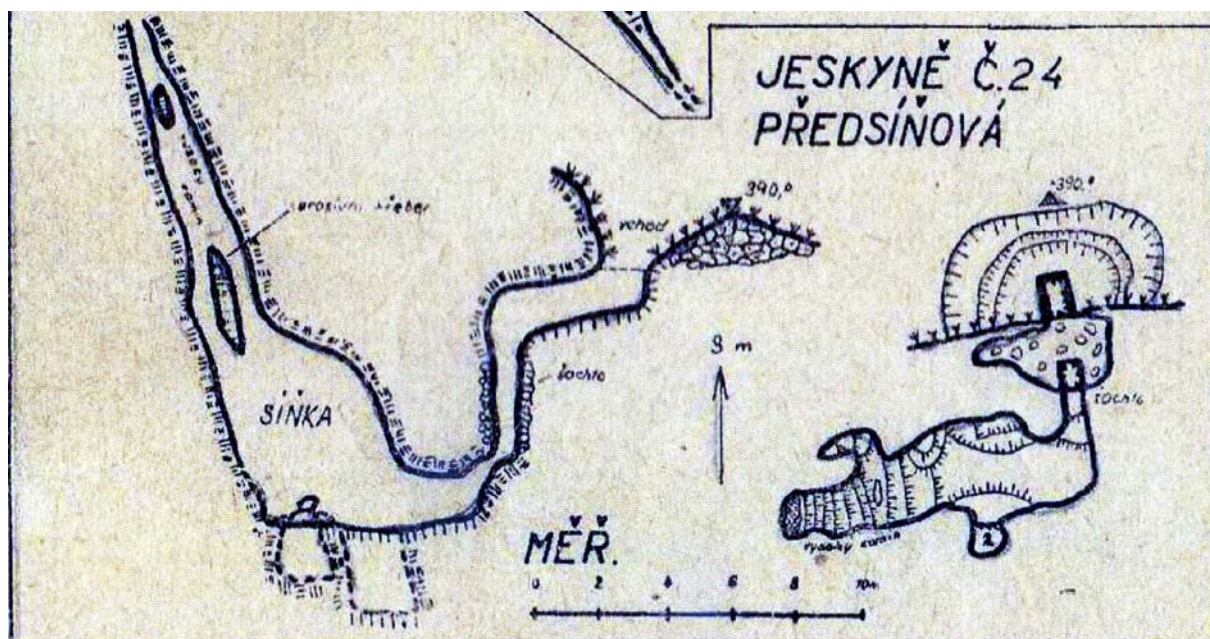
Čís. 24, jeskyně „Předsíňová“.

. V levé údolní straně 30 m za „Silvestrovkou“ nalezneme ve výši 34 m nad údolím ústí uměle kopané šachty a čtyřhranným otvorem vnikneme ve hloubce 1,5 m do krátké, šikmo se svažující štoly, směřující k jihu. Stojíme v síňce nepatrných rozměrů, z níž spadá dolů kolmá šachta 4 m hluboká. Z jejího dna prodereme se těsným skalním oknem do vlastní jeskynní prostory. Je to v podstatě 15 m vysoký komín, rozšířený vodní činností, přecházející dole v síň až 4 m širokou. Stěny síně jsou zdobeny pěknými bílými i hnědými sintrovými povlaky a pozorujeme i několik stalaktitů až 30 cm dlouhých. Komín je rozčleněn dvěma hřebeny, z nichž zvláště spodní je markantně vyvinut. Ve výši 10 m odbočuje vpravo jiný, vedlejší komín, rovněž vylitý sintroem. V síňce jsou kopány dvě šachty, hluboké až 2,5 m v jeskynní žlutnici.

Jeskyňu našel 19. X. 1940 N. Havlíček podle „mastné skvrny“ (vytátého místa v lese), pozorované v zimě 1939/40. Nazval ji „Předsíňovou“, ježto pokládal jeskyňu za „předsíň“ neznámých větších prostor. Vchod opět zaházel. Postrádali jsme v odborné literatuře popis jeskyňe, a ježto ani naši žádosti o poskytnutí materiálu odtud nebylo bohužel vyhověno, provedli jsme s kol. J. Grbavčicem r. 1947 znovuotevření jeskyňe za účelem vlastního průzkumu.

Roku 1948 vstoupil p. Havlíček do Speleologického klubu a v pracích pokračuje.

Podrobný popis jeskyňe i s plány a celých svých prací, jakož i zmínku o geofyzikálních pracích s „virgulí“ (t. j. proutkem) publikoval p. N. Havlíček v „Čs. Krasu“ (lit. 66).

Část druhá.

Jak jsem již výše uvedl, věnovala se dvojice Norbert Havlíček a Lída Danielová dále výzkumu okolí Křtinského údolí pomocí telegnostické detekce, tj. pomocí práce s virguli, na kterou, jak je v pracovním deníku zdůrazněno, byla Lída velmi citlivá.

Norbert Havlíček o těchto výzkumech píše jako o výzkumech rabadomantických. Já osobně jsem takový výraz nikdy neslyšel, ani v dostupných slovnících a encyklopediích nikde nenašel. Co jsem našel, to předkládám. Nevím, kým byl profesně p. Norbert Havlíček, ale jestli ten výraz vytvořil on, pak je to slepenc níze uvedených významů.

Rabdom : Světločivá tyčinka v omatidiu složeného oka hmyzu. (Omatidium je jednotlivé očko ve složeném oku hmyzu).

Dómatický : Přídavné jméno, odvozené od slova „**dóma**“, což v mineralogii označuje jednoduchý krystalový tvar, tvořený dvěma různoběžnými plochami, sdruženými rovinou souměrnosti. (V závorce je uveden i výraz „Střechan“. Jde tedy o krystal, mající podobu střechy).

Mantický : Přídavné jméno, odvozené od slova „**mantika**“, což znamená věštění podle tzv. „znamení“. (Například druidové – členové keltské vládnoucí vrstvy, kněží-věštcí, zabývající se **kultem** a výchovou mládeže – ti věštili podle letu ptáků a podobných jevů).

Dále bych se s tím nezabýval.

*

Vzhledem k tomu, že spolupracuji s lidmi, kteří, (podle mne) telegnostickou detekci ovládají a v praxi používají, zaujal mne popis jednoho (z mnoha) takových výbojů měření pohybu podzemních vod a rozložení podzemních dutin Lídou Danielovou, která vnímala anomálie přes virguli a Norberta Havlíčka, který její činnost popisoval.

Tento záznam začíná dne 6. září 1941, kdy se vydává naše dvojice do prostoru východně od Babic nad Svitavou, do míst, nazývaných „Zadní pole“. Při předchozích výzkumech sledovali několik proudnic podzemních vod, odtékajících z tohoto místa do Křtinského údolí. Dne 31. srpna zachytili nedaleko Kovářova závrtu jakousi záhadnou, asi 25 m širokou vodní proudnici se silně proudící vodou. Považují ji za přítokovou proudnici, plnicí vodní zásobárnu pod lokalitou Zadní pole a rozhodují se ji důkladně prozkoumat při dalším výpadu.

A tím je právě den 6. září. Předejme slovo Norbertu Havlíčkovi, který píše : Naše východisko je opět v Zadních polích u Kovářova závrtu s odhodláním sledovat trasu podzemního proudu minule zjištěného. Ač jsem byl pevně přesvědčen, že se zde jedná výhradně o přítok, přece jen pro jistotu vyzývám Lídu, aby zjistila směr proudu.

A nyní nastalo rozčarování. Pozorným a opětovným měřením bylo zjištěno, že tento tok do prostoru závrťů nepřitéká, nýbrž odtud odtéká ! Tímto zjištěním se ale mění celá situace ! Uvědomuji si (píše Norbert), že právě zde, u skupiny závrťů v Zadních polích dosáhli jsme kulminačního bodu a současně rozvodí veškerých podzemních proudů. Než na úvahy je dosti času později, a vydáváme se proto na cestu.

Nahoru dolů, cesta necesta, krásným vysokým lesem i malým a hustým zaschlým smrčím, plným pavučin. Narážíme dosti často na menší i větší závrťky různé sníženiny. Ve volnějším místech měříme občas šířku, která zůstává stále stejná, tj. asi 25 – 30 m, což znamená, že sledujeme opět trasu jakéhosi dávného řečiště, které ovšem dosud obsahuje aktivní latentní (skrytý) tok, o němž nemáme tušení, kde by mohl vyvěrat.

Jedno takové řečiště jsme objevili 24. srpna t.r. se směrem proudění k Výpustku. Dnešní objev je tím zajímavější, že obsahuje aktivní dosud tok s neznámým dosud místem vyústění.

Odpočíváme, a opět sledujeme trasu dle výchylek virgule. Konečně, asi po hodině chůze a měření dostáváme se velikým obloukem do největší točky okresní silnice, vedoucí z Babic do Křtin. Nyní se právem domnívám, že tady bude naše cesta již brzy skončena, a že trasa se bude stáčet zpět k Mariánské a k Výpustku ve vzdušné čáře asi 400 m odtud.

Však v brzku je tato domněnka vyvrácena, neboť trasa se stáčí neočekávaně zcela protichůdným směrem, prochází v těsné blízkosti několika vyložených závrťů, přetíná úpatí návrší, zvaného Vysoká, a vede nás opět do hustého borového i smrkového lesa. Zde ztrácím zanedlouho úplně orientaci a nemám též zájem sledovat směr buzolou, neboť na přesnější zaměření bude dosti času jindy.

Jsme již jen dychtiví na konečný cíl. Konečně probleskuje v údolí před námi silnice, k níž nyní po stráni přímo míříme. Vlevo je březinská hájenka a za ní kruhová vápenka A. Poláka z Březiny, vpravo pak obec Březina a Proseč.

Nyní se zdá, že trasa přetne silnici, ale není tomu tak, neboť na pokraji lesa stáčí se neočekávaně vlevo, pokračuje několik set metrů podle hranic lesa a luk a teprve u Březiny přechází přes louku a silnici právě v místech, kde silniční propustí protéká malý potůček, pramenící v Proseči.

Je nádherný, téměř letní den. Slunce praží z bezmračné oblohy a jen pokosená a částečně zoraná pole prozrazují nastávající podzim.

Lída pokračuje, jako pravý nezmar, v měření. Sledujeme nějakou dobu tok potůčku, pak přecházíme vlevo, až k silnici, pak zase vpravo do údolí k potůčku, až konečně jakýmsi lukami vede nás trasa k nějakému občanovi březinskému do neoplocené zahrady. Nehledě k tomu, že jsme v cizí ovocné zahradě, nemáme zájem seznámit se právě zde s nějakým hlídacím psem. Přerušujeme tedy měření a jdeme do blízké školy, kde doufám od místního řídicího učitele získat nějaké informace.

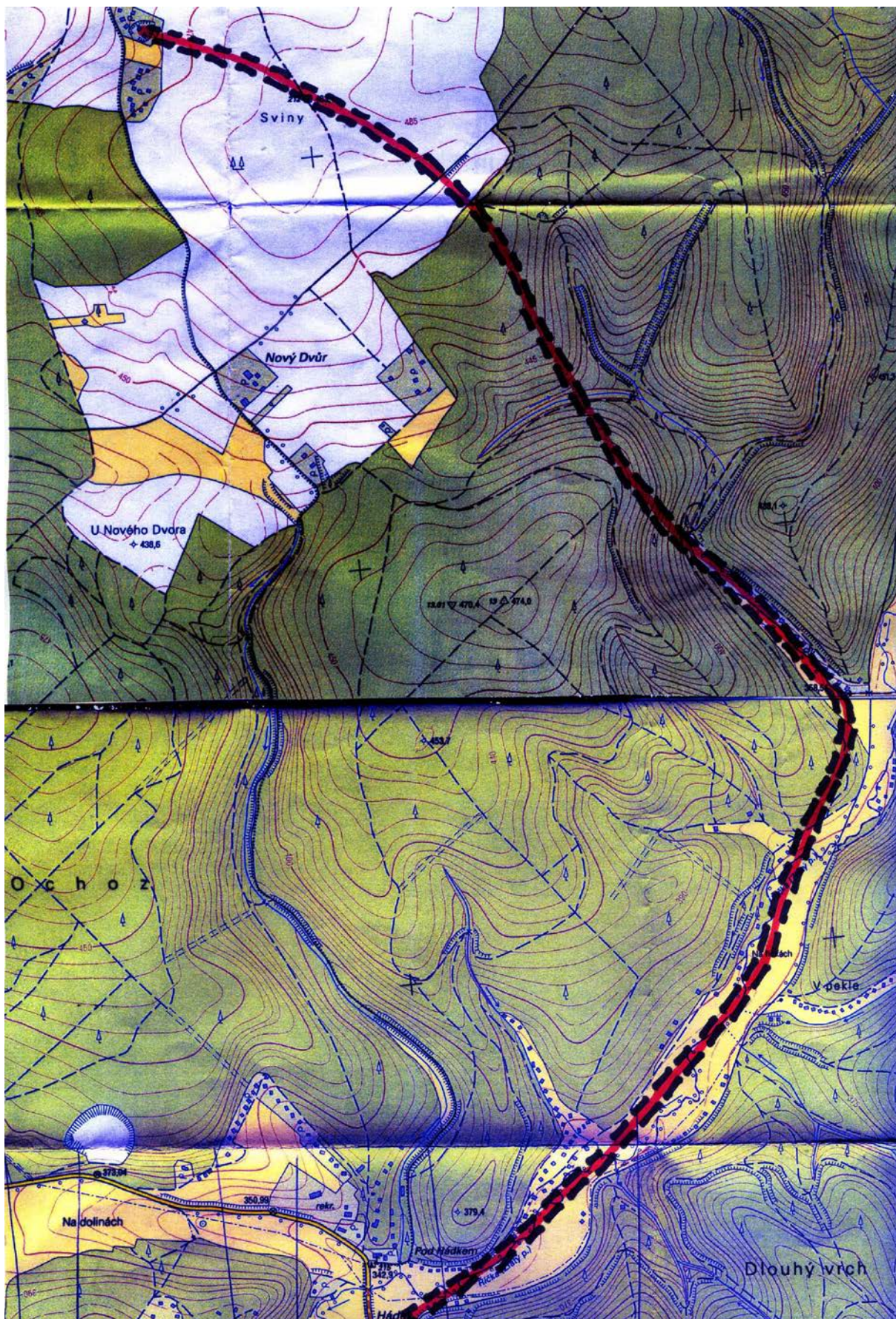
Pan Šabata, řídící učitel březinské školy, přeložený sem teprve nedávno z jiného kraje, nemohl mi pochopitelně povědět něco o vodních tocích v těchto končinách.

Vrátili jsme se tedy opět k trase se zvědavým panem Šabatou a pod jeho doprovodem a záštitou byli jsme odhodláni sledovat dále trasu, jak jsem prohlásil „třeba až do Olomouce“. Dle geologické mapy přecházíme právě u Březiny hranice devonského vápence a kulmu, z čehož by se dalo usoudit, že již někde v blízkosti bychom měli najít rozluštění.

Trasa řečiště však vybočuje z Březiny směrem východním a probíhá dále návrším do polí a směrem k blízkému drobovému lomu. Je již dosti pozdě po poledni, jsme pak také unaveni dlouhou cestou a horkem, proto se dalšího měření pro dnešek vzdáváme a vracíme se do Babic.

Milý čtenáři, který jsi dočetl pracovní zápis Norberta Havlíčka, popisující telegnostické „měření“ Lídy Danielové ze dne 6. září 1941, podívej se na mapku před tebou. Je to možná trasa záhadného podzemního toku? A kam to bude dál pokračovat? Působila na mne moje zjitřená fantazie, nebo tam skutečně něco takového může být? Tam, kde se pod březinskou hájenkou trasa obrací k severu, kdybychom pokračovali dále na jih, tak se střelíme do jeskynního systému „Malý lesík“. Co když se tato vodosvodná trasa v dálných dobách ucpala a ty vody si v průběhu věků našly novou cestu? Vždyť Malý lesík je jeskynní komplex, ze kterého byly v průběhu let vytěženy nánosy náplav! Nakolik je to přibližné a nakolik reálné? Kdo to zná, kdo ví

Vyznačení této trasy je jen přibližné, v popisu Norberta Havlíčka chyběly orientační body, kterých bych se mohl přesněji zachytit.

13. září 1941 : Naše dvojice se opět vydává do Březiny, aby s tam od drobového lomu pokračovali v měření.

Náhodně se seznamují s bývalým starostou a majitelem vápenky, panem Aloisem Polákem z Březiny, který se o jejich činnost velmi zajímá a nabízí jim osobní doprovod neznámými končinami.

U lomu nachází trasu, navazují na ni a pokračují v měření. Směrem východním vstupují do lesa, v jehož svahu se anomálie prudce stáčí na jihozápad a vede těžko proniknutelným, hustým lesním porostem. Průvodce uvažuje, že trasa jde k jakémusi blízkému prameni, který tvoří jeden z přítoků Říčky. Ale ani tato hypotéza se nepotvrzuje. Trasa anomálie se stáčí k jihovýchodu, přetíná malý přítok Říčky a sestupuje do údolí Říčky.

Trasa nyní běží souběžně s korytem Říčky. Meandrující Říčka přetíná podzemní trasu velkými zákruty. Dle geologické mapy vybočili naši „měřiči“ z vápencového území asi kilometr do kulmské horniny, ale podél toku Říčky se vracejí zpět na vápencové území. Trasa opět mění směr, z údolí Říčky vystupují po úbočí kopce Kněžice, kde po přetnutí lesní cesty následují trasu tak, že opět sestupují do údolí Říčky.

Naši výzkumníci přichází na rozcestí Údolí Říčky – Hostěnice – Nové dvory – Ochoz. Je zřejmé, že cíl jejich cesty, vývěr záhadných vod se nachází v jižní části Moravského krasu. Odtud se vrací do Březiny, s tím, že svůj výzkum dokončí za týden.

Pan ředitel Polák, který je celou cestu doprovázel žádá, aby jej příště opět vzali sebou. Oni to rádi slibují, neboť pan Polák je znalcem tohoto kraje a jeho doprovod je pro ně neocenitelný.

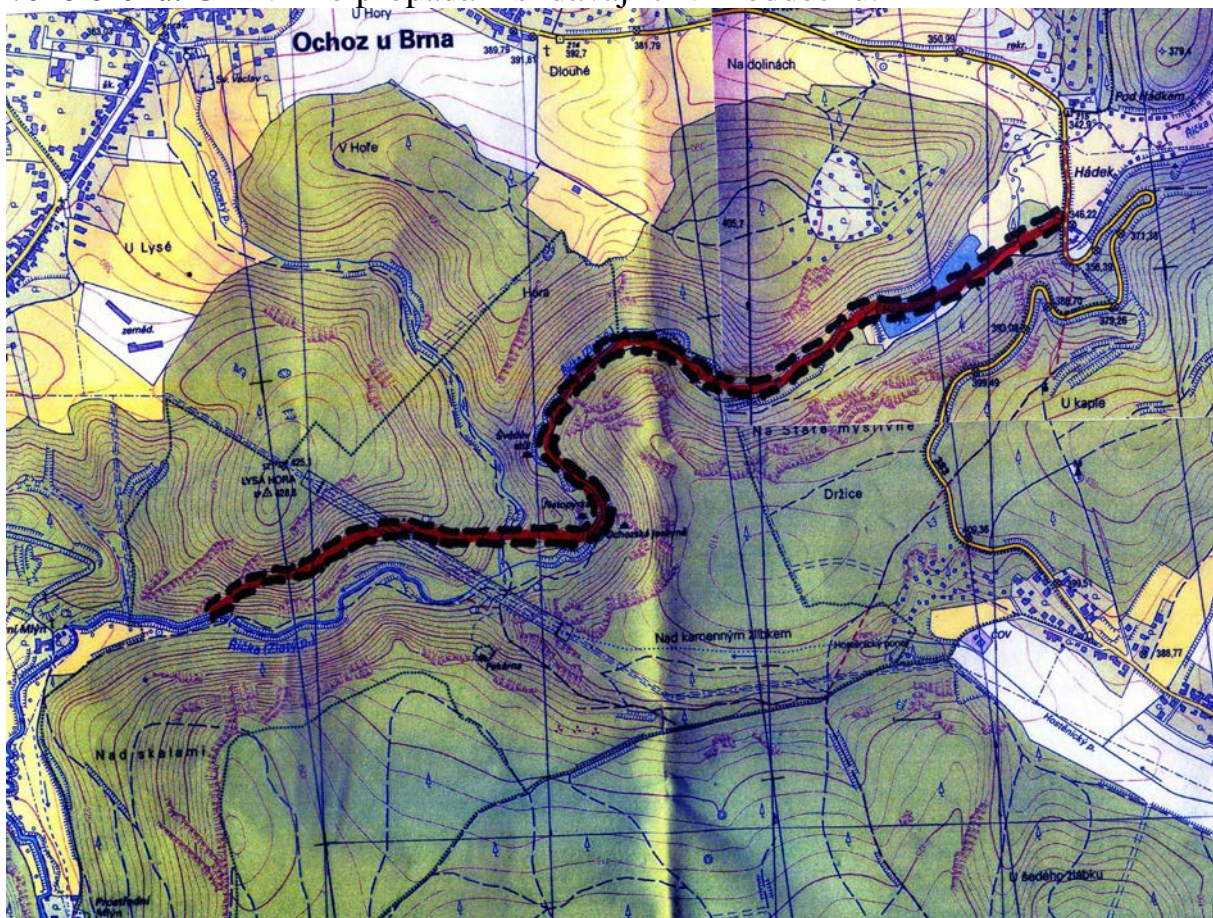
20. září 1941 se naše dvojice schází v Březině s panem Polákem, který je vede nejkratší cestou, kolem Nového dvora k Hádecké hájence. Po krátkém oddechu pak pokračují dále. Trasa vytrvale běží podél pravého břehu potoka.

Musíme si uvědomit, že se píše den 20. září 1941. Chybí nám zde Hádecký rybník, jehož hráz se někdy v r. 1938 nebo 1939 protrhla a k její opravě a opětnému napuštění rybníka došlo až v létech 1955 – 56. To znamená, že v roce 1941 šli naši aktéři zprvu po dně rybníka.

Dále je potřeba si uvědomit, že v té době neexistoval vývěr, kterému se (patrně neprávem) začalo říkat „Estavela“ Ten se otevřel a ž v r. 1958, po napuštění nově opraveného rybníka „Pod Hádkem“. (Je zajímavé, že pokud se o něm kdykoliv ve svých pracích zmiňuje R. Burkhard, označuje jej vždy jako vývěr, ne jako estavelu).

Norbert popisuje, že podle virgule stále postupují podél pravého břehu potoka až v blízkosti Prvního propadání se zdá, že proudnice neznámého pod-

zemního toku bude odbočovat v severozápadním směru někam pod kopec pravého břehu. U Prvního propadání si dávají chvíli oddechu.

Pak zase pokračují ve sledování neznámé proudnice. S překvapením zjišťují, že propadání Řičky ústí do jimi sledovaného podzemního řečiště ! Nyní je levá strana těsně pod propadáním Řičky, avšak pravá teprve ve vzdálenosti cca 60 m od propadání. Usuzují z toho, že vody Řičky doplňují sledovaný podzemní tok tak, že jej rozšiřují na velkou prostorou.

Pokračují ve sledování podzemního toku a po několika desítkách metrů přichází ke Druhému propadání Řičky. Zde končí vodní tok a dál pokračuje již jen suché koryto. Za tímto druhým ponorem se trasa zužuje jen na několik metrů šířky, (uvažují, že by zde mohl být sifon), ale v zápětí se opět rozšiřuje na šířku asi 25 až 30 m. Norbert usuzuje na přítomnost nevysokých, ale za to rozlehlých prostorů, případně s vodními nádržemi.

Zatím co vyschlé koryto toku Řičky se klikatí v meandrech, údolí se úží do soutěsky a sledovaná trasa podzemního toku na mnoha místech klikatící se Řičku přetíná. Zanedlouho je upozorňuje tabulka, že jsou u Ochozské jeskyně. Do Ochozské však trasa podzemního toku nevede. Naopak, přijímá zde vodní tok patrně podzemního toku Hostěnického potoka.

Lídina virgule je dále vede na rozcestí pod Kamenným žlíbkem, překračují Ochozský potok, a stoupají do strmého svahu úbočí Lysé hory. Tady je čeká nejnamáhavější a nejhorší úsek celé trasy. Strmý svah a hustý porost. Trasa je

dále vede přes vápencové terasy vystupující z úbočí Lysé hory, pak ale klesá ze svahu a za krátko již slyší zurčení vody.

Právně vyhodnocují, že to, co teče korytem Říčky jsou jen vody Ochozského potoka, zatím co Říčka vytéká z vývěru a s ní i patrně vody, které až sem sledovali od zadních polí.

Jsou toho názoru, že velké podzemní vodárny se pod Lysou horou nenacházejí, protože jim virgule nic takového neukázala.

Další úvahy Norberta Havlíčka či Lídy Danielové nepovažuji z hlediska současných poznatků o vodách Hádeckého žlebu za podstatné, proto popis jejich tehdejšího výzkumu končím.

Ladislav Slezák : Recenzní příspěvek.

Vzhledem k dlouholeté praxi s virgulí v terénech Moravského krasu a podrobným geologickým znalostem území si dovoluji vyvodit následující :

- 1.) Reakce virgule v rukou L. Danielové odpovídá vyzkoušeným praktikám, tj. virgule reaguje všeobecně na změnu prostředí. To se u L. Danielové potvrzuje. Zaznamenává rozhraní mezi druhy hornin (vápence, droby, vyvřelina), jak tvrdé počvy základní stavby území, tak i hranice výplní starých, předneogenních paleomorfologických útvarů, vyplněných jíly a písky.
- 2.) N. Havlíček byl znalec povšechné geologie, bez hlubšího studia posloupností vývoje krasových forem v území. Tak docházelo k propojování reakcí L. Danielové a tvorby nesouvisející sítě indicií. Toto zas nedovedla posoudit v celkovém kontextu reakcí L. Danielová.
- 3.) Výsledkem je ne zcela sourodá a hlavně vzájemně geneticky neslučitelná mapa, která zobrazuje veškeré reakce na N. Havlíčkem vytýčených trasách. Jsou tam zachyceny reaktivní prvky a do nich vkomponovány představy N. Havlíčka.
- 4.) V detailních pracích L. Danielové je její virgulářská práce přínosná. Jde hlavně o práce kolem jeskyně **Předsíňové**, nebo pozdějších společných pracovišť ve **Třech kotlech** či v **Achillově patě**. Zajímavé jsou i reakce kolem ponorů **Říčky** a **Lysé hory**, kde se výsledky blíží našim poznatkům.

Úvaha o tehdejších poznatcích Lídy Danie- lové a Norberta Havlíčka :

Ted' bych se na chvíli zastavil a věnoval se své samostatlé úvaze. Tam, kde cesta chatařů z údolí Říčky za Hádkem ústí pod první vlásenkovou zatáčku silnice č. 383 z Ochoze do Hostěnic, nad tou zatáčkou se nachází krasový jev, který já nazývám „Hynštovo funidlo“. Našel a pootevřel je „divoký“ jeskyňář Honza Hynšt, přezdívaný také Děda Ochoz. To byl místní jeskyňář, který dělal jeskyňařinu srdcem, citem ! Ještě na něj vzpomeneme.

Co je to Hynštovo funidlo ? Je to úzká díra ve skále ve které vzduch pulzuje. Vždycky jako by vydechl a zase se v zápětí nadechl. Někdy v časném jaru roku 2012 mi to Lad'a Slezák předváděl lehkým útržkem kousku papíru, který poletoval nahoru dolů nad tou dírou. Ta díra je v lité skále a musí komunikovat s něčím, co bych nazval přinejmenším chodbou, nebo systémem chodeb.

Na obrázku nahoře je záběr na silnici 383 přes odval z „Funidla“ Snímek byl pořízen jednoho mlhavého zimního rána.

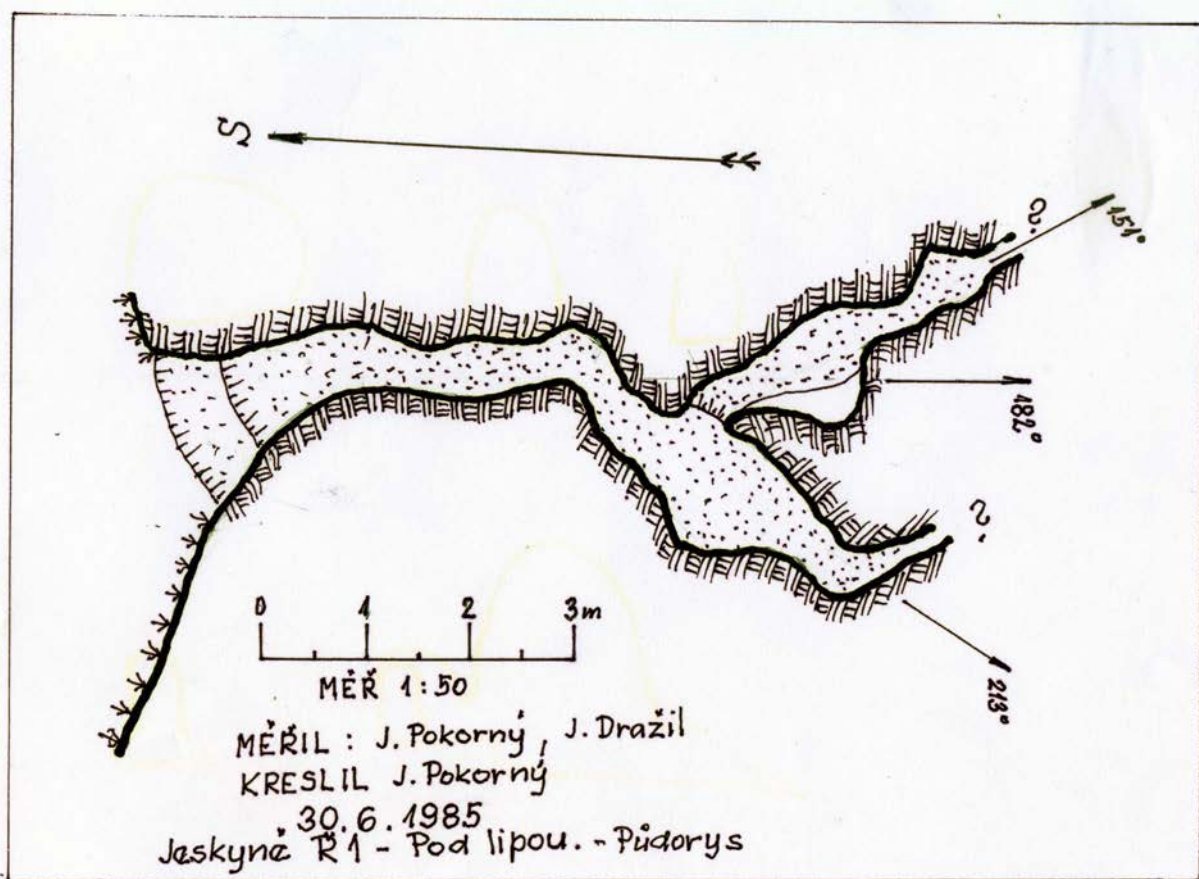
Na dalším snímku níže je pohled na vlastní „Hynštovo funidlo“.

Detailní záběr „Hynštova funidla“ ze dne 6.2. 2012

Ale to není jediné místo, na které bych chtěl při této příležitosti upozornit. Dalším takovým „dýchajícím“ místem v lité skále je jeskyně č. JESO MK 1 411 Jeskyně „Pod lipou“, (dle Himmela Ř – 1). Viz obrázky níže :

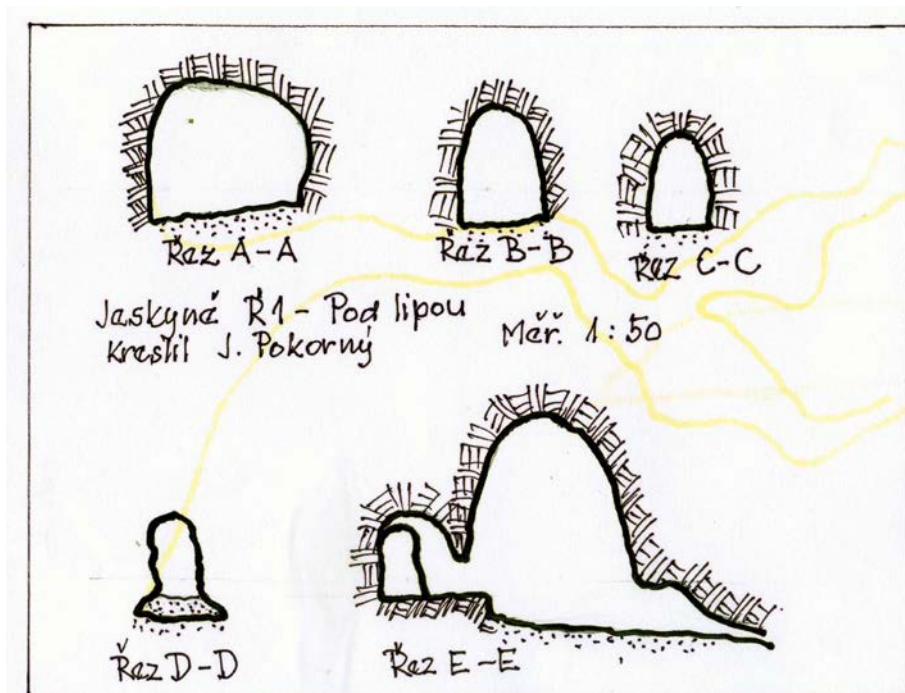
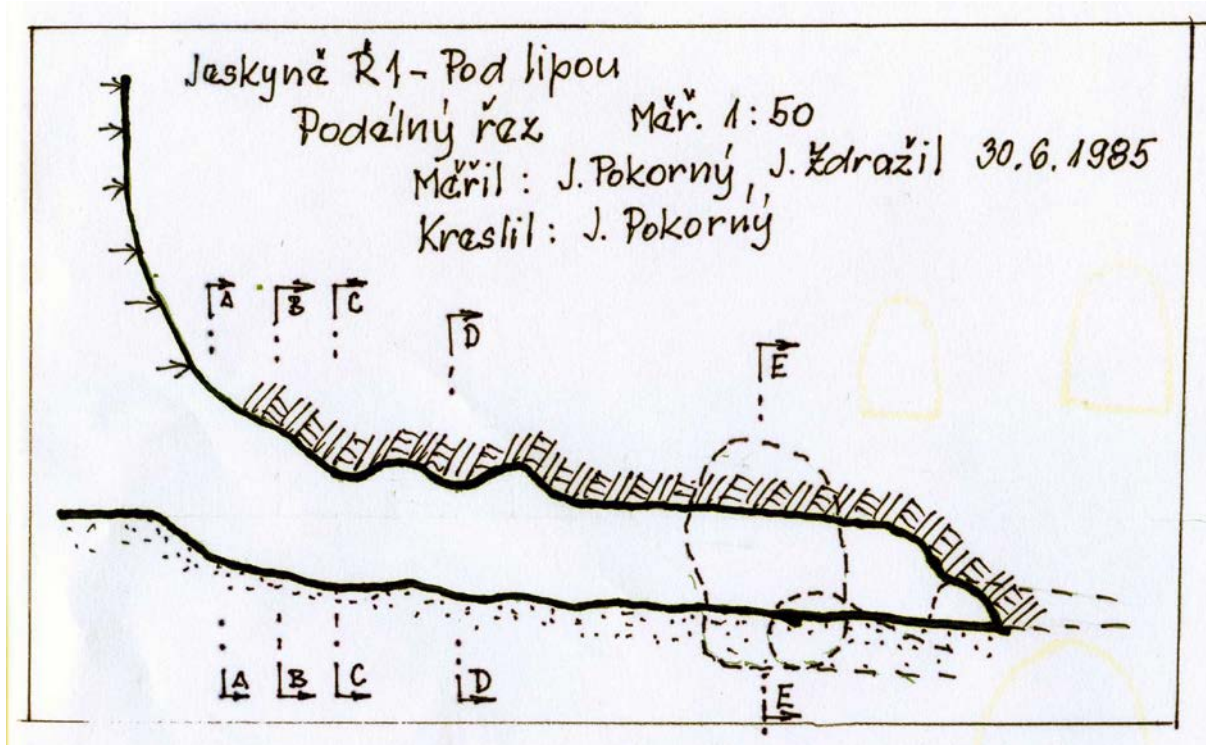
Toto je půdorys jeskyně „Pod lipou“.

Jeskyňe končí dvěma chodbičkami, zužujícími se do neprůleznosti. Z obou těchto chodbiček vanul v létě roku r. 1985 vydatně chladný vzduch. Domnívám se, že jde o dva různé objekty, komunikující s jedním jeskynním systémem. Možná jde o prostory mezi zaklíněnými balvany skalního osypu stěn údolí, ale jeskyňe Pod lipou se nachází v kompaktní lité skále. Vzdušná vzdálenost obou těchto objektů je cca 450 m.

Tyto dvě lokality a jejich možné propojení, jejich možný průběh za skalní stěnou údolí navozují otázku, která by v průběhu zpracovávání sektorů A, B a C neměla být opomenuta. Vzpomínám si, že na počátku vzniku našeho kolektivu SE – 3 jsem byl s L. Slezákem a R. Cendelínem u vývěru Estavely. Ti dva zde vyjmuli své virgule, podle jejich tehdejšího prohlášení bifurkuje vodní proudnice pod cestou do pěti pramenů a odtud je virgule značně křivolace vedly ke skalní stěně (levého) úbočí údolí. Měřil jsem jejich křivolakou dráhu podzemního toku a vycházelo to asi na 139 m. L. Slezák tehdy řekl, že v tomto místě vyvěrají vody Estavely ze skály. To místo jsme však na skalní stěně tehdy neoznačili.

Vývěr, nazývaný Estavela leží cca 220 m jihovýchodně od jeskyňe „Pod lipou“

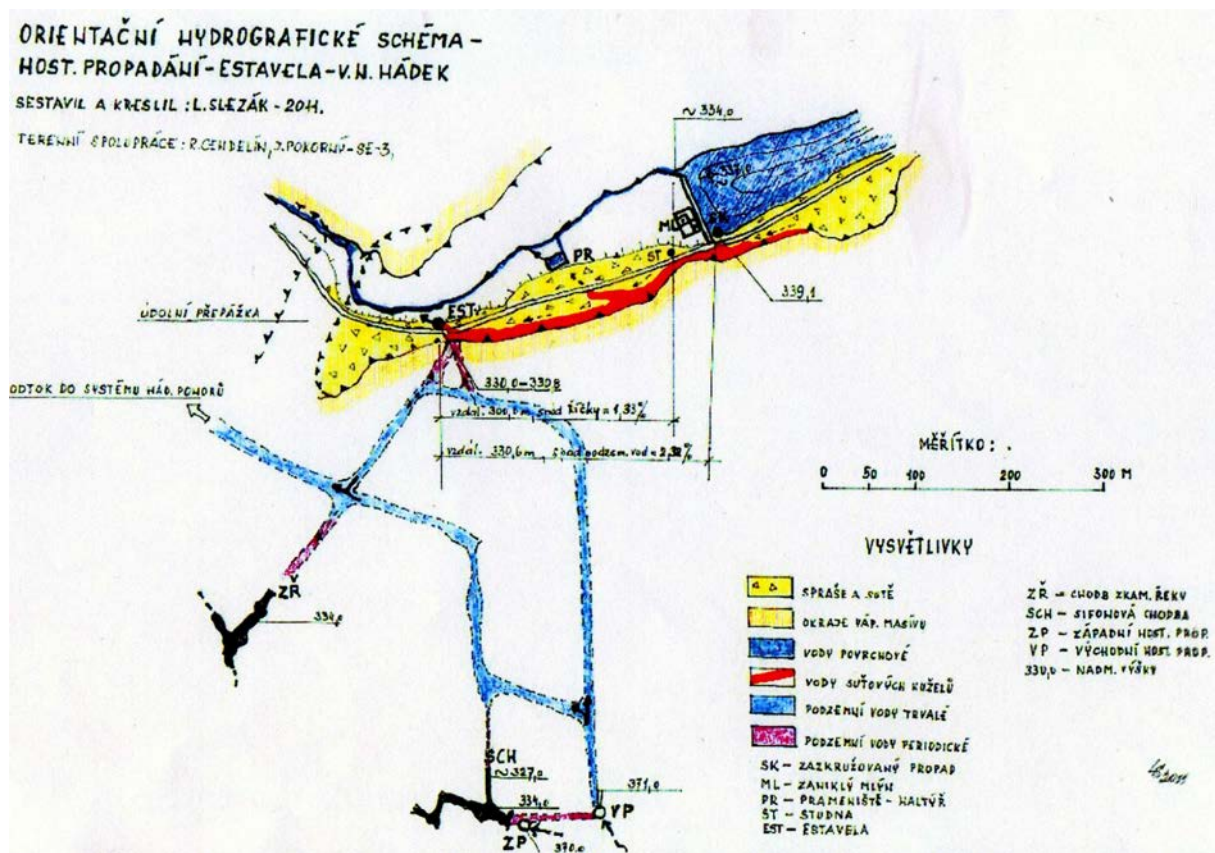

Další skutečností je průnik vod z rybníka „Pod Hádkem“ který vedl v r. 1958 (podle L. Slezáka) ke zrození vývěru, později nesprávně nazvanému Estavela.

Tímto problémem se od té doby L. Slezák zabýval v některých svých pracích, jako např. „Na Říčkách hledáme cesty staré ztracené řeky“ (Třetí ročenka Edice SE – 3 z r. 2011, Tématický okruh č. 2), „Hádecká Estavela – dílo člověka“ (4. Ročenka Edice SE – 3 – 2012, Tématický okruh č. 2), „Příspěvek

k hydrografii Hostěnického potoka v jižní části Moravského krasu“ (5. Ročenka Edice SE – 3 – 2013, Tématický okruh č. 2), „Jak se mohla, či snad vyvíjela hydrografie v jižní části Moravského krasu“ (6. Ročenka Edice SE – 3 – 2014, Tématický okruh č. 1), „Cesty povrchových vod do podzemí. Vývoj představ podzemních toků – tvorba jejich schemat.“ (7. Ročenka Edice SE – 3 – 2015, Tématický okruh č. 6).

Toto je Slezákova představa průtoku podzemních vod z r. 2011 v popisované oblasti.

Přibližně 100 m za Estavelou směrem na západ se nachází pevný bod naší základní trasy, označený v mapě jako PB T2. V jeho okolí, cca 50 m na obě strany byly navirgulovány další 4 proudnice, podtékající cestu. V korytě Říčky pod PB T2 leží velký balvan, od kterého v zimě vodní tok Říčky nezamrzá. Lze se domnívat, že se zde mísí vody z podzemí s vodami Říčky.

Zbývá jen maličkost – zjistit, jak, kudy a proč mezi jeskyní „Pod lipou“, vývěrem Estavela a PB T2 tečou podzemní vody. Případně – je-li tam jeskynní

system, když, tak jaký a kudy sem přitékají podzemní vody z prostoru náhorní planiny kolem kóty 414,4. Snad se to povede.

Lze předpokládat, že vody kolem Estavely podtékají údolí Hádecké Říčky od levého břehu k pravému mezi balvany, ležícími na skalním podkladu údolí. Na těchto balvanech leží menší kameny a na nich náplava, ze které vyrůstá vegetace. Za Blátivým dómem Málčiny jeskyně navirgulovali před časem L. Slezák a R. Cendelín větší prostoru (cca 60 m délky). Zde musí být zdrojnice vod, které za vyšších vodních stavů prosakují do Blátivého dómu.

Vraťme se ale k naší dvojici, Lídě a Norbertovi. Jsou u Prvního propadání Hádecké Říčky a podle nich toto propadání ústí do jimi sledovaného podzemního řečiště. Při čemž Norbert píše, že pravá strana tohoto hypotetického toku leží 60 m severně od Prvního propadání.

Já nevím jak vy, můj milý čtenáři, ale já si tam 60 m širokou podzemní řeku neumím prostě představit. Už jenom proto – kde by se tam vzalo tolik vody? Logické by bylo, že tento sledovaný podzemní tok pode dnem údolí bifurkuje, rozděluje se do několika pramenů, které protékají mezi velkými balvany, ležícími na dně, prostě tak, jak jsem to už jednou výše popsal.

Další předpoklad je, že se ještě před tím mísí s Hostěnickými a bůhví jakými dalšími vodami.

A právě výzkum těchto vodních proudnic by měl být současným úkolem pracovní skupiny SE – 3. Dno údolí v oblasti Estavely a Prvního a Druhého propadání Říčky je neznámá, která by se měla objasnit. „Velký Šolim“ (tragicky zahynulý Ing Miloš Krejčí) mi jednou napsal, že podle Burkhardta zde tečou vody v několika výškových hladinách. Když jsem se jej zeptal, kde to Burkhardt píše, napsal mi, abych nebyl pohodlný a našel si to sám. Dodnes jsem to nikde nenašel, ale vůbec bych se nedivil tomu, kdyby to byla skutečnost!

Vraťme se zase do září roku 1941, k Lídě a Norbertovi. Po několika desítkách metrů přichází k Druhému propadání Říčky. V době, kdy se tam ti dva nacházeli tam vody Říčky končily a dál bylo jen suché koryto. Řekl bych, že to je standartní stav. Teprve až průtok povrchové vody v Říčce překročí hltlost Prvního i Druhého propadání, pokračují vody Říčky dále korytem. Jinak zmizí v podzemí.

Logicky by na to mělo mít vliv i průtokové množství v hypotetickém podzemním toku Lídy a Norberta. Pro legraci bych jej nazval tokem Línor.

Podle naší dvojice se za Druhým propadáním tok Línoru zužuje, aby se v zápětí rozšířil na cca na 20 až 25 m. Norbert uvažuje o přítomnosti relativně nízkých, ale širokých podzemních prostorů, případně s vodními nádržemi. Kdo nevěří, ať tam běží. Rozluštění je opět na bedrech pracovní skupiny SE – 3!

Línor pak dále pokračuje kaňonem údolí, zatím co suché koryto nad ním sem-tam meandruje. U Ochozské jeskyně podle Lídy přibírá Línor zleva jakýsi podzemní tok, což Norbert vyhodnocuje jako podzemní tok Hostěnického potoka. Do jisté míry to má logiku, ale může to být i jinak.

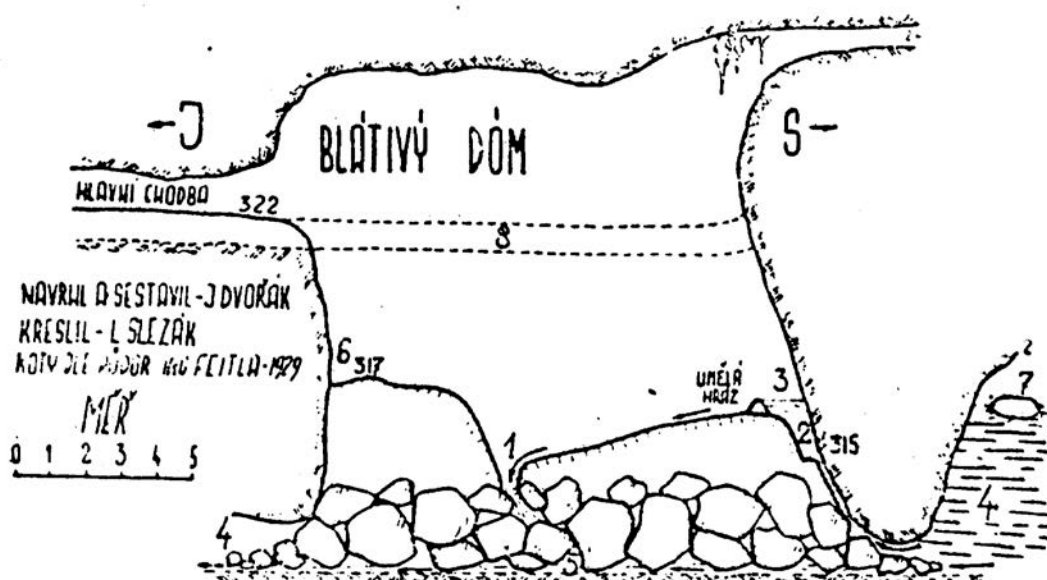
Tak, jak popisují dvojice svůj postup, vede je virgule patrně po pravém břehu suchého koryta Říčky, přes Ochozský potok do strmého svahu Lysé hory a po jejím úbočí k Vývěru 1.

Já bych teď ve svých úvahách opustil dvojici Lída – Norbert a přešel bych k současnosti, či k nedávné minulosti a k pracovní skupině SE – 3.

V únoru r. 2007 „navirgulili“ Lad'a s Richardem záhadnou dutinu nacházející se za severní stěnou Blátivého dómu Malčiny jeskyně. Pomocí radiomajáku si nechali vynést dva body (západní a východní okraj severní stěny Blátivého dómu) na povrch.

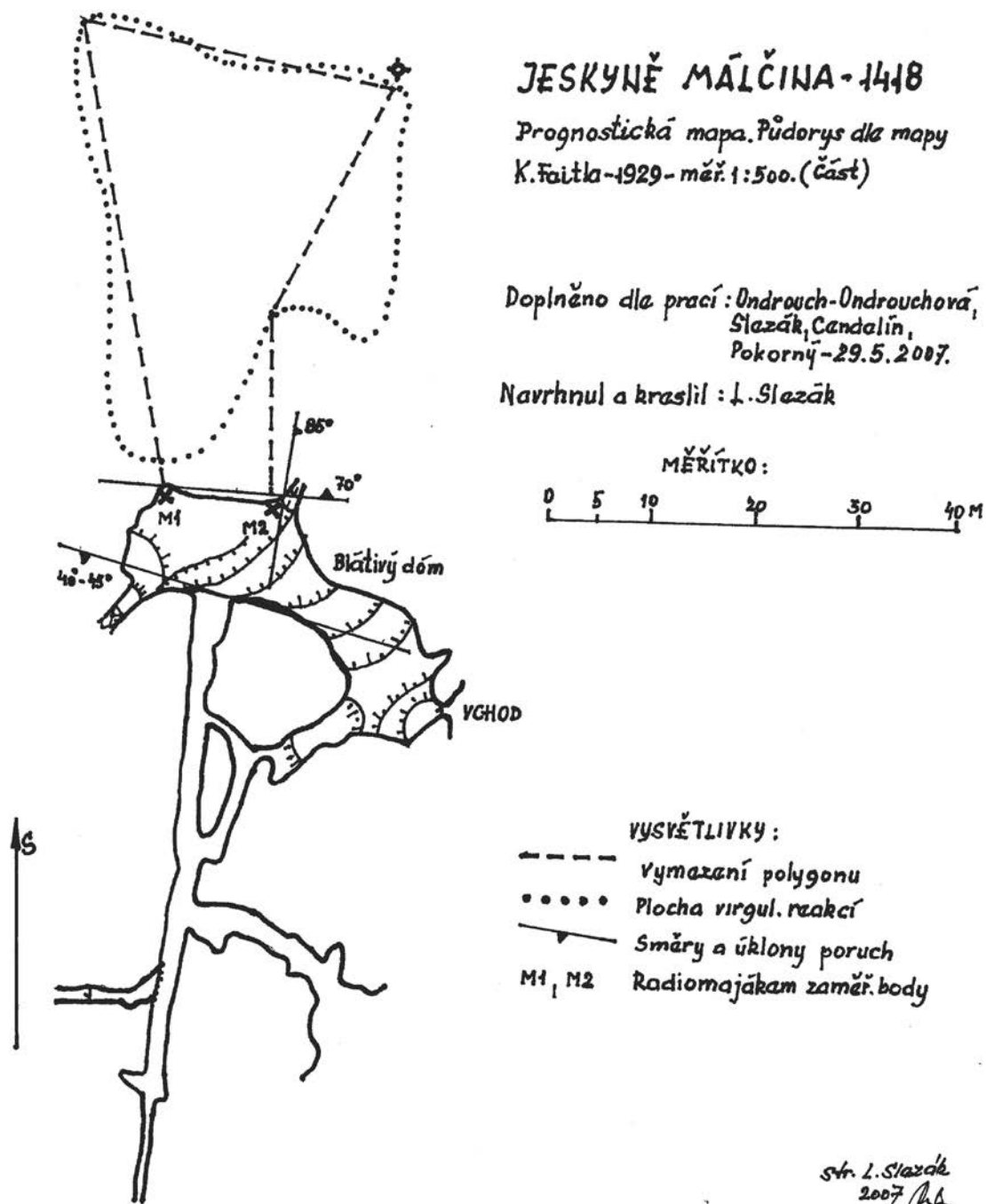
Nejprve si ukážeme mapku tehdejší situace Blátivého dómu. Body M1 a M2 jsou místa stanovišť radiomajáku. Vpravo od bodu M2 je ve zúžení místo, ze kterého za vyšších vodních stavů vyvěrá voda, která může nade dno Blátivého dómu vystoupit až do výše cca 2 až 2,5 m. Tato voda vytéká v místě, které je na Feitlově mapě označeno jako „Schwinde“, což lze přeložit jako ztrat, či ponor. (?) Já bych to ale spíš považoval za vývěr . Odtok vod je v místě níže položeném, vzdáleném asi 4 m od místa, označeného jako Schwinde. Materiálem dna Blátivého dómu je skutečně bláto pastovitě jílovité konzistence.

Navážu-li na schematickou kresbu někdy z r. 1953, jejíž autoři jsou Jar. Dvořák a L. Slezák, (viz obrázek níže) tato kresba také předpokládá za severní stěnou volný prostor, ze kterého voda za vyšších vodních stavů v Hádeckém žlebu přitéká.

L.Slezák se zmiňuje o tom, že to, co Ing Feitl nazval „Schwinde“, může být ve skutečnosti i estavela ! Podle mne je tato úvaha logická. Viděl jsem vodu odtud vytékat, ale také mizet za vyšších přítoků z Ochozského žlebu !

Na obrázku níže je telegnosticky zaměřená dutina za stěnou Blátivého domu. Feitlův objekt Schwinde se nachází u bodu M2.

Na horním snímku stojí L. Slezák na hřebeni Svatých schodů nad Malčinou jeskyní, přesně v místě, kde se pod ním, na dně Blátivého dómu, u jeho severní stěny, vedle místa, označeného Schwinde nachází bod č. M 2. Na spodním snímku stojí R. Cendelín na západním úbočí Svatých schodů, v místě, kde se pod ním nachází bod č. M 1.

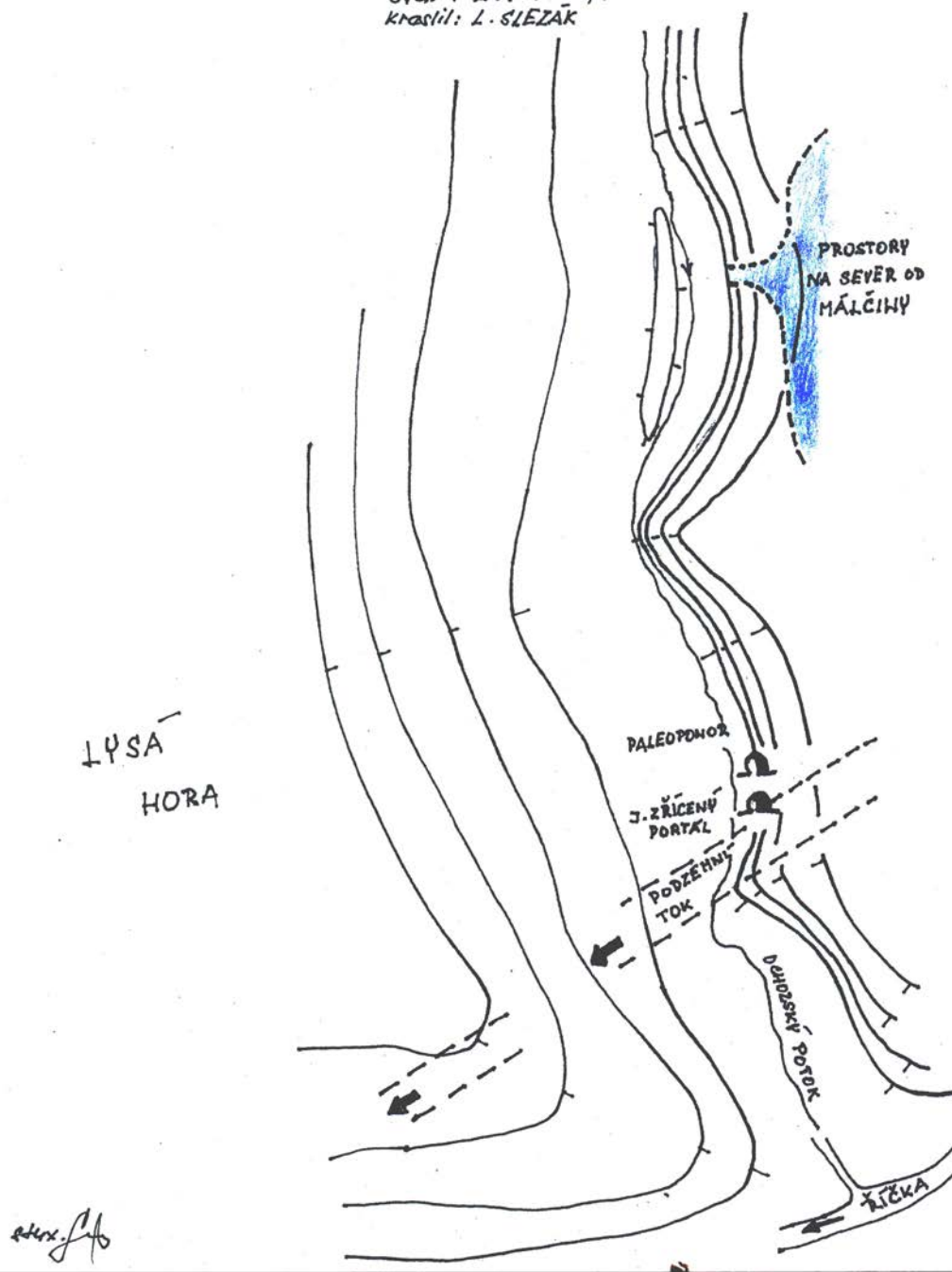

Tento prostor byl předmětem zájmu těchto dvou aktérů v zimě roku 2007 – 2008. Záběr, který vidíte je záběr z Ochozského žlíbku. Zabírá nám záhadnou zařícenou lokalitu, kterou Marek Poustevník Šenkyřík nazýval Barunčina jeskyně a L. Slezák ji nazval „Zařícenou“. Tato zborcená a nepřístupná lokalita se nachází mezi jeskyní Švédův stůl a jeskyní Netopýrkou. Na ni navazuje další neprůlezná lokalita, zvaná Paleoponor.

Lad'a a Richard zde hledali vodní tok. Jeho mapku, tak jak jej zakreslil L. Slezák najdete na obrázku níže.

SITUAČNÍ NÁČRT.
OCHOZSKÝ ŽLÍBEK - LYSÁ HORA
stav: 23. 9. 2007.
kreslil: L. SLEZÁK

Ještě bych se na tomto místě zmínil o výpadu pracovní skupiny SE – 3 do těchto míst dne 24.10.2009. V podstatě jsme tehdy zkoumali okolí jeskyně Švédův stůl a při telegnostické detekci zde našli dvě záhadné chodby. Když jsem je přikreslil v měřítku k části mapy Malčiny jeskyně, ukázalo se, že navazují na Poradní dóm Malčiny jeskyně a L. Slezák si následně vzpomněl, že v době éry Hádecké skupiny Českého speleologického klubu se snažili v těchto místech o prolongaci Poradního dómu. Tehdy zde došlo k poranění jednoho z účastníků průboje, při

následné záchranné akci byl postižený jen s velkými obtížemi dopraven na povrch a následně k lékařskému ošetření. Do chodbiček, vedoucích z Poradního domu k Zařícené se pracovní skupina Jaroslava Dvořáka již nikdy nevrátila. To-lik vzpomínka L. Slezáka.

Na snímku nahoře je záběr z exkurze do okolí Švédova stolu dne 24. října 2009.

Na mapce Švédova stolu, otištěného níže si všimněte dvou zelených vyšrafovaných pruhů. To jsou ony dvě anomálie, které zde v tento den Lad'a s Richardem zaměřili.

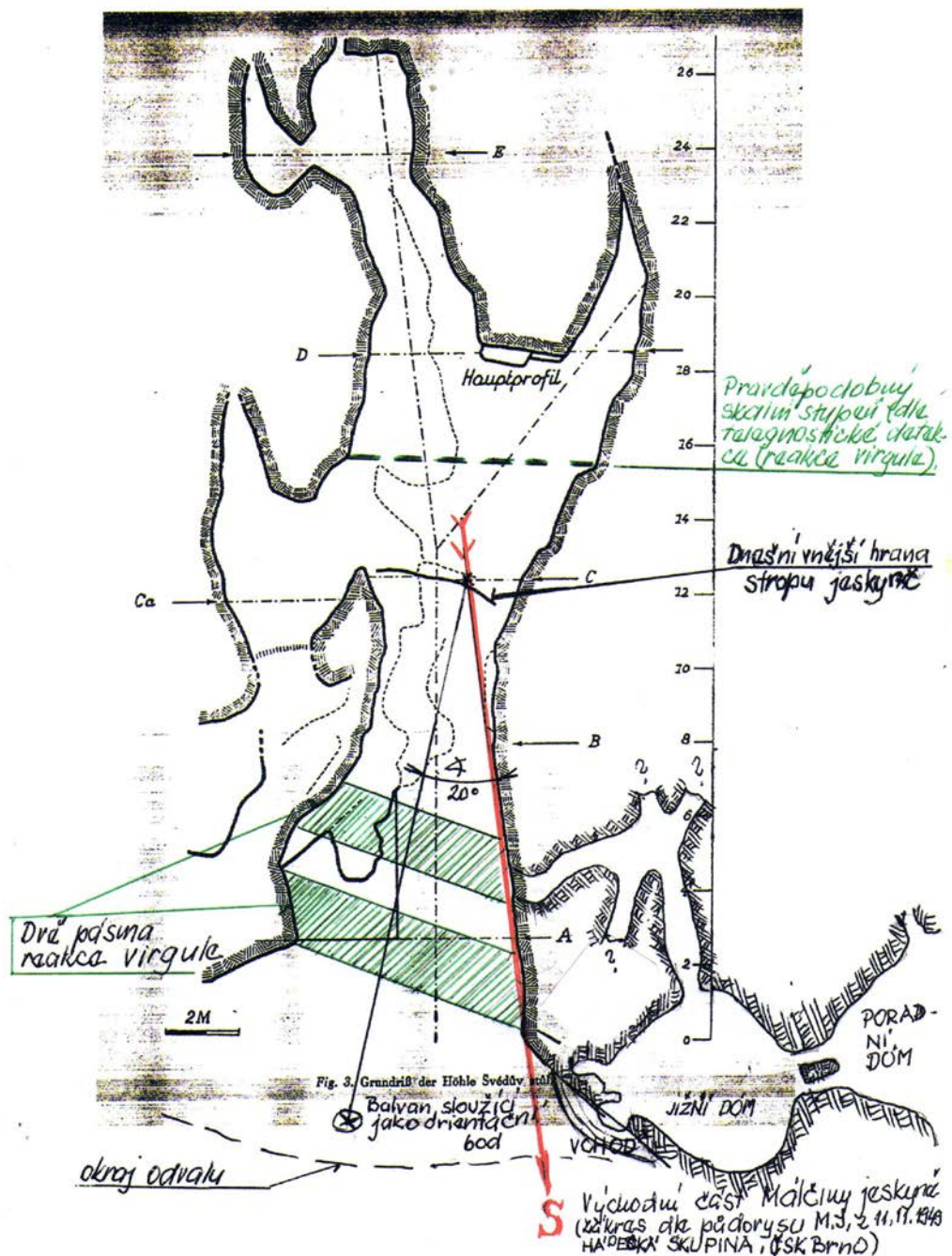
Jak to dopadlo, když jsem k tomu přikreslil v měřítku kousek Malčiny jeskyně můžete vidět na mapce níže.

Martin Kříž kdesi napsal, že pod současným dnem jeskyně (rozuměj, jedná se o dobu kolem roku 1890, kdy zde Kříž realizoval svoje výzkumy) Švédova stolu protéká přibližně v hloubce 17 metrů vodní tok. Já sice nevím, jak na to Kříž přišel, když v té době ještě nebyla známa ani Malčina jeskyně, ale docela bych tomu věřil.

Jestli je v JESO MK uváděna nadmořská výška dna Švédova stolu 333,8 m n.m. a podle Himmela se nachází dno jeskyně 10,8 m nade dnem údolí, pak hypotetický Křížův vodní tok leží cca 7 m pode dnem údolí. (?).

Nadmořská výška vchodu do Malčiny jeskyně činí 329 m n.m.v. a relativně 6 m nade dnem údolí. Na Feitlově mapě, u místa nazvané-

ho „Schwinde“ je kóta 315 m n.m. Druhá vrstevnice nade dnem Blá-
 tivého dómu má míru 318 m n.m. Podle mne za normálního stavu vod
 protéká podzemní tok pod kótou 315 m n. m. (Jsme o 14 m níž, než je
 dno Kapsy Dobré naděje na dně Třetího sifonu Sifonové chodby
 v Ochozské jeskyni a o 13 m níž než je vývěr, zvaný Estavela. Co vy
 na to, páni doktoři, inženýři, geologové, speleologové a další vědci ?

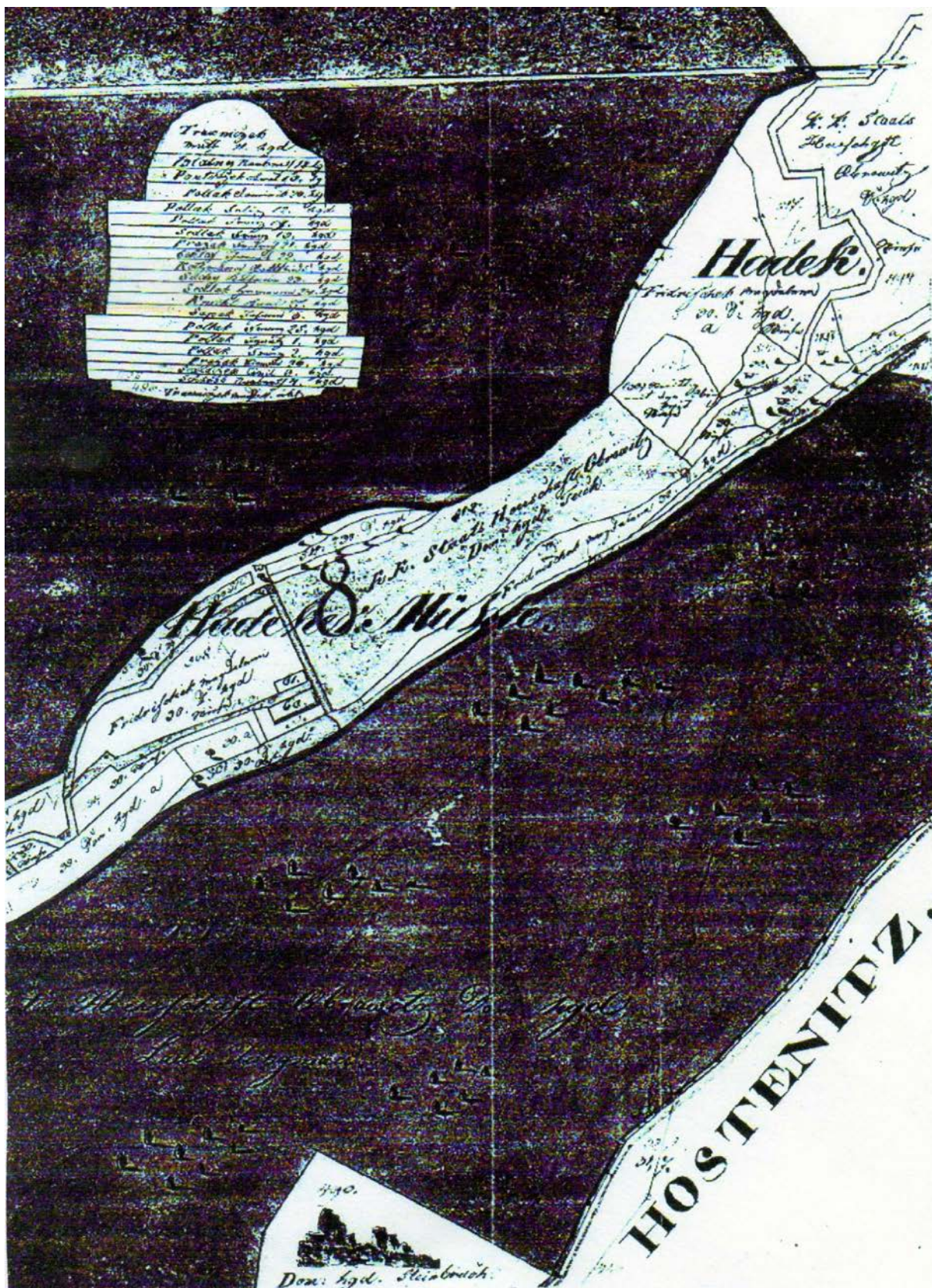
Poznámka L. Slezáka : Martin Kříž má nadm. výšku stabilního toku v Netopyřce 316,0 m. Rozdíl od Feitla je tedy pouhý 1 m ! Je to měřická chyba ?

Ještě jsem neskončil. Ke Slezákově mapce hypotetického podzemního toku pod Lysou horu mám ještě vzpomínku, jak oni lezli s virgulemi na strmý svah Lysé hora a já za nimi.

To bylo někdy 22. ledna 2008.

A nakonec mapka z Ochozského katastru z 19. století. Takhle vypadal Hádecký rybník a jeho okolí s Hádeckým mlýnem v 19. století.

Edice SE 3

Speleologická pracovní skupina „Tři seniři“
Česká speleologická společnost, Základní organizace 6 – 12
„Speleologický klub Brno“.

Tématický okruh č. 4 : Cestou Hugo Havla po stopách historie moravské speleologie.

- Obsah :**
- 1.) Cestou Hugo Havla.** (Josef Pokorný).
 - 2.) SK 70 – plán obsahu nové publikace**
(Hugo Havel)
 - 3.) Lokality, na kterých prováděl průzkumné práce Speleologický klub Brno**
(Hugo Havel)
 - 4.) Speleologický klub Brno v létech 1945 - 1973** (Soudobý autorský kolektiv).
 - 5.) Originál původní části publikace „Sborník SKB 1973“** (Soudobý autorský kolektiv).
 - 6.) 70 let Speleologického klubu v Brně –**
(autorská verze p. prof. R. Musila).
 - 7.) 70 let Speleologického klubu v Brně –**
(autorská verze H. Havel – R. Musil)

Koordinátor :
Redakční spolupráce :

Ladislav Slezák
Richard Cendelín
Josef Pokorný

Copyright : Pavel Pokorný, Brno 2009 – 2016.
Možný kontakt : jos.pokorny@seznam.cz

Cestou Hugo Havla.

Pár slov úvodem.

Josef Pokorný :

Proč „cestou Hugo Havla“ ? Protože Hugo Havel chtěl ukončit svoje celoživotní jeskyňářské aktivity (před jejichž rozsahem se v úctě skláním) zpracováním historie moravské speleologie – historie života jeskyňářů v Moravském krasu. Měl plán, jak to realizovat a věděl, že to není práce pro jedince. Chtěl vytvořit silný autorský kolektiv, jehož úkolem bylo pravdivě a pokud možno vyčerpávajícím způsobem zpracovat historii moravské speleologie. On sám chtěl stát v čele tohoto plodného autorského kolektivu a jeho práci smysluplně řídit.

Krutý osud způsobil, že Hugo Havel už není mezi námi. Z hlediska úkolu zpracovat historii moravské speleologie (která je součástí historie rozvoje speleologie v Česku). je to ztráta téměř nenahraditelná. Jeho vůle k činům, jeho znalosti a životní zkušenosti nadšeného speleologa budou na tomto poli vždycky chybět. Nicméně, jeho životní příběh nám vykresluje člověka, který se před překážkami nevzdával, ale dokázal je konstruktivně a smysluplně řešit. Proto si myslím, že už pro jeho památku je nezbytné v jeho práci pokračovat.

Před časem mne navštívil a začal přede mnou rozvíjet plán toho, jak a do jaké hloubky chce historii moravské speleologie zpracovávat a posléze se mne zeptal, zda do toho „chci jít s ním“ ! Souhlasil jsem a jako počáteční přínos ke společné práci jsem mu předložil svazek, ve kterém jsem zpracoval první část archivu Speleologického klubu Brno, který se mi podařilo získat.

Když se Hugo přesvědčil, co jsem mu vložil do rukou, byl nadšen a se slovy : „Takového chlapa jako jsi ty zrovna potřebuju ! Budeš mi zpracovávat archiv tak, jak jsi zpracoval tuto část !“ mne okamžitě angažoval do tvořícího se autorského kolektivu. Pak mne nacpal do auta a jeli jsme ke „strážci pokladu“. Tím strážcem pokladu je Martin Vrána, dávný a zestárlý člen Speleologického klubu, který v užitkových prostorách svého bytu „v betonovém Marvanově“ (jak se v hantecu říká líšeňskému sídlišti) přechovává archiv dávného Speleologického klubu, který kdysi zachránil před zničením. Byl to hrdinský čin, který nebýt Hugo Havla, upadl docela v zapomnění.

Po domluvě s Hugo Havlem mi Martin Vrána vydal 15 šanonů korespondence a zápisů ze schůzí Speleologického klubu mezi léty 1945 až 1978, tj. do založení České speleologické společnosti. Zůstaly tam pokud vím, ještě Exkurzní zprávy. Začal jsem historické materiály zpracovávat. Je to stejné, jako plavat v ledové vodě přes Kanál La Manche. Jde to pomalu a ztuha. Chce to čas ! Ukazuje se, že po roce 1945 neměl rozvíjející se „Speleologický klub pro zemi Moravskoslezskou v Brně“ v krasu zrovna „na růžích ustláno“ ! Vedení muselo

řešit řadu problémů, které před nimi vyvstávaly. A to je právě historie, kterou je nutno zviditelnit. Je to práce na léta, ale dokud budu stát na nohách, tak se s tím budu prát a budu se snažit s tím seznamovat speleologickou veřejnost !

Jak a kde ? Přece na stránkách naší Edice SE – 3, v jejich ročenkách. Když už to my, dědkové z pracovního kolektivu SE – 3 děláme, tak ať to má smysl ! Komu se to nelíbí, ať nám také zatleská ! Ale já se domnívám, že žádný časopis by nebyl ochoten prezentovat cokoliv v takovém rozsahu, v jakém nám to dovoluje digitální záznam na CD.

Je pravděpodobné že elektromagnetický záznam na CD časem zeslábne až do nečitelnosti. Každé naše CD je v podstatě sborník, představující tlustou knihu. Ale velmi mne překvapil Zdeněk Motyčka, když jsem mu na posledním, 34. Speleoforu předával svazek všech sedmi našich CD a on mi řekl : „Až na tu letošní všechny máme a my je přepisujeme jako záznam, na papír !“ Jestli tomu dobře rozumím, pochopilo vedení ČSS, že naše práce se v různých obměnách, které nazýváme tématickými okruhy věnuje (letos již osmý rok) nejen odborným pracem, ale i amatérským názorům, a také historii moravské speleologie. A že je chce v písemné formě zachovat ! To znamená, že ČSS má vedení, které smysluplně myslí na všecko, i na „zadní kolečka“. I jako bezvěrec musím konstatovat : Zaplať pán Bůh za takové moudré vedení !

Už jenom proto stojí za to historii moravské speleologie zpracovat a zachovat ! Jak už jsem řekl či napsal : pracovní skupina SE – 3 pro to udělá všechno, co bude moci ! Ale bude to stačit ? Před časem jsem napsal do časopisu „Speleo“ tato slova :

Skon Hugo Havla a jeho odchod z moravské speleologie je sice velká škoda, ale s tím už nic nenaděláme. Postavme se tedy na jeho místo a snažme se objektivně naplnit to, o co Hugo usiloval. Sepsat historii moravské speleologie, především historii Speleologického klubu Brno. Jinou možnost nemáme, pokud chceme zachovat paměť Moravské speleologické historie tak, jak si to Hugo představoval. Podle něj to měla být práce kolektivu pamětníků pod jeho vedením. Se mnou jednal jako s jedním z členů tohoto kolektivu. K jeho odstartování však už nedošlo.

Je to jediná možnost jak naplnit Hugův odkaz. Udělám, co budu moci, ale ani já, vzhledem k současnému věku (18. března 2016 už to bude 83 let !) zde nemusím být dlouho.

Koordinátorem a vedoucím tohoto kolektivu by měl být mladší pamětník s pochopením pro ty starší, člověk který umí psát a smysluplně řídit pracovní kolektiv. Jen tak můžeme naplnit Hugův odkaz. Takže – probud'te se a dejte se do práce, noví historici ! Pomáhejme si s tím navzájem, dokud to jde ! Dokud pamětníci ještě žijí ! Je zapotřebí akci odstartovat ! Zájemci, pište na E-mail jos.pokorny@seznam.cz .

Zatím se mi nikdo nepřihlásil. Nevadí. Zatím budeme dělat všechno co umíme, snad se k nám někdo mladší přidá.

A ještě mi napadlo něco. Možná se najde spekulant, který se bude snažit odtáhnout archiv, o kterém jsem se zmínil někde do Prahy. Já sice nejsem člověk, který by chtěl republiku dělit na Čechy a Moraváky, ale už jsem toho zažil dost, abych nevěděl, že takoví lidé existují. Speleologové z Čech by si měli zpracovat téma „Historie speleologie v Čechách“ samostatně. Obě díla by pak rovnocenně zachycovala snahy obětavců v jednotlivých krasových oblastech !

Zmíněný archiv je majetkem ZO 6 – 12, která je „pohrobkem“ či dědicem dávného „Speleologického klubu“! Její členové to byli, kdo zachránili archiv, (o který nikdo neměl zájem) před zničením ve sběru starého papíru. A jen její členové mají morální právo rozhodovat o tom, co se s archivem jednou stane.

Já jen doufám, že je nezláká vidina peněz a nenapadne je tento zachráněný majetek moravských speleologů někomu prodat. (I taková situace může nastat !) Ale tady bych věřil v moudrost členů ZO 6 – 12 !

Kdyby bylo po mém, uložil bych (po našem zpracování) tento archiv v Moravském zemském archivu, tak, aby byl kdykoliv přístupný pro jakéhokoliv badatele, zájemce o historii moravské speleologie. Ale to už je jen moje vize. Jak už jsem výše napsal, právo rozhodovat o osudu archivu má a musí mít jen Základní organizace 6 – 12 !

A je ještě jedna věc, kterou chci zde a provždy vysvětlit ! Pokud Pracovní skupina SE – 3 uvádí část něčího díla, nebo se na ně odvolává, nejde o snahu zneužít autorská práva. Konec konců, zákony takové použití cizích prací připouští, pokud je v takovém případě uveden skutečný autor a kompilátor se na něj odvolává. Nikdy se nebudeme chlubit cizí prací, ale vyhrazujeme si právo takovou práci použít vždy, když to bude k prospěchu celé české speleologie.

A ještě nakonec, jedna připomínka. Týká se střetu Hugo Havla a Ladi Slezáka, který proběhl před časem ve Speleu. Pravda je relativní pojem. Každý má svoji pravdu, za kterou se v životě bije. Prý : „Pravda vítězí !“ No jo, ale čí pravda a proč má zvítězit ! Toť otázka. Hugo napsal, že pravda je jen jedna. Já jsem toho názoru, že jedna může být jenom skutečnost ! A tu je vždycky zapotřebí z přednesených pravd „vypreparovat“.

V létě roku 1970 jsem ještě nevěděl, že se o 12 let později stanu jeskyňářem. V té době jsem byl vážně nemocen, po měsíčním pobytu v nemocnici mne 15. srpna propustili do domácího ošetřování, ve kterém jsem sledoval v rozhlase tragické události v Amatérské jeskyni. Od té doby jsem sbíral a shromažďoval informace o tom, co se skutečně stalo. Mám k dnešnímu dni zpracováno 41 souborů, které zachycují události od r. 1960 do r. 1970 a dále potom. Takže mám na tyto události vlastní, domnívám se, že objektivní, názor nezúčastněného člověka. Dokážu pochopit motivaci Hugo Havla, který se vydal obhajovat památku

zahynuvších kamarádů. Dokážu pochopit motivaci těch dvanácti, kteří se na serveru „Francimus“ podepsali někdy v r. 2010 pod protest, kterým napadli dvě z kapitol Slezákova díla. Jejich motivace byla obdobná.

Ale i když je lidsky chápu, dovolím si konstatovat, že jejich pohledu chybí objektivita a nešťastným způsobem míchají nejen jablka s hruškami (to by pořád ještě mělo společného jmenovatele – ovoce) ale oni míchají jablka s bramborami – a to už je nešťastný příměr.

Já svoje závěry nehodlám zveřejňovat. Nechci jít vztahy v krasu. Ale nikdo mi nezabrání, abych i nadále hovořil s pamětníky a svoji práci prezentoval renomovaným historikům, kterým jde o výklad skutečností. Když mne vyzval Hugo ke spolupráci, věděl jsem, že na toto téma, až k němu jednou dojdeme, a já bych se postaral, aby to bylo brzy, že budeme vést dlouhé a vzrušené debaty. Ale domnívám se, že Hugo by jádro problému pochopil a některé svoje názory pod drtivou váhou skutečností poopravil. Nejde přece o to někoho obviňovat z čehokoliv. Jde přece o to, **vzít si z tragických událostí poučení, aby nám na prahu objevu tisíciletí neumírali schopní lidé !** Tam já vidím problém nepochopení !

Nepochopení dobrovolných pracovníků kteří pracují v zápalu nadšení „ve vlaku, ze kterého mohou kdykoliv vystoupit“ a pracovníků, vázaných pracovními smlouvami a zákony, povinnostmi tyto smlouvy a zákony striktně dodržet a vyčleněné peníze hospodárně čerpat. Zde je potřeba vidět závazek odpovědnosti těchto pracovníků vůči celé společnosti, vidět to tak, jak to amatéři očividně nikdy vidět nechtěli! Už ve starém Římě platilo : „Počátkům čeliti hled’ ! Je pozdě se po léku shánět, jestliže zlu byl popřán odklad a čas !“

V letošním roce budeme **cestou Hugo Havla** pokračovat v této, již osmé ročence Edice SE – 3 – 2016, v tématickém okruhu **č. 6**, nazvaném „**Historie moravské speleologie očima archivářů**“. Půjdeme tedy svojí cestou, ne v takovém záběru, jaký plánoval Hugo Havel. Na takový záběr my už nemáme.

Hugo Havel :

Publikace k 70 letům činnosti Speleologického klubu v Brně.

Poznámka redakce Edice SE – 3 :

Tématické okruhy, seřazené níže prezentují představu Hugo Havla, jak chtěl zpracovávat historii moravské speleologie. Protože máme spoustu historického materiálu z let 1945 – 1978, půjdeme zatím touto cestou, samostatně. I tak to bude na hranici našich sil.

Pokud se najdou nadšenci s předpokladem historické vynalézavosti a schopnosti zpracovávat historická fakta čtivým způsobem, mohou se do toho pustit, buď to s námi, nebo i na vlastní pěst. Je potřeba jen začít a vytrvat !

Toto je Havlova představa zpracování :

Obsah :

1. Úvod
2. Před založením Speleologického klubu
 - Období před českou speleologií
 - Jeskynní sekce Přírodovědeckého klubu
 - Doba K. Absolona – s ním a proti němu
 - Období 2 světové války – ilegálně, ale intenzívně
3. Založení Speleologického klubu, první kroky, členská základna
4. Organizační činnost výboru klubu, zápas o uznání, legalitu a finance
5. Odborné zkvalitňování členské základny
6. Popularizační činnost, výroční zprávy, archivační činnost
7. Časopis Československý kras a kontakty se zahraničím
8. Existenční potíže v padesátých letech – spolkový zákon
9. Změny v interní organizaci členstva – nástup speleokroužků závodních klubů podniků
10. Rozmach amatérské speleologie v šedesátých letech
11. Časopis Kras v Československu a Speleologický zpravodaj
12. Největší objevy
13. Amatérská jeskyně – souboj amatérů a profesionálů, boj o název
14. 6. Mezinárodní speleologický kongres 1973 Olomouc
15. Období příprav ČSS a její vznik
16. Speleologický klub v rámci ČSS
17. Amatérská speleologie v současnosti

18. Závěr

19. Přehledy lokalit, na kterých prováděli průzkumy členové SK, seznam členů vedení – výborů SK, seznam pracovních skupin SK, přehled spolupracujících organizací, přehled zahraniční spolupráce, spolupráce se Slováky v období společného státu, atp.

Sestavil : H. Havel- prosím o připomínky, změny, doplnění a upřesnění. Díky.

Další poznámka redakce Edice SE – 3 :

Ve třetím souboru Tématického okruhu č. 4, nazvaného „Cestou Hugo Havla po stopách moravské speleologie“ uvádíme český text brožury, která vyšla jen v anglickém jazyce, jako publikace vydaná ku příležitosti 6. Mezinárodního setkání speleologů.

Tento český text, jehož byl Hugo Havel spoluautorem nám Hugo poskytnul ve špatně čitelné kopii českého textu. Opsali jsme ji a v čitelné podobě vám ji, milí čtenáři, takto prezentujeme. Text obsahuje snahu tehdejšího vedení Speleologického klubu prezentovat a dokumentovat v plné šíři amatérskou speleologickou činnost moravské speleologie..

Lokality, na kterých prováděl průzkumné práce Speleologický klub Brno. (Hugo Havel).

Moravský kras :

Jižní část Moravského krasu:

Ochozská jeskyně 1948-1954,1958-1966

Netopýrka 1948,1950,1953,1974

Malčina 1948,1949,1951,1952,1964

Liščí 1949

Šumberova j. 1949

Křížova j. 1951,1954

Adlerova j. 1951

Pekárna 1952,1958,1959

Užovčí j.1954

Májová j. 1958

Kůlnička 1958

Hádecká Estavela 1958,1974

Výtok Říčky 1958,1959,1961,1963,1964

Jeskyně č.10 1963

Desentérka 1963,1968

Jeskyně č.31 1968

Mastný flek na Říčkách 1974

Lysá Hora 1954

Oblast Skalka 1963

Babická plošina a okolí Březiny

U studýnek 1948,1949,1952

Knechtův lom 1949,1973

Malý lesík 1949-1952,1962,1972-1977

Ponor u Nových Dvorů 1962

Na technice 1973

Zadní pole 1955,1972-1977

Babická j. 1974-1977

Ve člopech 1964,1966,1968,1969,1972

Skalky (Babice) 1955,1974

Vývěry u Kanic 1953

Křtinské údolí

Nová drátenická 1948-1950, 1961,1962,1964,1967,1975

Jestřábí skála 1948,1949,1958-1971,1973-1975

Jurová j. 1948,1948

Vinckova j. 1948

Arnoštka 1948,1949

Předsíňová j. 1948-1950

Býčí skála 1948-1955,1958-1977

Barová j. 1948-1954, 1958,1961,1969-1977

Vokounka 1949

Mariánská j. 1949,1964,1973,1975

Výpustek 1949,1950,1953

Silvestrovka 1949,1961,1962,1973-1975

V Padochově 1949

Jeskyně č.66 1949

Závrt ve Skrejšnách 1950

Jeskyně č.3B 1950

Čertova díra 1950,1967

Závrt u Babické stezky 1950

Závrt nad Javorkou 1950

Jeskyně č.28 1950,1951,1953,1955

Aeskulapka 1951-1954,1958,1960,1961

Zub času 1952

Na lazech 1953-1955,1962

Jáchymka 1953

Habrůvecké závrtý 1955,1962

Jeskyně 25A 1959

Vosí j. 1962

Javorka 1962,1963

Ponor u Babického chodníku 1962

Kanibalka 1963,1968-1971,1973-1975

Závrt č.3 u Otevřené skály 1964

Jeskyně č.48 1965

Jeskyně č. 46 1965

Jeskyně č.47 1965

Jeskyně č.48 1965

Jeskyně č.49 1965

Olomučanský vývěr 1965

Bobří závrt 1966

Jeskyně č.35 1967,1968

Paleovýtok Křtinského potoka 1967

V habříčku 1967

Jeskyně č.34 1969,1971

Tři kotle, závrt č.3 1969-1975

Bařiny, závrt č.2 1971-1973

Otevřená skála 1975

Závrt u Kamenné lávky 1975,1976

Křtinské údolí 1951

Harbešská plošina a rudicko

Závrt T4 1948,1971-1977

Vilémovické propadání 1948

Společňák (Harbešská jeskyně) 1949,1973-1977

Závrt 3 u Lažánek 1961

Závrt 10A u Lažánek 1967

Závrt 10 u Lažánek 1968

Žlíbek P1 u Vilémovic 1967

Harbechy-plošina 1950,1951

Lažánecký žleb 1950,1953

Rudické propadání 1949-1951,1954,1959-1961,1966,1972-1975,1977

Žegrov 1949,1950

V kolíbce 1949

Závrt Pokojná 1955

Závrt Pivovarka 1950

Na hřebíčkově louce 1950

Klostermanova studánka 1959-1963,1975

Oblast Holštejn

V Bučí 1949,1952,1953,1967

Štola pod Pastýřskou skalou 1952

Rudoleckého propast 1953,1963

Plánivy 1960-1965,1973-1977

Příčná 1960,1961,1966,1976,1977

Stará Rasovna 1960-1962,1965-1967,1969,1971

Nová Rasovna 1961-1965,1970,1972-1974,1976,1977

V Sýčkách 1961,1966,1967,1970

Spirálka 1962,1963

U Jedelské cesty 1962

Křížův kluk 1962,1963,1966

V jedlích 1962-1964,1967-1970,1972,1975-1977

Ledová j. 1963

Závrt U kaštanu 1963

Závrt č.4 V jedlích 1964

Jeskyně 13C 1964-1967

V Lipoveckém lomu 1964

Závrt č.37 U kaštanu 1965,1966,1975

Jeskyně 11C Nad závalem 1965

Jeskyně 12A 1966

Ponor naproti Staré Rasovny 1966

Holštejnská j. 1966-1977

Závrt nad Holštejnskou 1966

Jeskyně č.7 1966,1967

Jeskyně 13D 1967

Podhradní ponor 1967-1969,1976

Závrt č.68 u Holštejna 1967,1971-1977

Závrt č.66 u Holštejna 1967-1969,1971,1972,1976

Piková dáma 1967,1968,1970-1977

Hladomorna 1968,1975-1977

Bílá hvězda 1968

Ponor Pod šachtou 9B 1968

Závrt č.77 1969

Závrt č. 45 1968

Závrt č.70 1968

Závrt č.69 1974

Závrt č.71 1968,1976

Lipovecká ventarola 13D 1968

Lipovecká j. 1969,1970

Jeskyně č.1 u Holštejna 1970,1971,1976

Závrt č. 59 U trojičky 1970-1972,1977

Průvanová j. 1974,1975

Jeskyně 567B 1977

Dagmar 1959,1960-1966,1971-1977

Oblast Ostrov a Ostrovské plošiny

Vintocký jeskynní systém 1948-1950,1953,1959-1966,1968-1977

Propadání Lopače 1948,1965-1967,1977

Závrtý Ostrovské plošiny 1949,1950

Šachta průvanů 1949,1966-1969

Šamalíkovy j. 1950,1954,1967-1976

Zahradní j. 1950,1968

Ostrovská propast 1950,1960,1961,1968

Císařská j. 1960,1961,1976,1977

Tramplerův závrt 1951,1960,1967

Závrt G10 (Dolina překvapení, Gumový) 1953,1954,1967,1968

Závrtý registrace 1954

Šachta Nad Šamalíkovými jeskyněmi 1954,1969

Krasovské propadání II. 1960,1965

Závrt Dolina 1960

Závrt V hedvábné 1960

Simonův závrt 1960-1962,1966-1969

Amatérská j. 1969-1971,1974

Propad u čp. 196 Ostrov 1962

Závrt č.3 skupiny J 1963

Závrt 332 Dámský 1964-1967,1969-1972,1974,1975

Závrt č.371 1965

Závrt u Městikádě 1966

Závrt č.151 Černý 1968-1971,1976

Manželský závrt 1968-1976

Liščí (Vintoky) 1968,1976,1977

Zoufalka 1968,1969

Otevřený závrt (Měšiny) 1968

Jandůrkovy závrtý č.258 1970

Závrt C13 (Měšiny) 1972,1976

Řícený závrt 1973-1977

Dominka 1973-1977

Oblast Suchý žleb

Kalova j. 1948,1967

Výtoková j. 1948,1969

Suchý žleb 1949,1951-1954

Jezerní j. 1949

Novákova j. 1949,1966,1973

Oklešťkova j. 1950

Mastný flek 1952,1973

Kateřinská j. 1952,1966

Horní v Chobotu 1954

Koňská jáma 1954

Zazděná j. 1954,1965-1969,1971,1972

Jeskyně č.41B 1965

Jeskyně č.46A 1965

Jeskyně č.46B Nová 1965

Jeskně č.47B Trojuhelníková 1965

Pernesova j. 1965,1971

Oblast Chobotu 1965

Čertova okna 1966

Nejezchlebův loměk č.37C 1966,1968,1969

Rothova j. 1966

Verunčina j. 1966

Jeskyně č.34C 1967

Srnčí j. 1967

Králova j. 1977

Jeskyně 50 m JJV od Ovčí 1969

Oblast Pustý žleb

Punkevní j. 1952-1954,1963-1967,1976

Macocha 1952-1954,1958-1967

Velký pes 1952,1954

Pustý žleb 1950,1951,1953,1954

Pustožlebská zadržaná j. 1952

Suchánkova j. 1954,1955

Hamerníkova j. 1954,1959,1967,1974-1977

U šípku 1955,1959,1960,1962,1964

Stalagmitová j. (Řečiště?) 1955

Řečiště 1958,1959,1962,1964,1966,1971-1977

Vinšulka 1958

U javora 1958,1959

U jedle 1958

Zakouřená j. 1959,1966

Němcovy j. 1961,1963,1964,1973

U mraveniště 1961,1962

Jeskyně č.18 1962

Jeskyně č.17 1963

Bertalánka 1964

Propastovité bludiště 1966,1967

Vavřinecké paleoponory 1967-1970,1972-1977

Novoroční j. 1967,1977

Jeskyně mezi Punkevními j. a Malým výtokem 1967

Lokalita X-B 1967

Závrt u hrušky 1968-1970

Závrt Okrouhlík 1968

Zouharův závrt 1973-1977

Jezevčí j. 1977

Oblast Sloupu

Propast u obrázku 1948,1962,1967

Sloupsko-šošůvské j. 1948,1950-1954,1958-1961,1968-1971

Němčické j. 1948-1951

Šachta za Evropou a Indií 1953,1962-1964

Šošůvská propast- v lomu 1960,1961,1968

Větrná šachta 1964,1965

Kůlna-Křížovy j. 1965,1973-1975,1977

Sonda II.pod Synem 1969

Propástka u III. vchodu Sl.j. 1965-1972

Lokality Speleologického klubu mimo Moravský kras

Vratíkovský kras 1948 -1954,1959,1962,1963,1965

Tišnovský kras 1948-1950,1954,1958,1959,1966-1968

Jihomoravský kras 1948,1950-1952,1954,1958,1959,1961,1977

Stránská skála 1949,1950,1955,1958

Pseudokras u Lulče 1976

Hranický kras 1974

Severomoravský kras 1948-1954,1969,1971-1977

Štramberský kras 1951,1952

Kralický Sněžník 1969

Horní Albeřice 1969

Moravská Třebová 1950-1952

Ústí nad Orlicí 1962,1966-1969

Hrádek nad Orlicí 1963-1965

Vysoké Mýto 1969,1971

Doly v okolí Jihlavy 1971

Doly u Přibyslavy 1976

Doly v okolí Havlíčkova Brodu 1972-1974

Český kras 1969

Česká křídlová tabule 1972,1974

Pseudokras SV Čech 1973,1975

Slovensko 1949,1953,1968,1969,1971,1972,1974,1977

Jihoslovenský kras 1958,1959,1961,1964-1966,1969,1972,1973,1975

Važecký kras 1950,1951

Malé Karpaty 1954

Červené vrchy 1964

Dreveník 1969

Velká Fatra 1973

Bystianský kras 1973

Harmanec 1973

Demanová j. 1973,1974,1976

Jasov 1973

Slovenský ráj 1974

Malá Fatra 1974

ZAHRANIČÍ :

Maďarsko 1974,1977

Polsko 1976,1977

Rumunsko 1969,1975-1977

USA 1968

Jugoslávie 1966,1973

Rakousko 1966,1968,1969

Řecko 1966

Bulharsko 1961,1975

Speleologický klub v Brně v létech 1945 až 1973.

**Autorský kolektiv : Rudolf Burkhardt, Hugo Havel,
Stanislav Mayer, František Musil, Vladimír Panoš, Přemysl
Ryšavý.**

Toto dílo bylo vydáno pouze v angličtině pro účastníky Mezinárodního setkání speleologů na Moravě v r. 1973. Tento český podklad, ze kterého anglický text vycházel našel a k dispozici kolektivu SE – 3 v rámci spolupráce na zpracovávání historie Českého speleologického klubu Brno předal (dnes již zemřelý) pan Hugo Havel, člen kolektivu autorů této práce a zasloužilý člen České speleologické společnosti.

Smyslem naší práce je poukázat na historické události takovým způsobem, aby bylo zřejmé, kolik obětavé práce a bezbřehé dřiny vynaložili amatérští i profesionální jeskyňáři na to, aby poznali přírodní pochody v Moravském krasu. My nechceme brát nikomu jejich zásluhy. Naším přáním je, aby mladá, přicházející generace vzhlížela ke svým předchůdcům s úctou a viděla v nich svoje vzory. Níže uvedené dílo jsme pro vás jen opsali ze snad poslední, dnes už místy téměř nečitelné kopie původního českého textu publikace, která vyšla u příležitosti Mezinárodního setkání speleologů v r. 1976, pouze v jazyce anglickém. Jeho zveřejnění považujeme především za zásluhu Hugo Havla, který byl jejím spoluautorem a nikdy nechtěl, aby toto historické dílo, popisující to, co celé generace speleologů v Moravském krasu v průběhu času vykonaly upadlo v zapomenutí. Tomuto úsilí věnoval kus svého života a my se snažíme jen splnit to, co už nemohl realizovat !

Vaši SE – 3.

Věřte nám, že je to tak jak píšeme. Pro sebe chceme jenom to, abychom mohli být ve svém věku moravské speleologii, které jsme věnovali kus svého života, alespoň trochu užiteční, být takovými, jako byl do poslední chvíle Hugo Havel. I jeho paní nám věří, vychází nám vstříc a v rámci možností s námi spolupracuje.

1945-1973

**SPELEOLOGICAL
CLUB
BRNO
CZECHOSLOVAKIA**

**SPELEOLOGICKÝ
KLUB
BRNO
ČESKOSLOVENSKO**

Obálka brožury s anglickým textem popisujícím historii Speleologického klubu Brno v období let 1945 – 1973.

Speleologický klub v Brně v létech 1945 až 1973.

Autorský kolektiv : Rudolf Burkhardt, Hugo Havel, Stanislav Mayer, František Musil, Vladimír Panoš, Přemysl Ryšavý.

Začátky kolektivního průzkumu Moravského krasu sahají do roku 1908, kdy V.J. Stejskal, redaktor brněnského dělnického deníku „Rovnost“ organizoval vycházky zájemců do Moravského krasu. Zde vznikl zárodek „Jeskynní sekce při Klubu přírodovědeckém“ která pod vedením prof. Dr. Karla Absolona (1877 – 1960) objevila jeskyně Punkevní a Novou Kateřinskou.

V době Druhé světové války se mladší zájemci o speleologii soustřeďovali bez souhlasu úřadů kolem prof. Dr. Karla Absolona, a zejména kolem někdejšího člena Jeskynní sekce, Antonína Bočka. (1880 – 1955). A. Boček po osvobození založil „Český speleologický klub pro zemi Moravskoslezskou“, který po poradě zakladatelů, dne 17. října 1945 v Dělnickém domě na tehdejší Marxově ulici v Brně (dnes ulice Spolková), kde uspořádal dne 7. listopadu 1945 ustavující Valnou hromadu.

Klub soustředil převážnou část moravských i řadu českých a slovenských speleologů a od počátku rozvinul intenzivní objevitelskou a průzkumnou činnost. V čele spolku stáli postupně : A. Boček, J. Pelíšek, M. Pokorný, R. Musil, O. Ondroušek, P. Ryšavý, R. Burkhardt, dnes je předsedou St. Mayer.

V padesátých letech měl Speleologický klub už přes 500 členů. Od roku 1954 se v rámci zájmové činnosti pracujících začaly tvořit Speleologické kroužky Závodních klubů ROH, podporované svými závody. Dnes jsou to kroužky Adast Adamov, ČKD Blansko, Me-tra Blansko, První Brněnská strojírna, Královopolská strojírna a tyto kroužky jsou zčásti kolektivními členy Speleologického klubu.

Zejména zásluhou zakladatele a dlouholetého předsedy Klubu Antonína Bočka a J. Skutila (1904 – 1965) vydával Speleologický klub časopis Československý kras. O dobré úrovni časopisu svědčí i to, že jeho edici převzala v r.1955 Československá akademie věd, která navázala vydáváním dnešního stejnojmenného sborníku na ročníky, vydávané v Brně. Ve spolupráci s Moravským muzeem vydal klub v letech 1959 až 1965 8 čísel časopisu „Kras v Československu“ a později, v letech 1968 až 1969 3 čísla Speleologického zpravodaje.

V redakční radě brněnského „Československého krasu“ pracovali : A. Boček, F. Vitásek, J. Pelíšek, J. Kratochvíl, O. Gartner, A. Zlatník, J. Mrkos, J. Kostrůň, J. Závodník, V. Vlach, M. Lukniš, J. Skutil, J. Volko-Starohorský, R. Málek, Z. Roth, V. Homola, J. Krejčí, J. Poulík, Š. Janšák, V. Krička-Budínský a úpravu prováděl V. Hank.

V redakční radě časopisu „Kras v Československu“ pracovali : J. Fadrna, J. Himmel, R. Musil, P. Ryšavý, B. Dokoupil, J. Pelíšek, M. Pokorný, K. Valoch a L. Slezák.

Redakční radu Speleologického zpravodaje, vydávaného svépomocí tvořili M. Saxová, J. Vít, M. Šlechta a F. Materna.

Speleologický klub spolu s národní správou Moravského krasu se autorsky spolupodílel na vydání „Podrobné mapy Moravského krasu v Zeměměřičském ústavu v Praze v r. 1948“ v měřítku 1 : 25 000.

V redakční radě dnešního sborníku „Československý kras“ v ČSAV pracují dlouholetí členové Speleologického klubu, P. Ryšavý a F. Skřivánek.

V klubu vyrostla řada mladých odborníků, kteří dnes zaujímají významná postavení v československé vědě. Po dvakrát (1948 a 1970) pořádal Speleologický klub speleologické kursy s přednáškami předních odborníků (druhý ve spolupráci s Moravským krasem).

Průzkumná a objevná činnost Speleologického klubu posunula daleko meze neznáma v československém krasovém podzemí, zejména na Moravě. Mikulovskými členy objevená jeskyně „Na Turoldu“ byla svého času zpřístupněna veřejnosti. Kolektivní práce, na níž se Speleologický klub podílel spolu se Speleologickým kroužkem Závodního klubu ROH ČKD Blansko a horolezci ZJŠ Brno rozřešila objevy v Rudickém propadání 1958 z poloviny problém ponorného Jedovnického potoka. Na podzemní Bílé vodě objevila Plánivská skupina klubu i podstatnou část předmacošských jeskyní. (Jeskyně 13 C na Holštejně, Piková dáma, Amatérská jeskyně s prolongací, kde při odvážných objevitelských průzkumech zahynuli členové klubu Jiří Šlechta (1943 – 1965) Milan Šlechta (1944 – 1970) a ing Marko Zahradníček (1943 – 1970).

V severní části Moravského krasu to bylo Holštejnsko, kam se soustředilo hlavní úsilí členů Speleologického klubu a kde také bylo dosaženo největších úspěchů. Zde byly po prvé překročeny meze za sifonovými uzávěry ponorných jeskyní Bílé vody a tak započalo praktické řešení problému, který prof. Dr. K. Absolon formuloval jako „Problém podzemních toků Punkvy“.

V holštejnské ponorové oblasti prováděl Speleologický klub průzkum a výzkum krasových jevů systematicky od r. 1966, kdy vznikla jeho „Holštejnská skupina“. V řadě jeskyní byly provedeny úspěšné prolongační práce, byly otevřeny některé závrtky a objeveny nové jeskyně. Hlavní úsilí bylo věnováno paleoodtokovým cestám ponorného potoka Bílé vody.

Do počátečního období činnosti Speleologického klubu v této oblasti spadá významný objev prolongace jeskyně č. 3 – Bučí, uskutečněný namáhavým rozšířením skalní úžiny. V areálu povodňových ponorů Staré Rasovny byla objevena nová, 220 m dlouhá Keprtova chodba, ukončená vodním sifonem, klesajícím směrem k SV.

Největším úspěchem byl objev nové jeskyně, situované v západní údolní stráni Holštejnské kotliny, asi 100 m severně od hradu Holštejna. Prostory, nazvané Holštejnskou jeskyní tvoří chodba tunelovitého charakteru s plochým stropem, vyplněná až 15 m mocnými vrstvami sedimentů, které dosahují 0,5 až 0,2 m od stropu. Mna povrchu sedimentů je silná sintrová kůra a jeskyně sama je téměř přeplněna krápníky všech druhů.

Ve svrchní části náplav i v sintrové hmotě bylo nalezeno velké množství kostí diluviálních zvířat, např. mamuta, soba, bizona, nosorožce, jelena, hyeny a dalších. Šířka jeskyně, která je v nejužším místě 25 metrů napovídá, že jde o jeden z největších paleoponorů Bílé vody.

Dalšího objevného úspěchu bylo v oblasti Holštejnska dosaženo v lesní trati Plánivy při horním okraji Lipoveckého údolí. Je to propastovitá „Lipovecká ventarola“, jeskyně ponorovitého charakteru, dosahující celkové hloubky 50 m. Je tvořena čtyřmi etážemi a má pěknou krápníkovou výzdobu.

Objevných úspěchů bylo dosaženo ještě v řadě dalších jeskyní. Západně od obce Holštejna, na náhorní rovině bylo postupně otevřeno sedm závrtů, z toho v šesti z nich byly objeveny volné jeskynní prostory. Nejvýznamnější jsou objevy podzemních propastí v závrtu č. 70, hluboké 20 m, č. 151 (Černém), hluboké 35 m, a č. 71 hluboké 90 m. Tyto objevy přispívají svým dílem k poznání krasových jevů v okolí Holštejna i k problému řešení paleoodtokových cest Bílé vody. Na Holštejnsku byl také uskutečněn jednoletý program soustavných teplotních měření, který pomohl objasnit příčinu existence ledové jeskyně v areálu Staré Rasovny.

Průzkumu odtokových cest se věnovala hlavně Plánivská skupina, vedená M. Šlechtou. Tato uskutečnila nejprve rozsáhlý průzkum jeskyní „Plánivy“, kde byly provedeny menší prolongace. V závrtu „Zelená tma“ v Zadních Bukovinách bylo dosaženo Tramplerova dómu a zajímavé „Síně zemních pyramid“; celková hloubka činí 29 m.

Historický okamžik pro výzkum Moravského krasu nastává 31.12.1964 objevením řečiště Bílé vody v „Jeskyni 13 C“. Nález jeskyně je tak významný, že průzkumu se zde ujalo Moravské muzeum a později přešlo pracoviště pod správu podniku Moravský kras.

Ražením svislé šachty v balvanitých průvanových závalech nedaleko „Nové Rasovny“ podařilo se objevit zajímavý jeskynní systém, nazvaný „Piková dáma“. Jde o povodňové, odtokové řečiště, občasné zaledněné, představující pro Moravský kras druhou ledovou prostorou.

Největší přínos pro poznání severní části Moravského krasu představuje objev Amatérské jeskyně. Došlo k němu v lednu 1969, po usilovné práci, vyhloubením 40 m hluboké šachty v „Cigánském závrtu“ (č. 163) na krasové plošině Sloupsko-ostrovské. Objevem Amatérské jeskyně se naplnil cíl generací krasových badatelů, neboť v hloubce 110 m pod krasovou plošinou bylo objeveno aktivním řečiště s navazujícími suchými prostorami a dómy s bohatou krápníkovou výzdobou.

Aktivní řečiště začíná přítokovými polosifony, navazujícími na odtok z Jeskyně 13 C a odtud v poměrně velkých chodbách je prozkoumáno na délku asi 1 300 m do systémů odtokových. Kromě aktivního řečiště a Přítokové chodby, přicházející od severovýchodu, má ještě Amatérská jeskyně chodbu Povodňovou, počínající před odtokovými sifony a směřující k západu. Povodňová chodba ze strany Amatérské jeskyně je uzavřena vodním sifonem.

Potápěčským překonáním tohoto sifonu v srpnu 1969 objevili M. Šlechta, M. Beníšek a K. Vojanec další rozměrný systém, vedoucí k Macošě a do řady dalších směrů. Systém je tak rozsáhlý, že ani při dalších exkurzích nebylo možno jej celý prostoupit.

Další průzkumný program se pak zaměřil na základní mapovou, fotografickou a topografickou dokumentaci s cílem stanovit optimální místo k otvírce nového vchodu. Tento průzkumný program sledovala i exkurze Plánivské skupiny Speleologického klubu 29. srpna 1970, při níž v důsledku rozsáhlé povodňové záplavy, ojedinělé v posledním desetiletí, tragicky zahynuli Milan Šlechta, vedoucí objevitelského kolektivu a Ing Marko Zahradníček.

Po expedici, uspořádané společně s Trygon-klubem převzal průzkum ze své iniciativy Geografický ústav Československé akademie věd za hojné účasti členů Speleologického klubu. Pracovní program tohoto ústavu užívá v plné míře podkladů, které byly Speleologickým klubem vytvořeny, včetně námětu a technického řešení čerpání sifonu na konci Povodňové chodby.

Objev Amatérské jeskyně byl příležitostí k vědeckému výzkumu neporušeného jeskynního systému. Za účasti četných brněnských odborníků různých disciplín byl tento průzkum organizován vědeckou radou Speleologického klubu. Výsledky jsou formou monografie připraveny k publikování nákladem Geografického ústavu ČSAV.

Sloupsko-šošůvskému jeskynnímu bludišti a ponorné oblasti Sloupského potoka věnoval Speleologický klub dlouhodobě pozornost hydrografickými studii spojenými s barvicími pokusy a intenzivním průzkumem, který přinesl místní cenné úspěchy, například objev odtokových partií tzv. Propásky (3. vchod bludiště). V rámci těchto studií byly po několik let sledovány pohyby sedimentů a jejich postupný transport složitým systémem jeskynních trativodů. Byly učiněny objevy dílčích partií a objevem přítokové chodby rozřešena historická záhada Nagelova vodopádu, pozorovaného roku 1747 vídeňským dvorním matematikem J. Nagelem.

Rozsáhlý systém Sloupsko-šoňvského jeskynního bludiště byl s podporou bývalého Zemského geologického úřadu zmapován v podrobném měřítku 1 : 250 a detaily v měřítku 1 : 100. Tato mapa, i když pochází z prvních období činnosti Speleologického klubu, patří k nejdetailnějším kartografickým dílům v oblasti Moravského krasu.

Ve sloupské oblasti se dále členové klubu podíleli na objevu rozsáhlých jeskynních prostor za Evropou a Indií které spadají až k vodě zdrojnic Sloupského potoka. Při SZ okraji Sloupu byla objevena propast'ovitá, krápníky zdobená jeskyně Nečasů.

Kromě hlavních zdrojnic Punkvy, Bílé vody a Sloupského potoka, kterým věnoval Speleologický klub vždy největší podíl své činnosti byly systematicky studovány krasové jevy a řešeny problémy menších ponornic, propadajících se při východní hranici devonu s kulmem. Je to zejména propadání v Jedlích, aktivní ponor Jedelského potůčku. Zde provádí systematický průzkum Speleologická skupina pro výzkum Jedlí od svého založení v r. 1962. Dřívější průzkum zde vedl O. Ondroušek se svými spolupracovníky, kteří prokopáním sedimenty zaneseného sifonu pronikli do největší prostory systému, Meandrového domu. Další průzkum převzala v r. 1961 nová skupina klubu sa tato začala v Meandrovém dómu hloubit šachtu ve směru odtoku vod. Postupně byly objeveny další prostory tzv. Honzovy chodby a bylo proniknuto k odtokovému sifonu, který se dosud pro nepříznivé poměry a malý pracovní prostor nepodařilo překonat. Další objevy se uskutečnily i ve středních patrech jeskyně.

Skupina věnovala pozornost i nedaleké jeskyni Dagmar, paleoponoru Jedelského potoka. Jeskyně byla objevena v roce 1959 členy Speleologického klubu Jaroslavem Dvořákem a Ladislavem Slezákem. Průzkumné práce byly korunovány úspěchem hlavně v propast'ovitě Jižní větvi jeskyně objevem III. propasti šachtou ze dna propasti II a horního patra v komínech nad propastí II. Dále byly provedeny pokusy o proniknutí vertikálním směrem v západní větvi jeskyně v dómu Konce a v dómu Nádob. Největšího objevného úspěchu od objevu jeskyně dosáhla skupina v r. 1972 v Jižní větvi jeskyně, v tzv. chodbě U propasti. Uvolněním závalu na konci chodby byl nejprve odkryt neprůchodný jícen nové, dosud neznámé propasti a posléze objeven Perlový dóm, prostora 12 m dlouhá a 2,5 m široká, s pěknou krápníkovou výzdobou a nadějnými místy pro další objevné postupy.

Další činností skupiny je prolongace jeskyně Ventaroly, pokusná otevírka závrtu naproti jeskyni Dagmar a studium krasových jevů v oblasti Jedlí,

V roce 1968 přispěla skupina k řešení problém Bílé vody otevřením Manželského závrtu č. 164 v Záhumensku, cca 150 m JZ od Cigánského závrtu, pozdějšího vchodu do Amatérské jeskyně. Práce zde byly korunovány objevem čtyř dómovitých prostor sestupného, až propast'ovitého charakteru, sahajících do hloubky 65 m pod úroveň vstupu. Lokalita byla zmapována a pořízena geologická dokumentace ve spolupráci s Krasovým oddělení Moravského muzea a Speleologickým kroužkem Adastu.

Samostatnou část povodí Punkvy tvoří tzv. Jižní větev Punkvy. Patří sem vody, přicházející na krasové území v jižním okolí Ostrova u Macochy – potoky Lopač, Krasovský a Hložek – a vody Vilémovické (propadání Vilémovické a část jeskynní soustavy Lažánecko-vilémovické plošiny). Všechny tyto vody vytékají z masivu tzv. Malým výtokem Punkvy; z relativně dlouhých průtočných dob lze usuzovat na větší jeskynní systémy či na jeskyně, značně ucpané sedimenty.

V propadání Lopače bylo při prolongačních pracích nalezeno 40 m chodeb; jde o úzké kanály, přecházející do obrovských sborů balvanů. Otvírka byla provedena několikrát po sobě, při inundacích docházelo k zanesení úzké vstupní chodby. V ponorovém úseku na toto propadání navazuje jeskyně Zahradní; zde byla v r. 1968 nalezena nová propast. V Ostrovské propasti bylo dosaženo objevného úspěchu nalezením paralelní sestupné větve.

Jeskyňe Šamalíkovy v těsné blízkosti propadání Krasovského potoka jsou systémem vodorovných chodeb a dómků celkové rozlohy přes 200 m. Jsou vyvinuty v těsné blízkosti geologické hranice karbonátů s horninami kulmu – úklon devonských vápenců se směrem k linii styku zvětšuje. V severovýchodní části systému byly nalezeny tři propasti až 25 m hluboké. Také v blízkosti vchodu bylo nalezeno propast'ovitě, těžce dostupné pokračování – ve sborech balvanů protékají vody Krasovského potoka a nemní též vyloučena jejich příslušnost k jeskynnímu systému Balcarky.

Vintocký jeskynní systém leží naproti vyústění Krasovského údolí do Suchého žlebu, nedaleko Balcarovy skály, na úpatí skalní stěny. Prolongační práce byly prováděny Ostrovskou skupinou. Ve Vintocké propasti I. byla r. 1959 v hloubce 74 m proražena puklina, vyplněná kalcitovou brekcií a objeven Řícený dóm – výrazně puklinová prostora 60 m vysoká. Z dómu odbočuje několik chodeb. Další výzkumné práce byly prováděny na konci Chodby ozvěny a ve středním patře téže propasti, 30 m nade dnem. Po prokopání nánosového sifonu bylo možno proniknout do úzkých, hladce erodovaných komínových prostorů.

Dalším nadějným místem v oblasti Vintoků je Šachta průvanů,. Velmi intenzivní ventarola mezi Škrapovou propastí a jeskyní Liščí dírou. Byla prolongována do hloubky 25 m. Při kouřových experimentech nebyla prokázána souvislost s ostatními jeskyněmi Vintockého jeskynního systému.

Členové Ostrovské skupiny Speleologického klubu se též podíleli – ve spolupráci s Geografickým ústavem ČSAV – na průzkumech v propast'ovité jeskyni „Společňák“ na náhorní rovině Lažánecko-vilémovické. V hloubce 120 m pod povrchem, z místa zvaného Mrtvé propadání byl objeven 150 m dlouhý jeskynní systém, odvodňující část Harbešské plošiny směrem k Malému výtoku Punkvy. (Prokázáno podobně jako u ostrovských vod koloračními experimenty). Jde o meandrující chodbu v sedimentech s polosifony, sifony a několika komíny. V hloubce 80 m, v největší dómovité prostora (Hala – Síň trosek) bylo prozkoumáno několik komínů až do maximální výše 60 m nade dnem dómu.

Problematikou Suchého žlebu a Vilémovicko-lažánecké plošiny, nazývané též Harbešská se zabývá speleologická skupina Suchožlebská. Její hlavní zájem se soustředil na výzkum lokality č. 46 – jeskyňe Krápníková Zazděná. V této lokalitě skupina pracovala v zadních partiích, objevených prof. Absolonom r. 1910. Prorážela horizontální chodbu směrem pod Harbešskou plošinu, kde se po 11 m zastavila na skalní stěně. Z tohoto místa byly prokopány hlinito-jílovito-písčité sedimenty, kde po 7 m byla objevena jeskynní chodba dlouhá 23 m, nazvaná Harbešská. Na konci této chodby byla nalezena síň s překrásnými excentrickými krápníky. Pro nedostatek vzduchu v těchto jeskynních partiích nebylo zatím ve výzkumu pokračováno. Po krátkém pokusném otevírání závrtu č. 10a bylo otevřeno nové pracoviště, závrt T 4 – U kříže. Na závrtu byly již v hloubce 3 m objeveny dvě horizontální chodby s jemnou krápníkovou výzdobou (vosí hnízda, brčka a sintrové náteky). Další práce se soustředily do hlavního jícnu, kde bylo dosaženo hloubky 25 m.

Při průzkumných pracech byla v Suchém žlebu objevena, respektive nově registrována řada jeskyní jako Oklešťkova,. Pernesova, Novákova a jiné.

V oblasti Pustého žlebu pracuje Pustožlebská skupina Speleologického klubu. Cílem prací je dosažení podzemních toků Punkvy (eventuelně Sloupského podzemního potoka a s nimi souvisejících podzemních přítoků. Pracuje se též ve starých jeskyních, vodami dnes již neprotékaných. Hlavní zájem se soustředil na Dámský závrt, nevýrazný závrt v lese 450 m severně od propasti Macochy. Po šestileté práci se podařilo proniknout do propast'ovitého jeskynního systému. Jde o úzké, tektonicky predisponované jeskynní dómy s malou krápníkovou výzdobou. Na dně největší, 30 m vysoké prostory s vysokými komíny byly nalezeny zemní pyramidy. Šachtice, ražená v nejnižším místě pronikla do hloubky 125 m. Jde tedy o třetí nej-

hlubší propast'ovitý systém v Moravském krasu (po propasti Macoše 138 m a propast'ovitém závrtu V Hedvábné 130m).

Dalším pracovištěm je jeskyně Řečiště. Paleovýtoková jeskyně s vchodem v největším meandru Pustého žlebu, pod tzv. Koňským spádem. První volné prostory říčeného charakteru byly objeveny roku 1956, po vytěžení značného množství suti a štěrkovitých sedimentů. V dnešní době jeskyně sestává z deseti samostatných prostor oddělených od sebe prokopanými nánosovými sifony. Největší je sloupová síň s mohutným krápníkovým sloupem výšky 8 m, průměru 2 m. Zvláštností jsou i krystalické formy krápníků, hlavně ve stropích menších prostor. Celková délka dosahuje 160 m. Jeskyně je vytvořena v pásmu tektonických puklin směru 35°; místa styku těchto podélných puklin s příčnými byla predispozicí pro modelaci dómovitých prostor. Jeskynní sedimenty, převážně písek a valouny kulmských drob – jsou shodné se sedimenty Sloupského potoka. Podle nálezů podlahových sintrů pod sedimenty a ulámaných krápníků v píscích lze soudit, že mohutná krápníková výzdoba existovala ještě před uložením sedimentů.

Důležitou lokalitou jsou i spodní patra Hamerníkovy jeskyně. Podařilo se dosáhnout volného pokračování JV směrem, tj. ve směru paralelním s Pohádkovými jeskyněmi a jejich známým pokračováním (Skleněné dómy). V blízkosti byla objevena menší jeskyňka s excentrickými krápníky – podle jednoho z útvarů byla nazvána „U Venuše“).

V okolí Suchdolu pracovala Pustožlebská skupina v několika významných lokalitách. Propast'ovitá jeskyně Vinšulka, hluboká 30 m je důležitá svojí polohou – leží v těsné blízkosti starého propadání vod od Suchdolu; krom toho je ze všech jeskyní nejbližší známému závrtu Městikád'. Závrt v Okrouhlíku byl otevřen do dutin, spadajících po svislé puklině až do hloubky 15 m. Závrt „U hrušky“ přechází v hloubce 4 m do většího prostoru dómovitého charakteru, jež prozatím končí blátivým sifonem ve 42 metrech. Otvírkové práce byly konány též ve starém propadání – Vavříneckých ponorech; zde byl postup zpomalen zúžením chodby do neprůlezných skalních štěrbin.

Na málo známé lokalitě „Suchánkova propast“ byla objevena jižní větev a horolezceky odkryta horní patra s krápníkovou výzdobou. Jeskyně+ je pozoruhodná svou nízkou teplotou – celoroční průměr činí 3° C.

Členové Pustožlebské skupiny prováděli v letech 1970 – 72 také registraci jeskynních vchodů v Pustém žlebu pro dokumentační středisko n.p. Moravský kras. Evidovány byly všechny jeskynní vchody, do kterých lze proniknout na vzdálenost nejméně 2,5 m. Označování bylo prováděno dvojmo, barvou a hliníkovými štítky. Pro každou jeskyni byl vypracován samostatný pasportizační list s údaji o nadmořské výšce, počtu vchodů, čísla dle jiných autorů a podobně. Ke každému listu byla přiložena fotografie vchodu a příslušný negativ. Kromě toho byla přibližná poloha vchodu zakreslena do mapy měř. 1 : 2000. Celkem bylo v této oblasti registrováno 461 jeskynních vchodů. V současné době pracuje skupina na registraci jeskynních vchodů v oblasti Suchého žlebu.

Speleologický klub dosáhl dílčího objevu též v 60 m hlubokém Propast'ovitém bludišti a to ve středních patrech a na nejhlubším místě jeskyně.

V oblasti Suchdolu pracoval místní občan F. Němec, člen klubu se spolupracovníky na dvou lokalitách. Objevil menší, pěkně zdobené jeskyně, jejichž vchody jsou v levé straně žlíbku „Peklo“, ústícího z pravé strany do Pustého žlebu.

Průzkum Hlubokého a Chlupatého závrtu severně od propasti Macochy se dlouhodobě věnuje speleologický kroužek ZK ROH Metra Blansko, organizačně mimo rámec Speleoklubu. V Hlubokém závrtu objevil tento kolektiv střeň jeskynního patra, lezecky těžce dostupná a na dně systému razil štolu ke II. sifonu v blízkosti hladiny Punkvy. Čerpací pokus zjistil, že pod sifonem je sedimentární dno bez dalších volných cest. Intenzivně pokračuje vertikální postup v Chlupatém závrtu, zatím v hloubce kolem 30 m. Jednotliví členové vypomáhají i při

velké průzkumné akci v Býčí skále. Jižně od Sloupu, v Pustém žlebu objevil tento kolektiv spolu s místními občany vertikálně členitý systém jeskyně Novoroční.

V povodí Jedovnického ponorného potoka pracovalo několik skupin Speleologického klubu a od r. 1954 i kolektivní člen klubu, Speleologický kroužek ZK ROH ADAST. Spolu pracovali jsme také se speleologickým kroužkem ZK ROH ČKD Blansko. Koloračními experimenty a hydrografickými pozorováními byly prohloubeny znalosti hydrografie Jedovnického a Křtinského potoka.

V roce 1947 byla po nebezpečné práci zpřístupněna znovu Nová Býčí skála, s pomocí brněnských požárníků, vyčerpáním části vod Šenkova sifonu pomocí čerpadla nautila a jeskyně elektrifikována pro příští průzkumné práce. Intenzivní průzkum vedl k objevu a zmapování řady jeskynních komínů, k prolongaci vyšší jeskynní etáže do Nového skalního zámku (**Adast**) a k objevu vyšších pater nad Novou Býčí skálou (Horolezecká chodba). Mnoho úsilí bylo věnováno (**Adast**) otvírací štol v blízkosti Přítokového sifonu a (**Speleologický klub**) snižování koryta podzemního toku průkopem.

Příroda po dvakrát (1953, 1972) zmařila velkými povodněmi část díla, ale v současné době je ve spolupráci kolektivního člena klubu Speleologického kroužku ZK ROH Adast a Oddělení pro výzkum krasu Moravského muzea Býčí skála zcela připravena k zahájení technických prací k překonání Přítokového sifonu směrem k Rudickému propadání.

Sobolova skupina objevila nedaleko Býčí skály rozsáhlý labyrint jeskyně Krkavčí skály se šesti propastmi a nedávno zdozanými vysokými komíny, krápníky zdobená jeskyně sahá ve dvou propastech k podzemnímu Jedovnickému potoku mezi Býčí skálou a vyvěračkami.

Potápěčský průzkum člena klubu J. Fadrny a jeho spolupracovníků vedl k přesnému zjištění Přítokového sifonu Býčí skály a k objevu podzemního řečiště ve III. vývěru Jedovnického potoka.

Na Rudické plošině, pokryté z větší části rudickými vrstvami, byla příležitost otvírat jen několik závrtů (V Pokojné, Bařiny, U Klostermanky aj.), zatím bez větších úspěchů.

Posud největším úspěchem byl kolektivní objev jeskyní Jedovnického potoka v Rudickém propadání (1958) až do vzdálenosti přes 3 km od vchodu, s velkými tunely a dómy s krápníkovou výzdobou, v hloubce až 220 m pod povrchem. Horolezecky objevená horní patra umožnila proniknout do těchto jeskyní, zasahujících do poloviny vzdálenosti k vývěrovému systému Býčí skály, dnešního pracoviště. Z objevitelů již nežije L. Šebela (1923-1968), vedoucí Speleologického kroužku ČKD Blansko a K. Krčál (1938-1962 Vysoké Tatry).

Údolí a povodí Křtinského potoka bylo předmětem intenzivní průzkumné práce brněnských i místních (Habrůvka, Křtiny, Babice) skupin a členů klubu, od r. 1960 zde úspěšně pracuje kolektivní člen klubu – Speleologický kroužek ZK ROH První Brněnské strojírny.

Po osvobození uvedli naši členové do původního stavu vývěr Křtinského potoka poškozený frontovými událostmi a pokračovali intenzivně na průzkumu jeskyní, objevených již v době okupace (Jestřábka, Nad Švýcarkou, Předsíňová).

V nově objevených jeskyních či spodních patrech pronikli na podzemní Křtinský potok (Vokounka, Jeskyně K 12, Nová Drátenická, Jestřábka). Ve znovu objevené Drátenické jeskyni zjistili naši členové paleolitickou stanicí, kterou v původním stavu zpracoval B. Klíma z Moravského muzea. Část jeskyní v tomto údolí byla zničena technickými zásahy okupantů za II. světové války.

Speleologové První Brněnské strojírny objevili jeskyni Kanibalku s nálezy neolitického kanibalismu a objevili i jeskynní dóm v závrtové skupině Tři kotle. Propast v Závrtu Na Lazech, objevená habrůvskými členy klubu dosahuje hloubky téměř 70 m.

Novým výsledkem jsou také úspěchy březinské skupiny klubu, která objevila v okolí Březiny u Křtin jeskyni Malý lesík, U studýnek a některé další, menší.

Povodí Říčky bylo dějištěm průzkumů Speleologického klubu, při nichž bylo učiněno mnoho poznatků o hydrografii jižní části Moravského krasu. Byl odkryt a otevřen dosud neznámý II. vývěr Říčky, pokusnou štolou (ve spolupráci s Moravským muzeem) byl otevírán I. vývěr Říčky až k 18 m hlubokému sifonu a Pod Hádkem byly objeveny dvě dosud neznámé povodňové vyvěračky Hostěnického potoka, z nichž větší má za jistých vodních stavů funkci ponoru (estavely). Byla věnována pozornost i dalším lokalitám, byl zjištěn periodicky se vyskytující vodní tok v jeskyni Malčíně a objeveny některé menší jeskyně.

V Ochozské jeskyni byl otvirkou sledován „Trativod za vchodem“, směřující pod údolí Říčky a některé další jeskynní ponory. Byl také proveden průzkum několika jeskynních kominů a části jeskyně, zvané Labyrint.

Speleologický klub také věnoval velkou pozornost menším moravským krasovým územím. Mikulovští členové objevili jeskyni „Na Tuoldu“, představující labyrint chodeb a dómů, spadajících až k hladině podzemní krasové vody. Jeskyně byla svého času zpřístupněna veřejnosti, a v současné době je v úpravě, díky práci místních členů Socialistického svazu mládeže.

Na Stránské skále byl proveden průzkum jeskyní, z nichž největší „Ve štole“ je na 100 m dlouhá.

Některé nové poznatky přinesli naši členové také z oblasti krasu Herolticko-lažánec-kých vápenců a zejména z tišnovské „Květnice“, kde byla prozkoumána 77 m hluboká puklinová propast. Ondrouškova skupina prováděla průzkum nově objevené propasti u nedalekých Štěpánovic.

V Severomoravském krasu objevili naši místní členové jeskyně pod „Svěcenou dírou“, součást bludiště Javoříčských jeskyní. Při několika průzkumných akcích se podíleli na nových místních menších jeskynních objevech u Ludmírova, Javoříčka, Mladče u Litovle. Pozornost byla věnována také Supíkovické jeskyni a řadě menších lokalit v širší oblasti Jeseníků.

Členové klubu také přispěli k poznání pseudokrasových jevů beskydské flyšové oblasti, kde byla zjištěna řada nových lokalit proveden průzkum jeskyně „Na Pustevnách“.

Intenzivní průzkum prováděl Speleologický klub, (zejména jeho boskovická a prostějovská skupina) ve Vratíkovské krasu a v krasu Němčickém. U Vratíkova byla objevena celá řada nových jeskyněk, i větší krápníkové jeskyně v okolí dříve archeologicky známé jeskyně Sklep. U Němčic znovu otevřela místní a boskovická skupina klubu po velkém úsilí systém starých železnorudných dolů z minulého století, s přirozenými krasovými dutinami. Objevu využívá později zřízený němčický vodovod, který v zatopených dutinách získal vítaný vodní zdroj.

V Čechách přispěli členové klubu k řešení místního vodohospodářského problému v krasovém ostrůvku u Bystrého u Poličky. V počátečním období, kdy v Čechách pracovali někteří naši členové, byla zde speleologie organizována na samostatné bázi (dnes krasová sekce TIS Praha), podnes tam pracuje náš člen J. Vítek, který se zabývá výzkumem pseudo-krasových jeskyní jihovýchodní části české křídové tabule. Z lokalit, kde pracovali, či pracují naši členové, lze připomenout např. Hrádek u Ústí nad Orlicí.

Speleologický klub a jeho jednotliví členové podnikali také studijní exkurze a průzkumné expedice do rozsáhlých slovenských krasových oblastí. Zajížděli i do podtatranského Važeckého krasu, Pajštúnského krasu Malých Karpat, i do jiných krasových území, jako je oblast Dreveníku, Staré Lubově a dalších.

Zvláštní pozornost věnoval Speleologický klub rozsáhlé oblasti Jihoslovenského krasu. Vedle registračních prací na Jasovské planině a podílu průzkumu v Drienovecké oblasti, organizoval klub několik expedic do nejhlubší československé propasti Barazdaláš. Při náročných průzkumech zde byl zraněn jeden z účastníků expedice, zachráněný obětavým úsilím celého kolektivu. Jedním z nejcennějších výsledků průzkumu oblasti Barazdaláš byl objev

další samostatné propast'ovité větve s bohatou sintrovou výzdobou, dosahující do hloubky asi 205 m. Studijní cesty moravských speleologů na Slovensko probíhají v dobré spolupráci se slovenskými kolegy, organisovanými ve Slovenské speleologické společnosti.

V menších skupinách podniká příležitostně Speleologický klub studijní a průzkumné cesty do zahraničních krasových oblastí. Vedle exkurzí do krasových lokalit rakouských vápencových Alp a do klasického Dinárského krasu v Jugoslavii vykonala kus užitečné práce také expedice členů klubu, podporovaná Moravským muzeem do krasového podzemí Řecka. Výsledkem byly některé, zcela nové poznatky, velmi kladně zahraničním partnerem oceněné.

Perspektivy má rozvíjející se spolupráce se speleology ze socialistických zemí. Dosud byla věnována pozornost některým krasovým oblastem Polska a rozsáhlým severomaďarským jeskynním systémům, kam byly podniknuty informativní exkurze.

Podaný stručný přehled průzkumné a objevitelské činnosti Speleologického klubu jasně ukazuje rozhodující podíl klubu, jako po osvobození nově vytvořeného amatérského kolektivu, na podstatných objevech v Moravském krasu i v řadě dalších krasových území. Zvláště pronikavých úspěchů bylo dosaženo při řešení problému Punkvy podél podzemního toku Bílé vody, která zejména zásluhou vedoucího Plánivské skupiny Milana Šlechty znamenaly rozhodující průlom do tajemství Punkvy před propastí Macochou. Kolektivní spolupráce Speleologického klubu se Speleologickým kroužkem ČKD Blansko a horolezci ZJŠ Brno vedlo také k rozsáhlým objevům na podzemním Jedovnickém potoce a mnohé další cenné novinky byly uvedeny v této zprávě.

Období speleologického průzkumu po osvobození v r. 1945 v Moravském krasu označí jistě příští krasová historie érou amatérského průzkumu v tom nejlepším slova smyslu.

Přehled dokumentační činnosti :

Speleologický klub, jeho členové i skupiny, vykonali značný kus práce v různých oborech speleologických a kromě řady objevů uskutečnili mnoho dalších odborných prací.

Jedním z důležitých úseků jsou registrace jeskyní, kde práce navázaly na činnost a publikace dřívějších badatelů. Členové Speleologického klubu takto zpracovali jeskyně Křtinského údolí, Suchého žlebu a údolí Říčky. (Poslední z prací publikovali již jako samostatný kroužek Královopolské strojírny Brno). Pro podnik Moravský kras provedli členové klubu registraci jeskyní v Suchém žlebu.

Při praktické speleologické činnosti byl dlouho postrádán soustavný soupis závrťů. Odčinil to jejich nový soupis, srovnaný s publikovanými údaji a zakres závrťů do geologické mapy IXX (19 ??? – v anglickém textu vynecháno – pozn. kopisty) v měřítku 1 : 25 000, později do mapy 1 : 10 000. Tento dosud nepublikovaný elaborát registruje v severní části Moravského krasu téměř 500 závrťů.

Část této zprávy, věnovaná průzkumu nepodala zdaleka úplný výčet hydrografických pozorování a barvicích pokusů v celé oblasti Moravského krasu. Tyto práce vedly často k zcela novým představám o krasové hydrografii území.

Speleologický klub v Brně je dobrovolnou společenskou organizací a je řádně veden v evidenci dobrovolných organizací a historických spolků. Po stránce organizačně spolkové předkládá pravidelně své výroční zprávy a personální složení výboru Odboru pro vnitřní věci MěNV v Brně. Aktivní členové speleologického klubu jsou organizováni ve skupinách :

Plánivská	ved. J. Weigel
Jedelská	J. Dolníček
Holštejnská	J. Moučka
Sloupská	O. Ondroušek

Pustožlebská	ved. F. Musil
Ostrovská	S. Cigánek
Suchožlebská	Z. Valíček
Sobolova	A. Sobol
Babická	M. Novohradský
Březinská	A. Ševčík
Prostějovská	J. Koudelka
Vysokomýtská	J. Vítek

Dále jsou kolektivními členy Speleologického klubu tyto speleologické kroužky Závodních klubů ROH :

První Brněnská strojírna, n.p. Brno	předseda M. Kubeš ml.
Adamovské strojírny – Adast, n.p. Adamov	K. Novák
ČKD, záv. J. Dimitrova, n.p. Blansko	B. Šebela

Mezi organizacemi, s nimiž Speleologický klub spolupracuje, je na prvním místě Moravské muzeum v Brně, které poskytuje významnou pomoc klubu, jak odbornými konzultacemi, tak i poskytováním prostor pro konání schůzí a depozici archivu a knihovny.

Spolupráce pobíhá i na úseku osvětové a dokumentační činnosti. Speleologický klub dále spolupracuje s organizací Moravský kras Blansko, s Geografickým ústavem ČSAV, a s Krasovou komisí při ČSAV, s orgány lidové správy a s dalšími institucemi.

Vlastní průzkumnou práci organizují vedoucí pracovních skupin. Dále jsou občas pořádány celoklubovní průzkumné akce a rozsáhlejší expedice. Průzkum probíhá podle předem schvalovaných plánů, respektují se bezpečnostní předpisy, mna jejichž návrhu se Speleologický klub ve velké míře podílel.

Práce probíhají většinou podle dlouhodobých perspektivních programů. V severní části Moravského krasu je to například Výhledový program řešení problému podzemních toků Punkvy, který se týká jak aktivních toků, tak i paleotoků a jeskyní na ně vázaných.

Také dlouhodobé řešení problému Jedovnického potoka probíhá podle perspektivního programu, který vypracovali oba partneři – Speleologický kroužek ADAST a Oddělení pro výzkum krasu Moravského muzea.

Výbor klubu pečuje o to, aby výsledky prací byly řádně dokumentovány. Skupiny vedou exkurzní zprávy, mapují a fotografují. Rada výsledků průzkumu je publikována ve sborníku „Československý kras“. Z iniciativy klubu zpracoval široký kolektiv odborníků monografii Amatérské jeskyně, která je v tisku v Geografickém ústavu ČSAV.

V současné době probíhají průzkumné práce speleologického klubu hlavně v severní a střední části Moravského krasu. V povodí Bílé vody, jedné ze zdrojnic Punkvy, pokračuje otevírka důležitého paleorečiště, Holštejnské jeskyně. Jeskyně směřuje pod severovýchodní část Sloupsko-ostrovské plošiny, kde je řada závrtů, dříve otevíraných do značných hloubek.

Průzkum také pokračuje v propastovitém jeskynním systému Pikové dámy, sahající k povodňovému řečišti Bílé vody. Největší objevitelská lokalita Speleologického klubu, Amatérská jeskyně a její prolongace je dnes předmětem kolektivního výzkumu a průzkumu, koordinovaného nyní Geografickým ústavem ČSAV. Objevitelská historie byla velmi pohnutá a Speleologický klub je připraven realizovat odpovídající podíl plánovaných průzkumných prací.

V manželském závrtu ve skupině „Záhumensko“ pokračuje otevírka propast'ovitého jeskynního systému, známého dosud do hloubky 65 m. Závrt je v blízkosti vchodu do Amatérské jeskyně, ale prolongace může být do značné míry samostatná. Pokračuje také průzkum menších zdrojnic Punkvy na východním okraji Moravského krasu. V paleoponoru Jedelského potůčku – v jeskyni Dagmar – pokračují průzkumné práce v západní a jižní větvi systému. Do propastí, až 30 m hlubokých vystupuje občas vzduť hladina povodňových vod. Plánováno je také ověřování hydrografických souvislostí ponorů v Domínce s Císařskou jeskyní.

Práce na Ostrovsku, na počátku samostatné soustavy podzemního Krasovského potoka v poslední době poněkud stagnují, zejména v důsledku povodňových škod z léta 1970 na výdřevě vstupu Šamalíkových jeskyní.

Na Harbešsko-vilémovické plošině pokračuje otevírka závrtu T 4. Přibližně do těchto míst směřuje prolongace jeskynního systému v závrtu Společňák.

V Pustém žlebu, v oblasti Koňského spádu pokračuje prolongace paleo-vývěrového systému jeskyně Řečiště, který směřuje k severovýchodu. Za velmi ztížených podmínek (nedostatečné větrání) pokračuje průzkum na 125 m hluboko ležícím prozatímním dně Dámského závrtu, severně od Macochy.

Pozornost je dále věnována paleoponoru Vavříneckého potoka v Pustém žlebu jižně od Sloupu a závrtu „U hrušky“ na katastru obce Suchdol, západně od Pustého žlebu.

Ve střední části Moravského krasu intenzivně pokračují průzkumné práce v povodí Křtinského a zejména Jedovnického potoka. Spolupracující kolektivy, Speleologický kroužek ZK ROH Adamovských strojřen (ADAST), Speleologický kroužek ZK ROH ČKD Blansko a Sobolova skupina Speleologického klubu Brno pracují na řešení problému ponorného Jedovnického potoka. V Rudickém propadání probíhá horolezecký průzkum komínů v koncových partiích jeskyní, podobně jako v Býčí skále a Krkavčí skále. Býčí skála je ve stadiu technických prací směřujících k překonání přítokového sifonu a k objevu jeskyní směrem k Rudickému propadání. Celou velkou akci spoluorganizuje, vědecky a technicky podporuje Oddělení pro výzkum krasu Moravského muzea. Pokračuje otevírka závrtů ve skupině Buřiny. Speleologický kroužek ZK ROH První Brněnské strojřeny řeší dále problém Křtinského potoka, po určité stagnaci ožila také průzkumná činnost Speleologického klubu na Babické plošině a v okolí Březiny u Křtin.

V severomoravském krasu, zejména v ponorné oblasti Špraňku u Javoříčka pracuje Prostějovská skupina klubu.

Příležitostně podnikají členové Speleologického klubu informativní exkurze a expedice do krasových území Slovenska a zahraničí.

*

Speleologický klub v Brně zdraví účastníky 6. Mezinárodního speleologického kongresu v Československu. K jejich bližší informaci připravil stručný přehled své činnosti v oboru praktické speleologie. Práce si zdaleka nečiní nárok na úplnost a neobsahuje proto komentář k dílčím poznatkům, ani soupis všech objevených prostor, či odkazy na literaturu, která od r. 1945 dosáhla velkého objemu.

**Originál úvodní části publikace z r. 1973,
vydané ku příležitosti 6. Mezinárodního
kongresu speleologů v Olomouci.**

THE SPELEOLOGICAL CLUB IN BRNO

1945 - 1973

Rudolf BURKHARDT, Hugo HAVEL, Stanislav MAYER,
František MUSIL, Vladimír PANOŠ, Přemysl RYŠAVÝ

OLOMOUC 1973

Published by the Speleological Club in Brno and the Department of Geography, Faculty of Natural Sciences of the Palacký University in Olomouc in the occasion of the 6th International Congress of Speleology, Czechoslovakia 1973, and the 400th Anniversary of the foundation of the University in Olomouc.

Originál sborníku v anglickém jazyce zapůjčil L. Slezák.

To the memory of our young friends

Jiří ŠLECHTA, 22 years old,
perished in 1965

Milan ŠLECHTA, 26 years old,
perished in 1970

Ing. Marko ZAHRADNÍČEK, 27 years old,
perished in 1970

the fellows of the Speleological Club Brno,
active speleologists and speleo-divers,
who lost their lives
exploring the subterranean water systems
of the Moravian Karst

TO THE PARTICIPANTS
OF THE 6th INTERNATIONAL CONGRESS OF SPELEOLOGY,
CZECHOSLOVAKIA 1973:

The Committee of the Speleological Club in Brno welcomes you on behalf of all its members to the 6th international speleological meeting in the Czechoslovak Socialist Republic.

We are pleased to be able to organize this meeting in our country. In co-operation with other Czechoslovak cavers and karst explorers we have done our best for the supreme success of the Congress.

In order to inform you about the amateur speleological movement in Moravia we have prepared this brief survey of the activities of our Club in the sphere of practical speleology and present it to you with help of the Department of Geography, the Faculty of Natural Sciences, the Palacký University in Olomouc.

The survey is far from being complete. It contains neither commentaries on minor discoveries, nor a list of all the discovered and explored localities, nor references to corresponding bibliography, which since the foundation of our Club in 1945 has reached a great number of titles.

We wish you success at the Congress discussions and events, pleasing and lasting experience from excursions or speleological Camps in Czechoslovak karst regions, as well as a pleasant stay in our socialist country.

September 1973

The Speleological Club in Brno,
the Committee and the members

Překlad úvodního textu Sborníku Speleologického klubu v Brně, vydaného v r. 1973 k 6. Mezinárodnímu kongresu speleologů v Olomouci v textu, který nám předal Hugo Havel chyběl. Překlad, který byl zhotoven pomocí „[translace.google.cz](https://www.translace.google.cz)“ upravil J. Pokorný.

Účastníkům 6. Mezinárodního kongresu speleologů v Československu v r. 1973 :

Výbor Speleologického klubu v Brně vás vítá jménem všech svých členů na 6. Mezinárodním kongresu speleologů v Československé socialistické republice.

Jsme rádi, že se nám podařilo uspořádat toto setkání v naší zemi. Ve spolupráci s dalšími spolupracovníky z československých krasových oblastí a jeskyň jsme podnikli vše, co jsme považovali za zdárné pro úspěch kongresu.

Abychom vás dokázali informovat o amatérském speleologickém hnutí na Moravě, připravili jsme tento stručný přehled o aktivitách klubu v oblasti praktické speleologie a s pomocí Katedry geografie Fakulty přírodních věd Palackého university v Olomouci Vám ji předkládáme.

Průzkum krasových oblastí není zdaleka dokončen. Tento sborník neobsahuje žádné komentáře k drobným objevům, ani vyčerpávající seznamy všech objevených a prozkoumaných lokalit, ani odkazy na odborné písemné prameny, ve kterých klub dosáhl od svého založení v r. 1945 velkého počtu titulů.

Přejeme vám úspěch v akcích a diskusích kongresu, příjemné a trvalé zážitky z objevování či z pobytu ve speleologických táborech v československých krasových oblastech, stejně jako příjemný pobyt v naší socialistické zemi !

Září 1973

Speleologický klub v Brně,
jeho výbor a jeho členové.

70 let od založení Českého Speleologického klubu pro zemi Moravskoslezskou v Brně

Rudolf Musil

Úvod

Článků o historii Klubu bylo v minulosti již napsáno více, především z péra Ladislava Slezáka a Josefa Pokorného. Jejich myšlenky jsme použili v této publikaci.

Český speleologický klub pro zemi Moravskoslezskou byl založen na ustavující valné hromadě v Dělnickém domě v Brně dne 7. 11. 1945. Prvním předsedou se stal dlouholetý jeskyňář, ředitelský rada Antonín Boček. Neoficiálních a oficiálních speleologických skupin samostatných nebo při různých společnostech bylo již v dřívějších dobách více. V tomto případě se však poprvé jednalo o sjednocení všech speleologů a zájemců o krasovou problematiku pod jednou společností. Členy klubu se postupně stala převážná část moravských speleologů. Předsednictvo již při svém založení otisklo v preambuli program, který měl ukázat základní zásady práce, ze kterých bude práce Klubu vycházet: „Ustanovení Speleologického klubu vyplynulo z naprosté nutnosti a potřeby položit základy vědecké instituci, která by na nejširším základě organizovala teoretický i praktický výzkum krasových oblastí za pomoci všech příslušných disciplin přírodních věd a soustředila ve svých řadách jako vedoucí složku vědce – odborníky a všechny ostatní zájemce o práci v krasech, jakož i spolupracovala se všemi na krasovém výzkumu zúčastněnými korporacemi a institucemi.“ Z preambule vyplývá, že cílem Klubu nebylo jen organizování amatérské speleologické činnosti, objevování nových jeskyní, ale že jeho cíle byly podstatně vyšší.

Rozdílné názory na speleologickou organizaci.

Založení speleologického klubu bylo podle úvodníku prvního čísla časopisu Českolovenský kras zvažováno již v roce 1942. Nutnost vytvoření speleologické organizace byla již ke konci druhé světové války zřejmá všem speleologům. Byla jenom jedna otázka. Jak by měla taková organizace vypadat.

A odpovědi na tuto otázku byly velmi různé. Střediska na kterých docházelo ke konci druhé světové války k diskusím o nutnosti centralizace speleologické činnosti a tedy k možnému vzniku speleologické organizace byly celkem tři. Na Slovensku to byl Liptovský Mikuláš, na Moravě Brno a v Čechách Praha. Větší krasové oblasti s dlouhou speleologickou činností byly přitom pouze na Slovensku a na Moravě.

Krasová oblast v Čechách, dnešní Český kras, stála tehdy ještě na začátku svých výzkumů a nelze ji proto srovnávat s krasovými oblastmi s dlouhou historií, jakou měla Morava nebo Slovensko. Spíše by se tehdy dala srovnávat se speleologickými skupinami pracujícími pouze v části krasových oblastí. Pod tímto pohledem je proto i nutné se i dívat na organizační snahy speleologů.

Na Slovensku si již v době druhé světové války založili Svaz jeskyňářů a jeho sídlem byl Liptovský Mikuláš. V roce 1946 několik anonymů svolalo informativní schůzi archeologů a speleologů do Turčanského Sv. Martina, kde ustanovili přípravný výbor, který měl organizovat celostátní Speleologické sdružení. Podle prof. Vitáska, který byl členem přípravného výboru, měla proponovaná nová organizace být pouze jakousi vrcholovou zastřešující institucí, která by do autonomie stávajících spolků nijak nezasahovala a porovnával ji se Svazem přírodovědných spolků na Moravě, kde byla podobná situace. Do přípravného výboru však nepozvali nikoho ze Speleologického klubu, i když měl v této době již 120 členů. Za Čechy zvolili do přípravného výboru dr. Kuského a dr. Böhma, za Moravu prof. Vitáska a ing. Waltra, za Slovensko doc. Lukniše, dr. Izáka (lékař) a V. Benického.

Také v Praze se jednalo o institucionalizaci speleologické činnosti. Zde však byla situace zcela jiná než na Moravě nebo na Slovensku. Speleologický výzkum byl tam na samých začátcích, počty speleologů byly velmi malé. Již v únoru 1944 bylo na schůzi předsednictva KČT schváleno utvoření jeskynní sekce, ne samostatné, ale pouze u horolezeckého odboru Praha XV. Z toho pravděpodobně vyplývá, že někteří možná předpokládali, že hlavním těžištěm bude nejspíše horolezecká činnost v jeskyních a ne výzkum. Utvoření jeskynní sekce bylo nahlášeno Památkovému úřadu a Archeologickému úřadu, které měly provádět dozor nad pracovní činností. Zahajovací schůze jeskynní sekce byla téhož roku již v březnu a zúčastnili se jí všichni, kteří měli pro její vznik a existenci rozhodující úlohu. Zároveň byl vytvořen i rámcový program činnosti sekce, ze kterého vyplývá, že pokud se týkalo speleologie, členové se měli věnovat především teoretické speleologii „ve smyslu amerických morfologických nauk, se kterými pracuje na Moravě pouze dr. Krejčí.“ (pozdější prof. Krejčí z ústavu geografie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity). Program pokračuje dále: „Bohužel, naše české jeskyně se nám hodí pro tento program málo, poněvadž jde většinou o jeskyně vzniklé korozí bez většiny typických znaků a bez

sedimentů podzemních toků.“ Zde se zřejmě projevil vliv univerzitních učitelů, především jistě prof. Kettnera.

V této době pracuje na Moravě, především v Moravském krasu, větší počet samostatných speleologických skupin, které se věnují především speleologii, tedy novým objevům. Teoreticky, bez praktické činnosti, se věnuje Moravskému krasu Brněnská župa KČT, která prosazovala statut, podobný pražskému, podle něhož by horolezecké a jeskyňářské skupiny tvořily administrativně jeden soubor rozdělený na sekci pro horolezectví povrchové a podzemní čili podle jejich pojetí jeskyňářství. Pražské ústředí tento návrh podporovalo. V pracovním řádu jeskynních sekci KČT se přitom výslovně praví: „ Pro celé území Čech je příslušná jeskynní sekce odboru KČT Praha XV, pro území Moravy jeskynní sekce při odborech brněnských. V mysli všech (možná mimo pražskou sekci) se tedy zřejmě jednalo hlavně o horolezecké lezení v jeskyních, ne o speleologickou výzkumnou práci.

Z nařízení Zemského Národního výboru v Brně vyplývá, že Moravské zemské muzeum (přednostou krasového oddělení byl tehdy Vladimír Ondroušek) bylo pověřeno řízením speleologické činnosti v Moravském krasu. Konkrétně měla tuto činnost vykonávat Jeskynní rada, která byla vytvořena po osvobození v roce 1945 Josefem Jalovým z Blanska, ve kterém byl předsedou. Tento spolek později po vystoupení 6-7 speleologických skupin, zanikl (členem byl i Antonín Boček a učitel Šebela, kteří později z ní vystoupili).

Vedle nich existuje v této době stále ještě akciová společnost Moravský kras, jejímž programem je podle předsednictva hlavně návštěvnické využití jeskyní Moravského krasu. Jen tam však i složka, která se má věnovat i bádání. Po skončení druhé světové války tato společnost skončila a byla nahrazena Národní správou Moravského krasu, která pokračovala v zaměření dřívější společnosti. Předsedou byl pan Hanák. Ředitelem se stal v roce 1948 pan Josef Jalový. Jejím úkolem byl mimo jiné i uvedení jeskyně Kůlny, která byly devastována zřizováním továrny ve válce, do původního stavu a na tento účel dostala od Památkového ústavu částku 35.600 Kč.

Situace byla tedy značně složitá. Ještě složitější však byl přístup jednotlivých speleologů k této myšlence, především však jejich vzájemná rivalita, která zabraňovala jakékoliv dohodě.

Již koncem roku 1944 se v mysli některých speleologů z Moravského krasu vynořuje myšlenka o nutném vzniku krasové společnosti. Zdá se, že všichni ji jako nutnost chápou, názory však jsou velmi různé. Stálou překážkou bylo její různé pojetí. Většinou se zřejmě jednalo pouze o diskuse bez konkrétní práce. Teprve Antonín Boček, ještě ve spolupráci s některými speleology, přestal o této myšlence pouze hovořit a začal ji realizovat (dopis 18.7.1944): „Zde se mi

přihlašuje stále nové členstvo do mé skupiny a mají všichni mnoho kuráže do práce a značné aspirace. Věnuji se jim a uvidíme, co z toho vyrostे. Lépe je organizovat, než je nechat po divoku v Krasu trampovat. Tak budou sledovat pod jednotným vedením společný cíl a možná, že se podaří vychovat z mnoha z nich zdatné jeskyňáře.“

Založení a správa Speleologického klubu

Zatím co většina speleologů v Moravském krasu pouze o nutnosti založit nějaký spolek pouze diskutovala, našlo se několik jeskyňářů, kteří se rozhodli takový spolek založit. Byli to Antonín Boček, možná pan Okleštěk, dále Oto Ondroušek a ještě někteří další, které však neznáme. Zajímavou zprávu jsme zaznamenali v dopise Oty Ondrouška panu Homolovi (31. října 1945): „V Brně jsem s p. radou Bočkem založil Český speleologický klub pro zemi Moravskoslezskou a za týden máme ustavující schůzi.“ Přípravný výbor v počtu 25 osob vypracoval stanovy spolku, jeho program a požádal dne 15. srpna 1945 nadřízený úřad o schválení. Dr. Miroslav Fabík, i když to již přesně neví, se domnívá (Pokorný 2013), že stanovy vypracoval Antonín Boček ve spolupráci s Přemyslem Ryšavým. K jejich schválení došlo dne 6. října 1945. Ustavující schůze se konala v Dělnickém domě v Brně – Juliánově. Podle dopisů některých aktivních speleologů neměli na ni dostat pozvánku všichni, ale pouze někteří. Někteří se domnívali (Josef Jalový z Blanska), že celá akce je pouze tříštění sil a že nevstoupí do Klubu, dokud vše nebude zcela jasné. V té době existovala totiž z nařízení Zemského Národního výboru v Brně stále ještě Jeskynní rada při Moravském zemském muzeu (přednostou krasového oddělení byl Vladimír Ondroušek), která byla pověřena řízením speleologické činnosti v Moravském krasu. Ta podle pana Jalového nebyla o vytvoření Klubu vůbec informována, nic o něm neví a je proto dokonce zásadně proti vytvoření podobné instituce.

Plný název Speleologického klubu byl podle stanov „Český speleologický klub pro zemi Moravskoslezskou. Předsedou se stal ředitelský rada Antonín Boček. Ne všichni byli s Antonínem Bočkem jako předsedou srozuměni, jednalo se však spíše o osobní averzi. Mnozí z nich vyčkávali, co se bude dít dál.

V Moravském krasu pracovaly již v dřívějších dobách celé generace amatérských speleologů. Teoretický Klub navázal na činnost Jeskynní sekce při Klubu přírodovědeckém z období první republiky a na skupiny speleologů pracujících v Moravské krasu. Členy klubu se postupně stala převážná část moravských speleologů. Hned na svém začátku rozvinul intenzivní organizační činnost, a to nejen v oblasti Moravského krasu, ale i v jiných krasových oblastech. Jeho členové pak působili nejen v krasových oblastech Československa, ale i v zahraničí.

Výbor Klubu se scházel pravidelně jednou měsíčně. Členské schůze byly vždy první a třetí úterý každého měsíce (!), a to v Brně v hotelu Astoria, vždy v 19 hod.. Tam také byly odevzdávány písemné zprávy o pořádaných exkurzích jednotlivých speleologických skupin. Členové byli diferencováni na čekatele, činné členy, členy přispívající i čestné.

Ne všichni však považovali realizaci Klubu za definitivní. Mnozí v něm viděli pouze předběžný stupeň před vytvořením celostátní speleologické organizace. Tak jeden ze zakládajících členů (Oto Ondroušek) navrhuje dvě ústřední organizace, již založený Klub na Moravě a založení podobného klubu v Praze pro Čechy, se stejnými stanovami jako jsou v Brně (22. 12. 1946). Později by se z obou mohla stát celostátní organizace. V dopise píše: „Založte si svůj klub pro zemi Českou. Stačí, když opíšete si na stroji naše stanovy se změnami pro Čechy odpovídajícími, dáte je ku schválení Národnímu výboru – zemskému, spolkovému oddělení.“ Další věty je těžko si vysvětlit: „Zároveň zakládáme na Slovensku tamní zemský speleoklub a když se nám to během měsíce podaří uskutečnit, tu potom bychom se vzájemně všichni zástupci – reprezentanti sešli ze všech tří zemí a uskutečnili bychom Svaz speleologů republiky ČSR, který by mohl být jakousi vrcholnou organizací i jako reprezentant mimo území republiky. Pro tuto myšlenku je dokonce i pan Boček a prof. Absolon.“ Praha (pan Homola) si uvědomuje nereálnost těchto názorů a píše, že by to nebylo na prospěch věci. Spíše by bylo lepší jednat o přizvání moravských speleologů do přípravné speleologické komise na Slovensku (Turčanský Sv. Mikuláš), jinak vedoucí úloha připadne Slovensku. Pouze tím projeví Klub ochotu ke spolupráci a odstraní námitky, které proti Klubu mají někteří jedinci.

I názory na strukturu současného Klubu byly různé. Pan Homola z Prahy se domníval, že spolek by měl být pouze výborem delegátů místních speleologických skupin a celou myšlenku ještě velmi detailně rozebírá (dopis panu Jalovému, 2. listopadu 1945).

Dokonce ještě počátkem roku 1949 uvažuje předseda klubu Boček o tom, že by mnohem lepší bylo, kdyby všichni jeskyňáři byli organizováni v jedné celostátní speleologické organizaci. Do jaké míry je to jen jeho nápad nebo myšlenka předsednictva Klubu není jasné. Z jeho dopisu však spíše vyplývá, že je to zatím jen myšlenka jeho a dr. Skutila. Dne 10. 2. 1949 píše: “Nevzdávám se naděje, že se přec jen podaří umožnit jakési splnutí všech jeskyňářů pod jedním kloboukem, snad ve formě celostátní organizace. Zabývám se s dr. Skutilem touto myšlenkou a hodláme opravdu v tomto směru co nejdříve potřebné kroky zařídit. Jde v prvé řadě o to, jak se k tomu postaví speleologové v Čechách a pak na Slovensku. Vše ovšem by znamenalo změnu stanov Klubu na celostátní instituci a všechny potřebné přeměny jako např. zřizování odborů apod.“ Zřejmě se

tedy domníval, že taková speleologická organizace by měla být na bázi již existujícího Klubu. Byla to však idealistická myšlenka, která neměla možnost se při stávajících poměrech prosadit. Pokud je nám známo, uvedený záměr zůstal jen ve stadiu myšlenky a nikdy nebyl realizován.

V lednu 1946 dokonce projednávalo předsednictvo Klubu i možnost kolektivního členství již existujících jeskynních sekcí KČT. Jinak by se podle názoru předsednictva Klubu těžko dosáhlo jednotné organizace. Opět se však jednalo o idealistickou představu. Zásadní otázkou totiž bylo, jak bude na tento návrh reagovat prof. Kettner, který byl členem výboru KČT a předseda jeho Krasové komise. V té době však měl prof. Kettner spíše negativní postoj ke stávajícím aktivitám Klubu.

Když bylo zřejmé, že se to nemůže uskutečnit, snažil se Klub nabídnout aspoň spolupráci Krasové komisi v jeskynních sekcích KČT. Někteří v Praze to údajně vítali a doporučovali Klubu nabídnout konkrétní program spolupráce. Údajně v tom viděli možnost založení jednotné speleologické organizace.

V prosinci 1945 měl Klub mimo pět zakládajících členů již 125 členů a 14 pracovišť. Jednotlivá pracoviště vydávaly své vlastní zprávy. Celkovou výroční zprávu o dosažených úspěších chtěl Klub tento rok vydat tiskem. Chtěl ji přitom poslat všem jeskyňářům v republice.

Kdo by si myslel, že osobní vztahy mezi speleology v Moravském krasu se vznikem Klubu zlepšily, velmi by se mýlil. První zjevná nespokojenost s vedením Klubu propuká v roce 1948. Nejprve je to rozhodnutí tehdy vzniklého akčního výboru, které bylo zřejmě vyvoláno vyřizováním osobních zájmů. Ještě téhož roku na podzim se však opět objevuje rostoucí nespokojenost členů s vedením Klubu. Všechny tyto potíže jsou však zažehnány, i když pravděpodobně ne vyřešeny. V roce 1949 odchází z výboru Rudolf Burkhardt.

Koncem roku 1949 se objevuje ve výboru návrh jmenovat dopisujícími členy i zahraniční čelné představitele speleologie, především ty, se kterými Klub udržuje styky. Pokud by to bylo možné, zasílat jim i zdarma vydávaný časopis. To by nejen rozšířilo jeho známost v zahraničí, ale mohlo by to případně vést i rozšíření odběru časopisu. Jmenování dopisujícím členem by bylo nutné provádět vždy s větším časovým odstupem, možná dva až tři za rok a publikovat je v časopise.

Písemná agenda Klubu byla neočekávaně vysoká. Jen v roce 1947 čítala, přes 1.000 dopisů a přes 5.000 písemností nejrůznější druhu.

Závěr:

V Klubu vyrostla řada mladých jeskyňářů amatérů, kteří se stali osobnostmi československé speleologie a rovněž i řada mladých odborníků – vědců, kteří později zaujímali a doposud zauímají významná postavení v československé, nyní české vědě. Průzkumná a objevitelská činnost Klubu posunula rozhodujícím způsobem hranice poznání krasového podzemí v Moravském krasu. Speleologický klub byl bezesporu největší a nejvýznamnější organizací speleologů a jeho členové uskutečnili převážnou většinu objevů nových jeskynních prostor v Moravském krasu, z nichž nejvýznamnějším objevem byla Amatérské jeskyňě.

Plánovací a bádací rada

V dubu roku 1949 se výbor Klubu usnesl, že pro jeho činnost v krasu bude nutné zřídit orgán složený z vědeckých pracovníků různých disciplín, zkušených speleologů a z pracovníků ochrany přírody. Tento orgán by řídil po všech stránkách veškeré práce v krasu.

Členská základna

Již ke konci roku 1945 čítal Klub 39 členů. V roce 1946 měl již 115 členů. Počet členů stále rostl. V roce 1947 měl již 231 členů a to nejen aktivních speleologů, ale i osob z vědeckého světa. Převážně se jednalo o zaměstnance brněnských vysokých škol. Od roku 1954 přijímal do svých řad i kolektivní členy – tehdy se tvořících speleologických kroužků závodních klubů ROH.

Početní stav členské základny klubu v jednotlivých rocích lze však jen obtížně sledovat, protože ne ve všech výročních zprávách je uváděn. V roce 1949 měl 447 členů. Údaj z padesátých let 20 stol. uvádí 550 členů a je pravděpodobné, že pak již postupně docházelo ke snižování stavu členské základny. V šedesátých letech 20 stol. měl totiž Klub již ca 370 členů. Z dostupných údajů vyplývá, že Klub měl v roce 1971 kolem 200 členů, v roce 1973 pak 183 členů a v roce 1974 již pouze 171 členů. V té době byla prováděna revize členské základny, ze které lze poznat, že 167 členů klubu bylo vyřazeno z důvodu jejich nedohledání – nereagovali na výzvy, neplatili členské příspěvky nebo zemřeli. Přesnější údaje by mohly být zjištěny z archivu, pokud se tyto dokumenty zachovaly. Je nutné uvést, že počty členů Klubu nezahrnovaly členy, kteří působili

v organizacích se statutem kolektivních členů Speleologického klubu. Pouze někteří z nich měli i individuální členství v Klubu.

Řízení Klubu

Předsedou Klubu byl od začátku jeho existence ředitelský rada Antonín Boček. Byl výraznou postavou amatérské speleologické činnosti. Myšlenka speleologického společenství všech nadšenců se u A. Bočka objevila již mnohem dříve, kolem roku 1908 – 1909. Tehdy pod vedením K. Absolona začíná v Moravském krasu působit „Jeskynní sekce při Přírodovědném klubu v Brně.“ Hlavním úspěchem této sekce byl objev Punkevních jeskyní a jeskyně Kateřinské (nové části) v roce 1909 (Slezák 2013). Vidina vytvoření spolku možná celorepublikového, se reálně objevila až ke konci druhé světové války. Probíhají jednání na Moravě, v Čechách a na Slovensku. Slovensko iniciativu z Brna podporuje nejprve s nadšením. Další spolupráce se však již příliš nedaří. Vzniká Český speleologický klub pro zemi Moravskoslezskou a prvním předsedou byl valnou hromadou zvolen ředitelský rada Antonín Boček. Funkci předsedy vykonával až do své smrti v roce 1952.

Výbor Klubu sestával v této době z těchto členů: prof. Dr. ing. Josef Pelíšek (místopředseda), Jaromír Sedláček (místopředseda), Vojtěch Tvarůžek (jednatel), Leoš Okleštěk (pokladník), doc. dr. Josef Skutil (kulturní referent), František Radiměřský (zapisovatel), Karel Rézl (hospodář), Přemysl Ryšavý (archivář).

Na valné hromadě dne 9. března 1948, tedy již po vytvoření a působení akčního výboru, došlo k volbě nových představitelů Klubu. Volby byly provedeny aklamací. Předsedou Klubu byl jednomyslně zvolen Antonín Boček, další členové byli tito: prof. Josef Pelíšek (místopředseda), Jaromír Sedláček (místopředseda), Vojtěch Tvarůžek (jednatel), Leoš Okleštěk (pokladník), Karel Rézl (hospodář), Přemysl Ryšavý (archivář), František Radiměřský (zapisovatel), Vl. Novák (bez funkce). Jako revizoři byli zvoleni Rudolf Burkhardt a prof. Antonín Sobol. Ještě na schůzi se vzdal zvolení Vl. Novák a byl nahrazen J. Skutilem. Dne 2. prosince opustil výbor ještě pan Radiměřský a na jeho místo byl povolán Josef Urbánek,

Další valná hromada se konala dne 10. března 1950. Zúčastnili se jí zástupci moravských vysokých škol a vědeckých institucí, zástupci Slovenské speleologické společnosti a Slovenského speleologického muzea. Slovenští kolegové zdůraznili význam spolupráce a vyslovili přání, aby tato spolupráce trvala i příští roky. Výborem byla navržena změna některých bodů stanov, aby odpovídaly tehdejší době a byla jednomyslně přijata. Bohužel zpráva nemluví o tom,

čeho se změny týkaly. Ve členech nově zvoleného výboru není kupodivu uváděno jméno předsedy. Nově navržený výbor sestával z těchto členů: prof. Josef Pelíšek (místopředseda), prof. Josef Skutil (kulturní referát), Vojtěch Tvarůžek (jednatel), Leoš Okleštěk (pokladník), Oldřich Plný (hospodář), Přemysl Ryšavý (archivář), Klement Sekanina (zapisovatel), Rudolf Burkhardt (referent členských schůzí).

Valná hromada za rok 1949 byla konána dne 10. března 1950. Předsedou byl zvolen Antonín Boček, místopředsedou prof. Josef Pelíšek a prof. Josef Skutil, jednatelem Vojtěch Tvarůžek, pokladníkem Leopold Okleštěk, hospodářem Oldřich Plný, archivářem Přemysl Ryšavý, zapisovatelem Klement Sekanina, dále pak ještě Rudolf Burkhardt. Ten nastoupil na místo zapisovatele za Klementa Sekaninu, který 22. dubna na místo rezignoval.

Nejdůležitější byla informační zpráva o činnosti Klubu za rok 1950. Nejvýznamnější událostí, o které zpráva výboru informovala, bylo zavedení nových forem a norem speleologických, které byly schváleny na konferenci odborníků dne 17. října 1950. Konferenci svolala MŠVU a měla se na ní dohodnout koordinace speleologického výzkumu. Schůze se zúčastnila i delegace Klubu. Hlavním výsledkem porady bylo utvoření Krasového komitétu při Národní radě badatelské. Po volbě činovníků, předsedou se stal prof. Kinský, byla dne 16. prosince 1950 uspořádána informativní schůze v Brně, a to v Zeměpisném ústavu Masarykovy univerzity.

Snad nejdůležitějším bodem, který měl později negativní dopad na Klub, bylo, že bez registrace krasových pracovníků nebude nikomu povoleno bádání v krasových oblastech. Schůze výboru Klubu byly proto v roce 1951 převážně věnovány diskusi o nové organizaci speleologických výzkumů podle směrnic nově vzniklého Krasového komitétu. Podle výboru bude nutné mít zřetel na to, že členové pracují ve skupinách podle lokalit, přičemž většina členů se účastňuje průzkumu manuální práci a jen menší část pracuje i vědecky. Nový spolkový zákon (č.68 z 12.července 1951) přispěl k zániku Klubu. Jeho výzkumná a průzkumná činnost byla podle platných zákonů a ustanovení schvalována a koordinována Krasovou komisí při Geografickém ústavu. ČSAV v Brně. Ta měla za úkol řídit a plánovat výzkumné práce v Moravském krasu s ohledem na jeho ochranu a dbát na solidnost a profesionalitu při provádění výzkumných a badacích prací.

Na valné hromadě dne 18. dubna 1951, ovšem již pouze Speleogického klubu v Brně, byl předsedou opět zvolen Antonín Boček, ostatních osm členů výboru bylo stejných jako v minulém roce. V této době se jednalo o životních otázkách Klubu. V červenci se vzdal místa ve výboru prof. Skutil. Bádací kra-

sová oblast se zúžila pouze na Moravský kras. Docházelo k odchodu některých zájmových speleologických kroužků při ROH. Klub se snaží využít k přežití Moravského zemského muzea a podniku Moravský kras. Podle kusých informací se STB sama přesvědčila o tom, že jeskyňáři nepáchají žádnou činnost, která by poškozovala socialistický stát a tak ji nechává mimo zvláštní dozor (Slezák 2013). Po roce 1951 však přes velkou snahu vedení a pracovníků Moravského zemského muzea dochází k pozvolnému rozpadu klubu.

Na valné hromadě dne 19. února 1952 byl předsedou Klubu zvolen prof. Josef Pelíšek. Odstupující předseda Antonín Boček byl na návrh výboru zvolen čestným předsedou. Zcela se změnili členové výboru: dr. Miloslav Pokorný (místopředseda), František Mrázek (místopředseda), Vojtěch Tvarůžek (jednatel), Bohumír Kříž (pokladník), Lubomír Pivoňka (hospodář), Přemysl Ryšavý (archivář), Alois Ševčík (technický referent), Jaroslava Radiměřská (zapisovatelka).

V roce 1953 lze pozorovat celkový pokles aktivity, na které se podílí velká fluktuace členů a nedostatek finančních prostředků vzniklý odchodem členů. Příčiny poklesu průzkumu Krasu jsou vysvětlovány časovým zaneprázdněním členů, příčiny jsou však mnohem hlubší. Jeho právní realita je stále zpochybňována. Poválečné nadšení je zřejmě již dávno pryč. Klub se snaží připojit k Československé akademii věd.

Zprávy o činnosti Speleologického klubu za jednotlivé roky, které byly k dosažení (1961, 1962, 1964, 1965) podávají především přehled o výzkumné činnosti členů. Po roce 1951 přes velkou snahu vedení Klubu dochází k pozvolnému zániku. V roce 1970 (ostatní roky nejsou známe) vyvíjí Klub činnost v rámci zájmové činnosti Moravského zemského muzea, které jeho výzkum také finančně podporuje (dopis JK NV 17. února 1970). V témže roce (5. 6. 1970) odbor školství a kultury ONV v Blansku úředně uzavřel přístup do Amatérské jeskyně. Teprve po usilovné práci se Klubu podařilo dostat za určitých podmínek povolení krátkodobého vstupu pro její výzkum (dopis 25. 2. 1971). Z dopisu JK NV Brno z roku 1970 vyplývá, že Klub byl v této době společenskou organizací registrovanou na odboru vnitřních věcí národního výboru města Brna.

Další informace jen stručně: 1959 (i další roky, zatím nelze zjistit) předseda Klubu dr. Rudolf Musil, 1965 až 1970 předseda Dr. Přemysl Ryšavý, 1971 Dr. Rudolf Burkhardt, 1972 až 1975 Stanislav Mayer, 1976- až 1978 Dr. Vladimír Panoš (Audy 2013, Himmel 2013, Pokorný 2011).

Po Šestém mezinárodním kongresu vzniká možnost založení nové speleologické organizace, a to České speleologické společnosti. Pro Klub se jeví jako jediná možnost své další existence vstup do této nové organizace. To je také na

schůzi členstvem schváleno. Speleologický klub se tak stává pouze jednou z mnoha skupin této organizace a dostává číslo ZO 6 – 12. Tím končí dřívější sláva Českého speleologického klubu pro zemi Moravskoslezskou.

Výhradní práva na výzkum krasových oblastí

Bádání v jeskyních podléhalo v tehdejší době povolení majitelů pozemků. Klub se proto snažil je získat v co největším měřítku a prováděl celou řadu jednání. V roce 1948 získal výhradní práva od tehdejšího ÚNV města Brna, a to na oblast Veversko-Bítýšskou a na Tišnovsku. Dále se jednalo o jižní část Moravského krasu (Říčky). Se správou státních lesů v Rájci jednal o povolení prací v obou žlebech MK. Získávání povolení na ostatní části krasových území byly předmětem příštích let.

Odborné zkvalitňování členské základny

Vedení Klubu si bylo vědomo toho, že řada poválečných speleologů nemá ani základní znalosti o práci v jeskyních. V únoru roku 1948 proto připravil jednoměsíční speleologický kurz pro všechny členy Klubu (9 přednášek). Pořádal se jednak v přednáškové síni Moravského zemského muzea, dále v posluchárně Vysoké školy zemědělské a Zeměpisného ústavu Masarykovy univerzity. Přednášky se týkaly všech krasových disciplín. Kurz na vysoké odborné úrovni úspěšně proběhl a zúčastnilo se jej přes 70 stálých účastníků, a to nejen z Brna a blízkého okolí, ale i ze vzdálenějších míst. Všem účastníkům bylo vydáno o jejich účasti vysvědčení. V hodnocení kurzu výborem Klubu se uvádí, že účastníci chodili pravidelně, jejich pozornost byla vysoká a téměř všichni si dělali z přednášek poznámky.

Dne 11. července 1948 bylo uspořádáno geodetické cvičení v Býčí skále a venku v terénu jako praktikum k přednášce v únorovém kurzu.

Popularizační činnost

Klub se věnoval poměrně intenzivně i popularizační činnosti. Přednášky byly zaměřeny především na širokou veřejnost, ale i na aktivní speleology. Jednotlivé přednášky pro širokou veřejnost započaly již v roce 1946, byly tři. První cyklus přednášek o Moravském krasu (celkem 16) se konal již v zimních měsících roku 1947 v Moravském zemském muzeu a přednášejícími byli nejrůznější odborníci tématicky spojení s krasovou problematikou.

Obsahem další přednášky dne 8. března 1949 byly objevy v Českém krasu pod názvem „Krasové zjevy ve středních Čechách“ a přednesl ji pan Vladimír Homola z Prahy. Uskutečnila se v přednáškovém sále Zeměpisného ústavu Masarykovy univerzity na Janáčkově náměstí.

Výroční zprávy a jednorázové publikace

Klub vydával každý rok výroční zprávy o své činnosti, V nich byla ukázána aktivita všech speleologických skupin. Výroční zprávy vycházely každý rok. Je z nich velmi dobře vidět, kolik schůzí a exkurzí do jeskyní by ten rok uspořádáno.

V roce 1973 při příležitosti 6. Mezinárodního speleologického kongresu vyšla tiskem brožura v angličtině s názvem Speleologický klub v Brně 1945 – 1973. Je to doposud jediná souhrnná publikace o činnosti klubu.

Spolková knihovna

Spolková knihovna sestávala z několika samostatných částí: knihovna, mapový archiv, fotografický archiv, exkurzní zprávy, archiv novinových výstřížků, bibliografie Moravského krasu, archiv štočků.

Stav knihovny byl neutěšený. Starší literatura chyběla zcela a nová literatura sestávala pouze z několika knih a separátů. Výbor doufal, že se to změní výměnami za vydávaný časopis.

Podstatně jiný byl archiv mapový. Skládal se z plánů jeskyní a jejich grafická úprava odpovídala tehdejší úrovni. Do mapového archivu byly ukládány všechny plány a náčrty ke článkům ve vydávaném časopise.

Největší byl archiv fotografický. K 31. prosinci 1948 měl celkem 326 fotografií. Do archivu byly zařazeny i všechny fotografie ke článkům v časopisu.

Nejdůležitější částí však byl archiv exkurzních zpráv. Nacházely se v něm všechny exkurzní zprávy jednotlivých speleologických skupin a výsledky jejich práce. Byla v něm spousta cenných poznatků, které by jinak upadly v zapomenutí.

Archiv novinových výstřížků shromažďoval všechny články, které vyšly v denním tisku.

Bibliografie Moravského krasu byla vedena na kartotečních lístcích, které byly uloženy v lepenkových krabicích. Do dnešní doby bylo zkatologizováno celkem 1.000 literárních pramenů.

Poslední částí spolkové knihovny byl archiv štočků vydávaného časopisu, případně štočků, které byly Klubu darovány nebo zakoupeny.

Uvedený přehled, získaný ze zprávy výboru na valné hromadě v roce 1948, ukazuje, jak široká byla činnost tohoto Klubu. Nemusela by se za něj stydět ani profesionální organizace. Vše bylo vlastně vykonáno zdarma bez nároků na jakoukoliv odměnu.

Časopis Československý kras

Poměrně brzy si předsednictvo Klubu uvědomilo, že pro další vývoj je bezpodmínečně nutné mít i svůj vlastní časopis, který by nejen publikoval výsledky práce svých členů, ale byl i určitým organizačním pojítkem již ve větším počtu roztroušených speleologických skupin. Vydávat výroční zprávy o činnosti nepostačovaly. Další nutností bylo i navázání mezinárodní spolupráce na základě výměny časopisu. Jedna věc je však snaha vydávat časopis, druhá pak podstatně složitější je otázka finanční.

Zabezpečení článků pro jednotlivá čísla a všechny práce s vydáváním časopisu spojené si samozřejmě vyžadovaly poměrně mnoho času. Musíme si stále uvědomovat, že všechny práce spojené s existencí Klubu byly prováděny bez nějakých nároků na mzdu. Placení pracovníci neexistovali.

Původně navržený název časopisu měl být Československý speleolog. Dne 9. ledna 1948 došlo však od Ministerstva informací povolení vydávat časopis pod názvem Československý Kras.

I když povolení vydávat časopis nebylo jistě lehké získat, mnohem více práce nastalo však nyní. Redaktorem časopisu se stal Antonín Boček. Z dopisů, které máme k dispozici (25 .1. 1948), vyplývá, že zrod tohoto časopisu bylo dítě Ant. Bočka a doc., Skutila. V tomto případě bude proto nejlepší nechat mluvit výše uvedené: „Všechny náměty, (které uvádíme podle našeho mínění níže, poznámka autora) jsme při zakládání uvážili. Již tyto dny započneme s tím, že řadě pánů odborníků sdělíme naše plány a požádáme je o spolupráci, popřípadě o spoluúčast v redakční radě. List bude otevřen všem disciplínám vědy a bádání, pokud souvisejí se studiem krasovým. Formát bude z taktických důvodů týž, jako má Vlastivědný Věstník Moravský. Zpočátku a dle povolení Ministerstva informací budeme tisknout 750 výtisků, Počítáme s účastí Čech, hlavně Prahy, Moravy a Slovenska jak v redakční radě, tak i co se týká odběratelů. Snad, a o to nám též jde, se stane list mostem mezi roztroušenými jeskyňáři. Resumé budou v jazyce anglickém, francouzském a ruském. Obrázky, ovšem dobré a vhodné, uveřejníme rádi. Co se týká map jako příloh, pokud nebudou štočkové, bude to věcí vývoje, kalkulace a porozumění ze stran odběratelů. Ročně proponujeme dle povolení Ministerstva informací čtyři čísla.“

Tolik zpráva vydavatelů časopisu. Z toho všeho vyplývá, že až do vydání povolení neměl pravděpodobně nikdo mimo dvě výše uvedené osoby tušení o tomto záměru. Možná by bylo lepší, ještě před vydáním povolení o tomto záměru s členstvem diskutovat a připravit se možná i na to, že nemusí vše vyjít tak, jak si představovali. Bylo samozřejmě nutné utvořit redakční radu. Pokud by to měl být celostátní orgán, bylo by zapotřebí, aby v redakční radě seděli celostátně

známí odborníci. Běžné je, že redakční rada může být složena z placených členů, v každém případě je však nutné počítat s cestovným.

Redakční rada sestávala u z těchto členů: prof. František Vitásek, prof. Josef Pelíšek, prof. Josef Kratochvíl, prof. Otakar Gartner, prof. Alois Zlatník, Dr. Josef Mrkos, doc., Karel Kostroň, prof. Jindřich Závodník, Vojtěch Vlach, prof. Krička-Budínský, doc. Michal Lukniš, prof. Josef Skutil, prof. Volko-Starohorský, prof. Rudolf Málek, doc. Zdeněk Roth.

Ze zachovaných dopisů však vidíme, že hlavní část práce ležela na bedrech předsedy předsednictva, na panu Antonínu Bočkovi a na doc. Skutilovi. Je až s podivem, že se jim realizace vydávání vůbec povedla, i když již po několika vydaných ročnících je na obsahu jednotlivých čísel patrná určitá únava.

Vydavatelé si museli ujasnit časopis i z hlediska jeho obsahu. Již na začátku museli dojít k názoru, že se obsahově bude jednat o hybrid, jiná cesta nebyla možná. Byl totiž určen především speleologům a jejich objevům. Ti však byli většinou amatéři bez hlubších odborných znalostí. V časopisu byly však publikovány nejen články tohoto druhu, ale i články jiných vědních disciplín a v tomto případě se však zase většinou jednalo o odborníky. Časopis zaměřený populárně a časopis zaměřený vědecky je však z hlediska své struktury zcela odlišný. V druhém případě by články měly mít aspoň cizojazyčné resumé, a to spíše delší než kratší, aby se mohla uskutečnit výměna s jinými zahraničními speleologickými společnostmi. Dalším problémem byl rozsah jednotlivých čísel, velikost časopisu, délka příspěvků, možný počet grafických a mapových příloh atd. Časopis měl vycházet několikrát ročně. a měl být hrazen pouze z příspěvků členů Klubu. Možné finanční příspěvky byly spíše jednorázové a těžko by dokázaly financovat vše, co s vydáváním souvisí. Kdyby časopis vycházel 4x ročně v rozsahu 32 stran, zhruba s 10 černobílými obrázky a s dvěma mapovými přílohami, což není jistě příliš mnoho, stál by ročně podle propočtu na tehdejší měnu 80.000 až 100.000 Kč. To znamená, že maximální cena za ročník by byla ca 100 Kč, takže by bylo zapotřebí nejméně 1.000 odběratelů, aby se náklady uhradily.

Rozepsali jsme se záměrně poněkud šíře o vydávaném časopisu, poněvadž ne každý si dovede představit, jak velkou povinnost a jak velké množství práce na sebe vydáváním časopisu představitelé Klubu vzali.

S vydáváním prvního čísla časopisu chtěli začít poměrně brzy po obdržení povolení, a to již v květnu. Finanční zálohu na tisk prvního čísla dostali od Klubu. Předplatné časopisu na celý rok stanovili na 100 Kč. Ročně chtěli vydávat čtyři čísla. Obrátili se na celou řadu odborníků se zprávou o tomto novém časopisu a s prosbou o přijetí členství v redakční radě. V Praze se jednalo o tyto pá-

ny: prof. Kettner, dr. Málek, dr. Kunský, dr Roth. Ze Slovenska pozvali prof. Kričku-Budínského. Prof. Kettner a Kunský ihned odmítli.

Počáteční práce na vydávání časopisu ukazují na velké pracovní nadšení. Do října vyšla již tři čísla časopisu, začátkem října byly rozeslány korektury do čísla čtvrtého a zároveň byly již připravovány články do čísla pátého. Svědčí to o velkém zájmu publikovat výsledky speleologických výzkumů, o články zřejmě nebyla v této době nouze. Ještě koncem roku 1948 je založena v časopise zahraniční rubrika, která do pátého čísla scházela. Začátkem roku 1949 uvažují o zavedení rubriky o nové speleologické literatuře. Dosavadní náklady byly podle vyjádření výboru až na menší finanční nedoplatky zaplacený. Na základě již vydaných čísel se snažili i proniknout do speleologických společností v zahraničí.

Na počátku roku 1949 si redakční rada začíná uvědomovat, že bude nutné dodávané články posuzovat přísněji. U všech jeskyní bude nezbytné udávat jejich přesnou lokalizaci, u paleontologických nebo archeologických nálezů přesnou nálezovou situaci. Uvažuje o tom, zda neomezit několikařádkové články charakteru nálezových zpráv. Články popisující nové druhy musí odpovídat mezinárodním nomenklatorickým pravidlům a měly by mít vždy rozsáhlé cizojazyčné resumé. Poněvadž neexistují odborní redaktori, kteří by mohli posoudit dodávané články po odborné stránce, byli pro tuto práci pověřeni jednotliví členové redakční rady (prof. Pelíšek – pedologie, prof. Kratochvíl – zoologie, prof. Skutil – archeologie atd.). Bez jejich souhlasu by články nebyly otištěny.

Neočekávané finanční potíže nastaly s vydáváním časopisu koncem roku 1949, a to pro novou směrnici, která zavedla na časopisy novou všeobecnou daň ve výši ca 15%. Finanční rozpočet byl již tak dost napjatý, takže bylo těžké hledat další finance na realizaci časopisu.

Koncem roku 1949, tj. vlastně v době vydávání již druhého ročníku časopisu, se začíná objevovat to, co se stává u takových časopisů vždy – nedostatek příspěvků. Pan Boček 12. 12. 1949 píše: „Jsem ohledně materiálu na tom t.č. moc bledě. Mnoho slibů ze všech stran a pak velká výmluva (při připomínkách na nedostatek času). Nastala jistá stagnace v zásobování časopisu“.

V květnu 1950 pan Boček po nachlazení ohluchl, takže nemohl po určitou dobu pracovat jako redaktor časopisu. Šesté číslo, které vyšlo v srpnu 1950 ještě stihl redigovat. Další redakční práci na tisku dvoučíslo 7 – 8 však pověřil prof. Skutila.

Speleologický klub vydával časopis od roku 1948 až do roku 1954, kdy jeho vydávání převzala Československá akademie věd. Nemusíme se jistě rozepisovat o tom, že odnětí časopisu Brnu bylo těžko neseno. Ten, který o tom rozhodoval, se zřejmě nevyznal v krasové problematice. Časopis byl totiž určen převážně pro články amatérských speleologů, publikoval veškeré dění v kra-

sových oblastech, všechny malé a větší objevy. To vše skončilo zánikem tohoto časopisu. Převedený časopis do Prahy měl být časopisem vědeckým a nepomyslelo se na to, kolik krasových odborníků v naší zemi existuje. Klub proto ve spolupráci s Moravským muzeem (iniciátorem a redaktorem byl Dr. Rudolf Musil) vydával ještě několik roků časopis Kras v Československu (1959 – 1965) a dále i Speleologický zpravodaj (1968 – 1969). V současné době vydává základní organizace 6 – 12, (nyní pak 6 – 01) České speleologické společnosti (edice SE) CD, které bude jednou v budoucnosti zdrojem informací nejrůznějšího druhu.

Rok 1948 – akční výbor

Politické změny se nevyhnuly ani Klubu. Ve spolku se ustanovil akční výbor, který podle pana Bočka kooperoval s předsednictvem v přátelské shodě. V tom se však hrozně mýlil. Netrvalo dlouho a po prvé vystoupila zcela zjevně opozice proti některým členům ve vedení Klubu. Možná to bylo vyvoláno pouze jedním nebo dvěma členy, to je dnes těžko zjištělné. K dispozici máme jen písemné rozhodnutí akčního výboru, který zasedal dne 1. března 1948 a hned následujícího dne poslal Otovi Ondrouškovi dopis, ve kterém píše o jeho vyloučení z Klubu. Jako důvod se v něm uvádí podpora bádacího povolení pro nečlena spolku, jak bylo široce diskutováno i na valné schůzi.. Podpisy pod tímto dopisem jsou dva, předseda pan Sedláček a jednatel pan Boček. Podpis druhého pána by mohl vést k nejrůznějším dohadům. Podobný dopis dostal i pan Divíšek, pan Balák a někteří další speleologové (dopis neuvádí kteří). Ota Ondroušek v tom vidí výhradně zásah pana Bočka. Kopie rozhodnutí byla zaslána i na nadřízený úřad do Prahy. Tam však hned rozpoznali, že se jedná o řešení osobních sporů a proto také podle toho postupovali. Reakci na dopis máme z druhé ruky: “Jak víte, je p. ředitel M. komunista – avšak zcela nepokrytě vyslovil názor, že akční výbor hrubě porušil směrnice a. že zřejmě rozhodoval pod osobními hledisky o věcech, v nichž mu rozhodování nepříslušelo, neboť podle zaslaných vylučovacích výměrů nerozhodoval o deliktech politických, resp. o osobách nebezpečných pro zdárný vývoj našeho státu a socialistického řádu (o takových deliktech nemůže být u odborných spolků řeči, k tomu jsou kompetentní akční výbory politické, tj. Národních výborů), ale o věcech porušení členské kázně, resp. zneužití pravomoci spolkem udělené – tedy delikty spadající do rozhodování výboru, resp. valné hromady Klubu, případně žalovatelné soudně.“

V Praze zcela správně usoudili, že zde hrály hlavní úlohu osobní spory. Tedy nic nového v historii speleologických výzkumů v Moravském krasu. Samozřejmě že to neskončilo pouze u tohoto výroku. Nadřízený úřad by zřejmě přesvědčen, že

samotný výbor Klubu není schopen tyto problémy řešit. Viděl řešení pouze v tom, že by se o Kras starala nějaká instituce určité vědecké váhy a autority a vyjádřili názor, že na základě těchto zkušeností budou zastávat názor státních lesů a statků, že vědecká správa a výzkum mají přejít do kompetence Národní kulturní komise.

Postup akčního výboru poškodil jméno Klubu nejen u nadřízeného orgánu, tj. u Úřadu pro ochranu přírody, ale i u jiných institucí. Dokonce se v Praze objevil i názor, že by měl být povolán do Klubu prof. Absolon jako odborník přes Moravský kras nebo aby výzkumné práce byly pod dozorem nějaké instituce. Prestiži Klubu by zřejmě mnohem víc prospělo, kdyby akční výbor netrval na svém rozhodnutí a na vyloučení některých členů z Klubu, pro který neměl žádné oprávnění neboť šlo pravděpodobně pouze o přestupek proti občanskému zákoníku. Bohužel neznáme další rozhodnutí akčního výboru.

Změny v interní organizaci Klubu

Do roku 1954 existovaly v Klubu jednotlivé speleologické skupiny pracující vždy v určité části krasové oblasti. Ve své speleologické práci měly poměrně velkou samostatnost. Jedinou povinností bylo odevzdávat písemné výkazy o tom, co udělaly. To se dalo osobně – speleologové se jednou týdně scházeli v Brně v hotel Astoria na ulici Novobranské nebo přímo u Ant. Bočka.

Od roku 1954 začal platit nový zákon o společnostech. Klub musel čelit snahám o své zrušení na základě tohoto zákona, který v podstatě likvidoval spolkovou činnost. Spolkovým zákonem se rušily všechny dobrovolné spolky a společenstva. S podporou některých institucí, zejména Moravského muzea v Brně, se však toto období podařilo bez přerušení činnosti překonat. Klub se přejmenoval na Speleologický klub v Brně a navázal úzkou spoluprací s Moravským muzeem, které Klubu poskytlo zázemí pro uložení archivu a materiálu, místnost pro schůzování a pro větší akce poskytovalo i kinosál. Původní uložení archivu bylo v klubovně na Mášově ulici v Brně v suterénní místnosti (Pokorný 2003).

Jeskyňářské skupiny, aby mohly přežít a pokračovat v průzkumech, volily formu zájmových kroužků při závodních výborech ROH. Klub začal organizovat svou činnost formou kolektivního členství. Vytvářely se speleologické kroužky závodních klubů ROH při významných strojírenských továrnách (Adast Adamov, První brněnská strojírna). Mělo to i své finanční výhody z hlediska získávání finančních prostředků pro práci v jeskyních.

Největší objevy

Menších objevů v krasových oblastech, ve kterých pracovaly jednotlivé skupiny, bylo hodně a jen jejich výčet by zabral mnoho stran. Zde se stručně zmíníme pouze o jednom, který svým významem je možné v historii objevů v Moravském krasu řadit na jedno z prvních míst.

Největším objevem zásluhou speleologů Klubu byla Amatérská jeskyně. Tento objev de facto rozřešil problém podzemních toků pod Ostrovskou plošinou. Bohužel, tyto úspěchy byly draze zapláceny ztrátou životů Jiřího Šlechty v jeskyni 13C, dále pak Milana Šlechty a Marka Zahradníčka v Amatérské jeskyni.

Profesionální organizace, které měly nesrovnatelně lepší finanční a technické možnosti, zdaleka tehdy nedosahovaly odpovídajících výsledků. Naopak amatéři z Klubu s minimem finančních prostředků a se zcela obyčejnými pomůckami – lopatky, krompáče, páčidla, paličky, kbelíky, lana a někdy i s pomocí jednoduchého vrátku, byli výrazně úspěšnější. Práce v jeskyni 13C již v roce 1966 jasně ukazovaly, že další postup po toku podzemní Bílé vody by vyžadoval technické řešení. Profesionální organizace namísto podpory vyvíjely snahu pod rouškou „spolupráce“ amatéry z lokality 13C pod různými záminkami vytlačit, což se jim nakonec povedlo. Zatím co v jeskyni 13C probíhalo masivní sestřelování stropů dlouhých sifonů, členové Klubu zvolili jinou a jak se později ukázalo, účinnou a rychlejší variantu průniku pod Ostrovskou plošinu. Převzali na základě dohody od skupiny Punkva NR delší dobu stagnující otvírku Simonova (Cigánského) závrtu a po intenzívním těžení přes 40 m hluboké šachty a následně 15 m úpadní šachty pronikli v letech 1968 – 1969 k podzemnímu toku Bílé vody a posléze i do dalších rozsáhlých prostor směrem k Macošce. Tento historický objev byl nazván na počest všech dobrovolných speleologů Amatérskou jeskyní. Po tragické události byly Klubu kladeny těžce splnitelné podmínky pro další průzkum. Byla uskutečněna ještě jedna velká akce a poté byl Klub postaven před volbu – buď přistoupit na nabízenou spolupráci s Geografickým ústavem Československé akademie věd (ve zjevně nevýhodném postavení) nebo riskovat násilné úřední odebrání lokality. Přestože Klub na spolupráci přistoupil, lokalita přešla pod kompetenci GÚ ČSAV. Dokonce byly vyvíjeny snahy o přejmenování Amatérské jeskyně v duchu tehdejší doby. Vedení Klubu použilo veškeré legální prostředky a obrátilo se až na tehdejšího předsedu vlády, který svým rozhodnutím nakonec tyto snahy překazil. Na průzkumech a výzkumech Amatérské jeskyně se však řadu let nemohl Klub podílet jako rovnocenný smluvní partner, ale pouze někteří jednotliví členové, kteří byli pozváni.

Šestý Mezinárodní speleologický kongres

V roce 1973 se konal v Československu 6. Mezinárodní speleologický kongres. Své úspěchy zde prezentovali i členové Klubu. Klub byl spolupořadatelem a velkou měrou se podílel i na jeho organizaci, jak v místě konání, tak i organizováním exkurzí po lokalitách v Moravském krasu a v ostatních krasových územích na Moravě. Ke kongresu vydal Klub publikaci v angličtině s názvem Speleologický klub v Brně 1945 – 1973. Je to doposud jediná souhrnná publikace o činnosti klubu. Díky iniciativě dr. Vladimíra Panoše, který v té době předsedal Mezinárodní speleologické unii, byla tam prezentována i myšlenka potřeby vzniku nové centrální jeskyňářské organizace. Všechny organizační i legislativní práce skončily sepsáním stanov a počátkem roku 1979 byla realizována celorepubliková Česká speleologická společnost,

Česká speleologická společnost

Speleologický klub řadu let usiloval o vznik jednotné speleologické organizace v Čechách a na Moravě. Po vzniku Slovenské speleologické společnosti v r. 1969 tyto snahy ještě zesílily, zvláště když byl připravován mezinárodní speleologický kongres na rok 1973 v Československu. Různé apely a výzvy či návrhy se objevují ve výročních zprávách Klubu té doby pravidelně. Klub se snažil o jakési sjednocení alespoň na Moravě využitím institutu kolektivního členství, což se vcelku dařilo. Po speleologických kroužcích Adastu a První brněnské strojírny se později staly kolektivními členy Klubu další organizace – SK ZK ROH ČKD Blansko, SK ZK ROH Zetor Brno, TOPAS, Tarcus, Cerberus. Vyjednávačům Klubu se nepodařilo přesvědčit ke stejnému kroku Speleologickou sekci při DK ROH KPS Brno, SK KP Minerva Boskovice, SK OV SSM Blansko a SK ZK ROH Metra Blansko. Speleologický klub se svými kolektivními členy se stal hybnou pákou konečné fáze příprav vzniku České speleologické společnosti, organizoval a řídil složitá jednání jak v rámci Moravy, tak i s reprezentací organizací z Čech a Prahy. Zpočátku Klub se svými partnery prosazoval za sídlo ČSS Brno, nakonec však po zralé úvaze zvítězila varianta sídla v Praze.

V průběhu roku 1979 nastala konečná fáze příprav založení České speleologické společnosti a začaly se formovat její první základní organizace. Číslování ZO ČSS bylo dle tehdejších krajů, takže Speleologický klub registrovaný jako 12 ZO na Moravě se tak stal jen jedním z kolektivu speleologů a vedoucí úloha přešla na jinou společnost (Pokorný 2013). Prvním předsedou byl zvolen Musil

František st. a ZO měla v té době 62 členů. Oblasti působení ZO byl Pustý žleb a oblast Březiny, později i údolí Říčky a Mokerské plošiny. V roce 1989 převzal předsednictví Vrána Martin, za stavu členů 75. V roce 1991 odchází bývalá Pustožlebská skupina a zakládá ZO ČSS 6-25 Pustý žleb a také část členů Březinské skupiny, zakládajících ZO ČSS 6-26 Novodvorskou, čímž počet členů tohoto Speleologického klubu klesl na 32. V roce 1995 převzal předsednictví Kos Petr, za stavu 18 členů. V roce 1999 převzal předsednictví Vyhnánek Pavel.,

Zánik Českého speleologického klubu pro zemi Moravskoslezskou

Období speleologických průzkumů po roce 1945 bylo v Moravském krasu zcela jednoznačně érou amatérského průzkumu v tom nejlepším slova smyslu a na tuto tradici pak navázala Česká speleologická společnost, založená v roce 1979. Ta centralizovala veškerý výzkum krasových oblastí v českých zemích. Došlo tedy k tomu, o čem uvažovala i celá řada speleologů po druhé světové válce – tedy ke sjednocení všech speleologů pod jednou zastřešující organizací.

Veškeré výsledky své činnosti pečlivě archivovali ve vlastním rozsáhlém archivu. Tento archiv byl uložen v prostorách Krasového oddělení Moravského muzea, po zrušení tohoto oddělení byl přestěhován do nebytových prostor na ulici Mášově v Brně, kde klub získal od města Brna klubovnu. Po vystěhování – opuštění těchto prostor byl archiv uložen v soukromí, kde je doposud. Údajně se nějaká menší část tohoto archivu ztratila. Jeho část se nachází také na základně u Březiny. Je velkou chybou, že tento archiv dosud nebyl souhrnně zpracován a převeden do elektronické podoby k využití dnešní jeskyňářské veřejnosti. Veškeré výsledky práce členů Klubu byly vytvořeny dobrovolnou zájmovou činností členů v jejich volném čase a financovány z členských příspěvků, částečně i z darů a za minimální podpory občasnými dotacemi nebo podporou některých organizací, jako např. Moravského zemského muzea.

Význam Klubu lze dobře dokumentovat z obsahu publikace „Přehled průzkumných prací a jejich výsledků v historii Moravského krasu“. Tento přehled byl vypracován z publikovaných zpráv, dále z výročních zpráv speleologických organizací a za roky 1945 – 1978, tj. za období 33 roků. Obsahuje celkem 443 záznamů objevů, objevných postupů nebo prolongačních prací. Z tohoto množství je plných 302 záznamů zásluhou členů Klubu a zbytek, 141 záznamů připadá na ostatní speleologické organizace. Z toho je jasně patrná dominance členů Klubu před vznikem České speleologické společnosti. V letech 1979 – 1988, za období prvních 9 roků činnosti ČSS je uvedeno celkem 166 záznamů, z toho pouze 22 připadá na dnešní skupinu ČSS, která stále používá označení Speleologický klub, ve kterém se nacházeli původně skupiny Březinská a Pustožlebská. Poslední se později osamostatnila. Název Speleologický klub přežívá tedy až do

dnešní doby, pouze však jako jedna ze základních organizace České speleologické společnosti (6 – 12).

Závěr

Členové Speleologického klubu vykonali po dobu jeho trvání nepředstavitelně mnoho práce. Období existence Klubu bylo beze sporu obdobím rozvoje amatérské speleologické práce. V tom tkví hlavní úspěch činnosti Klubu. Celá řada úředních zásahů, dále rivalita především věkem starších speleologů, vedly nejprve k pozvolnému, později však k rychlému zániku. Zrovna v této době již byl Antonín Boček starým pánem, trápený různými nemocemi. Již dávno to nebyl nadšený organizátor, jeho prvotní zápal již dávno neexistoval. Nebylo nikoho, kdo by jasně rozpoznal, co dělat dál. Odvážných řešení nebyl nikdo schopen. Klub zůstával ve vleku událostí. Klubu chyběla právě v této osudné době výrazná osobnost, která by mohla právě v těchto kritických chvílích vtisknout Klubu jasný směr dalšího vývoje. Chyběla perspektivní vize další práce. Jsem skoro přesvědčen o tom, že v této vypjaté době převedení zbývající části Klubu pod křídla nové Společnosti, se mnohým jevilo jako jediné možné vyřešení stávajícího stavu. Po pravdě je však nutné dodat, že situace byla nadmíru spleťtá a možná pro další existenci Klubu i těžko řešitelná.

V závěru můžeme konstatovat, že Klubu se sice nepodařilo realizovat vše, co si předsevzal ve své preambuli, ale i tak vedení Klubu a jeho členové vykonali značný kus práce v různých oborech speleologické činnosti - v praktické speleologii, topografii, dokumentaci, geologii, hydrologii a hydrografii, v sedimentologii a v jiných disciplínách. Publikovali množství odborných článků, studií, nálezových zpráv jak v odborné literatuře, tak i v novinách či časopisech.

Provedli registraci jeskyní a jiných krasových jevů, např. závrtů, kterých bylo zaregistrováno jen v severní části Moravského krasu téměř 500. Veškeré výsledky své činnosti pečlivě archivovali ve vlastním rozsáhlém archivu. Pouze z tohoto období máme z Moravského krasu zachyceno množství nejrůznějších zpráv, které mají velkou cenu především ve své komplexnosti. Na to všechno by se nemělo zapomínat.

Hlavní devizou většiny členů Speleologického klubu byla vždy jejich pracovní zdatnost, výborná znalost krasového terénu a především nezměrné nadšení. Členové byli na svůj klub hrdí a byla to pro mnohé z nich srdeční záležitost, pro řadu z nich od raného mládí na celý svůj život.

Podklady použité pro tuto publikaci

Audy Igor, 2013. Připomínky Igora Audyho.- Edice SE 3, Česká speleologická společnost, základní organizace 6-12, Speleologický klub. Havel Hugo, 1989: Přehled průzkumných prací a jejich výsledků v historii Moravského kra- su.- Knihovna České speleologické společnosti, 14,

Himmel Jan , 2013: Hledáme historii Speleologického klubu Brno.- Edice SE 3, Česká speleologická společnost, základní organizace 6-12, Speleologický klub.

Kubíček Jaromír a kol., 1987: Bibliografie okresu Blansko. Bibliografie a prameny k vývoji Moravy 14.- 1-349.

Pokorný Josef, 2011: Pokus o nalezení historie Speleologického klubu pro zemi Moravskoslezskou, 1.dodatek.- Edice SE 3, Česká speleologická společnost, základní organizace 6-12, Speleologický klub.

Pokorný Josef, 2013: Pokus o nalezení historie Speleologického klubu v Brně.- Edice SE 3, Česká speleologická společnost, základní organizace 6-12, Speleologický klub.

Slezák Ladislav, 2013: Splněná vize pana ředitelského rady.- Edice SE 3, Česká speleologická společnost, základní organizace 6-12, Speleologický klub Brno.

Slezák Ladislav, 2013a: Připomínky a poznatky k historii SKB.- .- Edice SE 3, Česká speleologická společnost, základní organizace 6-12, Speleologický klub Brno.

Vrána Martin, 1988: Jeskynní výzkum u Březiny.- Knihovna České Speleologické společnosti,.12.

Archiv. Rudolfa Musila.

Výroční zprávy Speleologického klubu 1945 – 201.

Vysvětlivka redakce Edice SE – 3 :

Tento materiál dostal J. Pokorný od Hugo Havla v rámci přípravy předpokládané spolupráce s poznámkou, že jde o společnou práci prof. Musila a H. Havla. Později nám byla tato práce předána i paní Havlovou, jako práce z pozůstalosti Hugo Havla.

Po posouzení obou textů L. Slezákem a R. Cendelínem bylo oběma těmito členy redakce Edice SE – 3 doporučeno J. Pokornému publikovat ve 4. tématickém okruhu 8. ročenky obě verze této práce. (Tj. verzi zpracovanou p. prof. Musilem a verzi doplněnou Hugo Havlem).

70 let od založení Českého Speleologického klubu pro zemi Moravskoslezskou v Brně

Úvod

S myšlenkou vzpomenout na výročí založení Českého Speleologického klubu přišel Hugo Havel a připojil se k němu Rudolf Musil. Článků o historii Klubu bylo v minulosti již napsáno více, především z pera Ladislava Slezáka a Josefa Pokorného. Jejich myšlenky jsme použili v této publikaci.

Český speleologický klub pro zemi Moravskoslezskou byl založen na ustavující valné hromadě v Dělnickém domě v Brně dne 7. 11. 1945. Prvním předsedou se stal dlouholetý jeskyňář, ředitelský rada Antonín Boček. Neoficiálních a oficiálních speleologických skupin samostatných nebo při různých společnostech bylo již v dřívějších dobách více. V tomto případě se však poprvé jednalo o sjednocení všech speleologů a zájemců o krasovou problematiku pod jednou společností. Členy klubu se postupně stala převážná část moravských speleologů. Předsednictvo již při svém založení otisklo v preambuli program, který měl ukázat základní zásady práce, ze kterých bude práce Klubu vycházet: „Ustanovení Speleologického klubu vyplynulo z naprosté nutnosti a potřeby položit základy vědecké instituci, která by na nejširším základě organizovala teoretický i praktický výzkum krasových oblastí za pomoci všech příslušných disciplin přírodních věd a soustředila ve svých řadách jako vedoucí složku vědce – odborníky a všechny ostatní zájemce o práci v krasech, jakož i spolupracovala se všemi na krasovém výzkumu zúčastněnými korporacemi a institucemi.“ Z preambule vyplývá, že cílem Klubu nebylo jen organizování amatérské speleologické činnosti, objevování nových jeskyní, ale že jeho cíle byly podstatně vyšší.

Rozdílné názory na speleologickou organizaci.

Založení speleogického klubu bylo podle úvodníku prvního čísla časopisu Československý kras zvažováno již v roce 1942. Nutnost vytvoření speleologické organizace byla již ke konci druhé světové války zřejmá všem speleologům. Byla jenom jedna otázka. Jak by měla taková organizace vypadat. A odpovědi na tuto otázku byly velmi různé. Střediska na kterých docházelo ke konci druhé světové války k diskusím o nutnosti centralizace speleologické činnosti a tedy k možnému vzniku speleologické organizace byly celkem tři. Na Slovensku to byl Liptovský Mikuláš, na Moravě Brno a v Čechách Praha. Větší krasové oblasti s dlouhou speleologickou činností byly přitom pouze na Slovensku a na Moravě.

Krasová oblast v Čechách, dnešní Český kras, stála tehdy ještě na začátku svých výzkumů a nelze ji proto srovnávat s krasovými oblastmi s dlouhou historií, jakou měla Morava nebo Slovensko. Spíše by se tehdy dala srovnávat se speleologickými skupinami pracujícími pouze v části krasových oblastí. Pod tímto pohledem je proto i nutné se i dívat na organizační snahy speleologů.

Na Slovensku si již v době druhé světové války založili Svaz jeskyňářů a jeho sídlem byl Liptovský Mikuláš. V roce 1946 několik anonymů svolalo informativní schůzi archeologů a speleologů do Turčanského Sv. Martina, kde ustanovili přípravný výbor, který měl organizovat celostátní Speleologické sdružení. Podle prof. Vitáska, který byl členem přípravného výboru, měla proponovaná nová organizace být pouze jakousi vrcholovou zastřešující institucí, která by do autonomie stávajících spolků nijak nezasahovala a porovnával ji se Svazem přírodovědných spolků na Moravě, kde byla podobná situace. Do přípravného výboru však nepozvali nikoho ze Speleologického klubu, i když měl v této době již 120 členů. Za Čechy zvolili do přípravného výboru dr. Kanského a dr. Böhma, za Moravu prof. Vitáska a ing. Waltra, za Slovensko doc. Lukniše, dr. Izáka (lékař) a V. Benického.

Také v Praze se jednalo o institucionalizaci speleologické činnosti. Zde však byla situace zcela jiná než na Moravě nebo na Slovensku. Speleologický výzkum byl tam na samých začátcích, počty speleologů byly velmi malé. Již v únoru 1944 bylo na schůzi předsednictva KČT schváleno utvoření jeskynní sekce, ne samostatné, ale pouze u horolezeckého odboru Praha XV. Z toho pravděpodobně vyplývá, že někteří možná předpokládali, že hlavním těžištěm bude nejspíše horolezecká činnost v jeskyních a ne výzkum. Utvoření jeskynní sekce bylo nahlášeno Památkovému úřadu a Archeologickému úřadu, které měly provádět dozor nad pracovní činností. Zahajovací schůze jeskynní sekce byla téhož roku již v březnu a zúčastnili se jí všichni, kteří měli pro její vznik a existenci rozhodující úlohu. Zároveň byl vytvořen i rámcový program činnosti sekce, ze kterého vyplývá, že pokud se týkalo speleologie, členové se měli věnovat především teoretické speleologii „ve smyslu amerických

morfologických nauk, se kterými pracuje na Moravě pouze dr. Krejčí.“ (pozdější prof. Krejčí z ústavu geografie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity). Program pokračuje dále: „Bohužel, naše české jeskyně se nám hodí pro tento program málo, poněvadž jde většinou o jeskyně vzniklé korozí bez většiny typických znaků a bez sedimentů podzemních toků.“ Zde se zřejmě projevil vliv univerzitních učitelů, především jistě prof. Kettnera.

V této době pracuje na Moravě, především v Moravském krasu, větší počet samostatných speleologických skupin, které se věnují především speleologii, tedy novým objevům. Teoreticky, bez praktické činnosti, se věnuje Moravskému krasu Brněnská župa KČT, která prosazovala statut, podobný pražskému, podle něhož by horolezecké a jeskyňářské skupiny tvořily administrativně jeden soubor rozdělený na sekci pro horolezectví povrchové a podzemní čili podle jejich pojetí jeskyňářství. Pražské ústředí tento návrh podporovalo. V pracovním řádu jeskynních sekci KČT se přitom výslovně praví: „Pro celé území Čech je příslušná jeskynní sekce odboru KČT Praha XV, pro území Moravy jeskynní sekce při odborech brněnských. V myslí všech (možná mimo pražskou sekci) se tedy zřejmě jednalo hlavně o horolezecké lezení v jeskyních, ne o speleologickou výzkumnou práci.

Z nařízení Zemského Národního výboru v Brně vyplývá, že Moravské zemské muzeum (přednostou krasového oddělení byl Vladimír Ondroušek) bylo pověřeno řízením speleologické činnosti v Moravském krasu. Konkrétně měla být tato činnost vykonávána Jeskynní rada, která byla vytvořena po osvobození v roce 1945 Josefem Jalovým z Blanska, ve kterém byl předsedou. Tento spolek později po vystoupení 6-7 speleologických skupin, zanikl (členem byl i Antonín Boček a učitel Šebela, kteří později z ní vystoupili).

Vedle nich existuje v této době stále ještě akciová společnost Moravský kras, jejímž programem je podle předsednictva hlavně návštěvnícké využití jeskyní Moravského krasu. Jen tam však i složka, která se má věnovat i bádání. Po skončení druhé světové války tato společnost skončila a byla nahrazena Národní správou Moravského krasu, která pokračovala v zaměření dřívější společnosti. Předsedou byl pan Hanák. Ředitelem se stal v roce 1948 pan Josef Jalový. Jejím úkolem byl mimo jiné i uvedení jeskyně Kůlny, která byly devastována zřizováním továrny ve válce, do původního stavu a na tento účel dostala od Památkového ústavu částku 35.600 Kč.

Situace byla tedy značně složitá. Ještě složitější však byl přístup jednotlivých speleologů k této myšlence, především však jejich vzájemná rivalita, která zabraňovala jakékoliv dohodě.

Již koncem roku 1944 se v myslí některých speleologů z Moravského krasu vynořuje myšlenka o nutném vzniku krasové společnosti. Zdá se, že všichni ji jako nutnost chápou, názory však jsou velmi různé. Stálou překážkou bylo její různé pojetí. Většinou se zřejmě jednalo pouze o diskuse bez konkrétní práce. Teprve Antonín Boček, ještě ve spolupráci s některými speleology, přestal o této

myšlenky pouze hovořit a začal ji realizovat (dopis 18.7.1944): „Zde se mi přihlašuje stále nové členstvo do mé skupiny a mají všichni mnoho kuráže do práce a značné aspirace. Věnuji se jim a uvidíme, co z toho vyroste. Lépe je organizovat, než je nechat po divoku v Krasu trampovat. Tak budou sledovat pod jednotným vedením společný cíl a možná, že se podaří vychovat z mnoha z nich zdatné jeskyňáře.“

Založení a správa Speleologického klubu

Zatím co většina speleologů v Moravském krasu pouze o nutnosti založit nějaký spolek pouze diskutovala, našlo se několik jeskyňářů, kteří se odhodlali takový spolek založit. Byli to Antonín Boček, možná pan Okleštěk, dále Oto Ondroušek a ještě někteří další, které však neznáme. Zajímavou zprávu jsme zaznamenali v dopise Oty Ondrouška panu Homolovi (31. října 1945): „V Brně jsem s p. radou Bočkem založil Český speleologický klub pro zemi Moravskoslezskou a za týden máme ustavující schůzi.“ Přípravný výbor v počtu 25 osob vypracoval stanovy spolku, jeho program a požádal dne 15. srpna 1945 nadřízený úřad o schválení. Dr. Miroslav Fabík, i když to již přesně neví, se domnívá (Pokorný 2013), že stanovy vypracoval Antonín Boček ve spolupráci s Přemyslem Ryšavým. K jejich schválení došlo dne 6. října 1945. Ustavující schůze se konala v Dělnickém domě v Brně – Juliánově. Podle dopisů některých aktivních speleologů neměli na ni dostat pozvánku všichni, ale pouze někteří. Někteří se domnívali (Josef Jalový z Blanska), že celá akce je pouze tříštěn sil a že nevstoupí do Klubu, dokud vše nebude zcela jasné. V té době existovala totiž z nařízení Zemského Národního výboru v Brně Jeskynní rada při Moravském zemském muzeu (přednostou krasového oddělení byl Vladimír Ondroušek), která byla pověřena řízením speleologické činnosti v Moravském krasu. Ta podle pana Jalového nebyla o vytvoření Klubu vůbec informována, nic o něm neví a je dokonce zásadně proti vytvoření podobné instituce.

Plný název Speleologického klubu byl podle stanov „Český speleologický klub pro zemi Moravskoslezskou. Předsedou se stal ředitelský rada Antonín Boček. Ne všichni byli s Antonínem Bočkem jako předsedou srozuměni, jednalo se však spíše o osobní averzi. Mnozí z nich vyčkávali, co se bude dít.

V Moravském krasu pracovaly již v dřívějších dobách celé generace amatérských speleologů. Teoreticky Klub navázal na činnost Jeskynní sekce při Klubu přírodovědeckém z období první. republiky a na skupiny speleologů pracujících v Moravské krasu. Členy klubu se postupně stala převážná část moravských speleologů. Hned na svém začátku rozvinul intenzivní organizační činnost, a to nejen v oblasti Moravského krasu, ale i v jiných krasových oblastech. Jeho členové působili nejen v krasových oblastech Československa, ale i v zahraničí.

Výbor Klubu se scházel pravidelně jednou měsíčně. Členské schůze byly vždy první a třetí úterý každého měsíce, a to v Brně v hotelu Astoria, vždy v 19 hod.. Tam také byly odevzdávány písemné zprávy o pořádaných exkurzích jednotlivých speleologických skupin. Členové byli diferencováni na čekatele, činné členy, členy přispívající i čestné.

Ne všichni však považovali realizaci Klubu za definitivní. Mnozí v něm viděli pouze předběžný stupeň před vytvořením celostátní speleologické organizace. Tak jeden ze zakládajících členů (Oto Ondroušek) navrhuje dvě ústřední organizace, již založený Klub na Moravě a založení podobného klubu v Praze pro Čechy, se stejnými stanovami jako jsou v Brně (22. 12. 1946). Později by se z obou mohla stát celostátní organizace. V dopise píše: „Založte si svůj klub pro zemi Českou. Stačí, když opišete si na stroji naše stanovy se změnami pro Čechy odpovídajícími, dáte je ku schválení Národnímu výboru zemskému, spolkovému oddělení.“ Další věty je těžko si vysvětlit: „Zároveň zakládáme na Slovensku tamní zemský speleoklub a když se nám to během měsíce podaří uskutečnit, tu potom bychom se vzájemně všichni zástupci – representanti sešli ze všech tří zemí a uskutečnili bychom Svaz speleologů republiky ČSR, který by mohl být jakousi vrcholnou organizací i jako representant mimo území republiky. Pro tuto myšlenku je dokonce i pan Boček a prof. Absolon.“ Praha (pan Homola) si uvědomuje nereálnost těchto názorů a píše, že by to nebylo na prospěch věci. Spíše by bylo lepší jednat o přizvání moravských speleologů do přípravné speleologické komise na Slovensku (Turčanský Sv. Mikuláš), jinak vedoucí úloha připadne Slovensku. Pouze tím projeví Klub ochotu ke spolupráci a odstraní námitky, které proti Klubu mají někteří jedinci.

I názory na strukturu současného Klubu byly různé. Pan Homola z Prahy se domníval, že spolek by měl být pouze výborem delegátů místních speleologických skupin a celou myšlenku ještě velmi detailně rozebírá (dopis panu Jalovému, 2. listopadu 1945).

Dokonce ještě počátkem roku 1949 uvažuje předseda klubu Boček o tom, že by mnohem lepší bylo, kdyby všichni jeskyňáři byli organizováni v jedné celostátní speleologické organizaci. Do jaké míry je to jen jeho nápad nebo myšlenka předsednictva Klubu není jasné. Z jeho dopisu však spíše vyplývá, že je to zatím jen myšlenka jeho a dr. Skutila. Dne 10. 2. 1949 píše: “Nevzdávám se naděje, že se přec jen podaří umožnit jakési splynutí všech jeskyňářů pod jedním kloboukem, snad ve formě celostátní organizace. Zabývám se s dr. Skutilem touto myšlenkou a hodláme opravdu v tomto směru co nejdříve potřebné kroky zařídit. Jde v první řadě o to, jak se k tomu postaví speleologové v Čechách a pak na Slovensku. Vše ovšem by znamenalo změnu stanov Klubu na celostátní instituci a všechny potřebné přeměny jako např. zřizování odborů apod.“ Zřejmě se tedy domníval, že taková speleologická organizace by měla být na bázi již existujícího Klubu. Byla to však idealistická myšlenka, která

neměla možnost se při stávajících poměrech prosadit. Pokud je nám známo, uvedený záměr zůstal jen ve stadiu myšlenky a nikdy nebyl realizován.

V lednu 1946 dokonce projednávalo předsednictvo Klubu i možnost kolektivního členství již existujících jeskynních sekcí KČT. Jinak by se podle názoru předsednictva Klubu těžko dosáhlo jednotné organizace. Opět se však jednalo o idealistickou představu. Zásadní otázkou totiž bylo, jak bude na tento návrh reagovat prof. Kettner, který byl členem výboru KČT a předseda jeho Krasové komise. V té době však měl prof. Kettner spíše negativní postoj ke stávajícímu Klubu.

Když bylo zřejmé, že se to nemůže uskutečnit, snažil se Klub nabídnout aspoň spolupráci Krasové komisi s jeskynnými sekcemi KČT. Někteří v Praze to údajně vítali a doporučovali Klubu nabídnout konkrétní program spolupráce. Údajně v tom viděli možnost založení jednotné speleologické organizace.

V prosinci 1945 měl Klub mimo pět zakládajících členů 125 členů a 14 pracovišť. Jednotlivá pracoviště vydávaly své vlastní zprávy. Celkovou výroční zprávu o dosažených úspěších chtěl Klub tento rok vydat tiskem. Chtěl ji přitom poslat všem jeskyňářům v republice.

Kdo by si myslel, že osobní vztahy mezi speleology v Moravském krasu se vznikem Klubu zlepšily, velmi by se mýlil. První zjevná nespokojenost s vedením Klubu propuká v roce 1948. Nejprve je to rozhodnutí tehdy vzniklého akčního výboru, které bylo zřejmě vyvoláno vyřizováním osobních zájmů. Ještě téhož roku na podzim se však opět objevuje rostoucí nespokojenost členů s vedením Klubu. Všechny tyto potíže jsou však zažehnány, i když pravděpodobně ne vyřešeny. V roce 1949 odchází z výboru Rudolf Burkhardt.

Koncem roku 1949 se objevuje ve výboru návrh jmenovat dopisujícími členy i zahraniční čelné představitele speleologie, především ty, se kterými Klub udržuje styky. Pokud by to bylo možné, zasílat jim i zdarma vydávaný časopis. To by nejen rozšířilo jeho známost v zahraničí, ale mohlo by to případně vést i rozšíření jeho odběru. Jmenování dopisujícím členem by bylo nutné provádět vždy s větším časovým odstupem, možná dva až tři za rok a publikovat je v časopise.

Písemná agenda Klubu byla neočekávaně vysoká. Jen v roce 1947 čítala, přes 1.000 dopisů a přes 5.000 písemností nejrůznější druhu.

V Klubu vyrostla řada mladých jeskyňářů amatérů, kteří se stali osobnostmi československé speleologie a rovněž i řada mladých odborníků – vědců, kteří později zaujímali a doposud zaujímají významná postavení v československé, nyní české vědě. Průzkumná a objevitelská činnost Klubu posunula rozhodujícím způsobem hranice poznání krasového podzemí v Moravském krasu. Speleologický klub byl bezesporu největší a nejvýznamnější organizací speleologů a jeho členové uskutečnili převážnou většinu objevů nových

jeskynních prostor v Moravském krasu, z nichž nejvýznamnějším objevem byla Amatérské jeskyně.

Plánovací a výzkumná rada

V dubnu roku 1949 se výbor Klubu usnesl, že pro jeho činnost v krasu bude nutné zřídit orgán složený z vědeckých pracovníků různých disciplín, zkušených speleologů a z pracovníků ochrany přírody. Tento orgán by řídil po všech stránkách veškeré práce v krasu.

Členská základna

Ke konci roku 1945 čítal Klub již 39 členů. V roce 1946 měl již 115 členů. Počet členů však stále rostl. V roce 1947 měl již 231 členů a to nejen aktivních speleologů, ale i osob z vědeckého světa. Převážně se jednalo o zaměstnance brněnských vysokých škol. Od roku 1954 přijímal do svých řad i kolektivní členy – tehdy se tvořících speleologických kroužků závodních klubů ROH.

Početní stav členské základny klubu v jednotlivých rocích lze však jen obtížně sledovat, protože ne ve všech výročních zprávách je uváděn. V roce 1949 měl 447 členů. Údaj z padesátých let 20. stol. uvádí 550 členů a je pravděpodobné, že postupně docházelo ke snižování stavu členské základny. V roce 1951 měl již jen 370 členů. V šedesátých letech 20. stol. měl totiž Klub již ca 370 členů. Z dostupných údajů vyplývá, že Klub měl v roce 1971 kolem 200 členů, v roce 1973 pak 183 členů a v roce 1974 již pouze 171 členů. V té době byla prováděna revize členské základny, ze které lze poznat, že 167 členů klubu bylo vyřazeno z důvodu jejich nedohledání – nereagovali na výzvy, neplatili členské příspěvky, nebo zemřeli. Přesnější údaje by mohly být zjištěny z archivu, pokud se tyto dokumenty zachovaly. Je nutné uvést, že počty členů Klubu nezahrnovaly členy, kteří působili v organizacích se statutem kolektivních členů Speleologického klubu. Pouze někteří z nich měli i individuální členství v Klubu.

Řízení Klubu

Předsedou Klubu byl od začátku jeho existence ředitelský rada Antonín Boček. Byl výraznou postavou amatérské speleologické činnosti. Myšlenka speleologického společenství všech nadšenců se u A. Bočka objevila již kolem roku 1908 – 1909. Tehdy pod vedením K. Absolona začíná v Moravském krasu působit „Jeskynní sekce při Přírodovědném klubu v Brně.“ Hlavním úspěchem této sekce byl objev Punkevních jeskyní a jeskyně Kateřinské (nové části) v roce

1909 (Slezák 2013). Vidina vytvoření spolku možná celorepublikového, se reálně objevila ke konci druhé světové války. Probíhají jednání na Moravě, v Čechách a na Slovensku. Slovensko iniciativu z Brna podporuje nejprve s nadšením. Další spolupráce se však již příliš nedaří. Vzniká Český speleologický klub pro zemi Moravskoslezskou a prvním předsedou byl valnou hromadou zvolen ředitelský rada Antonín Boček. Funkci předsedy vykonával až do své smrti v r roce 1952.

Výbor Klubu sestával v této době z těchto členů: prof. Dr. ing. Josef Pelíšek (místopředseda), Jaromír Sedláček (místopředseda), Vojtěch Tvarůžek (jednatel), Leoš Okleštěk (pokladník), doc. dr. Josef Skutil (kulturní referent), František Radiměřský (zapisovatel), Karel Rézl (hospodář), Přemysl Ryšavý (archivář).

Na valné hromadě dne 9. března 1948, tedy již po vytvoření a působení akčního výboru, došlo k volbě nových představitelů Klubu. Volby byly provedeny aklamací. Předsedou Klubu byl jednomyslně zvolen Antonín Boček, další členové byli tito: prof. Josef Pelíšek (místopředseda), Jaromír Sedláček (místopředseda), Vojtěch Tvarůžek (jednatel), Leoš Okleštěk (pokladník), Karel Rézl (hospodář), Přemysl Ryšavý (archivář), František Radiměřský (zapisovatel), Vl. Novák (bez funkce). Jako revizoři byli zvoleni Rudolf Burkhardt a prof. Antonín Sobol. Ještě na schůzi se vzdal zvolení Vl. Novák a byl nahrazen J. Skutiilem. Dne 2. prosince opustil výbor ještě pan Radiměřský a na jeho místo byl povolán Josef Urbánek,

Další valná hromada se konala dne 10. března 1950. Zúčastnili se jí zástupci moravských vysokých škol a vědeckých institucí, zástupci Slovenské speleologické společnosti a Slovenského speleologického muzea. Slovenští kolegové zdůraznili význam spolupráce a vyslovili přání, aby tato spolupráce trvala i příští roky. Výborem byla navržena změna některých bodů stanov, aby odpovídaly tehdejší době a byla jednomyslně přijata. Bohužel zpráva nemluví o tom, čeho se změny týkaly. Ve členech nově zvoleného výboru není uváděno jméno předsedy. Nově navržený výbor sestával z těchto členů: prof. Josef Pelíšek (místopředseda), prof. Josef Skutil (kulturní referát), Vojtěch Tvarůžek (jednatel), Leoš Okleštěk (pokladník), Oldřich Plný (hospodář), Přemysl Ryšavý (archivář), Klement Sekanina (zapisovatel), Rudolf Burkhardt (referent členských schůzí).

Valná hromada za rok 1949 byla konána dne 10. března 1950. Předsedou byl zvolen Antonín Boček, místopředsedou prof. Josef Pelíšek a prof. Josef Skutil, jednatelem Vojtěch Tvarůžek, pokladníkem Leopold Okleštěk, hospodářem Oldřich Plný, archivářem Přemysl Ryšavý, zapisovatelem Klement Sekanina, dále pak ještě Rudolf Burkhardt. Ten nastoupil na místo zapisovatele za Klementa Sekaninu, který 22. dubna na místo rezignoval.

Nejdůležitější byla informační zpráva o činnosti Klubu za rok 1950. Nejvýznamnější událostí, o které zpráva výboru informovala, bylo zavedení nových forem a norem speleologických, které byly schváleny na konferenci odborníků dne 17. října 1950. Konferenci svolala MŠVU a měla se na ní dohodnout koordinaci speleologického výzkumu. Schůze se zúčastnila i delegace Klubu. Hlavním výsledkem porady bylo utvoření Krasového komitétu při Národní radě badatelské. Po volbě činovníků, předsedou se stal prof. Kinský, byla dne 16. prosince 1950 uspořádána informativní schůze v Brně, a to v Zeměpisném ústavu Masarykovy univerzity.

Snad nejdůležitějším bodem, který měl později negativní dopad na Klub, bylo, že bez registrace krasových pracovníků nebude nikomu povoleno bádání v krasových oblastech. Schůze výboru Klubu byly proto v roce 1951 převážně věnovány diskusi o nové organizaci speleologických výzkumů podle směrnic Krasového komitétu. Podle výboru bude nutné mít zřetel na to, že členové pracují ve skupinách podle lokalit, přičemž většina členů se zúčastňuje průzkumu manuální práci a jen menší část pracuje i vědecky. Nový spolkový zákon (č.68 z 12.července 1951) přispěl k zániku Klubu. Jeho výzkumná a průzkumná činnost byla podle platných zákonů a ustanovení schvalována a koordinována Krasovou komisí při Geografickém ústavu. ČSAV v Brně. Ta měla za úkol řídit a plánovat výzkumné práce v Moravském krasu s ohledem na jeho ochranu a dbát na solidnost a profesionalitu při provádění výzkumných a badacích prací.

Na valné hromadě dne 18. dubna 1951, ovšem již pouze Speleogického klubu v Brně, byl předsedou opět zvolen Antonín Boček, ostatních osm členů výboru bylo stejných jako v minulém roce. V této době se jednalo o životních otázkách Klubu. Pouze v červenci se vzdal místa ve výboru prof. Skutil. Bádání krasová oblast se zúžila pouze na Moravský kras. Docházelo k odchodu některých zájmových speleologických kroužků při ROH. Klub se snaží využít k přežití Moravského zemského muzea a podniku Moravský kras. Podle kusých informací se STB sama přesvědčila o tom, že jeskyňáři nepáchají žádnou činnost, která by poškozovala socialistický stát a tak ji nechává mimo zvláštní dozor (Slezák 2013). Po roce 1951 přes velkou snahu vedení a pracovníků Moravského zemského muzea dochází k pozvolnému rozpadu Klubu.

Na valné hromadě dne 19. února 1952 byl předsedou Klubu zvolen prof. Josef Pelíšek. Odstupující předseda Antonín Boček byl na návrh výboru zvolen čestným předsedou. Zcela se změnili členové výboru: dr. Miloslav Pokorný (místopředseda), František Mrázek (místopředseda), Vojtěch Tvarůžek (jednatel), Bohumír Kříž (pokladník), Lubomír Pivoňka (hospodář), Přemysl Ryšavý (archivář), Alois Ševčík (technický referent), Jaroslava Radiměřská (zapisovatelka).

V roce 1953 lze pozorovat celkový pokles aktivity, na které se podílí velká fluktuace členů a nedostatek finančních prostředků vzniklý odchodem členů.

Příčiny poklesu průzkumu Krasu je vysvětlováno časovým zaneprázdněním členů. Jeho právní realita je stále zpochybňována. Poválečné nadšení je zřejmě již dávno pryč. Klub se snaží připojit k Československé akademii věd.

Zprávy o činnosti Speleologického klubu za jednotlivé roky, které byly k dosažení (1961, 1962, 1964, 1965) podávají především přehled o výzkumné činnosti členů. Po roce 1951 přes velkou snahu vedení Klubu dochází k pozvolnému zániku. V roce 1970 (ostatní roky nejsou známe) vyvíjí Klub činnost v rámci zájmové činnosti Moravského zemského muzea, které jeho výzkum také finančně podporuje (dopis JKNV 17. února 1970). V témže roce (5.6.1970) odbor školství a kultury ONV v Blansku úředně uzavřel přístup do Amatérské jeskyně. Teprve po úsilovné práci se Klubu podařilo dostat za určitých podmínek povolení krátkodobého vstupu pro její výzkum (dopis 25.2.1971). Z dopisu JKNV Brno z roku 1970 vyplývá, že Klub byl v této době společenskou organizací registrovanou na odboru vnitřních věcí národního výboru města Brna.

Další informace jen stručně: 1959 (i další roky, zatím nelze zjistit) předseda Klubu dr. Rudolf Musil, 1965 až 1970 předseda Dr. Přemysl Ryšavý, 1971 Dr. Rudolf Burkhardt, 1972 až 1975 Stanislav Mayer, 1976- až 1978 Dr. Vladimír Panoš (Audy 2013, Himmel 2013, Pokorný 2011).

\Po Šestém mezinárodním kongresu vzniká možnost založení nové speleologické organizace, a to České speleologické společnosti. Pro Klub se jeví jako jediná možnost své další existence vstup do této nové organizace. To je také na schůzi členstvem schváleno. Speleologický klub se tak stává pouze jednou z mnoha skupin této organizace a dostává číslo ZO 6 – 12. Tím končí dřívější sláva Českého speleologického klubu pro zemi Moravskoslezskou.

Výhradní práva na výzkum krasových oblastí

Bádání v jeskyních podléhalo v tehdejší době povolení majitelů pozemků. Klub se proto snažil je získat v v co největším měřítku a prováděl celou řadu jednání. V roce 1948 získal výhradní práva od tehdejšího ÚNV města Brna, a to na oblast Veversko-Bítýšskou a na Tišnovsku. Dále se jednalo o jižní část Moravského krasu (Říčky). Se správou státních lesů v Rájci jednal o povolení prací v obou žlebech MK. Získávání povolení na ostatní části krasových území byly předmětem příštích let.

Odborné zkvalitňování členské základny

Vedení Klubu je si vědomo toho, že řada současných speleologů nemá ani základní znalosti o práci v jeskyních. V únoru roku 1948 proto připravil jednoměsíční speleologický kurz pro všechny členy Klubu (9 přednášek). Pořádal se jednak v přednáškové síni Moravského zemského muzea, dále

v posluchárně Vysoké školy zemědělské a Zeměpisného ústavu Masarykovy univerzity. Přednášky se týkaly všech krasových disciplín. Kurz na vysoké odborné úrovni úspěšně proběhl a zúčastnilo se jej přes 70 stálých účastníků, a to nejen z Brna a blízkého okolí, ale i ze vzdálenějších míst. Všem účastníkům bylo vydáno o jejich účasti vysvědčení. V hodnocení kurzu výborem Klubu se uvádí, že účastníci chodili pravidelně, jejich pozornost byla vysoká a téměř všichni si dělali z přednášek poznámky.

Dne 11. července 1948 bylo uspořádáno geodetické cvičení v Býčí skále a venku v terénu jako praktikum k přednášce v únorovém kurzu.

Popularizační činnost

Klub se věnoval poměrně intenzivně i popularizační činnosti. Přednášky byly zaměřeny především na širokou veřejnost, ale i na aktivní speleology. Jednotlivé přednášky pro širokou veřejnost započaly již v roce 1946, byly tři. První cyklus přednášek o Moravském krasu (celkem 16) se konal již v zimních měsících roku 1947 v Moravském zemském muzeu a přednášejícími byli nejrůznější odborníci tematicky spojení s krasovou problematikou.

Obsahem další přednášky dne 8. března 1949 byly objevy v Českém krasu pod názvem „Krasové zjevy ve středních Čechách“ a přednesl ji pan Vladimír Homola z Prahy. Uskutečnila se v přednáškovém sále Zeměpisného ústavu Masarykovy univerzity na Janáčkově náměstí.

Výroční zprávy a jednorázové publikace

Klub vydával každý rok výroční zprávy o své činnosti, v nich byla ukázána aktivita všech speleologických skupin. Výroční zprávy vycházely každý rok. Je z nich velmi dobře vidět, kolik schůzí a exkurzí do jeskyní by ten rok uspořádáno.

V roce 1973 při příležitosti 6. Mezinárodního speleologického kongresu vyšla tiskem brožura v angličtině s názvem Speleologický klub v Brně 1945 – 1973. Je to doposud jediná souhrnná publikace o činnosti klubu.

Spolková knihovna

Spolková knihovna sestávala z několika samostatných částí: knihovna, mapový archiv, fotografický archiv, exkurzní zprávy, archiv novinových výstřížků, bibliografie Moravského krasu, archiv štočků.

Stav knihovny byl neutěšený. Starší literatura chyběla zcela a nová literatura sestávala pouze z několika knih a separátů. Výbor doufal, že se to změní výměnami za vydávaný časopis.

Podstatně jiný byl archiv mapový. Skládal se z plánů jeskyní a jejich grafická úprava odpovídala tehdejší úrovni. Do mapového archívu byly ukládány všechny plány a náčrty ke článkům ve vydávaném časopise.

Největší byl archiv fotografický. K 31. prosinci 1948 měl celkem 326 fotografií. Do archívu byly zařazeny i všechny fotografie ke článkům v časopisu.

Nejdůležitější částí byl archiv exkurzních zpráv. Nacházely se v něm všechny exkurzní zprávy jednotlivých speleologických skupin a výsledky jejich práce. Byla v něm spousta cenných poznatků, které by jinak upadly v zapomenutí.

Archiv novinových výstřižků shromažďoval všechny články, které vyšly v denním tisku.

Bibliografie Moravského krasu byla vedena na kartotečních lístcích, které byly uloženy v lepenkových krabicích. Do dnešní doby bylo z katalogizováno celkem 1.000 literárních pramenů.

Poslední částí spolkové knihovny byl archiv štočků vydávaného časopisu, případně štočků, které byly Klubu darovány nebo zakoupeny.

Uvedený přehled, získaný ze zprávy výboru na valné hromadě v roce 1948, ukazuje, jak široká byla činnost tohoto Klubu. Nemusela by se za něj stydět ani profesionální organizace. Vše bylo vlastně vykonáno zdarma bez nároků na jakoukoliv odměnu.

Časopis Československý kras

Poměrně brzy si předsednictvo Klubu uvědomilo, že pro další vývoj je bezpodmínečně nutné mít i svůj vlastní časopis, který by nejen publikoval výsledky práce svých členů, ale byl i určitým organizačním pojítkem již ve větším počtu roztroušených speleologických skupin. Vydávat výroční zprávy o činnosti nepostačovaly. Další nutností bylo i navázání mezinárodní spolupráce na základě výměny časopisu. Jedna věc je však snaha vydávat časopis, druhá pak podstatně složitější je otázka finanční.

Zabezpečení článků pro jednotlivá čísla a všechny práce s vydáváním časopisu spojené si samozřejmě vyžadovaly poměrně mnoho času. Musíme si stále uvědomovat, že všechny práce spojené s existencí Klubu byly prováděny bez nějakých nároků na mzdu. Placení pracovníci neexistovali.

Původně navržený název časopisu měl být Československý speleolog. Dne 9. ledna 1948 došlo od Ministerstva informací povolení vydávat časopis pod názvem Československý Kras.

I když povolení vydávat časopis nebylo jistě lehké získat, mnohem více práce nastalo však nyní. Redaktorem časopisu se stal Antonín Boček. Z dopisů, které máme k dispozici (25.1.1948), vyplývá, že zrod tohoto časopisu bylo dítě Ant. Bočka a doc. Skutila. V tomto případě bude proto nejlepší nechat mluvit výše uvedené: „Všechny náměty, (které uvádíme podle našeho mínění níže,

poznámka autorů) jsme při zakládání uvážili. Již tyto dny započneme s tím, že řadě pánů odborníků sdělíme naše plány a požádáme je o spolupráci, popřípadě o spoluúčasť v redakční radě. List bude otevřen všem disciplínám vědy a bádání, pokud souvisejí se studiem krasovým. Formát bude z taktických důvodů týž, jako má Vlastivědný Věstník Moravský. Zpočátku a dle povolení Ministerstva informací budeme tisknout 750 výtisků, Počítáme s účastí Čech, hlavně Prahy, Moravy a Slovenska jak v redakční radě, tak i co se týká odběratelů. Snad, a o to nám též jde, se stane list mostem mezi roztroušenými jeskyňáři. Resumé budou v jazyce anglickém, francouzském a ruském. Obrázky, ovšem dobré a vhodné, uveřejníme rádi. Co se týká map jako příloh, pokud nebudou štočkové, bude to věcí vývoje, kalkulace a porozumění ze stran odběratelů. Ročně proponujeme dle povolení Ministerstva informací čtyři čísla.“

Tolik zpráva vydavatelů časopisu. Z toho všeho vyplývá, že až do vydání povolení neměl nikdo mimo dva výše uvedené osoby tušení o tomto záměru. Možná by bylo lepší, ještě před vydáním povolení o tomto záměru s členstvem diskutovat a připravit se možná i na to, že nemusí vše vyjít tak, jak si představovali. Bylo samozřejmě nutné utvořit redakční radu. Pokud by to měl být celostátní orgán, bylo by zapotřebí, aby v redakční radě seděli celostátně známí odborníci. Běžné je, že redakční rada může být složena z placených členů, v každém případě je však nutné počítat s cestovným.

Redakční rada sestávala u z těchto členů: prof. František Vitásek, prof. Josef Pelíšek, prof. Josef Kratochvíl, prof. Otakar Gartner, prof. Alois Zlatník, Dr. Josef Mrkos, doc. Karel Kostroň, prof. Jindřich Závodník, Vojtěch Vlach, prof. Krička-Budínský, doc. Michal Lukniš, prof. Josef Skutil, prof. Volko-Starohorský, prof. Rudolf Málek, doc. Zdedně kRoth.

Ze zachovaných dopisů však vidíme, že havní část práce ležela na bedrech předsedy předsednictva, na panu Antonínu Bočkovi a na doc. Skutilovi. Je až s podivem, že se jim realizace vydávání vůbec povedla, i když již po několika vydaných ročnících je na obsahu jednotlivých čísel patrná určitá únava.

Vydavatelé si museli ujasnit časopis i z hlediska jeho obsahu. Již na začátku museli dojít k názoru, že se obsahově bude jednat o hybrid, jiná cesta nebyla možná. Byl totiž určen především speleologům a jejich objevům. Ti však byli většinou amatéři bez hlubších odborných znalostí. V časopisu byly však publikovány nejen články tohoto druhu, ale i články jiných vědních disciplín a. v tomto případě se však zase většinou jednalo o odborníky. Časopis zaměřený populárně a časopis zaměřený vědecky je však z hlediska své struktury zcela odlišný. V druhém případě by články měly mít aspoň cizojazyčné resumé, a to spíše delší než kratší, aby se mohla uskutečnit výměna s jinými zahraničními speleologickými společnostmi. Dalším problémem byl rozsah jednotlivých čísel, velikost časopisu, délka příspěvků, možný počet grafických a mapových příloh atd. Časopis měl vycházet několikrát ročně. a měl být hrazen pouze z příspěvků členů Klubu. Možné finanční příspěvky by byly spíše jednorázové a těžko by

dokázaly financovat vše, co s vydáváním souvisí. Kdyby časopis vycházel 4x ročně v rozsahu 32 stran, zhruba s 10 černobílými obrázky a s dvěma mapovými přílohami, což není jistě příliš mnoho, stál by ročně podle propočtu na tehdejší měnu 80.000 až 100.000 Kč. To znamená, že maximální cena za ročník by byla ca 100 Kč, takže by bylo zapotřebí nejméně 1.000 odběratelů, aby se náklady uhradily.

Rozepsali jsme se záměrně poněkud šíře o vydávaném časopisu, poněvadž ne každý si dovede představit, jak velkou povinnost a jak velké množství práce na sebe vydáváním časopisu představitelé Klubu vzali.

S vydáváním prvního čísla časopisu chtěli začít poměrně brzy po obdržení povolení, a to již v květnu. Finanční zálohu na tisk prvního čísla dostali od Klubu. Předplatné časopisu na celý rok stanovili na 100 Kč. Ročně chtěli vydávat čtyři čísla. Obrátili se na celou řadu odborníků se zprávou o tomto novém časopisu a s prosbou o přijetí členství v redakční radě. V Praze se jednalo o tyto pány: prof. Kettner, dr. Málek, dr. Kunský, dr. Roth. Ze Slovenska pozvali prof. Kričku-Budínského. Prof. Kettner a Kunský ihned odmítli.

Počáteční práce na vydávání časopisu ukazují na velké pracovní nadšení. Do října vyšla již tři čísla časopisu, začátkem října byly rozeslány korektury do čísla čtvrtého a zároveň byly již připravovány články do čísla pátého. Svědčí to o velkém zájmu publikovat výsledky speleologických výzkumů, o články zřejmě nebyla v této době nouze. Ještě koncem roku 1948 je založena v časopise zahraniční rubrika, která do pátého čísla scházela. Začátkem roku 1949 uvažují o zavedení rubriky o nové speleologické literatuře. Dosavadní náklady byly podle vyjádření výboru až na menší finanční nedoplatky zaplacený. Na základě již vydaných čísel se snažili i proniknout do speleologických společností v zahraničí.

Na počátku roku 1949 si redakční rada začíná uvědomovat, že bude nutné dodávané články posuzovat přísněji. U všech jeskyní bude nezbytné udávat jejich přesnou lokalizaci, u paleontologických nebo archeologických nálezů přesnou nálezovou situaci. Uvažuje o tom, zda neomezit několikařádkové články charakteru nálezových zpráv. Články popisující nové druhy musí odpovídat mezinárodním nomenklatorickým pravidlům a měly by mít vždy rozsáhlé cizojazyčné resumé. Poněvadž neexistují odborní redaktori, kteří by mohli posoudit dodávané články po odborné stránce, byly pro tuto práci pověřeni jednotliví členové redakční rady (prof. Pelíšek – pedologie, prof. Kratochvíl – zoologie, prof. Skutil – archeologie atd.). Bez jejich souhlasu by články nebyly otištěny.

Neočekávané finanční potíže nastaly s vydáváním časopisu koncem roku 1949, a to pro novou směrnici, která zavedla na časopisy novou všeobecnou daň ve výši ca 15%. Finanční rozpočet byl již tak dost napjatý, takže bude těžké hledat další finance na realizaci časopisu.

Koncem roku 1949, tj. vlastně v době vydávání již druhého ročníku časopisu, se začíná objevovat to, co se stává u takových časopisů vždy – nedostatek příspěvků. Pan Boček 12.12,1949 píše: „ Jsem ohledně materiálu na tom t.č. moc bledě. Mnoho slibů ze všech stran a pak velká výmluva (při připomínkách na nedostatek času). Nastala jistá stagnace v zásobování časopisu“

V květnu 1950 pan Boček po nachlazení ohluchl, takže nemohl po určitou dobu pracovat jako redaktor časopisu. Šesté číslo, které vyšlo v srpnu 1950 ještě stihl redigovat. Další redakční práci na tisku dvoučísla 7 – 8 však pověřil prof. Skutila.

Speleologický klub vydával časopis od roku 1948 až do roku 1954, kdy jeho vydávání převzala Československá akademie věd. Nemusíme se jistě rozepisovat o tom, že odnětí časopisu Brnu bylo těžko neseno. Ten, který o tom rozhodoval, se zřejmě nevyznal v krasové problematice. Časopis byl totiž určen převážně pro články amatérských speleologů, publikoval veškeré dění v krasových oblastech, všechny malé a větší objevy. To vše skončilo zánikem tohoto časopisu. Převedený časopis do Prahy měl být časopisem vědeckým a nepomyslelo se na to, kolik krasových odborníků v naší zemi existuje. Klub proto ve spolupráci s Moravským muzeem (iniciátorem a redaktorem byl Dr. Rudolf Musil) vydával ještě několik roků časopis Kras v Československu (1959 – 1965) a dále i Speleologický zpravodaj (1968 – 1969). V současné době vydává základní organizace 6-12, nyní pak 6-01 České speleologické společnosti (edice SE) CD, které bude jednou v budoucnosti zdrojem informací nejrůznějšího druhu

Rok 1948 –akční výbor

Politické změny se nevyhnuly ani Klubu. Ve spolku se ustanovil akční výbor, který podle pana Bočka kooperoval s předsednictvem v přátelské shodě. V tom se však hrozně mýlil. Netrvalo dlouho a po prvé vystoupila zcela zjevně opozice proti některým členům ve vedení Klubu.. Možná to bylo vyvoláno pouze jedním nebo dvěma členy, to je dnes těžko zjištělné. K dispozici máme jen písemné rozhodnutí akčního výboru, který zasedal dne 1. března 1948 a hned následujícího dne poslal Otovi Ondrouškovi dopis, ve kterém píše o jeho vyloučení z Klubu. Jako důvod se v něm uvádí podpora badacího povolení pro nečlena spolku, jak bylo široce diskutováno i na valné schůzi.. Podpisy pod tímto dopisem jsou dva, předseda pan Sedláček a jednatel pan Boček. Podpis druhého pána by mohl vést k nejrůznějším dohadům. Podobný dopis dostal i pan Divíšek, pan Balák a někteří další speleologové (dopis neuvádí kteří). Ota Ondroušek v tom vidí výhradně zásah pana Bočka. Kopie rozhodnutí byla zaslána i na nadřízený úřad do Prahy. Tam však hned rozpoznali, že se jedná o řešení osobních sporů a proto také podle toho postupovali. Reakci na dopis

máme z druhé ruky: “Jak víte, je p. ředitel M. komunista – avšak zcela nepokrytě vyslovil názor, že akční výbor hrubě porušil směrnice a. v. a že zřejmě rozhodoval pod osobními hledisky o věcech, v nichž mu rozhodování nepříslušelo, neboť podle zaslaných vylučovacích výměrů nerozhodoval o deliktech politických, resp. o osobách nebezpečných pro zdárný vývoj našeho státu a socialistického řádu (o takových deliktech nemůže být u odborných spolků řeči, k tomu jsou kompetentní akční výbory politické, tj. Národních výborů), ale o věcech porušení členské kázně, resp. zneužití pravomoci spolkem udělené – tedy delikty spadající do rozhodování výboru, resp. valné hromady Klubu, případně žalovatelné soudně.“

V Praze zcela správně usoudili, že zde hrály hlavní úlohu osobní spory. Tedy nic nového v historii speleologických výzkumů v Moravském krasu. Samozřejmě že to neskončilo pouze u tohoto výroku. Nadřízený úřad by zřejmě přesvědčen, že samotný výbor Klubu není schopen tyto problémy řešit. Viděl řešení pouze v tom, že by se o Kras starala nějaká instituce určité vědecké váhy a autority a vyjádřili názor, že na základě těchto zkušeností budou zastávat názor státních lesů a statků, že vědecká správa a výzkum mají přejít do kompetence Národní kulturní komise.

Postup akčního výboru poškodil jméno Klubu nejen u nadřízeného orgánu, tj. u Úřadu pro ochranu přírody, ale i u jiných institucí. Dokonce se v Praze objevil i názor, že by měl být povolán do Klubu prof. Absolon jako odborník přes Moravský kras nebo aby výzkumné práce byly pod dozorem nějaké instituce. Prestiži Klubu by zřejmě mnohem víc prospělo, kdyby akční výbor netrval na svém rozhodnutí a na vyloučení některých členů z Klubu, pro který neměl žádné oprávnění neboť šlo pravděpodobně pouze o přestupek proti občanskému zákoníku. Bohužel neznáme další rozhodnutí akčního výboru.

Změny v interní organizaci Klubu

Do roku 1954 existovaly v Klubu jednotlivé speleologické skupiny pracující vždy v určité části krasové oblasti. ve své speleologické práci. ve své speleologické práci. Ve své speleologické práci měly poměrně velkou samostatnost. Jedinou povinností bylo odevzdávat písemné výkazy o tom, co udělaly. To se dalo buď osobně – speleologové se jednou týdně scházeli v Brně v hotel Astoria na ulici Novobranské nebo přímo u Ant. Bočka.

Od roku 1954 začal platit nový zákon o společnostech. Klub musel čelit snahám o své zrušení na základě tohoto zákona, který v podstatě likvidoval spolkovou činnost. Spolkovým zákonem se rušily všechny dobrovolné spolky a společenství. S podporou některých institucí, zejména Moravského muzea v Brně, se však toto období podařilo bez přerušení činnosti překonat. Klub se

přejmenoval na Speleologický klub v Brně a navázal úzkou spoluprací s Moravským muzeem, které Klubu poskytlo zázemí pro uložení archivu a materiálu, místnost pro schůzování a pro větší akce poskytovalo i kinosál. Původní uložení archivu bylo v klubovně na Mášově ulici v Brně v suterénní místnosti (Pokorný 2003).

Jeskyňářské skupiny, aby mohly přežít a pokračovat v průzkumech, volily formu zájmových kroužků při závodních výborech ROH. Klub začal organizovat svou činnost formou kolektivního členství. Vytvářely se speleologické kroužky závodních klubů ROH při významných strojírenských továrnách (Adast Adamov, První brněnská strojírna). Mělo to i své finanční výhody z hlediska získávání finančních prostředků pro práci v jeskyních.

Největší objevy

Menších objevů v krasových oblastech, ve kterých pracovaly jednotlivé skupiny, bylo hodně a jen jejich výčet by zabral mnoho stran. Zde se stručně zmíníme pouze o jednom, který svým významem je možné v historii objevů v Moravském krasu řadit na jedno z prvních míst.

Největším objevem zásluhou speleologů Klubu byla Amatérská jeskyně. Tento objev de facto rozřešil problém podzemních toků pod Ostrovskou plošinou. Bohužel, tyto úspěchy byly draze zaplaceny ztrátou životů Jiřího Šlechty v jeskyni 13C, dále pak Milana Šlechty a Marka Zahradníčka v Amatérské jeskyni.

Profesionální organizace, které měly nesrovnatelně lepší finanční a technické možnosti, zdaleka tehdy nedosahovaly odpovídajících výsledků. Naopak amatéři z Klubu s minimem finančních prostředků a se zcela obyčejnými pomůckami – lopatky, krompáče, páčidla, paličky, kbelíky, lana a někdy i s pomocí jednoduchého vrátku, byli výrazně úspěšnější. Práce v jeskyni 13C již v roce 1966 jasně ukazovaly, že další postup po toku podzemní Bílé vody by vyžadoval technické řešení. Profesionální organizace namísto podpory vyvíjely snahu pod rouškou „spolupráce“ amatéry z lokality 13C pod různými záminkami vytlačit, což se jim nakonec povedlo. Zatím co v jeskyni 13C probíhalo masívní sestřelování stropů dlouhých sifonů, členové Klubu zvolili jinou a jak se později ukázalo, účinnou a rychlejší variantu průniku pod Ostrovskou plošinu. Převzali na základě dohody od skupiny Punkva NR delší dobu stagnující otvírku Simonova (Cigánského) závrtu a po intenzívním těžení přes 40 m hluboké šachty a následně 15 m úpadní šachty pronikli v letech 1968 – 1969 k podzemnímu toku Bílé vody a posléze i do dalších rozsáhlých prostor směrem k Macošě. Tento historický objev byl nazván na počest všech dobrovolných speleologů Amatérskou jeskyní. Po tragické události byly Klubu kladeny těžce splnitelné podmínky pro další průzkum. Byla uskutečněna ještě jedna velká akce a poté byl Klub postaven před volbu – buď přistoupit na nabízenou spolupráci

s Geografickým ústavem Československé akademie věd (ve zjevně nevýhodném postavení) nebo riskovat násilné úřední odebrání lokality. Přestože Klub na spolupráci přistoupil, lokalita přešla pod kompetenci GU ČSAV. Dokonce byly vyvíjeny snahy o přejmenování Amatérské jeskyně v duchu tehdejší doby. Vedení Klubu použilo veškeré legální prostředky a obrátilo se až na tehdejšího předsedu vlády, který svým rozhodnutím nakonec tyto snahy překazil. Na průzkumech a výzkumech Amatérské jeskyně se však řadu let nemohl Klub podílet jako rovnocenný smluvní partner, ale pouze někteří jednotliví členové, kteří byli pozváni.

Šestý Mezinárodní speleologický kongres

V roce 1973 se konal v Československu 6. Mezinárodní speleologický kongres. Své úspěchy zde prezentovali i členové Klubu. Klub byl spolupořadatelem a velkou měrou se podílel i na jeho organizaci, jak v místě konání, tak i organizováním exkurzí po lokalitách v Moravském krasu a v ostatních krasových územích na Moravě. Ke kongresu vydal Klub publikaci v angličtině s názvem Speleologický klub v Brně 1945 – 1973. Je to doposud jediná souhrnná publikace o činnosti klubu. Díky iniciativě dr. Vladimíra Panoše, který v té době předsedal Mezinárodní speleologické unii, byla tam prezentována i myšlenka potřeby vzniku nové centrální jeskyňářské organizace. Všechny organizační i legislativní práce skončily sepsáním stanov a počátkem roku 1979 byla realizována celorepubliková Česká speleologická společnost,

Česká speleologická společnost

Speleologický klub řadu let usiloval o vznik jednotné speleologické organizace v Čechách a na Moravě. Po vzniku Slovenské speleologické společnosti v r. 1969 tyto snahy zesílily, zvláště když byl připravován mezinárodní speleologický kongres na rok 1973 v Československu. Různé apely a výzvy či návrhy se objevují ve výročních zprávách Klubu té doby pravidelně. Klub se snažil o jakési sjednocení alespoň na Moravě využitím institutu kolektivního členství, což se vcelku dařilo. Po speleologických kroužcích Adastu a První brněnské strojírny se později staly kolektivními členy Klubu další organizace – SK ZK ROH ČKD Blansko, SK ZK ROH Zetor Brno, TOPAS, Tarcus, Cerberus. Vyjednávačům Klubu se nepodařilo přesvědčit ke stejnému kroku Speleologickou sekci při DK ROH KPS Brno, SK KP Minerva Boskovice, SK OV SSM Blansko a SK ZK ROH Metra Blansko. Speleologický klub se svými kolektivními členy se stal hybnou pákou konečné fáze příprav

vzniku České speleologické společnosti, organizoval a řídil složitá jednání jak v rámci Moravy, tak i s reprezentací organizací z Čech a Prahy. Zpočátku Klub se svými partnery prosazoval za sídlo ČSS Brno, nakonec však po zralé úvaze zvítězila varianta sídla v Praze.

V průběhu roku 1979 nastala konečná fáze příprav založení České speleologické společnosti a začaly se formovat její první základní organizace. Číslování ZO ČSS bylo dle tehdejších krajů, takže Speleologický klub byl registrován jako 12 ZO na Moravě se tak stal jen jedním z kolektivu speleologů a vedoucí úloha přešla na jinou společnost (Pokorný 2013). Prvním předsedou byl zvolen Musil František st. a ZO měla v té době 62 členů. Oblasti působení ZO byl Pustý žleb a oblast Březiny, později i údolí Říčky a Mokerské plošiny. V roce 1989 převzal předsednictví Vrána Martin, za stavu členů 75. V roce 1991 odchází bývalá Pustožlebská skupina a zakládá ZO ČSS 6-25 Pustý žleb a také část členů Březinské skupiny, zakládajících ZO ČSS 6-26 Novodvorskou, čímž počet členů Speleologického klubu klesl na 32. V roce 1995 převzal předsednictví Kos Petr, za stavu 18 členů. V roce 1999 převzal předsednictví Vyhnánek Pavel, který vede ZO 6-12 doposud při stavu 18 členů a 2 čestní členové.

Zánik Českého speleologického klubu pro zemi Moravskoslezskou

Období speleologických průzkumů po roce 1945 bylo v Moravském krasu zcela jednoznačně érou amatérského průzkumu v tom nejlepší slova smyslu a na tuto tradici pak navázala Česká speleologická společnost, založená v roce 1979. Ta centralizovala veškerý výzkum krasových oblastí v českých zemích. Došlo tedy k tomu, o čem uvažovala i celá řada speleologů po druhé světové válce – tedy ke sjednocení všech speleologů pod jednou zastřešující organizací.

Veškeré výsledky své činnosti pečlivě archivovali ve vlastním rozsáhlém archivu. Tento archiv byl uložen v prostorách Krasového oddělení Moravského muzea, po zrušení tohoto oddělení byl přestěhován do nebytových prostor na ulici Mášově v Brně, kde klub získal od města Brna klubovnu. Po vystěhování – opuštění těchto prostor byl archiv uložen v soukromí, kde je doposud. Údajně se nějaká menší část tohoto archivu ztratila. Jeho část se nachází také na základně u Březiny. Je velkou chybou, že tento archiv dosud nebyl souhrnně zpracován a převeden do elektronické podoby k využití dnešní jeskyňářské veřejnosti. Veškeré výsledky práce členů Klubu byly vytvořeny dobrovolnou zájmovou činností členů v jejich volném čase a financovány z členských příspěvků, částečně i z darů a za minimální podpory občasnými dotacemi nebo podporou některých organizací, jako např. Moravského zemského muzea.

Význam Klubu lze dobře dokumentovat z obsahu publikace „Přehled průzkumných prací a jejich výsledků v historii Moravského krasu“. Tento přehled byl vypracován z publikovaných zpráv, dále z výročních zpráv speleologických organizací a za roky 1945 – 1978, tj. za období 33 roků. Obsahuje celkem 443 záznamů objevů, objevných postupů nebo prolongačních prací. Z tohoto množství je plných 302 záznamů zásluhou členů Klubu a zbytek, 141 záznamů připadá na ostatní speleologické organizace. Z toho je jasně patrná dominance členů Klubu před vznikem České speleologické společnosti. V letech 1979 – 1988, za období prvních 9 roků činnosti ČSS je uvedeno celkem 166 záznamů, z toho pouze 22 připadá na dnešní skupinu ČSS, která stále používá označení Speleologický klub, ve kterém se nacházeli původně skupiny Březinská a Pustožlebská. Poslední se se později osamostatnila. Název Speleologický klub přežívá tedy až do dnešní doby, pouze však jako jedna ze základních organizací České speleologické společnosti (6-12).

Závěr

Členové Speleologického klubu vykonali po dobu jeho trvání nepředstavitelně mnoho práce v různých oborech speleologické činnosti, v praktické speleologii, topografii, dokumentaci krasových jevů, geologii, hydrologii a hydrografii, sedimentologii a dalších. Publikovali množství odborných článků, studií, nálezových zpráv jak v odborné literatuře, tak i v novinách či časopisech. Provedli v Moravském krasu registraci všech jeskyní a jiných krasových jevů, např. závrťů, kterých bylo zaregistrováno jen v jeho severní části téměř 500. Pouze z tohoto období máme z Moravského krasu zachyceno množství nejrůznějších zpráv, které mají velkou cenu především ve své komplexnosti.

Období existence Klubu bylo beze sporu obdobím rozvoje amatérské speleologické práce. V tom tkví hlavní úspěch činnosti Klubu. Celá řada úředních zásahů, rivality především věkem starších speleologů, vedle nejprve k pozvolnému, později však k rychlé záhubě. Zrovna v této době již byl Antonín Boček starým pánem, trápený různými nemocemi. Již dávno to nebyl našený organ izátor, jeho prvotní zápal již dávno neexistoval. Nebylo nikoho, kdo by jasně rozpoznal, co dělat dál. Odvážných řešení nebyl nikdo schopen. Klub zůstával ve vleku událostí. Klubu chyběla právě v této osudné době výrazná osobnost, která by mohla právě v těchto kritických chvílích vtisknout Klubu jasný směr dalšího vývoje. Chyběla perspektivní vize další práce. Jsem skoro přesvědčen o tom, že v této vypjaté době převedení zbývající části Klubu pod křídla nové Společnosti, se mnohým jevilo jako jediné možné vyřešení stávajícího stavu. Po pravdě je však nutné dodat, že situace byla nadmíru spleťtá a možná pro další existenci Klubu i těžko řešitelná.

V závěru můžeme konstatovat, že Klubu se sice nepodařilo realizovat vše, co si předsevzal ve své preambuli, ale i tak vedení Klubu a jeho členové vykonali značný kus práce v různých oborech speleologické činnosti - v praktické speleologii, topografii, dokumentaci, geologii, hydrologii a hydrografii, v sedimentologii a v jiných disciplínách. Publikovali množství odborných článků, studií, nálezových zpráv jak v odborné literatuře, tak i v novinách či časopisech. Provedli registraci jeskyní a jiných krasových jevů, např. závrtů, kterých bylo zaregistrováno jen v severní části Moravského krasu téměř 500. Veškeré výsledky své činnosti pečlivě archivovali ve vlastním rozsáhlém archivu. Na to všechno by se nemělo zapomínat.

Hlavní devizou většiny členů Speleologického klubu byla vždy jejich pracovní zdatnost, výborná znalost krasového terénu a především nezměrné nadšení. Členové byli na svůj klub hrdí a byla to pro mnohé z nich srdeční záležitost, pro řadu z nich od raného mládí na celý svůj život.

Podklady použité pro tuto publikaci

- Audy Igor, 2013. Přípomínky Igora Audyho.- Edice SE 3, Česká speleologická společnost, základní organizace 6-12, Speleologický klub.
- Havel Hugo, 1989: Přehled průzkumných prací a jejich výsledků v historii Moravského krasu.- Knihovna České speleologické společnosti, 14,
- Himmel Jan , 2013: Hledáme historii Speleologického klubu Brno.- Edice SE 3, Česká speleologická společnost, základní organizace 6-12, Speleologický klub.
- Kubíček Jaromír a kol., 1987: Bibliografie okresu Blansko. Bibliografie a prameny k vývoji Moravy 14.- 1-349.
- Pokorný Josef, 2011: Pokus o nalezení historie Speleologického klubu pro zemi Moravskoslezskou, 1. dodatek.- Edice SE 3, Česká speleologická společnost, základní organizace 6-12, Speleologický klub.
- Pokorný Josef, 2013: Pokus o nalezení historie Speleologického klubu v Brně.- Edice SE 3, Česká speleologická společnost, základní organizace 6-12, Speleologický klub.
- Slezák Ladislav, 2013: Splněná vize pana ředitelského rady.- Edice SE 3, Česká speleologická společnost, základní organizace 6-12, Speleologický klub Brno.
- Slezák Ladislav, 2013a: Přípomínky a poznatky k historii SKB.- .- Edice SE 3, Česká speleologická společnost, základní organizace 6-12, Speleologický klub Brno.
- Vrána Martin, 1988: Jeskynní výzkum u Březiny.- Knihovna České speleologické společnosti, 12,
- Archiv prof. Rudolfa Musíla.
- Výroční zprávy Speleologického klubu 1945 – 201.

Hugo Havel – poznámka :

Speleologický klub byl při založení ČSS ustaven jako její základní organizace 6-12 a sestával pouze ze 2 bývalých skupin, Březinské a Pustožlebské, přestože původně, dle rozhodnutí mimořádné valné hromady z 27.6.1977 se měl stát jako celek jednou ze zakládajících základních organizací připravované České speleologické společnosti. Převážily však tendence řady skupin k osamostatnění a později k ustavování samostatných ZO ČSS

. Změny v rámci Speleologického klubu v průběhu roku 1977 byly následující :

- Většina členů zrušené skupiny Říčky přešla do skupiny Cerberus, která se stala kolektivním členem SK
- Plánivská skupina k 30.11.1977 přešla do Spel. kroužku Klubu pracujících Minerva Boskovice a odmítli nabízené kolektivní členství v SK
- SK ZK ROH 1 brněnské strojírny zrušil své kolektivní členství v SK
- Skupina Dagmar přešla nejprve pod garanci Krasového oddělení Moravského muzea a po zrušení tohoto oddělení se ustavila jako Speleologický kroužek ZK ROH Zetor Brno a zůstala kolektivním členem SK
- Část členů z Pustožlebské skupiny založilo novou skupinu s názvem TOPAS a zůstali kolektivním členem SK

V dřívějším období zanikla Sloupská skupina SK, pravděpodobně v roce 1972, kdy již není ve výroční zprávě uvedena a na některých jejích lokalitách pokračovala skupina Cerbrus, a v roce 1975 přešla skupina Dr. A. Sobola do Spel. kroužku ZK ROH ADAST Adamov. Další skupiny i kolektivní členové se rozhodli založit samostatné ZO ČSS při zakládání ČSS v roce 1979.

Činnost ZO 6-12 Speleologický klub mezi léty 1979 – 1991 byla hlavně v oblasti Sloupu, kde byla otevírána nová lokalita Sloupské vintoky a hloubena šachta v jeskyni Kůlně na dně archeologické sondy a ve spolupráci se ZO 6-08 Dagmar i šachta v Křížových jeskyních. V oblasti Březiny se intenzívně pracovalo na vyklizování sedimentů v jeskyni Malý lesík s objevem 150 m nových prostor. ZO se zabývala i historickým podzemím,

byla odkryta neznámá kostnice ve Křtinském kostele a prováděny mapovací a vyklížečské práce v brněnském podzemí.

Od roku 1992, kdy byly ZO oslabena odchodem cca 60% členů se postupně zájem členů přesouvá i na lokality v údolí Říčky a Mokerskou plošinu. Konkrétními lokalitami je Hynštova ventarola s objevem 30 m prostor s denivelací 13 m, jeskyně Netopýrka, s objevem 20 m dlouhého pokračování podzemního toku a Mechový závrt, jehož otvírkou bylo postupně během 14 roků objeveno 400 m chodeb o denivelaci 46 m. V roce 1994 byl zahájen systematický průzkum a evidence krasových jevů v lomu Mokrá, poté, kdy došlo při těžbě k narušení prostor Mokerské jeskyně. Od roku 1997 se rozvinula vzájemná součinnost s vedením lomu, která pokračuje doposud a jejím výsledkem je 19 odborných zpráv o speleoprůzkumu a výzkumu ložiska s databází a evidencí všech krasových útvarů. Na výzkumech spolupracují i geologové, geofyzikové a paleontologové z ČGÚ Praha, ČGS Brno, PřFMU Brno a Geodrill s.r.o. Současná znalost podzemních prostor je cca 400 m chodeb erozního charakteru. V poslední době se začalo i s pracemi na otevírce šachty pod Řičánkovou skalou u Hostěnic s cílem proniknout do koncových partií Nové Ochozské jeskyně k záhadné Sifonovité chodbě.

Výsledky činnosti ZO 6-12 Speleologický klub byly průběžně dokumentovány, publikovány a jsou uloženy v archivu organizace, resp. jeho části. Mimo činnosti na vlastních lokalitách se členové ZO významnou měrou podíleli i na průzkumech spolupracujících ZO, např. na Býčí skále,, aj. ZO rovněž zorganizovala řadu exkurzí do zahraničí, např. Belgie, SRN,, a na Slovensko.

Do budoucna plánuje ZO 6-12 Speleologický klub pokračovat v rozpracovaných lokalitách a dle výsledků případně nalézt i další možnosti pro poznání neznámého podzemí.

- Nějakou fotku z lokalit nebo skupinovou členskou
 - Stručné angličtinské resumé
 -
- Hugo Havel – verze třetí se
zapracováním dodaných podkl.

Edice SE 3

**Speleologická pracovní skupina „Tři senioři“
Česká speleologická společnost, Základní organizace 6 – 12
„Speleologický klub Brno“.**

Tématický okruh č. 5 :

**Střípky historických událostí ze
života lidí, žijících v Moravském krasu.**

Obsah :

- 1.) Pár slov z redakce Edice SE-3
na úvod. (Josef Pokorný).**
- 2.) Paměti. (František Křivonožka –
Ondřej Mlejnek).**

Koordinátor :
Redakční spolupráce :

**Ladislav Slezák
Richard Cendelín
Josef Pokorný**

14. **Pár slov z redakce Edice SE 3 na úvod :**

Josef Pokorný :

V roce 2003 vyšla v nakladatelství Šimona Ryšavého moje kniha, nazvaná „Jak Francek Caprament díravicu objevil a co se pak dál přihodilo“. Tato kniha se snaží popsat okolnosti kolem objevu Ochozské jeskyně.

Ochozská jeskyně leží v údolí potoka Říčky v katastru obce Ochoz. Músím čtenáři vysvětlit, že dnešní Ochoz je tvořen dvěma dřívějšími obcemi. Západní část dnešní Ochoze je dřívější obec Obce, východní část dnešní Ochoze je původní Ochoz. Píšu li dnešní Ochoze, znamená to, že Ochoz je rodu ženského, ta Ochoz. Použijete-li při rozhovoru s Ochozany výraz „ten Ochoz“, vzbudíte jejich nelibost ! Jsou na to alergičtí.

Protože kostel měly obě obce jen jeden, a to kostel svatého Václava, který stojí v Ochozi, byly obě obce jednou farností. Jinak ale každá z obcí patřila do jiného panství. Zatím co Ochoz patřila panství Zábřdovickému, Obce patřila panství Líšeňskému. Obě obce se sloučily na podzim r. 1947 a od té doby používají společný název Ochoz.

Vzhledem k tomu, že Ochozská jeskyně byla objevena patrně někdy před rokem 1830 (viz Johann Hornisch, článek : „Geologisches – Die Höhle Ochoz“ v časopisu Moravia, roč. 1838, č. 87 z 27.12.1838 kde píše „Ich besuchte diese Höhle in Sommer 1830“ tj. „navštívil jsem tuto jeskyni v létě 1830“), písemné prameny jsou kusé a nedostačující a v paměti lidu se po tolika letech nic nedochovalo, přesto jsem vycházel z toho mála faktů, které byly k dispozici.

Pan profesor Richard Trampler v r. 1895, ve své práci „Die Ochosser Höhle, ihre Entdeckung und Endstehung“ („Ochozská jeskyně, její objevení a její vznik“) která vycházela v 11. ročníku / 1894 - 1895 „Oesterreich – Ungarische Revue v č. 17 – 22 píše, že objevitel jeskyně se jmenoval František Vašíček.

Vycházejí z této informace, dále pak z toho, že do r. 1830 se v Ochozi žádný obyvatel jména Vašíček nevyskytoval, ač v sousední Ubcí žilo asi 12 rodin Vašíčků a teprve v roce 1830 se jeden z nich přiženil na půllání statek Josefa Sapáka v Ochozi č. 6, postavil jsem na těchto osobách svůj příběh.

Začátkem letošního roku se mi z Ochoze přihlásil p. Ing Ondřej Mlejnek, současný místostarosta Ochoze. Tento muž zpracovával rodokmen své rodiny a zjistil, že je potomkem rodiny, která žila na půllánu v Ochozi č. 6. Mohl by tedy, čistě teoreticky být potomkem objevitele Ochozské jeskyně.

Jenže, rodokmen se začal poněkud komplikovat. Josef Sapák na statku č. 6 skutečně žil, není a nebyla to tedy smyšlená osoba. Ale Vašíček, který se na statek přiženil se nejmenoval František, ale Josef . Jeho žena, kterou jsem ve svém příběhu nazval Mařka se ve skutečnosti jmenovala Viktorie. 4. března r. 1831 se těmto dvěma manželům narodila dcera, která byla pokřtěna Františka Viktorie. Následně se jim v průběhu roku 1832 narodil syn Josef.

Pan Ing Mlejnek začal hledat mezi obyvateli Ochoze a Ubce (Obce) Františka, který by mohl být skutečným objevitelem Ochozské jeskyně. Zjistil, že v r. 1804 se do Ubce přizemil jistý František Vašíček, narozený v r. 1773. Byl to 30ti letý vojenský vysloužilce 29. pěšího regimentu barona von Lindenau. Povoláním byl švec a jako ševcovský mistr se v Ubcí živil. Tento muž si vzal za ženu čtyřicetiletou Marianu, vdovu po Františku Gruberovi z č. 11. Po svatbě spolu žili v domě č. 41. Tento František Vašíček zemřel 5.02.1825 na zápal plic. Znamenalo by to tedy, že jeskyně byla objevena dříve než kolem roku 1830. Tento muž, pokud byl skutečně objevitelem, nemohl být v roce 1840 představen panu hraběti F.X.Dietrichsteinovi, protože v té době už byl 15 let mrtev !

Pan Ing Mlejnek dále pátrá. Souhlasí s tím, že bude našim externím spolupracovníkem. V souvislosti s tím nám nabídl ke zveřejnění písemnou práci pana Františka Křivonožky, nazvanou „Paměti“. Pan František Křivonožka je prapravnukem Josefa Vašíčka, který se v r. 1830 přizemil na Sapákův půllán a vzal si za ženu Viktorii Sapákovou.

Zatím s určitostí nemůžeme říci, že jde o potomka legendárního objevitele Ochozské jeskyně, Francka Capramenta. Nicméně, v dalším souboru tohoto tématického okruhu si můžete přečíst, jak žili jeho potomci.

Na snímku výše je pan Ing Ondřej Mlejnek.

František Křivonožka

Paměti

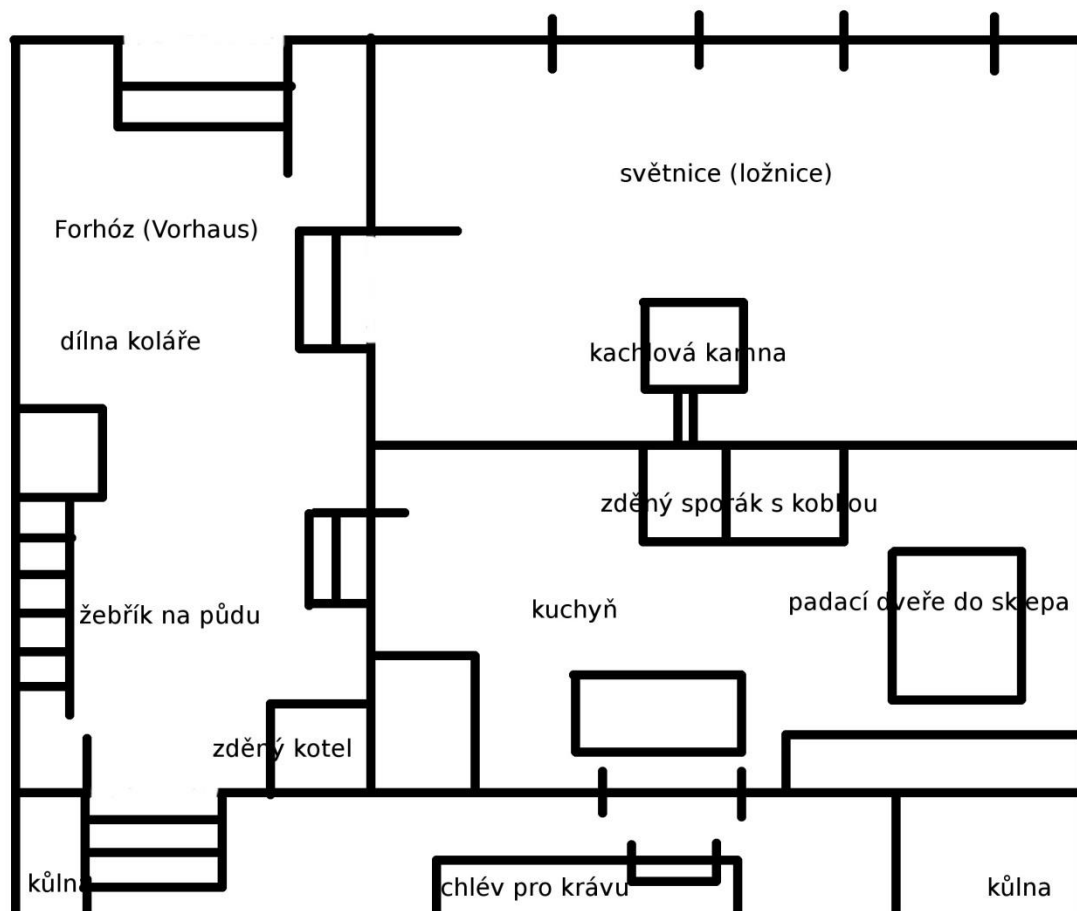

Mým vnukům

V Ochozi u Brna 2005

Dětství

Narodil jsem se v Ochozi 8. července 1929 jako druhé dítě svých rodičů v chalupě vepřovic (koťárů), která stála ve stejném místě a pravděpodobně i ve stejném půdorysu, jako dnešní domek č. p. 58.

Plánek původního domku z „koťárů“ před přestavbou, Ochoz č. p. 58.

Z ulice se dlážděným chodníkem přišlo k vstupním dveřím, kde se sestoupilo jedním nebo dvěma schody do prostoru, který původně sloužil jako dílna koláře. Podlahou byla udupaná hlína. Odtud se zpět jedním nebo dvěma schody vcházelo do přední světnice, kde stála zděná kachlová

kamna. Nepamatuji si, že by se v nich topilo. V ohništi byly uloženy různé písemnosti jako v trezoru. Dále si pamatuji na stůl, který máme dosud v kuchyni, „kostru“ a truhlu, které jsou na půdě, a skříň, která je v chatě na Příhoně.

V kuchyni byl zděný sporák s kobkou, pod oknem stůl, postel rodičů, postýlka mé sestry a má postýlka. V místě, kde je nyní koupelna, byly padací dveře do sklepa. Do sklepa se tedy vstupovalo z kuchyně.

Z „forhózu“, tedy z bývalé kolářské dílny, se sestupovalo na dvůr asi třemi schody. Na dvoře uprostřed stál kamenný chlév pro krávu, do kterého se opět sestupovalo asi po dvou schodcích. V mém dětství tam už kráva nebyla. Bylo tam uskladněno suché listí nahrabané v lese, které se používalo jako stelivo. Na chlívek pro kozu a prase se nepamatuji, ale za chlívem a kůlnou měl otec dřevěný včelín.

František, Anežka a Ludmila Křivonožkovi s letními hosty na dvoře starého domu z „koťárů“ v Ochozi č. p. 58 v roce 1927.

Moje nejstarší vzpomínka, která je však úplně jasná, aniž by mi ji někdo někdy připomínal, je z mých tří roků. Matka mě zřejmě dala spát a sundavací tyčku se sítí zavázala nahoře, abych z postýlky nevypadl. Sama šla koze na trávu a ponechala mě pod dozorem sestřičky, která měla tehdy šest roků. Když jsem se probudil a zřejmě řval, vytáhla mě sestra z postýlky a přes „forhóz“ zavedla do světnice, kde otevřela okno a vysadila mě na ně. Sama pak oknem vylezla do předzahrádky a sundala mě z okna. Oba jsme se při tom převalili do řepy, kterou tam matka pěstovala. Pak jsme se připojili k ostatním děckám, která se popelila v příkopě před domem. Ulice tehdy ještě nebyla dlážděná.

Kolem šly Marie a Marta, dcery učitele Strouhala, který bydlel ve škole. Bylo to někdy na začátku prázdnin a mladší z nich Marta se vyptávala sestry Ludmily (Lidušky), jestli se těší po prázdninách do školy a tak podobně. Marie je nyní paní Vašková a je jen o pět roků starší než já. Ve mně však zůstal dojem již velkých slečen.

Další vzpomínka na moji sestru je z jednoho večera, kdy se již stmívalo, a otec ji poslal s nějakými rozbitými hrnci na kraj do lesa na zahození. Vrátila se skoro po tmě.

Sestra pak dostala černý kašel a následně spálu a její organismus tyto dvě nemoci nevydržel a v nemocnici zemřela. Vrátila se nám v zaletované rakvi, neboť spála byla, a asi dosud je, nakažlivá nemoc. Dnes žádná z těch nemocí není skoro známá a existují na ně účinné léky.

Na její pohřeb si pamatuji jen mlhavě. Její hrob jsme opatrovali dlouhá léta až do roku 1982. Po smrti sestry Lidušky mě už matka brala všude s sebou.

Ludmila Křivonožková (1926-1932) na dvorku starého domu v Ochozi č. p. 58 (1927).

V Luhu měla matka „tálek“, kde vyžívala trávu mezi nově vysazenými smrčky. Za tuto trávu se muselo platit. Zřejmě to nebylo mnoho, ale přece. Dnes je to obráceně. Na hraní jsem tam měl rezavou plechovou lžící a rezavý nůž schované v kořenech pařezu.

Po levé straně cesty směrem k Říčce byl smrkový les, který přetínala cestička pro pěší. I když smrčky byly již vyšší, rostly tam smrkové hříbky. Tam jsem je našel i já jako děcko. Ty, které nebyly dobře vidět a jenom zvedaly jehličí, mně ukázala matka. Na oběd šel před polednem hajný Soldán (stavebník vašeho sousedního domu). Když viděl hříbky v mém zeleném kloboučku, hulákal: „sakra, babo, vy jste mi je už vysbírala“. Maminka přitom neměla ještě ani 35 roků.

Někdy v té době nasadila máti pod kvočnu vajíčka „vlašek“. Malí kohoutci „vlašek“ jsou v době, kdy dospívají a začínají kokrhát velice barevní a krásní. Já jsem si je zamiloval a matčin úmysl prodat je do hospody Votrubům (kuře k jídlu bylo pro chudou rodinu, jakou jsme tehdy byli my, přepychem) jsem provázal náramným nářkem. Paní Votrubová, aby utišila můj náramný žal, mi dala jeden klínek dortu. Poprvé v životě jsem jedl takovou dobrotu.

V zimě byla matka mlátit cepem u Blatných, tedy v chalupě, která kdysi patřila jejímu dědovi z otcovy strany. Cepem se mlátilo hlavně žito, jehož sláma se používala pro vázání povřísel. Nějakou dobu jsem se poflakoval po mlatě a poslouchal rytmus cepů. Potom jsem se však před chalupou nechal přesvědčit od starších kluků, že železná klika od dveří je sladká. Když jsem ji olízl, tak mi kůže z jazyka pochopitelně zůstala na klíce.

Ochozská návěs s gruntem Blatných, který dříve patřil Josefu Vašíčkovi, pradědovi autora. Kolem prochází slavnostní průvod při příležitosti otevření Orlovny v Obcích v roce 1930.

V doprovodu otce jsem se snad jako čtyř až pětiletý byl podívat na selskou vápenici, kde dědeček a babička z otcovy strany pálili vápno. Vápenice byla po pravé straně cesty od Hlubné ke Kulatému dubu. Nechali mě nahlédnout do otvoru, kterým se přikládala polena. Pamatuji si velký žár a plameny. Pozůstatek té pálenice byl v těchto místech patrný ještě v šedesátých letech. Potom byl zasypan odvalem z Hlubné.

Vápeňáci před selskou vápenicí. František Křivonožka (1897-1955) stojí uprostřed pátý zleva.

Děda z Březiny k nám přicházel snad jen na zabíjačku. Babička u nás byla častěji a někdy jsem byl i já v Březině. Babička mě nutila před obědem se modlit „Anděl páně zvěstoval atd.“. Večer před spaním „Andělíčku můj strážníčku“. To se mi moc nelíbilo. Ve světnici byla pec, do které se přikládalo z chodby, ve které také stála odstředivka na mléko, protože měli krávu.

Někdy v tom čase, když mně bylo čtyři až pět roků, mě vzal otec na kole na pouť do Křtin. Na „štangli“ bylo připevněno sedátko pro děcko. Při zpáteční cestě jsme se zastavili v Březině, a když jsme jeli domů, tak jsme na „Přívětech“ spadli do příkopu. Na pouti jsme navštívili dva až tři cirkusy s různými čísly jako chození holýma rukama po žebříku sestaveném z ostrých kos

a podobně. Otec zřejmě rád navštěvoval tato vystoupení. V Ochozi cirkus obyčejně postavil stan na „Zákazanci“. Bylo zde možné spatřit vrhače nožů a podobné atrakce.

V létě se zase na „Zákazanci“ konalo veřejné cvičení hasičů. Byly tam z chvojí postaveny takové jednotlivé kóje pro stoly a podél potoka byla postavena kuželna, kde se koulelo o ceny. Hasičská zbrojnice byla zbořena až nedávno při regulaci potoka.

V roce 1934 byla slavnostně otevřena Sokolovna. Otec tam pracoval jako zedník a pamatuji se, že mě tam matka za ním posílala s obědem. K obědu měl bramborovou polévku a pěry (kynuté knedlíky) nadívané pískem. Písek se říkalo tvarohu smíchanému s trnkami (povidly). Při vaření knedlíků tvaroh v povidlech ztvrdl, takže označení písek bylo zcela na místě.

Členkou Sokolské jednoty Obce – Ochoz byla také Anežka Vašíčková, provdaná Křivonožková (1900-1974), na fotografii ze dvacátých let minulého století stojí čtvrtá zleva v ženské řadě.

Pravděpodobně na podzim 1935 byla u nás několik dní babička z Březiny a mě poslala s kozami na pastvu na „Kopaninky“. Jeden den jsem s nimi přišel podle jejího názoru příliš brzy, a tak jsem druhý den kozy na pastvě zdržoval co nejdéle, až se to kozám přestalo líbit a odpochovaly i s klukem pověšeným na kšandách v horizontální poloze přes potok domů. Potok byl v té době skoro v úrovni louky.

*Březinská babička Filipa Křivonožková, rozená Kousalíková (*1870).*

Matka byla v té době v porodnici, což jsem zřejmě příliš nevnímal. V neděli byl výlov rybníka u Jelínkova mlýna, kam jsem šel spolu s otcem. Otec tam dostal tři rybky 10-15 cm dlouhé, které jsme donesli živé až domů. Nakonec jsme je vypustili do studny, kde nějaký čas žily. Doma byly nějaké dorty a ženské. Až po letech jsem našel zprávu z porodnice, kde bylo v rubrice o narozeném dítěti uvedeno „mrtvý hoch“. Kde je ten papír nyní, nevím. Takže jsme měli být tři a zůstal jsem sám.

Co vše pro mě bylo vzácností, protože rodiče šetřili, aby mohli postavit nový dům, je možné posoudit z toho, že si případy, kdy jsem se dostal k nějaké dobrotě, pamatuji dodnes.

Jednou měla matka „jámu“ někde na Skalkách. Vysvětlím, co to je „jáma“: Po těžbě dřeva zůstalo v lese proutí s „vobláčkama“. Tato vytěžená část lesa byla rozdělena na jednotlivé dílce – „jámy“. Jednotlivé dílce byly označeny kolkem zaraženým v zemi. Tyto dílce se v lese vydražovaly. Ten, kdo nabídl nejvíce, byl na kolek zapsán. Z proutí se zhotovovaly otýpky. Proutí nasekané na délku asi půl metru se roubíkem svázalo povřísem a k utužení se do svázané otýpky zarazily slabší obláčky. Otýpkami se pak doma podpalovalo, nebo kdo měl pec, tak jimi topil. V lese nezůstaly ani smrkové větve. Ty se také zpracovaly do otýpek. Dnes se všechno spaluje přímo v lese a ještě za to lesní správa platí.

Tehdy dokonce lesní správa za drobný peníz vydávala „céch“, tedy potvrzení, že dotyčný může v lese těžít suché větve na stromech. K tomuto účelu sloužilo ráhno opatřené kovovým hákem. V hospodě karbaníci při špatné kartě říkali: „Ja, debe bel hák.“ A druhý odpovídal: „Bele be e haluze“.

Skoro na každém místě jsem se spolupodílel na nějaké práci. Jako děcko přitahováním haluzí k pařezu, na kterém se haluze sekaly. Jako větší na probírce (vysekávkách) a před válkou a po ní na samovýrobě – kácení a zpracovávání vzrostlých dubů a jiných stromů.

Zpátky ale k cestě na Skalky. Příliš se mně tam nechtělo, a tak matka, aby zlomila můj odpor, se se mnou zastavila ve „Spolku“ a koupila mně tam rohlík (stál 20 haléřů) a za 50 haléřů kousek trvanlivého salámu. Dodnes si pamatuji, že tam byl také starý Trávníček, který si tento salám kupoval také, ale větší kus. Starý Trávníček měl syny Františka a Tondu. Franta byl blázen, který za protektorátu za korunu polkl žížalu. Tonda byl děda kostelníků Železných.

Aby mě matka dostala na jarmark do Křtin, tak mně slíbila párek. Kvůli páruku jsem 19. března na svatého Josefa pochodoval do Křtin. Když jsem se dostal s matkou do Brna, tak jsem dostal párek na Zelném rynku. Bylo tam pět až šest párkařů dole tam, jak ústí Kapucínská. Měli takový kotlík, pod kterým topili dřevěným uhlím. Někdy později mi otec koupil v Asu na České ulici housku se šunkou. V Asu byly první pohyblivé schody v Brně.

Jednou se mnou byl otec na obědě u Bati (dnes Centrum). Tam byla v pátém patře jídelna. Talíře tam měli čtverhranné s odděleními na hlavní jídlo a přílohy. Platilo se při odchodu podle vyznačené útraty na konzumním lístku. Po roce 1955 jsem pracoval v budově naproti (Pohořelec 1) ve čtvrtém patře a do té stejné jídelny jsme chodili na oběd. Když nejezdil výtah, tak to bylo dost náročné, i když vzdušnou čarou to bylo jen deset metrů. Jinak v prodejně obuvi u Bati byly nainstalovány rentgeny, kam mohl člověk zastrčit obutou nohu a na obrazovce viděl, kam až sahají prsty. Škodlivost rentgenových paprsků zřejmě nebyla v té době dostatečně známa.

Poté nastala škola. Škola naproti měla tři třídy – první a druhý ročník, třetí a čtvrtý ročník a pátý a šestý ročník. V šestém ročníku čekala většinou děvčata, až jim bude čtrnáct a budou moci školu opustit. Do školy se chodilo pět dní v týdnu. Čtvrtek a neděle byly volné.

V druhém ročníku na podzim 1936 jsem dostal zřejmě po nachlazení zánět ledvin. Celý jsem otekl a po prohlídce obvodním lékařem z Křtin Jurníkem jsem musel držet přísnou dietu. Nesměl jsem do sebe dostat ani ždibec soli. Trvalo to skoro dva měsíce, ale díky starostlivosti pana doktora jsem se z toho dostal. Nevím, jak tu svoji péči vykazoval nemocenské pojišťovně, ale přišel se na mě podívat i v neděli navečer. Možná je to v člověku, ale ta péče byla skutečně příkladná. Později však začal hodně pít a šlo to s ním z kopce. V době mé nemoci jednou matka

pekla psa a ta pečínka tak strašně krásně voněla a já jsem musel jíst suché nemaštěné brambory. I když jsem hodně prosil, nedostal jsem ani kousek.

V té době byly u nás na nocleh dvě Slovenky, matka s dcerou, podomní obchodnice. Někdy dříve byla totiž Liduška v Březině a tyto dvě ženy tam u prarodičů přespávaly. Na druhý den, když chodily po Ochozi, tak ji potkaly a poznaly a od té doby až do roku 1938 k nám chodily jednou za rok na nocleh. Tyto dvě Slovenky si velmi pochutnaly na pečínce ze psa, aniž by věděly, co jedí.

Ten rok to nebylo moje první setkání s lékařem. Asi dva roky před tím na Velikonoce kopl Karel Sapák (otec doktora Sapáka) na Kopaninkách proti mně, který jsem byl na stráni pod ním, kámen tak nešťastně, že mě trefil nad oko do obočí. Rodiče zavolali předchůdce doktora Jurníka, doktora Liebigera, který mě přijel ošetřit. Už tehdy byl v Ochozi v provozu telefon. Doktor byl starší pán s plnovousem až na břicho. Měl otevřený automobil, kola měla ještě dřevěné paprsky a trubačka na gumový balonek vydávala zvuk „štrůdl“. Jeho vila dosud stojí ve Křtinách za koupalištěm. Po ošetření to už nevypadalo tak hrozně, jizvu tam však mám dosud.

Rodina Křivonožkova na dvorku starého domu (1932).

Rodina mého otce

Otec se narodil v Březině. Jeho rodiče byli Václav a Filipa Křivonožkovi. Dohromady s otcem měli šest dětí: Marii, Štěpánku, Josefa, Františka, Růženu a Václava. Co vím o jednotlivých sourozencích otce:

*Dožínky v Březině v roce 1935. Uprostřed stojí starosta Alois Polák a vlevo od něj starší pár – Václav (*1867) a Filipa (*1870) Křivonožkovi, babička a děda z Březiny.*

Marie: Byla služkou na faře v Horních Heršpicích a vzala si vdovce se dvěma staršími kluky. Spolu s tím vdovcem měla dceru Boženu, tedy moji sestřenicí. Naposledy jsem ji viděl snad před padesáti lety. Kdo ví, kde je jí konec. Manžel Marie se jmenoval Cezar a býval topičem na lokomotivě. Byl mým kmotrem na křtu. Zaměstnanci železnice měli po 25 letech služby nárok na penzi a já si kmotra pamatuji již jen jako penzistu. Horní Heršpice byly v době před válkou spíše vesnice, byly vně potravní čáry. Potraviny dovážené do Brna byly zdaňovány na potravní čáře, tzv. akcízu. Například v Juliánově je ještě dnes zřetelná strážnice těchto úředníků pro toho, kdo ví, kde byla. Toto clo bylo zrušeno někdy v protektorátě.

Kmotra chovala na dvorku v chlívku prase a já jsem tam byl několikrát s otcem na zabíjačce. Jednou jsme tam byli zřejmě přes noc, a tak mě kmotra zavekla do kostela na mši. Ta byla německá, protože Heršpice byly ze značné části německé. Po přechodu fronty, kdy došlo k divokému odsunu Němců z Brna, se v jejich prázdných domech rabovalo. Kmotra také „poponesla“ nějaké kožichy.

Za války jsem u nich asi dvakrát nebo třikrát přespal, když jsem byl strašně unavený cestami do práce a zpět. Nejdříve zemřel kmotr a poté kmotra a naše řídké styky ustaly.

Štěpánka: Byla o tři roky starší než můj otec. Po první světové válce si vzala Silvestra Jelínka, se kterým se znala již před válkou. Silvestr padl na frontě do ruského zajetí a přidal se k československým legionářům při jejich odchodu z Ruska po bolševické revoluci. Legionáři se dopravovali do Vladivostoku po transsibiřské magistrále přes celou Sibiř. Po incidentu, kdy Trockij nařídil jejich odzbrojení, se dostali do konfliktu s bolševiky a než se bolševická moc zkonsolidovala, ovládli celou magistrálu od Volhy až po Vladivostok. Boje tam probíhaly ještě v době po vzniku první československé republiky. Po návratu do vlasti dostala většina legionářů zaměstnání od státu. Tento můj strýc byl zaměstnán jako zřízenec nebo tak něco u profesora Antonína Trýbla na lékařské fakultě v Brně. Trýbl byl specialista na nemoci kožní a venerické. Kromě toho byl ještě i spisovatelem. Napsal například román z prostředí antického Říma Císař chudých.

Silvestr Jelínek v uniformě (vlevo) a jeho pozdější žena Štěpánka s mladší sestrou Růženou (vpravo). Růženě se údajně nelíbilo, že na fotografii vypadá sestra Štěpánka jako její matka, proto jí zaškrabala obličej.

Po příchodu Němců byli legionáři penzionováni. Strýc měl stoh pohlednic z magistrály a z cesty lodí kolem půlky světa. Nejdříve začernil poznámky na zadních stranách pohlednic, pak ten stoh pohlednic donesl k nám. Ty poznámky přes začernění prosvítaly a já si je přečetl. Za heidrichiády jsme tyto věci uložili nad strop márnice na hřbitově. Po válce nastoupil strýc opět do práce. Dítě spolu měli jedno, dceru Libuši provdanou Sapákovou, která je o tři roky starší než já. Protože strýc byl státní zaměstnanec pod penzí, měli vždy poněkud vyšší životní úroveň než my.

*Libuše Jelínková, provdaná Sapáková (*1926), matka doktora Karla Sapáka, v dětském věku (vlevo) a její svatba (vpravo).*

Josef: Vzal si za manželku Růženu z Bukoviny. Vyučil se zedníkem. Za první světové války pracoval na opevněních Tyrolsku, o čemž svědčí jeho pozdravy odtud. Po válce si udělal zkoušky na zednického mistra a byl takový malý podnikatel. Stavěl zakázky po celém okolí. V Ochozi a Obcích také postavil několik domů. Nakreslil výkresy a zaštil stavbu našeho domu.

Po válce a po roce 1948, když byl znárodněn každý švec, pracoval jako rozpočtář ve Stavoprojektu. Měl syna Josefa, který vystudoval stavební průmyslovku již před druhou světovou válkou. Byl zaměstnán na ministerstvu obrany a po smrti svého otce se nechal přejmenovat na Horáka podle své manželky. Dále měl dceru Růženu, kterou jsem viděl naposledy na pohřbu Karla Sapáka, a když jsem se k ní přihlásil, tak se mě ptala: „A kerých vy ste?“.

Josef Křivonožka, zednický mistr a později rozpočtář ve Stavoprojektu.

František: Otec se vyučil ševcem v Králově Poli. Po vyučení pracoval u nějakého ševce v Hruškách u Slavkova. Poté narukoval do první světové války. Byl někde v Itálii. Bohužel dokud byl na světě, tak jsem o jeho vzpomínky neměl zájem, což mě nyní velmi mrzí. Po vzniku první republiky sloužil na jižních hranicích Moravy a demobilizován byl až v roce 1920, kdy mu bylo 23 roků. Zda tam byl tak dlouho dobrovolně nebo nuceně, to nevím.

František Křivonožka (1897-1955) v uniformě za války (vlevo) a v civilu (vpravo). Vedle něj sedí Josef Ševčík, který padl na frontě v roce 1918.

Suvenýr z fronty s věnováním: „Milému příteli, p. Křivonožkovi věnuje Ant. Hráček, Neusalt 22. 11. 1915“.

František Křivonožka (1897-1955) byl také členem sokolské jednoty Březina – Proseč (třetí zleva v horní řadě). Fotografie byla pořízena v roce 1920, tedy těsně po jeho návratu z vojny.

Po demobilizaci se jako dospělý chlap ještě vyučil zedníkem. Pak pracoval jako zedník na různých stavbách v okolí. Tehdy to fungovalo tak, že stavební podnikatelé – stavební mistr, stavitel, nebo větší stavební firma – si najímali na jednotlivé stavby řemeslníky a po ukončení stavby je propustili. Každý zedník měl svoje vlastní základní zednické nářadí – lžíci, kladívko, vodováhu, olovnici atd. V zimě práce na stavbách ustaly a to bylo tehdy považováno za přirozený jev. Otec byl tedy bez práce, anebo pracoval jako dřevař v lese. Tam se totiž zase naopak v létě nekácelo. Někdy také v zimě opravoval boty rodině a blízkým známým, neboť měl také potřebné ševcovské vybavení – verpánek, kopyto, kladívko, kleště, šídlo atd. Moc toho dělat nemohl, protože by to narazilo na nesouhlas ostatních ševců v obci, kteří měli ševcovinu jako živnost.

František Křivonožka (1897-1955) na stavbě (uprostřed).

František Křivonožka (1897-1955) si v mládí vydělával také při těžbě jeskynních hlín v jeskyni Výpustek u Křtin. Fotografie z 20. let minulého století.

S mojí matkou Anežkou se otec seznámil, když pracoval jako zedník a zaměstnanec svého bratra na stavbě domu jejich sestry Štěpánky, který sousedí s domem bratra matky Antonína. Přiženil se do domu mé matky a společně vyplatili podíly jejich tří bratrů. Při tomto převodu byl také stanoven výměnek jejího otce. Tyto záležitosti byly projednávány notářsky a podle mého mínění velmi pečlivě. Otec s matkou měli svatbu v neděli před mší, aby to moc nestálo.

Jako první se narodila sestra Ludmila, která zemřela jako šestiletá. O tři roky později jsem přišel na svět já a o další tři roky později mrtvý chlapec. Otec také včelařil a já jsem se tomu od dětství přiučoval.

František Křivonožka (1897-1955) pracoval v době první republiky jako zedník také na přestavbě bývalé Hudcovy hospody.

V roce 1940 spadl otec na stavbě z lešení a o hranu stavebních koleček si zlomil koleno a po tomto úrazu nemohl nohu v koleni ohýbat. Následně na to mu byl v Úrazové nemocnici v Brně operován nádor na mozku. Po této operaci ochrnul na jednu stranu a špatně ovládal ruku a nohu. Zůstal v plné invaliditě. Jeho zdravotní stav byl jednou lepší, podruhé horší, až nakonec ulehl a na zápal plic 21. prosince 1955 zemřel. Pohřeb měl na Štědrý den.

Maminka byla „v domácnosti“. Je to jeden termín a přitom takový rozdíl mezi jednotlivými domácnostmi. Měli jsme tři kousky pole v nejhorší kvalitě. Na Babě byl kamenitý písek, Pod Příčnicí kamenitý jíl a Na Příhoně vyklučný les. Maminka pracovala u sedláka, aby se její práci zaplatila jeho práce na našich polích. Na Nový rok si to vzájemně vyúčtovali, buď doplatila něco málo jemu, nebo on jí. Naším dlouholetým sedlákem byl František Pernica, jehož manželka zřejmě netoužila umřít bohatá a na jídle pro výpomocné pracovnice nešetřila. Takže zpátky k pojmu „v domácnosti“. Na starosti měla dvě děcka, dvě kozy, někdy také dvě prasata, slepice, králíky atd.

Maminka byla statečná žena. Její tři bratři byli všichni vázáni na les a dva z nich byli myslivci a vlastnili střelné zbraně. Když Němci po záboru vydali příkaz odevzdat zbraně, tak si její bratr Jan Vašíček u nás uschoval brokovnici a kulovnici. Jak jsem „spouzel“ po baráku, tak jsem je našel a s oběma si hrál. Na začátku heydrichiády si zbraně strýc odnesl a uložil je v nějaké jeskyňce v lese.

Při přechodu fronty v roce 1945 sovětsí vojáci prohlíželi dům, jestli zde není ukrytý nějaký Germán a máti musela před jedním z vojáků jít na půdu.

Růžena: Jako jediná zůstala s rodiči v rodném baráčku v Březině. Přiženil se k nim nějaký Ševčík. Měli také koně a Ševčík s nimi rozvážel vápno po světě. Ukázalo se, že nemohou mít děti, a tak si vzali děvčátko z ústavu. Jmenovala se Jarmila. Ta se později vdala a měla syna Antonína (Toníčka), který více méně vyrůstal u své adoptivní babičky. Po její smrti rodný dům všech sourozenců prodal.

Václav, Filipa a jejich dcera Růžena s manželem a adoptivní dcerkou Jarmilou před domem v Březině.

Jarmila Ševčíková (vlevo), sestřenice Františka Křivonožky (vpravo) při biřmování.

*Svatba Jarmily Ševčíkové. Uprostřed dole Filipina Křivonožková (*1870).*

Václav: Byl vyučeným dřevosoustružníkem a možná celkem dobře prosperoval. Za protektorátu páčil na černo různé lihoviny a naučil se pít. Po válce se odstěhoval do pohraničí, kde „zabral“ domek po Němcích a hospodu, kde si zřídil soustružnickou dílnu. K domku patřila i zahrada s několika vinnými keři a včelínem. Postupně propil jak hlavní poháněcí motor k soustruhu, tak i cukr, který vyfasoval pro včely na jejich zazimování. Potom pracoval jako mistr v přádelně skleněného vlákna, avšak zřejmě kvůli svému pití se propadal stále hlouběji, až skončil jako pomocný dělník na stavbách v Ostravě. Tam spadl z lešení a zabil se. Měl tři dcery, z nichž jsem znal jen nejstarší Boženu.

Václav Křivonožka (vlevo) s rodiči Filipou a Václavem a sestrou Růženou (vpravo) před rodným domem všech sourozenců Křivonožkových v Březině.

Rodina mé matky

Moje babička z matčiny strany Marie, rozená Krejčí, byla dvakrát vdaná. První její manžel byl Václav Dostál, se kterým měla tři děti – Františka, Václava a Aloisii. Bydleli zřejmě v domě č. p. 70 v Obcích.

František Dostál: Byl to vyučený kovář a svoje řemeslo provozoval nejdříve v zadním traktu obecního domu – radnice a později ve svém domě. Jeho dům zdědil František Chyba a po čase ho zbořil, protože byl z koťárů, a postavil si nový dům, který stojí dodnes. František byl o 23 roků starší než moje matka.

Václav Dostál: Byl to vyučený hřebenař. Dům měl na Družstvu. S manželkou měli jedinou dceru Marii, která zemřela při náletu ve Frankfurtu nad Mohanem jako totálně nasazená.

Aloisie Dostálová: Byla místní porodní asistentkou a se svým manželem Bočkem bydleli v domě č. p. 70 Na Hrázi. Její manžel byl válečný invalida, jedno oko měl skleněné a měl amputovanou jednu nohu nad kolenem. Protože byla Aloisie o rovných dvacet let starší než moje matka, měla děti, které byly přibližně stejně staré jako maminka. Já jsem je považoval za svoje strýce a tety, i když to byli moji nevlastní bratřenci a sestřenice.

Manžel babičky, Václav Dostál, byl mohutný a silný chlap a jeho synové také, a když předváděl svoji sílu ve fabrice, kde byl zaměstnán, tak se strhal a zemřel.

Druhým manželem mé babičky byl František Vašíček, syn Josefa Vašíčka z chalupy na dědině č. p. 6. S tímto druhým manželem měla čtyři děti: Jana, Antonína, Karla a moji matku Anežku.

Jan Vašíček: Vyučil se ševcem ve Vídni, takže mluvil i vídeňskou němčinou. Za první republiky v neděli pomáhal jako číšník u Votrubů, kam chodili také brněnští Němci a Židé a znalost němčiny byla potřebná. Po válce se přiznal do jednoho nepatrného domečku v Hostěnicích a provozoval tam svoje řemeslo.

Jan Vašíček, švec v Hostěnicích (vlevo) a jeho žena (vpravo).

Antonín Vašíček: Pravděpodobně se ničím nevyučil. Za první světové války padl na italské frontě po zranění do zajetí. Zapojil se do československých legií a po návratu do vlasti dostal práci jako zřízenec na psychiatrické klinice u svaté Anny.

Zlatá svatba Antonína Vašíčka, příslušníka československých legií a později zřízence na psychiatrické klinice u svaté Anny.

Svatba Antonína Vašíčka, bratrance Františka Křivonožky (třetí zleva v horní řadě).

Karel Vašíček: Také se ničemu nevyučil. Po první světové válce byl poslán do bojů na Slovensko, když tam pronikla maďarská rudá armáda. Tam se zakoukal do nějaké cikánky v Nových Zámčích, vzal si ji a zůstal tam až do maďarského záboru jižního Slovenska po Vídeňské arbitráži. Poté se vrátil do Ochoze a bydlel na více místech po příbuzných. Jeho žena v roce 1941 zemřela a potom se oženil podruhé.

Všichni tři bratři pytláčili v lese a chytali pstruhy v Říčce do ruky. Na začátku války to strýc Karel učil i mě. On za odpoledne chytil 25 pstruhů a já jen dva. Chytat raky jsem dokázal i já. Jejich maso mně ale nechutnalo.

Karel Vašíček ve vojenské uniformě (vlevo) a v civilu se ženou (vpravo).

Všichni bratři v roce 1914 narukovali a šli bojovat za císaře pána a jeho rodinu. Jejich matka, moje babička, dostala po promoknutí při bouřce zápal plic a ještě téhož roku zemřela.

Marie Vašíčková (1856-1914), dcera Josefa Krejčího z Podolí a babička autora paměti na smrtelné posteli.

Po odchodu tří bratrů do války zůstala moje matka spolu se svým otcem sama. Děda byl jako rakouský voják v roce 1878 okupovat Bosnu a Hercegovinu a během jeho vojny přišel praděda Josef o chalupu č. p. 6 a příslušné polnosti. Takže když se vrátil, dostal od obce funkci ponocného a hrobníka. Do této profese později zaučil i svého zetě - mého otce. Děda zemřel v roce 1929 ještě před mým narozením.

Anežka Vašíčková (1900-1974), provdaná Křivonožková, 20. léta minulého století.

Mládí

Při hrobařině jsem pomáhal otci nebo matce již od mala. Protože stolař vyráběl rakve na zakázku a na míru podle velikosti nebožtíka, kopal se na míru i hrob. Byl jsem proto posílán, abych změřil vnější rozměry rakve ke stolaři. Někdy se stalo, že stolař už svůj výrobek odlifroval a já musel měřit rakev i s jejím obsahem. Bylo mně asi osm nebo devět let a rakve byly v té době pochopitelně bez víka. Po onemocnění otce jsme tuto činnost provozovali s mojí maminkou až do roku 1960.

V roce 1937 začali rodiče přestavovat starou chalupu. Někdy o Velikonocích se začalo a na podzim jsme již v zadní kuchyni bydleli, i když ještě tekly potůčky ze stěn. Při přestavbě jsme bydleli u sousedů Trávníčků v místnosti na dvoře, kde je dnes kuchyň. I když byla v domě zavedena elektřina, tak nám nešla a museli jsme si svítit petrolejkou. Tam i zpět jsme procházeli dírou v plotě. Část nábytku jsme měli uloženou u Bočků Na Hrázi. Někdy jsme tam s matkou také přespali. Na vlastní průběh stavby si moc nepamatuji, jen na bourání a rovnání hřebíků vytahovaných z použitých šaluňků, což bylo mým úkolem. Šetřilo se každým hřebíkem. Při bourání se do zvýšených základů naházela většina vykopaných koťárů, takže úroveň podlahy se zvedla asi o jeden metr. Ze starého domu jsou v novém použity dveře na dvůr a dvoje dveře v patře. Okno v garáži je také z povodní chalupy. Pravděpodobně až v příštím roce bylo broušeno „teracco“ (umělý kámen) na schodech a v chodbě. Na tuto práci si již dobře pamatuji, neboť jsem k ní byl již hodně přidržován.

František a Anežka Křivonožkovi před novým zděným domem v Ochozi č. p. 58.

Vůbec v té době byly děti přidržovány k práci, o které dnešní děti nemají ani potuchy. Práce byla hlavně od jara do podzimu. V lese sbírat šišky a dříví, v létě na poli klásky. Obilí se kosilo kosami, vázalo do snopů, potom se pole pohrabalo kovovými hráběmi o šířce asi 1,5 metru, snopy se odvezly k mlátičce a teprve poté se sbíraly ulomené klásky a to i na cizím poli. Protože to dělali všichni kamarádi, připadalo nám to přirozené. Při kopání brambor děti sbíraly oschlé brambory do pytlů. V září a v říjnu se pásly kozy na loukách po sklizených otavách a na podrůstkách na podmítnutých polích. I přes toto vytížení se našel dostatek času k tomu, abychom v lesních houštinách stavěli různé pelechy se sedátky vyloženými mechem. Že jsme se z lesa vrátili se dvěma až třemi pijáky (klíšťaty), nám nevadilo, protože o klíšťové encefalitidě či borelióze jsme neměli potuchy. Horší bylo to svědění.

V letních měsících jsme se běhali koupat do Říčky k Miklíkově boudě. V zátočině Říčky byla tůňka, kterou jsme prohloubili tím, že jsme kousek po proudu postavili hráz. Dnes zmizela Miklíkova bouda a dokonce i voda v této části Říčky. Další tůňka byla u Poláčkovy boudy, kam se však muselo přes Svaté schody. Protože jsme celé léto chodili bosí, měli jsme stále ukopnuté palce na nohou. Když nám bylo víc roků, tak jsme někdy doběhli až na koupaliště do Kanic.

Zimy byly podstatně tužší. Byl větší mráz a více sněhu. Nejjednodušší zábava byla klouzačka a to v Obcích na kopečku u Hrazdírů. Tam byly dvě klouzačky na noc polité vodou. Studna je naproti. Na nich se klouzalo „na čupačku“ a mistři tohoto sportu sjížděli svah ve stoje. Klouzačka vedla kolem zahrádky Vackova domku až na silnici.

Zmínka o Vackově domu mě vede k tomu, že by bylo záhodno popsat náves v Obcích, jak se postupně měnila, neboť tato doznala v průběhu času značných změn. Nejdříve, snad už v roce 1935 z ní zmizely tři domky, které svými dvorky zasahovaly do prostoru, kde je dnes pomník T. G. M. Průčelí těchto domků nesměřovala do ulice, ale směrem dolů. Tam byl v domě, kde se říkalo u Potměšilů, ačkoliv tam bydleli Lunerovi, obchod. Vstup do obchodu byl zkoseným rohem. Po levé straně silnice stál samostatný dům pana Poláka, který zde měl kromě hospodářství také obchod. Do něho se chodilo po několika kamenných schodech. Bydleli zde rodiče, šest dětí a prarodiče (nebo aspoň dědeček). S menším odstupem tam stál již zmíněný Vackův dům se dvorem. Měli i jednoho koně. Na návsi dále vedle Hrazdírů stála chalupa č. p. 9 s doškovou střechou, která byla později zbořena a po níž máte číslo vašeho domu. Naproti za silnicí, později pod pomníkem Rudoarmějcům stál domek se dvorem, který patřil Nejezchlebům. Dole v zátočině stála obecká pastouška, ze které dnes stojí jen čelní stěna. Za dveřmi bydleli v jedné místnosti čtyři lidé – věčně opilý děda (švec), rodiče a syn, který byl o rok starší než já. Děda se v opilosti zabil pádem do Mankova humna. Ve druhé polovině pastoušky bydleli rodiče Vašíčkovi s deseti (!) dětmi. Otce těch deseti dětí zabil 7. května 1945 poslední granát, který sem doletěl, když šel ke studni pro vodu. Všichni kluci z této rodiny si později získali velmi slušné postavení. Nejstarší Gusta byl stovebním inženýrem, druhý František

vystudoval po roce 1948 také na inženýra, Jirka byl důstojníkem a jeden z mladších sourozenců učitelem ve škole na Veveří. Po roce 1945 rodina odešla do Brna.

Pohled na obeckou návěs shora s průvodem k příležitosti otevření Orlovny (1930).

V Ochozi byla také pastouška, dnes cukrárna, dříve prádelna, ve které bydlely dvě rodiny. V levé části obecní sluha s manželkou a synem. Dokud nebyl místní rozhlas, chodil po dědině s bubínkem a oznamoval vyhlášky. V pravé části bydlela rodina obecního pastýře Jance, který měl asi pět dětí. Pastýř skutečně pásal krávy a kozy na obecních pastviskách – na těch stráních, kde je dnes lom pod Hádkem. Chodil po dědině, práskal dlouhým bičem a majitelé mu vyháněli dobytek. Maminka kozy nevyháněla. Říkala, že se tam nenapasou, že je Janec akorát tím bičem bije. Marie Jancová se mnou chodila do školy, i když byla asi starší. Jeden ze synů zahynul za války v koncentračním táboře. Po roce 1945 z Ochoze odešli.

Ale zpátky k zimním radovánkám. Moje nejstarší sáně se podobaly těm na Ladových obrázcích. Později jsem dostal sáně z ohýbaného jasanu – rohačky. Sáňkovalo se Za Humny, ale nejvíce na Benešově mezi, kde dnes stojí dům Vojty Gronicha. V Luhu pod Lysou, kde děti sáňkují dnes, když je sníh, se nesáňkovalo, protože jednotlivé proužky polí byly od sebe odděleny mezemi jako schodky.

Brusle se připevňovaly na podrážky bot čelistmi ovládanými šroubkem na kličku. Vpředu zvlášť a na podpatku také zvlášť. Pro mě otec zaopatřil brusle, které snad pamatovaly devatenácté

století. Šroubek měly vzadu za patou a obě čelisti (vpředu i vzadu) se pohybovaly současně. Chyba byla, že šířka podešví neodpovídala tomuto mechanismu a brusle mi často padaly. Bruslilo se na splavu, kde je hráz, která dříve zadržovala vodu, ještě trochu patrná. Vždy na začátku zimy zahradil Josef Hudec, hostinský a řezník, potok a voda naplnila přilehlý prostor. Vody tam bylo asi půl metru. To však stačilo k tomu, aby se tam v opilosti utopil nějaký Polák, otec čtyř kluků. Pohřeb měl na obecní útraty a otec si jako hrobař nechal proplatit vykopání hrobu a za tyto peníze koupil pozůstalým klukům gumáky. Polákovi bydleli vedle samoobsluhy u Útratů, kde bydlí paní, která je těch kluků nevlastní sestra.

Než led dosáhl síly 20-25 cm, tak se se v Luhu u splavu bruslilo, zvláště když mrzlo na sucho a nepadal sníh. Po dosažení dostatečné síly ledu se led vysekal a odvezl do lednic. Každá hospoda musela mít vlastní lednici. Hudec měl moderní lednici na patro, která je již zbořena. Lednice obecního hostince je pod hřbitovem a Votrubova lednice je zakomponována do novostavby rodinného domu ve dvoře. Po vysekání ledu plavaly na vodní hladině drobné úlomky ledu, které, když voda znovu zamrzla, činily bruslení svízelným.

Lyže jsem si musel vyrobit sám. Otec jako zedník měl různá asi 1 cm tlustá prkna pro omítání. Dvě stejně dlouhá prkýnka jsem napařil v hnoji a ohnul vepředu podle kolečka na trakaři. Uprostřed se přibily dva řemínky jako vázání a lyže byly na světě. Velká potíž ovšem byla, když se vytrhaly hřebíky připevňující vázání ve větší vzdálenosti od domova. Jednu nohu jsem měl na lyži a druhá zapadala do půl metru sněhu.

Život za protektorátu

V roce 1938 mně bylo devět let. Květnová mobilizace toho roku proběhla mimo nás. Na mobilizaci v září 1938 si pamatuji proto, že u nás zrovna bydleli naši dlouholetí letní hosté Vackovi ze Židenic. Ti měli strach, že bude nacistické Německo bombardovat československá města, a proto u nás hledali úkryt před nebezpečím. To, že hlavní štáb československé armády v té době sídlil v nedalekých Račicích, jsme nevěděli.

Po odstoupení pohraničí Československé republiky nacistickému Německu se situace jako by uklidnila. Je třeba si uvědomit, že Německo poté sahalo až před Brno kousek nad Pohořelice a v Německu byla také Březová a Brněnec směrem na Svitavy. Šířka Moravy byla tak malá, že v případě válečného konfliktu by německá armáda Wehrmacht nemohla použít dělostřelectvo, neboť by mohla ohrozit svoje jednotky na protilehlé straně.

Potom přišel březen 1939. V noci napadlo asi 15 cm sněhu a dopoledne ještě padal. Ve škole si s námi paní učitelka Jílková, podle jejího mínění naposledy, zazpívala hymnu a pak nás zase ze školy propustila. Náhle nabytého volna jsme využili (triumvirát Jenduláč, Oldřišek a já) tak, že jsme kouřili cigarety „Letky“, jež jsem ukradl otci, který, ač nekuřák, je měl doma. Odpoledne jsme potom zaběhli do Bílovic, protože jsme slyšeli, že jsou tam němečtí vojáci, tak jsme si je šli prohlédnout.

Před zábořem a vznikem protektorátu se jezdilo vlevo. Při úvahách o změně strany jízdy se uváděla řada problémů. Po příchodu Němců se jezdilo vpravo ze dne na den. Nějaké tabulky s nápisem „Rechts fahren“ sice plavaly v potoku, který byl na dvou místech přehrazen fošnami, aby se získalo dostatečné množství vody pro případ požáru, ale na věci samé to nic nezměnilo.

V učebnicích vlastivědy se začernily, případně zalepily celé odstavce, které nebyly laskavé k Německu, a život pokračoval dál. Otec říkal, že jemu ten krompáč stejně nikdo nesebere.

Okupační úřady nasadily umělý kurz marky vůči koruně 1:10 (původní kurz byl 1:7). Němečtí vojáci toho využívali a cpali se v uzenářstvích a cukrárnách k prasknutí.

Někdy v té době mi matka koupila v Brně na Masarykově ulici hubertus z velbloudí srsti. Této koupě jsem se účastnil. Majitel obchodu, zřejmě Žid, chtěl prodat, a tak spolu s matkou smlouvali jak někde v bazaru na východě. Odešli jsme a obchodník za námi vyběhl na ulici a slevil. Ten hubertus mně vydržel dlouhé roky. Byl nezníčitelný. V tomto hubertusu jsem také vyfotografován spolu s otcem v Březině na Tábořské ulici, jak se vracíme z výlovu rybníka v Jedovnicích. Tam i zpět jsme šli pěšky. V lékařské kabele na fotografii je několik bělic. Kabela byla potom k nepotřebě.

Autor paměťí s otcem v Březině na Táborské ulici v roce 1939 při návratu z výlovu jedovnického rybníka.

V zimě 1940 kácel otec dřevo se svým švagrem Karlem Vašíčkem v lese, kde se snad dosud říká „Pod Boučkem“. Tam jim matka nosila v poledne obědy, které si přihřívali na ohníčku. Zpět nesla nůši syrového dříví. Jednou jsme spolu odsud vezli na sáňkách dubový špalek na sekání dříví, který máme dosud. Pochopitelně si potom maminka vzala jinou „jámu“, než tu, kde pracoval otec.

Pátá třída obecné školy v Ochozi (1940). Vpravo stojí třídní učitel F. Strouhal, mimo jiné obecní kronikář. F. Křivonožka v tureckém sedu vpravo dole.

V září 1940 jsem začal chodit do měšťanské školy do Křtin. Poznávám, že děti z Obcí v té době chodily do měšťanské školy v Bílovicích. Takže ráno jsem musel šest kilometrů pěšky do Křtin a odpoledne šest kilometrů pěšky zpátky. To vše šest dnů v týdnu, protože na měšťance už čtvrtky volné nebyly.

Protože byl již za protektorátu zaveden letní čas, tak na začátku října, když jsem ráno o půl sedmé vycházel z domu, byla ještě tma. Maminka koupila někde malou petrolejovou svítilnu a tou jsem si svítil na cestu. Viděl jsem sice na cestu, ale smrděl jsem petrolejem. Již dopředu musím podotknout, že za ty tři roky, po které nám bylo do Křtin chodit, jsme vyzkoušeli všechny možné cesty. Hlubnou po pravé i levé straně potoka tak podobně. V té době byly všude vyšlapané chodníčky, které jsou dnes všechny zarostlé a zapomenuté. Chodili jsme také kolem Zdechova, pak přes silnici do lesa naproti a lesem kolem „Kulatého dubu“ a nakonec se vyšlo na silnici mezi Babicemi a Křtinami. Touto cestou jsme se při návratu vyhnuli vražednému křtinskému kopci.

V zimě jsme museli chodit po silnici, kde byla cesta protažena dřevěným pluhem. Byla zde také příležitost svézt se na saních. Sedláci z „dolska“ jezdili totiž v zimě sáněmi pro dřevo do lesů nad

Křtinami. V zimě 1940/1941 i v dalších zimách až do konce války bylo totiž spoustu sněhu a hodně mrzlo.

Je pochopitelné, že za ty tři roky každodenního chození do Křtin se odehrálo spoustu zábavných příhod. Udělali jsme také několik skutků, za které se nemůžeme chlubit. Pokud se na ně přišlo, byli jsme ve škole bití dřevěným metrem tak dlouho, až jsme nemohli držet pero v ruce.

V roce 1941 pracoval otec na přestavbě Kaprálova mlýna. Při této práci utrpěl úraz – zlomil si nohu v kolenu. Když se vrátil z Úrazové nemocnice, tak nemohl dobře nohu v kolenu ohýbat, ale chodil. Krátce potom odešel do nemocnice znovu na těžkou operaci mozku. Byli jsme tam s maminkou na návštěvě, otec měl celou hlavu zafačovanou a plakal. Při této operaci, o které nic podrobnějšího nevím, mu poškodili mozek tak, že vypadal jako po mozkové mrtvici. Ovládal špatně polovinu těla, ruku a nohu. Ani nevím, zda to byla ta noha zlomená. Na ruce i v létě nosil rukavici. Byla mu do ní pořád zima. Dostal několik korun invalidního důchodu, a tak jsme žili z výnosu našich tří kousků polí a z toho invalidního důchodu. Díky výnosu z těch polí a z potravin, které se dostaly koupit za lístky, jsme celou válku přežili bez hladu.

Když se ohlédnu zpět, můžu říct, že jsem měl „štěstí“ v tom, že tato doba, tedy doba, kdy jsme měli tak málo peněz, souhlasila s dobou, kdy nikdo mnoho neměl. Nic se nedalo koupit, žádné ošacení ani obutí. Každý chodil v tom, co měl. Já jsem měl zimník ze zimníku, který nosil kdysi děda Vašíček. Ten visel patnáct roků na půdě, a když jsme ho párali, tak se prášilo jako při mlátičce. Látka se vyprala, obarvila v Duze (barva Duha, látky vzpruha), otočila a krejčí ušil kabát jako nový. Také mi ho při přechodu fronty Rusové ukradli. Pak jsem nosil zimník po otci bez přešití a obarvení. Ten také visel dlouhou dobu na půdě a vypadal o mnoho hůř než ten přešitý.

V průběhu jedné nebo více zim jsme měli takzvané uhelné prázdniny. Z důvodu nedostatku paliva se nechodilo dva měsíce do školy. Měli jsme po zabíjačce a já seděl doma a za tu dobu jsem přečetl všechny romány Julese Vernea, které byly v obecní knihovně.

Výlet ochozské mládeže organizované v KVMČM (Kuratorium pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě) na Macochu, kolem roku 1943.

Ve čtrnácti letech v roce 1943 jsem vychodil měšťanku a nastala otázka, co dál. V tomto roce zrušili Němci takzvanou čtvrtou měšťanku (jednoroční učební kurz), která byla jen v Bílovicích. Do tohoto kurzu postupovali i žáci ze Křtin. I když jsem neměl z měšťanky špatné vysvědčení, nebylo možno v té situaci, ve které jsme se nacházeli, uvažovat o dalším studiu. To ani nebylo v dělnických rodinách zvykem a nikdo z místních spolužáků na další studium nešel. Já jsem ve čtrnácti letech žádný rozhled neměl a otec, jak byl postižený, také ne. Ten mně řekl, když jsem se ptal, co dál, že on se vyučil ševcem a že já se můžu také ševcem vyučit. Nakonec mně našel učební místo nevlastní strýc Václav Dostál u firmy „Hrček a Neugebauer“ v Králově Poli. U této firmy se už učil jeden kluk z dědiny, který čtvrtou měšťanku vychodil a byl starší, takže měl větší přehled. Já jsem žádnou iniciativu nevyvíjel a bral věci tak, jak přicházely. Byl jsem se tam s maminkou představit a po prázdninách jsem tam nastoupil do učení.

Tato továrnička se zabývala výrobou hasičských strojů a náradí. Bylo tam asi třicet zaměstnanců včetně učňů. Učni, alespoň prvním rokem, tam nahrazovali svačinářky, uklízečky a všechno možné. Protože se tam pracovalo také se dřevem (žebříky, kola navijáků), a tím pádem vznikaly piliny a hoblovačky, bylo úkolem učňů našlapat patrony do piliňáků. Obstarával jsem nákupy svačin (uzeniny, bosňáky, rohlíky). Na nákup potravin byly potřeba potravinové lístky. Kupoval

jsem také sodovky a jednou týdně lahvové pivo v pivovaru. Na konci pracovní doby (učni pracovali od osmi do půl páté, v poledne byla půlhodinová přestávka na oběd) učni zametali špinavé dílny a vynášeli špinavou vodu z koryta, kde se myli dělníci. Kanál byl na dvoře. Dospělí pracovali už od šesti hodin.

František Křivonožka (nejmenší vlevo) v učení a zaměstnanci továrny Hrček a Neugebauer na výrobu hasičských vozů a nářadí v Králově Poli naproti Semilasu (vpravo), kolem roku 1944.

Byla tam spousta profesí, a pokud by dělníci (tehdy se říkalo tovaryši) měli snahu něco učně naučit, bylo tam možné získat značnou odbornost. Učni však vykonávali jen pomocnou činnost a na získání nějaké odbornosti nikdo nehleděl. Učeň u svářeče, který svařoval acetylenem, obsluhoval generátor na jeho vyvíjení z karbidového vápna a přidržoval součástky, které se měly svařit. Podobné to bylo u svářeče elektrickým obloukem. V prvním roce učení jsem byl u zámečnicků. Pruhem smirkového plátna jsem čistil a leštil hasičské karabiny.

Sériově se tam vyráběly proudnice sestavené z pěti dílců. Závit se omotal konopím, natřel vodním sklem, sešrouboval a učni plátkem pily odstraňovali vyhřezlé konopí. Druhým rokem jsem byl u kováře a třetím rokem u automechanika. To již bylo po válce a úkolem učně byla údržba (mytí a promazávání) auta majitele.

Jednou týdně učni chodili do pokračovací školy. Já jsem chodil do Husovic na tehdejší Italské náměstí. V roce 1944 začaly skoro pravidelně v pátek letecké poplachy. Při tomto poplachu jsme utíkali nad Husovice, kde byl budován železniční tunel na trati spojující Brno s Prahou přes Německý Brod, protože Česká Třebová byla už v Říši. Po odhoukání poplachu jsme se obvykle do školy už nevraceli. Po válce byla pokračovací škola na Cejlu.

Studenti tzv. pokračovací školy. František Křivonožka ve spodní řadě druhý zleva.

V roce 1944 byly v podniku nařízeny protiletcké hlídky. V noci měli vždy tři lidé hlídat a v případě bombardování zamezit možným požárům. Pro nocování hlídky byla vyčleněna jedna místnost v přístavku na dvoře vybavená dřevěnými postelemi se slavníky s papírové tkaniny nacpanými hoblovačkami. Topilo se tam piliňáky. Protože nás bylo v podniku celkem asi třicet, vycházela na každého služba asi jednou za deset dní. Za službu se platilo 25 korun v době, kdy jedna cigareta stála na černém trhu asi 10 korun. Službu museli držet i uční po dosažení věku patnácti let. S ohledem na to, že tímto přenocováním jsem si mohl ušetřit cestu pěšky z Bílovic a do Bílovic, tak se to jevilo i příjemné. Jenže tam někdo zavlekl štěnice a pokousání od štěnic je něco příšerného. Obvyčně jsem měl asi tři štípance na ušních boltcích, a dokud jsem je nerozškrábal do krve, tak to hrozně svědilo.

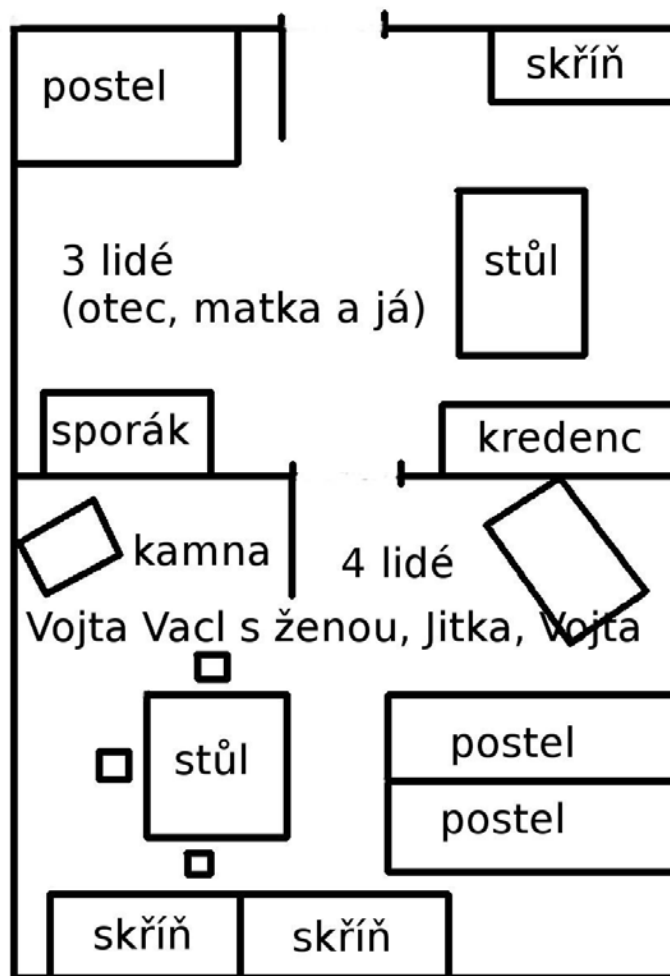
Na jednu hlídku obzvlášť vzpomínám, protože měla být ze soboty na neděli. Zbývající dva členové hlídky odešli po práci domů a do určené doby se nikdo nedostavil. Bylo již jedenáct hodin v noci, piliňáky vyhasly a já tam byl sám. Tak jsem z hlídky utekl. Přešel jsem bránu a tramvaj odjel na nádraží. Půlnočním vlakem jsem se dopravil do Bílovic, kde vystupovalo několik lidí. Část zahnula do podchodu hned za nástupištěm, část do podchodu za mostem, někdo přešel přes most, ale za Sokolovnu nezahnul nikdo. Tak jsem na cestě přes les nezůstal sám. V lese leželo přes půl metra sněhu, cesta však byla prošlapaná a měsíc svítil jak rybí oko.

Světlo měsíce vrhalo na bílý sníh od každého smrčku při cestě černý stín. Jedinými živými tvory kolem byli zajíci, kteří poskakovali po sněhu a hledali potravu. Cesta, po které jsem šel, vedla oklikou kolem nejvyššího kopce a říkalo se jí „Ušákovem“. Snad podle těch zajíců – ušáků. Když jsem byl tak na úrovni Kanic, začala být odněkud slyšet střelba jako na honu. To mně na kuráži nepřidalo. Dodatečně jsem se dověděl, že tu noc přepadli Kanice „partyzáni“. V hospodě ukradli pití a v trafice cigarety. S malou dušičkou jsem nakonec došel domů.

Na jaře 1945 jsem do učení přestal chodit někdy na začátku dubna, když už vlaková doprava kolabovala a na nádraží se objevovaly vlaky se zakrvavenými raněnými německými vojáky. Protože jsem v té době dělal u kováře, který mě (podobně jako ostatní) nic neukázal a nevysvětlil, tak jsem o nic nepřišel.

Nepamatuji si, který den v týdnu byl v roce 1944 Štědrý den (*byla to neděle – doplnění*), ale dříve byl Štědrý den normálním pracovním dnem. Možná, že byla kratší pracovní doba, to nevím.

V místnosti, kde máme nyní obyvák byla zimní kuchyň. Letní byla vzadu v dnešní kuchyni, kde se však v zimě netopilo. Nebylo palivo a matka chtěla v zimě, kdy bylo méně práce, vidět na ulici. V přední kuchyni se v zimě vařilo, jedlo i spalo. Byla tam jedna postel v místě, kde je dnes televizor a na té jsme spali všichni, otec, matka i já. Pro mě byla mezi postelí a stěnou přistavena lavice o šířce asi půl metru, na které byl úzký slamník tak, aby překryl pelest u postele.

Plánek přední části cihlového domu v Ochozi č. p. 58 (Vánoce 1944).

Dne 27. srpna 1944 provedli Američané nálet na Brno a zasáhli také továrny v Kuřimi a v Líšni (té se říkali Ostmarka), které postavili Němci. Také se pokusili zasáhnout Zbrojovku. Tam se ale netrefili a odnesla to dnešní ulice Bubeníčková od lázní v Zábrdovicích až po Starou Osadu v Židenicích.

Na Staré Osadě (č. p. 26) bydleli naši známí, kteří k nám jezdili, jak se tehdy říkalo, na letní byt již dlouhé roky. Ten domek tam ještě dodnes stojí, i když Bubeníčková a Stará Osada vypadají úplně jinak, než v té době. V tomto domě bydlel František Vacl s manželkou, dcerou a synem. O kousek dál, naproti dnešní odbočce na Vinohrady, bydlel v prvním patře jeho bratr Vojtěch

Vacl s manželkou a dvěma dětmi. V přízemí byl obchod – vyhlášené lahůdkářství firmy Lippert. Ten dům také ještě stojí a nějaký potravinářský obchod je tam stále.

Srpnový nálet jsem pozoroval s ostatními pracovníky firmy, kde jsem se učil, na dvoře před sklepem sousední vily (ta také ještě stojí), který měl sloužit jako protiletectký kryt. Dívali jsme se na svazy bombardérů plazících se po obloze, za nimiž zůstávaly pruhy kondenzovaných výfukových plynů. Až se k nám donesl zvuk bomb vybuchujících v Židenicích, tak jsme zalezli do krytu. Asi hodinu a půl po náletu se kolem táhla procesí dělníků z Kuřimi v pracovních oděvech a od těch jsme se dověděli, co se stalo.

Druhý den po náletu jsem se šel podívat, jak dopadli ti naši známí na Staré Osadě. Po dnešní Bubeníčkově ulici jsem kličkoval mezi krátery po vybuchlých bombách a ohrádkami, kterými byly označeny nevybuchlé bomby. Obě rodiny přestály nálet bez následků.

Tyto rodiny se k nám do Ochoze po náletu nastěhovaly. Rodinu Františka Vacka strach z opakování náletu po krátkém čase přešel a vrátili se domů. Manželka Vojty Vacla měla však větší strach, a tak u nás zůstala až do 30. dubna 1945 s ostatními členy své rodiny. V noci z 28. na 29. dubna 1945 nás bylo v zadním sklepe na bramborách patnáct! Další nálet na Brno byl 20. listopadu. To byl již zasažen i střed města a na několika místech hořelo.

Na Štědrý den v roce 1944 jsme měli poprvé v životě kapra, kterého obstaral Vojta Vacl. Do té doby jsme vždy jedli čočkovou polévku a jablkový závin. U večeře jsme seděli všichni pohromadě, děti snad šly spát dříve. Pro malého Vojtu jsem jako učeň ve druhém ročníku zfušoval dvě plechové hračky – papouška kolébajícího se na kruhu a cvičence otáčejícího se na bradlech. Obě byly shledány jeho otcem jako nebezpečné pro tak malého chlapce.

Na Silvestra jsme na oplátku hostili Vlacovy my. Měli jsme pečenou kachnu, pochopitelně doma krmenou. Pila se na černo vypálená slivovice. Možná se pilo také proto, že příští den měla maminka 45. narozeniny, protože podle křestního listu se narodila 1. ledna 1900. Nepamatuji si, že bych si to tehdy uvědomoval.

Přechod fronty

Kolem 20. dubna 1945 se udělalo nádherné počasí. Bylo slunečno a teplo. Protože obyvatelé Brna měli velký strach z bombardování a ostatních následků bojů při přechodu fronty, nastěhovali se ve značné míře do údolí Říčky. Obsadili všechny jeskyně, větší i malé. Ochozská jeskyně byla v té době volně přístupná. Byl jsem sám svědkem, jak tam nějaký člověk dovezl na nákladním autě nábytek z obývacího pokoje. Kde vzal benzín, ví jen on sám. V jednom z komínů byla bedna s knihami (například Tři mušketýři s rytinami Gustava Dorého). Na stání pod třemi železnými sloupy na Hostěnické straně je taková menší jeskyně (*Adlerova jeskyně – pozn.*), kterou měla ta skupina, která ji obývala, skoro komfortně (oproti ostatním) vybavenou. Celé údolí Říčky bylo poseto ohničky, ze kterých stoupaly sloupky dýmu. Smrčky byly tehdy zcela malé, takže to připomínalo indiánské ležení. Také někteří ochozští občané si budovali v lese bunkry. Využívali k tomu většinou jam, které v lese zůstaly po dřívějších vápenicích. My jsme na něco takového nepomýšleli, protože otec byl špatně pohyblivý.

Příprava k útoku rudé armády na Brno se u nás v obci projevila leteckými střety. Při těchto střetech byly zapáleny některé budovy v obci.

Musím se vrátit tak o deset dní zpět. V té době k nám tak dva až tři večery přicházela skupina německých vojáků poslouchat zprávy z rádia. Protože manželka Vojty Vacla mluvila německy stejně dobře jako česky, tak spolu debatovali a vojáci jí ukazovali nějaké fotografie z domova. Ti vojáci říkali, abychom všechny cennější věci, o něž nechceme přijít, a potraviny uschovali, že Rusové, až přijdou, všechno ukradnou. Jak to věděli, když pořád ustupovali, to nevím, ale jejich předpověď se beze zbytku naplnila. Němci se chovali úplně korektně, nic nekradli, zásobování měli zajištěno, i když špatné, svoje.

Rudá armáda osvobozovala Brno obchvatem, aby se vyhnula pouličním bojům. Vnější linie obchvatu zahrnovala Horákov i Mokrou, ale Ochoz již do tohoto obchvatu nepřišla. Zásahy, které obec postihly je možno asi připočítat na konto určitého rozptylu. Tak třeba jednu noc (asi ze čtvrtka na pátek) shodil sovětský lehký bombardér dvě pumy. Jedna spadla naproti do zahrady pana Richtra. Tlaková vlna, i když tlumená jeho domem, nám vyrazila skla v oknech. Vnitřní rámy byly již před tím vysazeny. Druhá puma padla do příkopu vedle silnice Na Družstvu, kde také způsobila mnoho škody. V tu dobu někdy odpoledne jsme stáli ve dveřích a vyhlíželi, co se děje. V tom přiletěl granát a trefil střechu kůlny u Hudců (Slavíků) asi dvacet metrů od nás. Všichni jsme vletěli do sklepa.

Možná pod dojmem dopadu bomby do zahrady u Richtrů dospěli Václovi k názoru, že náš sklep není dostatečně pevný, a v pátek ráno se odešli schovat do Pekárny. My s matkou jsme využili jejich nepřítomnosti k tomu, abychom vykopali před okýnkem do sklepa jámu, do které jsme

uschovali v hrnci sádlo a jiné potraviny. Jámu jsme přikryli betonovými deskami, kterými byl dvůr pod přístřeškem vydlážděn. Před okýnko jsme nastavěli různá dřeva, aby to vypadalo jako ochrana okýnka před střepinami, ale hlavně to mělo zabránit tomu, aby se ty betony nepropadly. Skryš přečkala přechod fronty bez úhony.

Dokud byl dům plný lidí, tak nám tam Němci nikoho nestrkali. Když Vaclovi odešli, hned se k nám nastěhoval voják, který měl angínu. V poledne si odněkud donesl v es-šálku oběd. Polévka byla cítit jako šlichta pro malé prase.

Vaclovi přežili noc z pátku na sobotu v Pekárně, kde bylo tu noc tolik lidí, že podle jejich vyprávění mohly na zemi ležet jen ženy a děti. Muži museli stát. Údajně tam přišli němečtí vojáci, kteří se dohadovali, kolik výbušniny by bylo třeba, aby Pekárnu zdemolovali. Ráno v sobotu se Vaclovi raději vrátili k nám.

Brzy potom již začaly na louku pod naším domem dopadat granáty nebo miny. Každý granát vytvořil jámu tak velkou, že se do ní dal pohodlně pohřbít kůň. Škody, které by tyto granáty napáchaly, kdyby spadly o padesát metrů výš na domy, by byly značné. Pochopitelně se jednalo o ruské granáty. Ještě štěstí, že měli tak špatnou mušku. Obdobně špatnou mušku měli, když na obec poslali salvu gardových minometů, takzvaných kaťuší, kterým Němci říkali Stalinovy varhany. Ta našťestí skončila za dědinou v Kaničkách.

V neděli 29. dubna ráno maminka zadělala na chleba, který upekla v troubě sporáku. Sotva byl chleba dopečený, začala střelba a my všichni jsme zajeli do sklepa a tam vyčkávali věcí příštích. Podle intenzity střelby jsem se domníval, že dveře do dvora budou sama dírka.

K poledni vtrhli do sklepa dva ruští vojáci, z nichž jeden byl zraněn na ruce a krvácel z prstů. Ženské mu to ovázaly a od dalšího boje ho zrazovaly. Ten však na ně nic nedal a ze sklepa znovu vyběhl. Během asi deseti minut se dům naplnil dalšími Rusy, kteří si posedali na schody do patra, o nějaký boj nejevili žádný zájem a žadonili: „mamka, davaj jajca, davaj vodku“. Maminka jim dala ošatku vajec, která v mžiku vypili syrová, a kbelík vody. Nad vodou skučeli: „eto nět vodka, eto voda!“

Naproti našemu domu byla studna s dřevěnou pumpou. Pumpa měla asi třicet centimetrů v průměru. Za touto pumpou se schovával Rus, kterého však střeli Němec, zřejmě ukrytý v potoce. Rusa odnesli k nám na stůl stojící pod oknem, od pasu mu odebrali granát, vyšroubovali z něho roznětku a odděleně to položili na okno. Rusové říkali: „eto vojna, nas mnogo“. To se odehrávalo v době, kdy další vojáci seděli na schodech a žadonili o vodku.

Když říkali, že je jich mnoho, měli pravdu. Do večera se celá dědina naplnila množstvím povozů a koní. Koně byli úplně všude. V našem chlévě byl vedle koz také pár koní. Bylo to strašně

složité. I když jsem z vojny odcházel jako důstojník v záloze, přečetl množství válečných románů a paměti vojevůdců, tak jsem systém a organizaci jejich boje nikdy nepochopil.

Po odchodu vojáků, co vypili ta vajíčka, přicházeli další, kterým se cokoliv našli, hodilo. Mně sebrali ten zimník, otcovi kapesní hodinky, dalekohled, který si přinesl z první světové války, ruční stříhací strojek, který si otec koupil v domnění, že jím na mé hlavě ušetří za holiče. Když byli při prohlížení skříní a zásuvek přistiženi, tak na otázku: „co tam hledáš?“ odpovídali: „Germán, Germán nět?“. „Jo, tak právě v té zásuvce je!“

Do večera Němci ustoupili na Skalky, kde se zakopali a začali minomety ostřelovat dědinu. Bohužel měli podstatně lepší mušku než Rusové. Co mina, to zásah. Při jednom zásahu sestřelili kůlnu u sousedů Trávníčků a zasáhli zároveň sousedku Trávníčkovou. Zřejmě proto, že tam kromě ní nikdo nebyl, tak ji Rusové odnesli k nám a položili ji na stůl pod oknem, kde skonala. Zda byla víc zraněna padající krytinou nebo střepinou tehdy nikdo nezkoumal. Tak se stalo, že 29. dubna 1945 na stole, který máme dosud v kuchyni, dodýchali postupně během několika hodin dva lidé.

Ten večer se také Němci trefili z minometu do štítu naší střechy obráceného směrem ke Skalkám. To udělalo takový rámus, že maminka jenom povzdechla: „A máme po baráčku!“

V noci z neděle na pondělí nás bylo v zadním sklepě asi čtrnáct až patnáct. V předním sklepě ležel na matracích Rus raněný do nohy, který celou noc pronaříkal. Kromě něho tam bylo plno dalších vojáků. Měli buď telefon, nebo radiostanici a podávali hlášení, že je Ochoz osvobozena. Nejdříve se však zeptali, jak se dědina jmenuje. Od těchto Rusů se také těch jedenáct Vacků dovědělo, že Brno bylo osvobozeno již o tři dny dříve. Ráno si tedy sbalili nejnnutnější věci a odešli přes Mokrou do Brna.

Náš dům byl plný vojáků. V předních místnostech měli něco jako kancelář, na dveřích byl nápis: „Ruskij“. Protože se počasí radikálně změnilo a padal mokrý sníh, bylo všude plno bláta. Na chodbě stál strážný. Otcovi vojáci říkali: „Ty buržuj!“

Chování vojáků bylo nebezpečné hlavně pro matku, a tak jsme na otce navlekli ruksak s pecnem chleba a lahví slivovice, já a matka jsme nesli rance peřin a odešli jsme naproti do sklepů školy, kde již byli schovaní všichni z ulice i odjinud. Na chodbě před sklepy leželi spící vojáci, které lidé překračovali, případně na ně i šlápli, ale vojáci spali dál.

Ve sklepě školy se našlo místo i pro nás, abychom mohli v noci spát. O půlnoci přišel jeden Rus a požadoval, aby s ním matka šla, jinak že bude střílet. Matka mu řekla: „tak střílej!“ Já jsem vyběhl na chodbu školy, kde stál strážný před bytem učitele, ve kterém spal údajně velitel pluku. Jemu jsem žaloval na toho Rusa, on však zřejmě vůbec nechápal, co chci.

V dalších dnech jsme často přebíhali ze školy domů a zpět. Nedostatek jídla jsme neměli, i když se nám slivovice vylila na chleba. Rusové měli chleba dostatek a nijak s ním nešetřili. Jejich chleba byl ve tvaru cihly, měl černou barvu, ale jíst se dal. V době naší nepřítomnosti v domě nám Rusové sežrali všechny slepice. Sami si vařili tak, že oloupali naše brambory, odněkud donesli syrové vepřové sádlo a to vařili v naší kuchyni společně s bramborami. Potom nalili do sklenic z poloviny líh, který zalili vodou, čímž zapíjeli ty brambory vařené v sádle. Strašně to smrdělo jako denaturovaný líh.

Vojenská situace se však nevyvíjela dobře. Němci zakopaní na Skalkách nemínili ustoupit, i když museli vědět, že Hitler je už po smrti. Rusové postavili za domem Kovaříků, kde tehdy nic nestálo, dělostřeleckou baterii a stříleli na Skalky. Nerozeznali jsme, jestli střílejí děla, nebo vybuchují ruské minometné granáty. Rusové říkali: „Eto ničevo, to naši!“ a zatím na ulici vybuchl granát a koně přivázaní k plotu se tak lekli, až vyvrátili sloupek u předzahrádky.

Po sklepech ve škole pobíhal asi deset až dvanáct let starý chlapec v uniformě, u pasu šavli, a naháněl občany na kopání hrobů na hřbitově. Protože to bylo nebezpečné kvůli občasně minometné střelbě Němců, všichni se tomu snažili vyhnout. Také bylo třeba pohřbít mrtvé našince. Farář při tom sloužil obřad zřejmě jen v nejnужnějším rozsahu schován při tom v předsíni kostela, která měla tehdy dveře vedoucí na hřbitov.

Protože se fronta pořád nehýbala, Rusové v domnění, že je v dědině někdo, kdo Němcům předává zprávy, přestříhali všechny dráty, které viděli – všechny domovní přípojky elektrické energie a tak podobně. V létě to pak dalo mnoho práce celou rozvodnou síť vlastními silami opravit. Dále údajně OGPU (Sjednocená státní politická správa SSSR) nařídila, že všichni muži od patnácti do šedesáti roků musí na dva dny dědinu opustit, což je zapsáno i v obecní kronice. Já jsem se to dověděl od mužských, kteří se jeden za druhým trousili kolem školy do Mokré. V rozjitřené atmosféře, která panovala, jsem se i já vydal na cestu. Protože jsem v Mokré nikoho nešel, vydal jsem se k Vaclům do Židenic. Pochodoval jsem přes Hády sám, nikdo jiný tam nešel. Na rovině za odbočkou na Líšeň byly v příkopě nadmuté zdechliny koní a v zákopech závěje vystřílené munice. Lidské mrtvoly tam však již nebyly. Po cestě nade mnou přelétávaly granáty, které střílelo těžké dělostřelectvo ze Židenic směrem na Babice.

Před kostelem Cyrila a Metoděje v Židenicích byl vykopán protitankový příkop. Zrovna když jsem tam přicházel, vezlo několik mužů s bílými páskami na rukávech na „platoňáčku“ (menší čtyřkolý vůz s plošinkou) nějaký balík přikrytý celtou. Přijeli na okraj protitankového příkopu, zvedli celtu a jednu stranu vozíku a po šikmé stěně příkopu se na jeho dno skutálelo černě oblečené ženské tělo. Dodatečně jsem se dověděl, že to byla nějaká Schultzová, která pocházela z Ochoze. Za svobodna se jmenovala Petlachová. Tato žena měla za protektorátu udávat Němcům naše občany, a proto ji po válce, zřejmě bez soudu, pověsili. Protože příkop byl tři až čtyři metry hluboký, tak tam možná leží dodnes.

Vaclovi a všichni ostatní měli na dveřích křídou v azbuce napsáno „Čech“, čemuž jsem nerozuměl. Spal jsem u nich zřejmě jen dvě noci. Ve dne jsem navštívil všechny tři rodiny. Zřejmě když Vaclovi zjistili, že by nejlépe udělali, kdyby zůstali doma, a vyhnuli se tak různému strádání, tak se jich zmocnilo mírné rozčarování. To se prohloubilo, když jsme další den společně odpochovali zpět do Ochoze a zde zjistili, co vše se jim ztratilo a co bylo poničeno. Rusové si třeba odnesli jejich peřiny do sklepa a zde do nich vyblili. V místnosti v patře bylo také nablito a v ložnici za stojacím zrcadlem v rohu bylo nasráno – kancelář, nekancelář. Vaclovi se zřejmě domnívali, že po jejich odchodu budeme hlídat jejich majetek s nasazením života.

Bohužel si dnes po šedesáti letech již přesně nepamatuji, který den v měsíci květnu se co událo, a jak na sebe jednotlivé dny navazovaly. Domnívám se, že jsem to pořádně nevnímal ani tehdy. Nebylo možno sledovat kalendář a válka na sváteční dny nebrala ohled. Kolem prvního května byly dveře do školy polepeny plakáty ke svátku práce. Azbuku ale nikdo z místních neuměl.

Rusové nám do kůlny, která byla v místě dnešní prádelny (v jejím rohu stál žebřík na půdu), dovedli krásného, asi jezdeckého koně, který měl prostřelené koleno. To měl zavázané zkrvaveným ručníkem. Otec se zřejmě domníval, že se uzdraví a že bude mít zadarmo koně, a tak mu dal sežrat naše poslední seno, které zůstalo na půdě poté, co většinu sena vyrabovali Rusové už dříve. Kůň tam stál asi dva až tři dny a jeho stav se stále zhoršoval. Ačkoli jsem se koní bál a dosud se bojím, nějak jsem ho dostal ze dvora ven za branku. Možná byla branka vyvrácená (nebylo by divu) a kůň se vrátil zpátky do dvora. Slabostí tam padl a při tom zbořil plot zahrádky a zlomil dva stromkové angrešty. Řezník a hostinský Hudec ho zařízl, ale o koňské maso neměl zájem. Bylo ho všude plno. Nevím, který sedlák to byl, kdo vyvekl koně do kráteru na louce, kde jsme ho pohřbili.

Dole v zahrádce u plotu byla řada rybízových keřů. Po přechodu fronty jsme v nich našli tři budíky. Jeden z nich měl značku výrobce až z Budapešti. Rusové to někde sebrali a pak zahodili. Také jsme tam našli německou plynovou masku, kterou mám dosud. Jeden den odnesli Rusové rádio a druhý den ho přinesli zpět. Co s ním chtěli dělat, když nešel proud, to nevím. Bicykl schovala maminka do komory, aby nebyl na očích. I tam ho ale jeden Rus našel a tahal ho ven. Maminka mu to nechtěla dovolit, a tak se o něj přetahovali, až maminka vyhrála. Od sousedů Hudců k nám zase vojáci donesli hrnc sádla. Po přechodu fronty jsme jim jej vrátili.

Nevím přesně kdy, ale někdy před sedmým květnem přebírala frontu od rudé armády armáda rumunská. Přihrnulo se jich navečer dvacet až třicet na dvůr, postavili tam železnou trojnožku, zavěsili kotel a vařili večeři. Plameny šlehaly až k trámům přístřešku. Na nocleh se uložili do slámy na půdu a ráno odešli.

Další den u nás bydlel nějaký jejich důstojník s příkazníkem (pucflekem). Protože byly zrovna v té době pravoslavné Velikonoce, tak mu ten příkazník dělal místo velikonočního beránka kůzle. Jak

Sověti, tak Rumuni měli okupační koruny, které byly měněny teprve v roce 1946, které jim ale byly jinak k ničemu. K tomuto kůzletí měl důstojník kromě brambor také několik listů hlávkového salátu. Kde to na začátku května splášil, to nevím. Tento důstojník mluvil jako bývalý spojenec Wermachtu německy. Další den (možná i zároveň s tím) byli v ložnici tři až čtyři Rumuni. V koutě měli postavené pušky vyrobené před válkou v brněnské Zbrojovce.

Sedmého května přilétl z německé strany poslední granát a zabil na obecké návsi Františka Vašíčka, otce desíti dětí. Někdy v té době jsem byl poslán se skupinou dospělých chlapů k Novým Dvorům, které leží na ochozském katastru, pohřbít padlého Rusa a zakopat zabitého koně. Rus ležel na louce před myslivnou, ale koně jsme nenašli.

Válka pro nás skončila devátého května mohutnou kanonádou ozývající se z Brna. Protože jsem nevěděl, o co jde, tak jsem znovu zalezl do sklepa. Přechod fronty tedy trval dramatických čtrnáct dnů.

Poválečné období

Němci při ústupu zničili všechny mosty, jak silniční (přes Svitavu u Sokolovny v Bílovicích), tak železniční. Vlaky nejezdily. Bohuš Drahovzal (mladší bratr Jan Drahovzala), který se učil u stejné firmy jako já, začal do práce jezdit na bicyklu. Já jsem si to také jednou zkusil, ale bylo to nad moji sílu i chuť. Do učení jsem tedy začal jezdit znovu, až byly provizorně opraveny železniční mosty a začaly jezdit vlaky. Vlaky byly nepředstavitelně přeplněné. Běžně se jezdilo i na stupátkách. Pravděpodobně až na jaře 1946 začaly z Bílovic jezdit nákladní automobily s plachtou, které dodala UNRA.

Poslední rok učení jsem byl u automechaniků. Ustupující německá armáda nechala v Letovicích terénní automobil značky Steyer, který byl úplně nový, dokonce se skříňkou speciálního nářadí. Byl to osmiválec. Motor byl tak natěsnán, že nebylo možné do něho bez speciálního nářadí vstoupit. Letovičtí hasiči si z tohoto automobilu nechali udělat hasičské auto. To jsem poprvé viděl, k čemu jsou všechny tam zaměstnané profese dobré. Auto jsme dodělávali i v neděli ráno, kdy už pravděpodobně v Letovicích čekal farář, aby jej posvětil.

Jednou jsem dostal za úkol spolu s dalším o rok mladším učněm vyčistit nádrž na vodu, která byla ve stopařské dílně. Na dně nádrže bylo asi deset až patnáct centimetrů řídkého bahna. Vodu jsme vyčerpali a pak jsme vybírali bahno. Před koncem pracovní doby, když jsme z otvoru do nádrže vytáhli žebřík a než jsme otvor stačili zavřít, tak do něj spadl majitel firmy. Okamžitě jsme zasunuli žebřík zpátky, a když majitel firmy vylezl, vypadal jak potkan. Zimník měl plný bláta a moje první myšlenka byla, že ten kabát již nikdy nosit nebude. V té době již v podniku existovalo ROH (Revoluční odborové hnutí) a jeho předseda mi svými připomínkami udělal na noc těžkou hlavu. Celá záležitost však pro mě přešla bez následků. Šéf měl naštěstí jen vymknutou ruku v rameni. Když se po týdnu vrátil do podniku, měl ten starý kabát opět na sobě.

Na začátku podzimu jsem potom dělal tovaryšské zkoušky. Znamky dopadly úplně opačně, než jsem si představoval. Písemná zkouška za tři, ústní za dvě a praktická za jedna. Po vyučení jsem tam zůstal dál pracovat, ale skoro nic už si z těch měsíců nepamatuji.

Co se týče soukromého života, tak jsem se dal do Sokola. Sokolové za menší peníz prodávali na Stadionu uniformy po kanadské armádě. Ty byly zhotoveny z kvalitní vlněné látky. Tak jsem v jednom z nich delší dobu „honil vodu“.

Dorost Sokolu Obce – Ochoz v sokolských krojích krátce po válce. F. Křivonožka první zprava ve spodní řadě.

Dorostenci Sokolu Obce – Ochoz před budovou Stadionu na Kounicově ulici v Brně. F. Křivonožka v horní řadě druhý zprava.

Na začátku roku 1947 byla vyhlášena dvouletka. Povídalo se, že po vyhlášení dvouletky nebude možné měnit zaměstnání, proto jsem se snažil najít před tímto datem místo ve Zbrojovce. Na osobním oddělení měli problém s mým zařazením, protože jsem prakticky nic neuměl. Nakonec pro mě přece jen našli uplatnění, a tak jsem mohl nastoupit.

Zařadili mě do ruční úpravy lisovny, což byla práce, kterou by zvládl kdokoliv. Přesto jsem si tam připadal jako po velké výhře. Bylo tam teplo a závodní jídelna a i když v té době tam nemohli mít nic moc, přece to bylo něco. Také tam byla šatna s umývadly (koryty) a se sprchami. I když ta práce nebyla příliš odborná, bral jsem větší plat než dříve. Po třech až čtyřech měsících potřebovali dělníky v sousední dílně, a tak mě tam převedli. Tam se již jednalo o odbornou práci, kterou jsem se musel krok za krokem učit. Časem jsem již dosahoval dobrých úspěchů.

Předpokladem pro studium na průmyslovce bylo absolvování jednoročního učebního kurzu (čtvrtého ročníku měšťanky). Pro ty, kterým to bylo za protektorátu odepřeno, organizovalo ROH na měšťance na Benešově ulici bezplatný odpolední kurz. Zkoušky z tohoto kurzu jsem dělal na měšťance ve Šlapanicích. Zkoušku jsem udělal, a tak jsem mohl v září 1948 nastoupit na denní studium na průmyslovce. Už v únoru 1948 jsem byl spolupracovníky v dílně ve Zbrojovce donucen vstoupit do KSČ.

Studium na střední průmyslové škole v Brně (1948-1952).

V létě 1948 probíhal XI. Všesokolský slet, kterého jsem se jako cvičenec také zúčastnil. Autor skladby pro muže byl z Vaníčkovy župy Brno, a tak získali cvičenci z této župy privilegium cvičit hned pod hlavní tribunou.

V rámci propagandistické komunistické akce Mládež vede Brno, prosazené v květnu 1949 tehdejším krajským tajemníkem KSČ Otto Šlingem, působili F. Křivonožka (vlevo) a L. Brada (vpravo) jako strážci zákona na četnické stanici v Obcích. Otto Šling byl o rok později zatčen a následně odsouzen k trestu smrti v procesu s protistátním spikleneckým centrem kolem Rudolfa Slánského.

Druhého září 1948 jsem začal chodit na mistrovskou školu průmyslovky. O prázdninách 1949 a všech dalších, které následovaly, jsem vždy celé dva měsíce pracoval ve Zbrojovce v té dílně, ze které jsem na školu odešel. Po skončení dvouletého mistráku jsem přešel spolu s ostatními spolužáky z jiných tříd na Vyšší průmyslovou školu. Toto studium bylo ukončeno maturitou.

Brigáda se spolužáky z průmyslovky při stavbě brněnské ZOO na Mniší hoře (vlevo) a výlet s třídou na průmyslovce do Tater (Bílá dolina).

Maturitní tablo Průmyslové školy strojnické v Brně (1952). F. Křivonožka pátý zleva ve druhé řadě shora.

V této době, kdy bylo všechno regulováno, dostali dva nejlepší žáci ze třídy doporučení k dalšímu studiu na vysoké škole. V Brně nebyla vysoká škola strojního zaměření, a tak jsem podal přihlášku na vysokou školu v Bratislavě. Při přijímací zkoušce jsem nedopadl nejlépe

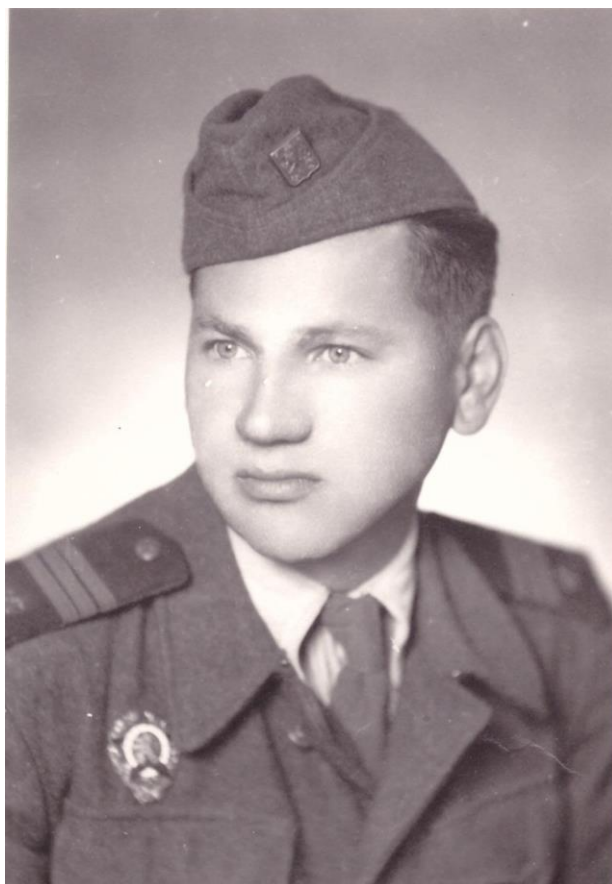
a dostal jsem oznámení, že jsem sice zkoušku udělal, ale že jiní ji udělali lépe a že jsem nebyl přijat. Tak jsem šel druhý den do Zbrojovky žádat o zaměstnání. O jiných možnostech jsem ani neuvažoval. Tady začíná sled náhod. Těsně před bránou Zbrojovky jsem potkal spolužáka, který se mě zeptal, kam jdu. Po vysvětlení situace mi navrhl, abych šel dělat zkoušku na Vysokou stavební školu, která v Brně byla. Tam prý že berou každého. Zkouška byla opravdu formální a byl jsem přijat.

Abych se celé prázdniny nezlákal, a něco jsem dělal, šel jsem pracovat do Vývoje na Veveří ulici. Byl jsem tam necelé dva měsíce. Žádnou velkou díru do světa jsem tam neudělal, přesto nebyli rádi, když jsem odcházel.

Vysoká škola stavební v září uspořádala kurz matematiky a deskriptivy pro ty uchazeče o studium, kteří se v těchto disciplínách necítili silní. Protože na mistráku deskriptiva nebyla a matematika také nebyl můj nejoblíbenější předmět, tak jsem tam chodil. Vedle mě seděl můj spolužák F. Pavlík z průmyslovky, který neměl v deskriptivě žádnou představivost, a učil se, kam kružidlo zabodnout.

Když začal vlastní semestr, tak byl každý předmět přednášen na jiném místě po celém Brně. Matematika v hospodském sále Juranova domu, marxismus-leninismus v kině Moskva, deskriptiva v přednáškové síni na bývalé německé technice a tak dále. Od Velikonoc toho roku 1952 mě strašně bolela hlava a chodil jsem po doktorech, až mě nakonec v půli října přijali na nervovou kliniku ke svaté Anně. Tam jsem byl asi deset dní, aniž by cokoli našli. Měl jsem však dostatek času promyslet si, co dál, a rozhodl jsem se, že pokračovat ve studiu nemá smysl. Neměl jsem co si obléci, ani co obout a stipendium mělo dělat 940 Kčs ve starých penězích.

Tak jsem šel na děkanát odevzdat index a tam jsem se sešel s tím F. Pavlíkem a kolegou z jiné třídy průmyslovky, Kolaříkem. Protože jsme byli všichni tři z okresu Brno-venkov, šli jsme požádat o dodatečný odvod na vojnu. Na chodbě vojenské správy vykládal Kolařík, že o prázdninách pracoval v nějakém Keramoprojektu, kde se mu strašně líbilo, protože tam byla legrace. Při odvodu jsem si neopatrně přitlačil na jedno oko ruku a než jsem se stačil rozkoukat, tak mně ten dědek doktor diagnostikoval sníženou zrakovou schopnost na pravém oku a na vojnu mě neodvedl.

F. Křivonožka působil na vojně jako frekventant poddůstojnické školy v Seredi. Vzhledem k diagnostikované údajné oční vadě byl odveden až v roce 1953.

Pod dojmem vyprávění kolegy Kolaříka a také proto, že Keramoprojekt měl jedno pracoviště naproti Baťovi (Pohořelec 1, o dalších pracovištích jsem v té době neměl tušení), což bylo blízko železničního (dokud se jezdilo přes Bílovice) i autobusového nádraží, jsem tam 1. prosince 1952 nastoupil a zůstal jsem tam pracovat až do důchodu, i když se Keramoprojekt přestěhoval nejprve na Rybkovu ulici 1 a později náš ateliér až na Kraví horu.

V Keramoprojektu prý byla legrace. F. Křivonožka první zleva.

Edice SE 3

**Speleologická pracovní skupina „Tři seniři“
Česká speleologická společnost, Základní organizace 6 – 12
„Speleologický klub Brno“.**

**Tématický okruh č. 6 : Historie moravské speleologie
očíma archivářů.**

Obsah :

- 1.) Úvod – léta 1942 – 1945**
(Josef Pokorný).
- 2.) Přehled událostí r. 1945.**
(Archiv – výpis J. Pokorný)
- 3.) Přehled událostí r. 1946**
(Archiv – výpis J. Pokorný)
- 4.) Přehled událostí r. 1947**
(Archiv – výpis J. Pokorný)
- 5.) Historie očíma archiváře.**
(Josef Pokorný).

Koordinátor :
Redakční spolupráce :

Ladislav Slezák
Richard Cendelín
Josef Pokorný

Rok 1944 – aneb – Co předcházelo založení Českého speleologického klubu pro zemi Moravskoslezskou v Brně.

Motto :

Dr. Karel Absolon (moravský krasový badatel, *1877 – 1960+) :

Moravský kras byl a je bojištěm od doby diluviální !

Akademik Radim Kettner (geolog, pedagog a báňský odborník, *1891 – 1967+) :

Z hlediska geologického přináleží Moravský kras ke stabilnímu kratonu Českého masivu. Z pohledu speleologa je to nejaktivnější sopečné území v celé naší republice !

Samuel Butler (anglický spisovatel, *1835 – 1902+)

Bůh nemůže změnit historii. Historici mohou.

Josef Pokorný, (nevýznamný krasový čunitel, dědek praštěný jeskyněmi, který se snaží o objektivní způsob zpracování historie moravské speleologie. *1933).

Jsem sice jen rádoby historik – amatér, ale v žádném případě nechci být takovým historikem, který dějiny přizpůsobuje tomu, co se zrovna požaduje a vynechává z nich to, co se právě nehodí !

Pravda je ve své podstatě relativní pojem. Proč ? Protože každý z nás lidí má svoji pravdu ! Která z nich je ta správná ? Která z nich má zvítězit ? Pro mne ale je pravdou to, co jsem přezkoumal, čemu jsem uvěřil, to, co považuji za správné a to, za co neváhám a chci nést odpovědnost.

Proč je Moravský kras bojištěm a proč je to „sopečné území“ ? Za to můžeme především my, lidé ! Proč ? Třeba jen proto, že se chceme v životě prosadit, že chceme dokázat, třeba jen sami sobě, že v životních situacích obstojíme, že chceme poznávat přírodu a svět kolem nás. To všechno by nebylo nic špatného. Přesto se v životě dostáváme do konfliktních situací s jinými lidmi. Proč ?

Inu, především proto, že bojujeme za SVOJÍ pravdu !

Pravda je pojem, který by měl sloužit a pomáhat lidem, aby se při svém rozhodování řídili správnými zásadami. V praktickém životě tomu ale zdaleka tak není. Zamysleme se nad tím, proč tomu tak není. Ve své podstatě se lidstvo dlouho vyvíjelo, prakticky přes „dobytek“. Pokud nenakrmíte jakýkoliv motor energií v podobě pohonných hmot, nepojede. Náš organizmus pojede jen tehdy, když jej nakrmíme jiným organizmem, ať rostlinného nebo živočišného původu. Při tom tvorové ve volné přírodě musí neustále dávat pozor, aby nebyli sežráni a nestali se tak pohonnou hmotou, mění se v energii, pohánějící toho, kdo nás sežral. Tvorové ve volné přírodě, prakticky ten „dobytek“ ze kterého jsme se vyvinuli, neustále bojují o přežití a používají k tomu především svůj intelekt, potažmo svoji lstivost a zákeřnost, je-li toho zapotřebí k přežití. A tyhle vlastnosti „dobytků“ si neseme do života po svých předcích, ty jsme zdědili v různých formách, jak nám je příroda v ruletě přidělování genů – našich osobních vlastností – nadělila. Dá se s tím vůbec něco udělat ?

Pokud si myslíme, že jsme lidé, pokud se nechceme chovat jako ten „dobytek“, měli bychom svůj intelekt zaměřit na potlačení svých negativních vlastností. Jenže, to si je musíme nejprve začít uvědomovat. A až se nám to povede, že si je uvědomíme, musíme mít dostatek vůle s tím něco začít dělat.

Není to jednoduché. Musíme se neustále rozhodovat. A ve vyostřených mezních situacích, kdy se mnohdy rozhodujeme instinktivně, tedy pomocí našich pudů, které jsme zdědili po předcích až Bůhví kam, z nás ten „dobytek“ přece jenom vyleze. Tam je, podle mého, třeba původ šikany a dalších našich „úletů“.

Berličkou našich pravd je víra. Víra v Boha, víra v lepší příští, v posmrtný život, víra ve svoji pravdu. Podle mne nesmí to být víra „slepá“. Pak je zavádějící a přivádí nás do nesnází. Proč ? Protože víra, to už není vlastní myšlení. My totiž zpravidla věříme tomu, čemu sami věřit chceme !

Pro zajímavost si přečtěte, co o tom před léty řekl takový člověk jakým byl lékař Albert Schweitzer, primář z „nemocnice Lambaréne“.

Státní, politické, sociální a náboženské organizace naší doby chtějí i jednotlivce přimět k tomu, aby svoje názory neopíral o vlastní myšlení, nýbrž, aby si osvojoval takové, které pro něj mají již připravené.

Člověk, který samostatně myslí a je tedy duchovně svobodný – je jim jaksí nepohodlný a nemilý. Nedává totiž dostatečnou záruku toho, že se s příslušnou organizací přijatelným způsobem ztotožní.

Po celý život je tedy současný člověk vydán působení vlivů, které mu chtějí vzít důvěru ve vlastní myšlení. Ve všem, co slyší a čte je duch myšlenkové nesamostatnosti, kterému se má oddat.

Tento duch je v lidech, se kterými se stýká, je v organizacích a sporcích, které si na něj činí nárok, je i v poměrech ve kterých žije. Ze všech stran – a nejrozmanitějším způsobem se na něj působí, aby pravdy a přesvědčení, které potřebuje k životu, přijímal od organizací, které jediné mají právo pravdy a přesvědčení formulovat.

Ještě tě, můj milý čtenáři nenapadlo, proč ti předkládám svoje životní filozofie ? Říká se, že historie je učitelkou vědění. Před léty jsem okusil drogu, zvanou kras. Už jsem tehdy byl bezmála padesátiletý fotr. Od té doby už uplynulo – baj voko – 34 let a já bez té drogy nemohu žít. A tak si říkám, že ještě než odejdu do „věčného podzemí“, měl bych udělat něco, aby se nezapomnělo na generace našich kamarádů, jeskyňářů, kteří šli před námi, kteří prošlapávali schůdné cestičky v marasmu bludů a pověr, kteří svým poznáním, které nám předávali posouvali naše znalosti a je teď na nás, abychom zase my předali to, co známe generaci, která přichází po nás.

Díky statečnému člověku, dnes už zestárlému jeskyňáři Martinu Vránovi, který zachránil archiv Českého speleologického klubu pro zemi Moravskoslezskou v Brně (dále jen ČSKB) před zničením a který mi umožnil přístup do tohoto archivu mohu poznávat historii ČSKB. A nejen to, díky jemu chci zpřístupnit tuto znalost široké speleologické veřejnosti z Moravského krasu a jeho okolí.

A tady jsme, jak se říká, „u jádra toho pudla !“ (Pudlování je dávná, dnes už zapomenutá technologie výroby oceli. Byla to nepředstavitelná dřina ! To jste museli z pudlovací pece vytáhnout žvanec žhavého těstovitého železa, plácnout s tím na kovadlinu a pak do toho bít těžkým perlíkem, abyste z toho vymlátili uhlík, který v tom železe působil křehkost a lámavost ! Tolik k termínu „jádro pudla“). To jsem trochu odbočil, ale vraťme se k tématu.

Jádrem pudla je v dané situaci způsob, jakým vás já chci seznamovat s historií Moravské speleologie. Už jsem výše napsal, že se musíme neustále rozhodovat. Rozhodujeme se především podle informací, které máme, podle toho čemu jsme uvěřili a v neposlední řadě v tom působí vlastnosti, které jsme zdědili po předcích. Ale z toho co se stalo a proč se to stalo bychom si měli brát poučení do života !

Nechci být zapšklým moralistou. Ani chytrákem frajtre, který si po válce hraje v hospodě na generála. Chci mít možnost vidět události svýma očima. Proč ? Mockrát jsem v životě „padl na hubu“. Musím přiznat, že v řadě pří-

padů to zapříčinila moje vlastní blbost. Moje neschopnost uznat pravdu jiného, případně moje víra v cosi, co si tu víru ani nezasloužilo. A kdy jsem začal myslet vlastní hlavou ? To bylo už po jednom z prvních případů mého pádu na hubu. Tehdy mne oslovil člověk, kterého jsem ve své názorové pomatenosti považoval za něco jako svého nepřítele a řekl mi : „Hochu, já vím že jsi poctivý člověk, chceš – li, pojď na mé pracoviště, rád tě tam budu mít. Ironicky jsem se ho zeptal, jak může vědět, že jsem poctivý člověk, když v dané situaci všichni tvrdí opak. Jen tak – „z patra“ mi popsal pět mých rozhodnutí v nedávné době a pak dodal : „Tak jedná jen poctivý člověk, proto to vím !“ Jeho pravda mnou otřásla. V té chvíli jsem si uvědomil, jak tím, že lpím na pravdách, které mi kdosi natloukl jako klíny do hlavy škodím sám sobě. A začal jsem myslet vlastní hlavou, když už mi ji pán Bůh Příroda nadělil. Jeho nabídku jsem nepřijal, protože moje představa cesty životem byla odlišná. Ale od té doby jsem začal o lidech kolem sebe víc přemýšlet, hledat v nich svoje vzory a vynechávat ty, kteří se k tomu nehodili. Žertem říkám, že od té doby studuji na „Universitě praktického života“.

I ti, kteří šli před námi se museli rozhodovat. A protože chci, aby můj výklad historie ČSKB měl smysl a cíl, chci se zaměřit na to, jak se naši předchůdci rozhodovali. Nechci to komentovat. Chci jen oloupat nános legend a polopravd až na dřeň skutečnosti. A už dopředu vím, že se vám to nebude líbit. Proč ?

Kamarád mého pozdního věku, Lad'a Slezák napsal před časem jen svůj názor na jisté události v krasu a celý kras se proti němu „naježil“. Byl demagogicky napadán a nikdo se proti tomu nepostavil. Proč taky, že. Když chcete jen věřit tomu, čemu sami věřit chcete. Já taky věřím čemu chci. Ale protože chci, aby moje víra měla smysl a něco vám přinesla, budu se snažit o objektivní pohled na historii, ať se vám to líbí, nebo ne. Proto ta moje „kostrbatá“ předmluva. Ostatně, já jdu na to a vy si můžete myslet o mně a o tom co dělám co chcete. Jste přece svobodní lidé ! Ale to neznamená, že budete liberály ! Že budete mít pořád málo svobody a budete jí chtít stále víc. Neměli byste ale zapomínat na to, že vaše svoboda končí tam, kde začíná svoboda jiných. A mně už na sklonku života nezaleží na tom, co si o mně kdo myslí.

Josef Pokorný, dědek praštěný jeskyněmi.

P.S.

Moje práce na tomto díle nebude nic jiného, než kompilace. Kompilace je nepůvodní dílo, v daném případě opis historie ČSKB, na které se už nedá nic změnit. Přesto na tom budu pracovat, dokud (se při svém věku) dokážu postavit na vlastní nohy a dokud v sobě najdu sílu mít na dění vlastní názor. Proč ? Přece proto, že historie je učitelkou vědění ! Přesto bych vám nechtěl svůj názor, či svoji pravdu vnucovat. Chtěl bych jen, abyste se při popisu událostí, tak jak se staly zamysleli nad tím, proč se staly a vzali si z toho ponaučení.

P.P.S.

Někdy ve dvacátých létech dvacátého století vycházel satirický časopis „Trn“. V době mého mládí mi ho jeden staromilec, který měl celé ročníky svázané do knih, půjčoval. A tam jsem vyčetl takovou moudrou bajku, která se mi vryla do paměti na celý život. A já vám ji teď sdělím jako bonbonek za to, že jste můj úvodní blábol dočetli až sem.

Byl měsíc únor. To je doba, kdy musí skřivánek nad lány polí alespoň vrznout, i kdyby měl zmrznout. Nedalo se nic dělat, tak se náš milý skřivánek vydal „splnit svůj stranický úkol“! Vzlétl nad rodné lány a spustil svůj skřivánčí trylek. Jenže mráz byl příliš velký. (Bylo to v dobách, kdy ještě bývaly zimy). Našemu skřivánkovi zkřehla v tom mrazu křídélka a on se zřítíl na polní cestu a už se loučil se životem, když tu nad ním přejížděl vůz tažený párem krav, z jedné té krávy vypadl takový zelený koláč, zvicí talíře špenátu a pokryl umrzajícího skřivánka. Ten najednou cítil, jak mu opět proudí krev v žilách a začal okřívát. Prostě – ten kravěnc ho vracel do života. Jenže – a tu si skřivánek uvědomil svoji povinnost a rozhodl se přece jen splnit „svůj stranický úkol“ ! Prokloval svým zobáčkem zelený příkrov nad sebou, vystrčil hlavičku a zapěl svůj skřivánčí trylek. Nevěděl, chudák skřivánek, že v tu chvíli nad ním přelétá hladový dravec, který hledá tvora, kterým by ukojil svůj hlad. A tak se letící dravec vrhl z oblačné výše na ubohého skřivánka, vytrhl jej z hřejivého zeleného příkrovu a na místě sežral.

Podle časopisu Trn plynou z této bajky tři mravní ponaučení :

- 1.) Kdo na tebe sere, nemusí být zrovna tvůj nepřítel !***
- 2.) Kdo tě ze sraček vytahuje, nemusí být zrovna tvůj přítel !***
- 3.) Když už sedíš po krk v hovně, tak si u toho aspoň neprozpěvej a neupozorňuj zbytečně na sebe !***

Máte nyní pocit, že jsem vulgární hovado ?

Ten pocit si můžete nechat, je to **vaše pravda**. Ale já si myslím, že i tak, jak je to řečeno, je to hluboce moudré ! Pokud je nějaký výraz vyčerpávajícím popisem skutečnosti, nemá (podle mého) smysl to okecávat jen proto, že je to pro někoho „neestetické“ ! A to je pro mne rozhodující ! A to je zase moje pravda !

A takhle, z této roviny pohledu chci já přistupovat k popisu historie SKB.

Co tím chci říct ? Studium historie moravské speleologie mne přivedlo k přesvědčení, že ne vždycky je dění v krasu chápáno řadovými jeskyňáři, kteří se hrdě nazývají „amatéry“ objektivně. I já jsem amatér, jak v jeskyňařině, tak v hledání historie. Jenže mne osud postavil do role člověka, který musel vést

pracovní kolektivy. A protože z praxe znám, jak je obtížné získat autoritu a důvěru těch, kterým chci smysluplně velet, a protože vím, co dovedou v takovém kolektivu lidé, kteří jsou nepřiměřeně neobjektivně orientovaní nespokojenci, kteří hledají vlastní prospěch na úkor kolektivu, vidím dění v krasu svými očima !

Jsem jen obyčejný člověk, řadový občan této země, jakých je v této zemi nespočet. Pracoval jsem v montážní organizaci a zažil jsem na montážích celou řadu schopných odborníků kteří s takovými lidmi řešili útekem k alkoholu a zničili sami sebe. Zažil jsem i sebevraždu takového pracovníka. Já vím, co je to, s takovými lidmi bojovat !

Já nechci psát komentáře, které by zkreslily skutečnost. Toho se chci vyvarovat. Já jsem se toho historického dění nezúčastnil, já vám chci přinést jen nezájatý pohled objektivního pozorovatele na fakta tohoto dění. Nicméně, názory v celém průřezu krasových aktérů mne mnohdy přesvědčují o tom, že mnozí raději uvěří kverulantovi, než objektivnímu posouzení situace. Jenže, jestli se mám v životě, či v jakémkoliv pracovním procesu správně rozhodnout, musím vycházet ze skutečností, z faktů, ne ze zkreslených chimér. A jestli mám štafetový kolík historie předat budoucím generacím smysluplně, chci to udělat tak, jak se vám to snažím vysvětlit.

Nejprve si nyní přečteme, co o založení ČSKB napsala sama tato organizace v úvodním čísle časopisu Československý kras, který začala v r. 1948 vydávat.

Ten článek následuje na další straně !

Z Českého speleologického klubu pro zemi Moravskoslezskou v Brně.

Založení spolku jako prvního toho druhu v naší republice (vedle Spolku pro udržování zbrašovských jeskyní v Hranicích nad Bečvou, který má význam více méně lokální) bylo plánováno již za okupace r. 1942, a již tehdy bylo vysloveno přání, aby spolek, jakmile upevní svoji výstavbu a zabezpečí se i po stránce hmotné, začal vydávat odborný speleologický časopis.

Ihned po osvobození započato s přípravami k založení spolku a již dne 15. srpna 1945 byly proponenty předloženy stanovy ke schválení, ke kterému došlo dne 6. října 1945, načež se první členové v počtu asi 25 dali ihned do intenzivní práce. Nejvýznamnějším momentem pro zdárný rozvoj činnosti bylo získání několika důležitých pracovišť pro »Klub«, mezi nimi hlavně Sloupské jeskynní bludiště a celé území »Masarykova lesa« ve střední části centrálního Mor. Krasu. Ke konci roku 1945 čítal »Klub« 39 členů.

V roce 1946 vzrostl počet členů na 115 a pracovalo se o 163 exkurších na těchto pracovištích: v propasti »U obrázku«, ve Vratíkově, v údolí Křtinského potoka, na Babicku, v Býčí skále, u Štěpánovic na Tišnovsku, v údolí Říček a v Ochozské jeskyni. Tohoto roku konáno celkem 22 schůzí, 96 skupinových porad a 3 veřejné přednášky.

Roku 1947 uspořádán cyklus 16 odborných přednášek o Moravském Krasu v Zemském museu v Brně, pronesených profesory našich vysokých škol a odborníky musejními. Z pracovišť uvádíme: Vratíkov, Němčice u Sloupu, Sloupské bludiště, propast »U obrázku«, oba Žleby, Holštejsko s Lidomornou, Domínku a Jedle u Ostrova u Macochy, Rudické propadání, Býčí skálu (kde s úspěchem, leč s velkým nebezpečím, za pomoci požárního sboru brněnského byl vyčerpán t. zv. Býčí sifon a proniknuto tak do dalších pokračování), Barovou jeskyni, Drátenickou jeskyni, Výпустek u Křtin, Jestřabí skálu. Slanisko, Javoruku, Vaucluský výtok Křtinského potoka (za jehož uvedení v prapůvodní stav, porušený stavbou silnice a mostu, bylo »Klubu« vysloveno uznání Stát. památ. úřadem), Tři kotle, Jáchymku, Babicko, jeskyně na Říčkách, Ochozskou jeskyni, jeskyně u Veverské Bitýšky a m. j.

Celkem konáno r. 1947 28 schůzí a 284 exkurzí. Počet členů vzrostl na 231. O činnosti vydána (tak jako již roku 1946) tištěná zpráva (po 20 Kčs).

V roce 1948 uspořádán v únoru speleologický kurs, jednak v přednáškové síni Zemského musea, jednak v posluchárnách Vysoké školy zemědělské a Zeměpisného ústavu při Masarykově universitě v Brně,

na němž přednášeli o všech disciplínách speleologie a zúčastněných vědeckých disciplin profesori těchto vysokých škol a odborníci ze Zemského musea a jiní. Kurs byl neobyčejně vysoké vědecké a odborné výše a měl přes 70 stálých frekventantů z řad členstva a i jiných zájemců, jimž byla vydána frekventační vysvědčení.

I v tomto roce se pracuje pilně v celé řadě pracovišť, jejichž počet značně stoupl dalšími badacími povoleními různých úřadů a obcí, jakož i soukromých majitelů krasových objektů. Hlavní zájem členstva se obrací v tomto období k Býčí skále a ke Křtinským jeskyním, kde se podařilo objevit nově krápníkové jeskyně a spodní patra, protékající dosud neznámými toky podzemních vod.

O ochranu přírodních památek krasových při badacích pracích je postaráno loyální spoluprací »Klubu« jednak se Státním památkovým úřadem v Brně, jednak se »Svazem na výzkum a ochranu přírody i krajiny v zemi Moravskoslezské v Brně«.

Výbor »Klubu« se schází pravidelně nejméně jednou měsíčně, činné členstvo koná poradní schůze každé první a třetí úterý v měsíci v hotelu Astoria v 19 hod. večer. Toho času čítá spolek 320 členů!

Výbor, zvolený o minulé valné hromadě Speleologického klubu v Brně, rozdělil si funkce takto: předsedou p. Ant. Boček, místopředsedy pp. prof. dr. inž. Jos. Pelišek a Jaromír Sedláček, jednatelem p. Vojtěch Tvarůzek, pokladníkem p. Leoš Okleštěk, kulturním referentem p. univ. doc. dr. Jos. Skutil, zapisovatelem p. Fr. Radiměřský, hospodářem p. Karel Rézl, archivářem p. Přem. Ryšavý.

Chceme-li popisovat skutečnost, musíme se podívat do Moravského krasu ještě v době před válkou, v průběhu války a pak těsně po ní.

Domnívám se,

že před Druhou světovou válkou byla v Moravském krasu nejsilnější jeskyňářskou organizací **Verrein Deutsche Touristen, Gruppe für Höhlenforschung**. (Tj. Spolek německých turistů, Skupina pro jeskynní výzkum). Podrobnosti viz Martin Golec : „Němečtí speleologové 1927 – 1945 v Moravském Švýcarsku – Policejní archiv“. Oni totiž měnili časem svoji organizační strukturu i svůj název, ale stále se to točilo kolem VDT. Tuto práci Martina Golce najdete v naší šesté ročence Edice SE – 3 – 2014, v jejím čtvrtém tematickém okruhu, nazvaném „Nové poznatky o německých jeskyňářích“.

Němečtí jeskyňáři působili tradičně na dřívějším (před r. 1918) majetku Lichtensteinů, tj. ve střední a jižní části Moravského krasu.

Na severu Moravského krasu, na majetku Salmů působil Karel Absolon se svými lidmi. Podrobnosti ne, že bych neměl, odkud je získat. Jsou zachyceny v literatuře, v těch dílech, která napsali ti, co šli v krasu před námi. Máte zájem? Tak si to najdete a přečtete!

Patrně už přede válkou soustřeďoval zájemce o kras také Klub českých turistů. Podle mého v něm měli svoje „odnože“ nejen turisté, ale i horolezci a speleologové.

S příchodem německé okupace ovládli kras Němci. Jenže nejpozději v r. 1942 už byli všichni mladší němečtí jeskyňáři na frontách v různých koutech Evropy a do Moravského krasu začalo proudit, navzdory zákazům české mládeže.

Nicméně, vypadá to tak, že různí lidé bojují stále, válka – neválka o svůj vliv v krasu. Jedním z nich byl hoteliér Broušek a za ním se nám hned po válce začne profilovat řada dalších. Tak, a teď víme aspoň něco, co ovlivní příští dění v Moravském krasu a tak teď snad už můžeme vstoupit do r. 1945.

Toto zpracování historie vychází ze zachovaného archivu SKB, který před časem zachránil Martin Vrána před zničením.

Je to v podstatě jen kompilace archivovaných materiálů.

Ještě pár slov zpracovatele úvodem :

Historii „Českého speleologického klubu pro zemi Moravskoslezskou v Brně“ (dále pro stručnost jen „Speleologického klubu Brno“, ve zkratce SKB) nejlépe zobrazuje její korespondence a zápisy ze schůzí (oddělené, v jiném šanonu). Ty obsahují zpravidla úkoly, které vyplývají z potřeb činnosti a jsou následně řešeny korespondencí s institucemi, firmami či jedinci.

Proto budu zařazovat při zpracování do popisu činnosti SKB nejprve jeho archivovanou korespondenci, která je rozsáhlejší a to tak, že ve stručnosti vždy vypíšu podstatný obsah dotyčného dopisu a tyto obsahy dopisů seřadím chronologicky, v časové posloupnosti.

Až budu mít takto zpracovanou korespondenci celého roku, vložím do ní, opět chronologicky, zápisy ze schůzí, a možná i další podstatné dokumenty, týkající se vlastní speleologické činnosti. Předpokládám, že tak se mi podaří zrekonstruovat činnost SKB vždy v daném roce.

Svoji dále uvedenou práci mohu prezentovat jako kompilaci. Tímto výrazem v daném případě rozumím realizaci zpracování výpisů jednotlivých dokumentů z archivních zdrojů do výsledné podoby zpracování těchto archivních materiálů v mnou dále předkládané podobě stručných výpisů podstaty obsahu jednotlivých dokumentů. Chci tím říci, že moje dílo, ač pracné, je nepůvodní, neboť vychází z archivovaných dokumentů. Nicméně, tento můj způsob zpracování je snahou zpřístupnit obsah archivované dokumentace širším vrstvám zájemců o historii moravské speleologie.

V případě, že to považuji za nutné, vložím do kompilačního textu svoji poznámku, která bude odlišena tím, že je vytištěna tučnou kursivou, případně barevně !

Každý dokument má ve výsledném zpracování daného roku svoje orientační číslo. Tak se dají dokumenty ve mnou zpracovaném seznamu se stručným obsahem dokumentu a se skutečným dokumentem rychle najít.

Další zpracovatel – historik, pokud bude potřebovat poznat detaily korespondence či činnosti SKB, může si je v archivních materiálech vyhledat podle výše uvedeného pořadí.

**Český speleologický klub
pro zemi
Moravskoslezskou
v Brně.**

ROK 1945 :

**Činnost jeskyňářů – amatérů i profesionálů
před založením klubu, přípravu jeho založe-
ní, jeho ustavení a další činnost Českého
speleologického klubu pro zemi Moravsko-
slezskou v Brně v r. 1945, tak, jak ji
zachoval archiv.**

Kompilaci zdrojového archivního materiálu zpracoval Josef Pokorný,
Pracovní skupina SE – 3, Česká Speleologická společnost,
Základní organizace 6 – 12, Speleologický klub v Brně.

Jednotlivé, chronologicky seřazené písemné dokumenty obsahují tato sdělení :

- 1.) Dopis prof. MUDr Jiřího Štefla A. Bočkovi, 25.01.1945. Prof. MUDr Jiří Štefl odpovídá na lístek A. Bočka a nabízí setkání ve farmakologickém ústavu v odpoledních hodinách. Uvádí telefonní číslo a informaci, že v pátek odjíždí na týden do Prahy.
- 2.) Dopis A. Bočka ing K. Feitlovi 7.03.1945.
Tento dopis je psán v němčině. A. Boček v něm děkuje ing Feitlovi za donesení zvláštního výtisku časopisu „Mitteilungen“, omlouvá se, že nebyl doma a že zdržuje vrácení časopisu, neb pro popluchy a letecké útoky nemá čas provést výpisky. Stěžuje si, že musel zatlouct okna prkny a má v bytě tmu. Dále se obrací na ing Feitla se žádostí o pomoc či radu pro získání povolení vstupu do spodních pater Sloupských jeskyní, kde chce s cca 5tičlenným kolektivem sledovat kolísání hladin jarních vod.
- 3.) Dopis prof. MUDr Jiřího Štefla A. Bočkovi 10.03.1945. Prof. MUDr Jiří Štefl je patrně jedním z redaktorů časopisu Věda a život. Bočkovi děkuje za dopis a přílohu – kritickou stat' odborného učitele Tvarůžka, který kritizuje dva články Jos. Brouška ml., které vyšly v časopise Věda a život , upozorňuje jednak na Brouškovy nesprávné závěry a na to, že je to místy kompilace, hraničící s vykrádáním cizích děl. Nicméně Štefl označuje Tvarůžkův článek za příliš dlouhý a žádá jeho zkrácení.
- 4.) Dopis A. Bočka Likvidačnímu výboru A.S. Moravský kras, 13. 03. 1945.
Dopis je žádostí o povolení vstupu do spodních pater Sloupských jeskyní pro 5tičlenný kolektiv za účelem studování přívalu jarních vod. Boček uvádí, že v ostatních ročních obdobích má tyto poznatky zjištěny a je zapotřebí je doplnit o poznatky stavu podzemních vod v jarním období.
- 5.) Dopis A. Bočka neidentifikované ženě (problém s Likv. Výb. A.S. M.K. 13.03.1945. (jde zřejmě o sekretářku podniku Moravský kras).
Dopis začíná slovy : Vážená slečno ! a jeho obsahem je požadavek pomoci získat povolení vstupu do spodních pater Sloupských jeskyní.
- 6.) Dopis A. Bočka prof. MUDr Jiřímu Šteflovi 14.03.1945. Úvodem Boček děkuje Šteflovi, že se ujal věci a podle jeho připomínek mu zasílá v příloze zkrácený článek odb. uč. V. Tvarůžka. Z dopisu vysvítá, že při různých příležitostech napadá Broušek v tisku i krasové výzkumníky, kteří dosáhli v krasu znalostí vědců. Boček v dopise také hovoří o vlastním připravovaném odborném článku. Stěžuje si, že nemůže sehnat vhodný fotopapír na fotografie k tomuto článku. Slibuje, že až dokončí zpracování svého článku, tak pana profesora osobně navštíví.
- 7.) Dopis prof. MUDr Jiřího Štefla A Bočkovi 29.03.1945. Štefl potvrzuje příjem upraveného kritického článku a sděluje, že jej dává do tisku. Současně se táže, zda může obsah tohoto kritického článku poslat p. J. Brouškovi ml. k vyjádření. Kritický článek bude ale uveřejněn v té podobě, ve které byl dodán.
- 8.) Dopis Likv. výb. A.S. Moravský kras A. Bočkovi (odpověď) 30.03.1945.
Tato instituce oznamuje, že povolení vstupu projednává a požaduje vyčerpávající

nacionále všech pracovníků, kteří se požadovaného výzkumu zúčastní.

- 9.) Dopis A. Bočka prof. MUDr. Jiřímu Štefloví 8.04.1945 : Úvodem se Boček omlouvá, neb se svojí nemocnou manželkou v současnosti bydlí v Ostrově u Macochy, pro vyřízení některých žádostí přijel do Brna (těsně po náletu, našel dopis a odpovídá : Souhlasí s informováním J. Brouška ml. – zasláním mu obsah článku V. Tvarůžka . Svůj článek nemá ještě dokončený, připraví jej do příštího čísla.
- 10.) Dopis A. Bočka Likvidačnímu výboru A.S. Mor. kras 8.04.1945. Úvodem omlouvá Boček zdržení svého dopisu pobytem u těžce nemocné manželky mimo Brno. Dále uvádí nacionále osmi osob, které přichází v úvahu pro výzkum. Devátý je sám A. Boček, bez jehož přítomnosti nemůže žádný z těch osmi do podzemí Sloupských jeskyní vstoupit.
-

Hiát v korespondenci, patrně způsobený přechodem fronty a času k nezbytné konsolidaci poměrů. Z dalších dokumentů vyplývá, že v krasu kontinuálně pracuje několik pracovních skupin.

- 11.) Dopis Jos. Jalového, vedoucího jesk. sekce Blansko A. Bočkovi 14.07.1945. Úvodem dopisu J. Jalový uvádí, že byl prof. Zapletalem (patrně zástupcem Zemského muzea) vyzván zajistit schůzku všech zájemců o badací práce v MK. Na této schůzce by měly být jednak projednány otázky personální, dále pak rozdělení Moravského krasu na úseky, které budou přiděleny pracovním skupinám a další organizační záležitosti, potřebné pro koordinaci akcí v krasu. J. Jalový píše, že se jako vedoucí blanenské pracovní skupiny ujímá iniciativy a svolává požadovanou schůzku na středu 18.07. 1945 v 19,00hod do Blanska.
- 12.) Zpráva o zvolení „Jeskynní rady“ 18.07.1945. Tato schůze se následně uskutečnila v Brně. Jako předseda Jeskynní rady byl zvolen J. Jalový, místopředseda A. Boček, jednatel O. Ondroušek, dále 4 členové a 6 náhradníků. (Jmenný seznam viz Zpráva).
- 13.) Dopis J. Jalového, předsedy Jeskynní rady Moravských jeskynních badatelů Ant. Bočkovi, místopředsedovi téhož. 19.07.1945. Jde zřejmě o kopii dopisu, rozeslaného vedoucím pracovních skupin. J. Jalový děkuje všem za účast na schůzi a žádá všechny pracovní skupiny o vypracování badacích plánů a jejich předání A. Bočkovi do 23.7. |Plány potřebuje přiložit k připravovanému Memorandu (soubor stanovisek) které je nutno zaslat zemskému Národnímu výboru.
- 14.) Dopis Vincence Ščudka st. panu předsedovi (?) 19.07.1945. Pisatel, patrně vedoucí pracovní skupiny z Boskovska zasílá přihlášky nových členů, potvrzuje příjem materiálu, omlouvá nepřítomnost na schůzích a zdraví vedení speleo.
- 15.) Pracovní badací plán jeskynní sekce K.Č T. Blansko 21.07.1945. Vedoucí J. Jalový, pracovní skupina pracuje v okolí Koňského spádu.
- 16.) Program prací Krasové skupiny K.Č.T. Brno II 21.07.1945. Ved. skupiny Břetislav Caha, pracovní skupina pracuje v Býčí skále, v Rudickém propadání a v Plánivách.
- 17.) Plán pracovních postupů jeskynní skupiny Oty Ondrouška. 22.07.1945. Pracovní skupina pracuje v Javoříčku, na Holštejsku v obou Rasovnách a v Plánivách.

- 18.)** Dopis Norberta Havlíčka (střední část MK) Ant. Bočkovi, 22.07.1945. Havlíček pracuje v údolí Křtinského potoka. Upozorňuje na situaci, kdy jeskyně Drátenická a Výpustek jsou střeženy Rudou armádou, která strojní park v těchto jeskyních považuje za válečnou kořist. Havlíček navázal kontakt s lesním radou, pod jehož pravomoc území patří a který je příznivcem krasového výzkumu. Havlíček žádá, aby ředitelství Masarykova lesa bylo informováno o utvoření jeskynní rady.
- 19.)** Dopis J. Jalového A. Bočkovi 22.07.1945. Důležitá je příloha tohoto dopisu, Memorandum, které je rozesíláno jednotlivým vedoucím pracovních skupin k doplnění, případně upravení textu.
- Příloha k dopisu : Memorandum Zemskému nár.výboru v Brně. Z tohoto Memoranda vyplývá, že se dne 18.07.1945, jak již bylo u položky č. 7. uvedeno, sešli vedoucí jednotlivých pracovních skupin, které provádí v krasu cílevědomý výzkum a ustavili Jeskynní radu (závodní radu ?) moravských jeskyňářů. Zástupci prac. skupin :
- Otto Ondroušek, Ant. Boček, Karel Šebela, (sloupská prac. sk), Norbert Havlíček, Josef Jalový (prac. sk. KČT Blansko), B. Caha (prac. sk. KČT Brno II), Z.Valtr (prac. sk. A.O. Brno). Na této schůzi byly stanoveny a na mapě vyznačeny pracovní úseky jednotlivých pracovních skupin. Pracovní skupina, zastoupená v Jeskynní radě může provádět badací práce jen na úseku jí určeném. V případě potřeby prací, zasahující do území jiné pracovní skupiny musí tato skupina dát k takovým pracem souhlas. Prac. sk. KČT Blansko vybuduje studovnu, kterou zpřístupní jeskyňářům.
- Přílohy Memoranda : Mapa rozdělení pracovních úseků a pracovní plány jednotlivých pracovních skupin. V dodatku je řešeno zařazení ostrovské pracovní skupiny (ved. J. Šamalík) a macošské pracovní skupiny (ved. Vlad. Ondroušek). Předseda Výzkumné sekce Svazu na ochranu přírody, doc. Dr. J. Kratochvíl, (který je ustavující schůzi také přítomen) prohlašuje, že se tato sekce podřizuje vedení na této schůzi zvolené Jeskynní rady.
- Vědecký dozor musí provádět opravdový odborník. Prozatím jím bude Dr. Zapletal z Moravského muzea.
- 20.)** Dopis Norberta Havlíčka A. Bočkovi. 22.07.1945. Havlíček připomíná, že si již dříve vyhradil A. Boček přístup a možnost výzkumu v části pracoviště nad Švýčárnou a žádá, aby byl informován rozsahu prací tam konaných a o jejích výsledcích.
- 21.)** Dopis A. Bočka Moravskému zemskému muzeu, odd. pro krasové bádání, 26.07.1945. A. Boček v tomto dopise upřesňuje rozmístění pracovišť své pracovní skupiny ve Sloupských jeskyních, v Jedlích a v Domínce. Přenechává K. Šebelovi pracoviště za Evropu a Indii. Žádá Krasový odbor o vystavení Pověření pro práce ve Sloupských jeskyních, aby mohl s prac. kolektivem neprodleně začít. Závěrem se zavazuje k podávání písemných zpráv o průběhu a výsledcích výzkumu.
- 22.)** Dopis J. Jalového Ant. Bočkovi. 25.07.1945. J. Jalový zasílá v příloze kopii Memoranda, zasláného Zemskému národnímu výboru a pracovní program skupiny KČT.
- 23.)** Dopis Prof. Dr. Karla Zapletala Ant. Bočkovi. 2.08.1945 Dr. Zapletal upozorňuje na průtahy s vystavením pověření, způsobené byrokratickými překážkami. Dokládá svoji podporu a žádá A. Bočka o trpělivost, aby se vystavení nezhatilo.
- 24.)** Vložený papír s poznámkami. Na jedné straně jsou jména s adresami, na druhé straně poznámka : Krasové oddělení jako smluvní předseda vede Ing. Vl. On-

droušek. Předseda odborné komise při uvedeném oddělení prof. Zapletal rozhoduje o všech otázkách ryze vědeckého rázu. Následuje rozpis pracovišť některých pracovních skupin.

- 25.) Dopis J. Jalového Ant. Bočkovi 4.08.1945. Pozvání na schůzi Jeskynní rady.
- 26.) Dopis A. Bočka Karlu Rézlovi 8.08.1945. Boček děkuje p. Rézlovi za přihlášku devíti zájemců o připravovaný Speleoklub a upozorňuje, že až do schválení zemským NV se prozatím nazývají „Bočkova výzkumná skupina. Nabízí skupině volná pracoviště.
- 27.) Dopis A. Bočka J. Jalovému. 13.08.1945. V příloze zasílá „Pověření“ vystavené mu Ondrouškem. Další přílohou je oznámení o započetí prací Krasovému oddělení Mor. muzea, které tam A. Boček zaslal na doporučení prof. Zapletala. Závěrem se zmiňuje o nějakém konfliktu s K. Šebelou.
- 28.) Dopis A. Bočka J. Jalovému (?) 13.08.1945. Oznamuje existenci článku v Rovnosti a žádá o názor, zda článek ignorovat či dementovat. Zprávu o usnesení nedělní schůze předá Krasovému oddělení Mor. muzea.
- 29.) Dopis J. Jalového A. Bočkovi 15.08.1945. J.Jalový souhlasí s tím, aby článek v Rovnosti, který popisuje založení klubu Jeskynní rada prozatím ignorovala. Ale považuje za důležité zjistit, kdo je jeho autorem a zjistit, zda je motivací autora zlomyslnost, či neinformovanost.
- 30.) Dopis K. Zapletala A. Bočkovi. 18.08.1945. Prof. Zapletal žádá A. Bočka, aby zařídil začátek schůze (patrně se týkající založení Speleologického klubu) tak, aby se mohl zúčastnit alespoň jejího závěru. Přednáší do 18,00 hod., pak se teprve může uvolnit. Potřebuje hovořit s panem Jalovým a panem Ing Waltrem.
- 31.) Dopis J. Jalového A. Bočkovi 21.08.1945. V příloze zasílá plánek přidělených pracovišť Bočkově skupině. Oznamuje, že podal MZM v Brně žádost o písemné povolení badacích prací v lokalitách pro každou pracovní skupinu zvlášť. Do doby než bude písemné povolení vyřízeno, platí ústní prohlášení pana Ing VI. Ondrouška, kterým se sdružené badání kolektivu prozatím (do vystavení písemného oprávnění) povoluje, zatím bez peněžního příspěvku. Upozorňuje na zprávu, která vyšla v Rovnosti 12.08. o založení Speleologického klubu. Prohlašuje, že s tímto článkem nemá nic společného.
- 32.) Dopis A. Bočka a O. Ondrouška Zemskému národnímu výboru v Brně 21.08.1945. Níže podepsaní Boček a Ondroušek jako zakladatelé Českého speleologického klubu pro zemi Moravskoslezskou v Brně předkládají stanovy tohoto spolku s následujícím odůvodněním. Založení Klubu je výsledkem snažení jeskynářů vytvořit sdružení, které by jim umožňovalo studium krasových jevů v teorii i v praxi. Mezinárodní setkání speleologů nebyla dosud obesílána, protože v ČSR podobné sdružení chybělo. Aby se mohli všichni na studium krasu soustředit a také, aby se zabránilo škodlivému bádání bez kontroly a vedení zakládáme Klub a prosíme, aby žádost o jeho povolení a schválení předložených stanov byla kladně vyřízena. Příloha : Stanovy.
- 33.) Dopis A. Bočka J. Jalovému. 23.08.1945. Boček potvrzuje příjem plánu přidělených pracovišť. Z dopisu vysvítá, že z přidělených pracovišť ubral Šebela Eliščinu jeskyni a Ondroušek upírá Bočkovi úsek po lipoveckou silnici. Boček požaduje nápravu alespoň v případě Ondrouškových aktivit, aby neztratil vyhlídky na smysluplný postup. Dále dopis obsahuje podrobné nacionále členů Bočkovy pracovní skupiny. Při pátrání na sekretariátu Rovnosti se Boček dověděl, že článek byl převzat od tiskové kanceláře. Nezdá se mu, že by soukromá tisková

kancelář mohla mít takové informace. Domnívá se, že někdo ze straníků Rovnosti propojil z neznalosti tři informace : Pokus o založení Speleologického klubu, informace o Jeskynní radě a Bočkově pověření o zajištění případného majetku německého jesk. spolku. Doporučuje „necháme to tak !“. Dále se Boček zmiňuje o tom, že mu byly dodány od všech pracovních skupin pracovní plány, jen ne od Šebely. Doporučuje, aby vzhledem k operativnosti byly na schůze rady zváni jen vedoucí skupin, nikoliv celé skupiny a tak se zabránilo neplodným diskuzím. Dále uvádí, že by se mělo termínovat zahájení prací jednotlivých skupin pod sankcí ztráty povolení. Žádá o intervenci u dopravního referenta Zemského n.v. ve věci nedělní dopravy autobusy. Řidiči dostali zákaz v neděli vozit obyčejné cestující, smí jen vozit dělníky, kteří mají týdení jízdenky. Navrhuje oznámit založení jesk. sdružení a volbu Jeskynní rady Krajské odborové radě v Brně. Zmiňuje se také o odborném článku Oty Ondrouška, který vzbudil neoprávněný hněv Šebely. V případě odborných článků by nemělo platit usnesení o schvalování novinových článků radou. Tato není jednak k odborným posudkům kompetentní, jednak to skýtá prostor pro zneužití cizích myšlenek a nápadů.

- 34.)** Dopis A. Bočka prof. MUDr. Jiřímu Štefloví 24.8. 1945 Boček se ptá, bude-li časopis „Věda a život“ i nadále vycházet a pokud ano, zda otiskne kritický Tvarůžkův článek. Pokud časopis nebude již vycházet, prosí o vrácení Tvarůžkova článku. Pokud časopis dále vycházet bude, ptá se Boček, zda bude ještě zájem o jeho práci.
- 35.)** Dopis J. Jalového A. Bočkovi 25.08.1945. Jalový informuje o svém jednání na blanenské správě ČSD ve věci dopravy jeskyňářů autobusy ze soboty na neděli. Zástupce ČSD radí Jalovému nezatahovat do toho dopravní odbor ZNV, ale řešit to tak, že bude jednotlivým pracovníkům vystaveno potvrzení, že jsou dělníci, pracující na výzkumech ve Sloupu, řidiči budou informováni a budou tato potvrzení respektovat. Omezení bylo realizováno na základě stížností dělníků, jedoucích na směny, že jsou autobusy přeplněné. Jeskyňáři s potvrzením by se proto měli chovat v autobusech skromně a raději si nesedat. Výhrady dělníků platí pouze pro pracovní dny, ne pro neděle. Dále navrhuje poslat společně napsaný článek pro Rovnost, ne přímo pro otištění, ale pro vysvětlení situace redakci. Děkuje za připomínky, které budou projednány na příští radě. Uvádí, že ani jemu dosud neposlal Šebela plán práce skupiny a že to urgoval písemně ! Žádost o rozšíření pravomoci na Šošůvské jeskyně Jalový tlumočil MZM. Následující týden pojedje Jalový do Brna a chtěl by se s Bočkem setkat.
- 36.)** Dopis A. Bočka J. Jalovému. 27.08.1945. Boček děkuje Jalovému za navržené provizorní řešení. Uvádí, že ač jeho skupina obvykle ze soboty na neděli pracuje v jeskyních až do tří či čtyř hodin ráno, poté co šli z Rájce do Sloupu pěšky, končili už v jednu pro únavu. Zasílá seznam pracovníků své skupiny, pro které je nutno vystavit potvrzení. Článek do Rovnosti není třeba psát, Boček navštívil redakci a problém se vysvětlil. Zkreslenou informaci otiskli v dobré víře, že tím snaze jeskyňářů pomohou. Na návštěvu Jalového se Boček těší, neboť při tom mohou projednat drobnosti, které by se písemně těžko vyřizovaly.
- 37.)** Potvrzení o účasti na badacích pracech pro Otto Zedníčka.
28.08.1945
- 38.)** Potvrzení dtto pro Rudolfa Burkhardta 28.08.1945.
- 39.)** Potvrzení dtto pro Ant. Bočka 28.08.1945.
- 40.)** Dopis J. Jalového A. Bočkovi 29.08.1945. V příloze zasílá 11 potvrzení pro pracovníky Bočkovy skupiny. Navštívil Krasové odd. MZM, kde projednával

záležitosti z minulé schůze rady. Dle MZM mu bude zasláno písemné vyrozumění o stanoviscích MZM k problematice. Po jeho obdržení svolá schůzi rady. Vzhledem k požadavku Bočka o rozšíření badání na Šošůvecké jeskyně, pozval zástupce MZM majitele Šošůveckých jeskyní k projednání této záležitosti.

41.) Dopis A. Bočka profesoru Dru Karlu Zapletalovi, 2.09.1945.

V tomto dopise se Boček obrací na prof. Zapletala s upozorněním, že iniciace rozdělení krasového území k výzkumům vyšla právě z Bočka a Zapletala. Na schůzi jej požádal Šebela o odstoupení území na sever od Evropy a Indie, prostoru nad Eliščinou jeskyní a o skalní bariéru před hotelem šošůveckým. (Brouškovým ?). Ač práce v tom prostoru konal jako člen Bočkovy skupiny, což několikrát písemně zdůraznil, na poradě na Macošě, kde se nechal zastoupit, byl těmito zástupci vysloven požadavek, aby jim byla přiřknuta celá Eliščina jeskyně, dále pak úsek neselovský a Sedliska. Ing VI. Ondrouškem mi potom bylo vystaveno badací povolení jen na Staré skály, aniž jižní část bludiště byla přiřknuta komukoliv ze zakladatelů uskupení speleologů. Protože Sloupské jeskyně tvoří geneticky, topograficky i hydrograficky nedělitelný blok, není možno v tomto bloku hledat jiné pokračování, než za Eliščinou jeskyní a v pokračování k jihu, z Černé propasti. Boček dále uvádí, že je iniciátorem prací a objevitelem v těchto směrech a ptá se, když se Krasové oddělení u jiných pracovních skupin drží při stanovení povolení striktně vymezených území, proč je území Bočkovy skupiny diskriminováno výjimkami a omezeními. Dále Boček protestuje proti tomu, aby byl projednáván souhlas k badání s Al. Brouškem. To území má celkem pět majitelů a ti se ve smlouvě, v jejím pátém odstavci výslovně zřekli práva na výzkum. Proto považuje snahu ing V. Ondrouška znovu tuto otázku s majiteli projednávat za nemístnou. Boček chce ještě letos (*tj. v r. 1945 – pozn. zpracovatele*) zahájit výzkumné práce. V případě neúspěchu to bude především neúspěch jeho samotného a jeho pracovní skupiny. V případě úspěchu z toho budou profitovat jen majitelé šošůveckých pozemků. Závěrem se Boček obrací na Zapletala, aby váhou své odbornosti a autority dopomohl k uskutečnění jeho záměrů.

42.) Dopis A. Bočka Janu Balákovi, 2.09.1945. V příloze zasílá Boček Balákovi potvrzenky pro jízdu autobusem s instrukcemi, jak se v autobusech chovat (ne-nápadně, nevzbuzovat pozornost).

43.) Dopis A. Bočka J. Jalovému, 2.09.1945. Boček děkuje Jalovému za rychlé vyřízení průkazek na autobusy. Děkuje za pozornost, kterou Jalový věnuje jeho námětům a připravuje je k projednání na příští schůzi. Pokud jde o jednání s Krasovým oddělením, pro časovou tíseň do něj vstoupil Boček sám a nemohl Jalového dříve informovat. Proto se obrátil dopisem na prof. Zapletala. Tento dopis zasílá Jalovému v příloze. Boček dále žádá Jalového, aby i nadále, stejně jako dříve obhajoval jeho názor.

44.) Dopis J. Jalového A. Bočkovi 4.09.1945. Jako předseda Jeskynní rady považuje Jalový Bočkův dopis prof. Zapletalovi za soukromý. Usnesení rady dříve stanovilo, že veškerá korespondence, týkající se práce v jeskyních musí být před odesláním předložena radě ke schválení, aby byl zajištěn jednotný postup. Boček však učinil opak a postavil Jeskynní radu před hotovou věc. Mimoto jeskynní rada vyžaduje respektování a přátelský postoj jednoho člena vůči druhému, zvláště pak vůči úřadům. Toto ustanovení dle Jalového Boček v případě Šebely porušuje. Nicméně, Jalový považuje Bočkovu stížnost, týkající se badání v Šošůvských jeskyních za oprávněnou a také za ni intervenoval v Krasovém odd. MZM. Proto považuje dopis prof. Zapletalovi za předčasný ! Dále se Jalový ohrazuje proti Bočkově formulaci iniciace rozdělení pracovišť. Považuje to za překrucování pojmů, nicméně to pojímá jako malichernost, ze které nechce dělat ukvapené závěry.

Dále Jalový uvádí, že zřízení Jeskynní rady bylo z jeho strany motivováno snahou zabránit vzájemného škorpení se jeskyňářů mezi sebou a jejich vzájemnému napadání. vytýká Bočkovi, že tyto tendence naopak mezi jeskyňáři živí. Proto Jalový nemůže s formou řešení sporů Bočkem souhlasit. V dovětku Jalový píše, že považuje za povinnost všech jeskyňářů, sdružených v radě si navzájem pomáhat. Proto považuje to, co pro věc dělá za splnění této povinnosti a proto není třeba mu za to děkovat. V závěru dopisu oznamuje, že jakmile dostane z Krasového oddělení MZM vyřízený spis, svolá schůzi rady.

- 45.) Dopis R. Burkhardta A. Bočkovi 5.09.1945. Úvodem se Burkhardt odvolává na předchozí rozhovor s Bočkem, a vzhledem ke spojení s prof. Ant. Sobolem při výzkumu střední části Moravského krasu, potažmo Josefovského a Křtinského údolí provedl přehledné shrnutí své dosavadní práce a jejich výsledků a proto prosí, aby jeho dopis byl považován za připravované názorné předvedení získaného materiálu, o čemž v podstatě s Bočkem již dříve hovořil. Uvádí že se výzkumem v krasu zabývá od r. 1942. (*Od svých 17ti let – pozn. zpracovatele*). V r. 1943 se skamarádil s (*o dva roky mladším*) Otou Zedníčkem a od té doby provádí veškeré výzkumné práce společně. O svých objevech a poznatcích vždy A. Bočka obšírně informovali. Při pravidelných nedělních exkurzích do Josefského údolí získali nejen své objevy, ale i významná pozorování a poznatky topografického (terénního) rázu, které je přivedly k novým názorům na problém Křtinského potoka. Tyto poznatky zčásti, ve stavu zrodu sdělili Bočkovi. Naše mládí a spolupráce s Vámi zavinily (píše Burkhardt), že jsme v nedávném rozdělení pracovišť byli opomenuti. Sledujeme však vlastní vytčené cíle.

Seznámili jsme se s jedním starým zájemcem o problematiku Josefovského údolí, jehož pochopením a laskavostí jsme získali početný vzácný literární materiál o střední části MK. Pomocí darovaného nivelačního přístroje jsme vytvořili řadu jeskynních map. Seznámili jsme se také s prof. Sobolem a získali jeho plné pochopení pro naši práci. Dohodli jsme se s ním na vzájemné spolupráci, v rámci které společně s ním chceme z našich poznatků napsat monografii (dílo, věnované otázce krasového údolí) což ovšem chce svůj čas, protože chceme aby to byla práce naše, nikoliv kompilace. Pokud jsme s Vámi spolupracovali, bylo to podle našich vlastních plánů, proto se domníváme, že tím do budoucna odpadá povinnost podrobně Vás o naší práci informovat. Toto řešení nejlépe poslouží výzkumu krasu a postupem doby se projeví jeho význam. Přejeme Vám i Vaší pracovní skupině touto cestou ty nejlepší výsledky ze slibně pokračujících prací ve Sloupském bludišti. Prosíme, vysvětlete obsah Našeho dopisu ostatním kamarádům z pracovní skupiny, aby nedošlo k nedorozumění. Děkuji za prokazovanou přízeň a zůstávám Váš Rudolf Burkhardt.

- 46.) Dopis A. Bočka J. Jalovému. 5.09.1945. V úvodu dopisu Boček uvádí, že jej dopis Jalového ze 4. 09. moc nepotěšil. Nicméně, píše Boček, musíme za každou cenu, i za cenu vzájemných kompromisů táhnout za jeden provaz. Zásadní otázky si proto musíme vyjasnit jen mezi sebou, abychom dosáhli jednoty názorů. Nechci vnášet do krasu rozpory, když jsem v něm vždycky fanaticky obhajoval pravdu a právo, i když jsem tím utrpěl škodu. (Zde vypočítává Boček případy, kdy se skutečně za pravdu bil). Uvádí, že se musel bránit proti Brouškům, kteří se mu za jeho stanoviska mstí. Je toho názoru, že pravda Jalového je formální, zatím co pravda Bočkova je meritorní. (*Týkající se podstaty věci*). Včasným upozorněním prof. Zapletala zabránil Boček jednání s Brouškem, ze kterého mohlo vyjít rozhodnutí, které by již rada nemohla napravit. Žádá pochopení jeho situace, stavu, kdy jen on je napadán a poškozován. Dále uvádí, že si nepamatuje takové usnesení rady, na které se Jalový odvolává. Je to možná nedostatek jeho paměti, proto navrhuje, aby

ze všech schůzí byly pořizovány zápisy, které budou předány vedoucím pracovních skupin, aby byly tak zažehnány formální nesprávnosti. Pokud jde o, Bočkův postoj k Šebelovi, který se v řadě písemných dokumentů prezentuje jako člen Bočkovy skupiny a pak se najednou prohlásí za samostatného pracovníka a přivlastňuje si integrující část plochy, která Bočkovi vzhledem k dřívějším pracem a k plánům o literární činnosti ještě zbyla. Boček se zabývá nejen objevnými pracemi lokálními, ale i písemnou činností o krasovém území. Vystoupení Šebely ve věci Eliščiny jeskyně a ostatních partií, které se snaží uchvátit vzbudilo i nelibost ostatních členů rady. Nejde tedy se strany Bočka o zauja-tost, ale o neomalenost druhé strany. Pokud jde o poznámku Jalového ve věci pasáže v textu, že Boček inscenuje akce spojení všech jeskyňářů, brání se Boček tím, že na tomto sjednocení pracuje už tři roky. Proto navázal styk i s Jalového pracovní skupinou, neboť ji považoval za kádr, kolem kterého seskupí ostatní. Koncepti projednal již asi půldruhého roku před koncem války s doc. Dr. Skutilem, kdy ujednali plán na založení jeskynního spolku. Když došlo k osvobození, sezval jsem všechny zájemce, které jsem znal a o nichž jsem věděl k sobě, na příslušnou poradu o založení tohoto spolku. I pracovní skupina Jalového byla na toto setkání pozvána. Vyslala na ni svého zástupce, pana prokuristu Svobodu, který se závěry porady souhlasil a přihlásil blanenskou skupinu do našeho souručení. Při jisté akci mne a Ondrouška za součinnosti prof. Zapletala a p. arch. Ing Sochora přišla tato věc také na přetřes a prof. Zapletal mne následně pozval do Muzea, kde jsme záležitost probírali. Bylo to 25. června a já jsem měl již v kapse pověření od Kulturního odboru národního výboru. Tehdy jsme definitivně ujednali svolání všech zájemců k ustavující schůzi. Adresy jsem na přání Dr. Zapletala měl dodat já. Učinil jsem tak ještě téhož dne a jmenoval mu tyto zájmové skupiny : Bočkovu, Ondrouškovu, Ing Waltra a Jalového blanenskou. Více skupin jsem přes svoji dlouholetou práci v krasu skutečně neznal. Dr. Zapletal navrhl ještě přizvání Havlíčka a Šebely a já jsem to akceptoval, neboť na Havlíčka jsem zapomněl, Šebela byl členem mé pracovní skupiny a já jsem předpokládal, že jej udělám ve Sloupu svým zástupcem. Ve věci VI. Ondrouška jsme se domluvili přes odpor Dr. Skutila, který jej do Muzea protlačil, přes naše válečné úmluvy, na které on (prý) zapomněl. Určitý plán, vycházející z mých poznámek p. Dr. Zapletal po řadě oprav a úprav stylizoval a já jsem slíbil, že ve vhodnou dobu svolám tuto schůzi k sobě do bytu. V tom smyslu mi ještě 2.07. psal Dr. Zapletal dodatečné náměty. Na to jste Vy při našem setkání v Brně se mnou mluvil o **svém** plánu a pak jste ke mně přišel ještě 4.07. aby jste si ještě jednou přečetl mé pověření. V té době jsem byl zaměstnán pracemi pro brněnskou policii a vážnými rodinnými záležitostmi a nemohl jsem dělat nic jiného. Vy jste po návštěvě ZNV, zvláště u p. Hanáka dne 14.07. svolal naši první schůzi. Jak se tam dostaly ostatní adresy s panem Dr. Zapletalem neujednané nevím. Z toho je zřejmé, že jsem onou poznámkou vycházel ze skutečností a neubíral Vám nic z Vašich zásluh. Jsem rád, že jste mnou a Dr. Zapletalem projektovanou schůzi svolal právě Vy, neboť já bych na administrativu, jakou pro nás děláte neměl dost času. Mám radost z toho, že máme výborný „dorost“. Takže nic ve zlém. Vy jste o dohodnutých počátcích nic nevěděl, proto z toho nebudeme dělat aféru. Tak jsme si situaci přátelsky a kamarádsky vysvětlili a jistě uznáte, že já nedělám „kazimíra“, že jsem hájil jen svá práva. Jsem přesvědčen, že mi i nadále budete přátelsky nápomocen. Dopis považujte za soukromý, byl napsán pro to, abychom si porozuměli a nepodezírali se z postranních úmyslů.

- 47.) Dopis Krasového odd. Mor. muzea (podpis nečitelný) A. Bočkovi. 6.09.1945. Podpis rozluštěn, jde o Ing Vladimíra Ondrouška, který jménem Krasového oddělení oznamuje, že Bočkova žádost o přidělení území pro výzkumy

bude řešena na nejbližší schůzi Národní správy Moravského krasu. (*A to bude kdy? – otázka zpracovatele*). Pod podpisem V. Ondrouška je ještě podpis prof. Dr. Karla Zapletala !

- 48.) Pozvání A. Bočka J. Jalovému na schůzi Jeskynní rady. 8.09.1945.
- 49.) Dopis Zd. Luňáčka A. Bočkovi 12.09.1945. Zd.Luňáček s Vlastimilem Kučerou oznamují (jako spolupracovníci R. Burkhardta) vystoupení z Bočkova pracovního kolektivu.
- 50.) Dopis prof. Dr. Jiřího Štefla A. Bočkovi 12.09. Štefl sděluje : Časopis Věda a život bude dále vycházet. V případě kritického článku p. Tvarůžka čeká p. Štefl na rozhodnutí pražské redakce. Bočkův článek by se zrovna hodil.
- 51.) Dopis A. Bočka J. Jalovému. 17.09.1945. Dle slibu zasílá Boček v příloze Jalovému opis originálu smlouvy mezi Akciovou spol. Moravský kras na straně jedné a majiteli jeskyní, zvaných Šošůvecké na straně druhé. Boček doufá, že tím dobře poslouží tomu, co má Jalový na zřeteli. (?) Požadovanou zprávu o pracích, prováděných v poslední době a dříve na území, které bylo po ustavení jeskynního souručenství (**patrně myšleno SKB**) přiděleno jiným přiděleno jiným zašle Boček co nejdříve, jakmile se vyrovná se svými osobními starostmi. Protože vratíkovský krasový ostrůvek byl Jeskynní radou přiřknut k Bočkově skupině, a protože Z.Luňáček a V. Kučera oznámili písemně své vystoupení z Bočkova pracovního kolektivu s tím, že chtějí pracovat s R. Burkhardtem na Vratíkovsku, žádá Boček Jalového, aby v rámci včerejšího usnesení rady upozornil tyto dva pracovníky, že se buď mají připojit k příslušné pracovní skupině, která v uvedeném prostoru bádá, nebo, dosáhnou –li od příslušného vedoucího povolení k samostatným pracem, musí je konat s jeho souhlasem, podle programu jím schváleného a podávat mu i zprávy o výsledcích práce, aby o nich mohl referovat radě. Na Jalového se se žádostí o projednání obrací Boček pro to, aby si ti hoši nemysleli, že jim Boček chce v práci bránit. Pokud se obrátí se žádostí o povolení prací na Bočka, tento jim svolení dá, ovšem za předpokladu Bočkovy kontroly, aby nedošlo k něčemu, co by vrhalo na jeho pracovní kolektiv špatné světlo. V Bočkově pracovní skupině bylo na tyto 4 pracovníky dosti stížností a kolektiv se už těšil, že se jich zbavil. Protože se na včerejší schůzi zapomnělo projednat, aby účastníci dostávali ze schůze zápisy, připomíná to Boček a žádá Jalového, aby to z předsednického místa zařídil.
- 52.) Dopis A. Bočka „Národní správě Ostmark-werků“ 19.09.1945. V úvodu píše Boček o tom, že jsou pracovní skupinou jeskyňářů, provádějících ve Sloupských jeskyních speleologické výzkumy. Cestování z Brna do Sloupu a zpět je nákladné, proto se Boček obrací na národní správu Ostmarkwerke, zda by jim nemohla dovolit používat (pronajmout) alespoň část baráku č. III. ve Sloupu. Pracovní skupina by potřebovala jen tři místnosti. Jednu jako ložnici, druhou jako sklad materiálu a třetí jako shromažďovací místnost (pro schůze a přednášky). Vyjádření majitele žádá zaslat na svoji adresu.
- 53.) Dopis Flugmotorenwerke Ostmark A. Bočkovi 26.09.1945. FWO odpovídá v tom smyslu, že celý závod je v záboru Rudé armády jako válečná kořist. Proto nemůže zatím žádosti jeskyňářů vyhovět. Nicméně, jakmile po vyřešení právních otázek bude majetek závodu předán národní správě, tato se k vyřízení žádosti vrátí.
- 54.) Dopis od Českého speleologického klubu (?) předseda A. Boček na ředitelství brněnské Zbrojovky 24.09.1945. Boček se obrací na ředitelství Zbrojovky Brno se zdvořilým požadavkem na přenechání potápěčského skafandru, který potřebuje pro výzkum přítoků podzemních vod v jeskyních. Dověděli jsme se,

že Zbrojovka vlastní skafandr, pro který nemá využití, proto se na ni obracíme se žádostí o přenechání. Bylo by to k užítku celé naší společnosti.

- 55.) Dopis od Zbrojovky na A. Bočka 27.09.1945. Na Váš dopis uvádíme, že zmíněný skafandr není našim majetkem. Byl u nás uložen pro úřad „Marine-abnahmestelle, který měl sídlo v našem závodě a byl majetkem říšského námořnictva. Současně si dovoluujeme upozornit, že o tento skafandr projevil již před několika dny pan Divíšek, na jehož přání jsme vyhotovili pro ZNV doporučení, aby skafandr, jakožto německý majetek byl dán do správy p. Divíška.
- 56.) Dopis A. Bočka Karlu Tunálu Divíškovi 18.10.1945 Tomuto dopisu zřejmě již předcházelo ústní jednání s Divíškem. Boček jej informuje, jak na základě upozornění k požadavku došlo a vzhledem k tomu, že skafandr již byl Divíškovi vydán a Divíšek nabídl v případě potřeby potápěčských prací výpomoc, Na včerejší schůzi jeskyňářů bylo rozhodnuto požadavek na skafandr stáhnout, tak aby zůstal v majetku p. Divíška. Upevňují se tak vzájemné sympatie krasových výzkumníků.
- 57.) Krasové oddělení MZM A. Bočkovi (s razítkem Zemského n.v. ?) napsáno 24.09.1945 došlo 5.10.1945 (12.den). Usnesením Národní správy Moravského krasu bylo rozhodnuto o Vaší žádosti o povolení bádání na území Šošůvských jeskyní v tom smyslu, že kladné vyřízení se odkládá do doby, kdy bude naprosto přesně vyjasněna otázka vyřízení námitek, jež byly proti Vám při schůzi národní správy vzneseny. Protože jste provizorní povolení, udělené Vám Krasovým oddělením vrátil, zbavil jste se sám prozatím možnosti bádání v tomto úseku. Na území šošůveckém zatím výzkum provádět nemůžete, protože je vázáno usnesením pro J. Brouška, pro případ, bude-li národnostně očištěn. Dokud nebudou obě tyto otázky spolehlivě vyjasněny, nelze nám pro Vás a Vaši pracovní skupinu povolení udělit. Podepsáni : Za Krasové oddělení Ing Vladimír Ondroušek a Dr. Karel Zapletal, za Zemský národní výbor razítko a podpis nečitelný.
- 58.) Dopis A. Bočka J. Jalovému. 5.10.1945. Boček píše : Dne 12.08. na schůzi rady na Macoše jste mne žádal, abych Vám zapůjčil k nahlédnutí pověření Krasového odd. MZM, jímž jsem byl pověřen bádáním v jeskyních Sloupských, pokud toto území patří obci. Vyhověl jsem Vám ihned druhého dne a 13.08. jsem Vám ono pověření zaslal s přiloženým dopisem, v němž výslovně píši : Dle včerejšího slibu zasílám Vám pověření, vystavené mi p. inž. Ondrouškem. Po upotřebením, nebo po vydání nového, doplněném o území až po lipoveckou silnici mi to laskavě vraťte, abych měl doklad...atd. Proto jsem byl dnes velmi udiven, když jsem obdržel dopis – následuje opis předcházejícího dopisu – a Boček pokračuje : Prosím, kdo oznámil že **vracím** pověření, které jsem Vám svěřil k účelům, jež výše popisuji ? Jak se hodláte k této věci postavit ? Schvalujete, že podniknu ihned kroky proti tomuto aktu zlomyslné nevraživosti, která vyvěrá z důvodům naprosto neznámých ? Dále Vám sděluji, že jsem dle Vám daného slibu ve Sloupu opět ihned druhého dne, tj. 17.09. zaslal s dopisem opis smlouvy majitelů Šošůvských jeskyní s Akc. Spol. Moravský kras. Dodnes postrádám potvrzení příjmu této zásilky, případně vrácení smlouvy, pokud ji už nepotřebujete. Prosím, sdělte mi, zda jste obdržel dopis se smlouvou. Očekávám od Vás přátelskou zprávu ohledně obou věcí obratem.
- 59.) Dopis J. Jalového A. Bočkovi. 11.10.1945. J. Jalový píše Bočkovi : Na druhé schůzi Jeskynní rady, konané dne 12.10. v chatě na Macoše, na které jste Vy byl osobně přítomen byl projednáván Váš postup o získání separátního pracovního povolení ve Sloupských jeskyních a Jeskynní radou byl uznán Váš postup za nesprávný a neslučitelný se zásadami Jeskynní rady. Byl jste proto mnou, jako

předsedou požádán, abyste do mých rukou odevzdal dotyčné separátní povolení s poznámkou, že já sám toto vrátím Krasovému oddělení MZM, což se také stalo dopisem ze dne 20.08. t.r. Proti zmíněnému usnesení Jeskynní rady neměl jste žádných námitek a jednoznačně jste se mu podvolil. Tedy není pravdou, že jsem Vás žádal o zapůjčení, jak ve svém dopisu ze dne 5.10. píšete. Pozoroval jsem již několi-krát, vážený pane rado, že se snažíte vložit mi do úst slova, která jsem neřekl. Ne-čiňte tak po druhé. Pamatujete se zajisté dobře, že při naší společné schůzce ve Slou-pu jsem Vás upozornil, že pokládám Váš krok učiněný za sebe Vámi bez vědomí jeskynní rady o získání povolení i v jeskyních Šošůvských za předčasný a neuváže-ný. Stávající okolnosti potvrzují můj názor, že nejlépe je řešit vše prostřednictvím Jeskynní rady, neboť jednotlivce mnoho nepořídí. Osobně jsem pokládal Váš poža-davek bádati v jeskyních Šošůvských za oprávněný a také jsem ho na směrodatných místech podporoval a zmiňuji se o něm zvláště ve svém dopisu Krasovému oddělení ze dne 19.09.1945. Svým samostatným krokem, jak je vidět, jste vše pokazil. V pří-loze Vám vracím zapůjčenou pachtovní smlouvu,. Jíž jsem použil při psaní předesla-ného dopisu Krasovému oddělení. Dále Vás upozorňuji, že nehodlám podporovat žádný Váš krok, který učiníte bez vědomí Jeskynní rady, pokud se bude týkat jesky-ní.

- 60.) Dopis J. Jalového A. Bočkovi 11.10.1945. Protože dosud není praxí dosud přesně objasněna charakteristika veřejných článků, které podléhají či nepodlé-hají před vydáním kontrole Jeskynní rady, posílám kvůli pořádku Vám jako členu Jeskynní rady koncept článku, který hodlá blanenská Jeskynní sekce KČT uveřejnit v denních listech. Články budou asi tři.
- 61.) Dopis A. Bočka J. Jalovému 13.10.1945. Obdržel jsem dopis i se smlouvou. Budu Vám muset odpovědět obšírněji, neb nejste dobře informován. Pokud se budete mým případem zabývat, bude nutno, abyste znal celé jeho pozadí. Prozatím jen vyslovuji podiv, že můžete akceptovat okolnost, že část toho co rada vyhradila jednomu z nás může být rezervováno pro někoho, koho jsme mezi sebe ani nepřijali. Co se týká Vašeho zajímavého článku, četl jsem ho již dnes ráno, ale ani mi nenapadlo, abych reklamoval pro sebe nějaké cenzurní právo. Vždyť je to vědecký poznatek, který udělá nám všem v radě jen reklamu ve veřejnosti. Takové věci předběžnému schválení naprosto nepodléhají. Váš dopis mi došel až po té, co článek vyšel v deníku „Práce“, moravské vydání č. 133.
- 62.) Text pozvánky na poradní schůzi zakladatelů Českého speleologic-kého klubu pro zemi Moravskoslezskou v Brně,. která se bude konat 7.10.1945.
- 63.) Dopis ČSKpzMslB Karlu Absolonovi. (Podepsán Boček a Ondrou-šek) 21.10.1945. Jménem zakladatelů „Českého speleologického klubu pro zemi Moravskoslezskou v Brně“ dovoluji si Vám níže podepsaní navrhovatelé tohoto sdružení uctivě sdělit, že Zemský národní výbor povolil v těchto dnech založení uvedeného spolku. Zakládající členové se sešli dne 17.10. k poradě o nutných přípravách pro realizaci Valné hromady, k přijímání prvních členů a nejnutnějších opatření a bylo jednomyslně usneseno, sdělit Vám, slovutný pane doktore, jako našemu nejzasloužilějšímu speleologovi zprávu o založení uvedeného sdružení a požádati Vás jako redaktora časopisu „Příroda“, abyste laskavě dal dle možnosti Vámi redigovaný měsíčník i do služeb „Speleologického klubu v Brně“ a dovolil, aby v titulu Vašeho listu byl Váš časopis uveden také jako orgán „Českého speleologického klubu pro zemi Moravskoslezskou v Brně. Plnice toto spontánní

usnesení prvních členů uvedeného sdružení, prosíme Vás, abyste tomuto přání laskavě vyhověl a nás o tom uvědomil.

- 64.) Dopis K. Absolona ČSKpzMslB 21.10.1945. Absolon odepsal : Vyhovuji Vašemu přání, „Přírodu“ Vám dávám k dispozici, . Pokud místo bude stačit. Na titulní straně listu bude vyznačeno, že „Příroda“ je orgánem Vašeho klubu. Přeji Vám všeho zduaru ve Vaší činnosti a trvám s přátelským pozdravem K. Absolon.
- 65.) Text pozvánky na Ustavující Valnou hromadu ČSKpzMslB, která se bude konat 7. listopadu 1945. Dáno 21.10.1945. Zveme Vás jako člena výše uvedeného spolku k ustavující Valné hromadě, která se bude konat ve středu dne 7. listopadu 1945 přesně v 19,00 hod. v salonku restaurace Dělnického domu, Marxova 6 s tímto pořadem : Zahájení, Členské přihlášky, Volba předsedy, osmi členů výboru, dvou náhradníků a dvou přehlížitelů účtů, Určení výše členských příspěvků, Pracovní program, Volné návrhy a dotazy. Dostavte se k této významné schůzi určitě a přesně. Za přípravný výbor podepsáni A.Boček a Oto Ondroušek.
- 66.) Dopis ČSKpzMslB na ředitelství SNB 21.10.1945. Podepsaní navrhovatelé výše uvedeného spolku oznamují, že se Valná hromada tohoto spolku bude konat dne 7. listopadu 1945 v 19,00 v místnostech Dělnického domu na Marxově ulici s tímto pořadem : (Pořad je stejný jako na pozvánce). O výsledku voleb činovníků podáme v předepsané lhůtě příslušnou zprávu.
- 67.) Dopis J. Jalového A. Bočkovi. 30.10.1945. Pozvání na čtvrtou schůzi Jeskynní rady, která se bude konat v neděli dne 4. listopadu 1945 o 1/2 11 hod. v místnostech hostince p. Grosse v Ostrově. Přineste sebou seznam všech činných členů, jejich bydliště a datum narození. Nutné za účelem vydání legitimací.
- 68.) Dopis J. Jalového A. Bočkovi 30.10.1945. Vzhledem k tomu, že neděle 4. listopadu t.r. bude dnem pracovním, odkládá se. schůze Jeskynní rady na neděli, 11. listopadu t.r. zase v tutéž dobu v Ostrově.
- 69.) ***Dne 7.11.1946 se konala ustavující schůze – Valná hromada SKB. Zatím nebyl nalezen žádný písemný doklad z této Valné hromady.*** (Zatím viz pol. 69.a 70.).
- 70.) Dopis ČSKpzMslB na ředitelství SNB 8.11.1945. Ve smyslu § 12 zákona ze dne 15. listopadu 1867 číslo 34 o právu spolčovacím a Vládního nařízení ze dne 3.03.1939 č. 97 Sb. oznamujeme, že na Valné schůzi Speleologického klubu v Brně byli zvoleni do správního výboru ve smyslu § 11 odstavce c.) stanov :
Předsedou Antonín Boček, ředitelský rada, Brno, U nové brány 14. Do výboru byli zvoleni a v ustavující schůzi tohoto sdružení byli pověřeni následujícími funkcemi :
místopředsedou : Jaromír Sedláček, úředník Hasičské pojišťovny, Brno, Nádražní ul.
jednatel Otto Ondroušek, traťmistr ČSD, Brno, U dětské nemocnice 7
pokladníkem Leopold Okleštěk, úředník Zbrojovky, Brno-Židenice, Buzkova 24
zapisovatelem Zdeněk Čermák, úředník Zbrojovky, Brno, Svitavské nábřeží 51
hospodářem Jiří Pernes, soukromý zaměstnanec, Brno Husovice, Tišnovská 152
technickým referentem Boris Kyněra, studující techniky, Brno, V táboře 9
kartografickým referentem Antonín Hlava, studující medicíny, Líšeň, Podhorní 55
exkurzním referentem Přemysl Ryšavý, studující techniky, Brno Maškova 6
- Náhradníky byli zvoleni :**
Jan Balák, poštovní zaměstnanec, Blansko, Hybešova ul.

Revizory účtů byli zvoleni :

Karel Absolon ml. Medik, Brno Liliová 31

Zdeněk Pernes, zaměstnanec Zbrojovky, Brno Husovice, Tišnovská 152

- 71.) Dopis ČSKpzMslB Hospodářskému referátu čs Zbrojovky 9.11.1945. Vznesení zdvořilého požadavku na pronájem místnosti v Dělnickém domě na Marxově ulici a to každý první a třetí úterek v měsíci od 19,00 hod – kladně vyřízeno 11.11 1945.
- 72.) Tužkou psaný seznam exkurzí v r. 1945.
- 73.) Dopis památkovému úřadu v Brně 9.11.1945. Oznámení o založení SKB.
Pozvánka na členskou schůzi dne 20.listopadu 1945.
- 74.)
- 75.) Dopis Přírodovědeckému klubu v Brně 9.11.1945. Oznámení o založení SKB.
- 76.) Dopis Svazu pro ochranu přírody a domoviny 9.11.1945. Oznámení o založení SKB.
- 77.) Dopis Klubu československých turistů v Praze 9.11.1945. Oznámení o založení SKB.
- 78.) Dopis Klubu turistů Brno I. 9.11.1945. Oznámení o založení SKB.
- 79.) Dopis Klubu turistů Brno II. 9.11.1945. Oznámení o založení SKB.
- 80.) Dopis Výboru akademického odboru KČT 9.11.1945. Oznámení o založení SKB.
- 81.) Dopis od SKpzMslB (dále jen SKB) na Výbor muzejního spolku v Brně, 11.11.1945. Oznámení o založení SKB. Představuje svoje činovníky. Stanovy SKB v příloze.
- 82.) Dopis Výboru muzejního spolku v Brně na SKB 3.12.1945. Muzejní spolek bere založení SKB na vědomí.
- 83.) Dopis SKB Národní správě spol.Moravský kras 11.11.1945. SKB oznamuje založení, představuje činovníky, stanovy v příloze.
- 84.) Dopis SKB Svazu přírodovědců na Moravě a ve Slezsku, 11.11.1945. SKB oznamuje svoje založení, představuje činovníky, v příloze zasílá stanovy.
- 85.) Dopis SKB Zemskému cizineckému svazu v Brně 11.11.1945. SKB oznamuje založení, představuje činovníky, zasílá stanovy.
- 86.) Obeslání od Ředitelství SNB k projednání založení SKB dne 12.11.1945. Projednáno na řed. SNB.
- 87.) Dopis SKB Ministerstvu školství a osvěty, odbor I.B – věda, 13.11.1945. Oznamuje založení, Výnosem ZNV ze dne 2.10.1945 č. 12 219 / II – 6 – 1945 byly povoleny stanovy, 7.11. 1945 Valná hromada – zvolila předsednictvo – atd.
- 88.) Dopis SKB Kulturnímu a školnímu referátu Nár. Výb. v Brně 13.11.1945. Oznamuje založení atd.
- 89.) Dopis místopředsedy Rady ZNV 14.11.1945. Tento úřad potvrzuje příjem Oznámení o založení SKB, jeho stanov a těší se na spolupráci.

- 90.) Dopis SKB Přípravnému výboru Slovenskej prírodovedeckej spoločnosti, 14.11.1945. Oznamuje založení atd.
- 91.) Dopis Kanceláře ZNV Dr. Procházka pro SKB 15.11.1945. Zasílá zpět Stanovy SKB, opatřené Osvědčovací doložkou.
- 92.) Dopis SKB Ministerstvu školství a osvěty, III. odboru 17.11.1945. Oznamuje založení atd.
- 93.) Dopis J. Jalového A. Bočkovi 17.11.1945. Prosím o sdělení obratem, cítí-li se Vaše skupina vázána organizací Jeskynní rady. V případě kladném prosím o sdělení jména zatímního Vašeho zástupce, který by skupinu vedl po dobu, než si vyřídíte svoje záležitosti s MZM.
- 94.) **Členská schůze SKB.** (První členská schůze po ustavující Valné hromadě). **20.11.1945.**

Na členské schůzi Speleoklubu dne 20.11.1945 jeho předseda A. Boček prohlašuje, že vůči Jeskynní radě bude Klub zachovávat stanovisko loajální, pokud toto uskupení krasových badatelů bude s Klubem počítat jako se svým oborovým sdružením a bude s Klubem úzce spolupracovat.

Úvodem informuje předseda přítomné členy o činnosti výboru od ustavující Valné hromady do dne první členské schůze. Jeho informace doplňuje jednatel. Jsou přijati noví členové. Pokladník podává zprávu o stavu financí. Předseda informuje o tom, že je zapotřebí získat hospodářský materiál, především nářadí, a obrací se na členstvo s požadavkem sehnat pro SKB užitečnou výstroj. Specifikuje druhy, které je nutno sehnat. Jednalo se také o vytvoření pracovních stanic a skladů. Bude založen „Archiv pramenů“, kde budou archivovány písemné a fotografické práce členů. Muzejní spolek v Brně klade do SKB velké naděje. Jednatel tohoto spolku vybídl A. Bočka k započetí práce na monografii „O krásech na Moravě“, kterou by mohl dokončit v průběhu tří až čtyř let. Muzejní spolek také hodlá vydávat časopis, do kterého by mohli členové SKB přispívat. Volné sdružení profesorů „Přírodovědeckého klubu“ vybídl předsedu A. Bočka, aby se stal jedním z redaktorů časopisu „Příroda“. Jednatel informuje, že navázal styk s některými redakcemi denních listů a tyto mají velký zájem o uveřejňování zpráv z činnosti SKB. Předseda pak vyzval R. Burkhardta, aby podal zprávu o pracích jejich pracovní skupiny. R. Burkhardt pak hovořil o nových poznatcích z jeskyně Vokounky a okolí. Dále referují o práci svých skupin B. Kyněra a O. Ondroušek. Na závěr informuje A. Boček o práci Sloupské pracovní skupiny, která úspěšně řeší záhadu Nagelova vodopádu. Poté byla schůze ukončena.

- 95.) Dopis Min. školství a osvěty SKB 21.11.1945. Ministerstvo sděluje SKB, že SKB patří podle § 2 stanov mezi spolky, které sledují vědecké cíle a proto se na něj vztahuje vyhláška Ministerstva školství z 20.06.1945 č. B – 150.327 /45 – ½ o evidenci vědeckých společností a spolků, sledujících vědecké cíle. Formuláře potřebné k hlášení v příloze.
- 96.) dopis p. Jos. Svobody A. Bočkovi 21.11.1945. Dnes při návštěvě v Blansku mi bylo řečeno, že prý jsem byl na schůzi Speleologického klubu za blanenskou skupinu (KČT – pozn. zpracovatele). Divím se velmi a nedovedu pochopit, jak jste něco podobného mohl říct. Na schůzi jsem byl sám za sebe a nikomu, tedy ani Vám jsem neřekl, že zastupuji blanenskou skupinu. Tuto jsem

nezastupoval, protože jsem k tomu nebyl nikým zmocněn. Aby k podobnému nedorozumění příště nemohlo dojít, žádám Vás, abych nebyl nadále považován za člena Speleologického klubu. Tímto členem jsem stejně vůbec nebyl, protože jsem ani Vám ani nikomu jinému přihlášku nepodepsal.

- 97.) Dopis J. Jalového A. Bočkovi 22.11.1945. Jalový potvrzuje Bočkovu ústní odpověď, kterou dostal při náhodném setkání (???). Jméno svého zástupce mi oznamte co nejdříve. Dále cituje Jalový zprávu Krasového oddělení ze dne 19. září o odkladu povolení k bádání pro Bočka. (???) Dále žádá o zprávu o činnosti Bočkovy prac. skupiny. Následně uvádí, že Ota Ondroušek se vzdal jak jednatelství v Jeskynní radě, tak i místa vedoucího své pracovní skupiny, kterou předal T.K. Divíškovi. Žádá proto Bočka, aby požádal Ondrouška o vyhotovení této zprávy, protože Divíšek není o činnosti této pracovní skupiny podrobně zpraven. Protože Krasové odd. MZM zprávu požaduje, prosí Jalový o její zaslání. Žádá dále o zaslání podobizen, aby mohl vystavit členům legitimace. Žádá také zprávy o činnosti pracovních skupin před založením Jeskynní rady, tj. před 18.07.1945. Omlouvá se Bočkovi, že na něj přenáší jednání s Ondrouškem, ale zdůvodňuje to tím, že Boček je na rozdíl od Jalového s Ondrouškem ve styku. Dále Jalový požaduje, aby byl okamžitě uvědoměn o změnách záměru bádání, pokud k nim při jednání Bočka s Krasovým odd. MZM dojde.
- 98.) Dopis A. Bočka J. Jalovému 24.11.1945. Pokud jde o mého zástupce do doby, než vyřeším nestoudné a nepravdivé klepy o mé osobě, sdělím vše potřebné po úterní poradě mé skupiny, kde tuto věc projednáme solidárně (*ve shodě*). Pokud jde o citování odstavce z dopisu MZM ze dne 15.09.1945, konstatují, jak jsem vyslovil již při naší rozmluvě, že jde opravdu o jinou stylizaci oné věci, než jak mně dopisem MZM byla sdělena. To zjistil svého času již pan Dr. Zapletal. To vyřídím osobně, je to moje věc. Vás žádám jen o přátelskou pomoc ve zjištění pomluvačů a ve věci důvěrného sdělení co nepravdivého kdo o mně v krasu i jinde zlomyslně rozšiřuje. Budu Vám za to osobně vděčný. Co se týká čtvrtletní zprávy o činnosti mé skupiny prosím kvůli pořádku, shodě a součinnosti s ostatními zprávami – od kdy a do kdy se tato zpráva má sepsat. Termín je velmi důležitý, aby u nás všech byl stejný počátek. Pokud se týká zprávy o předcházející činnosti, není mi z Vašeho dopisu jasno, jde-li pouze o činnost těch, kteří si říkají Bočkova skupina, či o celkovou činnost moji jako vedoucího této skupiny. To je též velmi důležité ! Neopomeňte mi to sdělit, týká se to vlastně všech vedoucích našich pracovních skupin. Panu Ondrouškovi v úterý sdělím Vaše požadavky, pokud se týká fotografií, zpráv atd. K odevzdání fotografií členů obou skupin budu vyžadovat nejkratší termín. Když i v muzeu mne bude zastupovat formálně někdo jiný, jsem toho názoru, že si v „radě“ podržím členství i funkci, neb mi tímto sdružením nebyla ani vyslovena nedůvěra, ani nebyly nějaké námitky proti mé osobě. Sdělte mi, zda sdílíte tento náš názor i Vy a zdali mi dáte možnost a příležitost, abych se z nařčení v jeskynní správě proti mně vysloveným mohl bránit a vyvrátit je. Dále mám velmi mrzutou záležitost. Když jste mi minule při osobní rozprávce řekl, že jste o zakládání Speleologického klubu nic nevěděl, odpověděl jsem Vám podle pravdy, že jsme Vás, nevím dnes již bezpečně zda osobně, nebo celou skupinu k poradám u mne v bytě zvali a že dvěma schůzkám byl přítomen, jak sám před asi 12ti svědky prohlásil, Za blanenskou skupinu p. prokurista Svoboda. Třetí, poslední schůze se již nezúčastnil. Abych Vám dokázal správnost mého výroku, ve čtyřech schůzích Klubu vyslovenou, že totiž naše stanovisko k tzv. „radě“ bude naprosto loajální, že se bádacích prací dále pilně zúčastníme jako skupiny v radě sdružené, řekl jsem Vám, že tento projev slyšel i pan prokurista Svoboda, který se členské schůze toho úterka zúčastnil. Buď jsem to řekl nějak

nejasně, nebo jste to přeslechl, popřípadě tomu jinak rozuměl, pan Svoboda mi poslal roztrpčený dopis, že prý jsem Vám řekl, že **této** (tj. minulé schůze klubu) se zúčastnil jako člen Vaší skupiny. (*Nebyla tam původně formulace „zástupce“ ?*) To je tedy nedorozumění, které se dalo lehce vysvětlit, bez trpkostí a bez incidentů. Vezměte prosím toto mé prohlášení na vědomí a buďte tak laskav a sdělte to při Vašem příštím setkání s panem prokuristou i jemu, aby viděl, že mi ublížil.

99.) Dopis A. Bočka J. Svobodovi 25.11.1945. Váš dopis se mne nemile dotknul, jak co do formy, tak co do obsahu. Jde podle všeho o nemilé nedorozumění. Potkal jsem tyto dny pana Jalového a jsa mu dlužen odpověď na jeho nedávný dopis, vyřídil jsem potřebné s ním ústně. Při tom přišla řeč i na Speleologický klub a pan Jalový mi přednesl stížnost, že mu o jeho založení nebylo nic známo. Vyvedl jsem ho z jeho tvrzení tím, že jsem mu řekl, že blanenská skupina byla k přípravným schůzím zvána a že vyslala Vás k poradám v mém bytě. Mimo to přišla řeč i na poměr „Klubu“ k Vaší pracovní skupině a já jsem panu Jalovému řekl, že se stavíme k Jeskyní radě kladně a loajálně, že jsem toto stanovisko zdůrazňoval již Na čtyřech klubovních schůzích, naposledy v úterý na členské schůzi. Na důkaz pravdy jsem uvedl, že jste se této schůze zúčastnil a to jako člen „Klubu“ a že mi tento výrok jistě potvrdíte. Buď mi pan Jalový dobře nerozuměl, nebo byl nějakou utkvělou myšlenkou tak zaujat, že nepostřehl rozdíl v obou mých zprávách. Sdělují mu současně tuto věc a žádám ho, aby Vám moje tvrzení potvrdil. Bylo by mi líto, kdyby přátelský poměr mezi mnou a Vámi byl zkalen takovým nedorozuměním, neb nemám nejmenšího zájmu na tom, zkreslovat skutečnosti, ale nejsem spokojen s tím, že při každém přímém projevu slovy mezi mnou a p. Jalovým se mi kladou do úst výroky, které jsem neužil, nebo se mi přisuzují počiny, na které si při nejlepší vůli nedovedu vzpomenout. Pokud jde o Vaši přihlášku do Klubu, učinil jste ji na moje osobní vybidnutí na Pekařské, (*patrně ústně, pozn. zpracovatele*) a já jsem vyslovil, pokud se pamatuji, naději, že i ostatní páni z blanenské skupiny Vás budou následovat. Vidím, že bude účelné, když dám vyhotovit formuláře přihlášek, a tyto necháme od přihlásivších se členů podepsat. Ale mezi „muži“ by to vlastně nemělo být zapotřebí. Nezapomeňte laskavě, že pozvání k Valné hromadě a k následné členské schůzi jste dostal jako přihlášený člen a že jste, „necítíc se členem“ nám to opomenul při své účasti oznámit.

100.) Dopis SKB Dr. Radimu Kettnerovi, prof. K.U. 25.11.1945 Boček oznamuje Kettnerovi založení „klubu“, zasílá mu jeho stanovy pro lepší pochopení smyslu a účelu klubu. Táže se, komu takové oznámení ještě poslat, aby někoho neopomenul. Doufá v jeho přízeň a přispění ke snahám klubu.

101.) Dopis Jindřicha Závodníka A. Bočkovi 26.11.1945. Závodník děkuje Bočkovi za laskavé přijetí jeho skromné nabídky. (Z dopisu není zřejmé, o co jde).

102.) Dopis Nár. výboru A. Bočkovi na vědomí, 29.11.1945. Stručný dopis potvrzuje, že oznámení z 13.11.1945 vzal Národní výbor na vědomí a projedná jej v Osvětové radě.

103.) Dopis J. Jalového A. Bočkovi 3.12.1945. Na Bočkův dopis ze 24.11. odpovídá Jalový takto : Čtvrtletní zpráva o činnosti pracovních skupin měla být podána do 15.11. 1945 a dle přání Krasového oddělení se mají tyto zprávy podávat mým prostřednictvím. Pokud jde o zprávy z předcházející badatelské činnosti v Mor. krasu (či v krasech vůbec), je požadováno dodání individuální zprávy každého jedince bez ohledu na klubovní či skupinovou příslušnost a má obsahovat vše, co dotýčný jedinec v krasu dělal do 18.07.1945. Zpráva má být stručná, jen v bodech,

kteře pojednávají o významných objevech či objevných pracech by měla být podrobná. Tak to požaduje Krasové oddělení MZM, které je chce prostudovat před vydáním legitimací. Za důležité je považuji také já, aby se jimi osvětlily případně nejasnosti podobného druhu, jako byly prioritní spory s Brouškem. Tedy – každý by prohlásil, na co si dělá nárok a na zvláštní schůzi **všech** jeskyňářů, organizovaných v Jeskynní radě by se případy s konečnou platností prodebatovaly. Jeskynní rada neobdržela zvláštní instrukce, pokud jde o Vaši osobu a Váš poměr k Jeskynní radě, proto mám za to, že Vaše funkce v radě trvá. V neděli 2.12. jsem byl náhodně ve Sloupu, kde jsem uspořádal jednání s Vaší pracovní skupinou. Zařazuji prozatím (za předpokladu jejich souhlasu) Vaše hochy do tzv. „Sloupské“ pracovní skupiny, vedoucí p. K. Šebela a A. Kučera, kde by byli tak dlouho, než si Vy vyřídíte svoje záležitosti (*s Krasovým oddělením MZM – pozn. zprac.*) a jejichž uspořádání by způsobilo pokračování Vaší speleologické činnosti. Bližší informace Vám jistě podají účastníci nedělního jednání. Takové uspořádání jsem volil pro to, aby členové Vaší pracovní skupiny, jejichž přičinlivost lze jen pochválit, netrpěli záležitostmi, které si vyřizujete Vy sám. Kdybyste nesouhlasil s takovým uspořádáním, tak mi to sdělte. Sám, bych Vás prosil, abyste se urychleně snažil o vyvrácení všech námitek, které vůči Vaší osobě jsou, neboť touto situací trpí především Moravský kras. Prosím také abyste, pokud možno, ve spojitosti s mou osobou psal všem stejně. Pan Svoboda mi dal přečíst Váš dopis, kde se o mých smyslech nevyjadřujete zvlášť lichotivě. To je mi celkem lhostejné, mám ale rád otevřené jednání. V nejbližší době svolám schůzi Jeskyňářské rady do Blanska, v případě, že by se jednalo o svolání **všech** jeskyňářů, do Brna. Prosím, abyste vzal také na vědomí, že za blanenskou sekci jednám jenom já.

- 104.)** Dopis SKB na Min školství a osvěty 6.12. 1945. SKB vyhovuje výměru Ministerstva školství a zasilá vyplněné dotazníky. Protože SKB byl založen před krátkou dobou, odpadá odpověď na řadu otázek z minulosti.
- 105.)** Tiskopis „Dotazník Ministerstva školství“ Je to jen nevyplněný koncept (formulář).
- 106.)** Pozvánka na schůzi Jeskynní rady ze dne 8.12.1945. Schůze J. rady se koná v neděli 16.prosince v Blansku.
- 107.)** Pozvánka na výborovou schůzi SKB dne 11.12.1945. Schůze v úterý v 19 hod v hotelu Slavia.
- 108.)** ***Zápis z výborové schůze SKB. 11.12.1945.*** Po zahájení přečtení zápisu z minulé výborové schůze informoval předseda o tom, že se účastnil schůze „Svazu přírodovědců“, kde mu byla položena otázka, do jaké míry se věnuje SKB turistice. Boček odpověděl, že SKB nemá s turistikou nic společného, ta je v pravomoci KČT. Po tomto prohlášení byl SKB členy Svazu přírodovědců hladce přijat. Na schůzi Svazu přírody se jednalo především o sestavení a schválení stanov Svazu. Dr. Kratochvílem bylo naznačeno, že stanovy SKB jsou vzorně stylizovány a poté byla řada odstavců stanov stylizována podle vzoru SKB. Ve zprávě jednatele se hovoří o tom, jak řada institucí přivítala vytvoření SKB. dále bylo dohodnuto, že odborníci, profesori středních a vysokých škol budou vyzváni, aby se stali členy SKB. Tento úkol zajistí předseda. Jsou přijati noví členové. Následuje zpráva pokladní a zpráva hospodáře, který stručně referuje o malém stavu inventáře. Je usneseno, že pokud nemohou věnovat inventář sami členové, bude nutné ho zakoupit. P. Ryšavý podává zprávu o novém způsobu psaní exkurzních zpráv – ne již do Jeskynní knihy ale na volných listech s kopiemi. Mapový referent požaduje zakoupení map krasu v měřítku 1 : 25 000, s možností jejich zvětšení. Pracovními skupinami byly

pořízeny mapy Sloupského bludiště a Staré rasovny. V dalším byla projednávána přednášková činnost a program příští členské schůze, která se bude konat 15.01. 1946. Referát místopředsedy o úrazovém pojištění členů byl odsunut na příští schůzi výboru.

109.) Dopis A. Bočka J. Jalovému, 13.12.1945. Boček děkuje za pozvání na schůzi Jeskynní rady, ale omlouvá předem svoji neúčast. Příčinou je vážná srdeční choroba jeho ženy, kterou nemůže v oné době opustit, i když má „na srdci“ řadu věcí, které by chtěl v J. radě vyřídit. Proto bych nerad opět od Vás slyšel, že omluvy nepřijímáte a že na ně neberete ohled. Vše, co jste mi napsal v dopise ze 3.12. jsem poctivě vyřídil. Hlavně jsem vše vyřídil p. Ondrouškovi. Pánové ze všech skupin, s nimiž jsem v těchto dnech mluvil se pozastavují nad tím, že se od nich požaduje osvědčení o státní spolehlivosti. Kdo to nařídil? A kdo rozhodnul, že neploletí lidé, mladší 21 let se nesmí zúčastnit prací v krasu? Ale volit do politických institucí mohou? A na vojnu také mohou? Kterýpak reakcionář to má zase prsty v tomto zpátečnickém kousku? I při dobré vůli to nelze lámat přes koleno. Pro Osvědčení je podle směrnic MNV v Brně zapotřebí písemné žádosti, okolkované k níž je nutno přiložit kolek v hodnotě Kč 8,- na vyřízení. To se dostává až po určité době, písemně. Ovšem někdy „při intervenci“ na místě. Dále se musí přiložit kolkované prohlášení 5ti osob o chování žadatele za války atd. Tedy to není tak jednoduché. Co se týká fotografií, (jsou potřeba 2) nutno se tři týdny předem přihlásit u fotografa, načež dostanete uvědomění, kdy máte k fotografovi přijít. Kdy budou obrázky není nikde řečeno. Je tedy dle názoru pánů, postižených těmito znamenitými nařízeními asi účelem těchto opatření zabránit lidem smysluplně pracovat a zbytečnými průtahy tomu bránit. A tu se pánové vším právem ptají, jak to přijde, že například člen blanenské skupiny p. prokurista Svoboda ukazoval na minulé členské schůzi SKB dne 20.11. pánům již takovou legitimaci s fotografií, kdežto já jsem oznámení o tom dostal teprve 25. minulého měsíce a pan Ondroušek dokonce teprve 10.12. Jak je dále možné, jak se mi sděluje, že sloupská pracovní skupina tyto legitimace již má? Kdo asi bude můj životopis ohledně mé krasové činnosti v muzeu prostudovávat? Mohl byste zařídit, aby to byla osoba, která v krasových naukách stojí nade mnou? Ne nějaký vetřelec do jemu nepřislušejícího úřadu! A tu moji státní spolehlivost by musel přezkoušet někdo, kdo se za války, kdy nade mnou visel Damoklův meč vyhrožování Gestapem a **konfinování** na základě udání. (**Konfinování je úřední příkaz k omezení pobytu na určité místo s povinností se pravidelně hlásit na příslušném úřadě – pozn. zpracovatele**). V této věci mne mrzí, že nemám Vaši kamarádskou podporu, že jste mi neoznámil, že jeskynní průvodci jsou vyslýcháni s tendencí, aby dosvědčili, že jsem za války chodil s „pavoukem“. (**Co myslí Boček „pavoukem“? Odznak hákového kříže nebo Národního souručenství - ? Pokud jde o Národní souručenství, to byla pro mnoho lidí za války kamufláž skutečné činnosti. Pozn. zpracovatele**). Kdo to podepsal? Jistě jste si všimnul podpisů, neboť prý jste tyto protokoly viděl. Není to konečně nic nového, Tentýž **antropofob**, (**tento výraz mi není jednoznačně jasný, antropofág je lidojed, antropofob je člověk s duševní poruchou chorobného strachu z lidí – pozn. zpracovatele**), který toto páše sháněl již jednou, před mnoha lety podobný protokol, ale pohořel při důkazech. Byl bych Vám vděčen, kdybyste mohl tento dopis pánům v neděli na schůzi přečíst, aby se mohli k těmto zvláštnostem, přicházejícím z Krasového oddělení vyslovit. Mám za to, že souhlasíte se mnou, že se musí něco podniknout, abychom nebyli vystaveni šikaně, ale podléhali rozhodnutí, vlivu, škole a radám opravdového odborníka a ne nějakého brněnského obchodníka, který nikdy ani nebyl úředníkem ani krasovým badatelem. Jeho jediným objevem v krasovém území jsou morény ve Žle-

bech, tedy tzv. „geologický kotrmelec, kterému se budeme ještě dlouho smát. Vše ostatní, co mám na srdci si řekneme později, na příští schůzi v Brně. Pošlete mi prosím opis protokolu nedělní schůze a pak ony stanovy, o nichž opravdu nic nevím a na jejichž schválení námi se nepamatují. Vždyť tam je moje a Ondrouškova skupina vynechána a je tam za to skupina prof. Sobola. Kdy se to tedy usneslo ? Těším se na zprávu, že se konečně tomu teroru z MZM opřete a budete žádat na ZNV revizi jmenování přednosta tohoto oddělení. (*Krasového ?*)

110.) Dopis J. Jalového A. Bočkovi 17.12.1945. Jalový se omlouvá Bočkovi, že mu nemůže poslat zápis ze schůze Jeskynní rady, neboť jednatel Ota Ondroušek, který se o zápisy staral se této funkce vzdal a doposud nebyl zvolen nový jednatel. To ovšem vyžaduje svolání všech členů rady. Je velká škoda, že jste se nedělního zasedání nemohl zúčastnit. Vaše omluvné důvody jsou sice přesvědčivé, ale měl jste poslat alespoň svého zástupce. Totéž měl učinit O. Ondroušek, respektive Karel Divíšek, neboť jedině Vaši zástupci po utvoření Speleologického spolku na schůzích rady chybívají. Schůze se konávají pro to, aby se na nich vzniklé problémy tvář v tvář a z očí do očí projednávaly a řešily. Písemný způsob nemusí být vždy dokonalý. Pokud jde o věc průvodců, není mi známo nic o jejich vyslyšení vzhledem k Vašemu případu a též žádný zápis jimi podepsaný jsem neviděl. Na různé neodpovědné řeči ovšem neberu zřetel a také z nich žádné důsledky nevyvozují. Případ pana Svobody ve věci legitimace bude řešen a buďte ubezpečen, že blanenská skupina dovede svoje členy přinutit ke kázni, odbočí-li některý ze směrnic, které jsme si vytkli. Směrnice, které máte na mysli a které jsem panu Ryšavému zapůjčil k nahlédnutí nejsou žádné stanovy, je to jen souhrn dosavadních přijatých usnesení i zásad, přijatých Jeskynní radou, neboť správně jste řekl v jednom svém dopise, Jeskynní radu není možno považovat za spolek v pravém slova smyslu a také jí Jeskynní rada být nemůže a nechce. Je to pouze rada jeskyňářů, sekcí a spolků mající vztah k jeskyňářině a já jako její předseda se tak na její funkci dívám a v tom smyslu se také radu snažím vést. Pozice jeskynní rady se stává díky soudržnosti jejich členů čím dál tím pevnější. Škoda, že Vy a O. Ondroušek jednáte jinak. Poznáte během času, že v první řadě nejednotnost uškodí Vám oběma. Protože ale oba jste jeskyňáři na slovo vzatí, vzchází tím škoda, byť i nepřímou, v první řadě celému Moravskému krasu, co si Vy, zahlobaní jsouce do svých ryze osobních záležitostí nechcete uvědomit.

111.) Dopis A. Bočka J. Jalovému 19.12.1945. Můj minulý dopis byl určen výhradně pro Vás. Pokud se týká pasáží, dotýkajících se Jeskynní radě, žádal jsem Vás pouze o jejich tlumočení shromážděným pánům. Je tedy jedině korektní, pošlete-li moje obě zprávy do muzea. Dopis s muzeem nemá co činit, ten patří do Vašeho archivu a musel bych se na jeho postoupení na nepovolaná místa dívat velmi nevlídně. Není mi přece zapotřebí, abych byl vůči každému sdílný stejně, jako jsem k Vám neboť nás pojí stejné zájmy a tíží stejné příznaky nepřízně. Těší mne, že litujete, že jsem se nemohl schůze zúčastnit. O koho nestojíme, toho nepřítomnost nelitujeme. Ale, věřte na druhé straně mně, že lituji tím více, že se můj zástupce schůze Jeskynní rady nezúčastnil, ač jsem mu poslal vzkaz po třech pánech z mé skupiny, kteří mne přišli minulé úterý navštívit a kteří mne ujistili, že panu Oklešťkovi mé přání vyřídili. Dodnes mi neodpověděl a u mne nebyl. Nevím, co se mu zas stalo. Absence moje a Ondrouškova nemá se Speleologickým klubem opravdu co dělat. Ondroušek je rozladěn a já – uznejte to – jsem opravdu od choré manželky odejít na celý den nemohl. Přes všechnu námahu z celé přízně jsme nesehnali nikoho k její obsluze. Dnes vstala, je však jako stín, slabá, že se sotva pohybuje. Ale z nebezpečí života je venku, ač měla na mále. Ohledně toho protokolu a co o tom víte jsem slyšel jinou

versi, než mi sdělujete. Škoda, domníval jsem se, že mi budete moci dát zevrubné zprávy. Vaše vysvětlení ohledně „stanov“ které jsem shlédnul zřejmě u přítele Ryšavého, a o jejichž opis jsem ho požádal – dosud mi ho nedal – беру s povděkem na vědomí. Již jsem myslel, že o něčem nevím, ač jsem místopředsedou. A ku konci dvě přátelské věci : Za prvé : Přeji Vám i ostatním, přátelům z Vaší skupiny šťastné a veselé svátky vánoční. A za druhé : Vykonávám mně na minulé výborce „Klubu“ svěřený úkol a zvu Vás všechny k přihlášce do Speleologického klubu.

Dodatek : Co je, prosím s dalšími statěmi Vašeho článku ohledně těch nových bádacích metod ? Kdyby Vám to nechtěli vzít v denním tisku, pošlete mi to pro „Přírodu“ nebo pro „Vlastivědný věstník“, ve kterých obou odborných časopisech jsem byl vyzván k převzetí odborné části redakce speleologické části, kteroužto nabídku jsem přijal, což bylo již příslušným Ministerstvům vydavatelstev sděleno. Teď budeme mít možnost přímo uveřejňovat svoje články ve vědeckých listech, aniž bychom museli chodit po redakcích s prosíkem. Mohli byste tuto příležitost plně využít. Doufám, že povolení k vycházení, popřípadě k dalšímu vycházení bude co nevidět uděleno. Pánové z university v Brně a p. doc. Dr. Skutil v tomto směru v Praze již intervenovali, a to prý s úspěchem.

112.) Dopis Klubu československých turistů v Praze pro SKB

20.12.1945. Ústřední výbor KČT na své ustavující schůzi 19.12.1945 přijal s potěšením na vědomí založení SKB. Přeje do dalšího podnikání, zejména studia a výzkumu krasu hodně zdaru. Vítá nabídku spolupráce v oboru speleologie a vyslovuje přesvědčení o duchu přátelské součinnosti. Považovali by za prospěšné, kdyby mohli dostávat sdělení o výsledcích činnosti SKB.

113.) Dopis J. Jalového A. Bočkovi 22.12.1945. Vaše obavy o předložení Vašeho soukromého dopisu Krasovému oddělení byly zbytečné, neboť jsem dobře rozuměl, co mám do muzea odevzdat. Odevzdal jsem tam pouze přílohy. Ovšem, v Jeskynní radě jsem Váš dopis přečetl, neb jsem si myslel, že si to přežete. Velmi rád využiji Vaši nabídku o uveřejňování výsledků naší práce v „Přírodě“, nebo ve „Vlastivědném věstníku“. Svého času mně i pan prof. Dr. Absolon slíbil, že příspěvky mé skupiny „Příroda“ vždycky vezme. Připravím po svátcích něco o našich geofyzikálních pokusech a bude-li se to „Přírodě“ hodit, budeme uveřejnění našich článků velmi rádi. Minulý týden jsem byl vyzván z Prahy, z redakce jednoho odborného časopisu, abych jim něco o našich geofyzikálních pokusech v krasu pověděl. Článek jsem již sepsal a bude na základě rozhodnutí Jeskynní rady zaslán k nahlédnutí všem jejím členům. Ovšem bez obrázkových příloh, které nemohu postrádat. Děkuji Vám srdečně, jménem naší skupiny za Vaše blahopřání. I my všichni zde v Blansku Vám přejeme šťastné svátky vánoční.

Přílohy a dodatky :

114.) Návrh stanov Českého speleologického klubu pro zemi Moravskoslezskou v Brně. (dále jen SKB)

115.) Úředně potvrzené stanovy SKB.

116.) Článek Vojtěcha Tvarůžka nazvaný „Moravský kras“ a „Katastrofa v podzemním bludišti“. (První, nezkrácená verze). Jde o kritiku dvou článků Josefa Brouška ml., otištěných v časopise Věda a život. (Viz korespondenci A.

Bočka s prof. MUDr Jiřím Šteflem z redakce časopisu „Věda a život“ z **10.03.1945**, **14.03.1945**, **29.03.1945**, **8.04.1945**, **24.8.1945** a **12.09.1945**).

117.) Článek Vojtěcha Tvarůžka, nazvaný „Moravský kras“ a „Katastrofa v podzemním bludišti“. (Druhá, zkrácená verze).

118.) Obsah článku J. Jalového pro tisk. Název článku : „Nové směry ve speleologickém bádání v Moravském krasu“ z 10.10.1945“. Článek pojednává o pokusech geofyzika Ing Františka Meisela provádět v Moravském krasu geofyzická měření.

Poznámka zpracovatele : více zápisů ze schůzí v r. 1945 nebylo v archivu nalezeno.

Následují úředně schválené stanovy SKB :

První list mnou okopírovaných úředně schválených stanov byl převzat z původního návrhu. Jednak byl zachovalejším a čitelnějším, a nebyly na něm oproti úředně schválené verzi žádné úřední úpravy, prováděné červeným inkoustem,(až na jednu, a to v § 3, odstavci g je na konci škrtnuto „a pod.“). Ostatní listy jsou už z originálu.

Schválené

Stanovy

Českého speleologického klubu pro zemi Moravsko-slezskou v Brně.

§ 1.

Název spolku je: Český speleologický klub pro zemi Moravskoslezskou v Brně. Sídlem spolku je Brno.

§ 2.

Účelem spolku je vědecký výzkum celého území krasového v zemi Moravskoslezské, jak se stanovíská fyzikálně-geografického, tak i speleologického a hydrografického za použití všech disciplin pomocných věd, na př. geologie, zoologie, botaniky, atd.

§ 3.

Účelu toho se dosahuje:

- a.- theoretickým a praktickým školením činného členstva.
- b.- získáváním výzkumných práv od majitelů jeskyní, jakož i majitelů různých krasových zjevů, popř. získáním těchto práv propůjčením nebo přenecháním od jejich nájemců.
- c.- schůzemi členstva, odbornými kursy a přednáškami, jak pro členstvo tak i pro veřejnost, a uveřejňováním poučných a časových odborných zpráv v tisku.
- d.- zřízením odborné knihovny a sbírky literárních pramenů speleologických, pořizováním plánů a fotografií jeskynních a krasového území, jakož i příslušných odborných sbírek.
- e.- exkursemi poučnými i výzkumnými do jeskyní a do území Mor. Krasu.
- f.- vydáváním odborného časopisu, popř. pravidelným uveřejňováním zpráv a článků ~~ste~~ ve vědeckých a odborných časopisech.
- g.- Pracovním přiřazením, popř. spoluprací s vědeckými institucemi, jako na př. Zemským museem v Brně a pod.
- h.- spoluprací s činiteli, zabývajícími se turistickým a hospodářským využitím krasového ~~zjevu~~ území, hlavně se do spřístupnění a úpravy jeskyní v zemi Moravskoslezské.

§ 4.

Příslušné prostředky k dosažení tohoto účelu získává spolek

- a.- členskými příspěvky.
- b.- dary všeho druhu, subvencemi a podporami od veřejných a soukromých činitelů a zájemců a občany.
- c.- ~~jinými, zákonným způsobem získanými příjmy, jako na příklad zisky z podniků spolkových, z prozatých publikací a výnosu spolkového jmění.~~

výnosy

§ 5.

Spolek skládá se z členů:

- a.- činných,
- b.- zakládajících,
- c.- přispívajících,
- d.- čestných
- e.- zapisujících.

Činným členem může po přijetí výborem být osoba, zúčastňující se pravidelně popř. trvale na theoretickém a praktickém výzkumu Mor. Krasu.

Zakládajícím členem může se po schválení výborem státi každá osoba fyzická neb právnická, která k účelům spolkovým věnuje nejednou neb v pravidelných částkách obnos nejméně K 1.000.--

Přispívajícím členem se stane po přijetí výborem každý, kdo se písemně zaváže ku placení ročního příspěvku, určeného valnou hromadou.

Čestným členem se stává, kdo po návrhu výboru byl valnou hromadou za vynikající zásluhy v oboru krasového básání a za zásluhy o tento spolek takovým jmenován a členství přijal.

popisující člen jmenuje výbor spolku z osob mimo zemí Moravsko-slezskou bydlících, jež zasílají spolku pravidelně odborné zprávy.

§ 6.

I. Všichni členové mají tato práva:

- a.- zúčastniti se všech členských schůzí spolkových a valných hromad, činiti tam návrhy a hlasovati.
- b.- súčastniti se všech přednášek a jiných podobných podniků, jakož i exkursí spolku.
- c.- používatí sbírek a knihovny spolku dle výborem schváleného řádu.
- d.- nahlédnouti do správy spolkové
- e.- používatí jakýchkoliv spolkem získaných neb poskytovaných výhod.

II. Povinnosti členů:

Členové jsou povinni platiti stanovené členské příspěvky. Zachovávají stanovy a řády spolkové, jakož i usnesení spolkových orgánů.

§ 7.

Členem se stává každý, kdo se řádně za takového písemně přihlásil a byl výborem přijat. K získání členství čestného je zapotřebí schválení valnou hromadou.

Výbor nemusí nepřijetí za člena zvlášť osloviti.

§ 8.

Členství se pozbývá:

- a.- úmrtím.
- b.- vystoupením, které se písemně ohlásí výboru, jež však nezbavuje plnění prošlých platebních povinností, včetně běžného roku.
- c.- vyloučením dle usnesení výboru pro hrubé provinění proti stanovám nebo zájmům spolku. Z tohoto usnesení lze se písemně odvolati ku příští valné hromadě, která pravoplatně rozhodne. Odvolání nemá okamžitého účinku. Vyloučený není povinen zaplatiti příspěvek na dotyčný rok připadající.

§ 9.

Spolek je spravován předsedou a osmičlenným výborem, valnou hromadou na dobu jednoho roku volenými. Čtyři z těchto členů musí býti z členstva činného.

- a.- Výbor rozhoduje prostou většinou hlasů. Předseda hlasuje při rovnosti hlasů.
- b.- Výbor volí ze svého středu místopředsedu, jednatele, pokladníka, zapisovatele a hospodáře, popř. správce sbírek, neb jiného činnovníka dle potřeby.
- c.- K pravoplatnému usnášení je zapotřebí účasti nejméně 5 členů výboru. Výbor ustanovuje pořad a program exkursí, členských schůzí, osob. kursů a valných hromad.
- d.- výbor přijímá členy spolku s výjimkou čestných, jichž jmenování na-

vrhuje valné hromadě a usnází se o vyloučení členů ze spolku.

- e.- Výbor rozhoduje o všech věcech spolkové agendy, pokud nejsou výslovně vyhrazeny valné hromadě.
- f.- Nemůže-li některý člen výboru konati pravidelně svou funkci nebo zemřel-li, nebo vzdal-li se členství ve výboru, nastupuje valnou hromadou volený náhradník v pořadí jejich volby se všemi právy a povinnostmi člena výboru.
- g.- Schůze výboru konají se na svolání předsedy nejméně jednou za čtvrt roku.
- h.- Zakladatelé spolku, přijímají většinou hlasů první členstvo a svolají po schválení těchto stanov první ustavující valnou hromadu.

§ 10.

Povinnosti a práva členů výboru jsou tato:

- a.- Předseda nebo za jeho nepřítomnosti místopředseda dozírá na všechnu správu spolkovou. Předseda a řídí schůze výborové, členské a valné hromady. Zastupuje spolek na venek a proti úřadům.
- b.- Jeantel spolupřepisuje s předsedou spolkové písemnosti a vede veškerou korespondenci spolku, jakož i kartotéku členstva a referuje výboru a valné hromadě o činnosti spolku.
- c.- Pokladník vede veškerou spolkovou agendu finančního rázu a pořádá výboru, členské schůzi a valné hromadě příslušné zprávy.
- d.- Zapisovatel vede zápisy všech schůzí výboru, členských schůzí, jakož i valné hromady a znanasazává v příslušné knize exkursí průběh těchto a jejich výsledky.
- e.- hospodář a správce sbírek starají se o inventář a sbírky spolkové a jejich vhodné uložení a špatrují a rozmnožují je dle usnesení výboru popř. dle přebý.

§ 11.

- a.- Valná hromada koná se nejpozději v únoru každého roku a musí být nejpozději 10 dní přezem buň novinářskými zprávami v denním tisku nebo pozvánkami členstvu ohlášena.
- b.- Valná hromada je schopna k usnásení je-li v určené hodině přítomno alespoň 20 členů. Neseje-li se v ustanovenou hodinu valná hromada, koná se 1/2 hodiny později za každého počtu přítomných.
- c.- Valná hromada schvaluje výroční zprávy činnovníků a usdčuje výboru absolutorium. Volí předsedu spolku a členy výboru, jakož i 2 náhradníky a 2 přehližitelé účtů. Usnází se většinou hlasů přítomných. Plné moci za nepřítomné členy jsou nepřipustny.
- d.- Valná hromada ~~se~~ určuje výši členských příspěvků přispívajících členů pro příští spolkové období.
- e.- Valná hromada se usnází o změně stanov podle návrhu výboru, kterýžto bod musí na pozvánkách být zvlášť vyznačen, většinou dvoutřetinovou veškerého členstva, jakož i na případném rozchodu spolku. V tomto případě je též nutno uvést tuto okolnost na oznámení o valné hromadě a je zapotřebí, aby pro návrh hlasovaly třičtvrtiny veškerého členstva. V tomto případě případně jmení tomu účelu, jestli ho tato likvidující valná hromada určí.
- f.- Valná hromada rozhoduje většinou hlasů i o písemných svoláních výborem vyloučených členů a přísluší jí i jmenování čestných členů.
- g.- Přeje-li si toho polovina členstva s usáním důvodu, svolá předseda mimořádnou valnou hromadu do 10 dnů po počání příslušného písemného návrhu. Mimořádnou valnou hromadu může svolati výbor v nutných případech i o své újmě ve lhůtě 10 denní.

§ 12.

Členské schůze svolává předseda dle potřeby. Mohou být určeny pro veškeré členstvo nebo pouze pro členy činné za účelem informace o bášacích pracích vykonaných nebo projektovaných. Členská schůze se usnší na poloviční většinou přítomných za každého počtu přítomných členů.

Schůze propagační může výbor svolati i mimo Brno. Tyto mají do sebe ráz vědecký a informační.

§ 13.

O usnesení spolkových orgánů pořává se členstvu zpráva oběžníky nebo novinami, popř. ve spolk. časopise.

§ 14.

Správní rok počíná dnem 1. ledna každého roku.

§ 15.

Spory, vzniklé z poměru spolkového, řeší smírčí soud. Každá z obou sporných stran volí sobě jednoho zástupce a ti pak si volí předsedu. Kdyby se na jeho volbě neshodli, rozhodne o navržených los. Jest povinné každého členu podrobiti se rozhodnutí tohoto smírčího soudu. Smírčí soud rozhoduje prostou většinou hlasů, předseda hlasuje naposled. Z rozhodnutí smírčího soudu není přípustné odvolání.

§ 16.

Pro případ účelného rozpuštění spolku nebo rozhořsu jeho usnesením valné hromady, aniž by se tato byla usnesla o tom, jak naložiti s je jměním, nebo zániku spolku, klesne-li počet jeho členů pod 10, případně toto jmění Musejnímu spolku v Brně s tím, že inventář bude převzat do úschovy a vydán případnému novému moravskému spolku, který by sledoval tytéž úkožy jako spolek spolek zaniklý.

V Brně dne 15. srpna 1945.

Antonín Boček

Otto Ondroušek.

**,Český speleologický klub
pro zemi Moravskoslezskou
v Brně.**

ROK 1946 :

**Činnost jeskyňářů – amatérů i
profesionálů Českého speleologického
klubu pro zemi Moravsko-slezskou v Brně
v r. 1946, tak, jak ji zachoval archiv.**

Činnost Speleologického klubu Brno v r. 1946.

Tento závěsný rychlovazač obsahuje :

- 1.) Dopis Krasového odd. MZM A. Bočkovi – 5.01.1946. Krasové oddělení žádá A. Bočka jimi zapůjčené mapy Sloupsko-šošůvského bludiště a Balcarky. Nutně je potřebují. Boček je může předat Dr. Skutilovi
- 2.) Dopis prof. J. Závodníka SKB. 6.01.1946. Závodník se úvodem odvolává na spolkový dopis ze dne 23.12.1945 a opětuje svůj zájem o Býčískalský problém, Ochozsko a Hostěnicko i Křtinský potok. Přikládá legitimaci na vystavení nové s opravou křestního jména. Omlouvá se, že se nemohl zúčastnit schůze v Husovicích, neboť mu pozvánka přišla pozdě.
- 3.) Dopis A. Bočka Krasovému odd. MZM – 8.01.1946. Boček oznamuje, že z Krasového odd. MZM si nikdy žádné mapy nezapůjčil. Plán sloupského bludiště, navržený a vypracovaný Bočkem, podle jeho návrhu nakreslený ing Lockrem pro potřeby Potravinářské výstavy v r. 1935 a plán Balcarky, Bočkem polygonovitě započatý a následně ing Lockrem nakreslený a dokončený si Boček vypůjčil od jejich majitele, tj. od „Akciové společnosti Moravský kras v likvidaci“, prostřednictvím jejich sekretářky, slečny Geržové. Boček má za to, že ač obě instituce sdílí společnou místnost, nemá „A.S. Mor. kras v likvidaci“ s muzeem nic společného. Oba plány vrátí Boček v příštích dnech majiteli. Při té příležitosti upozorňuje na své autorské právo, především ve vztahu k plánu Sloupských jeskyní, který je v současnosti rozsáhle doplněn a zpracován, takže Bočkovo právo je již jen historické.
- 4.) **Zápis z členské schůze SKB dne 14.01.1945.** Členská schůze se zúčastnilo 27 členů a 11 hostů. Úvodem přednesl Doc. Dr. J. Skutil přednášku na téma „Archeologie ve službách speleologie. Poté se rozvinula debata o člancích Ing Vl. Ondrouška v tisku. Dále byly řešeny běžné provozní problémy a úkoly, podrobnosti viz zápis ze schůze.
- 5.) Dopis A Bočka Akciové společnosti Moravský kras v likvidaci – 15.01.1946. Boček píše : Přiloženě vracím s díky obě mi svého času zapůjčené mapy jeskynního bludiště sloupského a Balcarky a děkuji za laskavé zapůjčení. Vzhledem k poznámce v dopisu ředitelství MZM v Brně upozorňuji na svoje autorské právo ohledně půdorysné mapy Sloupských jeskyní.
- 6.) Pozvánka na členskou schůzi dne 14.01.1946 v 19 hod. v malém sále Dělnického domu na Marxově ul. Na pořadu je kromě dalšího programu přednáška člena doc. Dr Josefa Skutila na téma „Archeologie ve službách speleologie.“
- 7.) Pozvánka na výborovou schůzi, která se koná 22.01.1946 v salonku hotelu Astoria. Začátek v 19 hod. Budou se řešit úkoly z členské schůze, program je obsáhlý, proto předseda žádá dochvilnost.

- 8.) Pozvánka na 6. schůzi Jeskynní rady, která se koná 27.01.1946 v Klubu KČT v Brně v 9,30 hod. Psáno 22.01.1946. Schůzi svolává předs. J. Jablový, požaduje účast všech členů prac. skupin. Požaduje od prac. skupin zprávu o činnosti v r. 1945, doplněnou náčrtky a mapkami. Jedním z hlavních bodů programu je řešení formalit s výdejem badacích legitimací. Uchazeči si musí přinést podoběnku a Osvědčení o národní spolehlivosti.
- 9.) **Zápis z výborové schůze SKB dne 22.01.1946.** Výborové schůze se zúčastnilo 8 členů výboru, jeden náhradník, dva revizoři účtů a jeden host. Kromě řešení běžných provozních úkolů rozebral předseda diskusi členů na minulé členské schůzi o člancích Ing. Vl. Ondrouška a nastiňuje potřebu SKB vyjádřit se k problematice jako vědecká instituce na veřejnosti. Navrhuje zpracovat Memorandum a za tím účelem navrhuje zřídit „Memorandovou komisi“ Do MK jsou zvoleni : předseda Boček, jednatel O. Ondroušek, K. Absolon ml. a p. Prorok. Jejich úkolem je zpracovat Memorandum.
- 10.) Dopis SKB Ministerstvu dopravy 25.01.1946. SKB se obrací na Ministerstvo dopravy s požadavkem poskytnutí slevy jízdného pro své členy při cestách do krasu. Následuje rozsáhlé zdůvodnění.
- 11.) Dopis Ministerstva dopravy SKB 7.02.1946. Ministerstvo nemůže vyhověti žádosti o slevu pro jednotlivce, neboť takové slevy neposkytuje. Pokud jde o slevu při přepravě skupin, není námitek, za předpokladu, že bude dodrženo ustanovení že-lezničního tarifu pro přepravu cestujících, může taková sleva být poskytnuta. Bližší vysvětlení podá Ředitelství státních drah v Brně, kterým ministerstvo žádost postupuje.
- 12.) Dopis SKB MNV v Hranicích na Moravě – 3.02.1946. Dopis je dotazem, zda dosud v Hranicích či v okolí existuje spolek, nazvaný „Spolek pro zachování Zbrašovských jeskyní“. SKB sdružuje krasové pracovníky na Moravě ke společné, cílevědomé, systematické, teoretické i praktické práci. Pokud něco takového v Hranicích existuje, chceme s nimi navázat spojení.
- 13.) Dopis SKB, který byl dne 6.02.1946 odeslán těmto adresátům :
- Cizinecký referát ZNV.
 - p. Ondroušek, místopředseda ZNV.
 - Státní památkový úřad v Brně.
 - p. Hanák, člen ZNV.
 - Dr. Černoch, kult. referent ZNV.

Dopis těmto adresátům obsahuje : Informaci o memorandu, které podal SKB na základě usnesení členské schůze dne 14.01.1946 za účasti 45ti členů a hostů. Prosíme, abyste našim vývodům věnovali náležitou pozornost.

M e m o r a n d u m .

V denníku Svobodné Noviny ze dne 13 I. 1946 byl uveřejněn článek Vlad. Ondrouška pod záhlavím „Co nás čeká v propasti Maceše?“. Resouzení odstavců tohoto článku jež líčí pracovní postup z Pekelného jánu do skalního masívu pod t.zv. Desaterem ponecháme kritice a případné opravě těch, kteří v t.zv. Větrné již před velmi dávnou dobou pracovali a do uvedeného masívu dávno vnikli!

Povážujeme však za svoji povinnost upozorniti povolané činitele, jakož i přírodumilovnou veřejnost na uskutečnění zhojbného pedníku, který na první pohled se zdá býti po stránce turistické velmi lákavým, který však po stránce zachování přírodních krás a památek nutně estře zamítneuti.

Jde o projekt vybudování prý „horské stezky“ v příkré stěně Macechy a to ze spodního mástkudleva pod známými dvěma okny, vedoucím k Hankensteinově propasti, objevené r.1910 jeskynní sekcí Klubu pro redovědecké v Brně a k Liščí díře, kde má prorazití tunelem do horního prostoru Pekelného jánu. Odtud pisatel článku projektuje železně schodiště do jeskyně Větrné, objevené r.1905 a dále ku přístavišti leděk odjezdu vedními domy do Pustého žlebu.

Proti tomuto povážlivému projektu nutno se ohraditi z důvodů esthetických, vědeckých a národohospedářských.

Vybudováním popsané stezky nezíská dosud klidný a přirozený vzhled této propastia zvláště příslušné skalní stěny pozbudeu své charakteristiky. Cesta by musela býti vybudována hlubokým zásekem do lité skály a musela by býti zřízena i příslušná podezdívka z dosti vysokým a hustým zábradlím. Tím by celivost stěny co do pohledu značně utrpěla. Při příslušných pracích nevyhnuou se dělníci tomu, aby velká část ~~zábradlí~~ udrobivšího se neb přebytečného materiálu se nezřítíla do propasti, čímž by nadherná bohatá mechová výzdoba, která Macechu činí tak zajímavou, byla zničena, ba je nebezpečí, že bohaté trzy mechu budou trvale vymýceny. Mimo to je v botanických kruzích známo, že jedině na této stěně reste podivuhodná rostlina, která vhláskným naším botanikem prof.dr. Podpěrou byla pepsána jako zvláštní forma, vlastně jenom Maceše, která by vzala též za své.

Ale teď považme o tom nejchoulestivějším: Napřed lidstvo si láme hlavu, jak by Macecha mohla býti zpřístupněna. Navrhuje se železně mohutné schodiště, / inž. Dembevský / navrhuje se vystřílení tunelu nad Punkvou / dr. Fr. Veselý / a to vše padá při pomyslu, že největší zvláštnost Macechy, totiž její n e p ř í s t u p n o s t by byla ztracena. Pak se najde člověk, který nalezne cesty, o kterých se nikomu dříve ani nezdálo, a Macecha se zpřístupní po suché i po vodní cestě tak, že propast zůstane n e p o r u š e n e u, uzavřencu, ničím na svém charakteru neztrácející propadlinou. A teď považme, když se tento zázrak vtělí ve skutek, objeví se někde, který v nedostatku jakékoliv jiné iniciativy chce se vyznamenati nešťastným nápadem, který je v očích znalce hrozným anachronismem.

Vždyť jde o projekt, který z obou mástků bude naprosto jasně patrný a který Macechu opravdu zbaví neperušenosti a půvabu. Mimo to by se stal používáním projektované stezky celý způsob vedení turistů do Macešských jeskyní ilusorním problémem, neb přirozený způsob, dosud užívaný, t.j. průchod suchými krápníkovými jeskyněmi, prohlídka Macechy a jejího dna a odchod čarekrásnými vodními domy s prohlídkou Masarykova domu, bude postaven na hlavu, na což asi projektant úplně zapoměl.

Vždyt právě v tomto způsobu okružního procházení celého labyrintu zmáhá správa jeskyní ty masy turistů, kteří v určitých dobách se nahnou v tisících a jen tak, tak mohou podzemní, hodinu trvající taru absolvovati.

Dosavadní ohromné finanční náklady, spojené s úpravou vodních dórnů a krápníkových jeskyní Punkevních zůstanou zbytečně nekryty a mimo to vzroste nevhodným projektem, „horské stezky“, hyzdící stěnu Macochy, investiční a udržovací náklad v značné míře, na škodu prosperity podniků a případného dalšího bádání v Mor. Krasu.

Varujeme proto příslušné činitele, aby nedali dojíti k tomuto nepromyšlenému podnikání a zachovali nedotknutelnost světoznámé Macochy bez rušivých zevních zásahů a bez provádění škodlivých a neodborně řešených neúčelných pokusů, jimiž by i dobrá pověst speleologického bádání v Mor. Krasu značně utrpěla.

ČESKÝ SPELEOLOGICKÝ KLUB
PRO ZEMĚ MORAVSKOSLEZSKOU
V BRNĚ

- 14.) **Zápis z výborové schůze SKB dne 8.02.1946.** Přítomno 8 členů, 3 omluveni. Předseda informoval členy výboru o výsledcích Memoranda. Překvapující je, že deník Rovnost zaujal vůči Memorandu odmítavé stanovisko. Svobodné noviny si vyžádají vyjádření MZM. Ing VI. Ondroušek, autor kritizovaných článků reagoval v deníku Čin, a to na poznámku o jeskyni Větrné. Omlouvá zřízení stezky ve stěně Macochy, navrhuje zřízení restaurace v pustém žlebu. Nezaujal postoj k námitce porušení osvědčeného způsobu provádění a narušení Macochy stezkou ve stěně. Za naše Memorandum se postavil Památkový úřad a dopisem na MZM zdůrazňuje neporušitelnost přírodního stavu Macochy. Příští členská schůze bude 22.02.1946. Na ní bude přednáška Dr. Absolona o Francouzském krasu v Dauphiné. Dále byly na pořadu provozní záležitosti, které jsou následně řešeny v korespondenci.
- 15.) Dopis Státního památkového úřadu pro Moravu a Slezsko v Brně – od-pověď SKB 12.02.1946 : Úřad oznamuje, že ve svém podání ZNV z 5.02.1946 se za požadavky Memoranda plně postavil a učinil ZNV návrh v jeho smyslu. Následuje opis přílohy dopisu – přípis, který SPÚ zaslal ZNV.
- 16.) Dopis ZNV – odpověď SKB 1.03.1946. ZNV informuje SKB, že ing VI. Ondroušek, který napsal zmíněný článek v novinách dosud nepředložil ZNV žádný projekt, ani národní správa Moravského krasu o ničem podobném nejednala.
- 17.) Dopis SKB ing K. Mazlovi 4.03.1946. SKB se obrací se svým memorandem na ing Mazla, který, jak vysvětluje z dopisu je realizátorem osvědčivší se regulace toku Punkvy a SKB jej v dopise upozorňuje na akci Ing VI. Ondrouška a žádá jej o odborné stanovisko.
- 18.) Dopis SKB Josefu Šamalíkovi 4.03.1946. SKB se obrací na J. Šamalíka s požadavkem sdělit svůj názor k přiloženému memorandu. V dopise je mu také nabídnuto členství v SKB.
- 19.) Dopis Jos. Šamalíka SKB 7.03.1946. Šamalík odpovídá, že není takovým odborníkem, aby mohl projekt posoudit. Je nutno ponechat rozhodnutí odborným kruhům, které jej s největší pravděpodobností odmítnou. Šamalík je

nastalými spory v krasu zcela znechucen a nehodlá do ničeho zasahovat.
K pozvání ke spolupráci se dále nevyjadřuje.

- 20.) Dopis SKB firmě Vejvoda & Pospíšil 9.02.1946. Na základě usnesení výboru SKB potvrzuje podepsané předsednictvo, že pan Otakar Zedníček je jejím členem, a vzhledem k tomu, že zastává při exkurzích v krasu, na povrchu i uvnitř jeskyní MK funkci fotografa, který dokumentuje tyto záběry pro vědecké a propagační účely, žádá a doporučuje tedy SKB výše uvedené firmě, aby mu byl prodán fotoaparát Flexaret.
- 21.) Dopis SNB, místní velitelství Hranice – odpověď SKB 14.02.1946. Spolek dosud existuje, místopředsdou je inspektor lázní Teplice n./Bečvou Josef Ditel, bytem Hranice – Lázně Teplice, jednatelem je vrchní tajemník ONV v Hranicích, Metoděj Molčík.
- 22.) Pozvánka na schůzi výboru, která se koná v pátek 8.02. 1946 v 19,00 v salonku Hotelu Astoria.
- 23.) Dopis SKB výboru „Spolku pro udržování Zbrašovských jeskyní“, 15.02.1946. Dopis začíná požadavkem o přímý písemný styk. V příloze zasílá stanovy SKB, nabízí spolupráci a členství v SKB. Dále SKB žádá zprávu o stavu bádání a prací ve Zbrašovské aragonitové jeskyni.
- 24.) Dopis Předsedy A. Bočka místopředsdovi 17.02.1946. Oznamuje, že výborová schůze se bude konat 22.02., dále oznamuje že minulý týden podal výbor SKB ředitelství Hasičské pojišťovny žádost o subvenci, případně dar pro SKB a žádá jej, aby z oboru své působnosti intervenoval na kladné vyřízení.
- 25.) **Zápis z výborové schůze 22.02.1946.** Omluveni bratři Pernesové. Předseda vysvětluje, proč není členská, schůze s přednáškou prof. Dr. Absolona, ale jen výborová schůze. Podle informací, které předseda získal byl Absolon upozorněn, že se proti němu připravuje nová, nenávistná akce se strany ing Vl. Ondrouška, který prý dokonce intervenoval u přisedícího p. Smítala, aby byl Absolon zatčen, protože vystupuje na veřejnosti s přednáškami. Za této situace z Absolonovy přednášky sešlo, nebylo možno zajistit jiného přednášejícího, proto byla členská schůze odložena. Dále byla řešena otázka členských legitimací. Docent Dr Zapletal nereaguje na záležitost přednášky (Dr. Absolona ?) a opatrně se vyhýbá zásahu do nynějších poměrů činnosti Jeskynní rady a osoby Ing Vl. Ondrouška. SKB v dalším postupu zatím vyčká, jak se budou poměry vyvíjet. Dále řešeny provozní záležitosti.
- 26.) Dopis SKB prof. Ant. Sobolovi 27.02.1946. Dle výměru Ministerstva školství byl SKB zařazen do kategorie vědeckých spolků. Kulturní rada v Brně požaduje na základě tohoto výměru jmenování kulturního referenta SKB a KRB to oznámit. Výborovou schůzí byl jednomyslně schválen na tuto funkci prof. Sobol. Výbor se na něj obrací s dotazem, zda tuto funkci přijímá a zda může jeho volbu KRB oznámit. Na dopise je poznámka, že dne 2.03.1946 prostřednictvím p. Burkhardta prof. Sobol oznámil, že funkci přijímá.
- 27.) Dopis SKB Redakci „Časopis turistů“. 27.02.1946. SKB zasílá redakci odborný článek doplněný plánkem pro otištění v Časopisu turistů nebo v Turistických novinách. Prosí, aby redakce u jmen autorů uváděla také označení SKB.
- 28.) **Zápis z výborové schůze dne 3.03.1946.** Omluven p. Čermák (nemoc), jinak jsou všichni členové přítomni. Boček předkládá dopis prof. Dr. Absolona, který se týká svého času šířené pomluvy, že Boček

nechal zaházet sifony v Černé propasti. Absolon uvádí, že šlo o bezpodstatné zlomyslné nařčení a Bočka očišťuje. Výbor dodatečně schvaluje zajištění místnosti pro Valnou hromadu. Na Valné hromadě bude mít přednášku Ing Kostroň na téma „Toulky severomoravským krasem“. Dále byla řešena příprava Valné hromady a provozní záležitosti.

- 29.) Dopis prof. Kofroně. 4.03.1946 Profesor přijímá nabídku a potvrzuje, že 15.03.1946 uskuteční na Valné hromadě SKB přednášku na téma „Toulka severomoravským krasem.
- 30.) Dopis SKB prof. Kofroněvi 6.03.1946 SKB bere na vědomí uskutečnění přednášky o ostrůvcích severomoravského krasu. Valná hromada začíná 15.03.1946 v 19,00v hotelu Astoria.
- 31.) Dopis SKB Ředitelství instituce UNRRA v Praze 6.03.1946. SKB nejprve uvádí popis své krasové činnosti. Svůj výzkum by chtěli rozšířit o barvení toků krasových vod. SKB má informaci, že UNRRA vlastní zásoby neškodných barviv, fluoresceinu a eosionu. SKB se na Unrru obrací se žádostí o přenechání většího množství tohoto barviva.
- 32.) Pozvání na 7. schůzi „Jeskynní rady“, která se bude konat v neděli 17. 03.1946 v 9,30 hod. v Klubu ČST. Psáno 6.03.1946. Schůze je přístupna všem členům skupiny. Je nutno přinést čtvrtletní zprávu o činnosti, je požadována Krasovým odd. MZM.
- 33.) Dopis ČS úřadu pro hospodářskou pomoc a obnovu (dříve Čsl úřad UNRRA). Úřad potvrzuje příjem dopisu. Není kompetentní obchodovat s těmito barvivy, proto dopis postupuje Ministerstvu průmyslu.
- 34.) Dopis Ministerstva průmyslu SKB 27.06.1946. Ministerstvo zdůvodňuje, proč nemůže úřad UNRRA s barvivy obchodovat a radí SKB obrátit se na firmu TEFA, Praha II, Štěpánská ul.
- 35.) Dopis SKB redakci „Slova národa“ 6.03.1946. SKB vyslovuje mnoho díky za umožnění velkorysé podzemní výpravy, zejména pánům redaktorům Kuncovi a Kantorovi. Zejména oceňuje nadlidský výkon redaktora Kunce. Poprvé v historii výzkumů na Holštejnsku byla zaznamenána hladina podzemních vzdušných vod. O vědeckých výsledcích a o podstatě problému Plánivského propadání zašleme v nejbližší době odbornou zprávu.
- 36.) Dopis SKB Ústředí Klubu českých turistů v Praze 11.03.1946. SKB oznamuje, že 15.03. se koná Valná hromada SKB a zve na ni zástupce KČT.
- 37.) Dopis KČT – odpověď SKB 13.03.1946 – KČT děkuje za pozvání. Jako host na Valnou hromadu je delegován vrchní ředitel Leo Schoch, předseda brněnské župy KČT.
- 38.) Dopis SKB Státnímu památkovému úřadu v Brně 11.03.1946. SKB oznamuje konání Valné hromady 15.03. a zve na ni zástupce Pam. úřadu.
- 39.) Dopis SKB Svazu přírodovědců na Moravě a ve Slezsku 11.03.1946. SKB oznamuje konání Valné hromady a zve na ni zástupce.
- 40.) Dopis SKB výboru Svazu pro ochranu přírody a domoviny 11.03.1946 SKB oznamuje konání Valné hromady a zve na ni zástupce.
- 41.) Dopis SKB výboru Klubu přírodovědeckého v Brně 11.03.1946. SKB oznamuje konání Valné Hromady a zve na ni zástupce.
- 42.) Dopis Zemskému cizineckému svazu 11.03.1946-. SKB oznamuje konání Valné hromady a zve na ni zástupce.

- 43.) **Zápis z Valné hromady SKB 15.03.1946.** Schůze se zúčastnilo 33 členů a 11 hostů. Po zprávě jednatele, zprávě pokladníka a zprávě hospodáře přednesl svůj referát p. prof. Ing Kostroň na téma „Toulky severomoravským krasem“. Přednášející popsal zajímavé krasové jevy mezi Konicí a Litovlí. Poté proběhla volba nového vedení SKB.
- Předsedou** byl jednomyslně zvolen Antonín Boček, který funkci přijal, cítí se poctěn, ale i zavázán k intenzivní práci. Dále byli zvoleni jako **členové výboru** : p. Jaromír Sedláček, Ota Ondroušek, Rudolf Burkhardt, prof. Antonín Sobol, MUC Antonín Hlava, IngC. Boris Kyněra, Přemysl Ryšavý, prof. Ing Karel Kostroň.
- Náhradníci** : Karel Rézl a Miroslav Fabík.
- Revizoři účtů** : Zdeněk Pernes a odb. učitel Karel Šebela.
- Následovala rozprava o další badací činnosti. Předseda nastoluje otázku „Jeskynní rady“, které jde hlavně o mocenské postavení a hospodářské výhody. Na základě tajného požadavku předsedy JR Jalového poskytl ZNV této instituci subvenci ve výši Kč 18 000,-. Proti tomuto postupu je nutno se ohradit. Dále informoval předseda členy o výsledku „Memoranda“.
- 44.) **Zápis z výborové schůze SKB 22.03.1946** Bylo přítomno 10 členů výboru, dva byli omluveni. Funkce byly rozděleny takto : 1. místopředseda Ing Kostroň, 2. místopředseda J. Sedláček, jednatel O. Ondroušek, pokladník A. Hlava, zapisovatel R. Burkhardt, kulturní referent prof. A. Sobol, hospodář Boris Kyněra, exkurzním referentem Přemysl Ryšavý.
- 45.) Dopis SKB prof. Ing K. Kostroňovi 24.03.1946. SKB informuje, že jmenovaný byl zvolen druhým místopředsedou
- 46.) Dopis SKB panu L. Oklešťkovi 24.03.1946. SKB vyslovuje p. Oklešťkovi poděkování za vzorné vedení pokladny. Novým pokladníkem se uvolil být p. Hlava. Výbor prosí p. Oklešťka, aby mu předal záznamy i hotovost, a byl mu nápomocen ve výkonu funkce.
- 47.) Dopis SKB Oblastnímu vojenskému velitelství v Brně, divisnímu generálovi p. Zdeňku Novákovi 24.03.1946 V průběhu Valné hromady byla podána i zpráva o zásluhách jmenovaného generála na uskutečnění a provedení expedice do podzemí dosud neznámých Plániv. Na podkladě spontánního usnesení účastníků Valné hromady vyslovuje výbor srdečné díky a prosbu o zachování přízně.
- 48.) Dopis SKB členu K. Šebelovi 24.03.1946. SKB oznamuje Šebelovi, že byl zvolen revizorem účtů a žádá jej, aby funkci přijal.
- 49.) **Zápis ze schůze zájemců o povznesení propagace turistického a cizineckého ruchu v Moravském krasu, konaná dne 26.03.1946 v Blansku.** Jako první hovořil zástupce MZM Dr. Šmarda, který poskytl informace o znárodnění Moravského krasu a jeho budoucí organizační strukturu. Upozornil, že veškeré písemné zprávy o výzkumech krasu je nutno podávat Krasovému odd. MZM.

Další řečník, Dr. Šoupal z Blanska navrhuje zřízení národního parku, větší propagaci a zlepšení dopravních poměrů. Dr. Papež, zástupce ZNV sděluje, že je zástupcem Národní správy podniku Moravský kras, slibuje odpovědět na otázky a odsuzuje nepředložené kácení lesů majiteli, kteří mají strach že o ně znárodněním přijdou. Zástupce ONV Boskovice doporučuje zahrnutí obcí Němčic, Vratíkova a Velenova do Mor. krasu.

Pan Jos. Jalový, zednický mistr (*už ne pan stavitel ? Pozn. zpracovatele*) uvádí, že nádražní budova potřebuje opravu, žádá odstranění prodejních stánků před nádražím. Mimo to uvádí, že pracuje na nejmodernějších badacích metodách pomocí geofyziky, na což prý obdržel od ZNV obnos 10 000,- Kč. (*Pozn. jednatele O. Ondrouška : p. Jalovému není známo, že geofyziky bylo použito bezúspěšně již v r. 1922 italskými učenými nad Postojenskou jeskyní*). Pan Jalový také doporučuje zřízení reklamní kanceláře před nádražím. Pan řed. ČSD Dr. Špohr velmi výstižně popisuje úzké krasové silnice, které velmi ztěžují autobusovou dopravu a navrhuje vybudovat v krasu úzkokolejnou železnici. Dále uvádí, že novým jízdním řádem bude zvýšen počet osobních vlaků. Pan řed. Šoch požaduje zastoupení KČST v národní správě podniku Moravský kras.

- 50.) Dopis Ing Kostroně 27.03.1946 – Odpověď na dopis z 24.03.1946. Ing Kostroně děkuje za projevenou mu důvěru a přijímá nabídnutou funkci, do které byl zvolen.
- 51.) Dopis K. Šebely SKB 28.03.1946. K. Šebela děkuje za důvěru a funkci přijímá.
- 52.) Vzkaz na vizitce od Karla Hubíka A. Bočkovi. Není datováno. Hubík píše, že mu právě oznámil Švancara, že v neděli realizoval Dr. Langer s Klusákem exkurzi do spodních pater Sloupských jeskyní. Hladina v Nagelově jezírku klesla o 1,5 m, takže se dostali do oné chodby, dlouhé a prostorné, na jejímž konci bylo zase jezírko – sifon s velikou hloubkou. Zase jsme něco propásli ? Kdybych byl zdrav, hned bych se tam rozjel. Ale takto mi nelze. Zdraví K. H.
- 53.) Dopis odb. uč. K. Šebelovi 3.04.1946. Odpověď SKB na dopis z 28.03. 1946. Předs. zve Šebelů na výborovou schůzi dne 5.04. kde budou projednány jeho návrhy. Probírá záležitost J. Brouška, který zneužil „úřední moci“ a jménem SNR (Svaz národní revoluce !!!) rozesílá podvodné dopisy. Píše : V té době jsem od Vás získal informace o „partyzánské“ Brouškově činnosti, an se vydává za poručíka partyzánů a v dobré vůli přivést věci ke správným koncům jsem toto napsal SNR Boskovice. Tak jsem „nalítnul“ v domnění, že SNR hodlá zakročit. SNR je dějištěm Brouškových rejdů. Boček se omlouvá, že svou dobře míněnou indiskrecí zatáhl Šebelů do této špíny. Pokud se týká Sloupské pracovní skupiny, souhlasí Boček se všemi Šebelovými návrhy a zajistí jejich projednání na výborové schůzi za přítomnosti Šebely. Dále se zabývá případem domnělé Nagelovy chodby. Novinový článek Šebelův považuje Boček za objektivní a tento článek není důvodem k jakékoliv nevráživosti. Těší se na další konstruktivní spolupráci se Šebelou.
- 54.) Dopis Ing Kostroně předs. SKB A. Bočkovi. 3.04.1946. Ing Kostroně zve A. Bočka k návštěvě Vysoké školy zemědělské na den 4.04.1946, kde mu domluvil schůzku s p. doc. Ing Dr. Pelíškem.
- 55.) **Zápis z výborové schůze SKB dne 5.04.1946.** Omluveni dva Hlava a Kostroně. Kromě projednávání provozních záležitostí informuje předseda o jednání s prof. Zapletalem, (MZM) Národní správou jeskyní a j. jejichž výsledkem je, že do nového Zákona o znárodnění Mor. krasu má být

doplněn odstavec o právech bádání v krasu Speleologickým klubem, což uplatňují ve prospěch SKB i vysokoškolští profesori.

- 56.) Žádost SKB, vznesená na Vojenský útvar 4 520 Brno dne 5.04.1946. Tento doklad v archivu chybí, z další odvozené korespondence ale vyplývá, že byl odeslán. SKB se obrací na výše uvedený Voj. útvar se žádostí o bezplatné zapůjčení dřevěné boudy u jeskyně Michalka na rozcestí silnic do Ostrova, Sloupu, Lipovce a Holštejna.
- 57.) Pozvání na 8. schůzi „Jeskynní rady“, která se bude konat v neděli, 14.04.1946 v Klubu ČST v Brně. Odesláno 10.04.1946.
- 58.) Dopis SKB p. J. Jalovému. 10.04.1946. A. Boček se zmiňuje v dopise J. Jalovému o incidentu, ke kterému došlo v neděli 7.04.1946 ve Sloupských jeskyních. Pracovala tam tzv. „Sloupská“ pracovní skupina p. Šebely, podle dispozic, ujednaných mezi Vámi, mnou a p. Šebelou. V tuto neděli jim sdělil v průběhu prací pan Ševčík, že z příkazu p. řed. Štokra je jim další bádání zakázáno, a že je nesmí pouštět do jeskyní. Důvodem uváděl to, že při provádění návštěvníků odchází zpět chodbou „U stříbrné“. Tam jsou vrata, (úplně bezúčelná, postavená pouze z kapriců Břoušků) ku kterým má klíče pouze jeden z Břoušků. Břouškové prý nedovolí používání této zkrácené cesty zpět panu Ševčíkovi potud, pokud prý budou oni pánové ze Sloupské skupiny ve Sloupských jeskyních na výzkumech pracovat. Dále jim bylo řečeno p.Ševčíkem, snad to měl říct pan Štokr, ale to nevím přesně, že provoz je přednější, než průzkum. Sdělují Vám tuto na první pohled popletenou historii, abyste ji mohl ze své pravomoci řešit, neboť situaci nerozumím ! Jsou-li jeskyně v provozu **Národní správy Moravského krasu**, a běže-li Břoušek podíl ze vstupného, jak je možné, že vrchnímu průvodčímu brání v používání chodby, i když jsou tam dveře. Vždyť tyto dveře jsou také majetkem Národní správy a patří do provozu. Dále pak jde o pracovní skupinu, která pracuje na území, patřícím obci Sloup a kterou vede p. odb. učitel K. Šebela, kterého současně o incidentu informuji. Proč a jakým právem se Břoušci do této pro ně cizí věci míchají ? Jak se k tomu dostal pan ředitel Štokr, že vyhovuje diktátu rodiny Břoušků a nehájí zájem národní správy. Kde zůstává respekt pro ujednání „Jeskynní rady“ s příslušnými činiteli ? Kdo porušil ujednání mezi Vámi a p. Šebelou ohledně dalšího postupu prací ve Sloupě, který by uvázl na mrtvém bodě, nebýt těch 3 – 5 pánů z Brna ? (*Není zcela jasné, koho míní A. Boček „pány z Brna“, ale domnívám se, že jde o členy KČT ! Pozn. zpracovatele*). Prosím, informujte se především u pramene, tj. u p. Štokra. Kdo ví co nařídil a jak tomu starý Ševčík rozuměl a jak to přenášel dál. Buďte tak hodný a ihned po získání informací mi to zevrubně všechno sdělte, abych byl také informován. Co je jinak nového ? Kdo svolává na pátek schůzi a co je na programu ?
- 59.) Dopis SKB A. Bočka odb. učiteli K. Šebelovi. 10.04.1946. Boček posílá dopis po Hlavovi, aby jej Šebela dostal co nejdříve. Jednak v něm informuje Šebelu o incidentu ve Sloupských jeskyních – zákaz prací pracovní skupině, jednak se obdobně jako v předchozím dopise Jalovému pozastavuje nad intrikami Břouška, jehož pravomoci jsou podivné. Odpovědnost nese Jalový jako předseda Jeskynní rady. Už dříve psal že vyřizování podobných případů patří výhradně jemu ! Buďto dohody s ním uzavřené platí, nebo SKB přejde do ofensivy proti šikaně poctivě pracujících nadšenců. Vzhledem k dohodám, které Jalový se Šebelou uzavřel je nutno neprodleně jednat. Proto Boček vyzývá Šebelu, aby znovu vstoupil s Jalovým do jednání a o výsledku tohoto jednání jej informoval. Podle

výsledku tohoto jednání bude SKB intervenovat u nadřízených složek. Informuje jej také o svém dopise Jalovému. Oboustranný nátlak na Jalového jej přinutí přiznat, zda stojí na straně intrik.

- 60.) Dopis J. Šamalíka SKB 11.04.1946. Šamalík potvrzuje příjem přípisu a děkuje. O schůzi v Blansku (*patrně položka 46. z 26.03.1946 – pozn. zpracovatele*) jsem slyšel, pozván jsem nebyl a ani bych se nezúčastnil, neb pana Jalového nepovažuji za takového činitele v Mor. krasu, který by se mohl prokázat nějakým úspěchem. Silniční spojení Blanska s Adamovem to dosvědčuje. Pan Jalový se mnou počal navazovat styky, ale když viděl, že se vedení v Mor. krasu ujímá jiný činitel z Ostrova, sám je přerušil. Zůstávám klidný. Je mi známo pouze to, že někteří pánové ze ZNV jsou proti některým pánům z ČSK osobně zaujati. Soudím, že jsou to čistě osobní věci. Stojím stranou, neboť osobní boje nemají s Mor. krasem nic společného. Jinak jsem ochoten pomáhat každé dobré věci, která bude krasu prospěšná.
- 61.) Dopis V. Ševčíka SKB A. Bočkovi. 25.04.1946. Ševčík sděluje Bočkovi, že Jalový předložil řed. Štokrovi Bočkův dopis. Ševčík píše, že Bočkovu obvinění se nezakládá na pravdě. On pracovní skupinu na pracoviště pouští pravidelně. Dokonce se skupinou jednal v tom smyslu, že v případě, že dodrží pořádek, bude moci pracovat i přes léto. A tady si Ševčík stěžuje, že pracovní skupina po sobě zanechává nepořádek. Karbid vysypávají kam nemají a Ševčík uvádí řadu případů, kdy pracovní skupina nerespektovala jeho oprávněné požadavky. Na nepořádky si Ševčík stěžoval p. Kučerovi, zástupci ved. pracoviště Šebely. Protože nedošlo k nápravě, požádal jsem p. řed. Štokra, aby přes léto byly výzkumné práce pracovní skupiny, která nedovede udržet požadovaný pořádek byly zastaveny. Totéž jsem oznámil pracovní skupině. Toto moje prohlášení vzal pan řed. Štokr na vědomí. Nyní p. řed. Štokr žádá, abych u badací skupiny vyšetřil jméno stěžovatele. Ale všichni členové pracovní skupiny to popírají či tvrdí, že nikdo z nich Vám neřekl, že jsem je do jeskyní odmítl pustit, a že pan řed. Štokr vstup do jeskyní pracovní skupině zakázal. Ševčík prosí p. řed. radu Bočka, aby vysvětlení incidentu uvedl na pravou míru a zabránil nepříjemným sankcím vůči nevinnému (Ševčíkovi). Dopis končí slovy : To mám za to, že jsem pracovní skupinu trpěl v budce celou zimu a ještě jim daroval asi 150 kg karbidu po Němcích.
- 62.) Dopis SKB Ant. Bočka p. Ševčíkovi, ved. průvodců ve Sloupských jeskyních. 26.04.1946. Boček, který zřejmě Sloup pro chorobný stav nenavštěvuje se zmiňuje o zákazu, tlumočeném Ševčíkem pracovní skupině, provádějící v jeskyních výzkum. Snaží se Ševčíkovi vysvětlit svůj postoj, který, jak Boček tvrdí, není namířen proti Ševčíkovi, ale proti Brouškoví. Prostě – okecávačka ! (*Poznámka pisatele : Nevím, jak se případ rozvine dál, na to teprve přijdu, ale „Po účinku zlá rada“. Správné by bylo, aby to řešila komise SKB a to na místě konfrontací informátorů či stěžovatelů a Ševčíka, vedenou tak, aby se rozmotalo klubko pravd a polopravd a odhalilo se, kdo pravdu obhajuje a kdo ji účelově překrucuje. Bez emocí a obviňování nevinných. Potom teprve spravedlivé řešení ! Zažil jsem situace, kdy podobné obvinění vedlo k trestání nevinných a odměňování nezúčastněných, protože se to tak někomu hodilo ! Věci by měly mít svůj řád ! Ale kdo jsem já, abych z pozice zpracovatele archivu dělal chytrého a zpětně někomu radil po 69ti létech co měl tehdy udělat !*).
- 63.) **Zápis z výborové schůze 26.04.1946.** Omluven prof.Sobol. Ryšavý upozorňuje na nové překážky kladené na sloupských pracovištích panem

B. Brouškem. Předseda hovoří o jednání s MNV Sloup ve věci budky pro členy SKB. Pokladník informuje, že převzal pokladnu od Okleštky. Prof. Kostroň navrhuje napsat jménem SKB článek do novin. Obsahem článku má být podiv, proč nebyl SKB přizván jako odborná organizace, které se dění v krasu bytostně týká k jednání o znárodnění Mor. krasu. Předseda žádá členy výboru k účasti na deputaci, která má vést za SKB jednání na ZNV. Prof. Kostroň zdůrazňuje, že je nutné, aby zástupci SKB, účastníci schůze na MZM, svolané na 3.05.1946 vystupovali jednotně.

64.) Pozvánka p. Jalového pro A. Bočka na schůzi „Vědeckého sboru MZM“ dne 3.05.1946. Je přiložen

65.) Zápis z této schůze. (MZM 3.05.1946). Za účasti 35 předních brněnských i mimobrněnských odborníků, zástupců vědeckých a různých korporací zahájil prof. Dr. K. Zapletal schůzi a přednesl stručně historii jeskyňářů v Jeskynní radě. Doc. Dr. Šmarda přečetl seznam účastníků a následně ve výňatcích účastníky informoval o návrhu zákona na znárodnění Moravského krasu. Dále informoval přítomné o při-pravované publikaci MZM pojednávající o Mor. krasu po stránce vědecké i hospo-dářské. Univ. Prof. V. Úlehla připomíná zjev odumírání krápníků v některých jesky-ních MK vlivem odlesnění. Přimlouvá se za zalesnění celého povrchu krasu. Dr. Podpěra uvádí, že vhodnou dřevinou může být jen původní porost, tj. buk, habr a pod. Poté byly postupně zvoleny komise, které se mají zabývat jednotlivými disciplinami v následujícím rozdělení a obsazení :

Komise hydrologicko-klimatologická : Úlehla, Podpěra, Zlatník, Ing Soukal.

Komise teoreticko-speleologická (nauka o krasu) : Boček, Vitásek, Zapletal, Krejčí, Ing Ondroušek.

Komise biospeleologická : Hrabě, Kratochvíl, Kostroň, Šmarda, Jagemann.

Komise geograficko-geodetická : Vitásek.

Komise geologická : Zapletal, Zahálka, Zvějška, Pelíšek, Kalabis, Meisel, Pokorný.

Komise prehistorická : Skutil, Poulík, Pokorný.

Komise mineralogická : Sekanina.

Komise bibliograficko-historická : Skutil, Boček.

Komise organizační : Zapletal, Šmarda, Kratochvíl.

K návrhu zákona o znárodnění MK poznamenává Ing Sochor, přednosta Státního památkového úřadu, aby se odlišovala stránka vědecká od stránky hospodářské. Je znovu probírán návrh zákona o znárodnění MK tak jak ho vypracovali Zapletal, ing Ondroušek a Kratochvíl. Poté přečetl Dr. Šmarda (upravený ?) konkrétní návrh, který bude předložen na vyšší místa.

Do zápisu vložen text zapisovatele SKB :

Na schůzi „Vědeckého poradního sboru MZM“ byli za SKB přítomni tito členové:

Dr. Josef Skutil

prof. Sobol

Dr. K. Pelíšek

řed. rada Boček

Dr. Kratochvíl

Ota Ondroušek

Ing Kostroň

Rud. Burkhardt

Gustav Švancara.

Na návrh p. prof. Dr. Úlehly má komise teoreticko-speleologická rozhodovat o tom, kdo a kde má pracovat na praktickém průzkumu krasu.

První z jmenovaných pánů jednotlivých sekcí je svolavatelem této sekce.

Pan Dr Zapletal na to konstatuje, že mezi výkonnými jeskyňáři jsou z 90ti % rozpory a že nedoporučuje, aby se na této schůzi se o praktickém výzkumu dále mluvilo. Proto se výše uvedený bod přenechává příslušné sekci. O Jeskynní radě se dále nemluví.

Pan vrchní rada inž. Sochor upozorňuje na nedostatky krasového zákona po stránce ochránářské a varuje zvláště před pustým diletantstvím při bádání a upozorňuje na vzniklé škody, způsobené ze stanoviska ochránářského na přírodních památkách.

Přítomný stavitel Jalový promluvil za výkonné jeskyňáře – amatéry a připomenul jejich význam pro jeskynní objevy v Moravském krasu. Podal přehled organizace Jeskynní rady, při čemž došlo k diferencím mezi ním a některými pány. Na návrh pana Bočka se těmito interními záležitostmi Jeskynní rady schůze nezabývala.

Na dotaz přítomného p. Krále stran vědecké krasové knihovny Dr. Absolona bylo odpovězeno, že část této je uschována v MZM, druhou část má doma pan Dr. Absolon a třetina, zvláště část prehistorická byla zničena na zámku mikulovském.

- 66.) Dopis VÚ 4 520 SKB 6.05.1946. VÚ ve svém dopise odpovídá na žádost SKB z 5.04.1946 a povoluje bezplatné užívání dřevěné boudy – umývárny – stojící v ohradě nádvoří před jeskyní „Michalova díra“ jako výzkumné stanice a noclehárny na dobu neurčitou. V případě, že by Vojenská správa boudu potřebovala, je SKB povinen boudu ihned, bez jakékoliv výpovědní lhůty boudu uvolnit. V boudě nesmí být prováděny jakékoliv stavební změny. Případné náklady na opravy chaty, aby se stala obyvatelnou nebude VÚ SKB hradit. VÚ nesmí vzniknout výdaje za nájem pozemku, na kterém chata stojí, ani poplatky za odběr vody z vodovodu a za elektrický proud. VÚ žádá vyjádření souhlasu s uvedenými podmínkami.
- 67.) **Zápis z výborové schůze SKB dne 10.05.1946.** Nejprve byly projednány běžné provozní záležitosti. Poté se rozvinula diskuse o schůzi „Vědecké-ho poradního sboru MZM“. (Dále jen VPS) Předseda informoval členy výboru o průběhu schůze a o tom, že se jí zúčastnilo 9 členů SKB a do nově zřízených komisí bylo zvoleno 10 členů SKB. Byla diskutována nově vzniklá situace pro SKB a bylo jednomyslně usneseno, aby všichni členové SKB kteří jsou v Jeskynní radě p. Jalového z ní vystoupili, při čemž si ale pánové Sobol a Burkhardt vyhražují, aby poměr členů SKB k MZM zůstal nezměněn a aby zůstaly v platnosti legitimace muzea, opravňující k bádání v Mor. krasu. Je rozhodnuto prohlášení SKB v tomto smyslu koncipovat a jeho kopie zaslána MZM. Dále bylo usneseno na návrh předsedy napsat přednostovi Památkového úřadu Ing Sochorovi dopis, v němž jej ujistíme podporou SKB a jejím nesouhlasem s nevhodným jednáním a vystupováním předsedy Jeskynní rady vůči Ing Sochorovi, respektive vůči celé VPS vůbec. Poté se diskuse zabývala chystaným matrikovaním krasových jevů na Moravě. Bylo dohodnuto, že do příští výborové schůze si připraví jednotliví členové výboru návrhy k této problematice. Předseda informuje o výsledcích jednání se Správou lesů Rájec a VÚ 4520 o převzetí chaty u jeskyně Michalka. Výbor odsouhlasil dodržení podmínek VÚ, kterého o

tom uvědomí. Výbor se usnesl, že na členské schůzi, která se má konat za týden nebude přednáška ale bude přednesena zpráva o pracích v Mor. krasu a jejich dalších plánech a programech.

- 68.) Dopis SKB VÚ 4 520 z 10.05.1946. Výbor SKB vzal na své výborové schůzi dne 10.05.1946 na vědomí výše uvedené povolení i všechny podmínky v něm obsažené a bude se jimi řídit.
- 69.) Dopis SKB J. Šamalíkovi 12.05.1946. Na základě usnesení výboru dne 10.05. 1946 děkuje SKB p. Šamalíkovi za jeho úpřímná slova. SKB sdílí jeho názor na p. stavitele Jalového, kterého, jak jsme se již v naší korespondenci zmínili a následně přesvědčili, vedou jiné, potažmo osobní zájmy. O pomluvách, týkajících se představitelů SKB, pěstovaných některými pány ze ZNV víme a podnikáme příslušné kroky, aby se z toho vznikající škody daly napravit. V situaci nastala radikální změna vznikem Vědeckého poradního sboru při MZM . MZM svolal schůzi vědců a dalších zájemců o výzkum Mor. krasu. Na schůzi byl pozván i pan Jalový za Jeskynní sekci. Na této schůzi bylo vyjasněno mnoho věcí a byly ustaveny a zvoleny pracovní komise, jejichž smyslem a cílem je zabývat se řešením krasových problémů rázu vědeckého. V dopise dále p. Šamalíka SKB informuje o výsledcích schůze VPS (viz zápis výše) Dále SKB uvádí, že ač SKB oficiálně pozván nebyl, ač jako odborná organizace v krasu poctivě pracující a tudíž opodstatněná pozván být měl, výsledek je pro SKB překvapující, ale čestný ! Do pracovních komisí bylo zvoleno 10 členů SKB, zatím co pan Jalový a jeho Jeskynní komise do pracovních komisí zvoleni nebyli. Poté pan Jalový napadal nevybíravým způsobem některé účastníky schůze, ale Jeskynní rada už je „mimo hru“. Proto nám nemůžete zazlívat, že Vám, vzhledem k Vaší dosavadní badatelské činnosti nabízíme vstup do našeho SKB.
- 70.) Dopis SKB Ing arch. Stanislavu Sochorovi, přednostovi Památkového úřadu v Brně 12.05.1946. Dopis je napsán jako komentář k napadení Ing Sochora p. Jalovým na schůzi MZM dne 3.05.1946, na které byl vytvořen „Vědecký poradní sbor MZM“. Na základě rozhodnutí výboru dne 10.05.1946 se SKB od vystoupení p. Jalového distancuje a vyslovuje p. Sochorovi svoji plnou podporu, neb jeho vystoupení považuje za správné a opodstatněné. Závěrem nabízí ing Sochorovi členství v SKB.
- 71.) Dopis SKB Dr. J. Baltazarovi, šéfovi Studijního střediska ve Zlíně. SKB žádá od Dr. Baltazara pomoc při získání gumového nafukovacího člunu.
- 72.) Dopis Dr. Františku Vitáskovi, děkanu Přírodovědecké fakulty MU v Brně 15.05.1946. SKB blahopřeje Dr. Vitáskovi ke zvolení děkanem.
- 73.) Dopis Zemskému vojenskému velitelství v Brně. 16.05.1946. SKB sděluje, že členové sloupské pracovní skupiny narazili v okolí Sloupu na několik míst, kde se nachází nevybuchlá munice. Upozorňuje na tyto nálezy a nabízí, že členové SKB pyrotechniky na tato místa přivedou.
- 74.) Dopis Dr. Vitáška SKB. 16.05.1946. Dr. Vitásek děkuje za blahopřání.
- 75.) Dopis doc.Ing Dr. Pelíška předs. SKB A. Bočkovi. 17.05.1946. Pelíšek zve Bočka na schůzku dne 20.05.1946.
- 76.) Dopis SKB p. Jalovému, předsedovi Jeskynní komise. 17.05.1946. Pod tímto dopisem je podepsáno 7 členů Jeskynní rady a současně členů SKB. V dopise uvádí, že vzhledem k novému vzniku situace, kdy vznikl vědecký sbor při Krasovém odd. MZM a byly vytvořeny odborné komise pro průzkum krasového území na Moravě, přišli pisatelé dopisu k přesvědčení, že Jeskynní rada,

kteřá v podstatě vznikla jako prozatímní náhračka do doby, než bude legalizována státní korporace, kteřá se bude seriozně zabývat výzkumem krasu, se stala nyní zbytečnou. Navíc diktátorský systém vedení Jeskynní rady, prosazování osobních zájmů a nežádoucího lokálního patriotizmu se neslučuje s demokratickými názory níže podepsaných. Proto Jeskynní rada nevyhovuje v současnosti ani svojí formou, ani svojí náplní. Proto jsme se rozhodli oznámit Vám, kteřý již druhý rok vedete Jeskynní radu bez volby předsedy, že z tohoto sdružení vystupujeme i se svými pracovními skupinami. S vědeckým sborem a Ředitelstvím MZM se domluvíme přímo na opatřeních, týkajících se soustavného vědecky podloženého výzkumu krasu, zvláště částí, kteřé nám byly MZM jako pracoviště již přikázány a na tato pracoviště nám byly vystaveny legitimace. Prosíme, abyste toto rozhodnutí vzal laskavě na vědomí. Podepsáni : A. Boček, O. Ondroušek, R. Burkhardt, Dr. Sobol, Ing Kostroň, K. Rézl a K. Šebela. Kopie odeslána na vědomí ředitelství MZM.

77.) **Bočkovy poznámky ze schůzky s doc. Ing. Dr. Pelíškem 20.05.1946.**

Dohodnuto, že SKB podá na Ředitelství Masarykova lesa žádost o povolení průzkumu Býčí skály. Žádosti o další území (hlavně Výпустek) se budou podávat následně, postupně. Prvotním úkolem bude vyčerpání „Býčího jezera“ dle návrhu A. Bočka. Náklady, pracovní síly a nástroje obstará za pomoci SKB Ředitelství Mas. lesa. V žádosti je nutno uvést, aby Sekce pro výzkum Mas. lesa po objevech a vyčerpání pro-vedla před dalším průnikem všestranný vědecký výzkum meteorologický, faunistic-ký, geologický atd., načež dle pokynů této Sekce budou pracovníci SKB postupovat speleologicky dopředu. Legitimace činných členů SKB budou Řed. M.I. vidovány, personál bude informován. A. Boček byl pověřen vyšetřením případu prof. Sobola. Na základě výsledků jeho šetření následně Vysoká škola zemědělská zakročí proti p. Jalovému tak, aby se podobné jednání neopakovalo, neboť tento pán není oprávněn zařizovat na území VŠZ ani to nejmenší opatření !

78.) **Zápis z členské schůze SKB dne 17.05.1946.** Schůzi zahájil místopředseda p. Sedláček omluvil předsedu, kteřý je na schůzi Svazu přírodovědců a dostaví se později. Následují zprávy jednotlivých prac. skupin. O. Ondroušek hovořil o práci ve Štěpánovickém krasovém ostrůvku a o práci ve Staré Rasovně. Jedná i o dalším plánovaném průzkumu Plánivských propastí. O středním dílu MK referoval p. Burkhardt, kteřý informoval především o pracích mapérských pro připravované dílo o střední části MK. P. Rézl podává zprávu o provádění prací v „Jeskyni nezaměstnaných“ a v jesk. Hladomorně na Holštejnsku. Podává i popis první z těchto jeskyní a patřičný profil náplav. Je schválena pokladní zpráva. Místopř. Sedláček informuje o založení běžného účtu SKB u Hasičské záložny. Slova se ujímá předseda, kteřý se právě dostavil. V úvodu svého vystoupení omlouvá nepřítomnost profesorů Vitáska, Pelíška a Kratochvíla. Podává zprávu o předporadě k oficiální dohodě o získání badacího práva pro SKB na území Masarykova lesa. (Potlesk). Poté předseda přechází k přednášce, nazvané „Naše budoucí práce v MK“, ve kteřé v hrubých rysech informuje členy o pracovních programech jednotlivých pracovních skupin. V úvodu hovoří o badacích pracech v krasovém ostrůvku boskovickém a němčických jeskyní, přechází na rozsah obětavých prací pracovní skupiny ve Sloupu, následně nechává mezi přítomnými kolovat několik mapek, určených pro článek o těchto pracech. V popisu prací přechází na Holštejnsko, abstrahuje (*pojímí ?*) Macochu a oba žleby, přechází na popis prací ve střední části krasu. Připomíná otázku řešení Jedovnického potoka se strany Josefského údolí a

dotýká se i činnosti prof. Sobola v tomto území. Hovoře o Výpustku, uvedl, že vojenské práce v této jeskyni v r. 1938 byly realizovány na základě jeho návrhu, čímž byly zachráněny před devastací některých jeskyní v severní části MK. Dále hovoří o mapování v jesk. Jáchymce, kde práce probíhají. Přechází k informacím o pracech v údolí Říčky, kde začíná s pracovní skupinou pracovat odb. učitel K. Šebela. V závěru stručně pohovořil o krasových územích mimo Moravský kras, o území Konicko-Litovelském a o Zbrašovských jeskyních a dalších krasových ostrůvcích na Moravě. Předseda dále informuje o nálezu nevybuchlé munice v propadlém závrtu v Měšinách a o hlášení tohoto nálezů Zemskému vojenskému velitelství. Uvažuje o možnosti využití této munice pro trhací práce v jeskyních. Zmiňuje se o krasové literatuře a podílu člena SKB doc. Dr. Skutila na jejím rozvoji.

- 79.) Dopis SKB Správě krápníkových jeskyní v Javoříčku a v Mladči. 22.05. 1946. SKB se obrací na Správu s požadavkem umožnění vstupu a průzkumu jeskyní, které spravují a to pánům Ryšavému a Fabíkovi, členům SKB. SKB prosí, aby její zástupci byli podrobně seznámeni s postupem dalšího bádání a mapování, případně, aby byli upozorněni na krasové jevy v okolí. Oba pánové jsou zkušení jeskyňáři a mají za úkol přenést Vaše poznatky do SKB.
- 80.) Dopis SKB Ředitelství Masarykova lesa při Vysoké škole zemědělské. 22.05.1946. Dopis je žádostí o povolení speleologického průzkumu ve smyslu předchozí dohody A. Bočka s doc. Pelíškem. Průzkum bude prováděn pod dozorem a za spolupráce se „Sekcí pro výzkum Masarykova lesa“. SKB zajistí přípravu programu průzkumu a veškeré přípravy technické. Při vyčerpání Býčího sifonu a dalších pracech bude SKB postupovat podle pokynů Sekce pro výzkum Masarykova lesa (dále jen SVML VŠZ). Aby ŘML VŠZ poznalo účel SKB, zasílá SKB v příloze svoje stanov. Závěrem se SKB zavazuje, že v případě kladného vyřízení žádosti bude dbát všech pokynů SVML VŠZ, o svých pracích bude tomuto orgánu podávat zprávy, členové SKB budou střežit a chránit zájmy VŠZ, o případných nepřístojnostech ihned podají zprávu. Navrhují, aby členské legitimace členů SKB, kteří budou v Býčí skále pracovat byly opatřeny razítkem VŠZ, pro snadnou kontrolu ze strany VŠZ.
- 81.) Dopis J. Vodičky SKB. 27.05.1946. J. Vodička oznamuje, že z pracovních důvodů odjíždí do Ostravy, kde se zdrží cca do 7. června. V tomto období se nemůže zúčastnit akcí SKB a proto prosí, aby z nich byl omluven. Zvláště prosí, aby byl omluven z připravované exkurze Dr. Pelíška do Býčí skály. Doporučuje, aby se této exkurze zúčastnil náhradník, kol. Fabík, nebo kol. Ryšavý, jak bylo předběžně s Dr. Pelíškem domluveno.
- 82.) Dopis J. Jalového SKB – odpověď na dopis ze 17.05.1946. 29.05. 1946. Jalový píše m.j. : Je pravdou, že Jeskynní rada není žádným spolkem se schválenými stanovami, takže má charakter volného sdružení. Přesto i v tomto útvaru není přijatelné řešit tak závažné věci pouhým dopisem. Předně : Jeskyňářská rada (*dále jen JR – pozn. zpracovatele*) sdružuje celkem 8 skupin amatérských jeskyňářů a výpověď dávají pouze skupiny 2, neboť p. K. Šebela svým dopisem ze dne 15.05.1946 se zřekl vedení Sloupské skupiny, tudíž mluví pouze za svou vlastní osobu. Proto nemůže hlasovat ! Pan K. Rezl nikdy jako vedoucí pracovní skupiny v JR organizován nebyl, proto nemůže v záležitostech JR rozhodovat ! Pan Ing Kostroň se podle svého prohlášení rozhodl, že nebude vlastní pracovní skupinu zakládat. Nemíní v Mor. krasu praktickou speleologii, tj. jes-

kyňářinu provozovat ani za svoji osobu, ani v rámci pracovní skupiny. Proto taky nebyl zván do schůzí JR, neboť tato byla založena pro to, aby sdružovala jen praktické a aktivní jeskyňáře Mor. krasu. Pan Burkhardt není vedoucím pracovní skupiny a nemá tudíž právo hlasovací, neboť již na prvním zasedání JR bylo rozhodnuto, že hlasují pouze vedoucí pracovních skupin, nebo jejich zástupci. Protože vedoucím pracovní skupiny, ke které pan Burkhardt patří je pan prof. Sobol, má právo projevit svůj názor, týkající se JR toliko p. Sobol, jakožto jediný tlumočnický názor své pracovní skupiny. Pan řed. Boček také nemůže t.č. o složení JR rozhodovat, neb MZM z rozhodnutí Národní správy Mor. krasu jej zbavilo možností bádání v Mor. krasu a tedy i členství v JR. Tedy námitky proti vedení JR mohou podat jen pánové O. Ondroušek a p. prof. Sobol jménem svých pracovních skupin a dovolím si jim oběma, jako předseda touto cestou říci, jak mají v případě nesouhlasu s vedením správně postupovat : Necht' napíší přípis, abych svolal z určitých závažných důvodů schůzi, a já ujišťuji, že takovému přípisu okamžitě vyhovím a schůzi jeskyňáři svolám. Na této schůzi, která musí být obeslána všemi pracovními skupinami, otevřeně a přímo řeknou svoje názory a eventuelní námitky, které mají proti stávajícímu vedení JR. Hlasováním se případ vyřeší. Dále prosím, abyste vzali laskavě na vědomí : Předsedou JR jsem se stal na základě hlasování provedeného v duchu lidové demokracie, většinou hlasů na schůzi dne 18.07.1945, konané v Brně, tedy nikoliv způsobem usurpátorským či jiným. Změna předsedy může být učiněna tedy jen zase na schůzi JR formou hlasování. Že se tehdy volba mé osoby nemile dotkla ješitnosti a osobní citlivosti některých členů, zvláště iniciátora dopisu ze 17.05.1946, za to já nemohu a prosím, abyste věřili, že mi tato funkce v žádném případě velké radosti nepůsobí. Domnívám se, že JR jako taková bude mít v první řadě na zřeteli zájem Moravského krasu a nikoliv zájmy osobní. V tom smyslu jsem se velmi zklamal, a budu Vám podepsaným proto velmi vděčen, podaří-li se Vám prosadit moji abdikaci. Abych se vzdal funkce dobrovolně, v tom mně brání jednak starost o záležitosti Moravského krasu (neboť mám na zřeteli v první řadě prospěch Mor. krasu, což se nedá říci o všech, jež usilují o rozhodující slovo v Mor. krasu). A nezapírám, nechci také učinit radost pravděpodobnému iniciátoru dopisu ze 17.05.1946 a dopřát mu nezaslouženého pocitu vítězství a uvolnit mu tak cestu k nežádoucí činnosti v Mor. krasu. Moje touha po klidu a snaha, abych se už nemusel obírat nechutnými záležitostmi několika jedinců, které nemají nic společného s Mor. krasem, jedinců, kteří jsou členy JR, jde tak daleko, že si Vám dovolím poradit, jak dosáhnete mé abdikace, která ovšem musí být provedena řádnou formou a demokraticky. Ještě než mne požádáte o svolání JR za účelem provedení osobní změny v JR, doporučuji Vám, obejděte si prosím ostatní členy JR, vysvětlete jim svoje stanoviska a snažte se je přemluvit, aby se přidali k Vašemu názoru. Podaří-li se Vám to, hlasování proběhne naprosto hladce a mně osobně prokážete velkou službu. Když jsem zakládal JR, a je nezaměnitelným faktem, že její založení je moje dílo, domníval jsem se, že s novou republikou přijde do Mor. krasu i nový duch, a že ti, kteří v Mor. krasu dříve pracovali starými a dnešní době nevyhovujícími způsoby, přizpůsobí se novým směrům vývoje a budou s námi, tj. minulostí nezatíženými jeskyňáři upřímně spolupracovat na rozkvětu Mor. krasu. Vidím však, jak jsem se zmýlil. Osobně zastávám i přes různé obtíže, anebo právě proto, i nadále názor na zachování JR. Není mi známo, že by byla vytvořena nějaká organizace, která by plně vyhovovala potřebám a zvláštním zájmům nás jeskyňářů, a snad mi pánové přiznáte, že organizování – a to nestranně a nezáměrně být musíme, máme-li

v bádání postupovat viditelně kupředu. Já a moje pracovní skupina bychom se konečně bez organizace obešli. *(Jenže pracovních skupin je víc a je zapotřebí je cílevědomě řídit ! Pozn. zpracovatele)*. Nejsme to my, a ani v budoucnu nebude-me těmi, kteří by vznášeli zmatky a rozbroje do Mor. krasu. Škoda, že si tak nepočínají všichni. **Vždyť demokracie neznamena svévolnost. Demokracie, zvláště lidová znamená v první řadě kázeň a podřízení se, opuštění osobních, malicherných a sobeckých zájmů a nadřazení zájmů celku. Proti těm, kteří tak nečiní je nutno postupovat nekompromisně a zdánlivě i tvrdě, a nedbat na to, zda postižení mluví o diktatuře a nedemokratičnosti, neboť je na bíledni, proč tak mluví.** Tím by jaksi byl vyčerpán námět, daný Vaším dopisem ze dne 17.05.1946. Neměl jsem původně v úmyslu s Vámi, ani se všemi tam uvedenými názory polemizovat. Váš dopis považuji za soukromý, neboť ani podstatou, ani formou nenabyl charakteru úřední listiny. Také moji odpověď považujte za soukromou. Protože se snažím vmyslit do pohnutek a nálad druhé strany, těch, které ovlivňovaly to či ono rozhodnutí, chápu plně motivy, které iniciátory – podle mého dva – k akci vedly. Méně jasné jsou mně již vůdčí pohnutky oněch nových, dle mého názoru nezatižených jeskyňářů. Necítím se nikterak dotčen, ani osobně, ani úředně. Zdravím i nadále všechny jeskyňářským pozdravem Krasu zdar !

(Pozn. zpracovatele : To, co jsem vytiskl tučně je podle mého perfektní vysvětlení principu smysluplné demokracie. Je otázkou na kolik to interpret myslel poctivě a vážně. To si netroufám hodnotit).

Dopis SKB Spolku pro udržování Zbrašovských jeskyní v Hranicích nad Bečvou 30.05.1946. Na dopis z 15.02.1946 dosud nedostala SKB odpověď. Znovu upozorňuje na existenci SKB. Protože ZNV v Brně připravuje pro Nár. shromáždění návrh zákona na znárodnění krasu a tento návrh je v oblasti povolování výzkumů nepřesný a nedostatečný, je nutné, aby organizace jeskyňářů postupovaly koordinovaně. SKB je zárukou seriózního jednání ve smyslu odborného průzkumu našich krasů.

- 83.) Číslo 83 patří k Dopisu SKB Spolku pro udržování Zbrašovských jeskyní v Hranicích nad Bečvou (viz výše) ze dne 30.05.1946. Řeším to takto, protože nejsem schopen najít způsob, jak se s tím elektronickým blbcem rozumně domluvit.
- 84.) Dopis SKB Národní správě strojírný Ježek v Blansku. 28.05.1946. SKB se obrací na firmu Ježek s uctivou žádostí o zhotovení 20 m dlouhého lanového žebříku. (Odpověď viz 11.06.1946).
- 85.) Dopis SKB Zeměměřičskému ústavu v Praze. 30.05.1946. SKB objednáva potřebný počet map 1 : 25 000 zkoumaného území.
- 86.) Dopis SKB firmě „Kudrnáč“ v Náchodě. 30.05.1946. SKB se táže na možnost získání malých gumových nafukovacích člunů. (Odpověď viz 4.06.1946).
- 87.) Dopis fy Kudrnáč SKB. 4.06.1946. Čluny nemají, doporučují se obrátit na firmu Veritas v Hrádku nad Nisou.
- 88.) Dopis SKB doc. Dr. Skutilovi. 6.06.1946.
- 89.) Dopis, kterým byly členům rozesílány členské legitimace. 6.06.1946. Podle obsahu tohoto dopisu se členstvo SKB dělí na členy činné a členy přispívající. Je stanovena spodní výše členského příspěvku. Pro členy činné je to minimálně 20,- Kč za rok, pro členy přispívající minimálně 50,- Kč za rok.

Činní členové si mají do průkazu vlepit fotografii. Dopis obsahuje řadu informací vysvětlujících povinnosti členů a realizace záměrů SKB.

90.) Dopis SKB firmě Veritas v Hrádku nad Nisou. 9.06.1946. SKB se poptává po možnosti získání malých nafukovacích člunů.

91.) Dopis SKB doc. Ing Dr. J. Pelíškovi, Vysoká škola zemědělská.

10.06. 1946. SKB píše, že zpráva Dr. Pelíška o stavu žádosti je skličující. SKB uvádí, že přišli s návrhem jako první, z příslibů předpokládali souhlas s pracemi, proto zajistili spoustu potřebného materiálu, řadu preventivních i organizačních opatření a rozesla-li řadu žádostí a objednávek na jejich zajištění. Nyní se dovídáme, že žádost si podaly další dvě skupiny, které jednájí s vlivnými činiteli, aby povolení k pracím získaly pro sebe. Proto si dovolujeme upozornit na řadu okolností, které by měly být pro posouzení situace směrodatné.

Skupinka p. ing Valtra (KČT Brno I, akad. odbor) má od tzv. Jeskynní rady (jejímž jsem do těchto dnů byl místopředsedou a ze které jsem, spolu s dalšími 6ti vedoucími a členy Výzkumných skupin VPS MZM vystoupil) přidělenou část severního krasového území um Ostrova u Macochy. My jsme tam pronikli do katavotronů v tratích „U Domínky“ a „V jedlích“. Válečné události a následné přidělení území p. Valtrovi znemožnili naše další výzkumy v tomto území, přesto, že jsme písemně požadovali možnost dalších výzkumů. Boček dále vypisuje obrovský rozsah možností výzkumu v tomto území. Při tom Valtrova skupina neprokázala žádné konkrétní výsledky, a p. Šamalík, který od této pracovní skupiny očekával značné pracovní výsledky se nyní obává jejich odchodu. Pracovní skupina p. Ondry (KČT Brno II) dostala p. Jalovým přiděleno území mezi Rudickým propadáním a Výtokem Jedovnických vod u Býčí skály. Ve schůzích Jeskynní rady nebyl nikdy přednesen pozitivní referát o výsledku prací v tomto území. Také naše pracovní skupina vedená prof. Sobolem, která ve Křtinském údolí pracuje, nikdy neviděli činnost uvedené pracovní skupiny v této oblasti. Chci Vás ujistit, že proti spolupráci uvedených pánů a jejich pracovních kolektivů nic nemáme. Jen chceme zdůraznit, že v zájmu realizace tak rozsáhlého projektu je nezbytné jednotné vedení a disciplína.

(Schopnost se jednotnému vedení podřizovat – pozn. zpracovatele). My jsme Vám slíbili, že budeme postupovat pouze za Vědeckého vedení Vašich odborníků, jímž vyhrazujeme první průnik do námi otevřených prostorů. U nás objevuje Speleologický klub, jeho pracovní skupiny, nikoliv jedinci, z čehož vždycky vznikají problémy a potíže. V protokolech a další dokumentaci je uvedeno, kdo dal podnět k té či oné práci. Ve věci Býčí skály, v průniku za Býčí jezero nemůže být ani řeči o novém objevu. Ten byl učiněn již před První světovou válkou, byl jsem jeho účastníkem a výsledky jsem několikrát v různých publikacích popsal. Boček dále vyslovuje obavu, že touha uvedených pánů po prioritě by mohla způsobit rozkol mezi jeskyňáři. V Klubu českých turistů se našli zájemci o speleologii a následně vytvořili tzv. jeskyňářské odbory, případně horolezecké odbory. Je to zjev efemérní **(přechodný, pomijivý – pozn. zprac.)**. Naše práce bude ale trvalá, zvláště pod vedením odborníků. (Následuje řada jmen vědců, kteří jsou členy SKB). Tito členové jsou závazkem k zásadám ke smysluplné práci vedené vědci. **(Nejen závazkem, ale i zárukou ! – pozn. zprac.)**. Proto SKB prosí p. doc. (atd.) Pelíška, aby se plně postavil za žádost SKB a SKB mohl započít s pracemi, na které se připravil. Boček se nakonec zmiňuje o tom, že SKB připravuje i průzkum se strany Rudického propadání.

- 92.) Dopis fy Ježek Blansko pro SKB. 11.06.1946. Žebříky nevyrobějí, doporučují obrátit se na místní Českomoravské strojírny (ČKD Blansko ?).
- 93.) **Zápis z výborové schůze SKB 14.06.1946** Úvodem blahopřál předseda přítomnému prof. Ing Kostroňovi k dvojímu doktorátu. Poté se řešily běžné provozní záležitosti a předseda seznámil členy s rozeslanou a vyřízenou korespondencí. Dále oznámil, že SKB byl přijat za člena Svazu přírodovědeckých spolků moravských a informuje členy o zřízení Zemské osvětové rady, která SKB patrně umožní spoluprádání přednášek. Byl odeslán dopis J. Jalovému, že spolupráce s Jeskynní radou SKB nevyhovuje. Předseda dále oznámil, že jedná o krocích Jalového, v záležitosti zajištěných a ztracených beden s jeskynním materiálem. Na schůzi bylo sděleno (kým ?), že sloupské pracovní skupině SKB byl dán zákaz vstupu do Sloupských jeskyní, patrně se strany MZM. K činnosti pracovní skupiny na Holštejnsku sděluje p. Hlava, že ve Zbořisku byla otevřena a sledována suťová horní chodba nad chodbou Trativodnou. Předseda předkládá svůj návrh „jeskynní matriky“ v obálkách s příslušným textem. Poté se dostavil host Sobolovy pracovní skupiny, p. A. Ondra, zástupce pracovní skupiny Jeskynního odboru KČT. Z dalšího jednání vysvitá, že obě pracovní skupiny, jak SKB tak KČT Brno mají o povolení výzkumů v Býčí skále podánu na VŠZ žádost. V diskusi o způsobu vstupu do útrob Býčí skály je projednáváno jednak vyčerpání Šenkova sifonu, jednak odstřel stropu. Zatím co Ondra požaduje technické připravení projektu, Boček požaduje především vyřízení všech úředních formalit. Je rozhodnuto vyčkat výsledků řízení se strany VŠZ. Boček se snaží obrátit zájem pracovní skupiny Ondrovy na Ostrovsko, které dosud bylo pracovištěm KČT. Ondra referuje o potížích, které v této oblasti působí místní činitelé a majitelé pozemků. Pokud jde o žádost, podanou KČT na VŠZ o povolení prací v Býčí skále, brání se Ondra tím, že žádost podali v dobrém úmyslu, bez nějaké lsti, neboť dostali legitimace od MZM. Tím považuje Boček jejich jednání za omluvitelné, neb nevěděli, že MZM nemá pravomoc rozhodovat o práci na území Masarykova lesa. Z další diskuse vyplývá, že zásluhou A. Ondry za spolupráce Burkhardta a Zedníčka byla k Býčí skále přivedena potřebná linka el. vedení. Lze tedy hovořit o spolupráci obou pracovních skupin. Ondra souhlasí s možností konstruktivní dohody. Závěrem ještě informuje Boček o zapůjčení agregátu husovickými hasiči.
- 94.) Dopis SKB Ředitelství Českomoravských strojírny v Blansku. 16.06.1946. Obsahem dopisu je poptávka po lanovém žebříku.
- 95.) Dopis (odpověď) Ředitelství ČMS v Blansku SKB. 24.6.1946. Žebřík nemají, nic takového nevyrobějí, doufají, že budou moci být SKB nápomocni i jinak.
- 96.) Dopis SKB členu Jiřímu Klímovi. 26.6.1946. SKB potvrzuje, že j. Klíma je členem SKB a jako člen příslušné pracovní skupiny je oprávněn účastnit se jeskynního bádání na území obce Sloup.
- 97.) **Zápis z členské schůze dne 24.06.1946.** Účast podle presenční listiny : 23 členů, (5 členů omluveno), 2 hosté. Předseda informuje přítomné o zákazu práce našim členům ve Sloupských jeskyních. Zdůvodnění – rušení provozu, při tom práce pracovních skupin byla prováděna v nočních hodinách a v prostorách, kam návštěvníci nemohou. Dle předsedy jde o zaujatost proti SKB. Vyzývá členy k diskusi o situaci ve SKB. K. Resl navrhuje obrátit se

memorandem na ZNV, který snad má o SKB jen jednostranné informace. Připojuje se p. Prorok, který navrhuje obrátit se také na MZM. Předseda dodává,. Že si od MZM moc neslibuje a doporučuje se obrátit na Národní správu jeskyní. Je odhlasováno, aby obsah memoranda zpracoval výbor. Předseda konstatuje zdařilé dílo založení klubu a nabízí přenechání předsednické funkce děkanu Dr. Vításkovi. Informuje členy o jednáních s VŠZ. Burkhardt konstatuje, že předs. nebral zřetel na prac. skupinu Sobolovu, která jediná ve střední části MK systematicky, vytrvale a úspěšně pracuje. Navrhuje rovnocennou spolupráci s pracovní skupinou KČT, která se býčiskalským projektem velmi vážně zabývá. Dále navrhuje soustředit zájemce o tento projekt. Tito zájemci by společně na podkladě kartografického a technického materiálu projednali společný postup. Tento návrh nebyl přijat. V další diskuzi odsuzuje předseda uskutečnění projektu odstřely, neboť by bylo nutno střílet 60 m dlouhou štolu. Zedníček s Ryšavým konstatují, že odstranění překážky nebude delší, než 10 metrů. Předseda uzavírá debatu s tím, že nejprve je nutno získat povolení k práci a pak teprve diskutovat o podrobnostech projektu. Je kritizován Burkhardtův kladný poměr k prac. skup. KČT načež Burkhardt poznamenává, že i jeho přáním by bylo, aby tito zájemci o projekt Býčí skály přistoupili za členy SKB. Jim však brání stanovы jejich instituce, řízené z Prahy Dr. Kettnerem. V dalším navrhuje Burkhardt rozdělení výzkumu krasu dle hydrografických soustav. Rozběhla se diskuse, ve které někteří členové měnili svoje názory. Předseda konstatuje, že spolkové stanovы nepřipouštějí rozšíření výboru o další funkcionáře. Následující protahující se rušnou debatu přerušuje předseda návrhem, aby záležitost byla postoupena k projednání ve výboru. Tento návrh byl členstvem schválen a schůze byla ukončena.

98.) Dopis Dr. K. Absolona SKB. 2.07.1946. Protože došlo k podstatnému zlepšení poměrů, přihlašuje se Dr. Karel Absolon za člena SKB. Píše, že by to byla výjimečnost, kdyby stál mimo činnost SKB. Dále upozorňuje, že je zapotřebí napsat o činnosti, výsledcích a účelu SKB do časopisu Příroda !

99.) ***Zápis z mimořádné schůze výboru SKB 8.07.1946.***

Předseda sděluje, že tuto schůzi svolal v důsledku mimořádných událostí, které mo-hou mít dopad na činnost klubu. Předseda sděluje přítomným, že Ing Vladimír Ondroušek byl v těchto dnech odvolán z funkce přednosta Krasového odd. a jeho prozatímním nástupcem byl ustanoven Docent Dr. Pokorný. O. Ondroušek navrhuje, aby SKB podal ihned žádosti o badací právo na krasovém území i v oblasti Sloupu a Macochy. P.Kyněra naproti tomu doporučuje, nejprve ověřit, zda je tato zpráva pravdivá. Místopředseda Sedláček se nabízí, že to ověří. Navazujíc na předchozí výrok předsedy na minulé schůzi, vyslovuje názor, že bude vhodné, vystoupí-li v SKB do popředí noví lidé, což navede vnější pozorovatele k dojmu o demokratickém duchu SKB. Poté se diskutuje o podaných a plánovaných žádostech o badací právo. Dále se rozběhla debata o návrhu R. Burkhardta z členské schůze, který byl postoupen k řešení ve výboru. Pro informaci těch, kteří na členské schůzi nebyli předčítá místopř. Sedláček tento návrh rozdělení výzkumu MK podle hydrografických soustav. Předseda považuje návrh za rámcový, na jehož podkladu by měl být sestaven jakýsi vnitřní řád, platný pro pracoviště. Místopředs. Sedláček navrhuje, aby rozdělení výzkumu MK dle hydrografických soustav bylo prvním bodem tohoto řádu. Do řádu by mělo, podle Sedláčka být zabudováno, že zájemci z řad členstva by měli mít povinnost se scházet a společně postup a organizační zajištění výzkumu

domlouvat a připravovat. Předseda informuje o jednání s ČKD Blansko ve věci lanového žebříku.

R. Burkhard sice chtěl svůj návrh odvolat, ale výbor to odmítl a chce návrh projednat. Má být navržena komise, která má vnitřní řád pro pracoviště zpracovat, projednat předložit návrh. Členové této komise budou vedoucí pracovních skupin.

100.) Dopis Ing Kostroně předs. SKB Bočkovi. 11.09.1946. Ing. Kostroně informuje předs. Bočka, že mu domluvil schůzku s prof. Pelíškem na 13.9.1946 v 9,00 hod. v ústavu. Může tam nahlédnout do povolovacího spisu. Ing. Kofroň se dále zmiňuje o záležitosti, která by mohla mít pro klub nejhorší následky. *(Z textu není docela jasné, zda se jedná o vyjasněné pomluvy z minula, nebo něco dalšího – pozn. zpracovatele).*

101.)

102.) Dopis SKB Kuratoriu pokusného statku VŠZ Masarykův les. 21.07. 1946. Je to dopis A. Bočka, který v úvodu uvádí, že žádost, kterou si podal SKB před měsícem dosud nebyla vyřízena a to proto, že Kuratorium (*Kuratorium = správní výbor, sbor kurátorů = správců nadace, ústavu a pod., dozrajících na nějakou instituci – pozn. zprac.*) bylo jistou osobou upozorněno, že proti Bočkovi bylo zavedeno šetření pro udání, které podali Jos. Broušek a Ing VI. Ondroušek, kteří oba svého času neblaze zasáhli do dění v Mor. krasu, proti nimž se Boček postavil. Oba se Bočkovi mstí udáním a falešnými svědky. Celá záležitost se řeší soudně. Vzhledem k průtahům soudního jednání a ve snaze zajistit schválení a povolení výzkumu v Býčí skále předkládá Boček kuratoriu veškeré materiály své obhajoby (za předpokladu, že je nepostoupí straně protivníků). Boček přikládá jejich seznam a prosí, aby mu byly tyto materiály opět vráceny, aby je mohl použít ke své obhajobě.

103.) Dopis „Přípravného výboru Slovenskej prírodopisnej spoločnosti“ SKB.

10.08.1945. Slovenští přírodovědci se sdružují a zakládají organizaci „Slovenská přírodopisná společnost“.

104.) Dopis SKB Ředitelství filiálky Živnostenské banky v Brně.

3.09.1946. SKB žádá o finanční příspěvek na činnost.

105.) Dopis Ing Kostroně předs. SKB Bočkovi. 6..09.1946. Ing Kostroně Bočkovi oznamuje, že Kuratorium ML VŠZ zasedalo a udělilo SKB povolení k pracem v Býčí skále. Podrobnosti mu sdělí prof. Pelíšek příští týden.

106.) Dopis SKB panu VI. Navrátilovi, Boskovice. 7.029.1946. SKB tímto dopisem urguje přesný popis a nákres nově objevené chodby v jeskyni Rasovně na Holštejnsku. Boček zasílá mapku Rasovny a žádá do ní zakreslení chodby.

107.) Dopis SKB Kuratoriu pokusného statku Vysoké školy zemědělské, Masarykův les. 8.09.1946. Boček se odvolává na dopis kuratoriu, kterému sděluje, že rozhodnutím Lidového soudu v Brně bylo řízení proti němu vedené zastaveno s tím, že s udavači a křivými svědky bude záležitost řešit státní zástupce. Boček znovu prosí o kladné vyřízení žádosti o výzkum v Býčí skále.

108.) Dopis SKB Ing Dr. K. Pelíškovi, prof. VŠZ. 8.09.1946. Boček žádá prof. atd Pelíška o několik laskavostí. Prosí o přebytečný výtisk či separát jeho článku o jeskynních sedimentech a článek prof. Kostroně o chiroptérách

krasových ostrůvků Konicko-mladečských. Dále jej žádá o zařízení vrácení dokumentace vlastní obhajoby, kterou zaslal kuratoriu. Zmiňuje se o osobách, které o něm šířily pomluvy a žádá konečné vyřízení povolení prací v Býčí skále pro SKB.

- 109.) Dopis VI.Navrátila SKB. 9.09.1946. Navrátil popisuje, že při exkurzi dne 14.07.1946, (které se zúčastnili kromě Navrátila ještě V. Ščudla ml. a M. Všianský) sestoupili pomocí žebříků, upevněných na stromě na první stupeň jícnu propasti Rasovny, vedle silnice z Ostrova do Holštejna. Při prohlídce okolí 1. stupně upoutala jejich pozornost malá úžinka, kterou se jim následně podařilo rozšířit tak, že vznikl otvor, kterým prolezli do jakési chodby. Při porovnání situace s Absolonovou mapou těchto prostorů zjistili, že jde o neznámou chodbu. V chodbě našli zasedimentovaný otvor, vedoucí vpravo dolů. Když odstranili nános, postoupili do chodby, která se nachází jak v Absolonově mapě, tak v náčrtu, zaslaném A. Bočkem. V Ščudla ml. se poté snažil proniknout směrem jižním, touto nově objevenou chodbou. Ta patrně ústí na povrch, protože Ščudla popisuje, že z místa, na které se mu podařilo prolézt viděl denní světlo. Navrátil píše, že díky objevu této chodby není nutno sestupovat do horních pater Rasovny přes jícen propasti. Nově objevená chodba má výši cca 8 m. Navrátil se omlouvá, že z neznalosti popsal v exkurzní zprávě chodbu nedokonale. Uvádí, že na 22.09.1946 připravují opět exkurzi do Rasovny, při které chtějí chodbu zaměřit, zmapovat a pořídit fotodokumentaci. Výsledky spolu s exkurzní zprávou zašlou SKB. Dále Navrátil uvádí, že se spolupracovníky pracoval 4 neděle po sobě v propasti „U obrázku“. Budou pracovat i nadále, jakmile budou hotovi s pracemi v nově objevené chodbě, kde pracují s nadějí na úspěch. O exkurzích „U obrázku“ dříve provedených podá po zpracování zevrubnou zprávu, o dalších postupech bude postupně informovat.
- 110.) Dopis SKB továrníku Fr. Nezvalovi, Jedovnice.10.09.1946. Nezval je zřejmě majitelem pozemků v Suchém žlebu, pod kterými jsou jeskyně. Obsahem dopisu je žádost o povolení speleologického a vědeckého průzkumu jeho jeskyní. (Průzkum geo-tektonický, zoologický, botanický a pedologický). *(? nemá tam být geologický? Je tam ale černé na bílém „pedologický“! Pedologie je nauka o dítěti!)* SKB požaduje povolení s udáním, kterých objektů se týká. Slibuje oznámit započetí prací, informace o postupu výsledcích prací, případně zašle odborné práce a články, které se budou jeskyní, které jsou předmětem povolení týkat.
- 111.) Dopis SKB A. Bočka VI. Navrátilovi, Boskovice. 14.09.1946. V úvodu dopisu Boček chválí Navrátila za dobře zpracovaný náčrtek komínovitého prostoru. Objev dává možnost záchranné únikové cesty při nenadálých zátopách. Boček žádá i brzké zpracování výsledků „U obrázku“. Veškeré tyto práce budou podkladem pro monografii o Mor. krasu. Pokud jde o měření a mapování v Rasovně, nabízí Navrátilovi instruktáž,. Neboť v Rasovně je od dob Absolona zmapování tolik změn a nových objevů, že je zapotřebí jeskyni znovu přemapovat. Závěrem informuje Boček navrátila o tom, že SKB získala povolení vyčerpat Šenkův sifon v Býčí skále.
- 112.) Dopis SKB Ředitelství filiálky Živnostenské banky v Brně. 22.09.1946. SKB děkuje za poukázanou částku Kč 100,- a prosí o zachování přízně.
- 113.) Dopis SKB Státnímu památkovému úřadu v Brně. 23.09.1946. Ve věci znárodnění Mor. krasu, případně zřízení Státní rezervace na jeho území

jsou pronášeny názory, sledující nejrůznější, mnohdy i osobní cíle.

V předminulém týdnu se konala schůze na Macoše, na níž naprostí neodborníci podávali moravským poslancům „odborné“ referáty, týkající se jeskyní a krasu. O této schůzce referoval denní tisk a zmiňoval se o připravovaném „Ochranném sboru“, který má být zřízen při Státním památkovém úřadu jako jeho Poradní sbor. Tento Poradní sbor má dbát na to, aby využívání Mor. krasu neohrožovalo jeho přírodní památky. SKB žádá, aby při zřizování takového orgánu bylo pamatováno i na zastoupení SKB v tomto orgánu. SKB si bude považovat za čest, bude-li do takového orgánu povolána a je odhodlána věnovat tomuto účelu všechny své zkušenosti a dobrozdání. Závěrem připomíná SKB svůj dopis z 12.05.1946 ve věci projevu p. stavitele Jalového a nabídku členství v SKB p. Sochorovi.

- 114.) Dopis SKB prof. Ant. Sobolovi. 23.09.1946. Na základě požadavku exkurzního referenta žádá předseda Boček p. profesora o laskavé dodání referátů o exkurzích Vaší pracovní skupiny. Je nutno je přepsat na stroji (vypomůže i pan Burkhardt). Je nutno je zkompletovat a připravit tak, abychom mohli tyto exkurzní protokoly předložit při jednání na Zemském národním výboru, popřípadě i Národní správě Moravský kras, jako důkaz o tom, že seriózně a soustavně pracujeme. Že jsme dostali výhradní badací právo na území „Masarykova lesa“ je Vám asi již známo. Platí pro naše veškeré členstvo. Je toho tedy více, než jsme doufali. Tím bude omezeno přibírání „hostů“ k pracím.
- 115.) Dopis Jos. Fr. Nezvala, tov. nápojů Jedovnice. 23.09.1946. Nezval je ochoten povolit prohlídku, ale jen za přítomnosti svého zástupce. Pokud bude SKB potřebovat uložit potřebné pomůcky k sestupu, povoluje to Nezval před vchodem do jeskyně. Nejprve by měli výzkumní pracovníci sestavit plán práce, ten projednat s Nezvalem či jeho zástupcem dohodli. Nezval ujišťuje, že vyjde záměrům SKB vstříc.
- 116.) Dopis Hasičské vzájemné pojišťovny SKB. 8.10.1946. Národní správa Hasičské vzájemné pojišťovny se rozhodla vyhovět Vaší nabídce a stát se Zakládajícím členem Vašeho spolku. Příspěvek ve výši Kč 1 000,- jsme poukázali na Váš účet.
- 117.) Dopis Krasového oddělení MZM SKB. 9.10.1946. Dopis je pozvánkou na schůzi Poradního jeskyňářského sboru úterý 15.10.1946 v MZM s tímto programem : Zahájení schůze předsedou Národní správy MK přísedícím ZNV V. Hanákem, ustavení Poradního jeskyňářského sboru a jeho úkoly, rozvržení pracovních úseků, revize vystavených legitimací.

Z této schůze nebyl v archivu SKB nalezen žádný zápis ani poznámky z jednání.

- 118.) Dopis SKB p. Nezvalovi, Jedovnice. 9.10.1946. SKB se v úvodu omlouvá za zpoždění odpovědi. O území, na kterém leží jeskyně p. Nezvala se bude na Krasovém odd. MZM jednat příští týden. Na tomto jednání uplatní SKB povolení, které obdrželo od p. Nezvala. S podmínkami jeho povolení SKB souhlasí, nemá však zájem jen o prohlídku, ale o systematický výzkum včetně zmapování, fotografování, geologicko- tektonického, faunistického, botanického a pedologického výzkumu. Z archeologického hlediska nebudou patrně uvedené jeskyně (hlavně propast'ovitě) zajímavé, jinak by o ně jevil zájem p. muzeální rada, docent J. Skutil. Jakmile budeme mít možnost Suchý žleb navštívit, dáme Vám zprávu, abychom mohli na místě dohodnout vše potřebné.

- 119.) Dopis SKB MNV v Jedovnicích. 13.10.1946. SKB oznamuje MNV Jedovnice, že získal oprávnění k provádění průzkumných prací v povodí Jedovnického potoka. Více informací podávají odborné články A. Bočka v Moravském slovu. Ke zdaru této akce je zapotřebí průběžně znát vodní stav Jedovnického potoka na výtoku z rybníka Olšovec. SKB má kusou informaci, že se snad připravuje, neb již vypouští rybník Olšovec za účelem výlovu ryb. Tato činnost by mohla případně naše práce uvnitř býčí skály ohrozit. Pokud budete SKB průběžně informovat o této činnosti, vyčkáme až do ukončení výlovu a ustálení odtočkovod. Prosíme, abyste v zájmu vědy a dobré věci usnadnili naši práci Vašimi seriózními informacemi o situaci průtoku vod. Věříme, že tím podpoříte naši poněkud nebezpečnou práci.
- 120.) Dopis MNV Jedovnice SKB 16.10.1946. MNV Jedovnice oznamuje, mže vypouštění vody bude probíhat do 19.10., kdy proběhne rybolov. Poté bude odtok uzavřen. S přípravnými pracemi v Býčí skále je možno započít od 20.10.1946.
- 121.) **Zápis ze schůze výboru SKB 16.10.1946.** Předseda vítá přítomné po tříměsíční přestávce, zaviněném prázdninami. Toto období bylo obdobím boje o existenci. Vyslovuje důvěru o tom, že bude možno na konci roku vydat obsažnou zprávu, která by zvěčnila plodnou činnost členstva v tomto roce. Omlouvá O. Ondrouška, B. Kyněru a A. Hlavu, kteří jsou t.č. na Slovensku. Při hovoru o Slovensku informuje členy o tamějším sporu Klubu turistů a konservátorem Králem a srovnává tyto poměry s našimi, kde je situace obdobná. Zmiňuje se o tom, že jedna-tel O. Ondroušek podepsal v novinách lokálku, v níž se m.j. uváděl jako člen výzkumné skupiny Dr. Absolona, což vyvolává v cizím pozorovateli nutně dojem, že SKB tvoří průkopnický předvoj Dr. Absolonovi, což t.č. SKB škodí. K. Rézl ostře kritizuje O. Ondrouška a navrhuje mu vyslovení přísné důtky. Sedláček podotýká, že O. Ondrouškovi jeho jednání už vytýkal a navrhuje, aby byl O. Ondroušek na příští schůzi požádán o vysvětlení. Tento návrh je přijat. Následně podává předseda přehled krasové literatury za uplynulé období. K Bočkově článku „Pronikáme do Mor. krasu“ podotýká prof. Sobol, že autor zcela přehlíží soustavnou činnost jeho skupiny ve střední části MK. Předseda vysvětluje, že článek měl účel čistě propagační. O slovo se hlásí R. Burkhardt, který prohlašuje nejen za sebe, ale za celou pracovní skupinu prof. Sobola, že jim není nic známo o tom, kdo napsal články o činnosti Sobolovy skupiny do Rovnosti. Tyto články označuje za fantastické a neoborné. Přikračuje se k debatě o znárodnění MK a o včerejší schůzi v MZM, kde byl vytvořen tzv. Jeskyňářský poradní sbor, a rozděleny pracovní úseky MK, ovšem za předpokladu, že bude znárodněn celý MK. Předseda se ještě vrací ke včerejší schůzce v MZM a ptá se Sobola a Burkhardta, jak je to s jejich vystoupením z Jeskynní rady. Je přijato jejich ujištění, že dopis, který dodatečně psali staviteli Jalovému měl za úkol omluvu tohoto jednání a navázání dalších osobních styků. (???). Podobný dopis měl napsat údajně i Šebela, ale ten tvrdí, že nikdy nic takového nenapsal. Dále předseda informuje členy o krocích, které podniknul jako národní správce majetku bývalého německého spolku „Verein für Höhlenforschung“. Jeho postup byl výborem schválen. Schvaluje se nákup gumového člunu za Kč 700,-. Předseda oznamuje smutnou zprávu o tragické smrti Oty Henych, obětavého člena SKB, výkonný jeskyňář a účastník známé plánivské expedice. Přítomní uctili jeho památku povstáním. Je projednáván příjem dalších zájemců o členství. Dále se hovoří o krocích, které SKB podniknul ve věci

bádacího práva. Místopředseda uvádí, že podrobně informoval přisedícího ZNV p. Hanáka. Rozhovor přechází na včerejší schůzi v MZM. Předseda sděluje, že na VŠZ se sešlo několik žádostí o bádací právo v Býčí skále. Podle něj byla přijata žádost naše a v nejbližší době bude výsledek sdělen oficiálně. Pokud se týká rozdělení úseků v MZM, zůstává zhruba totéž, jaké bylo svého času v Jeskynní radě. V Rasovně a v Plánivách nastupuje vedle SKB ještě KČT, naproti tomu v Býčí skále a v Domínce u Ostrova vedle KČT ještě SKB. Konstatuje se, že podle usnesení Poradního jeskyňářského sboru je mapování a fotografování volné po celém krasovém území s výhradou vyznění pracovní skupiny, na jejímž území se tyto práce dělají. Poradnímu sboru podléhají jen práce fyzické – objevené. Na to předseda sděluje, že se připravují pro nastávající zimní období odborné kurzy pro jeskyňáře, pro které bude k dispozici Přednáškový sál v muzeu. Dále předseda informuje o jednání s p. Nezvalem o bádací právo. Hovoří se o jednacím řádu a je zvolena osmičlenná komise, která se bude zbývat jeho sestavením.

122.) Ředitelství školního lesního statku Vysoké školy zemědělské pro SKB 18.10.1946. Na základě žádosti SKB z 22.05.1946 povoluje Ředitelství š.l.s. VŠZ spolku SKB provádění objevitelské činnosti na území celého š.l.s. Masarykův les VŠZ za následujících podmínek :

Právo objevitelských prací na celém území Masarykova lesa se uděluje SKB prozatím do konce roku 1948, může však být ředitelstvím kdykoliv zrušeno bez udání důvodu.

SKB se zavazuje, že před započítím objevených prací předloží ředitelství plán a cíl výzkumných prací s uvedením členů SKB, kteří budou v jednotlivých úsecích pracovat. Teprve na základě tohoto detailního rozvrhu vydá ředitelství povolení jednotlivým členům SKB. Dotyční členové jsou povinni mít při práci u sebe toto povolení, jímž se prokáží na požádání kontrolujícího personálu Masarykova lesa.

Veškeré objevené jeskynní a krasové práce bude SKB provádět výlučně v nejužší spolupráci s Výzkumnou sekcí Masarykova lesa a to hlavně s pány prof. Ing Dr. Josefem Pelíškem a prof. Dr. Josefem Kratochvílem.

Spolupráce bude hlavně spočívat v tom, že při objevu nových jeskynních prostorů prozkoumají tyto prostory nejprve jmenovaní páni profesori za spoluúčasti vedoucího pracovní objevené skupiny, a to hlavně z hlediska vědeckého. Teprve po tomto průzkumu se povoluje pokračování v dalších pracích objevených.

Právo objevitelského prvenství náleží objevitelům.

Veškerý objevený materiál jakéhokoliv druhu a množství zůstává majetkem ředitelství. Objevitelé jsou povinni veškerý tento materiál bezpodmínečně odevzdat ředitelství, které samo rozhodne, jak s materiálem bude naloženo.

Objevitelé nemají žádný nárok na jakékoliv odškodné nebo odměnu od „Masarykova lesa“ z titulu objevení podzemních prostorů, přírodních jevů či nalezeného materiálu, ani v přítomnosti, ani v budoucnosti.

O pokrocích na jednotlivých úsecích bude podávat SKB podrobné pracovní zprávy ve čtvrtletních lhůtách.

Ředitelství tímto povolením nepřebírá žádnou odpovědnost za případné úrazy, nehody, které se mohou při objevitelských pracech přihodit. Jakékoliv náhrady z titulu utrpěných škod nebo z jakéhokoliv jiného titulu vyplývajícího z vykonávání objevitelských prací ředitelství není povinno hradit. Veškerou odpovědnost při objevených pracích, jak vůči jednotlivým pracujícím osobám, tak i

vůči škodám jakéhokoliv druhu, které by povstaly na cizím majetku neb životu nese SKB, respektive vedoucí pracovní skupiny jako člen SKB.

Ředitelství se zavazuje, že bez svolení SKB neudělí podobné povolení nikomu jinému. SKB se naopak zavazuje, že k objevným pracím nepřibere nikoho bez předchozího souhlasu ředitelství. Rovněž tak s výjimkou orgánů ředitelství není bez předchozího souhlasu obou stran dovoleno navštěvovat pracovní prostory cizími osobami.

Nesplnění některé z těchto podmínek je důvodem k okamžitému odejmutí povolení objevných prací SKB.

Zrušením tohoto povolení nemá SKB nárok na náhradu výloh, které by mu zrušením snad povstaly.

Žádáme Vás, abyste nám písemně potvrdili do 14 dnů, že s obsahem tohoto dopisu souhlasíte a že se zavazujete veškeré podmínky v tomto dopisu uvedené bezpodmínečně dodržovat.

123.) Dopis SKB ředitelství Spořitelny Města Brna. 19.10.1946. Úvodem SKB uvádí, že se již dříve na ředitelství Sp. obrátilo se zdvořilou žádostí o subvenci. Tento požadavek v dalším textu zdůvodňuje. SKB je známo, že podle zákona nemohou peněžní ústavy podporovat žádné spolky ani kulturní akce přímo, proto nabízí Sp., aby se stal jedním z jejích „zakládajících členů“. Uvádí dále, že tímto způsobem tuto otázku vyřešilo již několik institucí.

124.) Dopis SKB Vincenci Ščudlovi star. a Ladislav Navrátilovi v Boskovicích. 20.10. 1946. SKB se odvolává na poradu v MZM dne 15.10.1946 a uvádí, že bylo dohodnuto, že SKB bude na této poradě zastoupeno členy výboru SKB. Bylo pro SKB překvapením, že se tohoto zasedání zúčastnili zástupci členů Vaší pracovní skupiny z Boskovic. Původcem tohoto nedodržení dohody byl pan stavitel Jalový z Blanska, prý podle vlastního doznání. Ještě větším překvapením pro nás bylo, když nám Vaši zástupci oznámili, že odvolávají svoje přihlášky do SKB. V příloze Vám (proti vrácení) zasíláme lístek, na němž je uvedeno 11 členů, kteří z SKB vystupují. Mezi nimi jsou i členové SKB, kteří již mají členské legitimace a poukaz – povolení prací v propasti „U obrázku“ (které patří od r. 1945 SKB pracovní skupině, jejímž vedoucím je A. Boček), a i povolení k mapování Rasovny. Toto povolení bylo přepsáno na kolektiv Muzea Boskovic. Prý z finančních důvodů ! Změny a odchod členů vašeho pracovního kolektivu ze SKB nám oznámil p. Luňáček, který se (mimo jiné) ucházel o členství v SKB již v r. 1945. Výbor SKB vzal zprávu o výstupu vašich členů s podivem na vědomí, nicméně mne pověřil, abych záležitost s Vámi projednal a zjistil pravý stav věcí. Zatím co se snažíme docílit spojení všech jeskyňářů pod společným cílevědomým vedením a zabránit rozmiškám mezi pracovními skupinami, díky třem Vaším pracovním skupinám, o jejichž pracovním nasazení v krasu zatím mnoho nevíme, je docíleno pravého opaku našich snah. Tyto pracovní skupiny se (snad z osobních důvodů) s námi spojovat nechtějí a jsou pro rozdělení prací. Obracíme se přímo na Vás s prosbou o vysvětlení. Chceme vědět, zda pan Luňáček jednal s Vaším vědomím, měl k tomuto jednání Vaše pověření a schválení takového postupu, či zda se jedná o něco, co šlo mimo Vaše rozhodnutí. Snad ani nevíte, že SKB obdržel v těchto dnech výhradní badací právo v lokalitách na celém území Masarykova lesa, s výhradou, že na tomto území mohou pracovat jen členové SKB pod našim vedením. Podle Ředitelství školního lesní-

ho statku Masarykův les je členství v SKB podmínkou ! Abychom předešli možným nedorozuměním, případně i ukvapenému jednání, obracíme se na Vás s žádostí o vysvětlení tohoto jednání, neboť jsme měli snahu vyjít Vám vstříc, jak na pracovišti „U obrázku, tak i v Rasovně. Pokud budete trvat na svém vystoupení z SKB, budeme nuceni na Vaše pracoviště delegovat jinou pracovní skupinu. Počítali jsme s tím, že Vaše pracovní skupina bude mít i svoje zastoupení v orgánu MZM. V zájmu urovnání administrativy, jak naší, tak i MZM abyste ihned sdělili svoje stanovisko a vrátili i lístek, který je v příloze tohoto dopisu.

125.) Zápís ze schůze výboru SKB. 23.10.1946. K zápisu z minulé výborové schůze vysvětluje Boček, že jeho zmínka o lokálce O. Ondrouška nebyla míněna ve zlém, ale z opatrnosti, aby podobná vyjádření do budoucna SKB nepoškodily. Ve druhém článku O. Ondrouška byla věc již uvedena dle skutečnosti. Na O. Ondrouška byl členy výboru vznesen dotaz, jaký je jeho poměr k Dr. Absolonovi prohlásil Ondroušek, že byl členem Absolonovy skupiny daleko dříve než byl členem SKB. Váží si práce pro Absolona pro její vědecké řízení. Vyslovuje přesvědčení, že intriky, respektive zaujetí proti Dr. Absolonovi jsou jen lokálního brněnského rázu. Debata o Ondrouškově článku je odložena až do předložení zmíněného článku. Následná zpráva pokladníka byla schválena. Bylo odhlasováno, aby kromě pokladníka měli dispoziční právo předseda a místopředseda Sedláček. Předseda se zmínil o zprávách v tisku ve věci podpor studijních cest. Dále je apelováno na přípravu Výroční zprávy. Ve svých informacích o nedávné schůzi v MZM připomíná předseda, že jednání o rozdělení pracovních úseků v MK byla bezpodstatná, pokud se týče střední a jižní části MK, na něž nemá MZK majetková práva. V souvislosti s tím předseda doporučuje sestavit přehled pracovišť SKB a jmenovat odpovědné zástupce.

Pro : **Sloup** : Ant. Boček

Rasovna : Ota Ondroušek

Plánivý : Ota Ondroušek

Rudické propadání : Burkhardt

Křtinský žleb : prof.Sobol

Harbechy : Okleštěk

Mladečsko-konicko : Dr. Kostroň

Lidomorna : Karel Rézl

Stará Rasovna : Hlava

Domínka, Jedle : Ryšavý

Býčí skála : Tvarůžek

Říčky : Šebela

Nezvalovy objekty : Vodička

Tišnovsko : Kyněra.

Je usneseno tato pracoviště oznámit MZM. Kolega Ryšavý referuje o nedávné schůzi ve Sloupě, kde se sešli stavitel Jalový a J. Broušek pod dojmem přidělení badacího práva ve Sloupském bludišti SKB. Dále se hovoří o projektech kol. Ryšavého jednak na barvení vod ve Sloupě, jednak na bezpečnostní opatření v Jedlích. Následně informuje předseda výbor o udělení výhradního badacího práva na území Masarykova lesa SKB. Předčítá původní znění tohoto povolení a připojuje svoje poznámky. V souvislosti s § 8, kde je ponechávána plná odpovědnost SKB doporučuje, aby se na příští schůzi pomýšlelo na pojištění činného členstva. Badací právo je jednomyslně přijato a usneseno potvrdit do 14 dnů souhlas písemně. V debatě o problémech Jedovnického potoka se konstatuje, že na Jedovnickém rybníku se koná výlov, lze tedy počítat určitou dobu s nižším vodním stavem, což je příhodné pro prováděné projektované práce. Kol. Vodička informuje výbor žádosti na ZME o obnovení transformátoru a zřízení elektrické přípojky do Býčí skály. Bylo také zvoleno kuratorium SKB pro Býčí skálu ve složení : A.Boček, prof. A. Sobol, Dr. Kostroň, Ing Dr. Pelíšek, V. Tvarůžek a R. Burkhardt. Debatuje se o rámcovém návrhu konání přednášek různých od-

borníků. Závěrem předseda děkuje Dr. Fabíkovi, který odjíždí za zaměstnáním do Plzně.

126.) **Zápis z Členské schůze SKB 25.10.1946.** Předseda označuje činnost SKB v uplynulém čtvrtletí za příznivou a úspěšnou. Referuje členům o úsilí SKB a průběhu jeho snah o dosažení badacího povolení. Děkuje přítomným Dr. Pelískovi a doc. Dr. Kratochvílovi kteří se především zasloužili o udělení povolení v oblasti Masarykova lesa se strany jeho ředitelství. Toto povolení je čteno v plném znění a členové je berou s povděkem na vědomí. V komentáři k jednotlivým bodům povolení předseda konstatuje, že předčilo všechna naše očekávání. Spolupráce s Výzkumnou sekcí Masarykova lesa je námi jen vítána. K otázce odpovědnosti vedoucích pracovních skupin se předseda zmiňuje o možnosti pojištění činného členstva. Poté vyzývá předseda přítomné činné členstvo, aby se přihlásilo do jednotlivých pracovišť SKB.

(Pozn. zpracovatele : Protože seznam pracovišť, jejich vedoucích a jejich členů je zčásti shodný s dopisem Krasovému odd. MZM z 5.11.1946, uveďte jen ty pracoviště, které v dopisu KO MZM chybí). :

Jedovnický problém (patrně **Rudické propadání** a **Býčí skála** dohromady) :

Vedoucí : (R. Burkhardt pro Rudické propadání, Tvarůžek pro Býčí skálu).

Členové : Balák, Zedníček, Fabík, Fadrna, Grbavčic, Jirůšek, Kačerovský, Kalášek, Landauf, Majerek, Matuška, Dr. Prix, K. Rézl, C. Rézl, Ryšavý, Koupý, Pliska, Okleštěk, Sedláček, Sobol, Urbánek, Vajgl, Vodička, Dr. Závodník, Prorok.

Křtinský žleb : Vedoucí : Prof. Sobol.

Členové : Dr. Prix, Dr. Závodník, Zedníček, Burkhardt, Jirůšek.

Říčky : Vedoucí : K. Šebela.

Členové : Šumbera, Dr. Závodník, Skoupí, Vyšínka a členové, kteří pracují v Lidomorně.

Tišnovsko : Vedoucí : Kyněra

Členové : O. Ondroušek, Hlava, Vavříček.

Konicko, Javoříčko, Mladečko : Vedoucí : Dr. Kostroně

Členové : Ryšavý, Fabík.

Předseda důrazně žádá členy o včasné dodávání exkurzních zpráv. V hovoru o Výzkumných stanicích SKB referuje o žádosti do Těchova č. 10 (??), dále sděluje, že pracovníkům ve střední části MK je k dispozici 16 lůžek ve Švýčárně a že byly zakoupeny gumové čluny. Poté jsou projednávány předběžné propozice přednášek, které SKB připravuje spolu se Zemskou osvětovou radou za součinnosti Svazu přírodovědeckých spolků na Moravě a Krasového odd. MZM. Mají to být přednášky prof. Fr. Vitáska, Dr. Zapletala, Doc. Dr. Skutila, Dr. Pokorného, Doc. Ing. Pelíška, Ing. Dr. Kostroně, Prof. Dr. Kratochvíla, Dr. Stupky a Hugo Sáňky, na témata z různých přírodovědných a vlastivědných disciplin. Kolega Koupý navrhuje, aby vždy po přednáškách byla uspořádána výstavka fotografií, mapek, plánů a jiných sbírek našich členů. Také se zmiňuje o výhodách úzkého filmu pro propagační účely. Za VŠZ promluvil Doc. Ing. Pelíšek, který nabádal členstvo, aby veškeré osobní věci ponechali stranou a hleděli si věci samé. Také dává na uvážení možnost vydávání Speleologického sborníku za eventuální podpory Ministerstva školství, kde by našly umístění příspěvky našich členů, jak o nových objevech, tak i ryze vědecké. Předseda vítá tento podnět a hovoří o úmyslu SKB vydat Výroční zprávu o činnosti. Zmiňuje se také o Krasové kartotéce ve formě obálek. Kvituje s povděkem vzácný dar našeho člena p. Losy, kte-

rý daroval klubu Reichenbachův spis „Geologische Mitteilungen“ z r. 1834. Ve volných návrzích se ptá Kusý po pozůstalosti po učiteli Kniesovi, která je t.č. neznámo kde. P. Ščudla se táže na možnost bádání v propasti „U obrázku“, což se boskovické pracovní skupině povoluje.

- 127.) Dopis SKB Vincenci Škudlovi, Boskovice. 27.10.1946. Z dopisu vyplývá, že se zástupci této pracovní skupiny dostavili na členskou schůzi, kde vyjasnili vztahy. Staří členové zůstávají dále členy SKB, přihlášky nově přihlášených členů platí. V dopise jsou dále uvedena jména osob, které jsou vedeny v evidenci pracovní skupiny, ale od kterých SKB přihlášky za člena nemá. Dále je v dopise požadováno vyjádření k osobě p. Luňáčka a rychlé zaslání chybějících přihlášek. SKB děkuje za vyjasnění nedorozumění, doufá nadále v dobrou spolupráci a žádá včasné zasilání exkurzních zpráv.
- 128.) Dopis SKB p. Nezvalovi, Jedovnice. 27.10.1946. SKB sděluje, že na schůzi zájemců o krasové bádání v severní části Mor. krasu bylo za předsednictví předsedy Národní správy Mor. Krasu a přisedícího ZNV p. Hanáka stanoveno, že Vaše jeskynní objekty v Suchém žlebu se přidělují našemu spolku. Bylo to usnadněno stanoviskem p. Jalového, který na uvedené schůzi zprvu požadoval pro svoje pracovní kolektivy celý Suchý žleb, nicméně pak vyhověl našim požadavkům, aby jeskyně, na jejichž výzkum máme Vaše povolení nám byly přiděleny. Na naší členské schůzi byl zodpovědným činitelem pro Vaše krasové objekty jmenován p. Jiří Vodička, posluchač VŠZ a někteří profesoři vysokých škol přislíbili, že vědeckou stránku tohoto bádání budou svými pracemi i radou podporovat. O tom, kdy podnikneme do Vašich krasových objektů první exkurzi Vás budeme včas informovat
- 129.) Dopis SKB Ředitelství š.l.s. Masarykův les. 28.10.1946. Tento dopis je odpovědí na dopis Řed. š.l.s. ML ze dne 18.10.1946, který jsem zatím v korespondenci nenašel. V dopise z 28.10.1946 SKB děkuje za kladné vyřízení žádosti o povolení speleologických výzkumů v oblasti Masarykova lesa (dále jen ML). Toto poděkování je jednak usnesením výboru SKB ze dne 23.10.1946, ale i členské schůze SKB dne 25.10.1946. Na této schůzi se rozhodovalo také o složení pracovních skupin. SKB plně přijímá všechny podmínky povolení a bude je respektovat. Pokud jde o předběžné ochranné práce ve staré části Býčí skály (dále jen BS) byl uvědoměn o nutnosti komisionálního ohledání p. doc. Pelíšek, od kterého si vyžádal SKB souhlas. Pracovní plán dohotoví SKB v nejbližší době a předloží jej Řed. š.l.s. ML ke schválení. Vzhledem k tomu, že jde o dalekosáhlý a nanejvýš odpovědný projekt propojení Býčí skály s Rudickým propadáním, byla členy zvolena sedmičlenná komise, která příslušné návrhy vypracuje a předloží „Výzkumné sekci ML“ ke schválení. Po schválení touto sekcí přikročí SKB v rámci finančních možností k jeho realizaci. SKB ještě jednou děkuje za udělené povolení.
- 130.) Dopis SKB Rektorátu Vysoké školy zemědělské. 29.10.1946. SKB žádá Rektorát o souhlas s vyvěšením textu na vývěsné tabuli Rektorátu. Obsahem textu je nábor mladých zájemců do SKB k výzkumným pracem v krasu. Kromě náborového textu přikládá SKB i svoje stanovky, aby se s nimi mohl rektorát seznámit. Náborový text je v příloze dopisu.
- 131.) Dopis Paula Langerera ze Stockholmu Jiřímu Vodičkovi. 30.10.1946. Dopis je psán v němčině. Začíná oslovením „Vážený pane!“ Úvodem se pisatel omlouvá, že nemůže na otázky adresáta dát takovou odpověď, jakou by si tento přál. Píše, že v oné době pracoval jako technický úředník v Mödlingu. V rámci služebních záležitostí se vydal do Brna, kde se setkal se svým přítelem. Setkání

s kamarády přispělo k jeho účasti na čerpání vody v jedné z jeskyní Adamovského údolí. Musel jet hodinu vlakem a pak ještě jít hodinu pěšky. Bylo vše připraveno, trubky ve štolách a na břehu před jeskyní bylo elektrické čerpadlo. S jeho pomocí byla pomalu snižována vodní hladina. Na druhý břeh jsem přešel až následující den. Tentýž den jsem poté obdržel služební telegram, který mne odvolával zpět do Mödlingu. Měl jsem dojem, že jde o sport a že tam dole, jak se později ukázalo byl založen tajný tábor. (?). Co se dělo dál, nevím. Z toho co Vás zajímá jsem nepoznal nic. Nevím, kde je Ernst, nevím co bude se mnou, ani nevím, kde je má žena a moje rodina. Podepsán Paul Langer. *(Pozn. zpracovatele. Nevím, zda jsem větu, ve které je slovo „Sport“ přeložil správně. Nevěděl si s tím rady ani překladač Google a psal mi nesmysly. Když na to tak myslím, sousloví „geheime Lager“ se dá možná přeložit „potají tábor“ a nahradit jím výraz „tajný tábor“ na konci věty Jde patrně o pokus J. Vodičky navázat kontakt s někým z německých jeskyňářů.)*

132.) Dopis A. Bočka MUDr R. Prixovi. 3.11.1946. Boček píše, že četl se zájmem Prixovo pojednání o Jedovnickém potoce ve Svobodném slově. Byl udiven pasážemi, které se týkají řešení tohoto problému. Je přesvědčen, že Prixovi brněnští přátelé jej neuvědomili o serii Bočkových článků ve „Slově národa“, jinak by muselo být Prixovi jasné, že záležitost průzkumu je se strany majitele pozemků již vyřešena. Boček dále informuje Prixe, že toto povolení bylo přiřknuto jedině SKB, jehož je i Prix členem a byl tudíž zařazen do seznamu osob, oprávněných provádět výzkum. Kdo se brání tomu stát se členem SKB, nebude se moci zúčastnit, neboť toto je podmínkou Ředitelství ML VŠZ. Boček zasílá Prixovi k nahlédnutí svoje tři články.

133.) Dopis Dr. R. Prixe A. Bočkovi. 4.11.1946. Prix děkuje Bočkovi za informace. Svým článkem chtěl upozornit na práce, které byly provedeny. Děkuje Bočkovi za článek, který skvěle doplňuje ten jeho. Uvádí, že je důležité aby se p. Ondra stal členem SKB, neb ho Prix považuje za jednoho z nejpovolanějších a v tomto smyslu mu napíše a členství doporučí. Oceňuje Bočkovy zásluhy o SKB a o povolení k bádání. S uspořádáním výsledků je spokojen.

134.) Dopis Ing Dr. Kostroň VŠZ A. Bočkovi, SKB. 4.11.1946. Tento dopis je v podstatě odpovědí na dopis SKB Rektorátu VŠZ z 29.10.1946. Dr. Kostroň oznamuje, že zařídil požadované. Doporučuje zrušit v časopisu „Příroda“ titulku, který oznamuje, že časopis je orgánem SKB. Kostroň uvádí, že to dělá „zlou krev“. Vzhledem k možnostem publikovat také v „Muzejním věstníku“ dává na zvážení zrušení titulku v „Přírodě“. Dále hovoří o svém pracovním za-neprázdnění a omlouvá se, pokud nestihne schůzi SKB.

135.) Dopis SKB Správě Krasového oddělení MZM. 5.11.1946. Ve smyslu usnesení minulé porady krasových zájemců v MZM sděluje SKB seznam pracovišť SKB v severní části MK se jmény vedoucích pracovních skupin, kteří přebírají odpovědnost za plnění vytýčeného programu na příslušném pracovišti, za pořádek a disciplínu tamtéž.

Pracoviště : **Sloup** : Vedoucí : **A. Boček.**

Členové : Novák, Klíma, Tesař, Čermák,
Ryšavý, Fadrna, Skoupý, Pernes Zd., Pernes J., Kunc,
Krebs, Balák.

Lidomorna a okolí : Vedoucí : **Karel Rézl.**

Členové : Koupý, Vaňous, Kačerovský, Prorok, Sedláček,
Kalášek, Urbánek, Pliska a C. Rézl.

Rasovna : Vedoucí : **Ota Ondroušek** a L. Navrátil.

Členové : Kyněra, Koziar, Hlava, Burkhardt, Navrátil, Gregor, Jordán, Trčka.

Stará Rasovna a Plánivy : Vedoucí : **Ant. Hlava**.

Členové : Kyněra, Koziar, Ondroušek, Fabík, Landauf, Vodička.

Jedle a Domínka : Vedoucí : **Přemysl Ryšavý**.

Členové : Vodička, Balák, Grbavčic, Tvarůžek, Okleštěk, Novák, Fadrna.

Objekty p. Nezvala v Suchém žlebě : Vedoucí : **Jiří Vodička**.

Členové : Vejvoda, Matuška, Novák, Ryšavý, Vajgl, Balák,

Harbechy : Vedoucí : **Leopold Okleštěk**.

Členové : Sobol, Šumbera, Závodník, Vyšinka, Skoupý, Dr. Prix.

U Obrázku (Pustý žleb), **Němčice** (Boskovický kras).

Vedoucí : **Ščudla Vincenc st.**

Členové : Chytil, Ščudla V. ml., Dr. Gregor, Jordán, Albert Mensdorf-Pouily, Bedřich Mensdorf –Pouily, Horský, Navrátil, Luňáček.

Asi 25 činných členů dosud nezaslalo přihlášky do pracovních skupin. Vyhražují si u nich, stejně jako u nově přihlášených členů možnost doplnění do pracovních skupin. Vzhledem k převzetí odpovědnosti vedením SKB a vedoucích pracovních skupin považujeme další opatření za zbytečné. Připomínáme, že v případě potřeby vypomáhají si členové pracovních skupin navzájem, všude tam kde to povaha a rozsah práce vyžaduje. Členové také pracují na jiných místech došlo-li na jejich pracovišti k znemožnění práce zásahem „vyšší moci“ (např. záplavami a pod.) pokud na čas znemožní práce či postup ve vymezeném prostoru.

První zprávy o činnosti podáme v prvním týdnu ledna 1947 a zahrneme do ní vše, co jsme v tomto období vykonali a předložíme i vyhotovené náčrty a mapy. Prosíme, aby krasové odd. MZM s námi zůstalo v úzkém vztahu a styku. O věcech publikování bude v SKB rozhodovat „Redakční rada“, kterou zvolíme a po příští výborové schůzi zašleme její složení. Prosíme také, aby jste se ujali našich poctivých, ochotných a beznáročných zájmů, stejně jako my budeme zachovávat co nejloajálnější stanovisko k MZM a muzejním odborníkům.

136.) Dopis Rektorátu Vysoké školy zemědělské pro SKB. 5.11.1946

Rektorát VŠZ potvrzuje příjem dopisu z 29.10.1946. Náborový text byl vyvěšen na příslušném místě. Rektorát vzal na vědomí plán prací SKB v oblasti ML, je jím potěšen a při jeho realizaci přeje mnoho zdaru.

137.) Dopis V. Ščudly staršího SKB. 5.11.1946. V dopise vedoucí pracovního

kolektivu Ščudla zasílá seznam starých i nově se přihlásivších členů. Závěrem sděluje, že V. Ščudla mladší má již vystavenou legitimaci, takže jeho přihlášku musí SKB už mít.

138.) Lístek (podpis nečitelný, patrně Navrátil ???) pro SKB. 12.11.1946.

Pisatel upozorňuje, že schůzka u pana děkana je ve čtvrtek, nikoliv zítra. Zítra půjdeme pouze v 11 hod., jak je smloueno.

139.) Dopis Vl. Navrátila, Boskovice SKB. 13.11.1946. V příloze zasílá V.N.

Exkurzní zprávy o činnosti pracovní skupiny v propasti „U Obrázku“. Pozdní odeslání omlouvá svým pracovním zatížením. Do týdne slibuje dodat zprávu o

provedených pracích ve vápencovém ostrůvku u Vratíkova. Žádá vyjádření k exkurzním zprávám v příloze, zda jsou speleologicky jasné a srozumitelné.

140.) Dopis SKB Zemské osvětové radě v Brně. 13.11.1946. SKB informuje ZOR o připravovaném cyklu odborných přednášek. V dopise informuje o tématech přednášek a přednášejících :

Prof. Dr. František Vitásek : Kras jako morfoloická jednotka.

Prof. Dr. Karel Zapletal : Geologické poměry Moravského krasu.

Doc. Dr. Josef Skutil : Z pravěku Mor. krasu.

Dr. Pokorný : Diluviální zvířena Mor. krasu.

Doc. Dr. Ing. Pelíšek : Půdoznalecké poměry Mor. krasu.

Ing. Dr. Kostroň : Ssavci jeskyní Mor. krasu.

Prof. Dr. Kratochvíl : Fauna Mor. jeskyní.

Stupka : Moravský kras v literatuře.

Hugo Sánka : Pověsti Moravského krasu a krasový folklor.

Antonín Boček : Neznámé světy Mor. krasu (se světelnými obrazy).

Přednášky jsou proponovány v přednáškové síni MZM, za součinnosti Svazu přírodovědeckých spolků na Moravě a Krasového odd. MZM. SKB žádá o souhlas doložky „společně se Zemskou osvětovou radou“. ZOR z toho neplynou žádné finanční závazky.

141.) Dopis SKB Národní správě Moravský kras. 13.11.1946. Úvodem Boček popisuje, jak byl v letech 1928 / 29 pověřen předsednictvem akc. spol. Mor. kras vyšetřením krádeží krápníků z Riegrovy síně Sloupsko-šošůvských jeskyní. Z relace četnické stanice se nyní Boček dovídá, že za okupace na něj poslal jeden z Břoušků udání tehdejšímu okresnímu hejtmanovi. V tomto udání byl obviněn Boček spolu s prof. Absolonom, že oni tyto krápníky ukradli ! Boček žádá o zapůjčení dotyčných zápisů z vyšetřování za účelem vytvoření opisů či kopií onoho vyšetřování, ze kterého je zřejmé, kdo odcizené krápníky prodával. Dále žádá o zapůjčení spisů, týkajících se přejmenování Císařské jeskyně Vojenským zeměpisným ústavem při mapování, kterému (přejmenování) Boček zabránil. Tento materiál potřebuje pro zpracování novinového článku. Dále žádá o povolení k zapůjčení spisů, týkajících se úpravy Sloupských jeskyní, Kůlny, Lidomorny a Výpustku ČS armádou před válkou, kdy byl Boček odborným poradcem armády pro krasové záležitosti. Děkuje – atd.

142.) Dopis R. Burkhardta SKB. 14.11.1946. Burkhardt píše : Protože menší skupina našich členů začala již v Býčí skále pracovat, aniž byla dosud svolána jak komise „Býčí skála“ a aniž by byli pozváni všichni členové, kteří sed D.V. a pracovní skupiny Býčí skála přihlásili, žádám o okamžité svolání obou těchto institucí, aby se jednalo skutečně o podnik klubu a ne několika jednotlivců. Bude nutno, aby byli určeni svolavatelé komise i pracovní skupiny, případně stanoven termín každotýdenních schůzek pracovní skupiny. V komisi bude nutno co nejdříve vypracovat pracovní postup a předložit jej ke schválení VŠZ ve smyslu § 2 vzájemné smlouvy. Není zcela správné, že ani to, co se dosud v B.sk. udělalo nebylo prodebatováno a předem oficiálně předloženo ke schválení. Jak se dovídám, schází se 14. t.m. několik zájemců o B.S. v Astorii a je divné, že nebylo svoláno (kým ?) všech 27 přihlášených.

143.) Dopis ZOR SKB. 15.11.1946. ZOR souhlasí s dovětkem a těší se na další spolupráci.

144.) Dopis SKB (A. Boček) Vlad. Navrátilovi, Boskovice. 17.11.1946. Boček děkuje Navrátilově pracovní skupině za exkurzní zprávy a především za

dosažené výsledky. To, že slyší z hloubi propasti šumění vody je potěšující. Tento postup znamená, postup k neznámému vodnímu toku, jehož objev může mít velký význam pro další studium krasových vod. Červená hlína, o které píšete v souvislosti s Vavříneckým potokem by mohla být terra rossa. Je to bezpečné zjištění? Stratigrafii (zjišťování vrstev náplavů, jak co do přesných hloubek, tak i co do mohutnosti) provádějte dále velmi pečlivě a sdělujte to svědomitě ve svých exkurzích. Zprávy pište trojmo průklepem. Ten nalezený, domněle fosilní materiál s krystalky v morkové dutině zašlete po někom k nám. Předáme to jako výsledek Vaší činnosti do MZM, pro tvořící se Výstavní krasové oddělení. Přikládám jeden separát mého článku v Moravském vlastivědném věstníku. Až budete mít kladné výsledky, napíšu o tom vhodné pojednání. Napřed se ale na Vás přijdu podívat. A. Boček.

145.) **Zápis ze schůze výboru SKB ze dne 21.11.1946.** Za dalšího „Zakládajícího člena“ se přihlásila Zemská banka pro Moravu a Slezsko. Rektorát VŠZ povolil vyvěsit na vývěsní tabuli Rektorátu výzvu pro frekvencianty VŠZ, aby vstoupili do SKB. Je dohodnuto požádat celou řadu veřejnoprávních institucí o subvence (*podpora z veřejných prostředků*). Je také jednomyslně přijat návrh, aby předsednictvo mělo větší pravomoci při řešení vznikajících problémů a nemuselo čekat na schválení takového rozhodnutí výborem. Pokud jde o realizaci odborných přednášek, předseda informuje, že MZM návrh SKB přijalo a Zemská osvětová rada (dále jen ZOR) návrh spoluúčasti také. Jednatel upozorňuje, že všechny schůze musí být dopředu hlášeny na SNB. Přítomný p. Čermák se nabízí, že Exkurzní zprávy bude podle potřeby přepisovat na stroji. Dále se diskutovalo o možnosti vzniku České speleologické společnosti. Tato instituce by byla „federativní“, tj. měla by podobné postavení jako Svaz přírodovědných spolků na Moravě. Je zdůrazněn výrok prof. Vitáska, že přes SKB se již v krasu přejít nedá. V dalším je projednán dopis Dr. Zapletalovi z MZM, ve které se klub ohrazuje proti jisté větě v jeho článku ve Svobodných novinách, Kde se hovoří o „obnovení jeskynní rady v jiné formě. K dopisu, který předseda v minulých dnech odeslal MZM, který obsahoval seznam pracovních skupin a jejich vedoucích, pokud pracují v území, ke kterému má MZM vztah, tj. v oblasti severní části MK, navrhuje prof. Sobol, aby byly dodatečně zaslány MZM seznamy pracovních kolektivů včetně vedoucích ze všech ostatních pracovišť klubu, ať leží kdekoliv. Dle Prof. Sobola z toho vyplývá větší zastoupení SKB v poradním sboru MZM. Po prodebatování je návrh přijat. Dále je projednáno a usneseno doplnění „Komise pro problém Jedovnického potoka“ o kol. Vodičku, jednak pro jeho zásluhy v dosavadních přípravných pracích, jednak pro to, aby komise měla lichý počet členů a nemohlo dojít při hlasování k rovnosti hlasů. Tato komise vypracuje program jeho řešení a bude dozorovat jeho realizaci. Svolavatelem této komise je V. Tvarůžek. Svolavatelem „Komise pro jednací řád“ je zvolen prof. Sobol. V debatě o činnosti SKB v poslední době se mluví o slibných pracích boskovické pracovní skupiny v Propasti „U obrázku“, dále o mapování v jeskyních Křtinského žlebu a o přípravných pracích v Býčí skále. V. Tvarůžek vyslovuje dík kol. Rézlovi a jeho skupině za účinnou pomoc při stavbě nových vrat k jeskyni. Hospodář je vyzván, aby sestavil přehled inventáře k nastávající Valné hromadě. Hovoří se také o vhodnosti vydání Výroční zprávy o činnosti tiskem. Je usneseno, že bude vydána, budou-li stačit finance. Budou také podniknuty příslušné kroky u Ministerstva informací o povolení této publikace.

- 146.) Dopis SKB prof. Dr. K. Zapletalovi. 26.11.1946. Tento dopis navazuje na jednání výboru SKB a SKB v něm prof. Zapletal upozorňuje, že na schůzi Krasového odd. MZM dne 3.05.1946 byl vytvořen „Poradní sbor jeskyňářů při MZM“, případně při Krasovém oddělení této instituce. Bylo zde výslovně konstatováno, že tzv. „Jeskynní rada“, která zanikla tím, že většina jejich členů z ní vystoupila a proto již nemá být obnovena. Nikoliv tedy „nedávno, v poněkud jiné formě se obnovila Jeskynní rada“, jak uvedl ve svém článku ve Svobodných novinách z 10.11.1946 prof. Zapletal. Výbor SKB se domnívá, že tato věta se do článku pana profesora vloudila pouhým nedopatřením. Současně mu děkuje za to, že ve své zprávě uvedl SKB a tak vhodným způsobem seznámil veřejnost s činností SKB.
- 147.) Dopis SKB Ředitelství š.l.s. Masarykův les. 26.11.1946. SKB informuje o započetí přípravných prací na speleologickém výzkumu BS. Současně jsou prováděny přípravné práce se strany Rudického propadání. SKB požádala ZME o zavedení el. proudu až k jeskyním a instalaci transformátoru u vchodu do BS. K žádosti o zřízení trafostanice se připojili podpisovou akcí i obyvatelé obce Josefov. Dále žádá, aby členové pracovních skupin mohli, zejména v zimních měsících bezplatně pře-spávat na Švýcárně. SKB také žádá o materiální podporu na zabezpečení vstupů do BS. Je nutno zabezpečit instalované stroje a nářadí před možnými krádežemi, či možnými sabotážemi prací. SKB také požaduje vyhotovení legitimací pro vstup do BS pro členy SKB a připojuje návrhy řešení. SKB žádá, aby byli o povolení k bádání uvědoměni také pracovníci lesní správy ML a tím preventivně odstraněna možná nedorozumění. Dále žádá o palivové dříví pro noclehárnu na Švýcárně. Po ukončení přípravných prací na výzkum BS, bude předložena ke schválení další část pracovního plánu ke schválení. Tento plán zpracovává zvláštní sedmičlenná komise, ve které jsou i pánové prof. Dr. Pelíšek a Ing Kostroň z VŠZ, členové SKB.
- 148.) Dopis SKB Ing J. Hřídělovi, Správa státních lesů Adamov. 26.11.1946 Na základě usnesení členstva na členské schůzi bylo usneseno poděkovat p. Hřídělovi co nejvřeleji za pochopení a vydatnou, laskavou a obětavou pomoc při plnění úkolů příprav na speleo výzkum Býčí skály. Aby styk byl ještě dokonalejší, nabízí SKB p. Hřídělovi členství v SKB. SKB přikládá kopii dopisu na Řed. š.l.s.ML a znovu zdůrazňuje nutnost informovat o akci personál š.l.s.o přípravě výzkumných prací. Vzhledem k rozšíření vrat do jeskyně a zhotovení dalších vrat na ochranu Předsíně potřebuje SKB další materiál, který v dopisu specifikuje.
- 149.) Dopis SKB Západomoravským elektrárnám, n.p. 26.11.1946. Úvodem dopisu oznamuje SKB, že byl pověřen výzkumy krasového území v oblasti Masarykova lesa při VŠZ. Jako jeden z prvních úkolů SKB bylo určeno řešení podzemního toku Jedovnického potoka. Je nutno v Býčí skále provádět čerpací, vrtací a jiné práce, ke kterým je zapotřebí vhodně dimenzovaná přípojka el. proudu. Pro účely továrny, zřizované za války v jeskyni Býčí skále okupanty byla postavena přírodní linka el. proudu až k jeskyni. Jde nyní o umístění vhodného transformátoru a dobudování přípojky dovnitř Býčí skály. Předpoklad zatížení je špičkově cca 50 kW. Současně zasílají v příloze žádost obyvatel osady Josefov o napojení na tento rozvod el. proudu. SKB prosí o brzké, kladné vyřízení této žádosti.

150.) Dopis SKB Krasovému oddělení MZM 29.11.1946. V dopisu z 5.11.1946 sdělil SKB jména těch členů, kteří chtějí pracovat (nebo už pracují) na lokality v severní části MK na základě povolení Krasového oddělení MZM (Dále jen KO MZM) ze dne 17.08.1946. Pro přehlednost byli uspořádáni dle pracovišť. Aby nevznikly mylné domněnky ve věci kompetencí, vynechal SKB záměrně pracovní skupiny, provádějící výzkumné práce ve střední a jižní části MK. I tyto skupiny se chtějí připojit k celku, který řídí KO MZM, sděluje Vám SKB dodatečně tato pracoviště a jména jejich vedoucích. Jsou to :

Prof. Antonín Sobol : Údolí Křtinského potoka.

Rudolf Burkhardt : Rudické propadání.

Karel Šebela : Ochozsko a Hostěnicko.

Boris Kyněra : Tišnovsko a Veverí Bítýška.

Tvarůžek Vojtěch : Býčí skála.

Ing Dr. Kostroň : Konicko, Bouzovsko a Mladečsko.

Pro členy těchto pracovních skupin, pokud pracují na území „Masarykova lesa“, vystaví legitimace Ředitelství tohoto statku. Na ostatních pozemcích mají pracovní skupiny povolení k badacím pracím od majitelů těchto pozemků.

151.) Dopis Ing Dr. Zdeňka Valtra SKB. 1.12.1946. Úvodem Valtr děkuje Bočkovi za separát článku „O problému propadání v Jedlích“ ale vznáší k němu podstatné poznámky. V části týkající se Císařské jeskyně, (jak uvádí Boček), že hladina severnějších vodáren, studium a proměření atd. těchto nových prostorů čeká na své řešení. Píše to podle Valtra tak, že neinformovaný čtenář má za to, že výsledek může přinést teprve práce SKB. Valtr uvádí, že informoval již dříve Bočka, že již více let pracují na tomto území jeskyňářské pracovní skupiny KČT a že již v prvních válečných letech provedli zmapování i znivelování všech podstatných bodů těchto nových prostorů, takže sdělení p. Bočka neodpovídá skutečnosti. KČT pevně doufá, že při jednáních s Ředitelstvím š.l.s. Masarykův les o povolení badání v oblasti Býčí skály poskytne SKB prac. skupinám KČT podporu ve smyslu usnesení Poradního sboru jeskyňářů, aby tak konečně mohli konečně ve výzkumu pokračovat a dále pracovat pracovníci KČT. Bude to jen splnění základních demokratických principů nové doby, aby totiž bylo umožněno všem vážným zájemcům o výzkum umožněno účastnit se výzkumné i vědecké práce na území MK, tedy těm, kteří přes zákaz okupantů a za velkého rizika v oné době na výzkumu pracovali.

152.) Dopis SKB Ředitelství Zemské banky pro Moravu a Slezsko. 1.12.1946.

153.) Pozvánka na poradu komise SKB pro Býčí skálu. 2.12.1946.

154.) **Zápis z porady komise SKB pro problém podzemního toku Jedovnického potoka. 2.12.1946.** Úvodem předseda SKB konstatuje, že zvolená komise SKB má řídit a určovat program objevných prací na podzemním toku Jedovnického potoka v jednotlivých etapách prací. Tento program je zprvu rámcový a bude upřesňován v průběhu postupu prací dle situace a potřeby. V rámci povolení, uděleného VŠZ SKB bylo již provedeno několik přípravných prací. Průzkum provedl A. Boček s Doc. Dr. J. Skutilem. Skutil našel v Předštině nové, neporušené kulturní vrstvy. Byl také zjištěn neznámý přítok ručeje krasové vody do Šenkova sifonu. Je dohodnuto vyčerpáním sifonu s případně možným menším odstřelem stropu pro usnadnění trvalé průchodnosti za každého vodního stavu. V sifonu bude instalováno stabilní čerpa-

dlo, které bude stačit odčerpávat přitékající vodu. Po překonání sifonu bude prozkoumáno pokračování jeskyně, a navržen plán dalšího postupu. V úvahu je brána také možnost dalšího postupu se strany Rudického propadání, kde jsou opravovány žebře a upravována cesta podzemním řečištěm. Je zde ale předpoklad velmi obtížného postupu, proto prioritním bude až na další prostup od Býčí skály.

- 155.) Dopis SKB Ředitelství školního lesního statku „Masarykův les“ 3.12. 1946. SKB se obrací na Řed. š.l.s. ML s uctivou žádostí o finanční výpomoc. Dosud nesli potřebné náklady na přípravu akce členové SKB, ač sociálně slabí, dobrovolnými finančními příspěvky. MěNV v Brně nám dal do bezplatného užívání benzinový čerpací agregát. Nyní je nutné zakoupit 150 l. benzínu a zajistit převoz agregátu na místo. Mimo to je zapotřebí dokončit zabezpečení vstupů do BS. Proto SKB žádá o finanční příspěvek na tyto potřeby. Nicméně se stará i o získání výpomoci z veřejných prostředků.
- 156.) Dopis SKB Dr. R. Prixovi. 4.12.1946.
- 157.) Dopis R. Prixe SKB. 6.12.1946.
- 158.) Pozvánka „Svazu přírodovědeckých spolků země Moravskoslezské“ SKB na poradu členských korporací dne 11.12.1946. Pozvání napsáno 7.12.1946.
- 159.) Dopis SKB Ředitelství požární ústředny města Brna. 5.12.1946.
- 160.) Dopis Karla Šebely SKB. 11.12.1946.
- 161.) **Zápis ze schůze výboru SKB dne 13.12.1946.** Předseda oznamuje, že dopis prof. Zapletalovi osobně předal. Dále čte dopis K. Šebely, který se vzdává členství ve výboru z rodinných důvodů. Je usneseno požádati jej o zprávy o činnosti. Komise pro jednací řád nebyla dosud svolána. Předseda referuje o krocích, které podniknul pro uskutečnění přednáškového cyklu. Kol. Vodička slibuje vytvořit plakáty a Ryšavý napíše potřebné obálky místo Kyněry. V rámci informací o badacích pracech v MK hovoří předseda o barvení vod ve Sloupských jeskyních, kde vznikly jisté překážky a mimo jiné došlo ve Sloupských jeskyních v nočních hodinách k setkání členů SKB s J. Brouškem ml. Byly podniknuty patřičné kroky. Sděluje se, že byla svolána Komise pro jedovnický problém. Bylo zažádáno u VŠZ o materiál a o podporu pro připravované čerpání. Na ZME bylo zažádáno o zavedení linky do Josefova. Na návrh P. Ryšavého budou činní členové, kteří nevykazují činnost přepsáni jako členové přispívající. O. Ondroušek připravuje vyčerpání 3. sifonu ve Zbořisku. Diviznímu generálu Z. Novákovi bude věnováno upomínkové album za jeho pomoc při Plánivské expedici. V dalším je projednáván bídný stav boudy u Michalky a je rozhodnuto ji vrátit vojenské správě, neb stav chátrajícího objektu je neudržitelný. Je usneseno požádat o subvence ZNV, ÚNV města Brna a Národní radě badatelské. Předseda předkládá text, který je schválen. Dále je usneseno, že Valná hromada se bude konat 7.02.1947 v MZM. Kol. Hlava informuje o uzamčení Ochozské jeskyně. Navrhuje, aby se SKB zajímal o její další zabezpečení a budoucí práce v ní. Řeší se také výpomoc jednateli O. Ondrouškovi – je navržen V. Tvarůžek a pomoc přislíbil i místopř. Sedláček.
- 162.) Dopis SKB Karlu Šebelovi. 15.12.1946. Z dopisu vysvítá, že příčinou Šebelovy rezignace je vážné onemocnění jeho manželky, kterou ošetřuje. Boček se zmiňuje o vlastních zdravotních problémech svých i své ženy. Informuje

Šebelu o akci barvení sloupských vod a o nečekaném setkání s panem Brouškem v Eliščině jeskyni a dalších příhodách. Výsledky barvení prof. Sobol vyhodnocuje. Boček dále žádá o zaslání evidence a statistiky exkurzí pro klubovní účely. Dopis je ukončen drobnými organizačními požadavky.

- 163.)Koncept dopisu SKB, zasílaného lektorům přednášek. 18.12.1946.
- 164.)Koresp. lístek (dále jen KL) lektora prof. RNDr Ing Al. Zlatníka. 18.12.1946. Se zařazením přednášek a osobami lektorů souhlasí. Přání do nového roku.
- 165.)KL Doc. Dr. K. Zapletal SKB – A. Bočkovi.. 18.12.1946. Souhlasí se zařazením své přednášky a požaduje, aby se její název změnil na „Jak vznikl Moravský kras“. Je to tak srozumitelnější a o to mi v přednášce půjde, o hledisko genetické. Jak jsem Vás už prosil na schůzi Svazu přír. sp., zařaďte též nějak kolegu Doc. Šmardu. Podporoval vždycky snahy Vašeho spolku i Vaše osobní. Snad by mu mohl kolega Zlatník přepustit tu ochranu přírody. Vím, že podporujete především své „domácí pány v jeskyních“. Ale konečně jste nyní i na
...krasu a Šmarda si za svou dosavadní práci i od Vás by zasloužil aby také v cyklu přednášel. *(Vytečkované slovo je nečitelné)*.
- 166.)KL Prof. Dr. Ing Jos. Pelíšek SKB. 19.12.1946. Dr. Pelíšek oznamuje, že s textem přednášek souhlasí. Nebude mít diapozitivy, jen několik větších obrazů na pověšení.
- 167.)KL Dr. (Horák ??? – nečitelné) SKB. 19.12.1946. Souhlasím. Parafa.
- 168.)KL Prof. Dr. Vlad. Stupka SKB. 20.12.1946. Plně souhlasím s názvem i časovou dispozicí.
- 169.)Dopis SKB Vojt. Tvarůžkovi, ved. prac. sk. Býčí skála. 20.12.1946.
Po získání informací v průběhu dnešního dne (tj. 20.12.) Vám sděluji, že plánované práce na vyčerpání sifonu v Býčí skále v průběhu Vánočních svátků nelze realizovat. (Následuje 6 odstavců popisů příčin, které brání realizaci těchto prací. SKB žádá V. Tvarůžka, aby se znovu se všemi účastníky poradil a vše promysleli tak, aby se po Novém roce, s náležitou přípravou a po zralém uvážení všech okolností mohli pomýšlet na postup vpřed. Ukvapený počín neinformovaných osob by mohl SKB velmi uškodit. Toto svým spolupracovníkům zvláště zdůrazněte ! Následuje několik organizačních poznámek.
- 170.)Dopis SKB ZNV (Žádost o subvenci k bádání v Mor. krasu). 20.12.1946 V dopise SKB podrobně seznamuje ZNV se svojí činností a žádá o subvenci pro tyto projekty. SKB nemá vlastní finanční prostředky v takové míře, aby jimi mohla financovat připravovaný rozsah prací.
- 171.)KL Dr. Frant. Vitásek SKB. 20.12.1946. Sděluje, že jeho přednáška „Kras – výtvarné dílo přírody bude provázena diapozitivy standartní velikosti.
- 172.)KL Dr. Frant. (Němec ??? – nečitelné) SKB. 21.12.1946. Souhlasím s Vaším návrhem. Název své přednášky dne 29.1.1947 pozměňuji na : „Vznik a rozmanitost nerostných tvarů v krasovém podzemí“
- 173.)Koncept dopisu SKB, který byl zaslán všem literárně činným členům SKB. 22.12.1946. SKB se obrací na literárně činné členy s požadavkem zaslání seznamu písemných prací a to : Název časopisu, název článku a datum kdy vyšel. Jde o zařazení do Výroční zprávy o činnosti.
- 174.)KL Dr. Hugo Sáňka SKB. 22.12.1946. Přijímám přednášku, určenou na 5.03.1947, ale prosím o změnu názvu na „Speleologický folklor Moravského krasu“.

- 175.) Dopis Přípravného výboru „Slovenskej prírodovedeckej spoločnosti v Bratislavě – pozvánka na ustavující schůzi. 22.12.1946.
- 176.) Příloha předchozího dopisu : Stanovy Slovenskej prírodovedeckej spoločnosti.
- 177.) Dopis SKB Místní osvětové radě, ÚNV Brno, odbor školství. 22.12.1946. SKB oznamuje realizaci cyklu přednášek, referuje o jejich přínosu pro hospodářský vývoj brněnska a zdvořile žádá o finanční příspěvek na výlohy.
- 178.) Dopis Akciové moravské knihtiskárny „Polygrafie“ SKB. 23.12.1946. Jde patrně o vytištění Výroční zprávy. Polygrafie nemůže zpracovat rozpočet, pokud nezná rozsah rukopisu.
- 179.) Dopis „Lidové tiskárny“, s.z.s r.o. SKB. 23.12.1946. Údaje v dopise jsou naprosto nedostačující k výpočtu ceny.
- 180.) Cyklostylovaný dopis členům SKB. 23.12.1946. Vedení SKB se v tomto oběžníku obrací na členy SKB v sedmi bodech. Jde především o stažení členských legitimací členů, kteří pracují na pracovištích na území „Masarykova lesa“ Ředitelství ML zapíše a potvrdí do legitimací oprávnění pohybu v ML. Je otevřeno 14 pracovišť. Členové, kteří se dosud na žádné z nich nepřihlásili, necht' tak učiní. SKB žádá členy aby se zúčastnili pořádaných odborných přednášek, schůzí a dalších podniků SKB. Spolu s oběžníkem zasílá SKB šek na zaplacení členského příspěvku. Žádají, aby členové získali další zájemce o členství v SKB. V r. 1947 budou uskutečňovány pravidelné čtrnáctidenní porady s možností diskuse o problémech. Seznámení s potřebou informací pro připravovanou výroční zprávu.
- 181.) Dopis Dr. Kostroně SKB – seznam publikovaných prací. 26.12.1946.
- 182.) Dopis Tiskárny „Rovnost“ SKB. 28.10.1946. Nabízí výtisk brožury rozměru 16 x 22cm v rozsahu 32 stran, cena za 500 ks = 7 478,- Kč, za 1000 ks = 8126,- Kč.
- 183.) Dopis Ředitelství a.s. Melantrich. 28.12.1946. Předběžně nabízí brožuru 15 x 21 cm, 32 stran, 500 ks za 5 730,- Kč, 1000 ks za 6 343,- Kč. Upozorňuje ale, že v této ceně nejsou započítány štočky, které by účtovali podle rozsahu v závazném kalkulačním normálu. Ceny jsou předběžné, přibližné a zatím nezávazné.
- 184.) KL Dr. Mir. Pokorný SKB 30.12.1946. S datem i názvem přednášky souhlasí. Ještě sdělí, zda vybere vhodné diapozitivy. Omlouvá pozdní odeslání KL.
- 185.) Dopis Prof.Dr. Ing J. Pelíška SKB – seznam publikovaných prací. 31.12.1946.
- 186.) Dopis osvětové rady města Brna SKB. 31.12.1946. Osvětová rada odpovídá na dopis SKB ze dne 22.12.1946. Je ochotna přispět na cyklus přednášek finančně, ovšem jen za předpokladu, že bude uvedena jako spolupořadatelka, jinak by příspěvek nemohla zdůvodnit nadřízeným orgánům. Pro příště nabízí realizaci v objektech Komenského školy, kde by veškeré výdaje nesla Osvětová rada. Závěrem se OR ptá, jakou hotovost potřebuje SKB ke krytí výdajů na cyklus přednášek.
- 187.) KL Ing Josef Mazel SKB 2.1.1947. Prosím, abyste moji přednášku nazvali : „Voda v Mor. krasu.

Český speleologický klub pro zemi Moravskoslezskou v Brně.

Činnost v roce 1946

Korespondence a zápisy ze schůzí.

Část 2.

**Česká speleologická společnost
Základní organizace 6 – 12
„Speleologický klub Brno“
Archiv.**

**,Český speleologický klub
pro zemi Moravskoslezskou
v Brně.**

ROK 1947 :

**Činnost jeskyňářů – amatérů i profesionálů
Českého speleologického klubu pro zemi
Moravsko-slezskou v Brně v r. 1947, tak,
jak ji zachoval archiv.**

Činnost Českého speleologického klubu pro zemi Moravskoslezskou v Brně v r. 1947 :

- 1.) Zápis z výborové schůze SKB 3. 1. 1947. Přítomno 5 členů výboru, 3 omluveni, 4 hosté. Zápis chybí.
- 2.) Dopis Osvětové radě zem. Hl. města Brna. 5.1.1947. K dopisu z 31.12. SKB sděluje, že náklad na cyklus přednášek na základě výpočtu vychází asi na 2 000,- Kč. O.R. uvádíme jako spolupředatele, SKB také děkuje za pokyny a nabídku. Příspěvek laskavě zašlete.
- 3.) Odpověď Zdeňka Luňáčka na oběžník SKB. 6.01.1947 : K bodu 1. : Na území Masarykova lesa nepracuji, ani pracovat nehodlám. K bodu 2. : Pro léto 1948 se přihlašuji jako aktivní pracovník na pracovišti č. 8., tj. propast „U obrázku“ v Pustém žlebu. Dotaz : není u pracoviště č. 6. tisková chyba ? Jsou to „Nezvalovy objekty v Suchém žlebu ? (Nikoliv v Pustém žlebu, jak je uvedeno v oběžníku ?) K bodu 3. : Všechny akce, podniky i přednášky SKB se vždy zúčastním. K bodu 4. : Okamžitě vyřídím. K bodu 5. : O členství v SKB má zájem Vlad. Kučera, nyní bytem Mor. Třebová Farní ul 8. S boskovickou skupinou v krasu již významně pracoval. Po přestěhování má zájem o pracoviště č. 14., bod 2., tj. v území Konicko – Bouzovsko – Mladečském. K bodu 6. : Pokud mi to bude možné, vždy se těchto podniků zúčastním a již se na ně těším. K bodu 7. : „Nové jeskynní objevy v Josefském údolí v Mor. krasu“ vyšlo v „Turistických novinách“ č. 3., roč. 2., 18.01.1946 se dvěma fotografiemi. Mimo to jsem po dohodě s kolektivem členů „Jeskyňářského odboru muzejního spolku v Boskovicích“ napsal a členy nechal schválit článek „Nové jeskyně v boskovických ostrůvcích Mor. Krasu“, vyšlo ve „Slově národa“, roč. 2., 12.11.1946. (pouze vydání se **** - tj. pro západní Moravu). Článek má asi 60 řádků.
- 4.) Dopis SKB přisedícímu ZNV, členu rady ZNV p. Václavu Hanákovi. 8.01.1947. Všichni účastníci přednáškového cyklu potvrdili svoji účast. Vezměte prosím na vědomí, že přednáškový cyklus začíná dne 15.01.1947 v 19,00 hod v přednáškové síni MZM a prosíme Vás, abyste se ke svému úvodnímu projevu k zahájení této akce dostavil.
- 5.) Dopis K. Rézla SKB. 9.01.1947. V příloze zasílá adresu Fr. Proroka.
- 6.) Dopis SKB Přírodovědecké společnosti v Ostravě. 9.01.1947. SKB zdvořile žádá o subvenci na výzkumné a badatelské práce v Mor. krasu. Současné problémy výzkumu jsou vázány na finanční zajištění nezbytných potřeb. Nadšení a obětavost členů na tak rozsáhlé úkoly nestačí. V příloze SKB přikládá popis problémů Jedovnického potoka. V případě udělení subvence se SKB zavazuje podávat podrobné zprávy o výsledcích výzkumu, případně odborné práce pro Sborník Přírodovědecké společnosti. (*Souvisí s dopisy č. 23 z 31.01., č.25 z 7.02., č. 34 z 19.02.*)
- 7.) Dopis členům SKB obsahuje v příloze program přednáškového cyklu SKB.
- 8.) Dopis SKB Ředitelství SNB – spolkovému odd. 11.01.1947. SKB oznamuje uspořádání přednáškového cyklu. Seznam v příloze.
- 9.) Dopis Cyrila Rösela SKB. 11.01.1947. Zasílá legitimaci k opravě jména Rézl na Rösel, jaké má zapsáno ve všech osobních dokladech.

- 10.) Dopis SKB Poštovní hospodářské ústředně v Praze. 12.01.1947.
SKB v dopise prosí o bezplatné přenechání přebytečného telefonního materiálu pro zabezpečení práce v jeskyních.
- 11.) Dopisy SKB Rektorátům : Techniky, Vysoké školy zemědělské, Vysoké školy zvěrolékařské,
Děkanátům Masarykovy university : Fakultě právní, lékařské, přírodovědecké a filosofické : Oznámení cyklu přednášek. Žádost o vyvěšení tohoto oznámení.

ČESKÝ SPELEOLOGICKÝ KLUB PRO ZEMI MORAVSKOSLEZSKOU V BRNĚ

společně se Zemskou osvětovou radou a Osvětovou radou zem. hlavního města Brna a za součinnosti Svazu přírodovědeckých spolků v zemi Moravskoslezské a Moravského zemského musea v Brně pořádá cyklus přednášek

O MORAVSKÉM KRASU

- 15. ledna 1947** Zahájení cyklu proslovem člena rady zemského nár. výboru p. Václava Hanáka.
J. S. děkan přírodovědecké fakulty Masarykovy university
prof. dr. František Vitásek **Kras, výtvarné dílo přírody**
- 22. ledna 1947** Prof. dr. Karel Zapletal **Jak vznikl Moravský Kras**
Vl. rada inž. Josef Mazel **Voda v Moravském Krasu**
- 29. ledna 1947** Prof. inž. dr. Josef Pelíšek **Půdy a jeskynní sedimenty Moravského Krasu**
Dr. František Němec **Vznik a rozmanitost nerostných tvarů v krasovém podzemí**
- 5. února 1947** Dr. Miroslav Pokorný **Diluviální zvířena Moravského Krasu**
Doc. dr. Josef Skutil **Z pravěku Moravského Krasu**
- 12. února 1947** Doc. dr. Alois Zlatník **Lesy Moravského Krasu**
Prof. dr. Ladislav Hosák **Historie Moravského Krasu**
- 19. února 1947** Prof. inž. dr. Josef Pelíšek **Mikroklimatické poměry jeskyň Mor. Krasu**
Prof. dr. Josef Kratochvíl **Fauna moravských jeskyní.**
- 26. února 1947** Prof. dr. Josef Podpěra **Floristické poměry Moravského Krasu**
Doc. dr. Alois Zlatník **Ochrana přírodních památek v Moravském Krasu**
- 5. března 1947** Prof. dr. Vladimír Stupka **Moravský Kras v krásné literatuře**
Prof. dr. Hugo Sánka **Speleologický folklor Moravského Krasu**
- 12. března 1947** Red. rada Antonín Boček **Neznámé světy Moravského Krasu**

Přednášky se konají vždy ve středu přesně v 19 hod. v přednáškovém sále Moravského zem. musea v Brně. (Přístup ze Zelného trhu musejním nádvořím.)

Vstup volný.

- 12.) Dopis SKB MNV v Jedovnicích. 15.01.1947. SKB se na MNV Jedovnice obrací s uctivou prosbou o laskavé přispění v následujících záležitostech : Zahajujeme průzkum podzemních prostorů mezi Rudickým propadáním Jedovnického potoka a Býčí skálou ve Křtinském údolí. Probíhá čerpání Šenkova sifonu v Býčí skále. Vodu z tohoto sifonu nelze dokonale vyčerpat. Proto potřebujeme člun pro 3 – 4 osoby, na přepravu osob a materiálu za sifon. Možnost opatřit si takové plavidlo nemáme. Na Vašem Jedovnickém rybníku je řada podobných člunů. Prosíme o vyšetření, zda by některý z majitelů byl ochoten takový člun na dobu nezbytnou zapůjčit. O podmínkách zapůjčení bychom se potom s majitelem domluvili. Jak jste se mohli dočíst v Moravském vlastivědném věstníku, hledáme místo uložení archivu někdejšího báňského úřadu v Jedovnicích. Hledáme tento archiv a obracíme se na Vás, zda nám nemůžete poradit či upozornit nás na pamětníka, který by o archivu něco věděl. *(Souvisí dopisy : č.18 z 27.01., č.30 z 10.02, č.32 z 13.02, č. 33 ze 14.02., č. 54 ze 16.03. č. 66 z 28.03., č. 71 z 3.04.)*
- 13.) Zápis z výborové schůze SKB. 17.01.1947. P.prof. Sobol dosud nesvolal schůzi komise, která má vypracovat jednací řád. Bylo, oznámeno, že cyklus přednášek byl úspěšně zahájen dne 15.01.1947 děkanem Přírodovědecké fakulty MU prof. Dr. Fr. Vitáskem. Téma přednášky : Kras, výtvarné dílo přírody. Dále pokladník přednesl zprávu, která byla schválena. Hotovost pokladny činí 1 264,40 Kč. Všichni činovníci vypracují zprávy o činnosti pro Valnou hromadu. Nezávazně se uvažuje o rozšíření výboru, což by ale znamenalo změnu stanov. Projednání se odkládá na příští zasedání výboru. Příští výborová schůze také vypracuje kandidátní listinu pro Valnou hromadu. Návrh pořízení vývěsní skříně SKB dostal k řešení p. Kyněra. Námět na svolávání společných schůzí pracovních skupin bude řešen na příštím zasedání výboru.
- 14.) Dopis SKB děkanu Přírodovědecké fakulty MU, prof. Dr. F. Vitáskovi. 17.01.1947. Dopis je poděkováním za přednášku dne 15.01.1947 a ujištěním, že SKB chce poctivě sloužit rozvoji moravské speleologie.
- 15.) Dopis Hugo Sáňky SKB. 19.01.1947. Hugo Sáňka v dopisu děkuje za přání k životnímu jubileu.
- 16.) Dopis Jana Černohlávka SKB. 26.01.1947. Pisatel zasílá přihlášku do SKB, svoji a svého bratra.
- 17.) Dopis VŠZ – Ústav použité entomologie SKB. Ředitel ÚPE Dr. Kratochvíl zasílá pro knihovnu SKB přiložený list novin (patrně s článkem na aktuální téma). Příloha chybí.
- 18.) Dopis ČKD Blansko MNV Jedovnice. 27.01.1947. K Vašemu dopisu ze dne 18.01.t.r. sdělujeme, že v našem závodě žádný takový (báňský) archiv není a ani nikdo z našich zaměstnanců o takovém archivu nic neví.
- 19.) Dopis SKB p. Florovi, kontroloru pošt. 28.01.1947. V dopise je vysloveno poděkování za dodávku telefonického materiálu.
- 20.) Dopis SKB p. Dolečkovi, kontroloru pošt. 28.01.1947. Stejný obsah dopisu.
- 21.) Dopis SKB Ředitelství lesního statku VŠZ „Masarykův les“. 29.01.1947. SKB oznamuje, že ve dnech 25. a 26.01.1947 byl vyčerpán Šenkův sifon. Zůstalo asi 60 m dlouhé jezero, přes které bude možná přeprava lodí. Instalace lodě bude provedena 2.02.1947. V době čerpání byl p. prof. Dr. Pelíškem proveden stratigrafický a pedologický výzkum a limnologický výzkum provedl p. prof. Dr. Kratochvíl.

- 22.) Dopis SKB Zemskému národnímu výboru v Brně. 29.01.1947. SKB popisuje v dopise dosažené výsledky, odvolává se na dělení pomoci UNRRA a požaduje finanční pomoc ve výši 200 000,- Kč.
- 23.) Dopis Přírodovědné společnosti v Ostravě SKB 31.01.1947. Spol. v Ostravě oznamuje, že na své schůzi dne 29.01. uznala důležitost Vaší výzkumné práce a oprávněnost žádosti o finanční podporu. Byla Vám odsouhlasena podpora ve výši Kč 250,-. Jsme si vědomi, že potřebujete více, ale naše finanční situace nám uvolnění větší částky pro Vás nedovoluje. S naší strany jde spíše o projev dobré vůle než o podporu, kterou byste potřebovali.
- 24.) Dopis SKB obvodnímu lékaři MUDr. Arnoštu Martincovi v Adamově. 3.02.1947. SKB děkuje Dr. Martincovi za vydatnou pomoc, kterou jeskyňářům poskytl přes nevhodnou dobu a značnou vzdálenost při nehodě v Býčí skále.
- 25.) Dopis Přírodovědné společnosti v Ostravě SKB. 7.02.1947. Spol. v Ostravě oznamuje, že odeslala SKB zásilku publikací, které dosud vydala.
- 26.) Dopis Karla Šebely (patrně – podpis velmi špatně čitelný). 6.02.1947. Pisatel omlouvá jednak to, že nedodal zprávy o vykonané práci, jednak pokles svého výkonu. Uvádí, že má ženu v nemocnici a navíc choré dítě, proto se musí věnovat především rodinným problémům a žádá o pochopení. Posílá kolegu Fischera, který potřebuje zapůjčit fotografie, zachycující vnější krasové jevy.
- 27.) Dopis SKB Velitelství vojenského útvaru 4520 v Brně. 7.02.1947. SKB žádá přidělení menšího minérského armádního oddílu pro trhačí práce v Býčí skále. Dále dopis obsahuje podrobné zdůvodnění této potřeby.
- 28.) Dopis členům SKB (patrně rozesílaný někdy kolem 7.- 8. 02.1947). Tento dopis upozorňuje členy, že práce v Býčí skále a Rudickém propadání se konají vždy o sobotních odpoledních a nedělích. V sobotu 15.02. se bude pracovat ve Výpustku, za účelem získání potřebného materiálu pro pracoviště v Býčí skále. Dopis dále obsahuje organizační informace.
- 29.) Zápis z výborové schůze SKB 10.02.1947. Přítomno 12 členů výboru, 1 omluven. Zápis chybí.
- 30.) Dopis bývalého Horního a hutního ředitelství (Berg – und Hüttenwerksdirektion in Blansko), respektive C.K. okresního úřadu v Blansku MNV v Jedovnicích. 10.02.1947. Národní správa Velkostatku Rájec – Blansko oznamuje, že ve zdejším zámku pobýval před několika léty delegovaný úředník z Ostravy, který požadované doklady ve zdejším archivu vyhledával a je odvážel neznámému kam. V přítomnosti není známo, kde se tyto doklady nyní nachází.
- 31.) Dopis Inspektorátu Okresní osvětové rady zemského hl. města Brna. 11.02.1947. Zasilají částku 2 000,- Kč prostř. Poštovní spořitelny. Žádají potvrzení příjmu a přesný výkaz konaných přednášek.
- 32.) Rukou psaná poznámka Dr. Pelíška bez data : Podat podrobnou zprávu o nových objevech v Býčí skále, uvést další program (zároveň možné zpřístupnění jeskyní, nutného osvětlení apod.) objevných prací a požádat o 100 000,- Kč na další slibné objevy. Obnos má být vyúčtován ředitelství Masarykova lesa. Adresovat : Ředitelství školního závodu „Masarykův les“ při Vysoké škole zemědělské.
- 33.) Dopis SKB na Ředitelství školního statku „Masarykův les“ Vysoké školy zemědělské v Brně. 11.02.1947. Obsahem dopisu je zpráva o průběhu prací při řešení problémů ponorného Jedovnického potoka. Vzhledem k rozsáhlosti

zprávy kopírujeme ji do tohoto textu celou.

Titl.

ředitelství

Škelského statku „M a s a r y k ů v l e s“
vysoké školy zemědělské

v

B r n ě.

V účtě podepsaní zástupci výše uvedeného spolku podávají ve smyslu usnesení výberu ze dne 10.t.m. zprávu o výsledku desavadních prací při řešení problému ponorného Jedovnického potoka a s tím spojeného projektu spojení jeskyně Býčí skála s Hugonovými jeskyněmi za uvedeným posudáním.

Náš spolek projektoval původně současný průzkum z obou stran, tedy jak z dosud přístupného konce Býčí skály, tak i z Propadání samého. Z důvodů technických, hlavně však pro nedostatek peněžních prostředků, potřebných k vybudování a udržení, popř. opravě již stávajících zařízení v uvedených místech museli jsme se, ač početně stavem čleastva, hlavně lezečů pro tento úkol docela dobře připraveni, omeziti na pronásknutí do onoho času nepřístupných prostor z Býčí skály. Tam uzavíral cestu k dalšímu, nám již známému pokračování t.zv. Býčí sifon, který se od r.1921, patrně nejvíce za katastrofální povodně r.1927 opět naplnil vodami, tak že se stal nepřekročitelným.

Vyskytlo se několik projektu k jeho zdoání, na př. prostřílením nejméně 65 m dlouhého tunelu od isohypsy 312 nad sifonem dle mapy v Bočkově „Mar.Kras“ /naklad.Körber, Praha/ k místům mezi isohysami 309 až 310 na druhé straně sifonu, leč rozhodli jsme se na podkladě zkušeností nabytých při střílení tunelů ve Slezských jeskyních, kde odberná firma r.1928 // rozpočetla náklad jedné běžného metru na Kčs 1000.- vzhledem k dnešním cenám a mzdám a k pravděpodobné dlouhé době prací s takovým průstřelem spojených, že sifon prostě vyčerpáme do hloubky, která nám umožní, abychem člunem projeli pod hřebeny škrtiče na druhou stranu.

Projekt tento byl schválen na poradě příslušné komise, v níž za Vysokou školu zemědělskou zasedají i pánevé prof.dr.inž. Josef Pelíšek a inž.dr.Karel Kestran.

S přípravnými pracemi započali jsme koncem listopadu 1946 stavbou pevné brány na nejvhodnějším místě u značnějšího vchodu do Býčí skály, čímž jsme znemožnili nepovolaným a nepříznivým přístup k pracovišti a možná akty sabotáže a umožnili uskladnění náradí, střežů a různých nutných, mnohdy pouze vypůjčených předmětů v uvedené jeskyni. Od stavby brány, chránící podobným způsobem důležité prehistorické a archeologické památky v t.zv.Předstání jsme k svému politování pro nedostatek materiálu a peněz museli upustiti.

Počátkem ledna 1947 zahájeny úpravné práce v jeskyni samé urovnáváním půdy a odstraňováním v cestě stojících balvanů různých rozměrů, tak že netsálo položení hadic, nutných k vyčerpání vody ze sifonu Býčího nic v cestě. Současně jednáme s ředitelstvem Městského požárního sboru v Brně o zapůjčení agregátu pro čerpání a potřebných čerpacích a vypustných hadic v délce asi 900 m, dále pevného gumového člunu pro případnou přepravbu, pochodní pro osvětlení prostor větších rozměrů a přepravu všech těchto předmětů, jichž pořízení pro nás vlastními prostředky bylo nenyhlitelné, na místě samé.

Městský požární sbor, hlavně přičiněním Městského stavebního úřadu/přednosta pana inž. Frant. Okáč / nám neobyčejně se schválením pana předsedy Ústř. Národního výberu pro Velké Brno přišel všemožně vstřícně a umožnil nám, počínaje dnem 18. ledna 1947, že členem 4 pracovních dnů jsme zdělali vytčený sobě úkol a snížili čerpáním vody hladinu sifonu o téměř 3 m.

Práce tyto neproběhly ovšem bez určitých technických a jiných obtíží a stravy výfukovými plyny z agregátu ohrozily po několikráte pracující členy klubu a sba nám přidělené členy požárního sboru, tak že musel jednou v noci býti k stráveným pracovníkům povolán lékař z Adanova, p. dr. Arnošt Martinec, který svědomitým ošetřením postižených a injekcemi je přivedl opět k sobě, což ovšem jim nevažilo, aby příštího dne opět nastoupili dobrovolně na ohrožená místa k další práci!

Ve dnech 25. a 26. ledna 1947 byly čerpací práce prozatímne dokončeny a malým gumovým průzkumným člunem se přes dusivo u atmosféru odvážil člen Klubu, p. Vodička Jiří, posluchač vysoké školy zemědělské v Brně k obhlídce výsledku pumpování a situace na druhém břehu.

Postup do opět /po 25 letech!/ uvolněných prostor, jiniž na svém postupu směrem k Rudickému propadání jsme museli nezbytně přejíti, nebyl onoho dne pro jedovaté plyny z agregátu naprosto možný, a byl vedoucím prací určen na příští sobotu a neděli.

Ve dnech 1. a 2. února 1947 přeplavili se účastníci exkurze po 4 až 5 na druhý, velmi baheaný břeh, čehož se zúčastnili, jakož i ve dnech 8. a 9. února 1947 páni profesoři Vysoké školy zemědělské dr. Pelíšek, dr. Kratochvíl a dr. Zlataík, kteří na místě samém ihned konalí edberná studia a pozorování a zjišťovali fotograficky různé důležité okolnosti rázu faunistického, floristického a geologicko-tektonického jakož i pedologického.

Prostory, nově zpřístupněné, vykazují řadu morfologických změn oproti pozorování našeho předsedy p. rady Bečka z r. 1921. Všechny tyto změny budou v nejbližších dnech pečlivě studovány a výsledky uveřejněny v některé edberné publikaci. Jde zejména o značné sedimentace a naplňování prostor naplaveninami, což místy máni úplně ráz prostor a hloubky vedních nádrží.

V neděli dne 9. t. m., již v pozdních odpoledních hodinách, pronikli někteří účastníci výpravy do konečného mlčkého a širokého sifonu, který prozatím tvoří nejzašší bed, kam ješt se lze dostat, a vnikli do dalších prostor, rázu kaplí, naplněných vodami do celkové další délky asi 40 m.

Další postup do předu, který projektujeme jednak na vlastním toku Jedovnického potoka, jednak případnými vyššími patry, jimiž netekou vody a které nás mohou informativně vésti do prostor, dosud úplně neznámých, k nimž přístup takovými kominovitými a výše položenými chodbami je horolezecky svažší a připouští do budoucna lepší volbu prostředků, jak pro úpravu těchto prostor jest nám postupovati, bude v největší míře odvislým od se nejrychlejšího zavedení elektrického proudu, který nám provisorně umožní osvětlení dnes již asi 650 m dlouhých přístupných chodeb a hlavně pracovišť, a který nám umožní jednak čerpání sifonů proti toku vody bez nebezpečí otravy plyny výfukovými/při čerpání benzínem/ jednak pohodlné a rychlé vrtačí práce, kde bude nutno prostřeliti skalní celinu neb rozšířiti slibné škvíry a pukliny.

Jak z příložených výkresů, hlavně ze schematu průřezu celého problému je patrné, je mezi oběma, dnes známými kritickými body, t. j. konečným sifonem v Býčí skále a konečným sifonem v Hugenových jeskyních vzdušná vzdálenost asi 2½ km při normálním spádu krasových vod v moravském centrálním krasu a te 24 m na uvedenou vzdálenost.

Mezistup se tudíž obávati propastí neb hlubších sifonů a dle charakteru dosud známých prostor na obou stranách problému budeme míti největšinou /výjimky jsou ovšem možné/ vyseké a dlouhé prostory před sebou! Nejsou vyloučena, ba je pravděpodobné, že směr nových, dosud neobjevených chodeb se bude dle zákonů přírodní břídlivosti namáhati ještě v typickém krasovém úhlu lámat, leč tato okolnost musí při dalších objevných pracích, které právě začínáme, vzata bezpodmínečně v úvahu.

Bude-li nám výdatnou hmotnou pomocí /finanční a i materiálem! /umožněno, pracovati z obou stran současně, sníží se jak deba trvání těchto pionýrských prací, tak i možnost rychlého přiblížení se obou pracovních skupin velmi značně!

Jak dnes přibližně vypadá situace, vkradená do speciálky měřítko 1 : 25000, budiž lask. seznáno z připojené mapy situace mezi Býčí skálou a Rudickým propadáním. Zde je i patrné, že výše uvedené úchyly z původního směru SSV k JJZ hlavně v druhé části problému jsou patrné.

Zdůrazňujeme však zvláště, že bude i h n e d nutno pracovati na uvolnění a rozšíření odtekových kanálů směrem k dnešním třem východům tekoucích vod v Jesefevském údolí, které jsou t. č. tak úzké, že tvoří rychlému odtékání vod, hlavně za vyšších stavů a zvláště za povodní a jarní rozjízě, nebezpečnou překážku, která může dokonce způsobiti opětne zatopení Býčího sifonu!

Proto prosíme o povolání k rychlému zákroku v tomto směru, hlavně prostřelením odtekových prostor a rozšířením východů vod na denní světlo, při čemž bude dbáno se nejvíce toho, aby přirozený a původní vzhled těchto míst nebyl nijak citelně porušen.

Mimo to bude nutno neprodyšně uzavřítí závalové místo v t. zv. Úzkém kanálu, který v dosti nízkém niveau spojuje Býčí sifon s místy těsně před nynějším odtekovým sifonem v Kašenu se nacházejícím. I u „rozvedí“ při kátě 310.10 bude nutno vystavěti zídku asi 1½ m vysokou, která zabráni přetékání vzduté hladiny vody do Býčího sifonu.

Tyto naprosto nutné zabezpečovací práce provedené za odborného dohledu pana ředitele měst. stav. úřadu v Brně inž. Okáč a jeho inženýrů /p. řed. Okáč jest naším členem/ a za přispění hydrologa pana inž. vláď. rady Mazela.

Po řádném vyzkoušení těchto sbranných opatření a po prozkoušení do nových prostor překročili bychom za odborné spolupráce znalců v oboru elektrotechniky k definitivnímu instalování elektrického osvětlení jeskyní a domů, které dle zkušeností, nasbíraných v severní části centrálního krasu dodá za pomoci pomerných lamp v sifonech, po nichž bude zavedena plavba čluny, celému komplexu různetvárných prostor ráz přímo pohádkový. Tím a velikostí projektu, dále snadnou přístupností všech prostor, hlavně tím, že nebude třeba upravovati a stavěti obtížná a návštěvníka unavující schodiště a schody, pak blízkostí Brna a Adamevského nádraží, jakož i romantičnosti krásného údolí, jimž k Býčí skále za necelých 3/4 hod. pěšky pohodlně dospějeme, zvýšíme návštěvu turistů a cizinců v tyto dosud celkem speníjená místa a přispějeme v nemalé míře k národněhospodářskému povznesení kraje a okolí /zvláště zavedením elektr. proudu do Josefova a stavení v okolí/ a ku povznesení cizineckého ruchu v naší zemi, což se bude zrealizovati ve státní bilanci.

Jako spolek bez jakékoliv podpory, jehož činní členové platí při značných nákladech jejích jedné a dvou denních pracích na tomto projektu pouze nepatrný členský příspěvek Kčs 20.- ročně, nemůžeme ovšem všechny tyto plány uskutečniti a prosíme tudíž vážené ředitelství školního statku, „Masarykův les“ při vysoké škole zemědělské v Brně o umožnění dalších velmi nadějných výzkumných pracích v tomto úseku ve výši Kčs 100000.-, kterýžto obnos při spřístupnění dosud známých a prostor, které ještě objevíme a které budou uvedeny způsobem elektricky osvětleny, se mnohonásobně vrátí zpět ve formě příjmů/vstupného/, jakož i nepřímé /daně, poplatky, pobyt cizinců u nás atd./

Podmínkami ohledně přísného vyúčtování subvence k uvedenému účelu se milerádi a svědomitě podvolíme!

Doufáme v lask. brzké a příznivé vyřízení naší uctivé prosby k rukou našeho předsedy p. řed. rady Ant. Bočka a děkujeme již předem za laskavost, obětavost a pochopení našich nezištných snah.

V dokonalé úctě

za:

předseda.

za jednatele

- 34.) Dopis Místního národního výboru v Blansku MNV v Jedovnicích. 13.02.1947. Na dotaz MNV Jedovnice, kde je uložen archiv báňských úřadů bývalého horního a hutního ředitelství v Blansku odpovídá MNV Blansko, že o takovém archivu nic neví. Radí, obrátit se na bývalé Ředitelství Rájeckého panství, které by o archivu mohlo něco vědět.
- 35.) Dopis MNV Jedovnice SKB. 14.02.1947. K Vaší žádosti o zapůjčení loďky pro práce v Býčí skále sdělujeme : Obec Jedovnice loďky nevlastní, ale obraťte se na pana Hrazdíru, který vlastní několik takových vhodných lodí. Určitě se dohodnete. Kontakt : Jan Hrazdíra, Jedovnice č. 385. Pokud jde o archiv, pátráme po něm a zjišťujeme.
- 36.) Dopis p. Vincence Ščudly st. SKB. 16.02.1947. Autor vzpomíná na přednášku předs. Bočka v Boskovicích. Sděluje, že musel odmítnout nabídku prof. Absolona na přednášku, neb A. chtěl přednášet v rámci své firmy, což vzhledem k nečlenství Absolona v SKB nemohl Ščudla akceptovat. Zasílá podklady pro vystavení legitimací nově přijatých členů a žádá jejich vyřízení do Valné hromady.
- 37.) Dopis SKB Přírodovědné společnosti v Ostravě. 19.02.1947. SKB potvrzuje příjem zásilky knih a částky 250 Kč a uctivě děkuje za projevenou podporu. Peníze budou vloženy do výzkumu.
- 38.) Dopis SKB Tiskárně Polygrafia v Brně. 19.02.1947. SKB zasílá svoje data pro „Adresář města Brna“.
- 39.) Dopis SKB Státnímu památkovému úřadu, p. přednostovi Sochorovi. 20.02.1947. V rámci stanoviska ochrany památek žádá SKB o doporučení pro povolení provádění stělmistrovských prací v Mor. krasu pro Ing.C. Jiřího Vodičku který je odborně zpracovaný speleolog, dříve horník a minér s patričními zkouškami, nyní studující Vysoké školy báňské v Ostravě
- 40.) Dopis SKB Prof. Dr. Josefu Podpěrovi, přednostovi botanického oddělení MU v Brně. 21.02.1947. SKB p. prof. upozorňuje na to, že má příští středu přednášku na téma „Floristické poměry Moravského krasu.“
- 41.) Dopis SKB Ředitelství školního statku „Masarykův les“ při VŠZ. 24.02.1947. SKB upozorňuje Ředitelství ML na skutečnost, že Ministerstvo zemědělství uvolnilo národní správě „Moravský kras“ 38 000,- Kč na uvedení jeskyně Kůlny (ze které udělali němečtí okupanti výrobní halu válečného materiálu) do původního stavu. SKB navrhuje pokusit se o získání takové dotace pro „Předsíň jesk. Býčí skála“ a pro jeskyni „Výpustek“, které jsou v majetku „Masarykova lesa“, případně i pro jeskyni „Drátenickou“. SKB na toto téma již předběžně jednala se Státním památkovým úřadem v Brně, které je ochotno tento požadavek podporovat.
- 42.) Dopis SKB podniku „Národní správa Moravského krasu“. 24.2. 1947. Protože tento dopis považujeme pro klíčový přístup k výzkumným pracem SKB závažným, otiskujeme jej zde v plném znění :

V Brně dne 23/2 1947.

Považujeme za nutné a dobré věci za prospěšné upozorniti na řadu povážlivých a nezdárných zjevů, o nichž nám naši členové podali v poslední době zprávy a jež se týkají jeskyní sloupsko-šošůvských, nacházejících se ve Vaší správě.

Po příslušné poradě zájemců o bádání v jeskyních v severní části centrálního krasu na Moravě, které předsedal pan předseda ZNV Václav Hanák a kde nám bylo přířknuto několik úseků z uvedeného území ku studiu a průzkumu vyhotovil pan prof. dr. Karel Zapletal, jako přednosta oddělení pro výzkum jeskyní a krasu v Zemskému muzeu písemné povolení pro naši sloupskou skupinu k rukám p. řed. rady Ant. Bočka, který se průzkumem sloupských jeskyní již několik desítek let zabývá a který z pověření akce spol. Mor. Krasu po několik roků přednášel o Mor. Krasu a jako úřadující člen předsednictva uvedené korporace řídil administrativu této. Povolení toto je datováno 17. VIII. 1946 a započala příslušná skupina svoje práce jako pokračování prací dřívějších za několik dnů na to.

1./ Přes jasné začáti tohoto povolení a přes ujištění pana prof. dr. Zapletala, že jde o celé bludiště sloupsko-šošůvské, odešel sva spolunajítel t. zv. Šošůvských jeskyní, Josef Břoušek, srý jako plomoceník svého otce členům Klubu vstup do této části jeskyní, ač právě budoucnost otázky řešení problému podzemního toku Půakvy je zde váž ána na probádání spodních pater /Černá propastí/ a případného pokračování i v paterách horních. Odvolal se při tom na dopis Vaší úřednice ml. Geržové, dle něhož se propouští jeskyně Šošůvské ze slouvy a Vázi, o kterémžto usnesení pan dr. Zapletal ničeho nevěděl. V důsledku tohoto zjištění v Zem. muzeu bylo nám výše uvedené povolení dne 30. X. 1946 Národní správou Mor. Krasu v kanceláři na Zelném trhu se souhlasem p. dr. Zapletala znovu potvrzeno. Máme důvodně za to, že tím bylo jednání p. Jos. Břouška, s nímž jsme s opatrností nechtěli vyvolati spory, klasifikováno jako neoprávněné!

2./ V noci ze dne 30. XI. 1946 na 1. XII. 1946, kdy velká část členstva našeho spolku prováděla průzkum sloupských vodních toků barvením vody, kterýžto vědecký pokus kontroloval Zemský výzkumný ústav v Pisárkách v Brně, a o němž bude vědecká i širší veřejnost uvědoměna zvláštní tiakovou zprávou, byl přistižen Jos. Břoušek bez vstupenky ještě s dvěma osobami v jeskyních Eliščině a Starých skálách. Bylo právě 11.35 hod v noci! Jeskyně Staré skály jsou od šošůvských odděleny hřevní, které jsou uzavírány tak, že ze strany šošůvské lze libovolně a nekontrolovatelně do Starých skal, kdežto opačně nikoliv! Kdo pak ručí za poškozování a různé neglechy, které se tu nyní velmi často vyskytují?

3./ Téže noci, v kritické době, kdy několik našich členů přecházelo velmi nebezpečným traversem Nagelovou propastí Chodbou průvanů směrem k Bočkovu oknu a Wankelovým jeskynám po strané stěně propasti, nastalo náhle ve 12.07 krátké spojení v celém bludišti. Reflektor v Nagelově propasti ovšem zhasl a 4 lezei se ocitli ve velmi nebezpečné situaci uprostřed kolmé stěny propasti! Závada byla našimi členy ihned v rychlosti odstraněna/ na štěstí byli výpravy účastní i odborníci elektrotechnici/ tak že k neštěstí nedošlo! Bylo zjištěno, že úmyslná porucha byla způsobena asi u rozvodové desky v šošůvské části bludiště, a to v době, kdy máme spatřená skupina pozdních návštěvníků v tato místa mohla dojít!

4./ Dne 28. srpna 1946 byl činný člen skupiny, p. Balák z Blanska, pověřen úkolem, aby zjistil stavy vody ve spodních patrech jeskyně. Když po splnění úkolu se zeznašy se ubíral zpět jeskyní Eliščinou, uslyšel hlomoz padajících balvanů z komína nad Tureckým hřbitovem. Citujeme doslova znění příslušné části jeho exkurzní zprávy:

„.....Zpáteční cesta byla podniknuta přes Eliščinou jeskyni. Zde za výhodní stěnou, kde dříve pracovala skupina p. odb. uč. Šebely, byl slyšen rachot padajících kamenů neb podobně, trvajících asi ½ minuty, který se pak opakoval a činil dojem, že tam někdo pracuje. Bylo právě 24.30 hod.“

5./ Dne 26. XII. 1946 byli členové klubu /2 páni / svědky rozhovoru úřednice Nar. správy sl. Geržové, zedn. místra J. Jalového z Blanska a dvou jin. neznámých prominentních pánů o poměrech v Mor. Krasu.

Z protokolu sepsaného ihned po hovoru uvádíme některé závaznější údaje: p. J. Jalový prohlásil, že Speleologický klub žádné subvence nedostane /! /neboť vade špatnou, politiku“ Když sl. Geržová spatřila několik snímků interiérů ze spodních pater jeskyních, že fotografování není dovoleno, /porovnejte lask. s povolením p. dr. Zapletala! / a nebude trpěno! Jos. Břoušek sl. přivedl výprava žáků s profesorem, na kterou uvedená společnost čekala. Když vrchní průvodce entěl žáků prodati vstupenky, řekla sl. Geržová, že toho není zapotřebí, neboť elektr. proud se spotřebuje pro její společnost. V dalším rozhovoru se p. Jalový zmínil, že Speleologickému klubu bude odebráno povolení k bádání ve Sloupských jeskyních. -Těžeme se udiveně, jakým právem hovoří tento pán takovým způsobem o odborné organizaci speleologické, jediné toho druhu v celé republice, jejíž členy jest značný počet vysokoškolských profesorů, odborníků evropského formátu?

6./ Dne 11. ledna 1947 byl vyslán člen Klubu p. Ryšavý za účelem mikroklimatického měření a zjištění stavu vodních hladin v sifonech na dně propastí do Sloupu. Při procházení Chodbou u řezaného kamene padlo v 17.45 hod proti němu několik výstřelů jako by z pušky, které se opakovaly. Nevěda co to má znamenati, vrátil se k vehodu do jeskyní. Vrhací průvodce nevěděl, že by se v jeskyních pracovalo trháním skalních celin. Jeskyně byla při vstupu p. Ryšavého uzamčena a klíč byl u vrchní průvodčího!

7./ Dle sdělení vrchní průvodčího p. Ševčíka ařezal někdo v Nicoové jeskyni asi 2 m kabelu! Současně jim sdělil tento náš člen, že mu někdo uzmul jeden ze silných kůlů, které měl ležeti u dřevěné brány na konci Velké síně. Tyto nepřístojnosti připisoval p. Ševčík na účet našeho členstva, ač tito již od 14-15 prosince m. r. ve Sloupu nepracu-

ji vbludišti sloupském, jelikož skupina sloupská byla od té doby na určitou dobu nasazena jako výsonec při řešení problému toku podzemního běhu Jedovnického potoka, kde je zapotřebí součinnosti až 35 osob na jednu pracovní směnu. Co se týče oněch trásek od uvedené dřevěné brány, bylo našim členům známo, že se nachází v t.zv.H shodbách, objevených sv.č. p. radou Bočekem, na jejichž průkopu pracovali tehdy nymější p. vrchní průvodce v. Ševčík osobně. Kdo tránek v tato odlehlá místa odnesl, není našim členům známo, sami ho k ničemu nepotřebovali a nevědí, k jakému účelu byl v tato místa zavlečen. Na jeho nález upozornili p. Ševčíka.

Zdá se, že všechny tyto případy a ještě další naší anisosity, které se tu velmi často opakovaly a asi přímo navazovaly na provokativní počínání oproti našim členům již v době dřívější /na př. povolání četnictva na pracující skupinu, která všechna potřebná povolení měla u sebe a v pořádku, upozornění Němců na naši činnost atd. atd./ lze označiti a charakterisovati jako snahy určitých kruhů nebo osob, směřující k zamezení klidné odborné a vědecké práce našeho Klubu tím, že se snaží z těchto nepřístojností mařkauti Český speleologický klub pro zemi Moravskoslezskou v Brně.

Vzhledem ke všem těmto okolnostem, které brání silovědomé, klidné a odborně řízené vědecky podložené výzkumné práci, prosíme, aby vážená Národní správa Mor. Krasu uvážila v součinnosti s námi o prostředcích a počínech, jimiž by se takové nebezpečné sabotážní akce zamezily a které by byly trvalou zárukou, že naše nezřítné snahy budeme v prostředí sloupsko-šošůvských jeskyních moci na elno uplatniti tak, že dobré vše a obě naše instituce z těchto budou mít jednak araváí, jednak hospodářský úspěch.

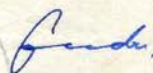
O seriosnosti našich prací mluví jasně naše úspěchy na území „Masarykova lesa“ při vysoké škole zemědělské, kde naše snahy a počiny došly k naší ehleubě spravedlivého veřejného pochválení nejpopulárnějších úinitelů, profesorů jmenované vysoké školy, kteří současně s námi, vnikají do neznáma v podzemí našeho krasu a provádějí tu svá vědecká pozorování, což jest první případem v Mor. Krasu vůbec, že badatel a vědec ruku v ruce společně postupují. Tak bychom si rádi předtavovali i naši práci v území Vaší kompetence, hlavně v bludišti Sloupsko-Šošůvském! Budeme šťastni, uočíte-li nás to!

S projevem dokonalé úety

Za:

předseda.

jednatel.

(Poznámka zpracovatele archivu J.P. – Jako červená nit se táhne ve vztazích KČT (patrně Klub českých turistů jehož členové patrně v krasu pracovali i za války) a nově založeného poválečného a pro KČT konkurenčního SKB, jehož členové také svým způsobem ilegálně za války v jeskyních pracovali, řetězec naschválů a lstivých úskoků, jejichž účelem bylo by získání jakési nadvlády v Mor. krasu. Je skutečností, že KČT se chopila v osobě p. Jalového (uváděn jako pan stavitel, ale občas také jen zednický mistr

– sám se tak kdesi nazval, s největší pravděpodobností polír, ale komu čest, tomu čest), iniciativy založením „Jeskynní rady“ v červenci 1945, do kterého byl přizván i Antonín Boček. Za velmi pozoruhodný považuji dopis p. Jalového z 29.05.1946, kterým reaguje na dopis z 27.05.1946, kterým oznámilo několik členů SKB svoje vystoupení z Jeskynní rady. Protože tento kompilační výpis archivu bude zpracovávat po mně ještě pamětník, říkám si, že by měl vyzvednout věci podstatné, měl by se, mimo jiné pokusit vysvětlit tyto vztahy hlouběji, především v tom, zda šlo o iniciativu vedení moravské skupiny KČT, nebo zda šlo o diversi, řízenou z Prahy Dr. Kettnerem. Tyto okolnosti já v žádném případě nehodlám řešit. Jednak na to nemám dost historických znalostí a pak - aktéři těchto událostí jsou již všichni mrtví, není si co s kým ověřit.

- 43.) Dopis SKB ÚNV zemského hlavního města Brna. 24.02.1947. Na základě žádosti SKB ze dne 3.06.1946 byl Městským požárním sborem zapůjčen čerpací agregát. Dopisem z 24.02.1947 žádá SKB o prominutí poplatků, neboť nedisponuje hmotnými prostředky. Vřele děkuje za zapůjčení. Prosí o sdělení obnosu, který je SKB povinen zaplatit požární službě agregátu.
- 44.) Dopis Dr. Proška z Ústavu zemědělské a lesnické geologie při VŠZ v Brně pro SKB. 27.02.1947. V příloze dopisu „Zpráva o mikroklimatických měřeních“ a „Zpráva o přehledném výzkumu sedimentů“ v jeskynních prostorách za Býčím jezerem. (Přílohy nenalezeny !).
- 45.) Dopis Vojenského útvaru č. 4520 v Brně SKB. 4.03.1947. vÚ oznamuje SKB, že nemůže požadavku na přidělení minérského oddílu vyhovět, neb je pověřen jinými úkoly při hospodářské obnově státu.
- 46.) Zápis z výborové schůze SKB 7.03.1947. Přítomno 7 členů výboru, 2 hosté. Zápis chybí.
- 47.) Dopis V. Ščudly staršího SKB. 7.03.1947. Velmi stručná zpráva o práci v propasti „U obrázku“ – 4 osoby boskovické pracovní skupiny.
- 48.) Dopis SKB Ředitelství Sboru národní bezpečnosti (odd. spolkové) v Brně. 8.03.1947. Obsahem dopisu je oznámení konání Valné hromady SKB dne 21.03.1947 v 19,00 hod v hotelu Astoria na Novobranské 3 s tímto programem : Zahájení, čtení zprávy z minulé Valné hromady, čtení výročních zpráv : SKB – výsledky práce a činnosti na pracovištích v krasu , pokladní zprávy a hospodářské zprávy. Volba předsedy, nového výboru (8 členů, 2 náhradníků a 2 revizorů). Zodpovězení dotazů a volné návrhy – diskuse k činnosti.
- 49.) Dopis A. Martince SKB. 12.03.1947. Pisatel omlouvá pokles své aktivity v jeskyních předmaturitním studijním zatížením, zasílá svoje nacionále a slíbje, že jakmile překlene období pracovního zatížení, vrátí se do jeskyní s bývalou aktivitou.
- 50.) Dopis SKB Ústředí klubu českých turistů v Praze. 14.03.1947. SKB oznamuje konání Valné hromady a zve zástupce KČT k účasti.
- 51.) Dopis SKB redakcím pěti brněnských deníků. 15.03.1947. Dopis oznamuje konání Valné hromady a žádá o zveřejnění v inzertní části Společenských událostí.
- 52.) Dopis SKB členu Rady ZNV, přisedícímu, p. V. Hanákovi. 15.03.1947. Pozvání na Valnou hromadu.
- 53.) Dopisy SKB Svazu přírodovědeckých spolků v zemi Moravsko-slezské v Brně, Svazu výzkumu a ochrany přírody, Zeměpisnému ústavu Masarykovy university, Státnímu památkovému úřadu, Státnímu archeo-

logickému ústavu v Brně, Zemské osvětové radě v Brně, Osvětové radě zem. Hl. města Brna. 15.03.1947. Pozvání na Valnou hromadu.

- 54.) Dopis SKB Ředitelství školního statku „Masarykův les“. 15.03.1947. Pozvánka na Valnou hromadu.
- 55.) Dopis SKB Ředitelství MZM. 15.03.1947. Pozvánka na Valnou hromadu.
- 56.) Dopis Fr. Drápala ze Židenic SKB. 16.03.1947. Z obsahu dopisu vyplývá, že na závěr přednáškového cyklu vyzval Dr. Skutil přítomné k exkurzi do krasu. Pisatel se domnívá, že jedna exkurze je málo, vzhledem k tomu, s čím by měli být účastníci seznámeni. Proto navrhuje exkurze tři. Tu první do jižní části MK, konkrétně oblast Hádů, Horneku, údolí Říčky a návštěvu tamních jeskyní. Tuto exkurzi v jarním období, kdy rozkvétají koníklece a jiné krasově botanické zajímavosti. Další exkurzi do severní části krasu, celodenní a třetí exkurzi do oblasti Jedovnického potoka. Snahou pořadatelů by bylo ukázat účastníkům z krasu co nejvíc !
- 57.) Dopis SKB p. Hrazdírovi, Jedovnice. 16.03.1947. Na základě doporučení MNV Jedovnice se na Vás obracíme s prosbou o zapůjčení některý z Vašich člunů, cca pro 4 osoby a za jakých podmínek.
- 58.) Dopis MZM, prof. K. Zapletal SKB. 19.03.1947. Prof. Zapletal oznamuje, že mu byla předána ředitelem Dr. Helfertem pozvánka na Valnou hromadu a žádá A. Bočka, aby jej v pátek dopoledne navštívil k projednání některých otázek, které v poslední době vznikly.
- 59.) Dopis SKB n.p. ZME. 19.03.1947. (Tento dopis navazuje na korespondenci se ZME – dopis č. 149 /1946 ze dne 26.11.1946 a následné korespondence). SKB obdržela od ZME dopis – nabídku přípojky el. proudu k jeskyni Býčí skála. Požadovaný výkon 40 kW dodá ZME z transformovny, kterou postaví na rozcestí u hájenky Správy Státních lesů. Z transformovny dále připojí osadu Josefův, obec Habrůvku, hájenku a mlýn Správy SL v Adamově. Trafo přiměřeného výkonu bude napájeno z linky 22 kV krátkou přípojkou VN. Od tohoto trafo bude vybudováno cca 350 m vedení nn až k jeskyni, kde bude na vhodném místě provedeno připojení k elektroměru. Tyto práce provedeme, pokud nám před započítí prací zaplatíte jednou provždy částku 35 000,- Kč. Celá přípojka až k elektroměru zůstává majetkem ZME, které je bude po celou dobu dodávek el. proudu udržovat na vlastní náklad v provozuschopném stavu. Rozvod elektřiny za elektroměrem si zajistíte na vlastní náklad, včetně instalací, která zůstává Vaším majetkem a přísluší Vám proto její udržování. Pro dodávku el. proudu na toto odběrní místo platí naše normální podmínky a sazby v sítích nn. Žádáme zdvořile, abyste nám potvrdili svůj souhlas a zaslali požadovanou částku, abychom mohli přípojku realizovat.
- 60.) U tohoto dopisu je přiložena následující zpráva : Dne 9.04.1947 navštívil předseda SKB osobně Ředitelství ZME, kde vysvětlil, že podnikatelem je v daném případě Školní statek Masarykův les, SKB má pouze na tomto území badací právo. Jednání se strany SKB bylo vyvoláno zájmem o získání přípojky co nejdříve. Bočkovo prohlášení vzaly ZME na vědomí a začala celou záležitost projednávat se ŠLS ML při VŠZ. Složené peníze jsou jen vyúčtovatelnou zálohou. Pokud složí obec Habrůvka 25 000,- Kč, bude cena přípojky o tuto částku nižší.
- 61.) Dopis člena rady ZNV Brno p. V. Hanáka SKB. 20.03.1947. Pisatel se omlouvá z nepřítomnosti na VH SKB. V oné době je pověřen služebními záležitostmi mimo Brno.

62.) Dopis Krasového odd. MZM SKB. 20.03.1947. Řed. MZM předalo pozvánku na VH SKB Krasovému odd., které omlouvá svoji neúčast. Zástupcem MZM na VH bude Dr. Skutil.

63.) **Schůze Valné hromady SKB v pátek 21.03.1947.**

Přítomno 40 členů, 5 hostů. Kandidátní listina : Předseda : Antonín **Boček**,

členové : Antonín **Hlava**
Ing. Dr. Karel **Kostroň**
Boris **Kyněra**
Přemysl **Ryšavý**
Jaromír **Sedláček**
Doc. Dr. Josef **Skutil**
Vojtěch **Tvarůžek**
Jiří **Vodička**
Náhradníci : prof. Antonín **Sobol**
Karel **Rézl**
Revizoři : Zdeněk **Pernes**
Prof. Jindřich **Závodník.**

Další dokumentace – zápis a Výroční zpráva **zatím** chybí.

64.) **Zápis z výborové schůze SKB 24.03.1947.** Po předchozí dohodě s členy nově zvoleného výboru navrhl předseda výboru SKB pan Antonín Boček toto sestavení výboru :

pokladník : p. **Antonín Hlava.**
I. místopředseda : p. **prof. Dr. Karel Kostroň**
II. místopředseda : p. **Jaromír Sedláček**
Zapisovatel : p. **Boris Kyněra**
Archivář : p. **Přemysl Ryšavý**
Kulturní referent p. **Dr. Josef Skutil**

Pokud šlo o osobu jednatele, nebylo ve výboru dosaženo jednoty. Jednatel byl proto volen členy výboru tajným hlasováním pomocí lístků. Jako skrutátor (sečítavač hlasů) byl zvolen prof. Závodník. Bylo odevzdáno 8 hlasů. 4 pro p. Vodičku, 3 pro p. Tvarůžka, 1 pro p. prof. Sobola. Pan **Jiří Vodička** funkci **jednatele** přijímá. Pan Tvarůžek se vzdává funkce členství ve výboru.

Pánové Dr. Skutil a V. Tvarůžek se poté vzdělili. Předseda navrhl rozeslání Výroční zprávy o činnosti SKB různým institucím, jejichž navržený seznam je v zápise. Návrh byl přijat. V dalším byla probrána nabídka ZME stran instalace elektrického vedení pro čerpací práce v Býčí skále. Částka navrhovaná ZME je pro SKB neúnosná. Bude intervenováno u ZME. Pro pozdní dobu bylo projednávání dalších úkolů odloženo na příští výbor. schůzi.

65.) Dopis SKB, uvedený v příloze byl ve stejnopisu zaslán všem přednášejícím nedávno ukončeného přednáškového cyklu. 22.03.1947. Dopis ve své první části obsahuje poděkování za přednášku. Vyslovuje politování, že nelze celý cyklus vydat tiskem formou brožury. Ale SKB se podařilo vyjednat v časopisu „Věda a život“ 35 stran, na kterých má být výtahem z cyklu přednášek veřejnost seznámena s jejich obsahem. Obrací se tedy na autora každé přednášky s uctivou prosbou zpracování obsahu přednášky do resumé v rozsahu 2 stran. SKB se omlouvá, že nedokázal zajistit větší rozsah, doufají v souhlas přednášejících a těší se na resumé.

66.) Dopis F. Klobouka, Předklášteří. 26.03.1947. F. Klobouk podává zprávu o pracovištích na Bílém potoce. Pracoviště „Ponorný potůček ve Stříbrné zmole“

leží na pozemku Lesního úřadu zem. hl. města Brna. Pracoviště „Petrov u Heroltic“ leží taktéž na pozemku Lesního úřadu zem. hl. města Brna. Třetí pracoviště, na Květnici, již náleží velkostatku „Porta Coeli“. U správy velkostatku jsem se setkal s velkým pochopením a povolení na toto pracoviště jsem od nich dostal. Doufám, že povolení kladně vyřídíte a těším se na Vaši zprávu.

- 67.) Dopis VŠZ – ústav zem a les. geologie, Dr. Pelíšek pro SKB. 27.03.1947. Dr. Pelíšek zasílá přihlášky dvou nových členů SKB.
- 68.) Dopis ÚNV zemského hl. města Brna. 28.03.1947. Tento dopis je odpovědí na dopis SKB ze dne 24.02.1947, kterým SKB žádalo o prominutí úhrady čerpacích prací v Šenkově sifonu v Býčí skále. Stavební komise ÚNV promíjí SKB částku 4 585,- Kč za provedené práce. Obsluze je nutno zaplatit 2 960,- Kč.
- 69.) Dopis p. Hrazdíry, Jedovnice. 28.3.1947. P. Hrazdíra oznamuje, že má loďky jen pro 2 osoby,. Proto nemůže vyhovět.
- 70.) Dopis Zemského a studijního ústavu SKB. 29.03.1947. Uvedenému ústavu byl p. vládním radou Bumbou předán přehled činnosti SKB. Ústav veškerou činnost vedoucí k hospodářskému zvelebení Mor. krasu bedlivě sleduje. Žádá tedy navázání úzkého styku SKB s ZSÚ.
- 71.) Dopis Doc. Dr. Fr. Němce SKB. 1.04.1947. Dopis je odpovědí na požadavek SKB o zkrácenou verzi přednášky pro tisk z 22.03.1947.
- 72.) Dopis SKB Ředitelství SNB, odd. spolkové. 2.04.1947. SKB oznamuje, že na Valné hromadě byl předsedou SKB zvolen A. Boček, jednatelem Jiří Vodička, 1. místopředsedou p. Ing Kostroň, 2. místopředsedou p. Jaromír Sedláček a pokladníkem p. Ant. Hlava. Zprávu o činnosti SKB za r. 1946 přikládáme.
- 73.) Dopis SKB – odpověď Fr. Drápalovi (na dopis z 16.03.). 3.04.1947. Obsahem Vašeho dopisu a návrhy v něm obsaženými se zabýval náš výbor na své schůzi dne 31.03., kde bylo rozhodnuto, k Vaším věcným návrhům při organizaci exkurzí maximálně přihlížet. Proto byla pro organizaci exkurzí, tak, jak je navrhuje jmenována čtyřčlenná komise ve složení Dr. Skutil, prof. Závodník, P. Ryšavý a K. Rézl. Zatím se přihlásilo asi 40 zájemců. SKB děkuje autorovi za zájem a podněty.
- 74.) Dopis Přírodovědecké společnosti v Mor. Ostravě SKB. 3.04.1947. Přír. spol. potvrzuje příjem pozvání na Valnou hromadu, ale omlouvá se z účasti z úsporných důvodů.
- 75.) Dopis SKB p. Hrazdírovi, Jedovnice. 3.04.1947. SKB se táže, za jakých podmínek je pan Hrazdíra ochoten zapůjčit pro akce v Býčí skále loďku pro 2 osoby.
- 76.) Dopis SKB panu Kloboukovi z Předklášteří. 3.04.1947. SKB navazuje na dopis p. Klobouka z 26.03., oznamuje projednání požadavku ve výboru a zažádání na příslušných místech o povolení bádání v krasových ostrůvcích u Veverské Bítýšky. Pokud jde o Květnici, mohl by Vám popřípadě pomoci pan profesor reálného gymnasia v Tišnově, Jindřich Závodník, který je členem našeho výboru SKB a můžete se na něj při problémech výzkumu s důvěrou obracet.
- 77.) Dopis SKB Státnímu památkovému úřadu pro Moravu a Slezsko. 4.04.1947. SKB v dopise požaduje zákrok ve Křtinském údolí, kde při opravě silnice dochází k devastování vaucluzského vývěru Křtinského potoka z podzemí. V příloze zasílá SKB seznam dalších devastovaných míst, které vyžadují zásah ochrany. *(Pro závažnost námětů přikládá zpracovatel archivu oskenovanou kopii tohoto seznamu).*

S e z n a m Znešvařených přírodních památek v Mor.Krasu.
dle lokalit.

I. Sloupské jeskyně.

A./ Staré Skály. V Nagelově dómě nad stejnojmennou propastí nad horním můstkem visel nadherný spirálovitý stalaktit asi $\frac{1}{2}$ m dlouhý. Byl uražen a odnesen. Dle sdělení dr. Absolona poslance /krasová pětka/ učinil prý tak člen rodiny Břouškovy.

B./ Šošůvské jeskyně. V t.zv. Kapli na začátku a i v dalších částech jsou na strop zavěšeny aněle stalaktity velmi primitivním způsobem. Po celé jskyni ve všech prostorách jsou na zemi, hlavně však na hlinitých terasách rezestavěny krápníky, dokonce stalaktity, popř. jsou zasazeny do hlíny, což u návštěvníků vzbuzuje trapný dojem.

V prostoroře zvané Břouškova síň je takto vsazen stalagmit, který vyrostl za zvláštních podmínek v jiné, asi 200 m odtud vzdálené místnosti, původně vodou zaplavené, odkud byl uloupen a po jisté době na nové stanoviště, kam se ani geneticky, ani topograficky nehodí, vsazen do hlíny. Za války byla s tímto krápníkem sčráná podvodná komedie, která diskreditovala sloupské jeskyně.

V tratí, „U zříceného vodopádu“ v t.zv. Riegrově síni je zatarasená propast, vedoucí do spodních pater do míst na poslední sifon za Černou propastí. Tuto propast dal majitel Jos. Břoušek zaházeti přebytečnou hlínou, získanou průkopy velmi nešťastně a bezohledně do půdy vkopanými, tak že úplně zmizela. Na moje zákroky a na intervenci dr. Absolona, kterou jsem si vyžádal, musel pak okraj propastí uvést do původního stavu, což se ovšem již úplně nepodařilo. S vrch, průvodčím Vinc. Ševčíkem jsme opravili, co se rukama opravit dalo.

V téže prostoroře byly následkem podzemní katastrofy zpřelámány všechny krápníky uprostřed místnosti a to každý nejméně na dvou místech. Těchto až čtvrt metrových, jako ruka silných krápníků, pokrývajících v několika vrstvách půdu, bylo tam několik set. Všechny, až na nepatrné množství, byly odcizeny a odneseny za účelem prodeje a pod. Byl jsem sv.č. Akc. spol. Mor. Kras pověřen vyšetřováním těchto krádeží a podle svědectví/spis se nachází v archivu likvidující společnosti/Adolfa a Františka vulgo Bohumila Břouška, průvodců v této jeskyni, provedl tento čin Josef Břoušek st.

II. Typická skříň partie na katastru obce Vavřince na
rozcestí Sloup - Blansko - Rájec.

U tohoto rozcestí je nyní větší lom a kamenný mlýn. Dobývá se tu devonský vápenc z skály, která byla prostoapena zajímavými propástkami a jeskyněmi, které následkem lámání kamene úplně zmizely. Zůstaly místy jen nepatrné jeskynní fragmenty. Památkový úřad nebyl nikým tázán, doporučovalo -li by se tu lámání kamene. Jísty Josef Břoušek ml. naprostý laik si od obce Vavřince dal zajistiti „výzkumné právo“ a dělá obci „odborného a vědeckého poradce.“ Takovému hubuku by se mělo zabrániti!

III. Jeskyně Punkevní v Pustém Žlebě.

Bez předchozího odborného šetření a úředního povolení střílí jistý zednický mistr z Blanska/Jos.Jalový/,tedy osoba k tomu nepovolaná tunel pod původní vřod do této jeskyně a to v takových rozměrech,že nastává nepřiměřené proudění vzduchu a průvany u trhlin a komínů, které prý se zazdívají a zacementovávají,že tím trpí přirozený vzhled a že není vyloučeno,že obzvláště v zimě bude mítí vníkáající studený vzduch nepříznivý vliv na vzhled krápníků,neutrplí-li tito i jinak,snad rozpukáním neb poškozením mrazem.

Před jeskyněmi se mají postaviti jakési budovy,jichžvzhled může citelně poškoditi přirozený ráz krajiny.Tu bude velké opatrnosti a značné rozvahy zapotřebí,aby se vyhovělo na jedné straně požadavkům cizineckého ruchu,anižby se na druhé straně poškodily zájmy ochrany přírody a krajiny.

Poblíže jeskyní Macošských se vystřeluje/patrně též bez odborného dozoru/ skála za účelem rozšíření prostory pro parkování aut. I zde se doporučuje vše jak nahoře!

IV. Císařská jeskyně u Ostrova.

Při úpravě jeskyně byla docela zbytečně zřízena kamenná hráz u I. jezera, která odděluje toto jezírko od dalších vodních tůní, a která nese násilný charakter t.zv.cyklopských zdí.I břehy tohoto,takto vzniklého bassínu jsou obloženy dlažbou,jako by byly vymosaikovány. Na konci plavby přes vodní tůň odbočuje doleva ~~úzká~~ úzká a vysoká choďba,v níž se nacházelo sv.č.t.zv.jezírko č: VI.Toto bylo překlenuto betonovou plotnou,tak že po něm nezbylo ani památky.

Na jižním konci Císařské skály se nachází otvor,nazvaný „Estavella“.Byl to jedinečný a opravdu j e d i n ý zjev toho druhu na Moravě!Byl-li stav vody v jeskyni nadprůměrný,vystoupila tato z této Estavelly a zaplavila louku mezi silnicí a skálou.Při poklesu vody v jeskyni vracela se voda tímtéž otvorem do jeskyně zpět.Bylo to tedy naprosté období Zirknického jezera ~~na~~ v balkanském krasu!Estavella fungovala tudíž jako výtok vod z podzemí a současně jako ponor! Tato vzácnost byla úplně zničena nevhodnou úpravou tím,že otvor Estavelly byl úplně zabetonován, čímž tato zvláštnost,o níž dokonce mluví příslušná odborná literatura se zvláštním důrazem,byla úplně zničena.

V. Balcarova skála a jeskyně.

Zvláštvosti Suchého Žlebu mezikřižovatkou silnic Sloup-Holštej-Lipovec-Ostrov a počátkem kaňonu za serpentinou macošskou byla řada polokruhovitých údolních přepažek,které dle studií dr.Procházky reprezentovaly relikty přirozených přehrad mezi elipsovými závrti,jichž zřícením se tyto závrti spojily a pozdější erosi a vynáhláním tekoucími vodami byl vytvořen v této části krasu t.zv. Suchý Žleb.Nkolik těchto zbytků skalních bariér,přetínajících

téměř úplně údolí, byla poškozena při stavbě silnic. Jedna z nejpěknějších však byla zničena při úpravě Balcarovy Skály resp. jeskyně, a to naprosto zbytečně, aby prý se získalo místo pro auta a prodejní boudy. Nebýt písemného protestu, který poslali podepsaný a prof. dr. Absolon tehdejšímu poslanci J. Šamalíkovi, který všechny zde popisované znešvařeniny na Ostrovsku řídil, byla by tomuto barbarství padla za oběť celá ona bariéra. Tak po obdržení našeho dopisu zastavil další odstřelování skály a postavil na ní kamennou stavbu kterou nazval „museum“.

Toto „museum“ a jeho předchůdce v uměle a zbytečně vystřílených chodbách ve skalní celině, je věc sama pro sebe! Obsah je praubohý a hlavně přes všechna upozornění je tam stále ještě v malé vitrině chována úplně recentní lidská lebka, vydávaná za diluviální, což hlavně na cizí odborníky působí trapně, ba směšně!

Hned za původní kůlnou při vstupu do Balcarovy jeskyně obočuje do prava uměle vysřílená dlouhá chodba, která spojuje ve značné vzdálenosti malou krápníkovou slůj s hlavním vchozem. Ve skutečnosti tato partie, původně z zcela jiného, velmi vzdáleného místa na jižním svahu přístupná, nemá s vlastní Balcarou praničeho společného. Největšího poškození však dožila se jeskyně na počátku Fochova dómu, kde se nacházelo velmi záhadné a pro morphologické a hydrografické studium těchto jeskyní velmi důležité místo, totiž podzemní závrt, kde snad v dobách geologicky starších se ztrácel podzemní tok Rogendorfského potoka. Na dně tohoto podzemního závrtu je menší „hřebenitá“ na němž vyrostly stalagnity. Byla vyslovena i domněnka, že balvan zřícením se stropu dal podklad pro utvoření závrtu. Tento závrt byl podobně jak se stalo u I. jezera v Císařské úplně obložen kamením na stěnách a okrajích, tak že vypadá jako mosaika. Je to ohromný nevкус a hyzdění přírody! Po celé jeskyni, hlavně však v t. zv. dómu zřázy, jsou rozeřstavěny na půdě ulámané a vykopané krápníky, dokonce stalaktity/!/, čímž přirozený vzhled těchto prostor trpí.

Z dómu tohoto a pak hlavně z t. zv. Popelůšky jsou docela zbytečně prostříleny ve skalní celině dlouhé chodby, jež unavují častými schodišti a klikatostí návštěvníka a jež vyústují až na úpatí skály. Jinak by se vyšlo opět v Kůlně, kterou se do jeskyně vešlo a naskytnul by se návštěvníku krásný pohled na amfiteatrálně rozloženou osadu Ostrov a na typický, měsíčnímu kráteru ~~využitou~~ podobný závrt Blažkův a krasové stráně žlebové. Docela bezúčelně a velkým nákladem byly tu vystříleny bez povolení památk. úřadu zbytečně chodby, které krásný dojem krápníkových prostor, jimiž návštěvník právě prošel, úplně zkresluje a ničí.

VI. Rogendorfské propadání.

Na jih od Balcarovy, hned vedle skaliska Balcarova, je ponor Rogendorfského potoka, který za normálních dob se tu propadá a spěje podzemím Vintoků k Macoše nebo k východu č. II v Pustém žlebě.

I toto propadání bylo zohyžděno zabetonováním, tak že jeho přirozený ráz je úplně porušen. Je naprosto nepochopitelné, proč se tak stalo! Podobné svévolné a bezdůvodné zásahy by se měly zameziti!

VII. Svahové jeskyně v Pustém a v Suchém žlebě a závrtý na
Náhorní rovině a na Harbechách.

Po stránce ochrannářské jsou krasové zjevy, jako svahové krápníkové jeskyně, skalní mosty, závrtý a pod. bez jakékoliv ochrany a bez dozoru! Proto je v posledních letech velmi mnoho krápníkových jeskyní vylapováno, jako na příklad pověstná, „Zazděná“ v Suchém žlebě a řada podobných jeskyní ve žlebě Pustém. Též vnikání do různých stuhovitých a jiných závrtů šachtami by mělo podléhati odbornému povolení a dozoru, aby se předešlo různým nepřístojnostem. Pro obě by se doporučovalo, aby k takovým komisím a pod. byl povinně zván Speleologický klub v Brně, který mezi svým členstvem má značné množství odborníků všech disciplin vědeckých, krasového zjevu se týkajících.

VIII. Výtok křtinského potoka v Josefovském údolí/

O této ožehavé věci je již řeč v průvodním dopisu a opakuji pouze, že ničení tohoto vzácného přírodního zjevu zasluhuje právem
o k a m e n ě t ě h o z á k r o k u !

IX. Ochozské jeskyně.

Nedbalým dozorem a válečnými událostmi utrpěla tato dosud nejkrásnější jeskyně značných škod barbarským pustošením a vyloupením se stran divokých trampů a skautů. Dle ústních sdělení hodlá prý Vladimír Ondroušek, radioobchodník z Brna zavést do jeskyně elektrické světlo. Jelikož jde o téhož Ondrouška, proti kteréhož nevkusnému a nevhodnému plánu na zřízení „horské stezky“ v kolmé stěně Macochy jak Speleologický klub, tak i státní památkový úřad r. 1946 radikálně protestovaly, doporučuje se, aby i tento projekt byl přezkoušen odborníky a znalci krasu a úprav v jeskyních, aby nevhodná osoba neprovedla nekontrolovaně nevhodný projekt!

X. Výtok potoka na Říčkách.

Tento památný a zajímavý přírodní zjev byl asi před 27-28 lety velmi citelně a nevhodně porušen zabetonováním a zazděním otvoru. „Eznámí laici provedli tuto chabnost a naprosté neznalostí důležitosti a významu tohoto vaucluského pramene a upravili ho na lesní studánku. Upozornění v Bočkově „Mor. Kras“ z r. 1928 na str. 301 a 302 zůstalo, žel, nepovšimnuto!

XI. Kůlna, Michalova díra, Výпустek, Drátenická a „Předstín“ v
Býčí skále.

tyto jeskyně jsou úplně zničeny úpravou na podzemní továrny

na výrobu leteckých motorů. Půda byla betonováním /až 1 m silným/ úplně přeformována, stropy vystříleny popř. opatřeny přepažkami dřevěnými, které pak při ústupu Němců byly zapáleny a výbušninami zničeny a hlavně ve Výpustku byly natropeny nikdy nenahraditelné škody tím, že všechny skalní mohutné pilíře, jež podmiňovaly labyritický vzhled jeskyně, byly vystříleny a jeskyně proměněna v ohromný sál s příchody a odchody pro vysoko naložená vojenská auta. Mimo to byly v poslední jmenované jeskyni prostříleny nové chody.

Bude snad možno, odstraněním betonových zdí a podlah uvésti Kůlnu a Předstíň Býčí skály alespoň poněkud do původního stavu, ale odstraňování nových cyklopských zdí a uvolňování zasypaných odboček a chodeb si vyžádá chromného rákladu a bude to lze prováděti pouze za pomoci a rady s místnostmi před devastací obznaných jeskyňářů, což se dosud neděje, neb upravovatel jeskyně Kůlny, povoláním zedn. mistr, nezná původní stav této jeskyně a ostatní, hlavně ony v Josefovském údolí, jsou mu naprosto neznámé.

I zde nabízí Speleologický klub své s topografií uvedeňch prostor naprosto obznané členstvo k výpomoci.

/stánky 1 - 5 jako příloha k dopisu Speleologického Klubu./

Ředitelský rada
Antonín Boček
BRNO
U nové brány 14

Pro sládk. památekový
úřad v Brně přivzal
dne 8. dubna 1947.

Vojt. Raef

- 78.) Dopis p. Drápala ze Židenic. 7.04.1947. Pan Drápal zasílá svoje návrhy a úvahy.
- 79.) Dopis SKB Ředitelství MZM. 8.04.1947. Pro potřeby Oddělení pro výzkum Mor. krasu MZM oznamuje SKB, že na Valné hromadě SKB dne 21.03. byl jednomyslně zvolen předsedou SKB p. Antonín Boček. Na následující ustavující schůzi výboru byl ze zvoleného kolektivu výboru zvolen jednatelem pan J. Vodička, pokladníkem pan A. Hlava, prvním místopředsedou Ing Dr. K. Kostroň, druhým místopředsedou p. J. Sedláček.
- 80.) Pozvánka Svazu na výzkum a ochranu přírody i krajiny na ustavující schůzi Sekce na ochranu přírody, ustavující schůzi Sekce na ochranu a

úpravu krajiny a členskou schůzi Sekce na výzkum přírody. Tyto schůze se konají dne 17.04.1947 v 18,00, v 18,30 a v 19,00 v uvedeném pořadí za sebou. Na rubu této pozvánky je poznámka : Referentem speleologického výzkumu pro Sekci na výzkum přírody při Svazu byl zvolen p. Ant. Boček, předseda SKB. 17. 04. 1947.

- 81.) Dopis SKB na ÚNV zem. hl.města Brna. 9.04.1947. Úvodem dopisu připomíná SKB svoji výzkumnou činnost v krasu. dále v textu přechází na krasové ostrůvky v okolí Veverské Bitýšky a žádá o povolení rozšířit svůj výzkum i do těchto míst, která jsou majetkem města Brna.
- 82.) Dopis SKB Státnímu památkovému úřadu v Brně. 13.04.1947. Dopis navazuje na dopis ze 4.04. a doplňuje jej o dvě informace. Jednak upozorňuje na to, že kovové tabulky, které každá z výprav v průběhu 19. století (jako důkaz svého pobytu na dně Macochy) umísťovala v Pekelném jícnu, byly Dr. Absolonom průběhu času strženy, jmenovaný je dokonce vystavoval ! Už z historických důvodů je nutné vrátit je na jejich místo do Pekelného jícnu, tam kam patří. Další informace upozorňuje na provádění prací uvedení jeskyně Kůlny do původního stavu, subvencované částkou 38 000,- Kč. Způsob provádění těchto prací neodpovídá účelu, na který měly být peníze vynaloženy a SKB žádá komisionální ohledání znalci, posouzení stavu jeskyně před válkou, posouzení úprav provedených Němci a posouzení současného provádění úprav s následným sjednáním nápravy současného nemožného „uvádění do původního stavu“.
- 83.) Dopis podniku „Národní správa Moravský kras“ SKB. 17.04.1947. Dne 15. t.m. byl projednán ve schůzi „Národní správy MK“ Váš dopis ze dne 24.02. Ke stížnostem tam uvedeným bylo usneseno Vám sdělit, že Národní správa uznává pověření SKB výzkumem ve Sloupských jeskyních. Pokud se objevují stížnosti na jednání soukromého majitele p. Brouška, je nutno je přičíst na vrub dosavadního provizoria a je nutno vyčkat ještě nějaký čas, než bude otázka Moravského krasu postavena na nový právní základ, o nějž Národní správa MK usiluje.
- 84.) Dopis „Pracovní skupiny SKB Boskovice“ výboru SKB Brno. 17. 04.1947. Autor dopisu, V. Ščudla st. mimo jiné oznamuje, že se jejich pracovní skupině podařilo při jedné z pracovních směn na průzkumu Vratíkovských skal objevit na novém místě jeskyňku s krápníkovou výzdobou, dosahující délky krápníků až 40 cm. V příloze zasíláme zápisy z exkurzí.
- 85.) Dopis SKB Pracovní skupině Boskovice. 18.04.1947. V úvodu dopisu se hovoří o případném správném a objektivním způsobu publikace objevu. Dále pisatel pochvaluje exkurzní zprávy co do obsahu, jen upozorňuje na jejich včasné zasílání, aby bylo možno včas na ně reagovat. V dalším upozorňuje pracovní skupinu, že přes úspěchy ve Vratíkovské krasu by neměla opouštět pracoviště v propasti „U obrázku“, kde je důležité dosáhnout podzemního toku a zjistit, co je to za vodu. (Odkud přitéká). Při příležitosti tohoto dopisu žádá SKB vyjasnění několika přihlášek Navrátilů, kde není jasné, zda některá z nich není duplicitní. Ztracenou legitimaci jednoho z Navrátilů SKB nahradí. Předseda Boček děkuje za pozvání k návštěvě pracoviště, současný zdravotní stav mu to však nedovoluje. Odbornou přednášku na podzim v Boskovicích mu snad již zlepšený zdravotní stav dovolí. Závěrem se pisatel zmiňuje o potížích v Býčí skále, které jsou způsobeny kolísáním hladiny spodních vod.
- 86.) Dopis SKB podniku „Národní správa Moravský kras“. 20.04.1947. SKB se obrací na „NS MK“ s požadavkem umožnit členům SKB také přístup do jeskyní Macošských, Ostrovských a Křtinské jeskyně. Jako protislužbu SKB nabízí od-

- bornou faktickou pomoc pracovníky SKB při potřebě případných prací ve výše uvedených krasových objektech, dále pak co největší publikační propagaci Mor. krasu.
- 87.) Dopis SKB p. J. Svobodovi, městskému požárnímu řediteli. 20.04. 1947. ÚNV zem. hl. města Brna nám sdělil, že nám odepisuje veškerou náhradu za použití hasičského náčiní v Býčí skále. Jsme přesvědčeni, že tomu napomohla právě Vaše přímluva a doporučení. Vzpomínáme s povděkem na všechny Vaše vzácné rady a pokyny, na Vaši obětavost a ochotu, se kterou jste nám vycházel tak neobyčejně laskavě vstříc a dovolujeme si Vám jménem SKB za všechnu tuto ochotu a laskavost poděkovat. Pokud jde o Vámi zapůjčený gumový člun, zařizujeme v současnosti získání náhrady za něj, abychom Vám jej mohli co nejdříve vrátit. Jakmile budeme mít za něj náhradu, (což by mělo být brzy), obrátíme se na Vás, abychom projednali jeho odvoz a vrácení. Prokázal nám neocenitelné služby. Za veškerou Vaši pomoc ještě jednou děkujeme.
- 88.) Dopis SKB p. J. Melezínkovi a p. R. Zelníčkoví, členům požárního sboru města Brna. 20.04. 1947. Dopisem ÚNV města Brna bylo SKB sděleno, že za mimořádné práce při čerpání Šenkova sifonu v Býčí skále Vám přísluší odměna ve výši 1 480,- Kč. Protože subvence na tyto práce, které nám byly přiděleny Ministerstvem zemědělství jsme dosud nedostali proplaceny, zasíláme Vám prozatím zálohu Kč 800 z našich prostředků. Jakmile bude proplacena subvence, uhradíme Vám zbytek částky. Při této příležitosti Vám znovu děkujeme za Vaši účinnou a obětavou pomoc, kterou jste nám při naší práci poskytli.
- 89.) Dopis SKB Hasičské záložně v Brně. 21.04.1947. Dopis obsahuje příkaz k úhradě 2 x 800,- Kč pánům Melezínkovi a Zelníčkoví.
- 90.) Záznam o jednání A. Bočka na Finanční prokuratuře v Brně, kde teprve 23.04.1947 získal od Dr. Chloupka vyčerpávající informaci. V podstatě šlo o předválečnou státní subvenci ve výši 5 000 000,- Kč tzv. Svazu obcí Mor. krasu. Z těchto peněz měly být elektrifikovány dotyčné obce. Na základě dohody Svazu obcí MK s A.S. Moravský kras odstoupil z této částky Svaz obcí A.s. Moravský kras Kč 100 000,- ve formě půjčky na 5ti % úrok. na zavedení osvětlení do zpřístupněných jeskyní. ***(Poznámka zpracovatele archivu : Pokud tomu rozumím, už v r. 1940 byla utracená částka jednotlivými obcemi splacena, zůstávala jen nevyúčtovaná částka na kontě A.s. Moravský kras).*** O splácení dlužné částky se staral A. Boček, ale jen do r. 1936, kdy byl nahrazen jinou osobou. V r. 1940 sdělil tehdejší Zemský výbor Ministerstvu veřejných prací, že Svaz obcí tyto peníze nemá a v A.s. Mor. kras je obnos nedobytný. Proto prý se tato částka odepisuje, což ZV sděluje prokuratuře. Závěrem záznamu A. Boček uvádí, že je nutno přesně zjistit, zda povinnost splatit tento dluh Akciovou společností Mor. kras dosud netrvá. V příloze tohoto záznamu je několik listů protokolů z jednání v této finanční záležitosti z roku 1940. ***(Vzhledem k tomu, že nejde bezprostředně o historii SKB, ponechávám případnému následnému zpracování pamětníkem – historikem na jeho vůli, zda tuto pasáž zpracuje či vynechá).***
- 91.) Zápis z výborové schůze SKB 23.04.1947. Přítomno 7 členů výboru, 2 omluveni, přítomni 2 hosté. Přihlášení noví členové byli jednomyslně přijati s výjimkou členů přihlášených z Líšně, kteří nebyli přijati pro příliš mladý věk. Zástupce ZNV navrhuje přijímat mladistvé jako hosty. Pan B. Kyněra nastupuje vojenskou prezenční službu, proto je na jeho místo povoláván náhradník p. K. Rézl. Poté byly řešeny běžné administrativní záležitosti. (Viz korespondence, případně zápis z výborové schůze). Dále bylo referováno o nereálném postupu p. stavitele Jalového při restituci

jeskyně Kůlny. Byla také projednávána konfliktní situace mezi Sloupskou pracovní skupinou a průvodcovským personálem (viz zápis z výb.sch.). Debata o pracovním řádu a pojištění členů byla uzavřena tím, že návrhy připraví p.Sedláček. Organizace kartotéky krasových jevů – prozatím si je vedou jednotlivé pracovní skupiny.

- 92.) Dopis pracovní skupiny SKB Boskovice (V. Ščudla st.).24.04.1947. P. Ščudla se omlouvá za pozdní odeslání exk. zpráv, neb prý je obdržel pozdě. Nové pracoviště (označené číslem II), vypadá velmi slibně. Zpráva je dosti chaotická a přeskakuje z tématu na téma. Vysvětluje problém Navrátilů a zasilá nové přihlášky.
- 93.) Dopis pracovní skupiny Boskovice. 25.04.1947. Dopis obsahuje zprávu o návštěvě p. Smejkal z Ministerstva informací.
- 94.) Serie dopisů vedoucím Pracovních skupin SKB. 26.04.1947. Konkrétně jde o tyto ved. prac. sk. : Ota Ondroušek, Karel Rézl, Karel Šebela, Antonín Sobol, a František Klobouk. Tyto dopisy nejsou doslovné, ale jsou tématicky shodné. Nabádají ke včasnému zasílání exkurzních zpráv a k vyčerpávajícímu popisu získaných poznatků. Dále **obsahují drobné provozní připomínky jednotlivým prac. skupinám. Zpracovatel archivu je nepovažuje za mimořádně důležité.**
- 95.) Dopis p. J. Hrazdírovi, majiteli půjčovny loděk, Jedovnice. 26.04.1947. Ve výboru SKB bylo usneseno, že prozatím upouštíme od vypůjčení člunu, vzhledem k vzednutí spodních vod tak, že je proplování Šenkova sifonu prozatím znemožněno. K Vaší nabídce se vrátíme, jakmile se upraví stavy vod. Z debaty ve schůzi výboru vyplynulo, že Vámi nabídnutá úhrada 9,- Kč za zapůjčení člunu na den je pro nás příliš nákladná, neb člun v případě potřeby používáme 1 – 2 dny v týdnu, jak u nás, tak i u Vás v Jedovnicích. V průběhu celého roku by to pro nás byl velký náklad. Proto předpokládáme ve věci zapůjčení další jednání.
- 96.) Dopis SKB Ředitelství SNB odd. spolkové, 27.04.1947. Předsednictvo SKB oznamuje konání mimořádné Valné hromady dne 7. května 1947 v 19,00 hod. v hotelu Astoria. Na pořadu bude volba jednoho náhradníka a rozprava o výzkumném programu v letošním roce.
- 97.) Dopis SKB členu L. Oklešťkovi. 27.04.1947. SKB žádá Oklešťka, aby předal všechny exkurzní zprávy, které má na přepsání. Exkurzní protokoly z r. 1945 a 1946 jdou ke knihaři do vazby a je nutno je zkompletovat. Dále se SKB táže, zda Oklešťek ví, co se stalo s poškozeným nafukovacím člunem, zda je v opravě, případně kde.
- 98.) Dopis ÚNV zem. hl. města Brna SKB. 29.04.1947. Odpověď ÚNV na dopis SKB z 9.04. ÚNV zem.hl. města Brna sděluje, že nevyhovuje žádosti SKB o povolení výzkumů v krasových ostrůvcích kolem Veverí Bitýšky. Toto povolení bylo již dříve uděleno p. J. Ustohalovi, studnaři z Javůrku. Nemáme však námitky, abyste tento průzkum vykonávali za účasti p. Ustohala.
- 99.) Dopis člena Jos. Ondráčka SKB. 29.04.1947. Jmenovaný omlouvá svoji neúčast na akcích pracovním zaneprázdněním. Chce zůstat členem jakmile získá více času, opět se zapojí.
- 100.) Dopis MUDr Arno Martince, Adamov pro SKB. 29.04.1947. Dr. Martinec sděluje, že jej v neděli, 4.05. navštíví přednosta interní kliniky v Brně, prof. Dr. Štejfa s rodinou a projevil zájem navštívit Býčí skálu. Dr. Martinec prosí o povolení této návštěvy.
- 101.) Odpověď SKB Dr. Martincovi. 2.05.1947. SKB souhlasí s návštěvou. Klíče od jeskyně jsou u p. Štěpánka, který je informován. Upozornění – voda v Šenkově sifonu nebezpečně stoupla, patrně nebude možný prostup. Vážne elektrifikace

jeskyně a sifon není možno odčerpávat. Zaplaví-li voda sifon úplně, přijde nazmar nejen práce členů, ale i finanční náklady, dosud vynaložené.

- 102.) Dopis člena Jar. Závady SKB. 29.04.1947. Pisatel děkuje za zaslání Výroční zprávy, omlouvá se, ale jak uvádí, pro studijní zaneprázdnění nemůže plnit členské povinnosti a proto vystupuje z řad členů SKB. Za pochopení děkuje a přeje hodně úspěchů v práci.
- 103.) Dopis člena K. Šebely SKB. (Pravděpodobně – podpis nečitelný). 2.05.1947. Pisatel sděluje, že exkurzní zprávy zašle nejpозději do 14 dnů. Dále sděluje, že p. ing Ondroušek sliboval pracovní skupině zapůjčování klíčů od Ochozské jeskyně, ale nyní jejich zapůjčení odpírá. Pisatel dále uvádí, že nehodlá vyvolávat spory s p. Ing Ondrouškem, ale pokud se bude situace vyvíjet pro pracovní skupinu SKB nepříznivě, bude si vědět rady a obrátí se na nadřízené orgány. Dále píše, že líšeňští Junáci mají zájem poznávat jeskyně. I když jsou to děti, bere je sebou do krasu, neboť nepovažuje za správné mládež od těchto zájmů odvracet.
- 104.) Dopis Oty Ondrouška SKB. 2.05.1947. Pisatel omlouvá pokles své aktivity. Uvádí, že v zaměstnání převzal odpovědnost za velké stavební práce. Člen jeho pracovního kolektivu, B. Kyněra nastoupil vojenskou prezenční službu a A. Hlava je plně zaměstnán studiem. Jakmile to bude možné, Ota se k činnosti vrátí.
- 105.) Dopis A. Štokra, Blansko SKB. 5.05.1947. Pisatel omlouvá skutečnost, že vrací Bočkovu stat', připravenou ke zveřejnění teprve dnes. Příčinou bylo chřipkové onemocnění, jejíž zvládnutí dalo i obvodnímu lékaři dost práce. K výsledkům ve stati popsané práce p. Bočkovi a jeho spolupracovníkům pisatel upřímně blahopřeje. Skutečnosti o mladém Brouškovi ve zprávě pisateli potvrdil ředitel blanenské spořitelny. Diví se nad záhadou „Havranovy síně“, ale od ředitele spořitelny se právě dověděl, že Havran je „obrpartyzánem“, který dal Brouškovi potvrzení o partyzánské činnosti.
- 106.) Dopis Ředitelství školního lesního statku „Masarykův les“ Vysoké školy zemědělské v Brně SKB. 6.05.1947. Tento dopis obsahuje v příloze opis dopisu Ministerstva zemědělství – Ústřední ředitelství státních lesů a statků, skupina lesní ze dne 22. 04. a je dáván na vědomí SKB. Otiskujeme jej v původním znění :

Opis.

Ministerstvo zemědělství-ústřední ředitelství státních lesů a statků skupina lesní.
č. 5267-VIII/3-1947. V Praze II. dne 22. dubna 1947.

Vše : Český speleologický klub v Brně -
žádost o příspěvek na průzkumné práce.
K č.j. 556-28/2-47 ze dne 28.3.1947.

Ředitelství školního lesního statku „Masarykův les“
vysoké školy zemědělské
v B r n ě

Ministerstvo zemědělství/ústřední ředitelství státních lesů a statků /
sděluje k podání tamního ředitelství ze dne 28.3.1947, č.j. 556-28/2-47, že plně uznává
zásaditou objevitelskou činnost Českého speleologického klubu v Brně při průzkumu kra-
vého moravského území, ale nemůže poskytnouti tomuto žádoucí finanční podporu, protože
není ve státním rozpočtu pamätováno na podobná vydání a pokud se týče mimořádného
průzkumného rozpočtu pro rok 1947, byl tento již přikázán jednotlivým ředitelstvím.

Forma úvĕru, jak to tamní ředitelství ve svém návrhu označuje, byla by též
příspěvkem, protože v podání není zmínka o tom, jakým způsobem a kdy byly by speleolo-
gickým klubem vráceny částky, které by jim byly propláceny.

Ministerstvo zemědělství/ústřední ředitelství státních lesů a statků/
jest toho názoru, že záslužná práce speleologického klubu by měla být řízena státem
/MŠO, Moravským zemským národním výborem a j./ za plné finanční podpory. Dále na finan-
cování objevitelských prací měla by se též zúčastniti instituce, která vede správu dos-
objevených jeskyní a má jistě z toho důvodu též určitý příjem.

O tomto rozhodnutí ministerstva zemědělství / ústředního ředitelství
státních lesů a statků/ uvědomte Český speleologický klub v Brně.

Za ministra :
Ing. Hrnčíř, v. r.

107.) Dopis ÚNV zem hl. města Brna, Lesního úřadu v Kuřimi SKB.

6.05.1947. Podle informací, které nám byly předány způsobilo naše zamítavé rozhodnutí (viz dopis odeslaný SKB 29.04.1947) rozladění a nelibost. Máme však s podobnými průzkumy velmi špatné zkušenosti, které nás vedly k rozhodnutí Vaši žádost zamítnout. Kromě toho uvádíme, že už před tím si podal žádost o průzkum, doporučenou i potvrzenou SČM a Vaším klubem Fr. Klobouk z Předklášteří. Takže těchto žádostí je více. Počátkem roku bylo již uděleno povolení průzkumu na Šmelcovně studnařskému mistru J. Ustohalovi z Javůrku u Domašova, který tento průzkum již dříve prováděl. Kromě toho poznamenáváme, že žádost SKB, začínající textem „v účtě podepsaný“ a obsahující pravopisné chyby nevzbudila naši zvláštní důvěru, vzhledem k tomu, že bohužel, činnost klubu nám byla neznámá. (*Poznámka zpracovatele : podívejme se do dopisu SKB z 9.04.1947, o jaké pravopisné chyby jde : místo Bouzovsko překlep Pouzovsko, ve spojení předložky a slova chybí mezera – Včásti místo V části, ve slově spolupracují chybí čárka nad i, ve slově vyvinut napsáno vyvynut. Vzhledem k možnostem psaní textu na psacím stroji člověkem, který neměl v takovém, psaní dost praxe je to podle mého z hlediska naplnění požadavku nepodstatné. Ale to je jen můj názor. Závěry z toho dělal ÚŘAD !*).

V případě, že by SKB měl rozhodný zájem na průzkumu v údolí Bílého potoka, navrhli bychom reasumaci (= *shrnutí závěrů, což je nelogické, snad změnu závěrů*) původního usnesení, ale v tomto případě by bylo nutno, aby SKB přesně vyjmenoval osoby, odpovědné za průzkum a zavázal se nahradit všechny škody, které by městu z tohoto průzkumu povstaly. Další možností by bylo vyzvání p. Ustohala, aby se stal členem SKB a tím s Vámi spolupracoval. Poznamenáváme, že nemáme v úmyslu Vaši činnost a zvláště ne činnost vědeckých pracovníků jakkoliv omezovat, naše původní rozhodnutí však vyplynulo z uvedených zkušeností. Žádáme Vás o případné Vaše stanovisko k této záležitosti.

108.) Schůze mimořádné Valné hromady SKB 7.05.1947.

Přítomno 24 členů a 6 hostů. V archivu byla nalezena jen prezenční listina, veškerá další dokumentace z této mimořádné Valné hromady v archivu chybí.

109.) Dopis Nár. správy Moravského krasu SKB. 10.05.1947. Na základě osobního rozhovoru zasílá NSMK SKB anonymní dopis, který obdržela.

Adamov 14/4 1947.

P.T.

Prosím aby jste dali těm badatelům kteří pracují v Býčí skále rozkaz /když sami nemají ten rozum/ aby v těch místech kde jsou vykopávky dali ohrazení nabo ven dali výstrahu. Včera jsem byl svědkem jak tam mohl padnout muž s dítětem do prokopané jámy kde dole teče voda.

Čekám brzkou nápravu

- 110.) Dopis SKB, předs. A. Bočka p. Ševčíkovi, průvodci ve Sloupských jeskyních. 11.05.1947. Pisatel uvádí lokální zprávu, která se objevila v tisku (Národní obroda a Slovo národa), tohoto znění : Jedna z nejkrásnějších síní z nově objevených jeskyní v podzemním bludišti Sloupsko-šošůvském bude pojmenována po vůdci moravských partyzánů, pplk. Indrovi-Havranovi, Havranovou síní. Na dotaz v redakci mi bylo sděleno, že to nejspíš došlo z ČTK, neboť si nikdo nevzpomínal, že by to tam někdo přinesl. Pan ředitel Štokr také o ničem neví. Požádal mne o vyšetření případu, neboť právo k bádání mám přece já sám, a to, jak mi bylo v těchto dnech slečnou Geržovou řečeno, v celém Sloupském bludišti, neboť dopis od této slečny, který Broušek stále ukazuje, prý již neplatí a stal se bezpředmětným. Prosím, dejte mi ihned vědět, o co jde, kdo a kde zase domněle cosi našel, jak se věc vůbec má a zda opět nejde o obvyklý podvod – tak zvanou Brouškiádu.
- 111.) Dopis V. Ševčíka, průvodce ve Sloupských j. pro SKB – předs. A. Bočka. 12.05.1947. Lokálku jsem četl, nic bližšího vám nemohu sdělit, neboť ve Sloupě se o tom vůbec nemluvilo.
- 112.) Dopis SKB Lesnímu úřadu v Kuřimi, městskému lesnímu řediteli, p. Karlu Texlovi. 14.05.1947. SKB se na pokyn člena našeho výboru SKB, p. řed. Městského stavebního úřadu Ing Fr. Okáče obrací přímo na Vás s prosbou o Vaši laskavou radu, jak zařídit, aby nepříznivé usnesení z 29.04. t.r. mohlo být reasumováno. Výbor SKB zde poukazuje na činnost SKB, na účast předních brněnských vědců na tomto výzkumu a jako důkaz přikládá k současné poště Výroční zprávu o činnosti SKB za r. 1946 a Spolkové stanovy. SKB zjistil, že zájem p. Ustohala se týkal pouze studničních prací v okolí Šmelcovny, kde údajně šlo o nějaké ucpání studničních zdrojů. Není nám známo, zda předmětem jeho zájmu bylo území krasové. Nicméně, vyzveme dotyčného pána, pokud má odborný zájem na bádání v krasu, aby se stal členem SKB. Pokud se týká p. Fr. Klobouka z Předklášteří, je naším členem a byl by v případě udělení bádacího práva našemu spolku pověřen vedením příslušných prací na vrchu „Petrově“ (kóta 406 poblíže Heroltic), kde jsou dvě jeskyňky a vaucluský pramen naproti rekreačnímu táboru „Šárka“. Také chceme věnovat svoji pozornost jeskyňce na vrchu Tišanovci (kóta 456). Tam nikdo ještě nepracoval. V jeskyních u Tišnova a u Štěpánovi, kde jsme nedávno objevili nové prostory a hlubokou propast, získali jsme už bádací právo od majitelů příslušných pozemků. V případě kladného vyřízení naší žádosti budeme mile rádi podávat zprávy o naší činnosti na Vašem území. Také Vám sdělíme jména našich členů, kteří v tomto území pracují. Kontrolu po stránce odborně – vědecké provádíme našimi odborníky příslušné vědecké disciplíny, která je právě zkoumána. Doufáme, že po prostudování naší Výroční zprávy neshledáte důvody k zamítnutí naší žádosti. Prosíme, abyste se našeho případu osobně ujal a buď přímo zařídil reasumaci výše uvedeného usnesení, nebo nám dal pokyny, jak se máme v toto smyslu zařídit.
- 113.) Dopis Presidia ministerstva informací SKB. 12.05.1947. Min.Informací oznamuje: Vaši žádost o subvenci ze dne 18.12.1946 jsme postoupili podle příslušnosti Ministerstvu školství a osvěty v Praze.
- 114.) Dopis R. Burkhardta Výboru SKB. 14.05.1947. Jeden z mých přátel mi sdělil, že jeho spolužák ze střední školy, p. Vratislav Krejčí, bytem Brno – Žabovřesky, Štursova 7 byl na výletě onu kritickou nedělí, kdy došlo k poškození – vyražení vrat u jesk. Býčí skála a zná jména pachatelů, kteří tam byli také na výletě. On sám se ničeho nezúčastnil. Doporučuji, aby zástupce SKB navštívil tohoto člověka, vysvětlil mu možné následky a přesvědčil jej, aby prozradil jména pachatelů. Nebo, ať se mu v tom smyslu napíše.

- 115.) Zápis z „Členské poradní schůze SKB“, konané 14.05.1947. Té-to schůze se zúčastnilo 22 členů. Schůzi zahájil jednatel J. Vodička zprávou o pracích, prováděných ve skalní partii Evropa a Indie na Sloupsku, kde je již 34 m hluboká šachta, která se dřeví. Výkop byl proveden v místě ventaroly. Předseda následně navrhuje zahájit práce u vchodu do Nicové jeskyně, kde je silné průvanové místo. Dále seznamuje členstvo s geofyzikálními pracemi ing Meisela a jejich poměru k práci kolektivu KČT J. Jalového u Koňského spádu. Schůze pokračovala debatou o zrušeném zakazu vstupu do Sloupsko-šošůvského bludiště. Následně požádal předseda všechny skupiny, aby předaly p. Ryšavému seznamy náradí, které jsou vlastnictvím SKB. Dále referoval R. Burkhardt o postupu prací v I. propasti Jestřábí skály. V závěru byl projednáván býčískalský problém elektrifikace pracovišť. Dosažený výsledek posledního bodu programu neuveden.
- 116.) Dopis ÚNV zem. hl. města Brna SKB. 17.05.1947. Pisatel žádá vrácení zapůjčeného gumového člunu a hadic. Vzhledem k nastávající sezoně koupání je nezbytné přidělit člun záchranářům, proto žádáme jeho urychlené vrácení. Sdělte nám, kdy a kde můžeme člun převzít k odvozu na městskou požární ústřednu.
- 117.) Zápis z výborové schůze SKB dne 23.05.1947 chybí. Je zde jen prezenční listina. Zúčastnilo se 7 členů a 1 host.
- 118.) Poznámka A. Bočka. 3.06.1947. Dne 3. 6. zařídil jsem převoz člunu na Švýcárnu, kde byl uložen i s příslušenstvím. (vzdušná pumpa, pádla a dva měřáky). Za jeho vyčištění a uložení odpovídá p. Štěpánek, který byl m.j. požádán, aby si převzetí člunu nechal písemně potvrdit. Dne 6.06.1947 byl o tom uvědoměn Hasičský sbor – p. Svoboda.
- 119.) Dopis SKB pro p. prof. Dr. Ing O. Farský. 30.05.1947. V dopise SKB blahopřeje jmenovanému ke znovuzvolení děkanem lesnického odboru VŠZ.
- 120.) Dopis SKB pro p. prof. Ing Dr. J. Prokeš. 30.05.1947. V dopise SKB blahopřeje jmenovanému ke zvolení rektorem VŠZ.
- 121.) Dopis (policejního úředníka ?) – bez označení, podpis nečitelný, SKB obdržela 2.06.1947. SKB obdržel od policie darem 3 kg černého střelného prachu pro odstřel v jesk. Býčí skále. Tento materiál je prozatím uložen v bytě p. Ing Vlad. Adámka, Tel. zam. 18 980 / 276, nebo tel. byt 16 675. Je nutno se s Ing Adámkem domluvit, kdy bude doma, prach převzít, odnést a uložit na vhodném místě. Poznámka : Odebráno p. Vodičkou.
- 122.) Popis prací, provedených ve dnech 1.06 až 6.07.1947.
Řečiště Výtoku sníženo celkem o 71 cm. Hladina klesla o 72 cm.
Řečiště v Otevřené skále sníženo celkem o 40 cm. Hladina v O.s. klesla o 89 cm.
Vynesený materiál ve Výtoku činí okrouhle 15 m³, který byl vybrán z vody.
Vynesený materiál v Otevřené skále činí asi 8 m³, taktéž vybíraný z vody.
Byla vyhloubena pokusná šachta v závrtu č. 1. – Nad výtokem. Materiál činí cca 2,25 m³.
- 123.) Dopis prof. Ing. Dr. O. Farského SKB. 4.06.1947. Dopis obsahuje poděkování za projevené blahopřání ke zvolení děkanem a pisatel ujišťuje, že si ho váží a SKB považuje za významný pro vědní obor, kterým se zabývá.
- 124.) Založený doklad – potvrzení : Dne 6.06.1947 převzal zástupce Městského hasičského sboru v Brně v objektu „Švýcárna“ 8 kusů hadic, 2 klíče, 1 ks gumový nafukovací člun s 2 pádly a hustilkou. Předal : Vodička, převzal : podpis nečitelný.

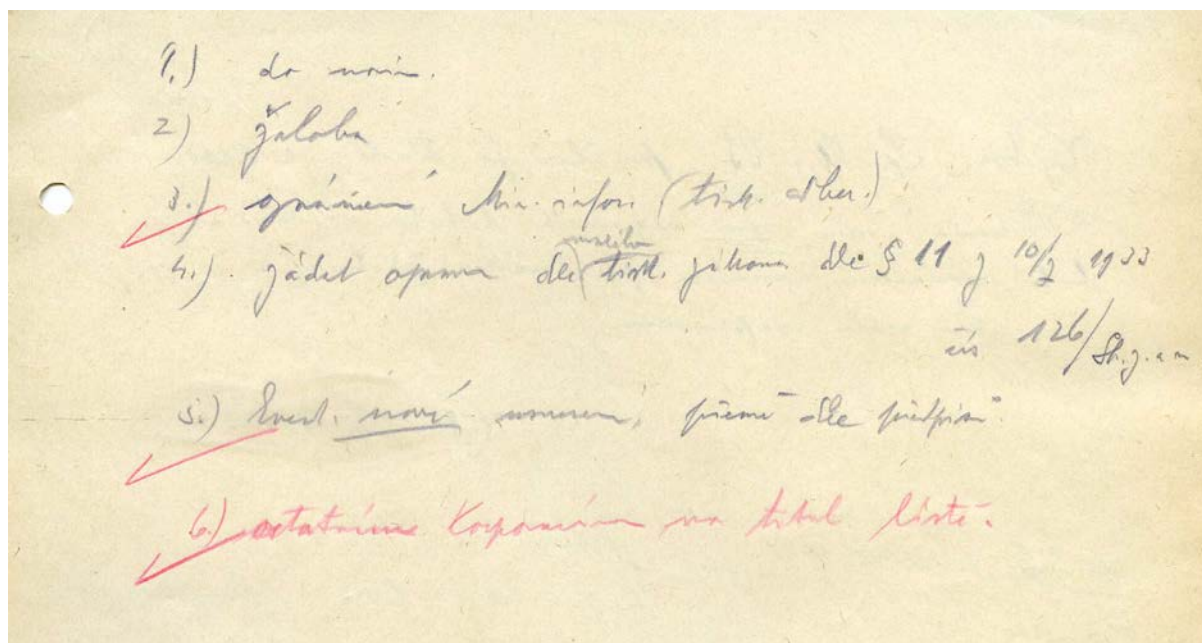
- 125.) Kusá poznámka na papírku : Sdělení p. Ing Adámka. 6.06.1947.
 V Pozořicích je pan lesní rada Ing Pauzner. Tomu je nutno zaslat písemnou žádost a intervenovat ohledně přímluvy a doporučení žádosti. Žádost bude postoupena Ředitelství Státních lesů v Brně, V hlínkách, (p. Ing Polák). Ředitelem je p. Ing Vačlena. Jeho náměstkem je p. Vrchní lesní rada Ing Havránek, t.č. ještě v Hodoníně. Průklep žádosti vyžaduje p. Ing V. Adámek, za účelem přímluvné intervence a sledování.
(Poznámka zpracovatele : Z poznámky není jednoznačně zřejmé, o co v poznámce jde, ale lze předpokládat, že takto je řešen problém přístupu do Ochozské jeskyně).
- 126.) Dopis SKB odb. učitelu K. Šebelovi, Líšeň. 6.06.1947. SKB se táže, co pan Šebela podnikl ve věci přístupu do Ochozské jeskyně a jak celý problém stojí. Dále SKB požaduje zaslání exkurzních zpráv a dotazuje se, zda pracovní skupina ještě má 2 dláta a lžíci na vrtání. Tento údaj SKB potřebuje do soupisu inventáře.
- 127.) Dopis K. Šebely SKB. 10.06.1947. Stručné rukou psané exkurzní zprávy jsou v příloze. Nemám přístup k psacímu stroji. Odpověď od Lesní správy v Pozořicích dosud nepřišla. Nespěchám na ni, mám zatím práci jinde. Vrtáky, o kterých píšete jsou mým vlastnictvím, jak mi už kol. Ondroušek několikrát potvrdil. Dal mi je dělat na moji žádost, pro mě a pro mé práce. U Vás je pouze deponoval. Nejsou tedy součástí klubového inventáře. Pokud je nebudu potřebovat, rád Vám je zapůjčím.
- 128.) Dopis Státního památkového úřadu pro Moravu a Slezsko v Brně SKB. 10.06.1947. Věc : Jiří Vodička – vydání osvědčení, opravňujícího ke vstupu na území Moravského krasu za ochrannářským účelem.
(Poznámka zpracovatele archivu : U tohoto dopisu byl sponou připnut svazek dalších dopisů, které zřejmě řešily nějaké podvodné jednání Valnou hromadou řádně zvoleného jednatele Jiřího Vodičky. Tyto dopisy jsem oskenoval a uložil je zvlášť do souboru Archiv1947 / 127 – kauza Vodička. Tento soubor najdete ve složce „Závažné historické skutečnosti v SKB“).
- 129.) Dvě kusé poznámky, založené v dokumentaci archiválií 1947:

Výbor Sp. R. v B. prohlašuje tímto, že časopis Příroda ^{vlastní} není orgánem tohoto spolku a že toto označení, uvedení přes zátky, příslušný je pouze v minulém čísle neprávem.

Výbor - Sp. R. - B.

na 1/2 podeřené dne přesahující rod - rost - leska - 1/2

množství
 v arce i: 9-6
 je neprávem

Z poznámek je nejasné, čeho se týkají a co chtějí řešit. Patrně jde o nějaké zneužití dobrého jména SKB.

- 130.) Dopis – leták Československé společnosti historické v Praze je současně pozvánkou na II. sjezd čs. historiků. Uvádíme v plném znění :

ČESKOSLOVENSKÁ SPOLEČNOST HISTORICKÁ V PRAZE

Věc: II. sjezd čs. historiků v Praze.
Pozvání.

V Praze v červnu 1947.

Vážený(á) pane(i) kolego(yně)!

Od I. celostátního sjezdu čs. historiků, konaného v Praze r. 1937, uplynulo 10 let. Za tuto dobu jsme prožili německou okupaci, dosáhli opětovného osvobození a nyní kladou naše svobodné národy základy k novému samostatnému životu. Výbor Čs. společnosti historické, veden snahou, aby si především čs. historikové sami osvětili základní směrnice tohoto velikého dění a aby pak mohli k němu říci své závažné slovo i celé naší národní veřejnosti, rozhodl se svolati II. sjezd čs. historiků do Prahy na dny 5.—11. října 1947, k jehož účasti Vás tímto srdečně zve. Program sjezdu jest přiložen; z něho je patrné, že to bude sjezd v pravém slova smyslu pracovní. Proto bude všem přihlášeným účastníkům včas před sjezdem poslán tištěný sylabus přednášek, aby si mohli učiniti poznámky k debatám, příp. formulovati své dotazy.

Současně sdělujeme:

1. Sjezdu se mohou účastnit členové Čs. společnosti historické, kteří zaplatí sjezdový příspěvek a obdrží sjezdovou legitimaci. Sjezdový příspěvek činí Kčs 50.—. Poukažte jej laskavě přiloženým vplatným listkem pošt. spořitelny spolu s členským příspěvkem, příp. s nedoplatky, jejichž vyúčtování jest přiloženo.
2. Přihlášky k sjezdu podejte laskavě co nejdříve, nejdéle však do 25. srpna 1947, aby mohly býti včas provedeny všechny přípravné práce. Udejte též, přijedou-li i Vaši rodinní příslušníci. Společenský odbor sjezdu se postará, aby i oni mohli volného času využití podle svých zvláštních zájmů.
3. Na přihlášce lask. sdělte, přejete-li si, aby Vám ubytovací odbor zabezpečil noclehy v hotelu. V tomto případě udejte, pro které dny si přejete hotelové ubytování a zda pouze pro sebe nebo i pro členy rodiny, a v jaké asi ceně, příp. v které čtvrti. Ubytovací výbor se vynasnaží ze všech sil, aby podle možnosti Vašemu přání vyhověl. Pro informaci sdělujeme, že nejlacinější jednolůžkové pokoje jsou od Kčs 60.— za den. Bude proto ve Vašem vlastním zájmu, abyste si podle možnosti včas opatřili ubytování u kolegů a známých.
4. Se sjezdem bude pravděpodobně spojen zájezd k Palackého hrobu do Lobkovic, spolkové představení v Národním divadle a možnost návštěvy musejních i archivních sbírek, třeba i po vyčerpání denního sjezdového programu. O tom všem bude poslán další oběžník.
5. Ministerstvo školství a osvěty umožnilo výnosem č. A-62.900/47-III. 3. účast středoškolských profesorů. Udělí jim dovolenou a uhradí jim náklad na cestu i na pobyt v Praze.
6. Upozorňujeme, že jest dosud na skladě Sborník I. sjezdu Československé společnosti historické z roku 1937 (str. 290), obsahující přednášky i debaty sjezdové; jeho obsah jest dobrou průpravou i k II. sjezdu. Členská cena činí Kčs 32.—. Kdo by jej chtěl, nechť to uvede na přihlášce. Sborník mu bude rezervován a vydán v sjezdové kanceláři. Na přání bude Sborník poslán ihned poštou všem, kdo při placení sjezdového příspěvku zašle i peníze za Sborník (s poštovním Kčs 38.—).

Veškerou korespondenci posílejte na adresu:

Přípravný výbor II. sjezdu čs. historiků, Praha IV., čp. 5. Archiv země České.

Výbor Československé společnosti historické.

ČESKOSLOVENSKÁ SPOLEČNOST HISTORICKÁ V PRAZE

Věc: II. sjezd čs. historiků.

PROGRAM

II. sjezdu čs. historiků v Praze v říjnu 1947.

- I. 1. *Historické pojmoslovi* (Dr. Jan Slavík, Dr. František Kutnar).
2. *Dialektický materialismus ve výkladu dějin* (Dr. Jaroslav Charvát, doc. Dr. J. Popelová-Otáhalová).
3. *Co jsme dlužni poznání a zpracování českých a slovenských dějin*: a) Publikace pramenů (Dr. Zdeněk Kristen). b) Dějepisné zpracování, jeho pojetí a metody (univ. prof. Dr. Otakar Odložilík). c) Program a organizace historické práce (doc. Dr. František Roubík, Dr. Emanuel Janoušek). d) Úkoly moravskoslezského dějepisectví (univ. prof. Dr. Jindřich Šebánek, univ. prof. Dr. František Čáda).
4. *Jak vychovávat badatele a učitele dějepisu* (univ. prof. Dr. Karel Stloukal, zem. školní insp. Josef Lomský).
5. *Dějiny jako prostředek vzdělání a výchovy*: a) filosofické a mravní (Dr. Ing. Otakar Dorazil). b) estetické (Dr. Jakub Pavel, Dr. Oldřich Fidrmuc). c) politické a hospodářské (Dr. Ferdinand Smrčka, Dr. Ludvík Hurdík).
6. *Pekařův myšlenkový odkaz po deseti letech* (Dr. Jaroslav Werstadt).
- II. 1. *Vývoj vztahů a soužití česko-slovenského* (univ. prof. Dr. Václav Chaloupecký, ostatní referenti ze Slovenska).
- III. 1. *Naše země mezi východem a západem*. a) do 18. století (univ. prof. Dr. Milada Paulová). b) v 19. a 20. stol. (univ. prof. Dr. Josef Macáurek; korreferenti Dr. Václav Čejchan, doc. Dr. Rudolf Holinka).
2. *Ruská revoluce a Slovanstvo* (univ. prof. Dr. Zdeněk Nejedlý).
- IV. *Vývoj české národní společnosti*: a) Hospodářské základy vývoje české společnosti až do národního obrození (doc. Dr. Gustav Skalský). b) Hospodářské předpoklady národního obrození (Dr. Jan Klepl). c) Vývoj českého kapitalismu a dělnického hnutí (Dr. Miloslav Volf). d) Vývoj české demokracie (doc. Dr. Hubert Ripka).
- V. 1. *Zápas o české dějiny mezi Čechy a Němci*: a) Vývoj a předměty zápasu (univ. prof. Dr. Václav Vojtíšek). b) O nejstarší dějiny země (univ. prof. Dr. Jan Filip). c) Poměr Čech a Moravy k římsko-německé říši (univ. prof. Dr. Václav Vaněček). d) O husitství (univ. prof. Dr. František M. Bartoš). e) Kulturní vlivy a závislosti (univ. prof. Dr. Antonín Grund, doc. Dr. Zdeněk Kalista, Dr. V. V. Štech, univ. prof. Dr. Antonín Matějček).
2. *Německá otázka v Evropě v 19. a 20. století* (doc. Dr. František Bauer).

Prozatímní rozvrh přednášek II. sjezdu Československé společnosti historické
(dopoledne 8—11 hod., odpoledne 15—17 hod. ev. 18 hod.)

<i>Neděle 5. října 1947:</i>	Slavnostní zahájení.
<i>Pondělí 6. října 1947:</i>	dopoledne: I. 1., I. 2. odpoledne: I. 3. a), b), c).
<i>Úterý 7. října 1947:</i>	dopoledne i odpoledne: I. 3. d), II.
<i>Středa 8. října 1947:</i>	dopoledne: III. 1. a), b), III. 2. odpoledne: volno.
<i>Čtvrtek 9. října 1947:</i>	dopoledne: IV. a), b), c), d). odpoledne: I. 5. a), b), c).
<i>Pátek 10. října 1947:</i>	dopoledne: V. 1. a), b), c), d). odpoledne: V. 1. e), V. 2.
<i>Sobota 11. října 1947:</i>	dopoledne: I. 4., I. 6., závěr.

- 131.)** Dopis ÚNV zemského hlavního města Brna, lesního úřadu v Kuřimi SKB. 11.06.1947. Komise pro správu lesů povoluje SKB průzkum krasového území mezi Veverskou Bítýškou a Tišnovem, v městských lesích na vlastní náklad a nebezpečí, při čemž se SKB zavazuje nahradit všechny škody, které by městu Brnu z takového průzkumu vznikly.
- 132.)** Dopis ZNV v Brně SKB 16.06.1947. ZNV sděluje, že žádost SKB o subvenci obdržel. Protože platí rozhodnutí Rady ZNV ze 14.04.1947, budou se subvence na kulturní účely rozdělovat až na konci běžného roku. Vaši žádost vedeme v patrnosti.
- 133.)** Dopis SKB Lesnímu úřadu ÚNV zem. hl. m. Brna v Kuřimi. 25.06.1947 Obdrželi jsme Váš výměr, bereme na vědomí stanovené podmínky a zajistíme jejich dodržení. Pokud zjistíme na lesním majetku města nepřístojnosti, ihned Vás budeme informovat. Technickým vedoucím prováděných výzkumných prací je p. Fr. Klobouk a vědeckým dozorem pracovišť je pan prof. Jindřich Závodník z Tišnova. Oba pánové jsou členy SKB, prof. Závodník je členem výboru SKB. Děkujeme za umožnění našich výzkumů.
- 134.)** Dopis SKB p. Fr. Kloboukovi. 18.06.1947. SKB oznamuje Fr. Kloboukovi, že ÚNV města Brna udělil SKB výhradní právo výzkumu na území mezi Tišnovem a Veverskou Bítýškou, pokud je toto území majetkem města Brna, při čemž se SKB zavázal nahradit všechny škody, pokud by z titulu naší průzkumné činnosti vznikly. Další podmínky nebo omezení osobního rázu stanoveny nebyly. Pověřujeme tedy Vás a pány Vaší pracovní skupiny (pokud jsou našimi členy), abyste se odbornému průzkumu tohoto území plně věnovali, o své činnosti nám vždy pravidelně podávali zprávy a případné plány do budoucna s námi vždy předem ujednávali. Při pracích v terénu necht' všichni účastníci – naši členové nosí u sebe vždy spolkovou legitimaci, opatřenou jejich podpisem a fotografií, námi potvrzenou kulatým razítkem, aby se mohli v případě potřeby lesnímu personálu legitimovat. Výbor Vám přeje ve Vaší práci mnoho plného úspěchu a zdaru.
- 135.)** Dopis Fr. Klobouka SKB. Datum neuvedeno. Fr. Klobouk děkuje za sebe i za celou tišnovskou pracovní skupinu za vyřízení badacího povolení pro celé zmíněné území. Děkujeme také za zvláštní otisk časop. Příroda, který obsahuje informace o Sloupských jeskyních. Posílá 20,- Kč členský příspěvek pana Jebáčka. Dovoluje si požádat předsednictvo, zda by si pro potřeby jejich pracovní skupiny mohli nechat udělat razítko. (Vzor návrhu razítka přiložen).
- 136.)** Dopis JUDr Zdeňka Sušila SKB. 23.06.1947. Pisatel děkuje za zasláný separát, který vyčerpávajícím způsobem zpracovává tematiku. Omlouvá se, že se pro značné pracovní vytížení nemůže praktické speleologii věnovat.
- 137.)** Dopis Jos. Jalového SKB. 24.06.1947. Potvrzuje, že obdržel zvláštní zprávu o Nagelově vodopádu. Se zájmem si ji přečetl a za její zaslání srdečně děkuje.
- 138.)** Redakce „Svobodných novin“ pro SKB. 25.06.1947. Redakce děkuje za zprávu o objevu jeskyně, avšak jiné noviny nás předběhly, protože získaly zprávu dříve. Nebudeme otiskovat zastaralé zprávy. Byli bychom Vám vděční, kdyby SKB rozesílal zprávy tak, aby je všechny redakce měly alespoň ve stejnou dobu. Děkujeme a doufáme, že příště budeme moci přinést podobnou zprávu jako jedni z prvních.
- 139.)** SKB Správě tiskárny Globus. 27.06.1947. SKB sděluje, že současně s dopisem Globusu zasílá dopis redakci časopisu Příroda, ve kterém požaduje, aby v titulu tohoto časopisu byl okamžitě vynechán titul našeho spolku s označením, že Příroda je naším společným orgánem. Prosíme, abyste toto opatření také vzali na vědomí a zařídili se podle toho.

- 140.) SKB redakci časopisu „Příroda“. 27.06.1947. SKB obdržel v těchto dnech od Ministerstva informací povolení vydávat vlastní časopis. Výbor se proto na své schůzi dne 23.05.1947 usnesl požádati Vás o vypuštění titulu našeho spolku a označení, že Příroda je našim orgánem, a to s okamžitou platností. Současně Vám SKB děkuje za všechny nám prokázané služby.
- 141.) Dopis SKB Ředitelství Zemské a Univerzitní knihovny v Brně. 27.06. 1947. SKB, který se zabývá výzkumem a praktickým bádáním v územích krasu na Moravě a ve Slezsku vlastní malou knihovnu odborných děl a spisů speleologických, jejichž soustavné systematické doplňování naráží v této době na značné finanční obtíže. Obracíme se proto na Vás, s uctívou prosbou, aby nám ze zabavených knihoskladů německých knihkupectví byla darem přenechány knihy obsahu speleologického, hlavně takové, které se týkají Moravy a Československa vůbec. Takto poskytnutá odborná, případně i turistická literatura by se dostala do rukou povolaných a my bychom Vám byli za tento čin vděční.
- 142.) Dopis SKB Místní osvětové radě ÚNV hl. města Brna. 27.06.1947. Sdělujeme, že při volbách o minulé Valné hromadě SKB byl zvolen kulturním referentem našeho výboru pan docent Dr. Josef Skutil, rada Muzejní služby MZM. Prosíme, abyste tuto změnu osoby kulturního referenta laskavě vzali na vědomí.
- 143.) Dopis SKB panu Ing Hřidelovi, lesmistru velkostatku „Masarykův les“. 27.06.1947. Sdělujeme, že ředitel ZME, pan Osolobě přislíbil dodání elektrické přípojky včetně transformátoru k Býčí skále. Tento přislíb nám byl dán při návštěvě ředitelství ZME kterého se zúčastnili : pan lesní rada Česaný za ředitelství Masarykova lesa, pan prof. Dr. Ing Pelíšek za profesorský sbor VŠZ, a za SKB pan A. Boček. V důsledku tohoto přislíbu jsme se obrátili na podnik Sigma-pumpy v Olomouci, který nám přislíbil bezplatně zapůjčení ponorného čerpadla Nautila – Jubila s příslušenstvím. Toto vše pošle drahou do Adamova, na Vaši ct. adresu. Zásilka patrně dojde v nejbližších dnech a proto Vás prosíme (ve smyslu úmluvy s činiteli Masarykova lesa, abyste tyto dodané předměty dal laskavě dopravit do Býčí skály za vrata a zajistil laskavě dozor nad nimi. Vše další zařídíme, jakmile dostaneme od Vás zprávu, že věci jsou na místě. Děkujeme Vám za Vaši obětavost a ochotu.
- 144.) Dopis SKB Správě státních lesů v Pozořicích. 27.06.1947. SKB se v dopise nejprve odvolává výsledky svého bádání, které dokladuje v přílohách, vypočítává krasová území, na kterých již získal od majitelů povolení k výzkumu krasu a pak přechází na zdvořilou žádost o povolení výzkumu na krasových územích ve správě Pozořického polesí.
- 145.) Dopis SKB adresátu, který není uveden. 30.06.1947. Dopis začíná oslovením : „Slovutný pane inženýre“ a sděluje, že právě byla odeslána žádost na Ředitelství lesní správy v Pozořicích o povolení bádání na tamním území. Dle naší úmluvy z poslední návštěvy u Vás prosíme o důraznou intervenci – přímluvu za povolení badacích prací na tomto území. Kopii této žádosti na základě Vašeho požadavku přikládáme. K dopisu jsem přiložil řadu novinových článků a odborných separátů z našich prací v krasu. O povolení prý také požádal p. odborný učitel Karel Šebela z Líšně. Je to náš člen a chceme ho pověřit vedením výzkumu v tomto území. Bude tedy lépe, dají-li povolení nám jako korporaci, než jedinci. Děkujeme Vám již předem za Vaši laskavou přímluvu a prosím o laskavé případné zaslání zprávy o výsledku. Nezapomeňte, prosíme, na mapování ve Sloupu.

- 146.) Zápis ze schůze výboru SKB dne 30.06.1947. Účast 9 členů, 1 omluven. Po schválení zápisu z minulé výborové schůze informoval předseda výbor o tíživé finanční situaci. Bylo jednáno i o krádeži nářadí na Švýcárně. Doplnuje se klubovní inventář a zavádí se řád ve fotografování krasových objektů. Prof. Sobol referuje o svém významném objevu, který je zatím 120 m dlouhý, se stupňovitou tendencí do hloubky 40 m, dole protéká asi v délce 50 m Jedovnický potok. (**Pozn. zpracovatele : Jde patrně o objev Barové jeskyně**). SKB hodlá uvést oznámení v tisku, jehož účelem je zabránit vylupování krápníkové výzdoby z jeskyní. Dr. Skutil navrhuje dávat zprávy o objevech ČTK tak, aby vyšly současně ve všech novinách. Předseda děkuje prof. Sobolovi za objev a za to, že se ve svém článku zmínil i o klubu. Žádost o povolení bádání na Říčkách byla odeslána. Oficiální povolení pro Tišnovsko přišlo a bylo za ně poděkováno. Hovoří se o tom, že 3 kg střelného prachu, určeného pro práce v Býčí skále vystřelil J. Vodička na pracovišti ve Sloupu. Dr. Skutil navrhuje pohnat jej k zodpovědnosti. Ze ZNV přišla informace, že subvence se budou rozdělovat koncem roku. Intervence subvencí zajistí p. Boček, p. Sedláček a Dr. Skutil. Ing Okáč doporučuje intervenovat u p. rady Bumby. Výbor pověřuje hospodáře, aby vypátral a odebral razítko „Býčí skála“. Pan Vodička byl před časem delegován výborem na Holštejnsko k přejímání bud. Dosud nepodal zprávu. Předseda uvádí, že mu zatím Vodička nepředal spolkovou agendu, takže jisté věci nebylo možno patřičně vyřídit. Fa Sigma-Lutín zaslala sdělení, že jsou ochotni zapůjčit nautilu „Jubila“ s příslušenstvím. Čerpadlo bude zasláno Ing Hřídělovi do Adamova. Dr. Skutil navrhuje mobilizaci pracovních sil pro práce v Býčí skále.
- 147.) Několik dokumentů o přípravě akce, která byla odvolána. Ze svažečku dokumentace se dovídáme, že vedení SKB připravovalo na dny 4. až 6. září 1947 **I. sjezd československých speleologů**, (později přeloženo na 11 – 13. října a nakonec odloženo na jaro příštího roku). Tento sjezd se měl konat pod záštitou Kulturního referátu Zemského národního výboru, Národní správy podniku Moravský kras, Masarykovy university a Vysoké školy zemědělské. Byla připravována řada odborných přednášek a několik exkurzí do Moravského a Javoříčského krasu. Jak vysvítá z archivovaných dokumentů, byl to Josef Skutil, kdo inicioval odložení tohoto sjezdu na jaro. Jím uvedené důvody : Příliš krátká doba na přípravu. V současné době jsou aktéři přednášek na prázdninách a nelze s plnou odpovědností sjednat plánovaný cyklus přednášek. Na podzim jsou již dny příliš krátké, což by ohrožovalo program exkurzí. Není dostatek peněz na tak rozsáhlou akci a její přípravu. V současných letních měsících není dost vhodných osob pro nutnou administrativu na přípravu sjezdu, členstvo se rozjíždí na dovolené. Zimní měsíce přinesou nové výsledky prací na výzkumu a řadu nových témat pro přednášky a jednání. Také bude uskutečněna Valná hromada a zvolen nový, reorganizovaný výbor SKB. V neposlední řadě snad také dojde k úpravě poměrů a vztahů mezi MZM a Nár. správou Moravský kras. Zřejmě pro tyto důvody bylo nakonec výborem rozhodnuto odložit tento sjezd na jaro příštího roku (tj. roku 1948 !).
- 148.) Dopis Nár. správy tiskárny Globus SKB. 3.07.1947. Tiskárna potvrzuje příjem dopisu ze dne 27.06.1947 a titul SKB v časopise příroda vynechá, jakmile km tomu dostane příkaz od redakce časopisu.
- 149.) Dopis správy Státních lesů Adamov SKB. 3.07.1947. Správa SL potvrzuje, že ihned po dodání čerpadla bude toto převezeno na místo dle sjednaných dispozic.
- 150.) Svazek korespondence mezi SKB a Ing Frant. Meislem z Mladějova u Jičína, (tehdejším odborníkem na geofyzikální měření) ve které se

projednává příprava a realizace geofyzikálního zaměření podzemního toku mezi Rudickým propadáním a Býčí skálou. Tato korespondence je uložena ve složce : **Archiv – „historické zprávy o odborných výzkumech“**.

- 151.) První oběžník s informacemi pro členy SKB. 7.07.1947. Tento oběžník je uložen ve složce **Archiv – „oběžníky“**.
- 152.) Pozvánka na sjezd československých zeměpisců. 30.07.1947. Pozvánka je uložena ve složce **Archiv – „Akce odborných institucí“**.
- 153.) Dopis SKB Ředitelství SNB – Spolkový odbor. 12.07.1947. Dopis informuje o termínech plánovaných členských porad, jejichž náplní budou referáty o provedených pracech a seznámení členů s dalšími plány výzkumů.
- 154.) Zápis z pracovní schůze SKB 16.07.1947. Účast 14 členů a 1 host. Předseda konstatuje slabou účast. Podává zprávu o mapování Sloupského bludiště – povede Ing Adámek. Zavedení el. přípojky do Býčí skály je ZME, zástupcem Ing Osolobě přislíbeno. Fa Sigmund přislíbila bezplatné zapůjčení Nautily Jubila. Zašle do Adamova na adresu Ing Hřídela. Předseda míní, že (Šenkův ?) sifon je zapotřebí vyčerpát do dna. Rozvíjí se debata o naplňování sifonu vodou. P. Prokop vyslovuje názor, že voda pro-líná puklinami ze dna sifonu. P. Rézl poznamenává, že vody v sifonu a vody v Jedovnickém potoce mají rozdílnou teplotu. Předseda sděluje, že má slib T.K. Diviška, že zkusí sifon proplavat. Dále předseda nastoluje otázku, jak uvědomit nové členy o za-hájení prací v Býčí skále. Ptá se přítomných, kdo má zájem se těchto prací zúčastnit. Jak přijde oznámení Ing Hřídela, že Nautila je dodána, uvědomí členy. K přeplavení Nautily bude zhotoven pískový ponton. O potřebné dřevo bude požádán Ing Hřidel. P. Urbánek navrhuje zajištění aspoň 10ti párů gumových holínek. Předseda konstatuje, jak je brzděn a znemožňován vstup do Šošůvských jeskyní. Stejná situace je na Říčkách, kde práce brzdí Ing Vladimír Ondroušek. P. Urbánek se táže na možnost získání povolení k bádání na Pálavských kopcích. Předseda sděluje, že nebude problém pro SKB toto povolení získat. P. Vodička žádá, aby se členstvo ve svých pojednáních v tisku drželo původních názvů lokalit. Předseda vyzývá k hojně účasti na akcích a schůzi končí.
- 155.) Zápis z výborové schůze SKB. 22.07.1947. Úvodem je kritizován pokladník, neb nevymáhá dlužné příspěvky. Pokladní hotovost = 375 Kč. Finanční situace je neutěšená, žádosti o subvence zůstávají nevyřízeny, SKB má i dluhy. P. Vodička připomíná odjezd do Ostravy ke studiu a hodlá předat agendu. Razítko Býčiskalské skupiny dal udělat p. Vodička, „kterého tím nikdo nepověřil. Podle p. Vodičky nebylo razítko k ničemu použito. P. Sedláček podotýká, že razítkem byla opatřena nějaká stvrzenka, což Vodička popírá a předkládá písemný doklad. (Podrobněji viz zápis). Předseda požaduje usnesení o platnosti pouhých dvou razítek, které má k dispozici výbor. Jiná razítka nesmí být použita. Schvaluje se dříve navržené přidělení 10ti párů gumových holínek. Loď pro přepravu čerpadla bude stavět p. Koupý na Švýčárně. Fotografování na pracovištích se členové řídí pokyny výboru. Než bude definitivně vyřešeno, odpovídá vedoucí pracoviště.
- 156.) Dopis Dr. V. Homoly, Geografický ústav UK, Praha. 23.07.1947. Úvodem Homola děkuje za pozvání na Sjezd speleologů. Oznamuje, že v době trvání sjezdu bude „na vojně“. V další části dopisu se zabývá technickou stránkou přípravy takového sjezdu a poskytuje řadu organizačních rad.
- 157.) Dopis Miroslava Fabíka SKB. 23.07.1947. Fabík děkuje za zaslání oběžníku. Informuje SKB, že v Praze, v universitních kruzích se hovoří o sjezdu jeskyňářů, který chce na podzim svolat Praha ! Boček odpověděl krátkým dotazem,

kdo byl onen profesor, od kterého Fabík informaci získal a žádal podrobnější informace.

- 158.) Dopis SKB vedoucímu tišnovské pracovní skupiny Fr. Kloboukovi. 23.07.1947. Dopis obsahuje zamítavé stanovisko výboru ke zhotovení razítka pracovní skupiny. Vysvětluje symboliku razítka a možnost nebezpečí vzniku nekontrolovaných závazků SKB a problémů s úřady.
- 159.) Dopis prof. Dr. Frant. Vitáska SKB. 25.07.1947. Pisatel žádá o informace, kteří významní zahraniční badatelé a kdy navštívili v době První republiky Mor. kras.
- 160.) Dopis ved. prac. sk. Boskovice V. Ščudly SKB. 31.07.1947. Pisatel zasílá přihlášku prof. Šrota. Pokud jde o výzkum, pracují u Vratíkova, práce je slibná ale dost namáhavá. Materiál se vytahuje rumpálem.
- 161.) Dopis Antonína Hlavy, pokladníka SKB výboru SKB. 3.08.1947. Pisatel oznamuje výboru, že zdravotní stav jeho matky se natolik zhoršil, že byla převezena do Františkových lázní a on je tam s ní, on si tam našel zaměstnání a zajišťuje mamince pomoc. Obrací se na výbor, zda by nenašel jiného pokladníka, neboť za stávající situace nemůže funkci řádně zastávat.
- 162.) Dopis SKB A. Hlavovi. Není datováno. SKB bere na vědomí situaci A. Hlavy, bude hledat nástupce. Žádá jej, aby si vše znovu rozmyslel a napsal, kdy a jak může pokladní agendu předat.
- 163.) Dopis M. Fabíka SKB. 26.07.1947. Dopis je odpovědí na dotaz p. Bočka, který žádal více informací o připravovaném sjezdu jeskyňářů KČT. (viz pol. 155). Fabík vysvětluje, jak k informaci přišel, ale zatím se mu nevede zjistit další informace. Na pana Homolu nemá kontakt. Zatím je patrně příprava akce držena v tajnosti, pokud budou nové informace, Fabík se ozve.
- 164.) Dopis SKB Státnímu Památkovému úřadu pro zemi Moravskoslez. 4.08.1947. (Patrně jde o odpověď na dotaz SPÚ na osobu K. Šebely ve věci jeho žádosti na povolení badacích prací v Ochozské jeskyni a jižní části MK). V úvodu SKB sděluje, že Karel Šebela je dlouhodobým členem SKB a v krasovém výzkumu pracuje delší dobu. Dále SKB upozorňuje, že je jediným odborným sdružením na Moravě, a že již v červnu t.r. podal na Správu státních lesů prostřednictvím pozořické Správy žádost o povolení badacího práva na uvedeném území. Kromě toho SKB již před půldruhým rokem požádal o výzkumné právo na území Státních lesů v celém Moravském krasu. Tato žádost nebyla dosud vyřízena. Pro případ, že by žádosti SKB, ať už jen pro jižní část MK, nebo pro celý MK bylo vyhověno, hodláme ve smyslu usnesení výboru ze dne 23.07.1947 pověřit vedením průzkumných prací v prostoru Ochozské jeskyně a poříčí Hádeckého potoka (Říčky) právě pana K. Šebelu. Máme za to, že podobná povolení by měla být udělována odborné instituci, jako je SKB, které tak bude stálé, zatím co povolení na určitou osobu může být zdrojem potíží při změnách.
- 165.) Zápis z Výborové schůze SKB ze dne 6.08.1947 chybí. Je založena jen prezenční listina.
- 166.) Dopis A. Bočka prof. Fr. Vitáskovi ze dne 6.08.1947. Boček zde popisuje, jak se snažil splnit (zřejmě zadaný mu úkol) zjištění, kdo ze zahraničních vědců od dob první republiky Moravský kras navštívil. Na různých institucích se dověděl, že tyto návštěvy se vždy konaly v režii prof. Absolona a nikdo další se s nimi nezabýval. Slibuje dodání informací. Závěrem zasílá odborné tiskoviny.
- 167.) Dopis Karla Šebely A. Bočkovi ze dne 7.08.1947. K. Šebela zde urguje vyřízení povolení badání v oblasti Hádeckého žlebu a Ochozské jeskyně. Vyčítá

Bočkovi zdržení spisu. Uvádí, že Památkový úřad chová k SKB sympatie, které by se neměly pokazit !

- 168.) Dopis Oty Ondrouška A. Bočkovi ze dne 7.08.1947 ve kterém Ondroušek Bočkovi sděluje, že s ing Černochem z fy „Konstruktiva“ nemohou v Býčí skále do budoucna počítat, neb jmenovaný byl převelen do pražské centrály této firmy, kde byl pověřen výstavbou zničených Lidic a stěhuje se i s rodinou do Lidic. Déle žádá o urychlené vyřízení legitimace, neb se chce věnovat výzkumu Jedovnického propadání a nechce se dostat do konfliktu s tamním lesním personálem.
- 169.) Dopis Výboru SKB Ministerstvu vnitřního obchodu ze dne 8.08.1947 Dopis je v podstatě žádostí o přidělení 10ti párů gumových rybářských bot. Dopis dost rozsáhle zdůvodňuje jejich potřebu pro vědecké výzkumy v Moravském krasu. S ohledem na poválečné potíže v získávání podobných materiálů je to logické.
- 170.) Dopis Výboru SKB prof. Fr. Vitáskovi ze dne 12.08.1947. Tento dopis navazuje na dopis ze 6.08.1947 a zasílá prof. Vitáskovi seznam zahraničních návštěvníků Moravského krasu v období posledních let. Boček v dopise slibuje, že pokud zjistí další jména takových účastníků, neprodleně je prof. Vitáskovi sdělí. Dále výbor využívá písemného kontaktu k informaci prof. Vitáska o usnesení výboru SKB, že plánovaný Sjezd československých speleologů na podzim v Brně odloží na jarní měsíce příštího roku. Řada aktérů ještě plánuje v tomto období svoji dovolenou a nemohli by se akce zúčastnit. Výbor rozhodl všechny předpokládané účastníky o této změně preventivně uvědomit a žádají prof. Vitáska o sdělení adres případných účastníků, na jejichž účasti má Moravské muzeum zájem. Dopis končí poděkováním za pochopení usnesení SKB.
- 171.) Dopis člena SKB Jana Baláka Výboru SKB ze dne 14.08.1947 obsahuje oznámení J. Baláka, že vystupuje ze SKB, neb přechází do skupiny prof. Absolona
- 172.) Dopis Ministerstva vnitřního obchodu Výboru SKB ze dne 20.08.1947 navazuje na dopis – žádost ze dne 8. 08. a zasílá šek na odběr 10ti párů gumových holínek.
- 173.) Zápis z Výborové schůze SKB dne 20.08.1947 chybí. Je založena jen prezenční listina.
- 174.) Dopis výboru SKB členu Janu Balákovi ze dne 25.08. 1947. Výbor SKB byl na svém zasedání seznámen s tím, že p. Balák vystupuje z řad členů SKB. Vzhledem k tomu, že prof. Absolon není dosud členem SKB a tudíž nevede v rámci SKB žádnou pracovní skupinu, jde patrně ze strany pana Baláka o žádost o výmaz z členské základny. Proto jej výbor žádá o vrácení členské legitimace SKB.
- 175.) Dopis Výboru SKB Místnímu národnímu výboru v Litovli ze dne 25.08.1947. Dopis sděluje, že MNV Litovel byl na základě své přihlášky z 12.08.t.r. přijat za kolektivního člena SKB. Výbor vyslovuje potěšení nad tím, že MNV Litovel, který je majitelem Mladečských jeskyní projevil zájem, o SKB a především o spolupráci v rámci výzkumů jeskyní.
- 176.) Dopis SKB opatu kláštera v Rajhradě V.I.Pokornému ze dne 25.08.1947 obsahuje blahopřání ke jmenování opatem a víru ve spolupráci.
- 177.) Dopis prof. Vitáska SKB z 26.8.1947 informuje SKB o zájmu speleologů z Javoříčka o průzkum tamních jeskyní. Prof. Vitásek je informoval o připravované podzimní průzkumné expedici do Zátvořice s tím, že při této příležitosti by bylo možné takovou akci dohodnout. Vzhledem k tomu, že uvedená expedice byla odsunuta na jarní dobu, ptá se Vitásek, zda má SKB zájem se podobné akce zúčastnit.

Odpověď žádá v polovině září, kdy bude v Brně. V kladném případě vyzve družstvo v Bouzově, aby se spojilo přímo s vedením SKB.

- 178.) Dopis ZNV – Zemský studijní a plánovací ústav na SKB děkuje za přijetí za člena SKB, nabízí a slibuje spolupráci a zájem o hospodářské výsledky, které pozvednou chudý krasový kraj.
- 179.) Dopis SKB Státnímu památkovému úřadu pro Mor. a Sl. ze dne 28. 08. 1947 odpovídá na dopis, který SKB informoval o příkazu Silničnímu odboru ONV, aby uvedl vaucluský výtok Křtinského potoka pod jeskyní Kostelíkem do původního stavu. SKB upozorňuje, že S.o. ONV tomuto požadavku dosud nevyhověl. Protože jde o významný a vzácný přírodní jev, provedli již větší část těchto prací členové SKB a budou dále pokračovat. Z výtoku odstranili trámy, které deponovali na vhodném místě, kde nepřekáží. SKB žádá jednak schválení tohoto postupu Pam. úřadem a uvolnění odstraněných trámů pro další práce SKB.
- 180.) Dopis SKB Karlu Rézlovi, zam. ČSD ze dne 28.08.1947. V tomto dopise je adresát informován o nutnosti zhotovit pro jezero v Býčí skále ponton, dále pak o iniciativě Dr. Absolona a Oty Ondrouška rozbít SKB.
- 181.) Dopis SKB Zemské osvětové radě ze dne 28.08. 1947. V dopise píše SKB o tom, že při přednáškovém cyklu o krasu byl mezi frekventanty zájem o odbornou exkurzi. V letní sezoně nebylo možno pro vytížení dopravních prostředků exkurzi realizovat a nyní, na podzim poklesl zájem. Skb se obrací na ZOR, zda by nemohl zajistit doplnění zájemců alespoň na jeden autobus.
- 182.) Dopis Oty Ondrouška SKB ze dne 29.08.1947 ve kterém O. Ondroušek vyúčtovává náklady, které mu vznikly při krasovém výzkumu.
- 183.) Dopis Prof. K. Absolona SKB, předs. A. Bočkovi ze dne 2. 09.1947. V dopise prof. Absolon sděluje, že když SKB chtěl být mezi korporacemi časopisu Příroda, Absolon tomuto požadavku vyhověl. Poté dostal od SKB požadavek toto zrušit. Než to mohl Absolon realizovat a odstranit z titulního listu, dostavil se Ota Ondroušek s Jiřím Vodičkou, přinesli archy s podpisy členů a požadovali, aby SKB na titulní straně zůstal. Absolon vyzývá Bočka, aby si to s členy vyříkal a sdělil mu, co má skutečně udělat !
- 184.) Dopis Zemské osvětové rady SKB z 3.09. 1947. ZOR se zabývá jinými úkoly a nemá čas dělat nábor na exkurzi.
- 185.) Dopis Správy státních lesů SKB z 3.09.1947 oznamuje, že požadované čerpadlo bylo dovezeno do hájenky v Josefově.
- 186.) Zápis z **porady členů SKB** ze dne 3.09.1947 chybí. Je založena jen prezenční listina. Porady se zúčastnilo 9 osob. Předsedal jim A. Boček. **Co je to porada členů ? Není to Bočkova frakce tam, kde tato frakce má řešit to, že výbor odmítá Bočkovy názory ? Proč chybí zápisy ze schůzí a porad od 6. 08.1947 do 2.12.1947 a jsou založeny jen prezenční listiny ? Kdo zápisy vyjmul a proč ?** Kdo to zná, kdo ví, kdo sežral to cukroví ? Historik může prezentovat jen fakta. Může mít dohady, ale ty si musí nechat pro sebe !
- 187.) Dopis SKB Správě státních lesů, lesmistrovi Ing Hřídělovi ze 4.09. 1947. Dopis obsahuje poděkování za zajištění dodávky čerpadla a objednávku materiálu na výrobu pontonu.
- 188.) Dopis SKB Vítkovickým železárnám v Ostravě ze 4.09.1947. Je žádostí o finanční i materiální výpomoc.

- 189.) Dopis Jiřího Vodičky SKB ze dne 4.09.1947. Dopis obsahuje návrhy na bezpečnostní opatření zabezpečení čerpadla, přípravu nářadí a doporučuje zpracování plánu prací po vyčerpání Býčího sifonu.
- 190.) Dopis A. Bočka Otovi Ondrouškovi ze dne 10.09.1947 ve kterém žádá Ondrouška o vysvětlení, neb Vodička mu píše z Ostravy, že Ondroušek na Bočka nevybíravě nadává. Boček uvádí, že je to informace již od třetí osoby a žádá Ondrouška, aby svoje jednání vysvětlil, aby k tomu Boček mohl zaujmout seriózní stanovisko.
- 191.) Dopis SKB pracovní skupině V. Ščudly Boskovice ze dne 10.09.1947. Dopis obsahuje urgenci dodávky opožděných exkurzních zpráv.
- 192.) Dopis Elektrických podniků Praha Strašnice SKB ze dne 10.09.1947 obsahuje poděkování za péči a vstřícnost při návštěvě –exkurzi do Mor. krasu.
- 193.) Dopis Odborného slévárenského spolku v Brně Ředitelství školního lesního statku „Masarykův les“ (kopie pro SKB) ze dne 11.09.1947 obsahuje žádost o povolení exkurze zaměstnanců do Býčí skály pod dozorem A. Bočka. Na rubu souhlas Ředitelství š.l.s.
- 194.) Dopis Oty Ondrouška A. Bočkovi ze dne 12.09.1947 ve kterém Ondroušek píše, že si není ničeho takového vědom. Bude žádat po Vodičkovi vysvětlení. Je však dosti zaneprázdněn a není ochoten věnovat se drbům, jejichž účelem je jen rozeštvávání aktivně pracujících členů. Odvolává se na to, že se v minulosti vždy při podobných sporech Bočka zastal, proto nevidí důvod k obviňování z podobných štvavých invektiv. Pracuje rád v klidu v podzemí a je rád, že jeho pracovní kolektiv se takových zákeřností neúčastní.
- 195.) Dopis Výboru SKB prof.Fr. Vitáskovi ze dne
- 196.) Zápis z Výborové schůze SKB ze dne 16.09.1947 chybí. Je založena jen prezenční listina. Schůze se zúčastnilo 7 členů výboru a 4 hosté.
- 197.) Zápis z porady členů SKB ze dne 17.09.1947 chybí. Je založena jen prezenční listina. Porady se zúčastnilo 11 osob. Z členů výboru pouze Boček, z hostů z předchozího dne pouze Burkhardt.
- 198.) Dopis Státního památkového úřadu pro Moravu a Slezsko Silničnímu odboru ONV Brno – venkov ze dne 22.09.1947. Dopis se vztahuje k úpravě výtoku Křtinského potoka pod jeskyní Kostelíkem. SPÚ v něm Silničnímu odboru oznamuje, že přípisem z 28.08.1947 se zavázal SKB provést požadovanou úpravu svými členy. Tato skupina odhalila a vyřešila původní podobu výtoku a provedla již zčásti potřebné úpravy. V rámci svých časových možností zde chce dále pokračovat na potřebných úpravách. Těžké trámy, složené na výtoku byly přeneseny na bezpečné místo a SKB požaduje, aby mu byly tyto trámy předány pro potřeby na úpravách výtoku. SPÚ doporučuje kladné vyřízení požadavku SKB.
- 199.) Dopis SKB prof. |Absolonovi, redaktoru časop. „Příroda“ ze dne 23.09.1947 obsahuje požadavek, aby SKB nebyl nadále uváděn v seznamu korporací na titulním listu.
- 200.) Opis dopisu Státního památkového úřadu pro Moravu a Slezsko v Brně Správě Státních lesů Pozořice ze dne 26.09.1947. Dopis informuje lesní správu o požadavku SKB na povolení výzkumů v Ochozské jeskyni. V této činnosti bude v O.J. vedoucím a odpovědným pracovníkem K.Šebela, odborný učitel. Rozhodnutí je na lesním závodě. SPÚ s ním souhlasí a nemá námitek.

- 201.) Zápis ze členské porady SKB dne 26.09.1947 chybí. Je založena jen prezenční listina. Předsedal Boček, účast dalších 13 osob.
- 202.) Dopis Jeskynní sekce KČT Praha, M. Homola pro SKB ze dne 29.09.1947 urguje pozvánku na speleologický sjezd, zasílá separáty pro knihovnu a prosí o zaslání složenky na předplatné „Vlastivědného věstníku“.
- 203.) Kopie pozvánky SKB na Sjezd speleologů pro KČT Praha v příloze u dopisu J.S. KČT Praha.
- 204.) Dopis SKB „Slovenskej prírodovedeckej spoločnosti v Bratislavě ze dne 30.09.1947 obsahuje opis požadavku o vyjmutí ze stavu korporací na titulní straně časopisu „Příroda“. Omlouvá se za tento nedostatek a vkládá naději do vzájemné úcty a další kulturní spolupráci.
- 205.) Dopis SKB „Jednotnému svazu českých zemědělců“ z 30.09.1947. Stejný text jako u dop. č. 196.
- 206.) Dopis SKB „Spolku pro akvaristiku a teraristiku Cerberus“ z 30.09. 1947. Stejný text jako u dopisu č. 196.
- 207.) Dopis SKB „Studijnímu ústavu závodů Baťa ve Zlíně“ z 30.09. 1947. Stejný text, jako u dopisu č. 196.
- 208.) Dopis SKB národní správě fy „Baťa“ ve Zlíně z 30.09.1947. SKB se v dopise obrací na vedení podniku Baťa, vysvětluje potřebu vysokých gumových rybářských holínek, předává poukaz Ministerstva vnitřního obchodu na 10 párů této obuvi, žádá o jejich dodání a poukazuje na svoji neutěšenou hospodářskou situaci.
- 209.) Dopis SKB J. Fadrnovi v Rotavě ze dne 30.09.1947. SKB si ověřuje informaci, zda p. Fadrna dal některému členu k dispozici pneumatickou vrtačku a kladivo. Při pokračujících pracích v Býčí skále je toto nářadí zapotřebí. Ze spolkové korespondence víme, že jste používáním tohoto nářadí pověřil tři osoby. Pro hrubé porušení spolkových povinností a poškozování spolku jsme byli nuceni vyloučit z členských řad p. J. Vodičku, který byl jednou ze tří pověřených osob. Pro vyloučení jakéhokoliv nedorozumění požaduje SKB vyjádření, zda jsou tyto předměty jen zapůjčeny, či darovány a komu byly předány.
- 210.) Zápis z členské schůze SKB ze dne 1.10.1947 chybí. Je založena jen prezenční listina. Předsedal Boček, účast dalších 16 ti členů.
- 211.) Dopis SKB (A. Bočka) Dr. V. Homolovi, Praha z 2.10.1947. Boček potvrzuje příjem zásilky a separátů a jménem SKB za ně děkuje. Pokud jde o pozvánky na Speleologický sjezd, nebyly dosud rozeslány. Boček vysvětluje nedorozumění, ke kterému mezi ním a Homolou došlo a žádá Homolu o sestavení seznamu osob a spolků, které je nutno pozvat. Uvádí, že už odeslal žádaná čísla Vlastivědného věstníku moravského, další čísla bude odesílat automaticky a zdarma. V příloze jsou i požadované separáty.
- 212.) Dopis Vedoucího pracovní skupiny, pracující v Drátenické jeskyni (podpis pisatele nečitelný – viz dopis ze 6.10.) pro SKB ze dne 2.10.1947. V dopise pisatel požaduje, aby se výbor SKB obrátil na fu Konstruktiva v Adamově se žádostí o zapůjčení cca 100 m kolejnic úzkokolejně dráhy a nejméně jednoho kolejového vozíku pro připravované práce na Výpustku.
- 213.) Dopis Výboru SKB členům ze dne 6.10.1947. V dopise oznamuje Výbor členům, že bude namontována el. přípojka tak, že již v so. 11. a v ne. 12. bude možno realizovat čerpání sifonu v Býčí skále. Vzhledem k předpokládanému rozsahu

potřebných prací žádá Výbor členy, aby se nejen v uvedených dnech, ale i o dalších sobotách a nedělích zúčastnili potřebných prací. Potřebné náradí s sebou.

- 214.) Dopis Vedoucího pracovní skupiny pracující v Drátenické jeskyni (podpis pisatele dopisu je nečitelný) SKB ze dne 6.10.1947. Autor dopisu píše o zabezpečení Nové Drátenické (kde došlo patrně k novému objevu. Vzhledem k tomu, že autor dopisu zjistil tendence nejeskyňářů do jeskyně vniknout a výzdobu vylámat, oznamuje, že z tohoto důvodu proto vchod do jeskyně zavalil. Před zavalením vchodu provedl průzkum nově objevených prostorů a zjistil, že tento objev bude možno zpřístupnit z Mariánské jeskyně. Jakmile bude nový vchod upraven, podá autor dopisu zprávu. Omlouvá neúčast své pracovní skupiny na pracích v Býčí skále, ale úpravy a zabezpečení Nové Drátenické považuje za prvořadé.
- 215.) Dopis SKB A. Bočka Ředitelství školního statku „Masarykův les“ ze dne 7.10.1947. Boček se omlouvá, že pro nemoc nemůže přijít osobně. Žádá potvrzení tří legitimací (vstup na území Masarykova lesa), žádá aby ředitelství převzalo ochranu krápníkové jeskyně objevené v Drátenické jeskyni. Přikládá pro informaci oběžník pro činné členy.
- 216.) Dopis SKB Publikačnímu odboru ministerstva informací ze dne 9.10.1947. SKB sděluje, že v důsledku zasláního výměru (patrně povolení vydávání vlastního časopisu) oznámilo odpovědnému vydavateli časopisu Příroda p. Dr K. Absolonovi, aby byl vynechán název SKB v záhlaví tohoto listu. Ve věci povolení vydávání vlastního časopisu oznamují, že se konají přípravy na jeho vydávání a ujistějí, že časopis svůj úkol vůči československé speleologii bude svědomitě plnit.
- 217.) Dopis SKB Škodovým závodům, stavební útvar Konstruktiva ze dne 9.10.1947. SKB se obrací na tento podnik se žádostí o zapůjčení kolejnic a vozíků, případně dalšího náradí pro práce ve Výpustku.
- 218.) Dopis fy Baťa SKB ze dne 14.10.1947. Firma Baťa oznamuje darování 10ti kusů rybářských holínek.
- 219.) Dopis SKB Národní správě a.s. Moravský kras ze 14.10.1947. Dopis je oznámením příhody, která se udála v neděli 12.10. ve spodních patrech Sloupských jeskyní. Pracovní skupina SKB pracovala na čerpání sifonu č. 4 a na uvolnění tzv. „Chodby ucpané“, když došlo k výpadku elektrického proudu. Při hledání závady bylo zjištěno, že někdo svrhl do Stupňovité chodby několik balvanů, které přerušily kabel přívodu proudu a rozbily část dubových schodů. Následná prohlídka celé jeskyně byla bezvýsledná. Všechny příchodové dveře byly uzamčeny, nikdo cizí nebyl v jeskyni nalezen. Pracovní skupina případ ohlásila Vrchnímu průvodci, p. V. Ševčíkovi. Poškozené elektrické vedení bylo členy pracovní skupiny na místě opraveno.
- 220.) Dopis spolku „Cyperus“ (akvaristika a teraristika) na SKB dne 15.10.1947. Spolek „Cyperus“ oznamuje, že vzhledem k přerušené spolupráci požádal taktéž odpovědného redaktora časopisu Příroda o výmaz názvu tohoto spolku ze záhlaví časopisu. Přejí si zůstat v dobrých, přátelských vztazích.
- 221.) Dopis SKB fě Baťa ze dne 23.10.1947. Dopis obsahuje poděkování za dodávku holínek.
- 222.) Dopis Státního památkového úřadu pro Moravu a Slezsko SKB ze dne 14.10.1947. SPÚ v příloze dopisu přeposílá vyjádření Silničního odboru ONV Brno – venkov. Obsahem tohoto vyjádření je sdělení Sil. odb., že nemůže vyhovět požadavku SKB na darování trámů u výtoku Křtinského potoka. Trámy jsou určeny na stavbu mostu.

- 223.) Dopis Jar. Fadrny SKB ze dne 16.10.1947. Fadrna sděluje, že před odjezdem předal nářadí do péče p. Přemysla Ryšavého, s tím aby o toto zařízení pečoval tak, aby co nejdéle vydrželo. Nemá námitky proti používání na kterémkoliv pracovišti, ale jsou k dispozici podle rozhodnutí P. Ryšavého, který za ně odpovídá.
- 224.) Dopis SKB Boskovické prac. skupině, ved. p. V. Ščudla st. ze dne 17.10.1947. SKB uvádí, že již půl roku nemají od pracovní skupiny žádné zprávy. Žádají exkurzní zprávy a badací povolení od majitelů pozemků. Tyto materiály jsou nezbytné pro vypracování Výroční zprávy.
- 225.) Dopis Ředitelství Státních lesů a statků v Brně pro SKB ze dne 17.10.1947. Ředitelství SL povoluje výzkum v Ochozské jeskyni za stanovených podmínek, prozatím od 19.10. do 15.11.1947. Později bude vyřízeno povolení na delší dobu. Výzkumem pověřen K. Šebela, který dostal od SKB pokyny. Viz poznámky na dopisu.
- 226.) Pozdrav z Topolčan od člena SKB, který tam je na vojně. Jméno (podpis) odesílatele je špatně čitelné.
- 227.) Dopis Správy státních lesů Pozořice, K. Šebelovi ze dne 22.10.1947. SL Pozořice potvrzuje rozhodnutí Ředitelství SL ze dne 17.10.1947.
- 228.) Dopis SKB Výzkumnému ústavu Benešovy techniky – Dr. Švábovi ze dne 23.10.1947. SKB žádá o darování jednoho či více potápěčských obleků (skafandrů), neboť získali informaci že útvar PO předal této instituci 21 potápěčských úborů. SKB má obětavé členstvo, které dobrovolně a zdarma pracuje na výzkumu jeskyní, nemá však finanční prostředky na nákup takové výstroje. Proto prosí o dar.
- 229.) Dopis SKB A. Bočka Jos. Jalovému, staviteli v Blansku ze dne 23.10.1947. A. Boček žádá o vysvětlení záležitosti nového objevu ve Sloupských jeskyních, která má být pojmenována Havranovou síní. Nikdo nic nevěděl a pak se objevila dodatečná zpráva o slavnostním jmenování. Jde patrně o jednu z machinací a intrik p. Brouška. (Nutno přečíst podrobně celý dopis).
- 230.) Člen výboru SKB A. Hlava oznamuje 23.10.1947 svoji rezignaci na členství ve výboru ze studijních důvodů.
- 231.) Dopis SKB Ing F. Okáčovi ze dne 23.10.1947. SKB oznamuje Ing Okáčovi, že z funkce člena výboru odstoupil p. Hlava pro studijní zaneprázdnění a protože Ing Okáč je prvním zvoleným náhradníkem, povolává jej výbor do funkce člena výboru.
- 232.) Dopis SKB členům Skoupému a Vyšinkovi ze dne 23.10.1947. Dopis vyzývá jmenované, kteří údajně objevili pokračování Ochozské jeskyně, aby v nejkratší době předložili příslušné referáty, exkurzní zprávy o objevu. Plánky a mapky jsou vítány.
- 233.) Dopis SKB Městskému stavebnímu úřadu při ÚNV města Brna ze dne 23.10.1947. SKB se v dopise obrací na adresáta s žádostí o přidělení pracovního nářadí. Vypisuje akce, které SKB realizuje a znovu žádá o výpomoc pracovním nářadím.
- 234.) Dopis p. Jalového SKB A. Bočkovi ze dne 27.10.1947 je odpovědí na Bočkův dopis ze dne 23.10.1947. Jde o nějakou prostorou za tzv., Bočkovým oknem, nicméně bližší informace p. Jalový nemá, podle něj o zpřístupnění těchto prostorů veřejnosti nemůže být ani uvažováno.
- 235.) Dopis SKB Ředitelství Státních lesů a statků v Brně ze dne 30.10.1947. SKB děkuje za časově omezené vyřízení povolení k průzkumu Ochozské jes-

kyně. S podmínkami plně souhlasí. Současně žádá o prodloužení tohoto povolení do konce roku 1948. Původní krátkodobé povolení bylo použito jen k informativním exkurzím, při kterých se výzkumníci mohli s prostorami jeskyně jen rámcově seznámit. Vlastní průzkum může probíhat až na základě těchto získaných poznatků. Dále informuje o tom, že jeskyni „okupuje“ Ing Vl. Ondroušek, který odmítá jakoukoliv dohodu s SKB. SKB se odvolává na to, že je odbornou korporací, pro výzkum krasu způsobilou. Dále urguje povolení výzkumných prací v Holštýnské oblasti a v Pustém a v Suchém žlebu.

- 236.) Telegram SKB Předsednictvu geografického sjezdu ze dne 31.10. 1947. SKB přeje sjezdu úspěch a zdar v jednání.
- 237.) Dopis prof. Karla Absolona, šéfredaktora časopisu „Příroda“ ze dne 2.11.1947 předsedovi SKB A. Bočkovi. K. Absolon uvádí: Dopisem z 19.10. 1945 jsem byl zakládajícími členy požádán, abych dal časopis Příroda do služeb SKB. Tomuto přání jsem vyhověl. Dne 27.06.1947 jsem obdržel žádost opačného znění. Dal jsem příkaz tiskárně, aby patřičně upravila záhlaví časopisu. Tu jsem dostal dne 14.07. 1947 přípis, podepsaný jednatelem O. Ondrouškem, J. Vodičkou a dalšími četnými podpisy členů SKB. V tomto dopise mně kategoricky oznamují, že nesouhlasí s Vaším rozhodnutím, považují je za škodlivé, protestují proti němu a žádají aby Příroda nadále zůstala orgánem klubu. Vysvětlují také pravou příčinu Vašeho usnesení. Je nutné, abyste se s touto početnou skupinou dohodl na dalším postupu a poté mi sdělil, co mám udělat.
- 238.) Dopis SKB Ředitelství školního a lesního statku Masarykův les ze dne 3.11.1947. V úvodu dopisu se SKB zmiňuje o výměru, kterým bylo uděleno SKB badací právo na území Masarykova lesa pro rok 1947. Dále vypisuje všechny úspěšné akce SKB v průběhu roku 1947 a v důsledku toho žádá o prodloužení badacího práva na r. 1948.
- 239.) Dopis SKB p. Fr. Kloboukovi, ved. prac. sk. Tišnov ze dne 3.11. 1947. Dopis urguje zaslání exkurzních zpráv a dalších zpráv o činnosti pracovní skupiny.
- 240.) Dopis ved. pracovní skupiny Babice Boh. Olejníčka pro SKB ze dne 3.11. 1947. Olejníček odpovídá na urgenci exkurzních zpráv. Jejich nedodání zdůvodňuje tím, že už osm nedělí pracuje celá jejich pracovní skupina na Býčí skále. Pokud jde o jejich pracoviště na závrtu na Babické plošině, jsou za bezpečných podmínek v hloubce 45 m. V dalším postupu jim brání převis, který je nutno odstřelit. Mají odborného střelce, jehož přihlášku do SKB posílá v příloze. Pokud jde o čerpadlo v Býčí skále, které se zadřelo, nabízí sjednání zapůjčení výkonnějšího čerpadla z podniku Škoda Adamov.
- 241.) Dopis Městského staveb. úřadu při ÚNV Brno SKB ze dne 4.11. 1947. MSÚ odpovídá na dopis z 23.10. a sděluje, že nemůže vyhovět, neboť všechno volné nářadí již bylo někomu přiděleno.
- 242.) Zápis z pracovní porady členů SKB ze dne 4.11.1947 chybí. Je založena jen prezenční listina. Předsedal Boček, účastnilo se dalších 22 členů.
- 243.) Dopis fy Konstruktiva pro SKB ze dne 5.11.1947. Je to odpověď na žádost o zapůjčení kolejnic a vozíků. Fa Konstruktiva nabízí zapůjčení tří výklopných vozíků, nemá však k dispozici žádné kolejnice.
- 244.) Dopis SKB B. Olejníčkovi, ved. prac. skup. Babice ze dne 9.11. 1947. SKB bere na vědomí zdůvodnění nezasílání exkurzních zpráv. Žádají však referce o průniku do hloubky 45 m v závrtu na Babické plošině. Přihláška střelce

se vyřizuje. Střelmistr i celá pracovní skupina bude požádána o součinnost v Býčí skále a bude (včetně střelmistra) včas přizvána na poradou o dalších možnostech postupu v Býčí skále.

- 245.) Dopis Státního památkového úřadu pro Moravu a Slezsko pro SKB ze dne 12.11.1947. SPÚ oznamuje, že při úpravě toku potoka Špraňku v Ludmírově, (pol. okres Litovel, soudní okres Konice) narazili dělníci ve skále nad vesnicí na pukliny, ze kterých vane chladný vzduch a ve kterých je vidět krápníková výzdoba. Předseda MNV Eliáš další práce zastavil a zabezpečil díry proti vstupu nepovolaných. Požaduje odborný výzkum tohoto prostoru. Pokud jsou tam jeskyně, mělo by to hospodářský význam pro obec. SPÚ se obrací na SKB s požadavkem o vyjádření, zda je schopen provést seriózní výzkum.
- 246.) Dopis SKB Ředitelství Státních lesů v Rájci nad Svitavou ze dne 13.11.1947. SKB urguje povolení výzkumu, Pustém a v Suchém žlebu, na náhorní rovině Macošské, na Holštejnsku a Ostrovsku.
- 247.) Dopis Oty Ondrouška Valné hromadě SKB ze dne 17.11.1947. Ondroušek protestuje proti svému vyloučení z řad SKB, žádá o sdělení důvodu. Domnívá se, že není důvodu k jeho vyloučení. Nebyla mu také poskytnuta řádná možnost obhajoby. Uvádí, že v tomto případě jde o prosazení vůle dvou jednotlivců, kteří svým autoritativním jednáním poškozují celý SKB.
- 248.) Zápis z výborové a členské schůze SKB ze dne 18.11.1947 chybí. Je založena jen prezenční listina. Předsedal Boček, zúčastnilo se 31 členů.
- 249.) Dopis Prof. Frant. Loubala, místopředsedy ZNV pro SKB ze dne 20.11.1947. Prof. Loubal oznamuje, že SKB Brno byla z položky „Kulturní účely“ přiznána na krasový výzkum dotace Kč 5 000,- která bude SKB do konce r. 1947 vyplacena.
- 250.) Dopis Ředitelství Státních lesů a statků v Brně pro SKB ze dne 21.11.1947. Ředitelství Státních lesů informuje o prodloužení povolení výzkumů v Ochozské jeskyni do konce roku 1948. Dále informuje, že s Ing. Vl. Ondrouškem záležitost projednal a jmenovaný již nebude členům SKB klásti překážky. Pokud jde o žádosti o povolení výzkumu v oblasti spravované ředitelstvím v Rájci n. Svitavou, tato povolení byla vyřizována a podle požadavků žádostí odeslána jednateli panu Ottovi Ondrouškovi. Tuto záležitost si musí SKB vyřešit s Řed. SL Rájec a s panem O. Ondrouškem.
- 251.) Dopis Ministerstva školství a osvěty pro SKB ze dne 28.11.1947. MŠ oznamuje přidělení subvence na bádání v krasu ve výši 5 000,- Kč a žádá potvrzení příjmu. Podmínkou přijetí subvence je spolupráce s orgány Státní péče o ochranu přírody a Státní památkové péče. Dále požaduje do 31.07.1948 výstižnou zprávu o činnosti, dále zprávu k čemu byla subvence použita.
- 252.) Dopis V. Hanáka, člena ZNV v Brně, předsedy Mor. krasu na SKB ze dne 28.11.1947. Autor dopisu uvádí, že mu bylo prof. Loubalem, místopředsedou ZNV předáno „Memorandum SKB“. Neztotožňuje se s ním, neboť podle něj chybí memorandu informace „Z druhé strany“. Proto zve zástupce SKB na úterý, 2.12.1947 v 16 hod. do své kanceláře. Schůzce bude přítomen i prof. Loubal. Smyslem pozvání je seznámení SKB s budovatelskými plány a záměry podniku Moravský kras, mimo jiné i v oblasti výzkumů.
- 253.) Dopis SKB MNV Ludmírov u Konice ze dne 28.11.1947. Od SPÚ obdržel SKB zprávu Ministerstva školství a osvěty, útvaru pro ochranu krajiny zprávu o nalezeném krasovém jevu a Vašem zájmu o jeho odborný průzkum. To bude vyža-

dovat několikadenní účast skupiny 5 – 6 členů SKB. SKB se táže, zda MNV může zajistit pro tyto osoby ubytování a stravování, případně i zaplacení jízdného za vlak. Na základě odpovědi sdělíme podrobnosti připravovaného výzkumného plánu tak, aby k nim MNV mohl zaujmout stanoviska, případně je doplnit vlastními poznámkami a návrhy.

- 254.) Dopis SKB Státnímu památkovému úřadu ze dne 28.11.1947 je odpovědí na dopis ze dne 12.11.1947. SKB sděluje, že s MNV Ludíkov byl navázán písemný styk. O výsledku SKB SPÚ včas uvědomí. Děkuje za upozornění a nabízí své služby v dalších podobných akcích.
- 255.) Dopis SKB Vlad. Navrátilovi z prac. sk. SKB Boskovice ze dne 28. 11.1947. SKB se obrací se na člena prac. skupiny, od které nemá již od května exkurzní zprávy, zda může vysvětlit proč se skupina odmlčela. (Na spodní části dopisu je rukopisná poznámka : Dne 13.12.1947 se pan Navrátil dostavil na SKB a informoval o nemoci p. Ščudly. Zprávy se píšou, budou za týden. V Němčicích získal povolení k bádání i prof. Absolon. Na přednášce, kterou měl v Boskovicích si Absolon stěžoval, že nebyl přijat za člena SKB.
- 256.) Dopis SKB Redakci – adresát neuveden ze dne 28.11.1947. SKB v něm žádá otisknutí zprávy, že dne 17.02.1948 v 19,00hod. pořádá v hotelu Astoria SKB schůzi činného členstva SKB.
- 257.) Dopis SKB prof. Jindřichu Závodníkovi, Tišnov ze dne 28.11.1947. SKB se obrací na p. prof. s informací a zdvořilou žádostí. Informuje jej o pracovní skupině p. Klobouka, která pracuje na pracovištích v okolí Veverské Bitýšky, kde prostřednictvím Lesního závodu Kuřim získali bádací právo. Práce této pracovní skupiny v poslední době poněkud vázne. Proto se SKB obrací na p. profesora, zda by nad pracovišti této pracovní skupiny převzal odborný dozor.
- 258.) Dopis prof. Závodníka pro SKB ze dne 1.12.1947. P. prof. oznamuje, že se velmi rád ujímá zadaného úkolu, zve si členy pracovní skupiny aby se seznámil s jejich pracemi a jakmile se práce rozběhnou, podá zprávu.
- 259.) Dopis Státního památkového úřadu pro Mor. a Sl. pro SKB ze dne 2.12.1947. SPÚ žádá SKB, aby po ukončení výzkumných prací v Ludmírově podali zprávu, zda a co je nezbytné zabezpečit proti vniknutí nepovolaných.
- 260.) Zápis z členské schůze SKB ze dne 2.12.1947 chybí. Je založena jen prezenční listina. Schůzi předsedal Boček, zúčastnilo se jí 17 osob.
- 261.) Dopis ÚNV zem. hl. města Brna na SKB ze dne 11.12.1947. ÚNV oznamuje, že SKB udělila subvenci Kč 5 000,- na objevené a badatelské práce.
- 262.) Dopis MNV v Ludmírově pro SKB ze dne 12.12.1947. MNV Ludmírov sděluje, že ubytování výzkumné skupiny i stravování je zajištěno. Na stravování byla vyčleněna částka 2000,- Kč.
- 263.) Zpráva Přemysla Ryšavého Výboru SKB ze dne 12 prosince se týká nedostatků v exkurzních zprávách a upozorňuje na pracovní skupiny, které exk. zprávy delší dobu (4 – 5 měsíců) nedodaly. V dovětku sděluje, že data snižování hladiny býčího jezera během čerpání má dle sdělení Fleka Okleštěk.
- 264.) Dopis SKB Zemskému výzkumnému a plánovacímu ústavu ze dne 12.12.1947. SKB upozorňuje ústav na celou řadu objevů, která byla zmapována. Nabízí vypracované plány k odprodeji. Ústav získá pro svoji činnost nové informace a získané peníze podpoří další výzkum. (Na spodním okraji dopisu je poznámka : 7 000,- Kč uloženo 29.12.v Hasičské záložně)

- 265.) Dopis SKB p. Fr. Prorokovi ze dne 12.12.1947. SKB žádá, aby jmenovaný zajistil úklid ve Výпустku tak, aby zajistil odstranění překážejícího materiálu z chodeb důležitých pro další výzkum, rozřídil a uložil jej tak, aby neprekážel a mohl být požit na jiných místech, kde ho bude zapotřebí.
- 266.) Dopis členů Jiřího a Čestmíra Kuse na SKB ze dne 15.12.1947. Jmenovaní oznamují, že pro nedostatek času vystupují ze SKB. Zůstávají však jeho příznivci a budou získávat nové členy se skutečným zájmem o speleologii.
- 267.) Dopis SKB na Velitelství stanice SNB v Ochozi, ze dne 15.12.1947 SKB oznamuje, že mu bylo výměrem Státních lesů uděleno badací právo v Ochozské jeskyni. Protože jeskyně byla uzavřena, intervenovali jsme u uvedeného úřadu zpřístupnění a bylo nám sděleno, že Ing V. Ondroušek, který jeskyni uzamknul předal klíče vám. V případě že tyto klíče jsou u vás, žádáme o jejich vydání, abychom mohli naplňovat plánovaný výzkum.
- 268.) Dopis Velitelství stanice SNB Ochoz pro SKB ze dne 16.12.1947. SNB sděluje, že si klíče vyžádalo pro kontrolu, zda se v jeskyni nenachází munice či zbraň. Po prohlídce je podle pokynu odevzdali na hájence Pod Hádkem.
- 269.) Zápis z pracovní schůze členů SKB ze dne 16.12.1947. Schůzi zahájil předseda Boček. Upozorňuje, že od nového roku je zdražené poštovné, což do budoucna zatíží pokladnu klubu. Na exkurze do krasu se dostavuje stále méně lidí. Je třeba prověřit kartotéku činného členstva. Informuje členy o připravované misi (Boček, Dr. Skutil, p. Sedláček) na odpovědná místa. Cílem je získání finančních dotací na výzkumné práce. Navrátil z boskovické pracovní skupiny oznámil, že ved. prac. skup. P. Ščudla je stále nemocen, skupina však pracuje a otevírá pracoviště v propasti „U obrázku“. P. Ryšavý referuje o práci ve Sloupských jeskyních a stěžuje si, že má málo lidí. R. Burkhard sděluje, že v poslední době se v Rudickém propadání nepracovalo. Ve Výпустku se montují dřevěné žebříky, které budou pevně usazeny v 30 m propasti a budou sahat až k řečišti. O vánočních svátcích budou podniknuty exkurze do Jestřábí skály, Drátenické, Výпустku a Vokounky. P. Prorok nabízí vyřídění materiálu z Výпустku, rozdělí užitkové a palivové dřevo a další materiály, které bude možno použít pro práce SKB, ty které nebude možno použít odprodá a utržené peníze předá pokladně SKB. O Býčí skále a v ní prováděných pracech referoval p. Okleštěk. Pánům Čapkovi, Flekovi a Štěpánkovi se podařilo proniknout až na řečiště v „Kaňonu“. Po vyčerpání Býčího jezera bylo zjištěno, že v dávných dobách musela být podzemní hladina vod daleko níže. Po pravé straně byl vybudován kamenný chodník a přes hluboké tůně byly vybudovány dřevěné můstky, takže se kdysi dalo jezero přejít suchou cestou ! Předseda informuje o situaci v Ochozské jeskyni. Dále byly projednány dotazy a připomínky (celkem 9). Viz zápis. **Jednou z těchto připomínek je požadavek, odvolávající se na usnesení Výboru (není specifikováno z jakého usnesení a ze kdy !). Toto usnesení nařizuje všem aktivním členům nebrat sebou na pracoviště klubu ty členy, kteří byli usnesením výboru z klubu vyloučeni !** P. Radimský žádá, aby se členové výboru také zúčastňovali členských schůzí. Účast 22 členů a 2 hosté.
- 270.) Dopis člena D. Tučníka pro SKB ze dne 18.12.1947. Omlouvá svoji neúčast na dvou schůzích tím, že musel pracovat přes čas. Po Novém roce se chce účastnit exkurzí a ptá se, kdy a v kolik hodin a u koho se má na Švýčárně hlásit.
- 271.) Dopis SKB bratrům Jiřímu a Čestmíru Kusovým ze dne 18.12.1947. SKB bere na vědomí zrušení členství. Děkuje za snahu získat zájemce. Žádá vrácení členských legitimací (bez fotografií).
- 272.) Dopis SKB staviteli J. Horčicovi ze dne 18.12.1947. SKB se odvolává na předběžný rozhovor p. Dr. Skutila o zapůjčení kolejnic a vozíků pro práce v jeskyni Výпустek. Dopis vysvětluje co je to Výпустek a jaké je tam zapotřebí realizovat práce a proč je k tomu potřeba kolejniček a vozíků. Práce hodlá SKB započít hned po

Novém roce a potřebu kolejnic a vozíků plánuje cca do konce března. SKB žádá o zapůjčení .

- 273.) Dopis SKB p. Fr. Sedlákov, hoteliéru ve Křtinách ze dne 18.12. 1947. SKB sděluje, že návrh p. Sedláka, vytvořit v jeho hotelu Výzkumnou stanici SKB s noclehárnou projednávali na posledním zasedání výboru. Vzhledem k tomu, že v nabídce nebyly stanoveny žádné podmínky pro vytvoření návrhu, mohl výbor projednat návrh jen rámcově ! Dle názoru SKB by stačil pro potřeby SKB (hlavně pro zimní období) jeden snadno přístupný pokoj, kde by se pracovní četa po noční směně mohla vyspat. Byla by tam také potřeba stolu (pro vedení záznamů o provedené práci). SKB žádá o sdělení podmínek pro takovou možnost. Případně schválil umístění navržené tabulky na vhodném místě. SKB se dále táže, zda by hostující členové SKB na předložení legitimace měli i slevu na stravu.
- 274.) Dopis SKB Ing Krnošovi, lesnímu radovi Státních lesů Rájec nad Svitavou ze dne 27.12. 1947. SKB děkuje za přijetí deputace a za příslib poskytnutí badacího povolení pro území Pustého žlebu a Suchého žlebu. Na konci dopisu požadavek SKB, jehož smysl mi není jasný. (Stornování přímluvy vyžadované Ing Krnošem - ???).
- 275.) Dopis SKB Státnímu památkovému úřadu v Brně ze dne 18.12. 1947. SKB oznamuje, že na poslední výborové schůzi byl přijat návrh, aby část členstva, pracujícího v okolí Křtin byla pověřena vyčištěním jeskyně Výpustek od hald různých materiálů, zbořených zdí a trosk strojů, které tam zůstaly po okupantech. Tyto haldy zamezují přístup k chodbám, které by měly být v budoucnosti speleologicky zkoumány, proto je zapotřebí tyto práce realizovat. SKB již učinila kroky k zajištění kolejnic a vozíků, kterými by vytříděný materiál vyvážela. Vytříděný použitelný materiál by potom sloužil dalšímu výzkumu i na jiných lokalitách. Vedením těchto prací byl písemně pověřen člen SKB Fr. Prorok. SKB žádá, aby tato navržená a realizovaná opatření SPÚ schválil, vzal mna vědomí a toto SKB písemně potvrdil.
- 276.) Dopis SKB akvaristickému spolku „Cyperus“ ze dne 27.12.1947. Na titulním listu časopisu Příroda (Vydavatel K. Absolon) stále vychází, že jde o časopis akvaristů Cyperus a časopis Speleologického klubu, přestože obě tyto organizace už před časem požádaly o zrušení tohoto. SKB se ptá, zda se Cyperus připojí k akci SKB proti této svévolnosti.
- 277.) Dopis SKB prof. Sobolovi ze dne 27.12.1947. SKB již začíná zpracovávat Výroční zprávu za r. 1947. Exkurzní zprávy od pracovní skupiny prof. Sobola chybí od 27.06.1947. SKB žádá doplnění. Žádá také vyřízení členství některých členů Sobolovy pracovní skupiny. Je rozjednáno pojištění úrazu pro členy SKB ! Dále SKB požaduje od prof. Sobola vhodný článek pro spolkový časopis.
- 278.) Dopis SKB MNV Ludmírov ze dne 27.12.1947. Dopis o vytvoření podmínek k práci pro výzkumnou skupinu přišel až po poslední schůzi Výboru a v předsvátkovém období byli jiné úkoly, proto SKB odpovídá až nyní. Výjezd pracovní skupiny SKB bude řešen hned po Novém roce a uvědomění o tom zašle SKB včas.
- 279.) Dopis SKB K. Šebelovi ze dne 27.12.1947. SKB žádá jménem Výboru a jménem redakční rady vrácení článku, který si Šebela vyžádal k úpravám. Dále požaduje doplnění exkurzních zpráv (které má SKB pouze do 1.06.1947) pro včasné zapracování do Výroční zprávy. SKB by rádo vidělo i program prací v této oblasti a požaduje urychlené dodání citovaných materiálů.

- 280.) Dopis SKB O. Dvořákovi, prac. skupina Tišnov ze dne 27.12.1947. SKB žádá zaslání exkurzních zpráv a ptá se, kolik exkurzí se uskutečnilo, Jak dlouho bude člen Klobouk na vojně a co dělá p. Vlasák. Na reálném gymnasiu v Tišnově pracuje prof. Závodník. Spojte se s ním, bude vašim odborným poradcem.
- 281.) Dopis K. Šebely na SKB ze dne 30.12.1947. Šebela odpovídá : Článek je v redakci časopisu Příroda, pro který byl napsán, což p. Bočkovi před časem v MZM sdělil. Protože jsem nedostal pro oblast Říček badací povolení, žádné exkurze nebyly, nejsou tedy ani zápisy. Zříkám se své žádosti o přidělení Říček. Klub mi žádná práva nepředal a nevytvořil promne podmínky k práci. Proto doporučuji svěřit tento úsek jinému zájemci. Sám tam budu chodit jako ostatní pánové. Doufám, že mi to bude trpěno jako jim. Do osobních sporů pánů němců se nebudu pouštět. Jsou mi lhostejné. Moje zájmy v krasu jsou zcela jiné. Doporučoval bych vám stejnou linii i pro vedení klubu.
- 282.) Dopis fy Funke a spol. pro SKB ze dne 30.12.1947. Fa sděluje, že je ochotna zapůjčit 100 až 150 m kolejniček a potřebný počet vozíků do konce března, pokud je nebude poté potřebovat, i déle. Bližší podrobnosti projedná Ing Forman s Dr. Skutilem.
- 283.) Dopis p. Fr. Sedláka, hoteliéra ve Křtinách pro SKB ze dne 30.12.1947. P. Sedlák sděluje, že SKB i jeho pracovní četě vyjde všestranně vsvědčiv. Po ukončení listkového přidělového systému lze v budoucnosti hovořit i o slevách stravného i ubytování. Místnost pro přespání dám k dispozici, jakmile se Váš zástupce se mnou dohodne. Tabulku na vhodném místě vyvěším. Naše přihlášky do SKB jsem obdržel, po vyplnění je zašlu.
- 284.) Dopis Státního památkového úřadu pro SKB ze dne 31.12.1947. SPÚ bere na vědomí zprávu SKB ze dne 18.12.1947. Souhlasí s vyklizením Výpustku. Požadují průběžné informování o stavu prací, v případě zahájení výzkumných prací žádají zprávu, kterých prostorů se bude výzkum týkat, jakých cest a jakých prostředků bude použito. (Průkopy, průstřely, čerpání, apod.).

Historie moravské speleologie očima archi- váře, aneb – kdo jsi bez viny, hod' po mně kámen.

(Jalové myšlenky Pokorného).

Josef Pokorný :

Motto :

Petr Jančařík : Moderátor českého rozhlasu.

Historie je popis událostí, které se odehrály úplně jinak.

Tyto události popisují lidé, kteří se jich nikdy nezúčastnili a kteří je nikdy neprožili.

A píše je pro poučení lidí, kteří se nikdy z ničeho nepoučí !

Za téměř rok jsem z archivu Českého speleologického klubu pro zemi Moravskoslezskou v Brně, později přejmenovaného na Speleologický klub Brno (dále jen SKB) stihl zatím zpracovat podle představ Hugo Havla jen tři roky jeho historie.

Doufal jsem, že toho bude víc. Ale dělal jsem nejen archiv. Kromě toho jsem pro pracovní kolektiv SE – 3 zpracoval a vytvořil řadu věcí, které měly možnost poznat Ti, kteří se o práci SE – 3 zajímají.

Ted' bych se ale chtěl rozepsat o něčem jiném. Jako archivář bych měl předkládat speleologické veřejnosti jen holá fakta. Jenže, za těmi fakty stáli živí lidé. Lidé, kteří realizovali svoje sny. A taktika jejich boje za svoje sny byla taková, jakou zvolili. Je velice snadné s odstupem let a se znalostí a s informacemi, které tehdejší generace neměla posuzovat z dnešního hlediska tehdejší události. Ale nebylo by to zavádějící ?

Akteři tehdejších událostí žili svůj život. Vycházeli ze svých poznatků a životních zkušeností a jednali tak jak jednali. Rozebírat to z pohledu dneška mi nejprve připadalo poněkud jalové. Chci říci neplodné, co nikomu nic nepřináší. Co nám může přinést pohled do historie ? Řekl bych, že všechno, co dneska známe jsou poznatky našich předků. My je dále rozvíjíme a předáváme dalším generacím jako štafetový kolík. Proto i pohled do historie je seznámením se se zkušenostmi generací, které žily svůj život před námi. Když nic jiného, poučme se z jejich života. V tom je smysl historie a jejího objasňování.

Než vysvětlím, proč jsem se vydal v tomto svém výkladu po seznámení s třemi léty činnosti SKB na cestu domněnek, i když logicky podepřených událostmi, které známe a snad i vyvozované z poznámek, kterými dožívající pamět-

níci cosi naznačují, ale více toho z jakési piety k aktérům zamlčují, to vše, přes to, že se tomu bráním, mne vede, abych si to, co z archivu už nemohu vyčíst, doplňoval svými úvahami, které mají, jak doufám, svoji logiku.

Proč najednou otevírám svůj pohled na historii právě takhle ? Protože jsem v archiváliích z r. 1947 zjistil, že tam kus historie chybí. Zápisy ze schůzí, uložené v samostatném šanonu byly po jeho otevření uloženy nikoliv chronologicky, jak bylo u pečlivého pana bankovního rady Antonína Bočka zvykem, ale chaoticky páte přes deváté. Copak se zase děje ? Říkal jsem si. Kdo a proč s tím takhle zamíchal ? Tak jsem si to rozložil po stole pokud možno chronologicky a zjistil jsem zajímavou věc. Chybí zápisy z Výborových schůzí a pracovních porad od 6.08.1947 do 2.12. 1947. Nicméně, jsou zde založeny prezenční listiny z těchto schůzí. Co je dále divné, vytrácí se jaksi schůze Výboru SKB a místo nich se objevují „porady členů“ Pak se najednou objeví zápis „z pracovní schůze konané dne 16.12.1947, kde se s **odvoláním na usnesení Výboru zakazuje aktivním členům brát na pracoviště klubu ty členy, kteří byli usnesením výboru z klubu vyloučeni.** Ale kdo byl vyloučen a proč, to nikde v zápisech ze schůzí, ať už výborových, či členských nebo pracovních porad nenacházím !

Už v roce 1945 se rozbíhají v krasu nejprve aktivity Klubu českých turistů (řízených z Prahy) v osobě pana Jalového a jeho „Jeskynní sekce“. Snad i tato instituce popohnala jeskyňáře kolem Bočka k založení vlastní organizace.

Nicméně, v r. 1947 se vše podle mého točí kolem Otty Ondrouška a Jiřího Vodičky. Začíná to zřejmě dopisem č. 104, ve kterém Otta Ondroušek omlouvá výpadky své činnosti zvýšenými nároky na odpovědnost v zaměstnání. Následně dopisem č. 140 vyzývá SKB redaktora časop. Příroda (tj. K.Absolona) k odstranění názvu SKB v záhlaví. V zápise z výborové schůze č.155 se řeší neoprávněné zhotovení a užívání klubového razítka J. Vodičkou. (Pokud používám zkratku SKB – tyto dopisy jsou podepsány v drtivé většině A. Bočkem).

V dopise č. 190 píše Boček Ondrouškovi, že mu Vodička napsal, že jej Ondroušek pomlouvá a nevybíravě na něj nadává. Žádá Ondrouška o vysvětlení. V dopise č. 194 Otto Ondroušek odpovídá, že si není ničeho vědom a vždy Bočka podporoval. Považuje vše za drby, které nehodlá řešit. V dopise č. 216 označuje SKB Publikačnímu odboru Ministerstva informací, že požádalo redaktora časopisu Příroda Dr. Absolona o zrušení poznámky v záhlaví, že časop. Příroda je orgánem SKB.

V dopise č. 237 píše Absolon Bočkovi, že když byl zakládajícími členy SKB požádán, aby v záhlaví časopisu uváděl, že jde o časopis SKB, požadavku vyhověl. Když byl vyzván, aby to zrušil, dal příkaz tiskárně, jenže 14.07.1947 dostal přípis, podepsaný jednatelem Otto Ondrouškem a členem výboru Jiřím Vodičkou, doplněný celou řadou podpisů členů SKB, aby informaci v záhlaví zachoval. Na základě toho žádá Absolon Bočka, aby si udělal v SKB pořádek a sdělil mu, co má udělat !

V dopise č. 247 Otto Ondroušek protestuje proti svému vyloučení ze SKB a uvádí, že mu nebyla poskytnuta možnost obhájit své názory. Na dopise č. 255, kterým urguje SKB periodickou zprávu o činnosti boskovické pracovní skupiny je dole na okraji poznámka, že se dostavil člen Navrátil, který dodal žádané a informoval SKB o tom, že prof. Absolon, který měl přednášku v Boskovicích si během přednášky posluchačům stěžoval, že si podal do SKB přihlášku za člena a SKB jej odmítl přijmout.

V dopise č. 281 odpovídá člen SKB, odborný učitel Karel Šebela na dopis č. 279, ve kterém Boček urguje článek a exkurzní zprávy. Šebela uvádí, že článek předal dle původní dohody s Bočkem časopisu Příroda (tj. Absolonovi). Dále píše, že exkurzní zprávy nejsou, neboť klub mu nepředal ani badatelská práva, ani nevytvořil žádné podmínky k práci. Proto se vzdává členství v klubu a bude chodit dále do krasu jako ti ostatní. (Zřejmě má na mysli ty, které Boček vyloučil). Závěrem píše : Do osobních sporů se nebudu pouštět, jsou mi lhostejné, mám v krasu jiné zájmy. **Doporučoval bych vám stejnou linii i pro vedení klubu !**

Tyto problémy se zcela jistě ve vedení SKB řešily, ale jak a kým, to zůstává utajeno. Je však zřejmé, že vyloučení z řad SKB se týká přinejmenším Otty Ondrouška a Jiřího Vodičky. Koho dalšího, to už zřejmé není.

*

A teď můj názor na tyto události a jejich příčiny. Možná jsou to jen domněnky :

Z historie je známo, že Antonín Boček byl jedním ze zakladatelů **Jeskynní sekce Přírodovědeckého spolku v Brně**, ve kterém působil jako místopředseda (za předsednictví Dr. K. Absolona) někdy od r. 1908. Jeskynní sekce objevila (dne 26.09.1909) část suchých Punkevních jeskyní (Přední dóm až po 1. sifon). **Absolon poté zakázal členům Jeskynní sekce přístup do těchto prostorů.** Antonín Boček se společníkem Ježkem (nebo Jeschke ?) **přes tento zákaz překonali 1. sifon a objevili Dóm zkázy (dnes Reichenbachův dóm) a Zadní dóm.** Ihned po tomto jejich objevu byla na popud Dr. Absolona Salmy **Jeskynní sekce z dalších výzkumů vyloučena.** (Objevitelem čehokoliv mohl být na území Salmů jen Absolon a tady spolupráce Jeskynní sekce s Absolonem tehdy skončila).

Domnívám se, že celá problematika začíná touto frustrací Bočka, tedy jeho obavou, že dravý Absolon se prosadí do vedení SKB, naruší jeho koncepci vedení SKB a jeho dítko SKB bude ovládat. Otta Ondroušek je dlouholetým přítelem a sympatizantem Absolona a tam je zřejmě jádro problému.

Zatím o tom dál nic nevím, snad při dalším zpracování archivních dokladů roku 1948 vyleze čertovo kopýtko z pytle utajení. Prof. Musil se zmiňuje o řešení osobních problémů jakýmsi „vyřizováním osobních účtů“ v r. 1948 pomocí

„Akčního výboru“. Tak uvidíme, co se dál dozvíme z dalších materiálů, uchová-
ných v archivu.

Neměli to jednoduché ti, co šli před námi. Naše generace to také neměla
jednoduché. A nebudou to mít jednoduché ani ti po nás. Ale takový už je život !

Edice SE 3

Speleologická pracovní skupina „Tři seniři“
Česká speleologická společnost, Základní organizace 6 – 12
„Speleologický klub Brno“.

Tématický okruh č. 7: Památník moravských jeskyňářů.

- Obsah :**
- 1.) Komentář k „Památníku jeskyňářů“.** (Josef Pokorný).
 - 2.) Návrh „Památníku jeskyňářů“**
(Komentuje L. Slezák).
 - 3.) Zápis z první schůzky realizátorů „Památníku jeskyňářů“.**
(L. Slezák).
 - 4.) Ledy se konečně hnuly.** (L. Slezák – článek pro Speleo)
 - 5.) Zápis z druhé schůzky realizátorů „Památníku jeskyňářů“.**
(Zapsal J. Pokorný).
 - 6.) Jak byl – a stále je – objevován Moravský kras.** (J. Pokorný).

7.) Památník jeskyňářů Moravského krasu konečně bude !
(Ladislav Slezák).

8.) Hledání a vybírání vhodných kamenů. (Foto J. Pokorný).

Koordinátor :

Ladislav Slezák

Redakční spolupráce :

Richard Cendelín
Josef Pokorný

Copyright : Pavel Pokorný, Brno 2016

Možný kontakt : jos.pokorny@seznam.cz

1. Komentář k „Památníku jeskyňářů“.

Vzpomíná Josef Pokorný.

Píšeme rok 2016. O památníku jeskyňářů se mluví už více jak dvacet let. Tak snad se už konečně něco začne dít.

Vidím to jako dnes. Psal se rok 1996. Scházeli jsme se na schůzkách jeskyňářů jihomoravského kraje. Vedl to tehdy Mírek Kubeš. Seděli jsme tehdy v salonku na brněnské Teplárně, když se o tom začalo mluvit. Přišli s tím tehdy p. prof. Musil a Lad'a Slezák. Kterého z nich to napadlo dřív, to už nevím. Ale ty dva si s tím spojují od začátku.

Nápad tady byl, ale k jeho realizaci byla cesta trnitá a zdlouhavá. Napřed to mělo být v Macošě, pak zase, že tam ne. Hledalo se místo. Když bylo místo, nebyly peníze na realizaci, když bylo místo i peníze, nebyly „lidi“ – prostě, nebyla nikde ochota s tím nějak začít a dotáhnout to do konce.

A tak jsme s tím nápadem poskotačili až do podzimu roku 2015. Na základě požadavku Ladi Slezáka jsme vybrali (podle jeho představ) v korytě Křtinského potoka tři vhodné kameny, které on uspořádal do potřebné sestavy, já jsem to ofotil a „zamontoval“ to do obrázku místa, které Lad'a považoval za vhodné k pietní vzpomínce na generace jeskyňářů, kteří krůček za krůčkem objevovali to, co dneska v krasu známe.

Pak s tím Lad'a začal obcházet vhodné odpovědné osoby a snažil se je pro nápad starý bezmála třicet let získat. I pan profesor Musil ožil a začal být aktivní. Ten staronový nápad se zalíbil i řediteli Správy jeskyní České republiky, Jaroslavu Hromasovi a tak se – snad konečně „ledy hnuly“ a začalo se konečně jednat.

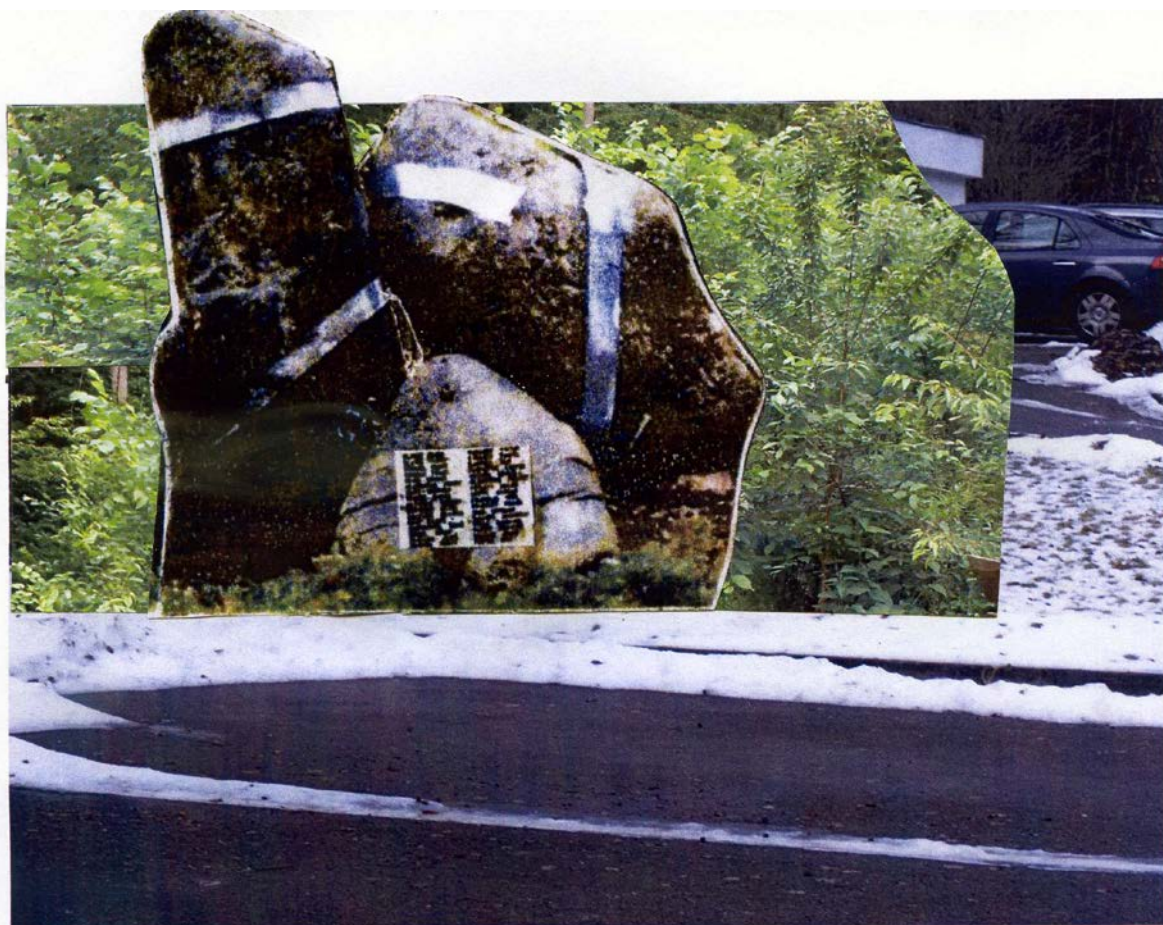
Nicméně, Lad'ou vybrané místo bylo označeno za nevhodné. Byla vyty-
pována další dvě místa v areálu Výpustku:

Místo na obrázku nahoře bylo také vyloučeno a realizátoři se nakonec shodli
na místě, které je zachyceno na obrázku dole.

Jak navrhl vedoucí Správy jeskyní Výpustek, pan Robert Dvořáček, bude zapotřebí pohled na objekt za památníkem opticky oddělit. Nejvhodnější by byla přírodní, „zelená“ stěna.

Snad takhle nějak.....

Ladislav Slezák :

2. Komentář k návrhu „Památníku jeskyňářů“.

1.) Symbolika :

Uskupení vápencových bloků vychází z čísla 3. To je nejmenší počet členů badatelské výpravy k zajištění bezpečnosti a pomoci v nouzi.

Hlavní dva bloky představují skaliska Evropy a Indii ve Sloupu. Vzájemně si poskytují oporu a současně střeží skryté tajemství. Menší, třetí blok je nenápadným, avšak věčným mementem, ukrývajícím tragické události.

Evropa představuje rigidní kontinent, jako symbol již prošlých událostí od nepaměti do r. 1900.

Indie představuje kontinent stálého vývoje a cesty kupředu, je tedy vhodnou symbolikou dvacátého století a nástupu století dvacátého prvního. Historie na ní se neuzavírá, ale má otevřené pokračování.

Kámen stolu může být kamenným stolem Artušovým. Je věnován těm, kteří za tragických okolností položili ve jménu objevitelské vášně svoje životy.

2. Doplnky :

Měly by být co nejméně okázalé. Doporučuji zvolit pásy z eloxovaného hliníku nebo nerezové oceli, které by bloky, Evropu a Indii obepínaly jako šerpy v otevřených spirálách. Zatím co na Evropě by byla spirála uzavřena, na Indii by spirála nabízela další pokračování.

Na šerpách by byly seznamy jmen badatelů, kteří již nežijí, v časosběrném seřazení do r. 1900. Indie by nesla členění kratších intervalů, např. 1945, 2000.

Vzhledem k obtížnému dohledání dat narození a úmrtí navrhujeme uvádět postupně v daném období pouze zkratku křestního jména a příjmení.

Na kameni stolu by byla bronzová leštěná deska s tragicky zesnulými v plném znění, včetně dat narození a úmrtí. Zde by bylo umístěno i věčné světlo a nápis

„MEMENTO“

Umístění navrhujeme v prostoru odpočinkové plochy naproti provozní budovy u jeskyně Výpustku. Lokalita se jeví vhodná s ohledem na její dostupnost, ochranu i majetkoprávní vztahy. (Pozemek patří Správě jeskyní Moravský kras)

Návrh zpracoval : Ladislav Slezák – 2015.

Spisový záznam z terénní schůzky na lokalitě Výpustek.

Datum a čas konání : **20. října 2015, 10,00 – 12,00 hod.**

Účastníci : **J. Hebelka, SJMK,**
J. Kakáč, SJMK – OT,
J. Flek SJMK – OPJ,
L. Slezák – návrhovatel.

Účelem terénního šetření, které se uskutečnilo na doporučení ředitele SJČR J. Hromase bylo vyhledání alternativního umístění L. Slezákem navrženého
„Památníku jeskyňářů“.

Původní návrh umístění proti průčelí provozní budovy se J. Hromasovi jevil z provozních důvodů ne zcela vhodný a důstojný.

Členové dnešní schůzky se dohodli na následujícím :

- 1.) Akceptují formu památníku (návrh L. Slezáka, 3 vápencové bloky – viz vizualizace, včetně ideového zdůvodnění).
- 2.) Navrhují nové umístění v patě svahu před vstupem do expozice, kde by došlo k úpravě terénu a zeleně. Památník se tak přiblíží expozici a naváže na ni.
- 3.) Navrhují svolání další schůzky za přizvání architekta, (R. Musilův syn), zástupce SChKO (A. Tůma), a zástupce ČSS (Z. Motyčka). Konečné zpracování „Památníku“ zpracuje architekt ve vizualizaci (celkový habitus a případné ozdobení).
- 4.) SJMK (J. Hebelka) přislíbil finanční podporu (doprava a usazení bloků, úprava terénu).
- 5.) L. Slezák zjistí situaci v zapojení architekta, SJMK iniciuje příští schůzku.

Jednání bylo ukončeno bez zápisu na místě v 11,30 hod.

Záznam sepsán v Brně téhož dne.

Zapsal L. Slezák

Ladislav Slezák :

Ledy se konečně pohnuly.

Zajisté dobrá zpráva pro všechny, kteří dlouhá léta sledovali úvahy, diskuze a mnohdy i plané sliby, týkající se vybudování pietního místa jeskyňářů v Moravském krasu. Pietní místo – říkejme tomu raději „Památník“, rozhodně v Moravském krasu dlouhodobě chybí.

Přesto, že historie zájmu o Moravský kras z hlediska badatelského i speleologického začíná již v polovině 18. století (a trvá stále), nebyl nikdy a nikde a hlavně nikým zbudován alespoň symbolický Památník stovkám mužů a žen, kteří prožili část svého života bádáním převážně v jeskyních Moravského krasu.

Lesníci mají svoji „personifikaci“ v podobě pomníčků i památníčků po celém území bývalého Lichtenštejnského panství a pozdějšího Masarykova lesa. I horolezci mají svoje vzpomínkové nástupy pod stěnami. A zdali pak víte, že na utajovaném místě v Pustém žlebu existuje i psí hřbitůvek s památníčky ?

Je zcela veřejným tajemstvím, že mezi jeskyňáři odjakživa existovala jakási nepsaná rivalita, snad kalá či nekalá soutěž, která přetrvává dodnes. Nicméně čas běží, jeskyňáři stárnou a valem jich ubývá.

V roce 1945 železná pěst válečná pominula a jeskynní lid vstoupil do nové, svobodné éry. Věřte, nevěřte, už byli zase v sobě. Díky obrovskému úsilí se podařilo koncem léta založit a uvést do života Český speleologický klub pro zemi Moravskoslezskou v Brně ! Jen se to podařilo, už zas byli v sobě ! Černá ruka „akčního výboru“ zase zamíchala kartami a to vůbec nešlo o hádanice o objevy v jeskyních. Politika a vyřizování osobních účtů. A opět nová rána. Komunistický „Spolkový zákon“ opět rozbíjí, co bylo pracně zbudováno. Přesto všichni ti „skalní“ jeskyňáři vytrvávají. Jejich motivem a životním krédem je bádání v jeskyních. Je to úděl, je to droga, vedoucí někdy k pracovním úspěchům, nebo do pekel.

V letošním roce (2015) uplynulo 70 let od založení tak všeobjímající speleologické organizace. Český speleologický klub pro zemi Moravskoslezskou se stal historickou legendou. Vznik České speleologické společnosti přinesl jen malý střípek zašlé slávy v podobě Základní organizace 6 – 12 „Speleologický klub“. Hrstka jeho členů proti původnímu členskému zázemí, které se počítalo ve stovkách. A přes to snaha po zachování důstojné památky všech generací jeskyňářů a badatelů v Moravském krasu nezapadla.

V letošním roce Správa českých jeskyní (SJČR) prostřednictvím Správy jeskyní Moravského krasu vytvořila v provozní budově u jeskyně Výпустku zajímavou expozici „Jeskyně a člověk“. Návštěvníci jsou expozicí mile překvapeni. Přes veškerou snahu tvůrců se nepodařilo náležitou formou a hlavně s ohledem na hlubokou historii přiblížit záslužnou dřinu v jeskyních v průběhu něko-

lika generací. Nicméně, zmíněná expozice i výročí opětovně nastolilo otázku zbudování Památníku jeskyňářů.

S kolegou prof. R. Musilem jsme „oprášili“ naše dřívější snahy a pokoušíme se vyvolat zájem a hlavně podporu pro věc jako takovou. S jistou dávkou optimizmu se zdá, že by se dílo mohlo zdařit.

Ředitel SJČR RNDr J. Hromas naši iniciativu uvítal. Přislíbil, že ji bude podporovat a navrhopvat alternativní řešení v prostoru Výpustku jako součást venkovního areálu ve vazbě na výše uvedenou expozici Jeskyně a člověk. Základní myšlenka sestavy tří vápencových megalitů se mu zamlouvá. Umístění bylo stanoveno na společné schůzce ředitele SJMK J. Hebelky, technika J. Kákáče, zástupce vedoucího SJV Ondráčka, J. Fleka a navrhovatele a iniciátora L. Slezáka.

Správa jeskyní Moravského krasu se hodlá na celé akci podílet. Architektonicky bude pomník řešen architektem Rad. Musilem. Ke spolupráci budou vyzváni též kamenolom „Kalcit“ a JM Cement Mokrá, Správa ChKO Moravský kras, Mendlova universita Brno a Česká speleologická společnost.

Pokud by se podařilo tuto celkem finančně nenáročnou akci dotáhnout do konce, je reálný předpoklad odhalení Památníku jeskyňářů v první polovině roku 2016. Tak snad konečně !

Zápis

z porady o výstavbě „Památníku moravských jeskyňářů“ u jeskyně Výpustek.

Datum konání : 10 února 2016 v 9,00 hod.

Místo konání : Areál „Výpustek“.

Účastníci : Profesor RNDr Rudolf Musil DrSc.
Ing architekt Radim Musil
RNDr Antonín Tůma Správa ChKO Moravský kras
Jiří Hebelka, ředitel, Správa jeskyní Mor. krasu
Antonín Kakáč, technik, SJMK
Zdeněk Zapletal, technik, SJMK
Robert Dvořáček, vedoucí jesk. provozu Výpustek
Mgr Ladislav Slezák, Česká spel. společnost, ZO 6 – 12
Pracovní skupina SE – 3.
Richard Cendelín, Pracovní skupina SE – 3
Josef Pokorný, Pracovní skupina SE – 3.

Po zahájení porady p. ředitelem Hebelkou a po úvodní informaci L. Slezáka a následné diskuzi bylo dojednáno :

Památník bude sestávat ze tří vápencových megalitů které budou vybrány v lomech „Kalcit“ a „Českomoravský cement“.

Zajistí : Rudolf Musil, Radim Musil,
Ladislav Slezák, Josef Pokorný.

Správa jeskyní Moravského krasu zajistí úpravy vybraného místa pro umístění památníku na základě návrhu, zpracovaného Ing architektem Radimem Musilem.

Zajistí : Radim Musil, Jiří Hebelka,
Antonín Kakáč.

Správa jeskyní Moravského krasu zajistí financování přepravy a usazení megalitů.

Zajistí : Jiří Hebelka.

Detailní úprava a vybavení megalitů bude zpracováno v návrhu architektonické studie.

Účastníci porady se dohodli, že prezentace jmen jeskyňářů bude provedena dle časových etap a pouze v číselných souborech. (Nebudou prezentována jednotlivá jména).

Na nejmenším z megalitů budou prezentována kompletní jména s datem narození a úmrtí tragicky zesnulých jeskyňářů.

Časový harmonogram :

- 1.) Výběr megalitů. Do 31. března 2016.
- 2.) Zpracování architektonické studie, včetně návrhu úpravy terénu. Radim Musil, březen – duben 2016. Případně i realizace terénních úprav.
- 3.) Kompletace – květen, červen 2016.
- 4.) Zástupce Správy ChKO Moravský kras nemá k záměru žádné připomínky.

Rozdělovník :

- 1 x Rudolf Musil + Radim Musil.
- 1 x Jiří Hebelka + Antonín Kakáč + Zdeněk Zapletal + Robert Dvořáček
- 1 x Antonín Tůma
- 1 x Zdeněk Motyčka, předseda České speleologické společnosti – na vědomí.
- 1 x Ladislav Slezák + Richard Cendelín + Josef Pokorný.

V Brně dne 10. února 2016.

Zapsal : Josef Pokorný

Snímek nahoře : Zleva doprava : R. Dvořáček, prof, Rud. Musil, arch. Rad. Musil, A. Kakáč a J. Hebelka.

Snímek dole zleva doprava : A. Kakáč, J. Hebelka, Z. Zapletal, L. Slezák, A. Tůma.

Záběry z ohledání místa realizace umístění „Památníku moravských jeskyňářů“
účastníky schůzky

Fotografie : J. Pokorný.

Před časem jsme byli my, Pracovní skupina SE – 3 při ZO 6 – 12 vyzváni, abychom navrhli motivační úvodní slovo pro expozici „Člověk a jeskyně“. Nakonec expozici realizovali jiní a naše „úvodní slovo“ nebylo použito.

Abychom s touto prací seznámili veřejnost, využíváme této příležitosti.

Josef Pokorný :

Jak byl – a stále je – objevován Moravský kras !

(*Úvodní informace*)

Zatím co v podzemí pomalu odkapává voda a mikron po mikronu nanáší krápníkovou hmotu a příroda zde staví nádherné chrámy, na povrchu se rodí, dospívají, žijí a umírají lidé. Generace střídá generaci. Každá generace má svůj život, svoje sny a touhy, ale i svoji dovednost a svůj um. Z toho se rodí lidské osudy. Najde-li se někdo, kdo tyto osudy zachytí, ať už písmem či obrazem, možná i hudbou, pak zůstanou budoucím generacím zachovány. Nenajde-li se, zůstává odcházející generace a její osudy jen ve vzpomínkách nejbližších a ty pomalu blednou. Za padesát let už nikdo neví, jak to tenkrát bylo.

Ale i události popsané v článcích v dávno zapomenutých časopisech upadají v zapomnění. Tyto práce jsou však okna do minulosti a neměli bychom je opomíjet. Mnohá fakta byla v průběhu času zkreslena, překroucena či „upravena“ tak, aby se hodila do té či oné doby a je potřeba cílevědomě hledat, jak to všechno skutečně bylo.

Albert Einstein kdysi napsal: „*Tím nejkrásnějším, co kdy můžeme zažít je tajemno. Je to ten nejzákladnější pocit, který je vždy na začátku jakéhokoliv umění či vědy. Kdo ho nezná, kdo se už nedokáže divit, kdo už nedokáže žasnout, je tak říkajíc mrtvý a oči má vyhaslé.*“

Jeskyně jsou zřejmě jedny z posledních míst, kde člověk může zažít vzrušení z objevu a tajemna. Jsou mezi námi lidé, kteří tyto pocity potřebují k životu. Proto i dnes sestupují do podzemí, aby ukojili svoji touhu a nasýtli svoji duši. Ale i oni měli svoje předchůdce, kteří se probíjeli do podzemí bez dnešního technického vybavení, pohánění jen touhou po poznání tajemna. Nebylo by od nás hezké, kdybychom na ně zapomínali.

Pojďte tedy se mnou, nahlédneme do historie jeskynních objevů a povíme si o lidech, kteří jeskyním věnovali snad celý svůj život. Když už jim nemůžeme postavit pomník, alespoň si na ně vzpomeneme a seznámíme se s nimi.

Já se moc omlouvám, ale kdybych měl napsat ke Speleoexpozici „**Jak byl – a stále je – objevován Moravský kras**“ úvodní slovo, tak bych ho napsal právě takhle !

Josef POKORNÝ
dědek praštěný jeskyněmi.

7. Památník jeskyňářů Moravského krasu konečně bude !

Ladislav Slezák :

Myšlenka uchování piety je sice chvályhodná a povznášející, její převtělení do realizace už tak jednoduché není. V roce 1995 jsem započal s agitací pro tuto věc tak, že jsem se obrátil na řadu jeskyňářů ve snaze zjistit jejich názor – a hlavně získat jejich podporu. Morální a myšlenková podpora je však věc jedna, příprava a realizace věc druhá.

Postupně probíhala diskuse i prohlídka terénu a čas neúprosně běžel. Až v r. 2015 nastala ta pravá příležitost ! V provozní budově jeskyně Výpustek byla instalována trvalá expozice „Jeskyně a člověk“. Vrátil jsem se tak po létech k myšlence venkovního památníku. Profesor Musil se velmi aktivně zapojil do záměru propojení památníku s uvedenou expozicí.

Umístění památníku, který by podle mého návrhu představoval soubor tří vápencových megalitů byl všeobecně přijat, stejně tak, jako i další, návazná řešení úprav. Bylo vytýčeno definitivní místo památníků v areálu. Architektonického zpracování se ujal Ing arch. Radim Musil. Na poslední schůzce zainteresovaných stran (Správa jeskyní Moravského krasu, Správa ChKO Moravského krasu a předkladatelů návrhu – zápis z jednání) dne 10. února 2016 byl stanoven harmonogram prací. Výběrem vhodných monolitů vápenců (lom Mokrý, lom Kalcit, lom Smrček) bude celá akce odstartována. Finanční náklady budou kryty z provozních prostředků Správy jeskyní ČR.

Jsme přesvědčeni, že tak bude možno se ctí a pietou odčinit letitý dluh všem jeskyňářům, kteří svojí činností přispěli k poznání a objevům Moravského krasu a nejsou již mezi námi.

Těšíme se již na historickou událost, která proběhne v r. 2016.

Text pokračuje obrázky.

Pomník Doc. RNDr V. Panoše

Pomník Prof. Dr. Ing Josefa
Pelíška.

Reportáž z hledání a vybírání kamenů. (7.03.2016 v lomu „Kalcit“).

Obrázek nahoře : Ing arch. Radim Musil při výběru kamenů.

Obrázek dole : L. Slezák a Radim Musil při výběru vhodného materiálu na pomník.

Obr. nahoře : Tak který by se nám nejlíp hodil ?
Obr. dole : Kameny, to byl celý můj život

A ještě jednou umělecký tvůrce pomníku, ing arch. Radim Musil.

Edice SE 3

**Speleologická pracovní skupina „Tři seniři“
Česká speleologická společnost, Základní organizace 6 – 12
„Speleologický klub Brno“.**

Tématický okruh č. 8 :

Nové poznatky z historického podzemí.

Náš externí spolupracovník, autor těchto prací :

Kamil Pokorný

Název práce :

- 1.) Boleradice.**
- 2.) Místodržitelský palác.**
- 3.) Moravské Budějovice.**
- 4.) Špilberk.**

Koordinátor :

Ladislav Slezák

Redakční spolupráce :

Richard Cendelín

Josef Pokorný

Podzemí v Boleradicích

Text a foto: Kamil Pokorný

Zimní období nabízí výhodu lepší viditelnosti svahů a míst, která jsou jindy skryta množstvím listů. Nadšenci mohou lépe pozorovat terénní nerovnosti, propady a jindy nenápadné otvory do země. Využili jsme to na jižní Moravě nedaleko Hustopeč – v Boleradicích.

Městys Boleradice patří podle archeologických nálezů slovanského pohřebiště k nejstarším slovanským sídlištím na Brněnském Kloboucku. I v písemných pramenech patří k nejstarším osadám v okrese Břeclav. Na počátku 13. století byly Boleradice součástí majetku významného feudála a knížecího úředníka Lva z Klobouk. Po založení premonstrátského kláštera v Zábrdovicích roku 1210 zůstaly Boleradice jeho synu Lvu z Boleradic. Ten si nechal nad vsí vystavět hrad. Roku 1537 byla obec povýšena na městečko. Roku 1620 jej získali brněnští jezuité. Před třicetiletou válkou je uváděno 106 obyvatel, po válce jen třetina. Po ničivých nájezdech třicetileté války se na pustých gruntech usadili Židé.

Pestrá historie obce vedla nejednou k tomu, že lidé, zvyklí kopat ve zdejších slínovci, jílech až pískovcích vinné sklepy, také budovali podzemní úkryty chodbovitého tvaru. Této skutečnosti napovídá propad u místního hřbitova, který odhalil část strmě klesající chodby v místě svahu před dnešním vchodem do areálu hřbitova. Pokračování chodby jsme detekovali kolmým směrem. Další zajímavý případ se stal v nižší části Boleradic, pod svahem původního hradu. Jeden ze starousedlíků se baví tím, že si kope vlastní chodbu pod zmíněný svah. Velké překvapení nastalo, když se krumpáčem prorazil do nečekaného starého prostoru! Klenutý prostor s prorůstajícími kořínky potvrdil existenci starších podzemních prostor. Jsou však záhy zasypány až po klenbu. Vlivem prosakující vody a erozí mohlo dojít k mírnému pohybu svahu již před dlouhou dobou, možná staletími, a původní pokračování tak bylo ustříženo.

Zajímavé překvapení nás čekalo také u dalšího starousedlíka, který má na konci vinného sklepa celkem nenápadný klenutý otvor do velmi nízké klesající chodby. Nebylo však nutné se do ní plazit, ani bychom si to bez řádného zajištění klenby netroufli. Silnější světlo baterky prozradilo zával. Na první pohled ale dává naději, že by snad šel odebrat a bylo by možné po vypažení klenby pokračovat chodbou dále.

Vraťme se ještě do historie. Uvádí se: „Starý pán Lev se modlil v hradní kapli, když mu oznámili, že boleradský pán proti němu povstal a lstí se dostal až za ohradu. Lev sebral něco peněz a tajnou chodbou, ústící až do Příhona, opustil hrad. V přestrojení se pak dostal až na Velehrad, kde žil jako poustevník.“ Ze starého hradu již zbyly jen příkopy, všechn materiál vesničané využili pro svá hospodářství, jak bylo u nás zvykem. Letecké snímky však prozrazují na ploše polní vegetace pravidelné anomálie, naznačující průběh hradní chodby, právě směrem k průrazu krumpáčem do neznámých klenutých prostor.

Návštěvou a zájmem naší skupiny Agartha jsme vyvolali u místních veliké nadšení pro další objevování starých podzemních chodeb, ať již sloužily jenom pro uskladnění, ukrytí se, nebo pokračovaly ještě dál. Upozornili jsme také na naše nové stránky o starých chodbách – www.starechodby.cz

Ukázka podzemí v Boleradicích:

4x Foto © Kamil Pokorný:

- místní lidé nadšeně prostory čistí a hoří zvědavostí, kam se ještě dostanou!

Kdo víte o starých sklepech, chodbách, i ve spraši, pískovci, prosím, kontaktujte mne:
mob. 608 400 550 a mail pokorny.kamil@seznam.cz

Více nejen o brněnském podzemí se dočtete na mých stránkách

www.starechodby.cz

Brněnské podzemí: Místodržitelský palác

Text a foto: Kamil Pokorný

Moravské náměstí se pyšní nejpozoruhodnější brněnskou barokní budovou, tak zvaným Místodržitelským palácem. Jeho původní historie je spojena s kostelem sv. Tomáše a sahá až do 14. století, kdy byl objekt jako augustiniánský klášter založen v těsné blízkosti hradeb a Běhounské brány. Klášter byl koncipován jako samostatný pevnostní objekt. Zároveň s ním byl postaven sousední dům s výčepem vína.

Odvodňovací štoly, cisterny, studny, kanály, skladovací prostory a spojovací či únikové chodby, k tomu všemu samozřejmě patřily. Něco se zachovalo a mnohé bylo v posledních letech odkrýváno. Část podzemních prostor zasahuje západně, hluboko pod náměstí. Tam se nachází veřejnosti zcela skrytá rozměrná komora s vysokou zděnou klenbou. V jižní stěně komory vychází úzká chodba, napojená kdysi na klenutou stoku.

Z východní části pak lze projít dlouhou chodbou do místnosti se studnou, zvané rajský dvůr. Je zde i vstup do Augustiniánské hrobky, který je však zazděný. Dalšími chodbami lze projít do dalších sklepů a to až do gotického sklepa s valenou klenbou. I zde je několik zazděných portálů ústících do dávno zapomenutých míst.

Opakované nájezdy Švédů, a poloha v místě městských hradeb, vedly k řešení a opatření, upravit i zdejší podzemí do vojenského obranného charakteru. Tím získalo na své výjimečnosti. V roce 1645 byly proti švédským podkopům postaveny v podzemí palisádové stěny a raženy protipodkopy ze strany obránců.

Historické dokumenty dokládají, že se minéři znepřátelených stran při kutání občas střetli a nemilosrdně svým náradím pak masakrovali. Zuřiví prý byli obzvláště obránci, protože bylo známo, že Švédové daleko od své země nepřetržitě celé roky útočili a přinášeli do zemí, které samy nikam neexpandovaly, zkázu ještě dlouho po uzavření Vestfálského míru. A když třicetiletá válka konečně skončila, přišly konflikty další. Zejména pak válka sedmiletá, kde další výbojný panovník, pruský Bedřich Veliký, se také neustále snažil někde něco urvat.

Příkop mezi městem a klášterem byl pak zavezen kvůli klášterním dostavbám a budování dalších kasemat a opevnění, vzájemně propojených. Je však otázka, kolik fragmentů se z původního rozsáhlého propojení dochovalo. Dosavadní městem realizované průzkumy v této oblasti byly finančními možnostmi velmi omezené a krom několika hloubených sond zůstává široká oblast i kolem Místodržitelského paláce dále zahalena tajemstvím.

Dnes se již bezmyšlenkovitě nezavází a neničí jako donedávna, ale odkrývá a asanuje (s dlouhodobou podporou vedení města Brna) a často v objeveném starobylém podzemí vznikají kulturní prostory, galerie, vinárny a restaurace s nenapodobitelnou atmosférou.

Více o zajímavém podzemí také na našich nových stránkách www.starechodby.cz

Všechna následující fota © Kamil Pokorný:

Část podzemí pod Místodržitelským palácem

Zděné chodby pokračující mimo palác

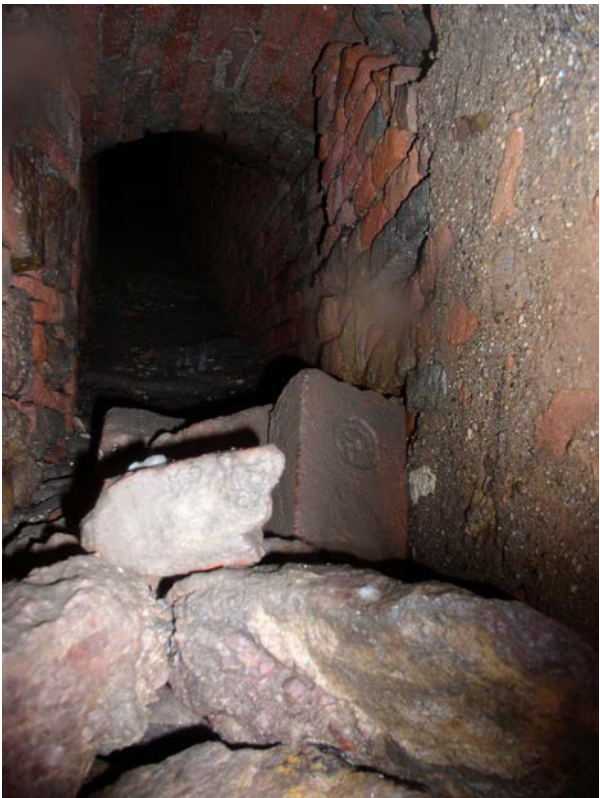

System navazuje na stoky severního středu Brna, mřam...

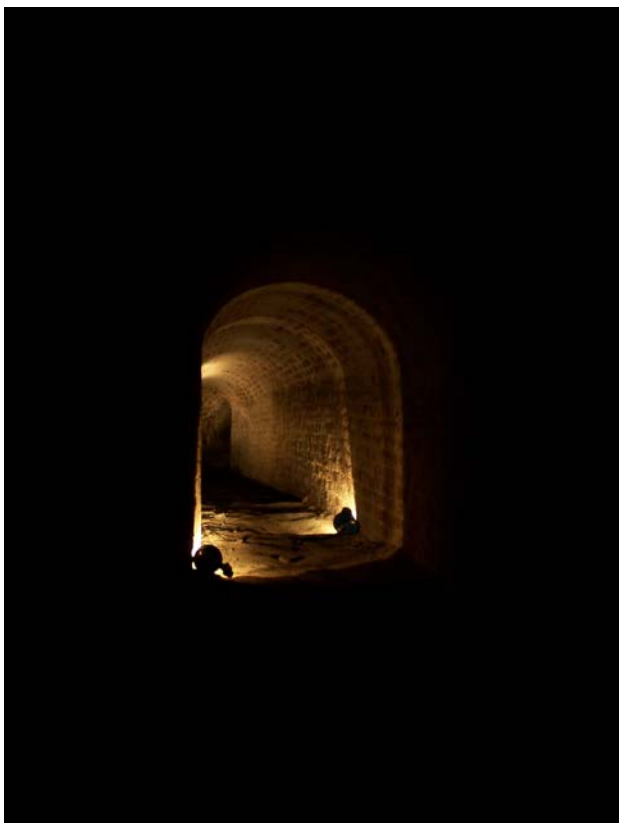

Nutno nasadit atombordel a ucpat nos a jiné otvory!

Správného blázna však v naději objevit něco, nezastaví ani tyto překážky!

Další zděné chodby jihovýchodně od paláce (občas bývají zatopeny při deštích)...

Kamarád ve svém živlu...

Moravské Budějovice: Zámek skrýval pod podlahou vstup do podzemí!

Text a foto: Kamil Pokorný

Pod zámek v Moravských Budějovicích, který vznikl po zbourání pěti gotických domů, se nachází veřejnosti zatím nepřístupné třípodlažní rozsáhlé a místy pospojované sklepení. Nedávno se vlivem tektonického tlaku provalila skála ve stěně jednoho z těch nejhlubších. Za ní se objevila další zcela neznámá část s chodbou, tesanou ve skále. Ta je bohužel po několika metrech zavalená. V jiné části sklepů se naopak nachází u stropu vchod do jiného prostoru. I tam jsme vylezli, ale tyto prastaré a nevelké sklepy jsou dnes již v hmotě zámku nečitelné, co se datace týče.

O dva domy dál, ale stále ve stejném bloku, je kostel s vlastním podzemním systémem velikostí přesahujícím pouhou kryptu. Nic nenasvědčuje tomu, že by byl se zámek nějak podzemím spojen. Je logické, že by církevní činitelé neměli o propojování s původními měšťanskými domy zájem. Když bylo na jejich místě budováno zámecké residenční sídlo, nebyl k tomu také zřejmě důvod, nebo o to ani panstvo nestálo.

Vzrušující pro nás bylo sdělení, že vchod do dalšího sklepení se nachází pod poklopem v místnosti vedoucí z bývalého mázhausu, a že pan kastelán ani pan starosta tam sami ještě nebyli, protože poklop je pod kobercem s hromadou beden, plných archeologického materiálu a velkou starou kredencí.

Když naši hostitelé viděli, jak nechápavě a rozrušeně "vibrujeme", pustili se s námi do odklizení. Odsunuli jsme starý kredenc, zvedli koberec a dřevěnou desku – část novodoběji zbudované podlahy a spatřili klesající schodiště ke dveřím pod úrovní podlahy!

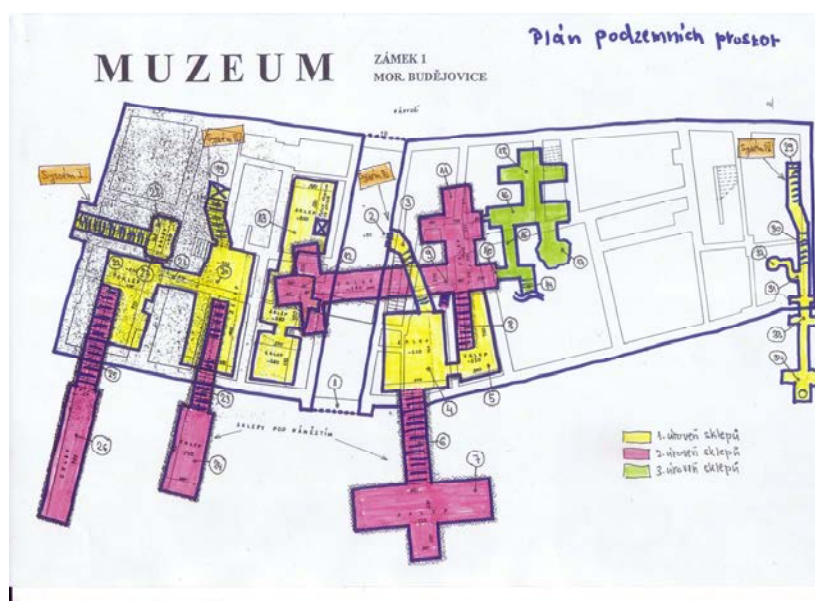
Skrývané sklepení je dvoupatrové, strmé, hluboké a staré. Nebylo tak zcela zapomenuté, o čemž svědčil nepořádek, zanechaný řemeslníky někdy v šedesátých letech minulého století. Kotouče kabelů, náradí, pytle ztvrdlého cementu a jiného materiálu, který byl v té době pro občany nedostatkový a nedostupný, zde byl jakousi socialistickou organizací ponechán, jak bylo zvykem, osudu a vlhku. Zajímavá a nevysvětlitelná je chodbička, obíhající tubus studny. Snad zde kdysi bylo počítáno s proražením portálu, nebo to byl pomocný stavební ochoz.

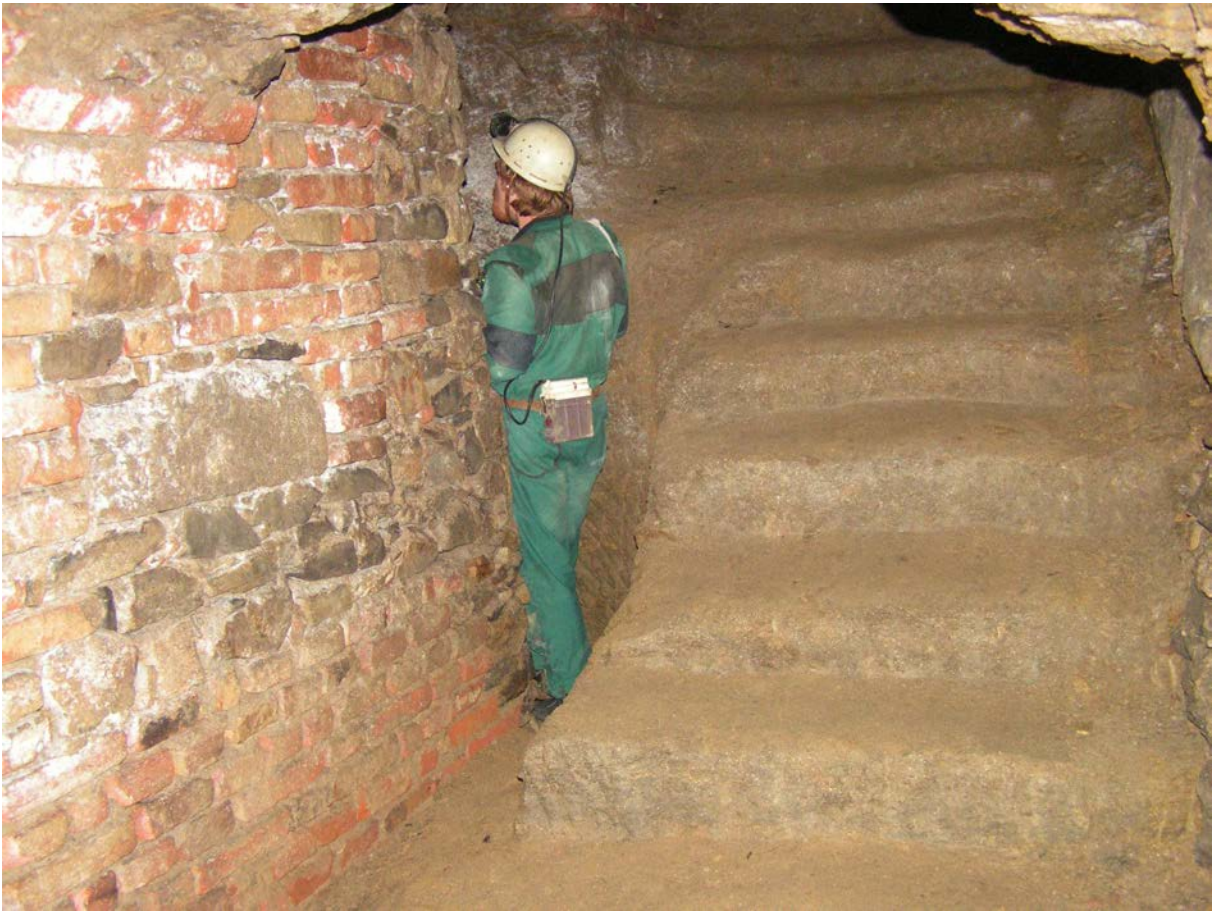
Představitelé města, kteří patří k polistopadovým vzdělaným mladším nadšencům, plánují některé části podzemí propojit a zpřístupnit. Vznikl by tak atraktivní labyrint, který by jistě neměl o návštěvníky nouzi. Velkou otázkou prý je, zda by tak novodobým

pospojováním nebyla narušena historická cena. Dle našeho názoru by to bylo mnohem menší zlo, než nechat prostory chátrající, nebezpečné a pro lidi nedostupné, nemluvě o tom, že zbouráním gotických domů před třemi sty lety kvůli stavbě zámku už k zásahu došlo.

Více také na našem novém webu: www.starechodby.cz

Několik foto © Kamil Pokorný:

Svítilící podzemí Špilberku je záhadnější, než jihlavské!

Text a foto: Kamil Pokorný

O jihlavském podzemí a svítící chodbě se dnes všeobecně ví, veřejnost shlédla před lety odvysílaný pořad série Záhady a mysteria – díl, věnovaný celý zeleně svítící podzemní chodbě v Jihlavě. Také na to téma vyšly dvě knihy. Málokdo ze „zasvěcených“, tedy záhadologů, hradologů, nebo průzkumníků podzemí však ví, že podobně světélkující prostory se nachází i přímo pod brněnským Špilberkem!

Když jsem asi před deseti lety sledoval slabou zelenkavou záři v dvojmístnosti pod úrovní východního křídla hradu Špilberk, povšiml jsem si slabých míst záře hlavně v místě kamenné stěny. Vydedukoval jsem, že zelenkavě svítí jen pojivo mezi kameny a že je to zajímavý rozdíl oproti celoplošně svítící chodbě v Jihlavě.

Když jsem měl možnost, dostat se na toto místo v lednu 2016 znova, abych zelenkavý efekt kvalitněji nafotil i pro časopis Enigma, měl jsem mnohem citlivější fotoaparát a na půlminutovou expozici se mi podařilo velmi kvalitně nafotit a zjistit, že i zde pod Špilberkem byl kdysi použit fosforeskující nátěr, protože stěny zde září prakticky celé. Pokud se rozkoukáte ve tmě, zjistíte, že je v místnosti vidět stěny jako při měsíčním šedavém světle. Kolegové redaktoři se nejprve rozhlíželi, jestli sem přichází nějaké světlo skulinou ve zdi z venku. To ale není možné, protože dvojmístnost se nachází přímo pod hradem a hlouběji. Původní omítka tedy musela být natřena stejně jako klenba i stěny jihlavské chodby - nejspíše za války – fluoreskující látkou, která se běžně používala k označení úkrytu.

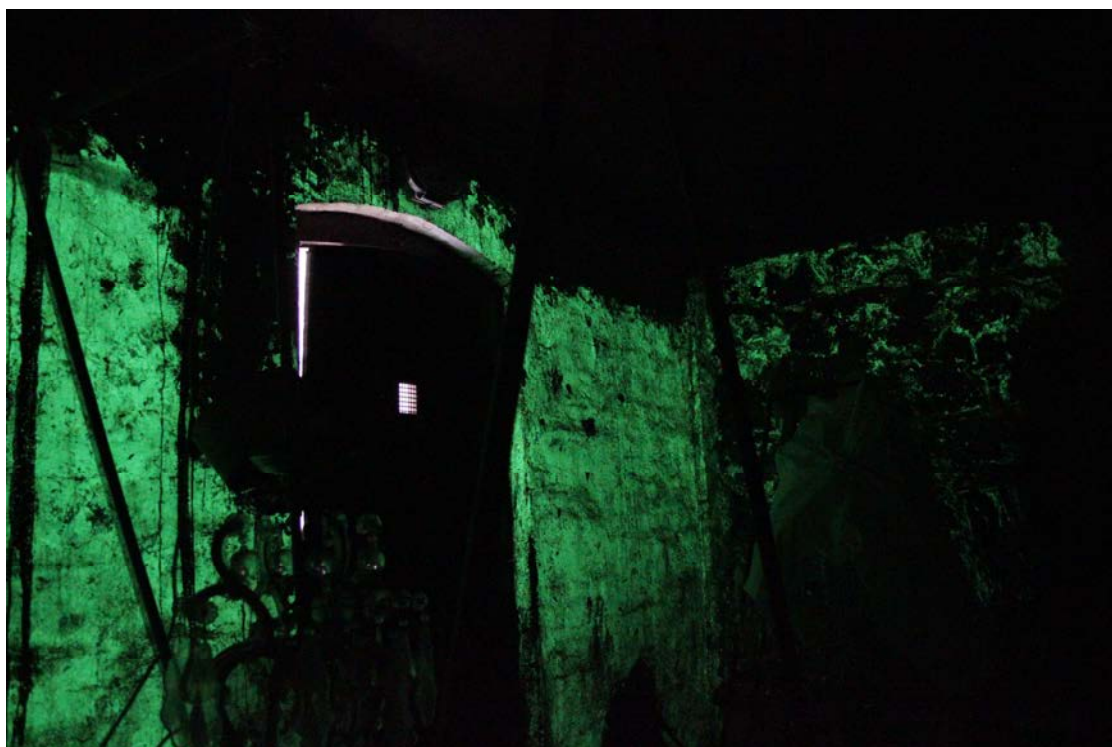

Foto © Kamil Pokorný

Kdo a co ale chtěl označit v této místnosti, ze které nevedlo nikam pokračování? Během 2. světové války sloužila část kasemat jako kryt pro brněnské gestapo (zkráceno z Geheime Staatspolizei, česky Tajná státní policie). Logický předpoklad, že v zelenkavě světélkující místnosti něco označili nacisté, kteří hrad Špilberk za války zabrali. Hrad se již tehdy dočkal větších stavebních úprav, vzniku nacistického koncentračního tábora v roce 1939 v kasematech, a stal se peklem mnoha živých.

Foto © Kamil Pokorný

Svítilná místnost na Špilberku je skutečným oříškem. Odlišná dodatečná zadržívka či jiný typ zdiva v zadní části dvojmístnosti je ve směru ke druhému nádvoří a je možné, že skrývá vstup do více chodeb, které lze hlouběji pod Malým nádvořím očekávat. Výšková úroveň svítilny by tomu odpovídala. Podzemní světélkující místnost za Gotickou kaplí se výškově nachází pod úrovní druhého nádvoří. Ke hlubšímu průzkumu podzemí Malého nádvoří, než kam dosáhly povrchové vykopávky, bohužel dosud nedošlo a už ani „jen tak“ nedojde, když je zde několik let položena nová dlažba. Tehdy se hlubší průzkum neudělal s tím, že mělké vykopávky nic neprokázaly. Samozřejmě, vždyť těžko povedou chodby necelý metr pod povrchem. Svého času zde jistý senzibil detekoval křížení chodeb pod Malým nádvořím a moje virgule to opakovaně potvrzuje.

Existují alespoň za jednou z protilehlých světélkujících stěn nějaké duté prostory? Ti, kteří o světélkování již věděli, se i pro skutečnost, že jde o státem chráněnou památku, nikdy skrze stěny vrtat neodvážili. Co kdyby zde byl značený tajný sklad munice? Kdo by si troufnul riskovat explozi a poničení konečně zvelebené státní památky?

Špilberská svítivka je v současnosti opravdová záhada. Vzhledem k poloze místnosti fyzicky přímo pod hradem a pod historicky nejvýznamnější pevností v naší zemi, jistě předčí záhadu svítící chodby jihlavské.

Přiblížit se skutečnosti, proč pod hradem takto svítí stěny místnosti pod nádvořím, možná napomůže některý pamětník.

Kontaktujte mne prosím – mob. 608 400 550 a mail pokorny.kamil@seznam.cz

Více nejen o brněnském podzemí se dočtete na mých stránkách

www.starechodby.cz

Edice SE 3

**Speleologická pracovní skupina „Tři seniři“
Česká speleologická společnost, Základní organizace 6 – 12
„Speleologický klub Brno“.**

Tématický okruh č. 9 :

Sloupská skaliska Evropa a Indie.

Obsah :

- 1.) Skaliska Evropa a Indie. (Redakční poznámka.**
- 2.) Fotoreportáž. (Foto Josef Pokorný a Filip Doležal).**

Koordinátor :

Ladislav Slezák

Redakční spolupráce :

**Richard Cendelín
Josef Pokorný**

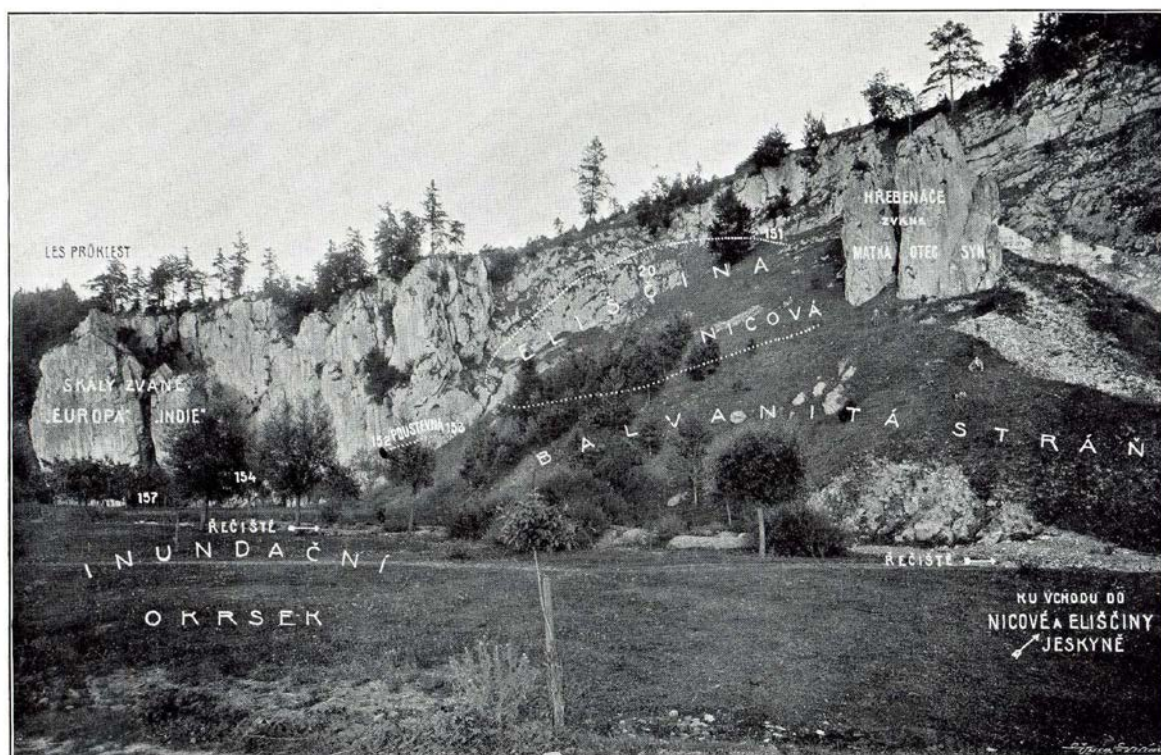
Copyright : Pavel Pokorný, Brno 2009 - 2016
Možný kontakt : jos.pokorny@seznam.cz

Skaliska Evropa a Indie – severní ukončení Sloupských skal.

Informace redakce Edice SE - 3.

Nové objevy v Šošůveckém koridoru a jejich možná vazba na jeskynní systém za skalisky severního okraje Sloupských skal, nazvané „Evropa“ a „Indie“ vyvolaly potřebu rekonstrukce zavaleného přístupu do těchto prostorů.

Těmto prostorám věnoval svůj zájem v prvním desetiletí 20. stol. již prof. **Absolon**, který se o nich zmiňuje již ve své práci „**Kras Moravský**“ (nákladem Aloise Wiesnera, Praha 1912, 218 stran, 32 příloh, 38 map a plánů, a 156 obrazů v textu). Později se zaměřil na jiné lokality.

Výše uvedený obrázek je převzat z citovaného díla prof. K. Absolona a dokumentuje stav této části Sloupských skalisek kolem r. 1910.

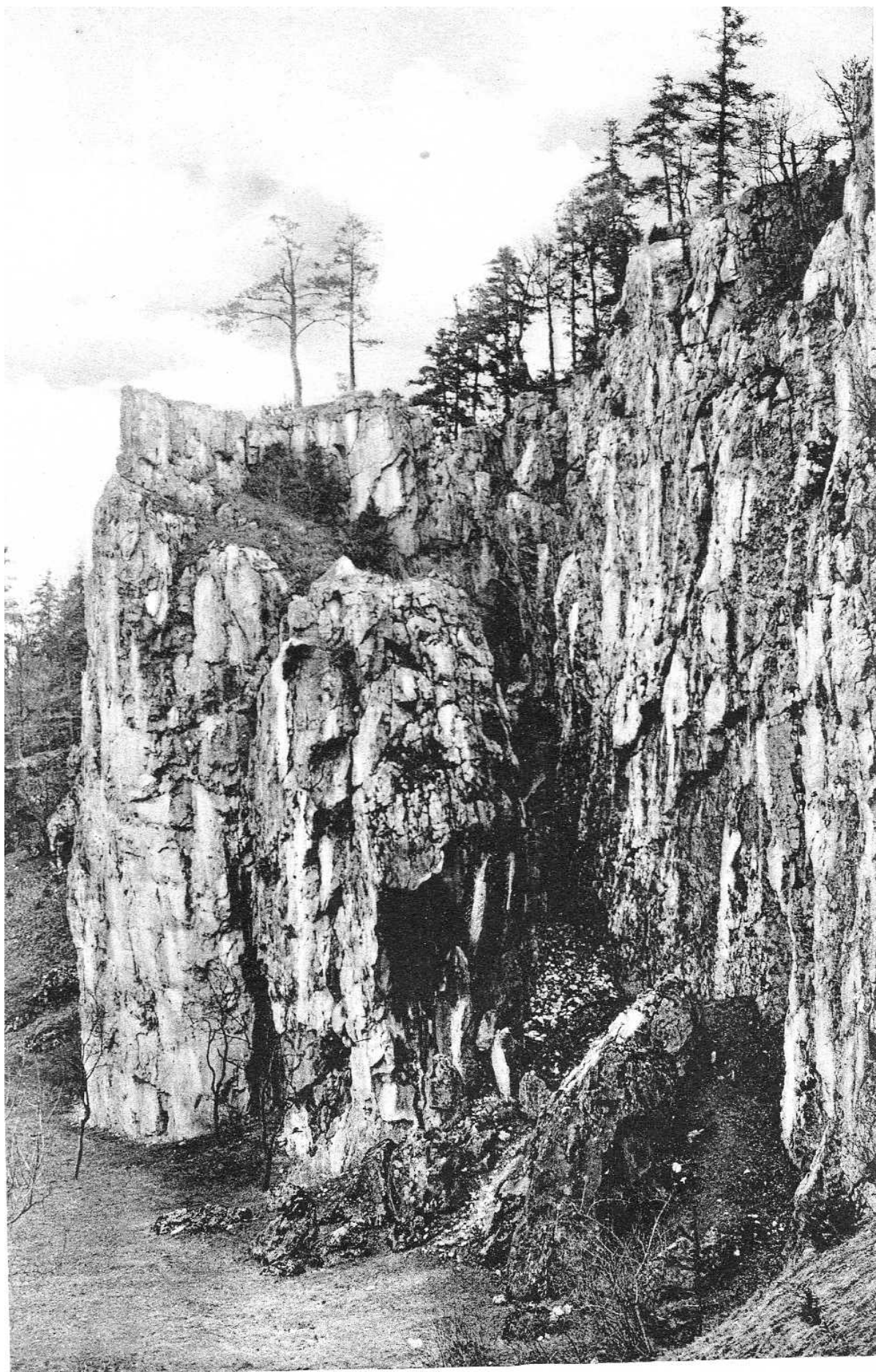
V průběhu času tyto prostory zkoumala celá řada amatérských speleologů. V rámci výzkumu jedné ze západních větví odvodňování Sloupského jeskynního systému zde objevila v průběhu měsíců února až květnu roku 1961 Sloupská pracovní skupina Speleologického klubu Brno pod vedením Oty Ondrouška (členové J. Kachlíř, R. Šikula a R. Cendelín) nové jeskynní chodby, vedoucí do nitra skal. Na dalším výzkumu se intenzivně pracovalo do r. 1964, kdy při zemětřesení došlo k zavalení dosažených prostorů. Tím byl znemožněn další nadějný speleologický průzkum v této oblasti Moravského krasu.

O těchto poznátcích psal **Richard Cendelín** v naší **třetí** ročence Edice SE – 3 – 2011, v Tématickém okruhu č. 8, nazvaném „**Osudové úniky poznání**“, v práci, nazvané „**Kam vede Macošský sifon za Evropou a Indií.**“

Nynější práce na nové otevírce šachty probíhají pod vedením Filipa Doležala, vedoucího ZO ČSS 6 – 16 Tartaros. Po ukončení otvírkových prací převezme lokalitu k dalšímu speleologickému průzkumu ZO ČSS 6 – 25 Pustý žleb pod vedením Ing Tomáše Mokrého.

O postupu prací a jejich dalších výsledcích bude spoluautorsky s dosud žijícími účastníky průboje z šedesátých let minulého století publikován získaný materiál v příští, 36. ročence Speleofora 2017.

Na fotografii níže je záběr na Evropu a Indii z doby kolem roku 1900.
(Foto z archivu R. Cendelína).

3. Nejsevernější část Sloupských skal, Indie a Evropa.

Fotoreportáž z otvirkových prací.

Soutěska mezi skalisky Evropou a Indií.

Sesuvu balvanů zabraňuje betonový blok.

Vnější obrázky foto J. Pokorný.

Obrázky z vnitřku pracoviště : foto Filip Doležal.

Pohled na betonový blok z druhé strany

Nahoře: Filip Doležal. Dole : (zleva do prava) R. Cendelín, L. Slezák a F. Doležal v družném rozhovoru.

Edice SE 3

**Speleologická pracovní skupina „Tři seniři“
Česká speleologická společnost, Základní organizace 6 – 12
„Speleologický klub Brno“.**

Tématický okruh č. 10 :

Od redakčního krýglu.....

Obsah :

- 1.) Co bude dál – aneb představy další činnosti pracovního kolektivu SE – 3. (Ladislav Slezák).**
- 2.) Vzpomínka na kamaráda. (Josef Pokorný).**

Koordinátor :

Ladislav Slezák

Redakční spolupráce :

**Richard Cendelín
Josef Pokorný**

1 Co bude dál – aneb představy další činnosti pracovní skupiny SE – 3.

Ladislav Slezák.

Naše činnost, která se nachází blízko hranice stařecké posedlosti není projevem totálního vyměknutí mozků, jak se na nás dívají někteří „takyspeleologičtí“ mladěši, ale snahou o možné hodnocení prací našich předchůdců.

Mnozí z nich upadli v totální zapomnění, protože nebyli „psavci“, po dalších mizí stopy ve zbytcích různých fragmentů pozůstalostí a po některých prostě „ani novodobý speleolog nešťekne“

Naše trojice si v Moravském krasu prožila svoje. Byly chvíle plné euforie, ale také pády do stínu bezmoci i politické zvůle. Jediné, co nás nikdy nezradilo byl kras a jeho jeskyně. Vracíme se k němu, pokud nám to naše tělesné schránky dovolí, nacházíme stále nové a nové postřehy a poznatky a pokoušíme se o některé aplikace, které mohou přinést nová překvapení.

Má to ale svůj veliký háček, ba až hák. Každá teorie, byť by se zdála velmi blízko možné realitě je napadnutelná, pokud ji nelze ověřit hmatatelnou praxí. Praktický výzkum a průzkum jeskyní v Moravském krasu není bohužel v takovém flóru, jako třeba migrační krize. Je to jen taková titěrná činnost lehce spočitatelných individuů, kteří se v podzemí perou s tvrdošíjnou přírodou. Od adrenalínu v dnešním pojetí to má zatraceně daleko ! Ale zpět k naší činnosti.

Naším teritoriem, kde máme „položeny své claimy“ je jižní část Moravského krasu. Koketujeme s podzemními toky Hostěnického potoka i Říčky, skládáme paleohydrografii. Sestavujeme mapy a pokoušíme se přesvědčovat další a další příznivce o smysluplnosti naší práce.

Dokončili jsme telegnostiku v sektorech A a B, máme rozpracovaný sektor C. Chybí doměřit terén mezi jeskyní Adlerovou, Křížovou, Puklinovou a připojení na náš polygon Kamenným žlábkem. Jde o těžký terén, který snad ještě časem zvládneme.

Zvláštní pozornost věnujeme jeskyni Pekárně. Dosavadní naše výsledky chceme upřesnit pomocí výkonnějšího georadaru a doplnit ověřovacími vrty. Samozřejmě narážíme na finanční bariéry. Tímto zároveň apelujeme na případné sponzory, kteří by měli jakoukoliv vůli nás podpořit. Pracujeme jako řádná složka ČSS ZO 6 – 12, Ale jistě znáte, jak to chodí.

Aktivně jsme se zapojili do budování Památníku jeskyňářů Moravského krasu, který bude v areálu jeskyně Výpustek. Od nás (L. Slezák) vzešla myšlenka a návrhy na realizaci již v r. 1994 ! Situace nazrála až v letošním roce v souvislosti s realizovanou expozicí „Jeskyně a člověk“. Jsme členy realizačního týmu pod taktovkou Správy jeskyní České republiky a odborným vedením Ing

arch. Radima Musila. V současné době probíhá závěrečný výběr vápencových bloků. Lze jen doufat, že konečně po 22ti letech bude památník realizován již v r. 2016 (?).

Patrně díky tomu, že jsme se po dobu svého jeskyňáření nijak nezkompromitovali, máme řadu stálých přátel, kteří nám pomáhají jako externisté a přispívají do námi vydávané Edice SE – 3. Každým rokem vychází na CD jedna ročenka, takže s tou letoší, která vyjde u příležitosti 35. ročníku Speleofora 2016 jich budeme mít požehnaných osm.

V poslední době se nám podařil Husarský kousek. Martin Vrána, strážce archivu bývalého Českého speleologického klubu pro zemi Moravsko-slezskou v Brně a nástupného Speleologického klubu v Brně se uvolnil k jeho uvolnění a tuto práci svěřil naší pracovní skupině SE – 3.

Jde o projev důvěry na straně jedné, avšak nesmírný kus práce na straně druhé. Zpracování bylo zahájeno, uvidíme, jak to budeme zvládat ! Věříme, že i po dlouhé době, kdy byl archiv doplňován, bude živou historií cennou i pro dnešní badatele.

Vážení přátelé ! Předestřeli jsme vám nástin naší činnosti a záměrů do budoucna, pokud neodejdeme na jeskyňářskou věčnost. Chcete-li nám jakkoliv práci ulehčit, poskytnout materiály či osobní pomoc, jste jako externisté vítáni !

Moravská speleologie by neměla skončit v propadlišti dějin !

Vzpomínka na kamaráda.

Josef Pokorný.

V tématickém okruhu č. 3 „Šli před námi“, v úvaze nad dávnými poznatkami Lídy Danielové a Norberta Havlíčka, hned na začátku popisují krasový jev, který jsem pracovně nazval „Hynštovo funidlo“. Honza Hynšt byl ochozský občan s citovým vztahem ke kraji, ve kterém se narodil. On jej, ten svůj rodný kraj, po celý jeho život plný dřiny nejen miloval, ale snažil se přijít na kloub tomu, co příroda tomuto kraji nadělila. Byl samorostlým krasovým výzkumníkem. Věnoval svému kraji svoji práci, kterou jen málokdo ocenil. Našel a otevíral celou řadu speleologických lokalit. Věnoval krasu tolik dřiny jako málokdo. Dnes už odpočívá na ochozském hřbitůvku. Byli jsme ho tam s Lad'ou Slezákem před nedávnem navštívit. Má to tam hezké.

Honzíku, kamaráde, vzpomínáme na tebe.